

АТ «Укргазпром»
Науково-дослідний та проектно-
конструкторський інститут автоматизованих
систем управління транспортом газу
НДПІАСУ Трансгаз
Українська нафтогазова академія
Відділення «Автоматизація технологічних
процесів та виробничо-господарської діяль-
ності»

**ТЛУМАЧНИЙ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВ-
НИК
З ОХОРОНИ ПРАЦІ, ТЕХНІЧНОГО НАГЛЯДУ,
БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА
ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ**

**Основні терміни:
термінів**

близько 2700

**За загальною редакцією
академіка УНГА В.В. Розгонюка**

Харків 1998

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР В.В. Розгонюк, *академік УНГА*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Гінзбург М.Д., *д-р техн. наук, проф., академік УНГА;*

Колодяжний В.В., *член-кор. УНГА;*

Осінчук З.П., *канд. техн. наук, академік УНГА;*

Педько Б.І., *член-кор. УНГА*

УКЛАДАЧІ:

Гінзбург М.Д., *д-р техн. наук, проф., академік УНГА;*

Азімова Н.І.; Болокан О.О.; Морозенко В.Г.;

Требульова І.О., Левіна С.Д., Сичова О.І.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дзюндзюк Б.В., *д-р техн. наук, проф.*

Разладов В.Г., *канд. техн. наук, член-кор. УНГА*

Рекомендовано до друку Вченою радою
НДПІАСУ Трансгаз та Відділенням "Автоматизація технологічних
процесів та виробничо-господарської діяльності" УНГА

**Тлумачний російсько-українсько-англійський словник з
охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та
пожежної безпеки.** Основні терміни: близько 2700 термінів. - Хар-
ків, 1998. - 536 с.

Словник є довідниковим посібником з термінології і вміщує близько 2700 термінів з охорони праці; технічного нагляду; безпеки дорожнього руху; пожежної безпеки; охорони довкілля.

Призначений для широкого кола фахівців газової промисловості: адміністративного та експлуатаційного персоналу, керівників різних рівнів, науковців та проєктантів; для галузевої системи підготовки кадрів. Може також використовуватися фахівцями інших галузей, викладачами, студентами та іноземними спеціалістами, які працюють з українською науково-технічною літературою та документацією.

ISBN 966-7469-13-1

© Гінзбург та ін.
1998

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Як користуватися словником.....	9
А.....	17
Б.....	33
В.....	40
Г.....	67
Д.....	75
Е.....	92
Ж.....	92
З.....	95
И.....	111
К.....	136
Л.....	167
М.....	171
Н.....	185
О.....	199
П.....	237
Р.....	290
С.....	315
Т.....	366
У.....	380
Ф.....	403
Х.....	409
Ц.....	412
Ч.....	414
Ш.....	416
Э.....	420
Я.....	430
Абетковий показчик українських термінів.....	431
Абетковий показчик англійських термінів.....	469
Перелік використаних джерел.....	503
Додаток А. Стандартизовані російські та українські терміни- відповідники, що не є прямим перекладом один одного.....	524
Додаток Б. Аналіз розбіжностей у перекладі термінів з російської мови на українську.....	525

ПЕРЕДМОВА

Проблеми безпеки (в широкому розумінні цього слова) сьогодні є найпріоритетнішими, особливо для такої галузі як газова. В АТ "Укргаз-пром" вживають всіх необхідних заходів для виведення роботи з охорони праці на рівень сучасних вимог. Однією зі складових цієї роботи є створення необхідної нормативної бази: Правил експлуатації, інструкцій, методик тощо. Значною перешкодою в цій роботі є відсутність сталої української термінології, яка сьогодні перебуває в стадії свого формування. Так, у ДНАОП 0.00-4.15-98 "Положення про розробку інструкцій з охорони праці" особлива увага приділяється вживанню правильної української термінології, тому що вживання нестандартизованих термінів може призводити до неоднозначного розуміння текстів, що недопустимо, коли мова йде про безпеку.

Виходячи з цього, було розроблено тримовний російсько-українсько-англійський тлумачний словник з охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки, який є наступним кроком у створенні галузевої терміносистеми для газової промисловості, розпочатого виданням словника [245].

Запропонований словник поєднує функції тлумачення термінів з функціями їх перекладу з англійської, російської або української мови на дві інші мови словника. Він забезпечує зручний оперативний доступ до накопиченої стандартизованої та рекомендованої термінології з охорони праці й суміжних питань, і тим самим полегшує складання, вивчення та переклад відповідних нормативних документів, а також дозволяє покращити якість текстів за рахунок обґрунтованого і правильного вживання стандартизованої та рекомендованої термінології. Словник може також використовуватися викладачами, студентами та іноземними фахівцями.

Для кожного поняття у словнику наведені: термін російською мовою; термін і тлумачення українською мовою; терміни-еквіваленти англійською мовою (для деяких понять, що не вживаються в англомовній літературі, англійські еквіваленти відсутні).

У процесі підготування словника було використано більше 300 літературних джерел. Їх перелік, наведений наприкінці книги, поділено на такі групи:

- міжнародні стандарти;
- міждержавні стандарти СНД (ГОСТ);
- державні стандарти України (ДСТУ);
- збірники стандартизованих та рекомендованих термінів;
- законодавчі акти, міжгалузеві та галузеві нормативні документи;
- енциклопедії та енциклопедичні словники;
- тлумачні словники;
- словники та довідники української мови;

- словники та довідники російської мови;
- словники та довідники англійської мови;
- словники іншомовних слів та інтернаціональних терміно-елементів;

- праці з термінознавства;
- російсько-українські та українсько-російські словники;
- англо-російські та російсько-англійські словники;
- англо-українські та українсько-англійські словники;
- англо-українсько-російські словники;
- інші.

Словник вміщує близько 2700 термінів. На рис. 1 наведено розподіл термінів за тематичними розділами. Достатню частку (18 %) складають терміни з організації роботи з охорони праці та ергономіки; 12 % термінів пов'язані з технічним наглядом за безпечною експлуатацією обладнання. По 10 % термінів відбивають

Рис. 1 - Розподіл термінів за тематичними розділами

поняття, пов'язані з вибухонебезпекою виробництв, вибухозахистом, пожежною безпекою, і терміни з гігієни праці, виробничої санітарії та засобів індивідуального захисту; 8 % - терміни з екології; 5 % складають терміни з правового забезпечення організації та охорони праці. По 6 % термінів пов'язані з електробезпекою і безпекою дорожнього руху. Близько 18 % складають загальні терміни, які використовуються в багатьох науково-технічних дисциплінах. Крім того, у словник внесено близько 7 % термінів з інших тематичних розділів (фізики, хімії, документації, поставлення продукції на виробництво тощо), які вживаються у тлумаченнях.

Для стандартизованих термінів українські відповідники взяті з державних стандартів України. В інших випадках для перекладу термінів з російської мови на українську мову використовувалися російсько-українські словники, перелік яких наведено наприкінці книги. Переважно використовувались новітні словники [283, 285, 287, 291, 295, 297-299].

Для українських назв хімічних речовин використовувалися рекомендації, наведені у словнику [320].

В тих випадках, коли в державних стандартах України еквівалентом російського терміна наведено український термін, що не є його прямим перекладом, то це знайшло своє відбиття у словнику. Приклади таких термінів наведено у додатку А.

Під час укладання словника були виявлені численні розбіжності між переліченими джерелами (між словниками, між словниками та окремими державними стандартами України) щодо перекладу на українську мову деяких поширених термінів та термінологічних сполучень, щодо вживання тих чи інших слів у певних значеннях, у тому чи іншому контексті. Приклади розбіжностей перекладу деяких термінів наведено в додатку Б. У цьому додатку в окрему таблицю зібрані терміни з пожежної безпеки і показані розбіжності у їх перекладі.

Вказані розбіжності зумовлені неусталеністю української фахової мови, а також процесом бурхливого розвитку української мови в цілому, який відбувається в наш час і супроводжується відновленням необґрунтовано вилучених у різні часи питомих українських термінів, вилученням невдалих запозичень та кальок, переглядом деяких правописно-стилістичних норм, уточненням правил літературного слововживання тощо.

Враховуючи, з одного боку, необхідність забезпечення інформаційної сумісності словника з чинними нормативними документами, їх однозначного розуміння, а з іншого боку, наявність розбіжностей між різними джерелами (в тому числі між окремими державними стандартами) розробники словника дотримувалися таких правил:

1) написання всіх термінів та загальноновживаних слів здійснюється згідно з вимогами чинного "Українського правопису" [257];

2) усі технічні терміни (терміносполучення) подаються, як правило, відповідно до чинних державних стандартів України на терміни та визначення;

3) за наявності розбіжностей у написанні між державними стандартами та чинним правописом перевага надається нормам правопису;

4) за наявності розбіжностей між окремими державними стандартами в перекладі термінів на українську мову перевага надається варіанту, який відповідає Методичним рекомендаціям Технічного комітету стандартизації науково-технічної термінології Держстандарту та Міносвіти України (ТК СНТТ), ухвалам Міжнародних наукових конференцій “Проблеми української науково-технічної термінології” (Львів, 1992 - 1996) [274-277, 281], та який взято з найбільш авторитетних та новітніх видань [283, 285, 287, 291, 295, 297-299];

5) переклад на українську мову процесових понять здійснювалося згідно з рекомендаціями [270-277, 283, 287];

6) переклад та редагування термінів і тлумачень здійснювалося з урахуванням норм слововживання в українській мові. Приклади технічних термінів, переклад яких істотно залежить від контексту, наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 - Аналіз понятійного розмежування термінів в терміносистемі

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент	Літературне джерело
1.	взвешенный	<i>змулений (у рідині) завислий (у газі) зважений (на вагах)</i>	[282, с. 59; 299, с. 30]; [303, с. 29]
2.	обратный	<i>зворотний (напрямок, бік) обернений (мат.)</i>	[283, с. 111; 295, с. 84]
3.	отрицательный	<i>від’ємний (мат.) негативний (фіз.)</i>	[299, с. 154; 295, с. 100 291, с. 126]
4.	положительный	<i>додатний (мат.) позитивний (фіз.)</i>	[299, с. 172; 295, с. 124 291, с. 141]
5.	соединение	<i>з’єднання сполучення (мат.) сполука (хім. речовина)</i>	[299, с. 233]
6.	функциональный	<i>функційний (стос. функцій) функціональний (стос. функціоналу)</i>	[283, с. 244]

7) написання багатоелементних термінів (разом, через дефіс або окремо) здійснюється згідно з вимогами чинних російського та українського правописів, рекомендацій [260- 261].

Для стандартизованих термінів англійські еквіваленти вибирались із державних (ДСТУ) та міждержавних (ГОСТ) стандартів. В інших випадках для перекладу термінів на англійську мову використовувалися російсько-англійські, англійсько-російські та англо-українсько-російські словники, перелік яких наведено наприкінці книги. Переважно використовувались словники [305-307, 312-314, 317-318].

Крім того, в процесі підготування словника використовувались електронні англо-російські та російсько-англійські словники Polyglossum та Stylus, а також системи орфоконтролю російською, українською та англійською мовами.

Укладачі вважають своїм приємним обов'язком висловити щиру вдячність фахівцям ТК СНТТ: академіку АІН України, д-ру техн. наук, проф. Перхачу В.С.; канд. техн. наук, доц. Рицару Б.Є.; канд. техн. наук, ст. н. пр. Іванківу Б.Ф., ідеї та методичні праці яких були використані, що сприяло поліпшенню словника.

Враховуючи процес усталення української термінології, укладачі розуміють, що видання цього словника - це тільки перший крок у створенні галузевої термінологічної системи з охорони праці та суміжних питань, і тому будуть вдячні читачам за зауваження та конструктивні пропозиції, які просимо надсилати на адресу:

Україна, 310125, м. Харків, МСП,
вул. Маршала Конєва, 16
НДПІАСУтрансгаз,
відділ 11, Гінзбургу М.Д.
E_mail: NIPI@UGP.VIADUK.NET

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ СЛОВНИКОМ

Словник поєднує функції перекладу термінів з функціями їх тлумачення. Тому він складається з власно словника, упорядкованого за російською абеткою, та українського і англійського абеткових покажчиків, які використовуються для перекладів з української або англійської мови на будь-яку з двох інших мов словника.

Враховуючи, що основним призначенням словника є переклад термінів з російської мови на українську, абеткове упорядкування словника виконано за російською абеткою.

Для кожного поняття у словнику наведено терміни російською, українською і англійською мовою, тлумачення українською мовою.

Для стандартизованих термінів українські відповідники взяті з Державних стандартів України, а російські - з Міждержавних стандартів. Для українських термінів також подається граматична інформація щодо особливостей правопису окремих відмінків.

Кожне поняття у словнику описується окремою статтею, яка має такий формат:

код терміна	російський термін <i>український відповідник</i> <i>[граматичні позначки]</i> англійський відповідник	Тлумачення терміна
-------------	---	--------------------

У деяких випадках для одного російського терміна наведено декілька англійських відповідників, які відбивають різні аспекти поняття та зустрічаються в англомовній науково-технічній літературі. Якщо термін не має англійського відповідника, то наведені рекомендації з його перекладу, а для окремих термінів, що мають суто російське походження і взагалі не вживаються в англомовній літературі, англійський відповідник відсутній. Між американською та британською англійською орфографією окремих слів є відмінність. У цьому випадку використовується американський правопис. Наприклад, у словнику вжито слова *color, labor, center, smoldering*, тоді як англійський правопис дає *colour, labour, centre, smouldering*.

Словник побудовано за абетково-гніздовим принципом, тобто словникові статті поєднуються у групи-гнізда, у кожне з яких входять: стаття головного російського терміна (іменника у називному відмінку) та статті похідних від нього термінів, що являють собою словосполучення цього головного терміна та інших слів. Порядок слів у похідних термінах зберігається таким, який прийнятий у науково-технічній літературі та документації: гнізда упорядковані за абеткою головних термінів, а статті похідних термінів - також за абеткою, але в межах гнізда.

Усі російські терміни (головні та похідні) друкуються грубим шрифтом, українські - курсивом, а англійські - звичайним шрифтом.

Наприклад:

A.002.000	абсорбция <i>абсорбція</i> [-ції, ор. -цією] absorption	Об'ємне поглинання рідиною або твердим тілом речовини з розчину або газової суміші.
-----------	---	---

Наприкінці означень (тлумачень), взятих з законодавчих (нормативних) актів та стандартів, наводиться посилання на відповідне першоджерело - закон, нормативний акт, ДСТУ, ГОСТ, Міжнародні стандарти ISO і IEC. У разі, коли термін та його тлумачення були перероблені з боку укладачів словника, після номера ДСТУ або ГОСТа ставиться літера "**m**". Більшість переробок мали суто редакційний характер: усунення розбіжностей, приведення написання слів до норм чинного Правопису [257], уточнення перекладу процесових понять, вживання прийменників "*по*" та "*при*" та інші.

Наприклад:

A.006.011	пожарный водо-защитный автомобиль <i>пожежний водозахисний автомобіль</i> water exhauster truck	Пожежний автомобіль, обладнаний засобами для захисту матеріальних цінностей від води, а також для видалення води, розлитої в процесі гасіння пожежі. ДСТУ 2273-93m.
-----------	--	---

Якщо означення терміна відноситься до конкретної тематичної ділянки, то ця ділянка записується перед означенням терміна грубим курсивом (при загальному означенні ніяких пояснень не дається).

Наприклад:

D.027.000	дистанция <i>дистанція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] distance	<i>Для дорожнього руху</i> - відстань від передньої габаритної точки транспортного засобу, що рухається позаду, до задньої габаритної точки транспортного засобу, що рухається попереду. ДСТУ 2935-94m.
-----------	--	--

Якщо термін має два або більше змістових значення, то у словнику наведена відповідна кількість означень, які відокремлюються одне від одного арабськими цифрами.

Наприклад:

Н.007.000	напряженность <i>напруженість</i> [-ності, ор. -ністю] stress level, intensity	1. Величина, що характеризує дію сил. 2. Характеристика процесу.
-----------	--	---

Якщо для одного російського терміна існує два українських відповідники, то вони наводяться разом. Причому, якщо вони є повними синонімами, то вони мають єдине тлумачення.

Наприклад:

Ф.001.000	фактор <i>фактор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє]; чинник [-ка; мн. -ки, -кіє] factor	1. Джерело впливу на процес, явище, систему. 2. Змінна величина, яка за припущенням впливає на результати експерименту.
-----------	---	--

Якщо між ними є понятійне розмежування, то воно показано у словнику.

Наприклад:

С.049.000	содержание 1) <i>вміст</i> [-ту] content	Складова чогось; те, що знаходиться у чомусь.
	2) <i>зміст</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] content	Суттєва ознака чогось.

Якщо для однієї й тієї ж предметної ділянки наведено декілька означень, то після назви ділянки ставиться двокрапка, а означення відокремлюються одне від одного літерами а), б) і так інше.

Наприклад:

N.018.000	нейтраль <i>нейтраль</i> [-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей] neutral	В електротехніці: а) спільна точка обмоток багато- фазних електричних генераторів, трансформаторів та ін., в якій еле- ктрична напруга у відношенні до всіх зовнішніх затискувачів у нор- мальному режимі однакова за аб- солютним значенням; б) провід, який з'єднується з нейт- ральною точкою.
-----------	---	---

У словнику запроваджена така система кодування. Код терміна складається з трьох частин: букви абетки, порядкового номера гнізда, порядкового номера терміна у гнізді. Це спрощує пошук термінів шляхом посилання в абеткових покажчиках на його код. Означення синонімів здійснюються у словнику таким чином. З кожної групи синонімів відібрано найбільш уживаний або рекомендований термін і для нього наведено означення, а в статтях інших синонімів означення відсутні, а замість них подається посилання на більш уживаний або рекомендований термін-синонім. В тексті посилання головний термін друкується великими літерами.

Наприклад:

K.021.000	кнопка <i>кнопка</i> [-ки, д. і м. -пці; мн. -ки, -пок] button	Див. <u>B.060.003</u> кнопковий ВИМИ-КАЧ.
-----------	--	---

Загально прийнята аббревіатура друкується після терміна у круглих дужках, а крім того наводиться за абеткою як самостійне гніздо з посиланням на відповідний розшифрований термін; для зручності пошуку в тексті посилання головний термін друкується великими літерами.

Наприклад:

B.006.019	сильнодействующие ядовитые вещества (СДЯВ) <i>сильнодійні отруйні речовини (СДОР)</i>	Високотоксичні отруйні речовини, що призводять до найбільш тяжких отруєнь живої істоти. Такими є: ртуть; свинець; аміак; хлор; оксид вуглецю (чадний газ); фосген; азотна, сірчана, синильна, соляна, оцтова кислота тощо.
C.021.000	СДЯВ <i>СДОР</i> <i>[невідм.]</i>	<i>Див. B.006.019</i> сильнодійні отруйні РЕЧОВИНИ.

Однина та множина термінів зведені в одну групу-гніздо.

Наприклад:

П.079.000	предел <i>границя</i> <i>[-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ниці]</i> <i>limit</i>	
.001	верхний концентрационный предел взрываемости <i>верхня концентраційна границя вибуховості</i> <i>upper concentration limit of the explosive range</i>	Найбільша концентрація горючих та (чи) вибухонебезпечних речовин у повітрі, за якої ще можливий вибух даної суміші від її стикання з джерелом спалахування.
.003	концентрационные пределы распространения пламени <i>концентраційні границі розповсюдження полум'я</i> <i>concentration limits of flame distribution</i>	Мінімальний (максимальний) вміст горючої речовини в однорідній суміші з окисним середовищем, за якого можливо розповсюдження полум'я по суміші на будь-яку відстань від джерела запалювання. Показник пожежовибухонебезпеки газів, рідин, пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.

Термін, який складається зі слів, написаних через тире, також утворює самостійне гніздо.

Наприклад:

A.007.000	автомото- биль-тягач <i>автомобіль-тягач</i> [(род.) <i>автомобі- ля-тягача</i>] truck-tractor	Автомобіль, який за своєю кон- струкцією та обладнанням призна- чений виключно для буксирування транспортних засобів, за винятком напівпричепа. ДСТУ 2984-95.
-----------	---	--

З метою запобігання помилок у складних випадках відмінювання термінів у словнику для головних українських термінів - іменників скорочено (а в разі потреби й у повному написанні) подається граматична інформація щодо особливостей правопису окремих відмінків, а саме:

- для невідмінованих іменників дається позначка *невідм.* Наприклад:

проміле [*невідм.*];

- закінчення родового відмінка однини, а для термінів, що вживаються і в однині і в множині після позначки *мн.* (множина) - закінчення множини в називному і родовому відмінках. Наприклад:

агрегат [*-ту; мн. - ти, -тіє*].

Якщо іменник чоловічого роду в родовому відмінку допускає два закінчення (**-а і -у, -я і -ю**), то наводяться обидва закінчення із зазначенням галузі вживання. Наприклад:

акт [*-та (документ) і -ту (дія); мн. -ти, -тіє*].

Якщо іменник вживається тільки в множині, то дається позначка *тільки мн.* і після неї вказується закінчення родового відмінка множини, Наприклад:

окуляри [*тільки мн., -ріє*]

- якщо в іменниках форми називних відмінків в однині і множині збігаються, то наводяться тільки форми родових відмінків однини і множини. Наприклад:

випромінювання [*-ння; р.мн. -вань*];

- повна форма родового відмінка однини у дужках з позначкою *род.* для термінів, написаних через дефіс. Наприклад;

запобіжник-вимикач [*(род.) запобіжника-вимикача*];

- форма орудного відмінка однини для:

а) іменників жіночого роду з закінченням на (і)**я**). Наприклад:

адаптація [*-ції, оруд. -цією*];

б) іменників чоловічого роду з кінцевим **р**. Наприклад:

блокатор [*-ра, оруд. -ром; мн. -ри, -ріє*];

в) іменників чоловічого та жіночого роду, що закінчуються на м'який або шиплячий приголосний та -й. Наприклад:

суміш [-ші, ор. -шю; мн. -ші, -шей];

зварювач [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів];

алкоголь [-лю, ор. -лем];

г) іменників, у яких в процесі відмінювання відбувається випадіння або змінювання голосних. Наприклад:

здатність [-ності, ор. -ністю];

фахівець [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців];

д) іменників, у яких відбувається подвоєння приголосних. Наприклад:

пам'ять [-ті, ор. -ттю];

- форми давального і місцевого відмінків, якщо в процесі відмінювання відбувається чергування приголосних. Наприклад:

мотузка [-ки, д.і м. -зці; мн. -ки, -зок].

Скорочення граматичних форм подано разом з останнім незмінним приголосним.

ПОЗНАЧКИ, ПРИЙНЯТІ У СЛОВНИКУ:

англ.	- англійська мова
див.	- дивись
д.	- давальний відмінок
ел.	- електричний
м.	- місцевий відмінок
мат.	- математика
укр.	- українська мова
мех.	- механічний
мн.	- множина
ор.	- орудний відмінок
р. мн.	- родовий відмінок множини
род.	- родовий відмінок
рос.	- російська мова
стос.	- стосовно
укр.	- українська мова
фіз.	- фізика
хім.	- хімія

РОСІЙСЬКА АБЕТКА:

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ж ж	З з	И и
Й й	К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р	С с
Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ь ь
ы	ъ	Э э	Ю ю	Я я				

УКРАЇНСЬКА АБЕТКА:

А а	Б б	В в	Г г	Ґ ґ	Д д	Е е	Є є	Ж ж
З з	И и	І і	Ї ї	Й й	К к	Л л	М м	Н н
О о	П п	Р р	С с	Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц
Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ь ь	Ю ю	Я я			

АНГЛІЙСЬКА АБЕТКА:

A a	B b	C c	D d	E e	F f	G g	H h	I i
J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p	Q q	R r
S s	T t	U u	V v	W w	X x	Y y	Z z	

А

A.001.000	абсорбент <i>абсорбент</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] absorbent	Поглинач речовини в процесі абсорбції.
A.002.000	абсорбція <i>абсорбція</i> [-ції, ор. -цією] absorption	Об'ємне поглинання рідиною або твердим тілом речовини з розчину або газової суміші.
A.003.000	аварийность <i>аварійність</i> [-ності, ор. -ністю] accident rate, breakdown rate	1. Наявність аварій. 2. Для дорожнього руху - сукупність дорожньо-транспортних пригод, здійснених учасниками дорожнього руху. ДСТУ 2935-94m.
A.004.000	авария <i>аварія</i> [-рії, ор. -рією; мн. -рії, -рій] accident, breakdown, failure	Несподіваний вихід з ладу, пошкодження машини, пристрою, системи; непередбачене порушення під час якогось процесу.
.001	авария 1 категории <i>аварія 1 категорії</i> failure of 1 category	Аварія, унаслідок якої або загинули 5 і більше чоловік, або створилася загроза життю і здоров'ю працівників підприємства чи населення, що перебуває поблизу об'єктів, або сталася зупинка чи виведено з ладу підприємство на добу і більше. ДНА-ОП 0.00-4.03-93.
.002	авария 2 категории <i>аварія 2 категорії</i> failure of 2 category	Аварія, унаслідок якої або загинули до 5 чоловік, або створилася загроза життю і здоров'ю працівників цеху, дільниці, або сталася зупинка чи виведено з ладу підприємство, дільницю на зміну і більше. ДНА-ОП 0.00-4.03-93.
.003	авария на промышленном предприятии <i>аварія на промисловому підприємстві</i> failure at the	Порушення експлуатації підприємства, під час якого виникає перевищення нормованих меж впливу на персонал підприємства, населення та навколишнє середовище. Аварія характеризується початковою подією, шляхами протікання

	industrial enterprise	та наслідками. ДСТУ 2156-93м.
A.005.000	автолестница <i>автодрабина</i> [-ни; мн. -ни, -бин] auto ladder, aerial ladder	
.001	пожарная авто-лестница <i>пожежна автодрабина</i> fire aerial ladder	Пожежний автомобіль зі стаціонарною механізованою висувною та поворотною драбиною. ДСТУ 2273-93.
A.006.000	автомобиль <i>автомобіль</i> [-ля, ор. -лем; мн. -лі, -ліє] automobile	Дорожній транспортний засіб, який приводиться в рух джерелом енергії, має не менш ніж 4 колеса, призначений для руху по безрейкових дорогах і використовується для: перевезення людей та (чи) вантажів; буксирування транспортних засобів, призначених для перевезення людей та (чи) вантажів; виконання спеціальних робіт. ДСТУ 2984-95.
.001	пожарный автомобиль <i>пожежний автомобіль</i> fire appliance	Транспортний засіб, призначений для ліквідації пожеж. ДСТУ 2273-93.
.002	пожарный автомобиль водопенного тушения <i>пожежний автомобіль водопінного гасіння</i> water-foam tender	Пожежний автомобіль, призначений для гасіння пожеж водопінними вогнегасними засобами. ДСТУ 2273-93.
.003	пожарный автомобиль газового тушения <i>пожежний автомобіль газового гасіння</i> gas tender	Пожежний автомобіль, призначений для гасіння пожеж вогнегасними газовими засобами. ДСТУ 2273-93.
.004	пожарный авто-	Пожежний автомобіль, призначений

	мобиль газОВО- дЯного тушения <i>пожежний автомо- біль газОВОдЯного гасіння</i> gas-water tender	для гасіння пожеж газОВОдЯними во- гнегасними засобами. ДСТУ 2273-93.
.005	пожарный авто- мобиль дымоу- даления <i>пожежний автомо- біль димовидалення</i> smoke exhauster truck	Пожежний автомобіль, обладнаний димонасосом для видалення диму з приміщень. ДСТУ 2273-93m.
.006	пожарный авто- мобиль комби- нированного ту- шения <i>пожежний автомо- біль комбінованого гасіння</i> multi-purpose fire appliance	Пожежний автомобіль, призначений для гасіння пожеж кількома видами вогнегасних речовин. ДСТУ 2273-93.
.007	пожарный авто- мобиль пенного тушения <i>пожежний автомо- біль пінного гасіння</i> foam tender	Пожежний автомобіль, призначений для доставки піноутворювальних речовин, приготування та подавання піни. ДСТУ 2273-93.
.008	пожарный авто- мобиль пенопо- рошкового туше- ния <i>пожежний автомо- біль пінопорошково- го гасіння</i> foam dry powder tender	Пожежний автомобіль, призначений для гасіння пожеж пінопорошковими вогнегасними засобами. ДСТУ 2273-93.
.009	пожарный авто- мобиль порош- кового тушения <i>пожежний автомо- біль порошкового</i>	Пожежний автомобіль, призначений для гасіння пожеж вогнегасними по- рошковими засобами. ДСТУ 2273-93.

	<i>гасіння</i> dry powder tender	
.010	пожарный автомобиль технической службы <i>пожежний автомобіль технічної служби</i> emergency tender	Пожежний автомобіль з пожежно-технічним озброєнням для розбирання конструкцій на пожежі, а також аварійно-рятувальних робіт. ДСТУ 2273-93m.
.011	пожарный водозащитный автомобиль <i>пожежний водозахисний автомобіль</i> water exhauster truck	Пожежний автомобіль, обладнаний засобами для захисту матеріальних цінностей від води, а також для видалення води, розлитой в процесі гасіння пожежі. ДСТУ 2273-93m.
.012	пожарный газодымозащитный автомобиль <i>пожежний газодимозахисний автомобіль</i>	Пожежний автомобіль з пожежно-технічним озброєнням для проведення робіт в умовах загазованості. ДСТУ 2273-93m.
.013	рукавный пожарный автомобиль <i>рукавний пожежний автомобіль</i> fire hose truck	Пожежний автомобіль для транспортування та прокладання рукавних ліній. ДСТУ 2273-93.
A.007.000	автомобиль-тягач <i>автомобіль-тягач [(род.) автомобіля-тягача]</i> truck-tractor	Автомобіль, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений виключно для буксирування транспортних засобів, за винятком напівпричепа. ДСТУ 2984-95.
A.008.000	автонасос <i>автонасос [-са; мн. -си, -сіє]</i> pump	
.001	пожарный автонасос <i>пожежний автонасос</i> fire pump	Пожежний автомобіль, обладнаний пожежним насосом і призначений для доставки до місця пожежі особового складу та пожежно-технічного озброєння.

		ДСТУ 2273-93m.
A.009.000	автопогрузчик <i>автонавантажувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє] truck loader, lift truck	Самохідна підйимально-транспортна машина з замінним робочим обладнанням (ковшами, захватами та ін.) для здійснення навантажувально-розвантажувальних робіт, укладання вантажів у штабелі, переміщення штучних та сипких вантажів тощо.
A.010.000	автоподъемник <i>автопідіймач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє] elevating platform, auto-lift, car lif	
.001	пожарный авто-подъемник <i>пожежний автопідіймач</i> fire elevating platform	Пожежний автомобіль зі стаціонарною механізованою поворотною колінчатою та (чи) телескопічною підйимальною стрілою, остання ланка якої закінчується платформою чи колискою. ДСТУ 2273-93m.
A.011.000	автопоезд <i>автопоїзд</i> [-да; мн. -ди, -діє] motor vehicle train	З'єднання автомобіля з одним або кількома причепами за допомогою зчіпного пристрою. ДСТУ 2984-95.
.001	сдвоенный авто-поезд <i>здвоєний автопоїзд</i> double motor vehicle train	З'єднання сидельного тягача, напівпричепа і причепа. ДСТУ 2984-95.
.002	седельный авто-поезд <i>сідельний автопоїзд</i> articulated motor vehicle train	З'єднання сидельного тягача і напівпричепа. ДСТУ 2984-95.
.003	смешанный автопоезд <i>змішаний автопоїзд</i> double semi-trailer motor vehicle train	З'єднання пасажирського автомобіля з вантажним причепом. ДСТУ 2984-95.
A.012.000	автоцистерна	Вантажний автомобіль, обладнаний

	<i>автоцистерна</i> [-ни; мн. -ни, -терн] auto tank, tank truck, road tanker	ємністю для транспортування рідинних вантажів.
.001	пожарная автоцистерна <i>пожежна автоцистерна</i> pump water tender, fire auto tank	Пожежний автомобіль, обладнаний пожежним насосом, ємністю для рідинних вогнегасних речовин, призначений для доставки до місця пожежі особового складу та пожежно-технічного озброєння. ДСТУ 2273-93m.
A.013.000	агент <i>агент</i> [-та; мн. -ти, -тіє] agent	Речовина або суміш речовин, що вводиться в систему і викликає в ній певні процеси.
A.014.000	агрегат <i>агрегат</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] aggregate, unit	Поєднання декількох складових елементів, частин (машин, апаратів) в одне ціле для роботи в комплексі.
.001	вентиляционно-вытяжной агрегат <i>вентиляційно-втяжний агрегат</i> exhauster	Вентиляційний агрегат для видалення внутрішнього повітря з приміщення. ДСТУ 2264-93m.
.002	вентиляционно-приточный агрегат <i>вентиляційно-припливний агрегат</i>	Вентиляційний агрегат для подавання в приміщення зовнішнього повітря або суміші зовнішнього та рециркуляційного повітря. Примітка. Вентиляційно-припливний агрегат може здійснювати такі функції: очищення повітря від пилу, нагрівання та ін. ДСТУ 2264-93.
.003	воздухоосушительный агрегат <i>повітроосушувальний агрегат</i> unit dehumidifier	Агрегат для осушення повітря до заданої норми і його переміщення. ДСТУ 2264-93m.
.004	воздухоувлажнительный агрегат <i>повітрозволожувальний агрегат</i> unit humidifier	Агрегат для зволоження повітря до заданої норми і його переміщення. ДСТУ 2264-93m.

.005	воздушно-отопительный агрегат <i>повітряно-опалювальний агрегат</i> unit air heater	Агрегат, який здійснює штучне перемищення і нагрівання рециркуляційного повітря. Примітка. Опалювальний агрегат обробляє повітря приміщення. ДСТУ 2264-93m.
.006	вытяжной агрегат <i>витяжний агрегат</i> exhauster	<i>Див. А.014.001</i> вентиляційно-витяжний АГРЕГАТ. ДСТУ 2264-93.
.007	отопительно-вентиляционный агрегат <i>опалювально-вентиляційний агрегат</i> fan coil unit	Агрегат для забирання, очищення та змішування зовнішнього і рециркуляційного повітря, нагрівання повітряної суміші в повітронагрівачі та подавання обробленого повітря безпосередньо до обслуговуваного приміщення. ДСТУ 2264-93.
.008	приточный агрегат <i>припливний агрегат</i>	<i>Див. А.014.002</i> вентиляційно-припливний АГРЕГАТ. ДСТУ 2264-93.
A.015.000	адаптация <i>адаптація</i> [-ції, ор. -цією] adaptation	Властивість живого організму, технічної системи, приладу змінювати свій стан (параметри, структуру, алгоритм функціонування) у залежності від зміни умов зовнішнього середовища.
.001	адаптация организма <i>адаптація організму</i> adaptation of the organism	Пристосування організму до змінюваних фізичних (оптичних, акустичних, температурних та ін.) умов середовища з метою забезпечення його оптимального функціонування.
A.016.000	адгезия <i>адгезія</i> [-зії, ор. -зією] adhesion	Злипання різнорідних твердих та рідинних тіл, які торкаються своїми поверхнями, що зумовлене міжмолекулярною взаємодією.
A.017.000	адсорбент <i>адсорбент</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] adsorbent	Рідина або тверде тіло, на поверхні яких відбувається адсорбція.
A.018.000	адсорбция <i>адсорбція</i>	Поглинання поверхневим шаром рідини або твердого тіла речовини з

	<i>[-ції, оп. -цією]</i> adsorption	розчину або газової суміші.
A.019.000	аккомодация <i>акomodация</i> <i>[-ції, оп. -цією]</i> accommodation	Здатність ока довільно пристосовуватись для ясного, чіткого розглядання об'єктів, що знаходяться на різних відстанях.
A.020.000	акт <i>акт</i> <i>[-та (документ) і -ту (дія); мн. -ти, -тіє]</i> act, certificate, report	1. Вчинок, дія. 2. Документ, постанова, що мають юридичне значення.
.001	акт о несчастном случае <i>акт про нещасний випадок</i> act about the accident	Документ за формою Н-1, установленною Додатком 1 до "Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях". Примітка. Складається в 5 примірниках комісією з розслідування нещасного випадку протягом 3 діб з моменту події та затверджується власником підприємства або уповноваженим ним органом. Примірник акта разом з матеріалами розслідування підлягає зберіганню протягом 45 років на підприємстві, де нещасний випадок взято на облік. ДНА-ОП 0.00-4.03-93.
.002	акт о пожаре <i>акт про пожежу</i> act about the fire	Документ за формою, установленною Додатком 15 до "Правил пожежної безпеки в газовій промисловості України". Примітка. Складається не менш ніж у 3 примірниках після ліквідації пожежі комісією у складі: представника наглядового органу державної пожежної охорони, представника адміністрації об'єкта, потерпілих, представника служби пожежної безпеки АТ "Укргазпром", а також за необхідності представників органів внутрішніх справ, страхових організацій та ін. осіб. "Правила пожежної безпеки в газовій промисловості України".

.003	акт расследования хронического профессионального заболевания (отравления) <i>акт розслідування хронічного професійного захворювання (отруєння)</i> act of investigation of chronic professional illness	Документ за формою, установленною Додатком 12 до "Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях". Примітка. Складається в 5 примірниках комісією з розслідування професійного захворювання протягом 3 діб після закінчення розслідування та надсилається хворому, підприємству, де виявлено це захворювання, лікувально-профілактичному закладу, який обслуговує це підприємство, і профспілковій організації, членом якої є хворий. Один примірник акта залишається в санепідстанції. Акт розслідування підлягає зберіганню протягом 45 років на підприємстві та в санепідстанції. ДНАОП 0.00-4.03-93.
.004	межотраслевые и отраслевые акты по охране труда <i>міжгалузеві і галузеві акти з охорони праці</i> the interbranch and branch acts on protection of labor	Закони, міжгалузеві і галузеві стандарти, норми, правила, положення, інструкції та інші документи з охорони праці, яким надана чинність правових норм, обов'язкових для виконання. ДСТУ 2293-93m.
A.021.000	активность <i>активність</i> [<i>-ності, ор. -ністю</i>] activity	
.001	сенсомоторная активность человека <i>сенсомоторна активність людини</i>	Активність почуттів та рухів людини.
A.022.000	акустика <i>акустика</i> [<i>-ки, д. і м. -тиці</i>] acoustics	1. Вчення про звук, його поширення і поглинання в приміщенні. 2. Звукові умови якого-небудь приміщення.
A.023.000	алгоритм <i>алгоритм</i> [<i>-му; мн. -ми, -мів</i>]	Упорядкований скінченний набір чітко визначених правил для розв'язування задач за скінченну кількість

	algorithm	кроків. ДСТУ 2938-94.
.001	алгоритм деятельности <i>алгоритм діяльності</i> activity algorithm	Установлення послідовності, програм, складу, логічної складності, стереотипності, часу виконання операцій і дій оператором системи "людина-машина" в планових (штатних) умовах функціонування системи "людина-машина" і в аварійних режимах. ДСТУ 2429-94.
.002	алгоритм контроля технического состояния <i>алгоритм контролю технічного стану</i> algorithm of the control	Сукупність приписів, що визначають послідовність дій у процесі контролю. ДСТУ 2389-94m.
.003	алгоритм технического диагностирования <i>алгоритм технічного діагностування</i> algorithm of technical diagnosis	Сукупність приписів, що визначають послідовність дій у процесі діагностування. ДСТУ 2389-94m.
A.024.000	алкоголь <i>алкоголь</i> [-лю, ор. -лем] alcohol	<i>Див. Э.028.000</i> ЕТАНОЛ.
A.025.000	альфа-излучение <i>альфа-випромінювання</i> [(род.) альфа-випромінювання] alpha-radiation	Вид випромінювання радіоактивних ядер, що являє собою потік альфа-частинок.
A.026.000	альфа-частица <i>альфа-частка</i> [(род.) альфа-частки] alpha-particle	Ядро атома гелію, яке випромінюється деякими радіоактивними речовинами.
A.027.000	аммиак <i>аміак</i> [-ку] ammonia	Безбарвний газ з різким запахом. Застосовується для одержання добрив, азотної кислоти, соди та ін. Сильнодійна отруйна речовина.

A.028.000	анализ <i>аналіз</i> [-зу] analysis	1. Метод наукового дослідження, заснований на розчленуванні цілого на складові частини; розбір, розгляд будь-чого. 2. Метод дослідження складу структури та фізико-хімічних властивостей речовин. 3. Метод дослідження параметрів процесів.
.001	анализ аварийности <i>аналіз аварійності</i> analysis of the accident rate	Для дорожнього руху - виявлення повторів чи закономірностей виникнення дорожньо-транспортних пригод та обставин, що сприяли їхньому виникненню. ДСТУ 2935-94m.
.002	пооперационный анализ <i>поопераційний аналіз</i>	Ранжирування трудових операцій за ступенем їх значення для технічного процесу з метою виявлення для кожної операції найкращого розташування робочих зон сенсомоторної активності.
.003	эргономический анализ <i>ергономічний аналіз</i> ergonomic analysis	Комплексне дослідження змісту, засобів, умов діяльності людини в системі "людина-машина", що здійснюється з метою її оцінки і забезпечення безпеки, зручності і надійності діяльності.
A.029.000	анализатор <i>аналізатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -rie] analyzer	1. У техніці - прилад для визначення фізико-хімічних властивостей, складу та структури твердих, рідинних та газоподібних речовин; для дослідження різноманітних процесів у радіо- і електротехніці; для визначення розподілу сигналів з одного або декількох параметрів. 2. У біології - анатоμο-фізіологічні системи в людини або тварин, що здійснюють сприйняття та аналіз подразнень, які поступають з зовнішнього та внутрішнього середовища; до аналізаторів належать усі органи почуттів (зоровий, слуховий, нюховий та ін.).

.001	анализатор спектра шума <i>аналізатор спектру шуму</i> noise spectrum analyzer	Прилад для частотного аналізу звукового тиску. ДСТУ 2325-93.
A.030.000	антипирен <i>антипірен</i> [-ну] antipyrène	Речовина чи суміш, яка додається в матеріал (речовину) органічного походження для зниження його горючості. ДСТУ 2272-93m.
A.031.000	антропометрия <i>антропометрія</i> [-рії, ор. -рією] anthropometry	Система методів дослідження побудови та вимірювання частин тіла людини, що полягає в їх вимірюваннях.
A.032.000	аппарат <i>апарат</i> [-та (механізм) і -ту (установа); мн. -ти, -тіє] apparatus, machine, device	1. Прилад, технічний пристрій, пристосування, метод. 2. Сукупність органів керування, управління будь-чим.
.001	автономный дыхательный аппарат <i>автономний дихальний апарат</i> autonomous breathing apparatus, independent respiratory device	Дихальний апарат з власним джерелом повітря чи дихального газу. ДСТУ 2299-93.
.002	воздушный дыхательный аппарат <i>повітряний дихальний апарат</i> self-contained open-circuit compressed air breathing apparatus, air respiratory device	Резервуарний дихальний апарат, в якому для дихання використовується повітря, що зберігається в стисненому стані. ДСТУ 2299-93.
.003	дыхательный аппарат с круговой схемой дыхания <i>дихальний апарат з</i>	Апарат, в якому рух повітря (дихального газу), що вдихається і видихається, здійснюється за допомогою клапанів різними каналами.

	коловою схемою дихання closed-circuit type respiratory protective device	ДСТУ 2299-93m.
.004	дыхательный аппарат с маятниковой схемой дыхания <i>дихальний апарат з маятниковою схемою дихання</i> pendulum type respiratory protective device	Дихальний апарат, в якому повітря (дихальний газ), що вдихається і видихається, проходять одним і тим же каналом. ДСТУ 2299-93.
.005	защитный дыхательный аппарат <i>захисний дихальний апарат</i> respiratory protective device	Апарат, призначений для індивідуального захисту органів дихання людини від небезпечних і шкідливих факторів. ДСТУ 2299-93m.
.006	изолирующий защитный дыхательный аппарат <i>ізолювальний захисний дихальний апарат</i> self-contained protective breathing device	Дихальний апарат, що ізолює органи дихання від навколишнього середовища і забезпечує людину повітрям чи дихальним газом. Примітка. До групи ізолювальних дихальних апаратів входять шлангові і автономні апарати, які діляться на резервуарні апарати і регенеративні респіратори. ДСТУ 2299-93.
.007	резервуарный аппарат со сжиженным дыхательным газом <i>резервуарний апарат зі зрідженим дихальним газом</i> self-contained open-circuit liquid gas breathing apparatus	Резервуарний дихальний апарат, в якому запас дихального газу зберігається в зрідженому стані. ДСТУ 2299-93m.
.008	резервуарный	Автономний дихальний апарат, в

	дыхательный аппарат <i>резервуарний дихальний апарат</i> self-contained open-circuit breathing apparatus	якому запас повітря (дихального газу) зберігається в резервуарі (балоні) апарату і використовується для вдихів, а видихи здійснюються в атмосферу. ДСТУ 2299-93.
.009	самовсасывающий шланговый аппарат <i>самовсмоктувальний шланговий апарат</i> unassisted fresh-air hose breathing apparatus	Шланговий апарат, в який повітря для дихання надходить шлангом завдяки дихальним зусиллям людини. ДСТУ 2299-93.
.010	фильтрующий защитный дыхательный аппарат <i>фільтрувальний захисний дихальний апарат</i> filter respirator	Дихальний апарат, що забезпечує очищення повітря, яке вдихається з навколишнього середовища. Примітка. До групи фільтрувальних захисних дихальних апаратів входять протигазові, газопилозахисні та протипилові респіратори, саморятувальники і промислові протигazi. ДСТУ 2299-93m.
.011	шланговый аппарат с принудительной подачей воздуха <i>шланговий апарат з примусовою подачею повітря</i> power-assisted air hose breathing apparatus	Дихальний апарат, в який повітря для дихання надходить шлангом примусово. ДСТУ 2299-93.
.012	шланговый дыхательный аппарат <i>шланговий дихальний апарат</i> fresh-air hose breathing apparatus	Ізольовальний дихальний апарат, в який повітря для дихання надходить шлангом під його лицеву частину ззовні робочої зони. ДСТУ 2299-93.
A.033.000	аппаратура <i>апаратура</i>	Механічні, магнітні, електричні, електронні та інші технічні пристрої.

	<i>[-ru]</i> hardware, equipment	
.001	аппаратура контроля технического состояния <i>апаратура контролю технічного стану</i> equipment of the control	Апаратура для контролю технічного стану об'єкта. ДСТУ 2389-94m.
.002	аппаратура технического диагностирования <i>апаратура технічного діагностування</i> equipment of technical diagnosis	Апаратура для діагностування технічного стану об'єкта. ДСТУ 2389-94m.
.003	унифицированная аппаратура контроля технического состояния <i>уніфікована апаратура контролю технічного стану</i> unified equipment of the control	Апаратура, яка входить до складу ряду спеціалізованих і (або) універсальних засобів контролю. ДСТУ 2389-94.
.004	унифицированная аппаратура технического диагностирования <i>уніфікована апаратура технічного діагностування</i> unified equipment of technical diagnosis	Апаратура, яка входить до складу ряду спеціалізованих і (або) універсальних засобів діагностування. ДСТУ 2389-94.
A.034.000	АС АС <i>[невідм.]</i> AS	Див. <u>С.032.002</u> автоматизована СИСТЕМА.
A.035.000	АСК КВ <i>АСК ЯВ</i> <i>[невідм.]</i>	Див. <u>С.032.003</u> автоматизована СИСТЕМА контролю якості води. ДСТУ 3041-95.

A.036.000	аспиратор <i>аспіратор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] aspirator	Пилівідсмоктувальне обладнання, що забезпечує затримання і відведення з повітря шкідливих речовин з подальшою в деяких випадках сепарацією. ДСТУ 2264-93m.
A.037.000	АСУ ВК <i>АСК ВК</i> [невідм.]	Див. <u>C.032.006</u> автоматизована СИ-СТЕМА керування водоохоронним комплексом. ДСТУ 3041-95.
A.038.000	АТС <i>АТЗ</i> [невідм.]	Див. <u>C.069.005</u> автотранспортний ЗАСІБ. ДСТУ 2935-94m.
A.039.000	аттестация <i>атестація</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] attestation, certification	Дослідження об'єкта з метою виявлення відповідності його певним вимогам з видаванням відповідного документа - атестата.
.001	аттестация рабочего места <i>атестація робочого місця</i> certification of the workplace	Дослідження, комплексна оцінка всіх характеристик робочого місця (стан обладнання, наявність та стан захисних пристроїв, шкідливі фактори виробничого середовища, освітленість тощо) на відповідність паспортним даним, санітарним та іншим нормам, чинним нормативним актам і т.ін. з видаванням атестата (паспорта). Примітка. В Україні регламентується ДНАОП 0.05-8.04-92.
A.040.000	ацетон <i>ацетон</i> [-ну] acetone	Органічна сполука зі специфічним запахом; легкозаймиста рідина без додаткового виду небезпеки; розчинник.
A.041.000	аэрация <i>аерація</i> [-ції, ор. -цією] aeration	
.001	аэрация воды <i>аерація води</i> water aeration	Збагачення води киснем повітря. ДСТУ 2569-94.
.002	аэрация сточных	Див. <u>A.041.001</u> АЕРАЦІЯ води.

	вод <i>аерація стічних вод</i> sewage aeration	ДСТУ 2569-94m.
A.042.000	аэрозоль <i>аерозоль</i> [-лю, ор. -лем; мн. -лі, -лів] aerosol	Система завислих у газоподібному середовищі твердих або рідинних часток.
A.043.000	аэротенк <i>аеротенк</i> [-ка; мн. -ки, -ків] aeration tank	<i>Див. А.043.001</i> АЕРОТЕНК для очищення стічних вод.
.001	аэротенк для очистки сточных вод <i>аеротенк для очищення стічних вод</i> aeration tank	Споруда для біологічного очищення стічних вод з аерацією повітрям. ДСТУ 2569-94.

Б

Б.001.000	багор <i>багор</i> [-гра, ор. -гром; мн. -гри, -грів] hook	
.001	пожарный багор <i>пожежний багор</i> ceiling hook	Пожежний інструмент, призначений для розбирання під час гасіння пожежі будівельних частин споруд, що горять, а також для розтягування матеріалів, що горять. ДСТУ 2273-93m.
Б.002.000	база <i>база</i> [-зи; мн. -зи, баз] base, basis	1. Підвалина, основа будь-чого. 2. Основні дані або елементи.
.001	база испытаний на усталость <i>база випробувань на втому</i>	Попередньо задана найбільша тривалість випробувань на втому об'єкта (зразка). ДСТУ 2444-94m.
.002	материально-тех-	Сукупність технологічного, енергети-

	ническая база предприятия <i>матеріально-технічна база підприємства</i> material and technical basis of the enterprise	чного, транспортного та іншого устаткування, організаційних та обчислювальних засобів, інструментального оснащення, інвентарю, будівель та споруд, за допомогою яких відбувається процес відтворення в рамках виробничих підрозділів та управлінських ланок підприємства. ДСТУ 2960-94.
Б.003.000	баллон <i>балон</i> [-на; мн. -ни, -нів] cylinder, bottle	Герметично закрита посудина для транспортування, зберігання, використання стиснених, зріджених чи розчинених речовин під тиском.
Б.004.000	башмак <i>башмак</i> [-ка; мн. -ки, -ків] shoe	
.001	тормозной башмак <i>гальмівний башмак</i> brake shoe	Механічний гальмівний пристрій, який підкладається під колеса автотранспортних або залізничних засобів для їх фіксації.
Б.005.000	безопасность 1) <i>безпека</i> [-ки, д. і м. -пеці] safety, security	Стан, в якому не загрожує небезпека будь-кому або будь-чому.
	2) <i>безпечність</i> [-ності, ор. -ністю] safety, security	Властивість об'єкта забезпечувати відсутність ризику нанесення шкоди здоров'ю людей, майну та довкіллю. ДСТУ 2860-94m.
.001	активная безопасность АТС <i>активна безпека АТЗ</i> active safety of vehicle	Сукупність конструктивних якостей транспортного засобу та дороги, що дає змогу шляхом активних дій учасників дорожнього руху запобігти дорожньо-транспортній пригоді чи знизити тяжкість її можливих наслідків. ДСТУ 2935-94m.
.002	безопасность дорожного движения <i>безпека дорожнього руху</i> traffic safety, road	Характеристика дорожнього руху, що визначається аварійністю. ДСТУ 2935-94.

	safety	
.003	безопасность населения <i>безпека населення</i> population safety	Відсутність недопустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди населенню. ДСТУ 2156-93.
.004	безопасность окружающей среды <i>безпека навколишнього середовища</i> environment safety	Відсутність недопустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди навколишньому середовищу. ДСТУ 2156-93.
.005	безопасность производственного оборудования <i>безпечність виробничого обладнання</i> industrial equipment safety	Властивість виробничого обладнання зберігати відповідність вимогам безпеки праці в процесі виконання заданих функцій в умовах, установлених нормативно-технічною документацією. ГОСТ 12.0.002-80.
.006	безопасность производственного процесса <i>безпечність виробничого процесу</i> production process safety	Властивість виробничого процесу зберігати відповідність вимогам безпеки праці в умовах, установлених нормативно-технічною документацією. ГОСТ 12.0.002-80.
.007	безопасность промышленного предприятия <i>безпечність промислового підприємства</i> industrial enterprise safety	Властивість підприємства (об'єкта) за нормальної експлуатації та в разі аварії обмежувати вплив джерел небезпеки на персонал, населення та навколишнє середовище встановленими межами. Примітка 1. Рівень безпечності вважається прийнятним, якщо забезпечено додержання вимог державних нормативних документів з безпеки. Примітка 2. У галузі стандартизації безпечність продукції, процесів, послуг звичайно розглядають з метою досягнення оптимального балансу ряду факторів, що включає в себе такі нетехнічні фактори, як поведінка людини, і дозволяє звести до прийнятного рівня ризик, пов'язаний з можливістю завдання шкоди здоров'ю

		людей та збереженістю майна. ДСТУ 2156-93m.
.008	безопасность труда <i>безпека праці</i> occupational safety	Стан умов праці, за якого виключено вплив на працівників небезпечних та шкідливих виробничих факторів. ГОСТ 12.0.002-80.
.009	лазерная безопасность <i>лазерна безпека</i> laser safety	Сукупність технічних, санітарно-гігієнічних та організаційних заходів, що забезпечують безпечні умови праці персоналу в процесі використання лазерів (лазерних установок). ГОСТ 12.1.040-83.
.010	пассивная безопасность АТС <i>пасивна безпека АТЗ</i> passive safety of vehicle	Сукупність конструктивних якостей транспортного засобу та дорожніх споруд, що забезпечують виключення чи зниження тяжкості наслідків дорожньо-транспортної пригоди без активних дій учасників дорожнього руху. ДСТУ 2935-94m.
.011	радиационная безопасность <i>радіаційна безпека</i> radiation safety, radiological safety	Безпека людей, майна та навколишнього середовища від шкідливого впливу радіоактивних та інших видів іонізаційних випромінювань. Примітка. Норми радіаційної безпеки регламентуються ДНАОП 0.03-3.24-87.
Б.006.000	безотказность <i>безвідмовність</i> [-ності, оп. -ністю] non-failure operation, freedom from failure, failure-free performance	Властивість об'єкта виконувати потрібні функції в певних умовах протягом заданого інтервалу часу чи наробка. ДСТУ 2860-94m.
Б.007.000	бел (Б) <i>бел (Б)</i> [-ла; мн. -ли, -лів] bel (B)	Логарифмічна одиниця. Бел дорівнює десятковому логарифму відношення фізичної величини до однієї фізичної величини, яка приймається за початкову. У відповідності з ГОСТ 8.417-81 логарифмічні одиниці допускається застосовувати без обмеження строку нарівні одиниць СІ.

Б.008.000	бензин <i>бензин</i> [-ну] petrol, benzene, gasoline	Суміш вуглеводнів різної побудови, переважно C_4-C_{12} , з температурою кипіння від 30 до 205 °С. Продукт перероблення нафти; використовується як рідинне моторне паливо. Легкозаймиста речовина.
Б.009.000	бета-излучение <i>бета-випромінювання</i> [(род.) бета-випромінювання] beta-radiation	Потік бета-частинок, які випускаються атомними ядрами під час їх розпаду.
Б.010.000	бета-частица <i>бета-частка</i> [(род.) бета-частки] beta-particle	Електрон або позитрон, які випромінюються атомними ядрами під час їх бета-розпаду.
Б.011.000	биоаккумуляция <i>біоаккумуляція</i> [-ції, ор. -цією] bioaccumulation	Збільшення концентрації речовини в організмі чи його окремих органах порівняно з концентрацією цієї речовини в навколишньому середовищі. ДСТУ 3038-95.
Б.012.000	биотест <i>біотест</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] biotest	
.001	биотест дезинфекции <i>біотест дезінфекції</i> biotest of disinfection	Об'єкт з певного матеріалу, який містить найбільш стійкі до дезінфекційного агента мікроорганізми та служить для контролю ефективності дезінфекції. ГОСТ 20509-75.
Б.013.000	биотрансформация <i>біотрансформація</i> [-ції, ор. -цією] biotransformation	Сукупність хімічних перетворень речовин в організмі. ДСТУ 3038-95.
Б.014.000	благополучие <i>благополуччя</i> [-ччя, ор. -ччям] well-being	
.001	санитарное и эпидемическое	Оптимальні умови життєдіяльності, що забезпечують низький рівень за-

	благополучие населения <i>санітарне та епідемічне благополуччя населення</i> sanitary and epidemic well-being of the population	хворюваності, відсутність шкідливого впливу на здоров'я населення факторів навколишнього середовища, а також умов для виникнення і поширення інфекційних захворювань. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" .
.002	экологическое благополучие водного объекта <i>екологічне благополуччя водного об'єкта</i> ecological well-being of water body	Стан водного об'єкта, за якого в ньому відбувається нормативне відтворення ракоподібних та риб. ДСТУ 3041-95m .
Б.015.000	блеск <i>блиск</i> [-ку; мн. -ку, -ків] luster, brilliance	Властивість поверхні, яка полягає в її здатності дзеркально відбивати світло.
Б.016.000	блескость <i>блискість</i> [-кості, оп. -кістю]	Властивість світлових приладів або світних та відбивних поверхонь, яка полягає в здатності порушувати умови комфортного зору та (або) погіршувати контрастну чутливість.
.001	дискомфортная блескость <i>дискомфортна блискість</i>	Блискість, яка викликає неприємні відчуття, але не обов'язково погіршує за цих умов видимість.
.002	слепящая блескость <i>сліпуча блискість</i>	Блискість, яка порушує видимість.
Б.017.000	блок <i>блок</i> [-ка (механізм, камінь), м. (у) блоці; мн. -ку, -ків] block, unit	1. Частина цілого, що розглядається самостійно. 2. Конструктивно та схемно закінчена частина пристрою, що виконує самостійні (окремі) функції та являє собою сукупність вузлів або групи елементів та деталей.
.001	блок обеспыли-	Пристрій, що складається з повітро-

	вания <i>блок знепилення</i> dust control unit, dedusting unit	нагнітача та фільтрів і забезпечує потік очищеного повітря в робочому об'ємі пилозахисного обладнання. ДСТУ 2357-94.
.002	блок теплоути- лизации центра- льного кондици- онера <i>блок теплоутиліза- ції центрального кондиціонера</i> heat recovery section of air handling unit	Пристрій, що має систему теплооб- мінників, які забезпечують утилізацію теплової енергії викидного повітря. ДСТУ 2264-93m.
Б.018.000	блокировка <i>блокатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] blocker, locking mechanism, interlocking device	1. Пристрій, що здійснює блокування. 2. Сукупність методів та засобів, що забезпечують фіксацію робочих час- тин (елементів) апарата, машини або пристрою в певному стані, який зу- мовлений вимогами технологічного процесу.
.001	блокировка эле- ктротехнического изделия <i>блокатор елект- ротехнічного виро- бу</i> interlocking device	Частина електротехнічного виробу, призначена для запобігання або об- меження можливості виконання опе- рацій одними частинами виробу за визначеними станами або положен- нями інших частин виробу з метою попередження виникнення в ньому недопустимих станів або запобігання доступу до тих його частин, що пере- бувають під напругою. ДСТУ 2267-93m.
Б.019.000	бокс <i>бокс</i> [-су; мн. -си, -сів] box	
.001	отсасывающий бокс <i>відсмоктувальний бокс</i> exhaust box	Аспіратор, що складається з робочої шафи та елементів відсмоктувально- го обладнання. ДСТУ 2264-93.

Б.020.000	борьба <i>боротьба</i> [-би]	
.001	борьба с шумом <i>боротьба з шумом</i> noise control	Комплекс заходів щодо зменшення чи запобігання шумового забруднення. ДСТУ 2325-93.
Б.021.000	бот <i>бот</i> [бота; мн. боти, ботів] boot, non-conducting boot	<i>Див. К.004.001</i> діелектричні КАЛОШІ.
Б.022.000	буксировка <i>буксирування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] towage	Транспортування механічним транспортним засобом іншого транспортного засобу, технічний стан якого не відповідає вимогам, що пред'являються до експлуатації транспортних составів, на жорсткому чи гнучкому зчепленні або способом часткового навантаження на платформу чи на спеціальне опорне пристосування. "Правила дорожнього руху".
Б.023.000	БЭМЗ <i>БЕМП</i> [невідм.]	<i>Див. 3.010.001</i> безпечний експериментальний максимальний ПРОМІЖОК. ГОСТ 12.1.011-78.

В

В.001.000	велосипед <i>велосипед</i> [-да; мн. -ди, -діє] bicycle	Транспортний засіб, крім інвалідних колясок, що приводиться в рух мускульною силою людини, яка знаходиться на ньому. "Правила дорожнього руху".
В.002.000	вентиляция <i>вентиляція</i> [-ції, ор. -цією] ventilation	1. Регульований обмін повітря в приміщеннях, який забезпечує сприятливе повітряне середовище (необхідну чистоту, температуру, вологість повітря тощо). 2. Система пристроїв, які створюють

		такий обмін.
.001	аварийная вентиляция <i>аварійна вентиляція</i> emergency ventilation	Самостійна вентиляційна установка, що забезпечує безпеку експлуатації вибухо- та пожежонебезпечних виробництв та виробництв, пов'язаних з використанням шкідливих речовин. Як правило, автоматично вмикається від автоматичних газоаналізаторів.
.002	легочная вентиляция <i>легенева вентиляція</i> breathing minute volume	Об'єм повітря, який людина вдихає або видихає за одиницю часу. ДСТУ 2299-93.
B.003.000	веревка <i>мотузка</i> [-ки, д. і м. -зці; мн. -ки, -зок] rope, cord	Гнучкий виріб, що використовується як страхувальний, запобіжний або рятувальний засіб (його елемент), а також для зв'язування вантажів.
.001	спасательная веревка пожарника <i>рятувальна мотузка пожежника</i> rescue rope of a fireman	Спеціальна мотузка для самоврятування пожежника та рятування людей з висоти. ДСТУ 2273-93m.
B.004.000	вероятность <i>імовірність</i> [-ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей] probability	Математична (числова) характеристика можливостей появи випадкової події в певних умовах, що повторюються; являє собою число між нулем та одиницею.
.001	вероятность безотказной работы <i>імовірність безвідмовної роботи</i> reliability function, survivability function, probabilities of non-failure, reliability probability	Імовірність того, що протягом заданого наробітка відмова об'єкта не виникне. Примітка. Звичайно вважають, що на початку інтервалу часу чи наробітка об'єкт у змозі виконувати потрібні функції. ДСТУ 2860-94m.
.002	вероятность воздействия опас-	Математична величина можливості впливу небезпечних факторів пожежі

	ных факторов пожара <i>імовірність впливу небезпечних факторів пожежі</i> probability of impact of hazardous fire factors	з заздалегідь визначеними значеннями їх параметрів. ДСТУ 2272-93m.
.003	вероятность возникновения пожара <i>імовірність виникнення пожежі</i> probability of outbreak of fire, probabilities of occurrence of a fire	Математична величина можливості появи необхідних і достатніх умов виникнення пожежі. ДСТУ 2272-93.
.004	вероятность восстановления <i>імовірність відновлення</i> probability of restoration, maintainability function	Імовірність того, що час відновлення працездатного стану об'єкта не перевищить заданого значення. ДСТУ 2860-94.
.005	вероятность ложного отказа при диагностировании <i>імовірність хибної відмови під час діагностування</i> probability of a false refusal at diagnosis	Умовна імовірність того, що справний (працездатний) об'єкт у результаті діагностування виявиться несправним. ДСТУ 2389-94.
.006	вероятность не обнаруженного отказа при диагностировании <i>імовірність невиявленої відмови під час діагностування</i> probability of the undetected refusal at diagnosis	Умовна імовірність того, що несправний (непрацездатний) об'єкт у результаті діагностування визначається справним (працездатним). ДСТУ 2389-94.

.007	вероятность от- сутствия аварии і-го вида при во- здействии на объект j-го фак- тора <i>імовірність відсут- ності аварії і-го ви- ду під час впливу на об'єкт j-го фактора</i>	Імовірність того, що в межах задано- го інтервалу часу аварія і-го виду під час впливу на об'єкт j-го екстремаль- ного фактора не виникне. ДСТУ 2156-93.
.008	вероятность от- сутствия аварии і-го вида при но- рмальных усло- виях функциони- рования объекта <i>імовірність відсут- ності аварії і-го ви- ду за нормальних умов функціонуван- ня об'єкта</i>	Імовірність того, що в межах задано- го інтервалу аварія і-го виду за нор- мальних умов функціонування об'єк- та не виникне. ДСТУ 2156-93.
.009	вероятность раз- рушения <i>імовірність зруйну- вання</i> failure probability, probability of destruction	Імовірність того, що за певної кілько- сті циклів навантажування об'єкта відбудеться його зруйнування чи з'явиться втомна тріщина певного розміру. ДСТУ 2444-94.
.010	вероятность ус- пешного перехо- да на резерв <i>імовірність успіш- ного переходу на резерв</i> probability of successful redundancy	Імовірність того, що перехід на ре- зерв відбудеться без відмови об'єк- та, тобто відбудеться за час, який не перевищує допустимого значення перерви у функціонуванні та (чи) без зниження якості функціонування. ДСТУ 2860-94.
B.005.000	ВЕТЬВЬ <i>гілка</i> [-ки, д. і м. -лці; мн. -ки, -лок]	

	branch	
.001	ветвь страхового каната <i>гілка страхувально-го каната</i>	Один з боків каната.
B.006.000	вещество <i>речовина</i> [-ни; мн. -ни, -вин] substance, material, agent	
.001	атмосфероустойчивое огнезащитное вещество <i>атмосферостійка вогнезахисна речовина</i> weather-proof fire retardant agent	Речовина, яка забезпечує в заданих інтервалах тривалий вогнезахист виробів, які постійно перебувають під впливом атмосферних факторів. ДСТУ 2272-93.
.002	безопасные вещества <i>безпечні речовини</i> safe substances	Негорючі речовини та матеріали в негорючій упаковці, які в умовах пожежі не виділяють небезпечних (горючих, отруйних, їдких) продуктів розкладу або окиснення, не утворюють вибухових або пожежонебезпечних, отруйних, їдких, екзотермічних сумішей з іншими речовинами. Примітка. Відповідно до "Порядку сумісного зберігання речовин та матеріалів" (Додаток 4 до "Правил пожежної безпеки в Україні") безпечні речовини та матеріали можуть зберігатися в приміщеннях або на майданчиках будь-якого типу.
.003	вредное вещество <i>шкідлива речовина</i> poxious substance, harmful material	Речовина, що в процесі контакту з організмом людини може викликати захворювання чи відхилення в стані здоров'я як під час впливу речовини, так і в подальшій період життя теперішнього та наступного поколінь. ДСТУ 3038-95. Примітка. У нафтогазовій промисловості основними шкідливими речовинами є: природний газ, зріжені гази, метан, газо-

		вий конденсат, оксид вуглецю (чадний газ), метанол, одоранти (меркаптани), сірководень, нафта та продукти її перероблення, ртуть і т.п.
.004	горючие вещества <i>горючі речовини</i> combustible substances	Речовини та матеріали, що здатні самозайматися, а також займатися під час впливу джерела запалювання та самостійно горіти після його віддалення. ГОСТ 12.1.044-89m.
.005	загрязняющее атмосферу вещество <i>забруднювальна атмосфера речовина</i> air pollutant	Домішки в атмосфері, які можуть справляти несприятливий вплив на здоров'я людей та (чи) на навколишнє середовище. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.006	загрязняющее вещество <i>забруднювальна речовина</i> pollutant	Речовина (домішки, що містяться в будь-якому середовищі), яка може справляти несприятливий вплив на властивості середовища та на здоров'я людей. ГОСТ 17.2.1.04-77m.
.007	загрязняющее воду вещество <i>забруднювальна воду речовина</i> water pollutant	Речовина у воді, яка викликає погіршення якості води. ДСТУ 3041-95.
.008	канцерогенное вещество <i>канцерогенна речовина</i>	Речовина, що сприяє утворенню злоякісних пухлин.
.009	малоопасные вещества <i>малонебезпечні речовини</i>	Горючі й важкогорючі речовини та матеріали, які не відносяться до безпечних і на які не розповсюджуються вимоги ГОСТ 19433-88. Примітка. До малонебезпечних відносяться також негорючі речовини та матеріали в горючій упаковці. Відповідно до "Порядку сумісного зберігання речовин та матеріалів" (Додаток 4 до "Правил пожежної безпеки в Україні") малонебезпечні речовини та матеріали дозволяється зберігати в приміщеннях усіх ступенів вогнестійкості (крім V).
.010	негорючие вещества <i>негорючі речовини</i>	Речовини та матеріали, що нездатні до горіння в повітрі. Негорючі речовини можуть бути пожежовибухоне-

	noncombustible substances, incombustible substances	безпечними (наприклад, окисники або речовини, які виділяють горючі продукти під час взаємодії з водою, киснем повітря або одна з однією). ГОСТ 12.1.044-89m.
.011	неканцерогенное вещество <i>неканцерогенна речовина</i>	Речовина не спроможна викликати утворення злоякісних пухлин.
.012	неядовитые вредные вещества <i>неотруйні шкідливі речовини</i> non-poisonous harmful substances, non-toxic harmful substances	Речовини, що не належать до отрут, але в разі потрапляння в організм людини, подразливо діють на слизові оболонки дихальних шляхів, шкіру, очі.
.013	огнезащитное вещество <i>вогнезахисна речовина</i> fire retardant agent	Речовина (суміш), яка забезпечує вогнезахист. ДСТУ 2272-93.
.014	огнетушащее вещество <i>вогнегасна речовина</i> extinguishing medium	Речовина, яка має такі фізико-хімічні властивості, що дозволяють створити умови для припинення горіння. ДСТУ 2272-93.
.015	опасные вещества <i>небезпечні речовини</i> dangerous substances	Горючі та негорючі речовини та матеріали, що мають властивості, прояв яких може призвести до вибуху, пожежі, загибелі, травмування, отруєння, опромінення, захворювання людей та тварин, пошкодження споруд, транспортних засобів. Примітка. Небезпечні властивості можуть проявлятися як за нормальних умов, так і за аварійних, як у речовин у чистому вигляді, так і в разі їх взаємодії з речовинами та матеріалами інших категорій, визначених у ГОСТ 19433-88. Відповідно до "Порядку сумісного зберігання речовин"

		та матеріалів" (Додаток 4 до "Правил пожежної безпеки в Україні") небезпечні речовини та матеріали необхідно зберігати в складах I і II ступеня вогнестійкості.
.016	особоопасные вещества <i>особливнонебезпечні речовини</i> particularly dangerous substances	Такі небезпечні речовини та матеріали, які не сумісні з речовинами та матеріалами однієї з ними категорії за ГОСТ 19433-88 . Примітка. Відповідно до "Порядку сумісного зберігання речовин та матеріалів" (Додаток 4 до "Правил пожежної безпеки в Україні") особливнонебезпечні речовини та матеріали необхідно зберігати в складах I і II ступеня вогнестійкості, розташованих переважно в окремих будівлях.
.017	поверхностно-активные вещества <i>поверхнево-активні речовини</i>	Речовини, які здатні концентруватися на поверхні поділу фаз, що призводить до зниження межфазного поверхневого натягу. Широко використовуються у виробництві мийних засобів та як стабілізатори суспензій, паст, емульсій, піни.
.018	радиоактивное вещество <i>радіоактивна речовина</i> radioactive substance	Речовина, в якій здійснюється радіоактивний розпад. Примітка. Основні санітарні правила роботи з радіоактивними речовинами регламентуються ДНАОП 0.03-1.72-87.
.019	сильнодействующие ядовитые вещества (СДЯВ) <i>сильнодействі отруйні речовини (СДОР)</i>	Високотоксичні отруйні речовини, що призводять до найбільш тяжких отруєнь живої істоти. Примітка. Такими є: ртуть; свинець; аміак; хлор; оксид вуглецю (чадний газ); фосген; азотна, сірчана, синильна, соляна, оцтова кислота тощо.
.020	токсичные вещества <i>токсичні речовини</i> toxic substance, poisonous substance	<u>Див. Я.001.000</u> ОТРУТА.
.021	трудногорючие вещества <i>важкогорючі речовини</i>	Речовини та матеріали, здатні горіти в повітрі під час впливу джерела запалювання, але не здатні самостійно горіти після його віддалення.

		ГОСТ 12.1.044-89м.
.022	ядовитые вещества <i>отруйні речовини</i> toxic substance, poisonous substances	<i>Див. Я.001.000</i> ОТРУТА.
В.007.000	ВЗД <i>ЧЗД</i> <i>[невідм.]</i>	<i>Див. В.054.003</i> ЧАС захисної дії дихального апарата. ДСТУ 2299-93.
В.008.000	взрыв <i>вибух</i> <i>[-ху; мн. -ху, -хіє]</i> explosion	Швидке екзотермічне (тобто те, що віддає тепло) хімічне перетворення вибухонебезпечного середовища, яке супроводжується виділенням енергії та утворенням стиснених газів, що в змозі виконувати роботу. ГОСТ 12.1.010-76.
В.009.000	взрывобезопасность <i>вибухобезпека</i> <i>[-ки, д. і м. -пеці]</i> explosion security	Стан виробничого процесу, за якого виключається можливість вибуху, або у випадку його виникнення запобігається вплив на людей небезпечних та шкідливих факторів, що викликаються ним, та забезпечується збереження матеріальних цінностей. ГОСТ 12.1.010-76.
В.010.000	взрывозащита <i>вибухозахист</i> <i>[-ту]</i> explosion protection	Заходи, які запобігають впливу на людей небезпечних та шкідливих факторів вибуху та забезпечують збереження матеріальних цінностей. ГОСТ 12.1.010-76.
В.011.000	взрывоопасность <i>вибухонебезпека</i> <i>[-ки, д. і м. -ці]</i> explosion hazard	Можливість виникнення вибуху як від внутрішнього, так і зовнішнього джерела. Р 50-026-94м.
В.012.000	взрывопреждение <i>вибухопопередження</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -жень]</i> explosion prevention	Заходи, які запобігають можливості виникнення вибуху. ГОСТ 12.1.010-76.
В.013.000	вибрация <i>вібрація</i>	Рух матеріальної точки або механічної системи, за якого чергово зрос-

	<i>[-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій]</i> vibration	тають і спадають за часом значення величини, що характеризує цей рух. ДСТУ 2300-93m.
B.014.000	вибробезопас- ность <i>вібробезпека</i> <i>[-ки, д. і м. -ці]</i> vibration security	Умови праці, за яких виробнича вібрація не здійснює на працівника несприятливого впливу, що в крайніх своїх проявах призводить до професійного захворювання (наприклад, вібраційної хвороби). ГОСТ 12.1.012-90.
B.015.000	вибровозбудитель <i>віброзбудник</i> <i>[-ка; мн. -ки, -ків]</i> vibration generator	Пристрій, призначений для збудження вібрації, який використовується самостійно або в складі іншого пристрою. ДСТУ 2300-93.
B.016.000	виброгашение <i>віброгасіння</i> <i>[-ння, ор. -нням]</i> vibration dampening	Послаблення або припинення дії вібрації.
.001	динамическое виброгашение <i>динамічне віброгасіння</i> dynamic absorbing of vibration	<i>Див. Г.011.001</i> динамічне ГАСІННЯ вібрації. ДСТУ 2300-93.
B.017.000	виброзащита <i>віброзахист</i> <i>[-ту]</i> vibration protection	<i>Див. З.016.002</i> вібраційний ЗАХИСТ. ДСТУ 2300-93.
.001	активная вибро- защита <i>активний віброзахист</i> active vibration protection	Вібраційний захист, в якому використовують енергію стороннього джерела. ДСТУ 2300-93.
.002	пассивная вибро- защита <i>пасивний віброзахист</i> passive vibration protection	Вібраційний захист, в якому не використовують енергію стороннього джерела. ДСТУ 2300-93.
B.018.000	виброизолятор <i>віброізолятор</i>	Пристрій, що здійснює віброізоляцію. ДСТУ 2300-93.

	<i>[-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє]</i> vibration isolator	
.001	равночастотный виброизолятор <i>рівночастотний віброізолятор</i> natural frequency vibration isolator	Віброізолятор, який забезпечує постійність власної частоти системи в разі зміни в заданих межах маси об'єкта, що ізолюється. ДСТУ 2300-93m.
B.019.000	виброизоляция <i>віброізоляція</i> <i>[-ції, ор. -цією]</i> vibration isolation	Метод захисту об'єкта від вібрації, який здійснюється за допомогою пристроїв, що розташовуються між джерелом збудження та об'єктом. ДСТУ 2300-93.
.001	многокаскадная виброизоляция <i>багатокаскадна віброізоляція</i> multicascade vibration isolation	Віброізоляція, під час якої між об'єктом, який підлягає захисту, та джерелом вібрації послідовно встановлюють віброізолятори, розділені інерційними елементами. ДСТУ 2300-93.
B.020.000	виброндежность <i>вібронадійність</i> <i>[-ності, ор. -ністю]</i> vibration dependability	Див. <u>Н.003.001</u> вібраційна НАДІЙНІСТЬ. ДСТУ 2300-93.
B.021.000	виброперемещение <i>вібропереміщення</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -щень]</i> vibration displacement	Миттєве значення кожної з координат, які описують положення тіла чи матеріальної точки під час вібрації. ДСТУ 2300-93.
B.022.000	вибропрочность <i>віброміцність</i> <i>[-ності, ор. -ністю]</i> vibration strength	Див. <u>П.123.001</u> вібраційна МІЦНІСТЬ. ДСТУ 2300-93.
B.023.000	виброскорость <i>віброшвидкість</i> <i>[-кості, ор. -кістю; мн. -кості, -костей]</i> vibration velocity	Похідна вібропереміщення за часом. ДСТУ 2300-93.
B.024.000	виброускорение <i>віброприскорення</i>	Похідна віброшвидкості за часом. ДСТУ 2300-93.

	<i>[-ння, оп. -нням; р. мн. -рень]</i> vibration acceleration	
B.025.000	виброустойчивость <i>вібростійкість</i> <i>[-кості, оп. -кістю]</i> vibration resistance	<i>Див. У.018.001</i> вібраційна СТІЙКІСТЬ. ДСТУ 2300-93.
B.026.000	вид <i>вид</i> <i>[-ду; мн. -ди, -дів]</i> aspect, kind, mode, type	
.001	вид неразрушающего контроля <i>вид неруйнівного контролю</i> type of the nondestructive testing	Умовне групування методів неруйнівного контролю, що об'єднані спільністю фізичних принципів, на яких вони ґрунтуються. ДСТУ 2865-94м.
.002	вид опасности продукции <i>вид небезпеки продукції</i> type of hazard of production	Класифікаційна категорія властивості продукції, що відрізняється за такими ознаками: джерело виникнення небезпеки; спосіб небезпечного впливу продукції на людину; спосіб нанесення шкоди. Розрізняють такі види небезпеки продукції: механічна небезпека, електронебезпека, пожежонебезпека, вибухонебезпека, біологічна небезпека, небезпека від випромінювання. Р 50-026-94м.
.003	вид производства <i>вид виробництва</i> type of production	Класифікаційна категорія виробництва, що відрізняється за ознакою застосовуваного методу виготовлення продукції. ДСТУ 2960-94м.
B.027.000	видимость <i>видимість</i> <i>[-мості, оп. -містю]</i> visibility	Ергономічний показник, що визначає відповідність візуальних параметрів об'єкта спостереження (кутовий розмір, рівень освітлення, форма об'єкта) можливостям зорового аналізу.

		тора людини.
.001	видимость в направлении движения <i>видимість у напрямку руху</i> visibility in driving direction	Для дорожнього руху - максимальна відстань, на якій з місця водія розпізнаються межі між елементами дороги, що дозволяє водієві орієнтуватися під час керування транспортним засобом, зокрема для вибору безпечної швидкості. ДСТУ 2935-94m.
.002	видимость препятствия <i>видимість перешкоди</i> visibility of an obstacle	Максимальна відстань, на якій з місця водія чітко розпізнається об'єкт (суб'єкт), що створює перешкоду для руху (небезпеку) АТЗ. ДСТУ 2935-94m.
.003	недостаточная видимость <i>недостатня видимість</i> insufficient visibility	Для дорожнього руху - видимість дороги в напрямку руху менше 300 м у сутінках, в умовах туману, дощу, снігопаду тощо. "Правила дорожнього руху" .
B.028.000	ВКК <i>ЛКК</i> [невідм.]	Див. <u>К.027.001</u> лікарсько-консультаційна КОМІСІЯ. ДНА-ОП 0.05-1.02-93.
B.029.000	вкладыш <i>вкладиш</i> [-ша, оп. -шем; мн. -ши, -шив]	Засіб індивідуального захисту органів слуху від шуму.
B.030.000	влажностное содержание <i>вологомісткість</i> [-кості, оп. -кістю] moisture content	Величина, що характеризує кількість води в пробі вологої речовини в порівнянні з кількісним вмістом абсолютно сухої речовини в пробі.
B.031.000	влажность <i>вологість</i> [-гості, оп. -гістю] humidity, moisture content	1. Стан речовини, що характеризується кількістю води в ній. 2. Величина, що характеризує цей стан.
.001	абсолютная влажность <i>абсолютна вологість</i> absolute humidity	Вологість, що визначається густиною водяної пари (відношення маси водяної пари, що міститься в газі, до об'єму цього газу).

.002	влажность вдыхаемого воздуха <i>вологість повітря, що вдихається</i> inhaled air humidity	Абсолютна або відносна вологість повітря (дихального газу) під лицевою частиною дихального апарата під час вдиху. Примітка. Обчислюється за значенням температури, виміряної сухим і вологим термометрами. ДСТУ 2299-93.
.003	относительная влажность <i>відносна вологість</i> relative humidity	Вологість, що являє собою відношення маси водяної пари, яка міститься в газі, до маси водяної пари за умови насичення цієї речовини (за умови незмінного тиску та температури).
B.032.000	вместимость <i>місткість</i> [-кості, оп. -кістю] capacity	
.001	полезная вместимость дыхательного мешка <i>корисна місткість дихального мішка</i> useful capacity of a breathing bag	Максимально можливий об'єм дихального газу, що міститься в дихальному мішку, і який людина може вдихнути з нього або видихнути в нього. ДСТУ 2299-93.
B.033.000	вода <i>вода</i> [-ди; мн. -ди, вод] water	Прозора без кольору рідина, що являє собою в чистому вигляді хімічну сполуку водню і кисню.
.001	возвратная вода <i>зворотна вода</i> return water	Вода, що повертається за допомогою технічних споруд і засобів із господарської ланки кругообігу води до його природних ланок у вигляді стічної, скидної і дренажної води. ДСТУ 3041-95м.
.002	загрязненная возвратная вода <i>неочищена зворотна вода</i> polluted return water	Зворотна вода, в якій вміст забруднювальних речовин перевищує рівень, установлений нормами якості води. ДСТУ 3041-95м.
.003	иловая вода <i>мулова вода</i> sludge water	Забруднена вода, що відокремлюється під час бродіння, ущільнення та зневоднювання мулу й осаду стіч-

		них вод. ДСТУ 2569-94.
.004	недостаточно очищенная возвратная вода <i>недостаточно очищена зворотна вода</i> unsufficiently treated return water	Зворотна вода, що пройшла очищення, але все ще не відповідає встановленим нормам якості води. ДСТУ 3041-95m.
.005	нормативно очищенная возвратная вода <i>нормативно очищена зворотна вода</i> normatively treated return water	Зворотна вода, що пройшла очищення та відповідає встановленим нормам якості. ДСТУ 3041-95m.
.006	нормативно чистая возвратная вода <i>нормативно чиста зворотна вода</i> normatively clean return water	Зворотна вода, склад та властивості якої відповідають установленим нормам якості води і яка не потребує очищення. ДСТУ 3041-95m.
.007	сбросная вода <i>скидна вода</i> discharged water	Вода, що відводиться зі зрошуваних сільськогосподарських угідь і поливних забудованих територій, а також вода, відведена від ділянок, на яких застосовується гідромеханізація. ДСТУ 3041-95.
.008	сточная вода <i>стічна вода</i> waste water, sewage	Різновид зворотної води, що зібралась у процесі господарсько-побутової та виробничої діяльності чи під час відведення наслідку опадів із забудованих територій. ДСТУ 3041-95.
B.034.000	водитель <i>водій</i> [-дія, ор. -дієм; мн. -дії, -діїв] driver	Особа, яка керує транспортним засобом. ДСТУ 2935-94. Примітка. Згідно з "Правилами дорожнього руху" до водіїв прирівнюються: а) погонич тварин, який веде їх за повід; б) особа, яка навчає керуванню безпосередньо в транспортному засобі.
B.035.000	водоподготовка	Технологічні процеси оброблення

	водопідготовка [<i>-ки, д. і м. -виці; мн. -ки, -вок</i>] water treatment	води для приведення її якості у відповідність до вимог споживачів. ДСТУ 2569-94.
B.036.000	водоснабжение водопостачання [<i>-ння, ор. -нням; р. мн. -чань</i>] water supply	Подавання води споживачам. ДСТУ 2569-94.
.001	противопожарное водоснабжение протипожежне водопостачання fire-prevention water supply	Комплекс інженерно-технічних споруд, призначених для забирання і транспортування води, зберігання їх запасів та використання її для пожежогасіння. ДСТУ 2272-93.
B.037.000	возгорание займання [<i>-ння, ор. -нням; р. мн. -мань</i>] ignition	Виникнення горіння під впливом джерела запалювання. ДСТУ 2272-93.
B.038.000	воздействие вплив [<i>-ву; мн. -ви, -віє</i>] influence, effect	
.001	экстремальное воздействие вредных факторов екстремальний вплив шкідливих чинників extreme influence of the harmful factors	Шкідливе діяння техногенних чинників, яке виникло раптово і загрожує життю та здоров'ю працівників та населення. ДСТУ 3038-95m.
B.039.000	воздух повітря [<i>-ря, ор. -рям</i>] air	1. Газоподібна суміш речовин, головним чином азоту (78 % за об'ємом) та кисню (21 % за об'ємом), основний компонент земної атмосфери; сировина для одержання азоту, кисню, інертних газів. 2. У техніці - парогазові суміші, гази і в деяких випадках їхні суміші з завилими частинками.

		ДСТУ 2264-93m.
.001	воздух рабочей зоны <i>повітря робочої зони</i> working zone air	Повітря, що оточує працівника, який знаходиться в робочій зоні на робочому місці і здійснює певну трудову діяльність. ДСТУ 2299-93m.
.002	загрязненный воздух <i>забруднене повітря</i> contaminated air, polluted air	Повітря, яке бідне киснем або вміщує одну чи декілька шкідливих речовин. Гранично допустимі концентрації шкідливих речовин у повітрі робочої зони визначені ГОСТ 12.1.005-76.
.003	чистый воздух <i>чисте повітря</i> pure air, clean air, uncontaminated air	Повітря, що складається з 20,96 % кисню, 0,04 % вуглекислого газу, 78 % азоту, 1 % інертних газів (аргону, неону, ксенону) і не містить отруйних, агресивних і вибухонебезпечних газів, пари та твердих часток пилу.
B.040.000	воздухонагреватель <i>повітрянагрівач</i> [-ча, оп. -чем; мн. -чі, -чіє] air heater	Пристрій для нагрівання повітря, яке проходить через нього, за рахунок використання теплоти зовнішніх джерел. ДСТУ 2264-93m.
B.041.000	воздухоохладитель <i>повітроохолоджувач</i> [-ча, оп. -чем; мн. -чі, -чіє] air cooler	Пристрій для зниження температури повітря, а також для зниження вологості повітря за рахунок використання холоду зовнішніх джерел. ДСТУ 2264-93m.
B.042.000	воздухораспределитель <i>повітророзподільник</i> [-ка; мн. -ки, -кіє] air diffuser	Кінцевий елемент вентиляційної системи, призначений для випускання або відведення в обслуговуване приміщення потрібної кількості повітря. Примітка 1. Види повітророзподільників за конструктивною ознакою: ґратка, насадка, перфорована панель. Примітка 2. Види повітророзподільників за місцем установлення: стельові, пристінні, підлогові. Примітка 3. Види повітророзподільників за характером організації припливного

		струменя з подаванням компактного струменя, з подаванням неповного віялового струменя, з подаванням плоского струменя, з двоструменевим подаванням. ДСТУ 2264-93.
B.043.000	возмещение відшкодування [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] compensation, indemnification	Основна форма відповідальності за невиконання договірних обов'язків.
.001	возмещение морального ущерб відшкодування моральної шкоди	Відшкодування, яке провадиться власником за моральну шкоду, заподіяну потерпілому внаслідок фізичного або психічного впливу небезпечних чи шкідливих умов праці. Примітка. Порядок відшкодування визначається статтею 173 "Кодексу законів про працю України", статтю 12 Закону України "Про охорону праці" та регламентується ДНАОП 0.05-1.02-93. Відшкодування моральної шкоди можливе без втрати потерпілим працездатності.
.002	возмещение ущерб работнику в случае повреждения его здоровья відшкодування шкоди працівникові у випадку ушкодження його здоров'я	Обов'язок власника або вповноваженого ним органу у відповідності з законодавством відшкодувати працівникові шкоду, заподіяну йому каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним із виконанням трудових обов'язків. Примітка. Порядок відшкодування визначається статтею 173 "Кодексу законів про працю України", статтю 11 Закону України "Про охорону праці" та регламентується ДНАОП 0.05-1.02-93, згідно з якими відшкодування шкоди потерпілому складається з: виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності; виплати в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому (членам сім'ї та утриманцям померлого); компенсації витрат на медичну та соціальну допомогу (посилене

		харчування, протезування, сторонній догляд тощо).
B.044.000	возникновение <i>виникнення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -нень]	
.001	возникновение пожара <i>виникнення пожежі</i> outbreak of fire	Сукупність процесів, що призводять до пожежі. ДСТУ 2272-93.
B.045.000	возраст <i>вік</i> [-ку] age	
.001	возраст активно- го ила <i>вік активного мулу</i> age of activated sludge	Проміжок часу, за який відбувається повне оновлення активного мулу в спорудах для очищення стічних вод. ДСТУ 2569-94.
B.046.000	вооружение <i>озброєння</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -єнь] equipment	
.001	пожарно- техническое во- оружение <i>пожежно-технічне</i> <i>озброєння</i> fire technical equipment	Комплект, що складається з пожежного обладнання, ручного пожежного інструмента, пожежних рятівних пристроїв, засобів індивідуального захисту, технічних пристроїв, для конкретних пожежних автомобілів відповідно до їх призначення. ДСТУ 2273-93m.
B.047.000	вооруженность <i>озброєність</i> [-ності, ор. -ністю] provision	
.001	техническая воо- руженность тру- да <i>технічна озброє-</i> <i>ність праці</i> technical provision of labor	Відношення вартості виробничого обладнання до чисельності робітників однієї зміни, в якій зайнято їх максимальну кількість. ДСТУ 3138-95m.
B.048.000	ворот	Найпростіший вантажопідіймальний

	<i>коловорот</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] windlass, winch	механізм у вигляді горизонтального вала, на який намотується трос з вантажем.
B.049.000	воспламенение <i>спалахування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] inflammation	Займання, що супроводжується появою полум'я. ДСТУ 2272-93.
B.050.000	восприятие <i>сприймання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -мань] perception	Процес відображення у свідомості людини предметів або явищ за умови їх безпосереднього впливу на органи почуттів.
.001	зрительное восприятие <i>зорове сприймання</i> visual perception	Безпосереднє відображення об'єктивної дійсності за допомогою органів зору.
B.051.000	воспроизведение <i>відтворення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -рень] reproduction	Процеси відновлення образів, закріплених у пам'яті.
B.052.000	восстанавливаемость <i>відновлюваність</i> [-ності, ор. -ністю] restorability	
.001	восстанавливаемость эффективности торможения <i>відновлюваність ефективності гальмування</i> restorability of braking efficiency	Здатність пари тертя відновлювати початкову ефективність гальмування в міру охолодження пари тертя або її висихання. ДСТУ 2886-94m.
B.053.000	вредность <i>шкідливість</i> [-вості, ор. -вістю, -вості, -востей] hazard, harm, harmfulness	
.001	производствен-	<i>Див. Ф.001.003</i> шкідливий виробни-

	ные вредности <i>виробничі шкідливості</i> occupational hazards	чий ФАКТОР.
.002	профессиональная вредность <i>професійна шкідливість</i> professional hazard	Шкідливий виробничий фактор, який може виникнути під час виконання роботи та привести до травм, захворювання або смерті. ДСТУ 2293-93m.
B.054.000	время <i>пора</i> [-ри]; <i>тривалість</i> [-лості, ор. -лістю]; <i>час</i> [-су; мн. -си, -сіє] time	
.001	время восстановления <i>тривалість відновлення</i> time to recovery, restoration time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в непрацездатному стані через відмову. ДСТУ 2860-94.
.002	время запаздывания тормозной системы <i>тривалість запізнювання гальмівної системи</i> initial response time, time lag, delay time of brake system	Інтервал часу від початку гальмування до моменту виникнення сповільнення (гальмівної сили). ДСТУ 2886-94m.
.003	время защитного действия дыхательного аппарата (ВЗД) <i>час захисної дії дихального апарата (ЧЗД)</i> duration of a breathing apparatus	Інтервал часу до вичерпання захисної здатності дихального апарата хоча б за одним з нормованих показників за встановлених значень параметрів дихального навантаження і навколишнього середовища. ДСТУ 2299-93m.

.004	время защитного действия изолирующего покрытия <i>тривалість захисної дії ізолювального покриття</i> insulating polymeric covering protective power time	Інтервал часу, протягом якого ізолювальне захисне полімерне покриття запобігає радіоактивному забрудненню захисної поверхні ГОСТ 19465-74.
.005	время простоя <i>тривалість простоявання</i> idle time, down-time, debatable time, ineffective time, time-out	Частина тривалості працездатності, протягом якої функційний блок, пристрій, система не працюють. ДСТУ 2668-94m.
.006	время срабатывания тормозной системы <i>тривалість спрацювання гальмівної системи</i> actuating time of brake system	Інтервал часу від початку гальмування до моменту, в який сповільнення (гальмівна сила АТЗ) набуває усталеного значення. ДСТУ 2886-94m.
.007	время торможения <i>тривалість гальмування</i> total braking time	Інтервал часу від початку до кінця гальмування. ДСТУ 2886-94m.
.008	время установившегося торможения <i>тривалість усталеного гальмування</i> full application time	Інтервал, в якому сповільнення (гальмівна сила АТЗ) має усталене значення. ДСТУ 2886-94m.
.009	гамма-процентное время восстановления <i>гамма-відсоткова тривалість віднов-</i>	Інтервал часу, протягом якого відновлення працездатності об'єкта здійсниться з імовірністю γ, вираженою у відсотках. ДСТУ 2860-94.

	<i>лення</i> gamma-percental restoration time	
.010	ночное время <i>нічний час</i> night time	Час з десятої години вечора до шостої години ранку. Установлена тривалість роботи (зміни) у нічний час скорочується на одну годину в порівнянні з денною. "Кодекс законів про працю України", стаття 54.
.011	среднее время активного ремонта <i>середній час активного ремонту</i> mean maintenance man-hours, average time of active repair	Математичне сподівання тривалості активного ремонту. ДСТУ 2860-94.
.012	среднее время восстановления <i>середня тривалість відновлення</i> mean time to recovery, mean restoration time, average time of restoration	Математичне сподівання часу відновлення працездатного стану об'єкта після відмови. ДСТУ 2860-94.
.013	темное время суток <i>темна пора доби</i> dark time of day	Інтервал часу від кінця вечірніх сутінків до початку ранкових сутінків. ДСТУ 2935-94.
B.055.000	вспухание <i>спухання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -хань]	
.001	вспухание активного ила <i>спухання активного мулу</i>	Спливання активного мулу на поверхню стічних вод унаслідок його бродіння. ДСТУ 2569-94.
B.056.000	вспышка <i>спалах</i> [-ху; мн. -ху, -хів] flash, blaze, burst	Швидке згоряння газопароповітряної суміші над поверхнею горючої речовини, яке супроводжується короткочасним видимим світінням.

		ГОСТ 12.1.044-89.
B.057.000	выбег <i>вибіг</i> [-гу; мн. -гу, -гів]	
.001	выбег АТС <i>вибіг АТЗ</i>	Неусталений рух АТЗ (за інерцією) після вимикання двигуна за рахунок кінетичної енергії рухомих частин.
B.058.000	выброс <i>викид</i> [-ду; мн. -ди, -діє] ejection, outburst, effluent, emission	Речовина, яка потрапила до атмосфери від джерела іонізаційних випромінювань, агресивних середовищ та ін. протягом відносно невеликого інтервалу часу.
.001	выброс вещества <i>викид речовини</i> emission, ejection, discharge	Надходження речовини до атмосфери з джерела домішки. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.002	неорганизованный промышленный выброс <i>неорганізований промисловий викид</i> non-organized industrial emission	Промисловий викид, який потрапляє до атмосфери у вигляді ненапрямлених потоків газу внаслідок порушення герметичності обладнання, відсутності або незадовільної роботи обладнання з відсмоктування газу в місцях завантаження, вивантаження або зберігання продукту. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.003	организованный промышленный выброс <i>організований промисловий викид</i> organized industrial emission	Промисловий викид, який потрапляє до атмосфери через спеціальні газопроводи, повітроводи та труби. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.004	предельно допустимый выброс (ПДВ) <i>гранично допустимий викид (ГДВ)</i> maximum permissible discharge	Науково-технічний норматив, який встановлюється за умови, щоб вміщення забруднювальних речовин у приземному шарі повітря від джерела або їх сукупності не перевищувало нормативів якості повітря для населення, тваринного та рослинного світу. ГОСТ 17.2.1.04-77.

B.059.000	выделение <i>виділення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -лень] release	
.001	выделение диоксида углерода <i>виділення діоксиду вуглецю</i> carbon dioxide release	Кількість діоксиду вуглецю, що виділяється організмом людини і надходить у дихальний апарат за одиницю часу. ДСТУ 2299-93.
B.060.000	выключатель <i>вимикач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чие] on-off switch, circuit-breaker	Комутаційний апарат, призначений для багаторазового вмикання і вимикання електричних кіл. ДСТУ 2848-94.
.001	аварийный выключатель <i>аварійний вимикач</i> emergency switch	Вимикач, що забезпечує вимикання енергопостачання у випадку аварійної ситуації.
.002	автоматический выключатель <i>автоматичний вимикач</i> circuit-breaker	Вимикач, призначений для вмикання, проведення струму і вимикання струму в нормальних умовах у колі, а також для вмикання, проведення протягом певного часу та автоматичного вимикання струму в ненормальних умовах у колі, таких як струми короткого замикання і струми перевантаження. ДСТУ 2848-94.
.003	кнопочный выключатель <i>кнопковий вимикач</i> push-button switch	Вимикач, призначений для кіл керування, який приводиться в дію натиском деталі, що передає зусилля оператора, і який має механізм накопичення енергії зворотної дії. ДСТУ 2848-94.
.004	путевой выключатель <i>шляховий вимикач</i> position switch, limit switch, travelling	Вимикач, що змінює своє комутаційне положення чи стан за певних положень рухомих частин і механізмів, які переміщуються відносно нього. ДСТУ 2848-94.

	switch	
.005	токоограни- вающий выключатель <i>струмообмежуваль- ний автоматичний вимикач</i> current limiting automatic circuit-breaker	Автоматичний вимикач, у конструкції якого передбачені спеціальні заходи для обмеження у визначеному діапазоні струму електричного кола, яке вимикається. Примітка. Струмообмежувальні автоматичні вимикачі призначені для обмеження струмів у разі короткого замикання. ДСТУ 2848-94.
B.061.000	вылет <i>виліт</i> [<i>-льоту; мн. -ти, -міє</i>] overhanging radius, out-in, outreach, overhand, spread, sweep	
.001	вылет груза <i>виліт ваги</i>	Відстань по координаті Y між поверхнями Y, які проходять через центр вагового гака та зовнішній край зовнішньої напрямної гусениці стрілового борта. ДСТУ 3312-96.
.002	вылет стрелы <i>виліт стріли</i> boom length, crane radius	Відстань по координаті Y між поверхнями Y, які проходять через верхню точку стріли та зовнішній край зовнішньої напрямної гусениці стрілового борта. ДСТУ 3312-96m.
B.062.000	вымывание <i>вимивання</i> [<i>-ння, ор. -нням; р. мн. -вань</i>] washout	
.001	вымывание при- меси из атмос- феры <i>вимивання домішки з атмосфери</i> pollutant washout	Вилучення домішки з атмосфери внаслідок створення хмар, туманів та випадення опадів. ГОСТ 17.2.1.04-77.
B.063.000	выносливость <i>витривалість</i>	Здатність матеріалів і конструкцій чинити опір дії циклічного наванта-

	<i>[-лості, ор. -лістю]</i> endurance, durability	ження до бази випробувань на втому без втомного руйнування. ДСТУ 2444-94m.
B.064.000	выпадение <i>випадання</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -дань]</i> fallout	
.001	выпадение при- меси из атмос- феры <i>випадання домішки з атмосфери</i> pollutant fallout	Вилучення домішки з атмосфери під впливом гравітаційних сил. ГОСТ 17.2.1.04-77.
B.065.000	выравнивание <i>вирівнювання</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -вань]</i> equalization, alignment	
.001	выравнивание потенциала <i>вирівнювання поте- нциалу</i> alignment of potential	Метод зниження напруги дотику та напруги кроку між точками електрич- ного кола, до яких можливий одноча- сний дотик або на яких може одноча- сно стояти людина. ГОСТ 12.1.009-76m.
B.066.000	высота <i>висота</i> <i>[-ти; мн. -ти, -сот]</i> height	
.001	высота рабочей поверхности <i>висота робочої по- верхні</i> height of the working surface	Відстань по вертикалі від підлоги до горизонтальної площини (дійсно іс- нуючої чи уявленої), в якій викону- ються основні трудові справи.
B.067.000	выход <i>вихід</i> <i>[-ходу, ор. -ходом, м. (на) -ходи; мн. -ходи, -ходів]</i> exit	
.001	эвакуационный	1. Вихід із будинку (споруди), безпо-

	выход <i>евакуаційний вихід</i> emergency exit	середньо назовні. 2. Вихід із приміщення, що веде назовні до коридора чи сходової клітки безпосередньо через суміжне приміщення. ДСТУ 2272-93m.
B.068.000	вязкость <i>в'язкість</i> [<i>-кости, оп. -кисью</i>] viscosity	1. Властивість рідин та газів чинити опір переміщенню однієї їх частини відносно іншої (внутрішнє тертя). 2. Здатність матеріалу змінювати опір деформуванню залежно від швидкості деформацій. ДСТУ 2825-94.

Г

G.001.000	габарит <i>габарит</i> [<i>-ту; мн. -ти, -тиє</i>] gabarit, dimensions	
.001	динамический габарит АТС <i>динамічний габарит АТЗ</i> dynamic dimensions	Ширина смуги, яку займає транспортний засіб, що рухається в загальмованому стані на відстані зупиночного шляху. ДСТУ 2935-94m.
G.002.000	газ <i>газ</i> [<i>-зу; мн. -зи, -зів</i>] gas	Агрегатний стан речовини, в якому його частки не зв'язані або дуже слабо зв'язані силами взаємодії та рухаються вільно, заповнюючи весь наданий їм об'єм.
.001	горючий газ <i>горючий газ</i> fuel gas, combustible gas	Газ, пара рідин та твердих речовин, що здатні створювати з повітрям вибухонебезпечні суміші за температури не вище 50 °С.
.002	дымовой газ <i>димовий газ</i> flue gas	Газ, який виділяється джерелом забруднення в процесі згоряння палива. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.003	дыхательный газ <i>дихальний газ</i> breathable gas	Повітря або газоповітряна суміш, що циркулюють у системі дихального апарата та в з'єднаних з нею органах

		дихання людини. ДСТУ 2299-93.
.004	легкий газ <i>легкий газ</i> easy gas	Газ, який за температури навколишнього середовища 20 °С і тиску 100 кПа має густину 0,8 або менше у відношенні до густини повітря. ПУЭ, п. 7.3.13.
.005	очищенный газ <i>очищенный газ</i> purified gas, cleared gas	Газ, який був очищений у очисних спорудах до потрібної чистоти. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.006	природный газ <i>природный газ</i> natural gas	Суміш газоподібних вуглеводнів (метану, етану, пропану, бутану), що створюється в земній корі та широко використовується як високоекономічне паливо на електростанціях, у чорній та кольоровій металургії, цементній та склоробній промисловості, у процесі виробництва будматеріалів та для комунально-побутових потреб, а також як сировина для отримання багатьох органічних сполук.
.007	сжатый газ <i>стиснутий газ</i> compressed gas	Газ, який знаходиться в закритій посудині, ємності під тиском нижче атмосферного.
.008	сжиженный газ <i>зріджений газ</i> liquefied gas	Речовина, переведена з газоподібного стану в рідинний шляхом охолодження її нижче критичної температури і подальшої конденсації в результаті відводу теплоти пароутворення (конденсації).
.009	сжиженный углеводородный газ <i>зріджений вуглеводневий газ</i> liquefied hydrocarbon gas	Рідинна фаза природного газу, що містить пропан, бутан і деяку кількість ненасичених вуглеводнів. Товарна якість характеризується компонентним складом, тиском насиченої пари, вмістом рідинного залишку сірки і сірчистих сполук і т.ін. Шкідлива речовина.
.010	тяжелый газ <i>важкий газ</i>	Газ, який за температури навколишнього середовища 20 °С і тиску 100

	heavy gas	кПа має густину більше 0,8 у відношенні до густини повітря. ПУЭ, п. 7.3.14.
.011	угарный газ <i>чадний газ</i> charcoal gas	Див. <u>О.026.001</u> ОКСИД вуглецю.
.012	углекислый газ <i>вуглекислий газ</i> carbon dioxide gas	Безбарвний і без запаху газ. Легко зріджується і частина його в результаті випаровування другої частини твердіє, перетворюючись у так званий сухий лід. За рахунок його випаровування можна підтримувати низькотемпературний режим у побутових умовах.
Г.003.000	газоанализатор <i>газоаналізатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] gas analyzer	Аналізатор для визначення якісного і кількісного складу газової суміші.
Г.004.000	газобезопас- ность <i>газобезпека</i> [-ки, д. і м. -ці] gas safety	Система організаційно-технічних заходів і засобів, які забезпечують запобігання дії шкідливих чи вибухонебезпечних речовин на працівників чи зниження його дії до гранично допустимих концентрацій шкідливих речовин у повітрі робочої зони і гранично допустимих вибухобезпечних концентрацій. ОСТ 51.81-82m.
Г.005.000	газоопредели- тель <i>газовизначник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] gas detector	
.001	химический га- зоопределитель <i>хімічний газовизна- чник</i> measurement system with detector tube	Вимірювальний прилад, що складається з індикаторної трубки, обладнання для подачі газу та необхідних додаткових пристроїв для безпосереднього визначення концентрації газів, пари та інших компонентів газових сумішей. ДСТУ 2224-93m.
Г.006.000	галоген	Загальна назва таких елементів пе-

	<i>галоген</i> [-ну] halogen	рідиної системи Д.І. Менделєєва: фтор, хлор, бром, йод та астат.
Г.007.000	галогидирование <i>галоїдування</i> [-ння, ор. -нням] halogenation	Метод і процес введення атомів галогену в молекулу органічної сполуки.
Г.008.000	галон <i>галон</i> [-ну] halon	Вогнегасна речовина. Є самим ефективним газовим засобом пожежогасіння. Використовується для гасіння пожеж на газотурбінних агрегатах. Не завдає шкоди людям, які піддаються його впливу протягом короткого проміжку часу. Однак є озоноруйнівною речовиною і тому його використання заборонено "Монреальським Протоколом по речовинах, що руйнують озоновий шар", ратифікованим Україною 20.09.88.
Г.009.000	гамма-излучение <i>гамма-випромінювання</i> [(род.) гамма-випромінювання] gamma-radiation	Короткохвильове електромагнітне випромінювання з довжиною хвилі менш $10^{(-10)}$ м.
Г.010.000	гамма-квант <i>гамма-квант</i> [(род.) гамма-кванта] gamma-quantum	Квант електромагнітного поля, що має велику енергію (як правило більш 10^5 електрон-вольт).
Г.011.000	гашение <i>гасіння</i> [-ння, ор. -нням] cancellation, clearance, clearing, absorbing, dampening	Послаблення або припинення дії, прояви чого-небудь, стирання.
.001	динамическое гашение вибрации <i>динамічне гасіння вібрації</i>	Метод захисту об'єкта від вібрації, під час якого до об'єкта приєднують механічну систему, реакції якої зменшують розмах вібрації об'єкта в точ-

	dynamic absorbing of vibration	ках приєднання системи. ДСТУ 2300-93.
Г.012.000	гигиєна <i>gigiena</i> [-ни] hygiene	Розділ медицини, який вивчає вплив чинників навколишнього середовища на здоров'я людини, її працездатність та тривалість життя, розробляє нормативи, вимоги та санітарні заходи, спрямовані на оздоровлення населених місць, умов життя та діяльності людини. ДСТУ 3038-95.
.001	гигиєна населених місць <i>gigiena naselених місць</i> hygiene of residential areas	Галузь гігієни, яка вивчає діяння чинників навколишнього середовища населених місць на людину та розробляє основні гігієнічні нормативи і санітарні заходи, які забезпечують збереження здоров'я та сприятливі умови життя населення. ДСТУ 3038-95m.
.002	гигиєна окружающей среды <i>gigiena navkollysh-n'ього середовища</i> environmental health science	Інтегрований розділ гігієнічної науки, який вивчає вплив усієї різноманітності антропогенних та природних чинників навколишнього середовища на організм людини та дає наукове обґрунтування рекомендацій щодо оздоровлення навколишнього середовища в інтересах збереження та зміцнення здоров'я людини. ДСТУ 3038-95m.
.003	гигиєна труда <i>gigiena праці</i> labor hygiene	Комплекс заходів і засобів щодо збереження здоров'я працівників, профілактики несприятливого впливу виробничого середовища й трудового процесу. ДСТУ 2293-93.
.004	личная гигиєна <i>особиста gigiena</i> personal hygiene	Галузь гігієни, яка вивчає питання збереження та зміцнення здоров'я людини шляхом дотримання гігієнічного режиму її життя й діяльності. ДСТУ 3038-95.
.005	общая гигиєна <i>загальна gigiena</i> general hygiene	Розділ гігієни, який вивчає загальні закономірності впливу чинників навколишнього середовища на здоров'я людини та розробляє методичні підходи до їх дослідження. ДСТУ 3038-95.

.006	радиационная гигиена <i>радіаційна гігієна</i> radiation hygiene	Галузь гігієни, яка вивчає закономірності формування радіаційної обстановки та доз іонізаційного випромінювання, а також їх вплив на здоров'я людей, і розробляє санітарні правила та норми радіаційної безпеки персоналу і населення. ДСТУ 3038-95m.
.007	электронная гигиена (ЭГ) <i>електронна гігієна (ЕГ)</i> electronic hygiene	Комплекс обов'язкових вимог, засобів і заходів, спрямованих на створення оптимальних умов для виробництва електронної техніки. ДСТУ 2357-94m.
Г.013.000	гидрант <i>гідрант</i> [-та; мн. -ти, -тів] hydrant	Водорозбірна колонка або кран, що встановлюються на лінії водопроводу; використовуються для поливання вулиць, тушіння пожежі тощо.
.001	пожарный гидрант <i>пожежний гідрант</i> fire hydrant	Пристрій для відбору води із водопровідної мережі для гасіння пожежі. ДСТУ 2273-93.
Г.014.000	глубина <i>глибина</i> [-ни; мн. -ни, -бин] depth	
.001	глубина поиска места неисправности <i>глибина пошуку місця несправності</i>	Характеристика, задана зазначенням складової частини об'єкта, з точністю до якої визначається місце несправності. ДСТУ 2389-94.
.002	глубина поиска места отказа <i>глибина пошуку місця відмови</i>	Характеристика, задана зазначенням складової частини об'єкта, з точністю до якої визначається місце відмови. ДСТУ 2389-94.
Г.015.000	глушитель <i>глушник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] silencer, muffler	Канальний пристрій для зменшення повітряного шуму. ДСТУ 2325-93.
.001	абсорбционный глушитель <i>абсорбційний глуш-</i>	Глушник, в якому зниження шуму має місце за рахунок перетворення звукової енергії у теплову в шумопогли-

	<i>ник</i> absorptive silencer	нальному матеріалі. ДСТУ 2325-93.
.002	реактивный глушитель <i>реактивний глушник</i> reactive silencer	Глушник, в якому зниження шуму має місце за рахунок втрат звукової енергії на перепадах перерізів каналу та в камерах-резонаторах. ДСТУ 2325-93m.
Г.016.000	горение <i>горіння</i> [-ння, <i>ор. -нням</i>] burning	Екзотермічна реакція окиснення речовини, яка супроводжується виділенням диму та (або) виникненням полум'я і (або) свічення. ДСТУ 2272-93.
Г.017.000	горючесть <i>горючість</i> [-чості, <i>ор. -чістю</i>] combustibility	Здатність речовини (виробу) самостійно горіти. Примітка. За горючістю речовини поділяються на: горючі, важкогорючі та негорючі. Горючість виробу залежить від його форми, розміру та взаємного розташування у виробі речовин з різною горючістю.
Г.018.000	Госнадзорохран-труда <i>Держнаглядохорон-праця</i> [-ці, <i>ор. -цею</i>]	Див. К.020.001 Державний КОМІТЕТ України по нагляду за охороною праці.
Г.019.000	граф <i>граф</i> [-фа; <i>мн. -фи, -фів</i>] graph, tree	Логічна схема.
.001	граф неисправностей <i>граф несправностей</i> fault tree	Логічна схема, що відображає види несправностей складових частин об'єкта або зовнішніх подій чи їх комбінації, які спричиняють певний вид несправності об'єкта. ДСТУ 2860-94.
.002	граф технического обслуживания и ремонта <i>граф технічного обслуговування та ремонту</i> maintenance tree	Логічна схема, що відображає допустимі альтернативні послідовності одиничних операцій технічного обслуговування об'єкта та умови їх вибору. ДСТУ 2860-94.

Г.020.000	график <i>графік</i> [-ка; мн. -ки, -ків] graph, diagram	
.001	градуировочный график <i>градуювальний графік</i> calibration graph	Для вимірювання концентрації шкідливих речовин - графічне подання залежності аналітичного сигналу від концентрації (або кількості) шкідливої речовини. ГОСТ 12.1.016-79.
Г.021.000	грозозащита <i>грозозахист</i> [-ту; мн. -ти, -тів] lightning protector, lightning-discharge protection	Див. <u>М.026.000</u> БЛИСКАВ-КОЗАХИСТ.
Г.022.000	громоотвод <i>гromовідвід</i> [-воду, ор. -водом, м. (у) -води; мн. -води, -водів] lightning rod	Див. <u>М.027.000</u> БЛИСКАВ-КОВІДВІД.
Г.023.000	груз <i>вантаж</i> [-жу, ор. -жем; мн. -жі, -жів] freight, cargo	
.001	негабаритные грузы <i>негабаритні вантажі</i> bulky goods, out-of-gauge cargo, oversized cargo	Довгомірні або широкі вантажі, які за своїми розмірами перевищують розміри кузова транспортного засобу. Крайні точки такого вантажу повинні позначатися сигнальними щитками або прапорцями.
.002	опасные грузы <i>небезпечні вантажі</i> dangerous cargo	Вантажі, що створюють небезпечні умови під час проведення з ними навантажувально-розвантажувальних робіт. За ступенем небезпеки вантажі поділяють на: а) малонебезпечні (будматеріали, продукти харчування, запчастини);

		б) паливні (бензин, дизельне паливо, гас, масла); в) пильні та гарячі (мінеральні добрива, асфальт, бітум); г) агресивні (кислоти, луги); д) балони зі стисненими газами; е) негабаритні; є) особливнонебезпечні (вибухові, отруйні, легкозаймисті речовини).
Г.024.000	група <i>група</i> [-пи; мн. -пи, груп] group	Класифікаційна характеристика.
.001	група горючесті <i>група горючості</i> group of combustibility	Класифікаційна характеристика здатності речовин та матеріалів до горіння. Показник пожежовибухонебезпеки всіх речовин та матеріалів. ГОСТ 12.1.044-89м.
Г.025.000	грязеемкость <i>брудомісткість</i> [-кості, ор. -кістю] contaminant capacity, dirt-holding capacity	
.001	грязеемкость фильтра <i>брудомісткість фільтра</i> contaminant capacity, dirt-holding capacity	Маса забруднювальних речовин, яку здатне затримати завантаження фільтра. ДСТУ 2569-94.
Г.026.000	ГСМ <i>ПММ</i> [невідм.]	Див. <u>М.003.001</u> паливно-мастильні МАТЕРІАЛИ.

Д

Д.001.000	давление <i>тиск</i> [-ку; мн. -ки, -ків]	1. Фізична величина, яка характеризує напружений стан середовищ (рідинних та газоподібних), в яких у рів-
-----------	--	---

	pressure	новазі дотичні напруження відсутні (одиниця в СІ - паскаль, Па). 2. Фізична величина, яка характеризує інтенсивність сил, що впливають на будь-яку частину поверхні тіла за напрямками, які перпендикулярні цій поверхні; передається відношенням нормальної, рівномірно розподіленої на поверхні сили до площі цієї поверхні (одиниця в СІ - паскаль, Па).
.001	звуковое давление <i>звуковий тиск</i> sound pressure	Тиск у точці виміру, зумовлений проходженням звукової хвилі, за винятком статичного тиску. ДСТУ 2325-93m.
.002	избыточное давление <i>надлишковий тиск</i> excessive pressure	Тиск, для вимірювання якого за початок відліку приймають тиск, що дорівнює тиску навколишнього середовища.
.003	максимальное давление взрыва <i>максимальний тиск вибуху</i> maximal pressure of explosion	Найбільший надлишковий тиск, що виникає в момент розриву замкнутої посудини (об'єму) під час згоряння газо-, паро- або пилоповітряної суміші в замкненій посудині в разі початкового тиску суміші 101,3 кПа. Показник пожежовибухонебезпеки газів, рідин, пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.004	пробное давление котла <i>пробний тиск котла</i> trial pressure of the boiler	Надлишковий тиск, за якого повинно виконуватись гідравлічне випробування котла або його елементів на міцність та щільність. ДНА-ОП 0.00-1.08-94.
.005	рабочее давление котла <i>робочий тиск котла</i> working pressure of the boiler	Максимальний надлишковий тиск за котлом (пароперегрівачем) за нормальних умов експлуатації. ДНА-ОП 0.00-1.08-94.
.006	разрешенное давление котла <i>дозволений тиск</i>	Максимально допустимий надлишковий тиск котла (елемента), установлений за результатами технічного

	<i>котла</i> solved pressure of the boiler	огляду або контрольного розрахунку на міцність. ДНАОП 0.00-1.08-94.
.007	статическое давление <i>статичний тиск</i> static pressure	Тиск у нерухомій рідині або газі, зумовлений силами тяжіння.
Д.002.000	дальность <i>дальність</i> [-ності, ор. -ністю] distance	
.001	дальность видения <i>дальність бачення</i> visibility distance	Гранична відстань від ока оператора до найбільш віддалених індикатора та органа керування.
Д.003.000	движение <i>рух</i> [-ху, м. русі; мн. -ху, -хів] traffic, movement	
.001	дорожное движение <i>дорожній рух</i> traffic, road movement	Процес руху по дорогах транспортних засобів та учасників дорожнього руху. ДСТУ 2935-94.
.002	установившееся движение АТС <i>усталений рух АТС</i> steady motion	Рух, під час якого миттєві швидкості АТС практично не відрізняються від середньої швидкості руху на даному відрізку дороги. ДСТУ 2942-94m.
Д.004.000	дегазация <i>дегазація</i> [-ції, ор. -цією] degassing	1. Видалення або знешкодження (знищення, нейтралізація) шкідливих газів, отруйних речовин. 2. Видалення з рідин розчинених у них газів.
.001	дегазация воды <i>дегазація води</i> degassing of water	Видалення з води розчинених газів. ДСТУ 2569-94.
Д.005.000	деградация <i>деградація</i> [-ції, ор. -цією] degradation process	Дія одного чи сукупності природних процесів старіння, корозії, зношування, втоми та руйнування. ДСТУ 2860-94.

Д.006.000	дезактивация <i>дезактивація</i> [-ції, ор. -цією] decontamination	Усунення або зменшення радіоактивного забруднення з використанням різних засобів. ГОСТ 20286-74.
.001	механическая дезактивация <i>механічна дезактивація</i> mechanical decontamination	Суха дезактивація, що здійснюється шляхом механічного впливу на поверхню. ГОСТ 20286-74.
.002	сухая дезактивация <i>суха дезактивація</i> dry decontamination	Дезактивація без використання рідини або з використанням її у кількості, що не веде до утворення рідинних радіоактивних відходів. ГОСТ 20286-74.
Д.007.000	дезинфекция <i>дезінфекція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] disinfection	Умертвіння патогенних мікроорганізмів. ГОСТ 20509-75.
Д.008.000	дезинфикатор <i>дезінфікатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів]	
.001	дезинфикатор воздуха <i>дезінфікатор повітря</i>	Пристрій, призначений для знезаражування повітря. ДСТУ 2264-93.
Д.009.000	дезодоратор <i>дезодоратор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] deodorizer	
.001	дезодоратор воздуха <i>дезодоратор повітря</i> odor absorbing unit, air deodorizer	Пристрій для штучного усунення з повітря або маскуванню газів і пари, що неприємно пахнуть. ДСТУ 2264-93м.
Д.010.000	действие <i>дія</i> [дії, ор. дією; мн. дії, дій];	

	діяння [-ння, ор. -нням; р. мн. діянь] effect, action, exposure	
.001	вредное действие <i>шкідливе діяння</i> adverse effect, harmful action	Несприятлива для організму людини дія чинників навколишнього середовища. ДСТУ 3038-95.
.002	действия в интересах предприятия <i>дії в інтересах підприємства</i> actions in interests of the enterprise	Дії працівника, які не входять у коло його прямих службових обов'язків, наприклад, надання необхідної допомоги іншому працівникові в піднятті та встановленні важкого пристосування, дії щодо запобігання аварії, гасіння пожежі тощо. Примітка. Факт дії потерпілого в інтересах підприємства та необхідність такої дії встановлюються в кожному конкретному випадку комісією з розслідування. ДНАОП 0.00-4.03-93.
.003	защитное действие предохранительного пояса <i>захисна дія запобіжного пояса</i> protective action of a safety belt	Обмеження висоти падіння, зниження до безпечної величини динамічного зусилля, що діє на тіло людини під час його падіння. ГОСТ 12.2.089-86.
.004	избирательное действие <i>вибіркове діяння</i> selective effect	Див. Д.010.014 специфічне ДІЯННЯ. ДСТУ 3038-95.
.005	интермиттирующее действие <i>інтермітувальне діяння</i> intermittent effect	Чергування періодів діяння речовини в одних концентраціях з періодами діяння її в інших концентраціях чи з періодами повної відсутності її діяння. ДСТУ 3038-95.
.006	комбинированное действие <i>комбіноване діяння</i> combined effect	Одночасне або послідовне діяння на організм двох чи декількох речовин за однакових умов надходження. ДСТУ 3038-95.

.007	комплексное действие <i>комплексне діяння</i> complex effect	Діяння речовини під час її одночасного надходження в організм різними шляхами. ДСТУ 3038-95.
.008	модифицирующее действие <i>модифікувальне діяння</i> modifying effect	Діяння чинників навколишнього середовища різного походження або діяння властивостей і особливостей стану організму, що призводять до якісних або кількісних змін blastomogenic effect. ДСТУ 3038-95.
.009	моторные действия <i>моторні діяння</i> motor actions	Сукупність фізіологічних і психологічних явищ, пов'язаних з рухом.
.010	непрерывное действие <i>безперервне діяння</i> continuous effect	Діяння речовини на організм без перерви в часі. ДСТУ 3038-95.
.011	общетоксичное действие <i>загальнотоксичне діяння</i> systemic effect	Зміни в ряді органів та систем організму під дією отруйних речовин, які виникають одночасно і однаково небезпечні для нього. ДСТУ 3038-95.
.012	пожизненное действие <i>довічне діяння</i> life long exposure	Діяння речовини на організм протягом усього життя. ДСТУ 3038-95.
.013	сочетанное действие <i>поєднане діяння</i> joint effect	Одночасне або послідовне діяння на організм чинників різного походження. ДСТУ 3038-95.
.014	специфическое действие <i>специфічне діяння</i> specific effect	Здатність речовини здійснювати вибіркового чи переважний вплив на певні біосистеми, органи чи систему органів живого організму. ДСТУ 3038-95.
.015	экспериментальное действие <i>експериментальне діяння</i>	Контрольований вплив чинників навколишнього середовища на організм експериментальних тварин. ДСТУ 3038-95.

	experimental exposure	
Д.011.000	демпфер демпфер [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] damper	Пристрій, блок для гасіння або запобігання шкідливих коливань, що виникають у машинах та механізмах у процесі їх роботи.
.001	демпфер вибра- ции демпфер вібрації vibration damper	Віброзахисний пристрій або його частина, яка створює демпфування вібрації. ДСТУ 2300-93m.
Д.012.000	демпфирование демпфування [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] damping	Штучне придушення, гасіння або запобігання шкідливих коливань (механічних, електричних та інших).
.001	демпфирование вибрации демпфування вібра- ції linear damping	Зменшення рівня вібрації внаслідок розсіювання механічної енергії. ДСТУ 2300-93.
Д.013.000	дефект дефект [-ту; мн. -ти, -тіє] defect	Кожна окрема невідповідність об'єкта встановленим вимогам. ДСТУ 2860-94.
Д.014.000	дефектометрия дефектометрія [-рії, ор. -рією] defectometry	Визначення типу, розмірів та орієнтації дефектів. ДСТУ 2865-94.
.001	электрическая дефектометрия електрична дефек- тометрія electrical defectometry	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначена для вимірювання параметрів об'єкта контролю. ГОСТ 25315-82.
Д.015.000	дефектоскопия дефектоскопія [-пії, ор. -пією] flaw detection	Комплекс методів та засобів неруйнівного контролю матеріалів та виробів з метою виявлення дефектів та визначення місця їх розташування.
.001	электрическая дефектоскопия електрична дефек-	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначених для виявлення та локаліза-

	<i>тоскопія</i> electrical flaw detection	ції дефектів у об'єкті контролю. ДСТУ 2866-94.
Д.016.000	дефлектор <i>дефлектор</i> [-ра, оп. -ром; мн. -ри, -ріє] deflector	Повітровитяжний пристрій для посилення тяги під дією вітру. ДСТУ 2264-93.
Д.017.000	деформация <i>деформація</i> [-ції, оп. -цією; мн. -цій, -цій] strain, deformation	Відносна величина взаємного зміщення точок об'єкта в результаті його деформування. ДСТУ 2825-94.
.001	остаточная де- формация <i>залишкова дефор- мація</i> residual deformation, permanent deformation, residual strain, permanent strain	Частина деформації тіла, що не зникає після усунення впливу на нього зовнішніх факторів, що викликали деформацію.
Д.018.000	деформирование <i>деформування</i> [-ння, оп. -нням; р. мн. -вань] straining	Процес взаємного зміщення точок об'єкта під час його навантажування. ДСТУ 2825-94.
Д.019.000	децибел (дБ) <i>децибел (дБ)</i> [-ла; мн. -ли, -лів] decibel (dB)	Часткова логарифмічна одиниця. Децибел дорівнює 0,1 Б. У відповідності з ГОСТ 8.417-81 логарифмічні одиниці допускається застосовувати без обмеження строку нарівні одиниць СІ.
Д.020.000	деятельность <i>діяльність</i> [-ності, оп. -ністю] activity	
.001	деятельность оператора <i>діяльність опера- тора</i> men-operator	Процес, що складається з окремих дій, які здійснює оператор для досягнення мети, поставленої перед системою "людина-машина". ДСТУ 2429-94.

	activity	
Д.021.000	диагностика <i>діагностика</i> [-ки, д. і м. -тиці] diagnostics	Загальна назва різних методів контролю, перевірки функціонування, прогнозування стану об'єктів або систем.
.001	вибрационная диагностика <i>вібраційна діагностика</i> vibration diagnostics	Технічне діагностування, яке ґрунтується на аналізі вібрації об'єкта діагностування. ДСТУ 2300-93m.
.002	шумовая диагностика <i>шумова діагностика</i> noise diagnostics	Технічне діагностування, що проводиться шляхом аналізу флуктуацій (пульсацій) різних полів об'єкта.
Д.022.000	диагностирование <i>діагностування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] diagnosis, inspection, control	<i>Див.</i> Д.022.006 технічне ДІАГНОСТУВАННЯ. ДСТУ 2389-94.
.001	непрерывное техническое диагностирование <i>безперервне технічне діагностування</i> continuous technical diagnosis	Діагностування, за якого надходження інформації про його результати відбувається безперервно. ДСТУ 2389-94.
.002	оперативное техническое диагностирование <i>оперативне технічне діагностування</i> operative technical diagnosis	Діагностування, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається із завідомо заданою стратегією в процесі функціонування об'єкта. ДСТУ 2389-94m.
.003	периодическое техническое диагностирование <i>періодичне технічне діагностування</i> periodical technical diagnosis	Діагностування, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається через установлені інтервали часу. ДСТУ 2389-94m.

.004	рабочее техническое диагностирование <i>робоче технічне діагностування</i> working technical diagnosis	Діагностування, під час якого на об'єкт подаються робочі впливи. ДСТУ 2389-94.
.005	тестовое техническое диагностирование <i>тестове технічне діагностування</i> test technical diagnosis	Діагностування, під час якого на об'єкт подаються тестові впливи. ДСТУ 2389-94.
.006	техническое диагностирование <i>технічне діагностування</i> technical diagnosis	Визначення технічного стану об'єкта з означеною (заданою) точністю. Примітка 1. Завданнями технічного діагностування є: контроль технічного стану; пошук місця та визначення причин відмови (несправності); прогнозування технічного стану. Примітка 2. Термін "Технічне діагностування" застосовують у назвах та означеннях понять, коли вирішувані завдання технічного діагностування рівнозначні або основним завданням технічного діагностування є пошук місця та визначення причин відмови (несправності). Термін "Контроль технічного стану" застосовується, коли основним завданням технічного діагностування є визначення виду технічного стану. ДСТУ 2389-94.
Д.023.000	диапазон <i>діапазон</i> [-ну; мн. -ни, -нів] range, span	Різниця між найбільшим та найменшим значеннями, які може набувати дана величина або функція.
.001	диапазон измеряемых концентраций <i>діапазон вимірювальних концентрацій</i>	Область значень вимірюваних концентрацій, яка передбачена методикою вимірювання, що використовується. ГОСТ 12.1.016-79m.

Д.024.000	дизайн <i>дизайн</i> [-ну] design	Проектна художньо-технічна діяльність для розроблення промислових виробів з високими споживчими властивостями та естетичними якостями для формування гармонійного предметного середовища житлової, виробничої та соціально-культурної сфер діяльності людини. ДСТУ 2429-94.
Д.025.000	диоксид <i>діоксид</i> [-ду; мн. -ди, -дів] dioxide	Хімічна сполука з класу оксидів, які мають спільну формулу EО ₂ .
.001	диоксид углерода <i>діоксид вуглецю</i> carbon dioxide	Див. <u>Г.002.012</u> вуглекислий ГАЗ.
Д.026.000	дискомфорт-ність <i>дискомфортність</i> [-ності, ор. -ністю]	Порушення або відсутність комфортних умов для людини в робочому середовищі.
Д.027.000	дистанция <i>дистанція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] distance	Для дорожнього руху - відстань від передньої габаритної точки транспортного засобу, що рухається позаду, до задньої габаритної точки транспортного засобу, що рухається попереду. ДСТУ 2935-94m.
.001	безопасная дистанция <i>безпечна дистанція</i> safe distance	Для дорожнього руху - відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смузі, яка в разі його раптового гальмування або зупинки дозволить водієві транспортного засобу, що рухається позаду, запобігти зіткненню без здійснення будь-якого маневру. "Правила дорожнього руху".
Д.028.000	дисциплина <i>дисципліна</i> [-ни; мн. -ни, -лін] discipline	Обов'язкове підкорення встановленому порядку.
.001	производственная дисциплина <i>виробнича дисципліна</i>	1. Див. <u>Д.028.003</u> трудова ДИСЦИПЛІНА. 2. Див. <u>Д.028.002</u> технологічна ДИС-

	<i>ліна</i> industrial discipline	ЦИПЛІНА.
.002	технологическая дисциплина <i>технологічна дисципліна</i> technological discipline	Дотримання точної відповідності між технологічним процесом виготовлення продукції і вимогами конструкторської та технологічної документації. ДСТУ 2960-94.
.003	трудова дисципліна <i>трудова дисципліна</i> labor discipline	Суворе дотримання встановленого режиму праці. ДСТУ 3138-95.
Д.029.000	диффузия <i>дифузія</i> [-зії, ор. -зією] diffusion	Проникнення молекул однієї речовини в іншу, яке трапляється внаслідок теплового руху молекул у напрямку зменшення концентрації цих часток.
Д.030.000	доводчик <i>доводжувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє] air terminal unit	Агрегат або прилад для доведення параметрів припливного повітря до необхідних значень для кожного приміщення чи зони. ДСТУ 2264-93.
.001	вентиляторный доводчик <i>вентиляторний доводжувач</i> fan coil unit	Доводжувач, що здійснює за допомогою вмонтованого вентилятора місцеву рециркуляцію і подавання в приміщення суміші внутрішнього повітря із зовнішнім, яке пройшло попереднє оброблення в центральному кондиціонері, а також нагрівання та (або) охолодження повітря. ДСТУ 2264-93.
Д.031.000	договор <i>договір</i> [-вору, ор. -вором; мн. -вори, -воріє]; <i>угода</i> [-ди; мн. -ди, угод] agreement, contract	Документ або усна домовленість, яка встановлює взаємні обов'язки сторін, їх права та взаємовідносини.
.001	коллективный договор <i>колективний договір</i>	Документ, який регулює виробничі, трудові та соціально-економічні стосунки трудового колективу з роботодавцем та укладається між адмініст-

	<i>колективна угода</i> collective agreement	рацією підприємства з одного боку та представниками працівників, в особі профспілкової організації, з іншого боку. ДСТУ 3138-95. Примітка. Порядок укладання колективного договору (угоди) регламентується Законом України "Про колективні договори і угоди", а висвітлення в ньому питань охорони праці - ДНАОП 0.00-6.02-93.
.002	трудова угода <i>трудова угода</i> labor contract, work contract	Договір між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за яким працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цим договором, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін. Примітка. Порядок укладання трудового договору регламентується "Кодексом законів про працю України", а висвітлення в ньому питань охорони праці - ДНАОП 0.00-6.02-93.
Д.032.000	доза <i>доза</i> [-zu; мн. -зи, доз] dose	1. Кількість речовини, введеної в організм, чи тої, що потрапила в нього. ДСТУ 3038-95. 2. Вміст речовини в будь-якій споруді, посудині, середовищі.
.001	доза активного ила <i>доза активного мулу</i> dose of activated sludge	Вміст активного мулу в аеротенку. ДСТУ 2569-94.
.002	доза шума	Інтегрована величина, що враховує

	<i>доза шуму</i> A-weighted sound exposure, dose of noise	акустичну енергію, яка впливає на людину за певний інтервал часу. ДСТУ 2325-93.
.003	допустимая доза шума <i>допустима доза шуму</i> admitted dose of noise, permissible dose of noise	Доза шуму, що відповідає допустимому рівню шуму за 8-годинний робочий день (робочу зміну). ДСТУ 2325-93m.
.004	средняя смертельная доза при введении в желудок <i>середня смертельна доза у випадку введення в шлунок</i> average fatal dose at introduction in a stomach	Концентрація речовини, яка викликає загибель 50 % тварин у випадку однократного введення в шлунок. ГОСТ 12.1.007-76.
.005	средняя смертельная доза при нанесении на кожу <i>середня смертельна доза у випадку нанесення на шкіру</i> average fatal dose at drawing on a skin	Концентрація речовини, яка викликає загибель 50 % тварин у випадку однократного нанесення на шкіру. ГОСТ 12.1.007-76.
Д.033.000	дозиметр <i>дозиметр</i> [-ра, оп. -ром; мн. -ри, -рів] dosimeter, radiation monitor	Пристрій для вимірювання дози або потужності дози випромінювання.
Д.034.000	долговечность <i>довговічність</i> [-ності, оп. -ністю] durability, longevity	Властивість об'єкта виконувати потрібні функції до переходу в граничний стан для встановленої системи технічного обслуговування та ремонту. ДСТУ 2860-94m.
.001	усталостная долговечность <i>втомна довговіч-</i>	Тривалість дії повторно-змінних напружень до певної стадії руйнування чи до виникнення втомної тріщини

	<i>ність</i> fatigue life	певного розміру. ДСТУ 2444-94.
Д.035.000	доля частка [-ки, д. і м. -тці; мн. -ки, -ток] content	
.001	объемная доля диоксида углерода во вдыхаемом воздухе об'ємна частка діоксиду вуглецю в повітрі, що вдихається carbon dioxide content in inhaled air	Об'ємна частка діоксиду вуглецю в повітрі (дихальному газі), що вдихається людиною або лабораторним випробним стендом, який імітує дихання. ДСТУ 2299-93.
.002	объемная доля кислорода во вдыхаемом воздухе об'ємна частка кисню в повітрі, що вдихається oxygen content in inhaled air	Об'ємна частка кисню в повітрі (дихальному газі), що вдихається людиною або лабораторним випробним стендом, який імітує дихання. ДСТУ 2299-93.
Д.036.000	домкрат домкрат [-та; мн. -ти, -тіє] jack	Найпростіший вантажопідіймальний механізм для підймання вантажів на невелику висоту.
Д.037.000	допуск допуск [-ку; мн. -ки, -ків] tolerance	Документ, що посвідчує право входу, доступу куди-небудь, на проведення якоїсь роботи тощо.
Д.038.000	дорога дорога [-гу, д. і м. -розі; мн. -гу, доріє] road, way	Смуга землі чи спеціальна споруда, призначена для руху транспортних засобів та учасників дорожнього руху. ДСТУ 2935-94.
.001	автомобильная	Частина території, у тому числі в населеному пункті, призначена для

	дорога <i>автомобільна доро- га</i> highway, motor road	руху транспортних засобів і пішохо- дів, з усіма розташованими на ній спорудами. "Правила дорожнього руху" .
.002	главная дорога <i>головна дорога</i> main road, highway, thoroughfare	Дорога з покриттям стосовно до гру- нтової дороги чи позначена відповід- ними знаками; наявність на ґрунтовій дорозі покриття безпосередньо пе- ред перехрестям не робить її за зна- ченням однаковою з перехрещува- ною. ДСТУ 2935-94m.
.003	скользящая дорога <i>слизька дорога</i> slippery road	Дорога, покриття якої відрізняється від сухого, чистого стану і має коефі- цієнт зчеплення нижчий за нормати- вний. ДСТУ 2935-94.
Д.039.000	достоверность <i>вірогідність</i> [-ності, оп. -ністю]; достоверность <i>[-ності, оп. -ністю]</i> trustworthiness, authenticity, confidence, reliability	
.001	достоверность контроля техни- ческого состоя- ния <i>достовірність кон- тролю технічного стану</i> reliability of the control	Ступінь об'єктивної відповідності ре- зультату контролю дійсному техніч- ному стану об'єкта. ДСТУ 2389-94.
.002	достоверность метода неразру- шающего конт- роля <i>вірогідність методу неруйнівного конт- ролю</i> reliability of a method of the nondestructive testing	Ступінь об'єктивного відображення результатами контролю дійсного те- хнічного стану виробу. ДСТУ 2865-94m.

.003	достоверность технического ди- агностирования <i>достовірність тех- нічного діагносту- вання</i> reliability of technical diagnosis	Ступінь об'єктивної відповідності діа- гнозу дійсному технічному стану об'є- кта. ДСТУ 2389-94.
Д.040.000	достигаемость <i>досяжність</i> [-ности, ор. -ністю] reach, attainability	
.001	достигаемость органов управ- ления <i>досяжність органів керування</i> access to control means, reach of bodies of management	Установлення оптимальних і гранич- них відстаней до органів керування різних типів (в залежності від ступеня їх важливості та частоти використан- ня) від точки опору ліктьового та плечового суглобів оператора. ДСТУ 2429-94m.
Д.041000	дренаж <i>дренаж</i> [-жу, ор. -жем; мн. -жі, -жіє] drainage	Збирання та відведення води, осу- шення за допомогою системи труб, траншей або інших пристроїв.
.001	дренаж фильтра для очистки во- ды <i>дренаж фільтра для очищення води</i> drainage of the filter for water purification	Пристрій для рівномірного розподі- лення промивної води й повітря на площі фільтра, збирання і відведен- ня фільтрованої води. ДСТУ 2569-94m.
Д.042.000	дренчер <i>дренчер</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] drencher	Насадка-розбризкувач на трубах во- допроводної мережі, призначена для створення водяної завіси з метою ізолювання від полум'я приміщень, суміжних з місцем пожежі.
Д.043.000	ДТП <i>ДТП</i> [невідм.]	<i>Див. П.111.001</i> дорож- ньо-транспортна ПРИГОДА.
Д.044.000	дублирование <i>дублювання</i> [-ння, ор. -нням; р.	Резервування з кратністю резерву один до одного. ДСТУ 2860-94.

	<i>мн. -вань]</i> duplication	
Д.045.000	дымосос <i>димовисмоктувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє] smoke exhauster	
.001	пожарный дымо- сос <i>пожежний димовис- моктувач</i> fire smoke exhauster	Технічне обладнання, призначене для видалення диму із закритих об'ємів та (чи) подавання повітря в них. ДСТУ 2273-93.

Е

Е.001.000	евтрофирование <i>євтрофування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] eutrophication	
.001	евтрофирование вод <i>євтрофування вод</i> eutrophication of waters	Підвищення біологічної продуктивності водних об'єктів унаслідок накопичення у воді біогенних елементів під дією антропогенних чи природних факторів. ДСТУ 3041-95m.

Ж

Ж.001.000	жертва <i>жертва</i> [-ви; мн. -ви, жертв] victim	
.001	жертва пожара <i>жертва пожежі</i> fire victim	Загибла людина, смерть якої перебуває в прямому причинному зв'язку з пожежею. ДСТУ 2272-93.

Ж.002.000	жесткость (мех.) - жорсткість [-кости, ор. -кістю]; (хім.) - твердість [-дості, ор. -дістю] hardness	
.001	жесткость воды твердість води hardness of water	Властивість води, зумовлена присутністю в ній іонів кальцію та магнію; вимірюється в мг-екв/кг і мкг-екв/кг. ГОСТ 27065-86m.
Ж.003.000	живучесть живучість [-чості, ор. -чістю] survivability, viability	Властивість об'єкта, системи, пристрою зберігати обмежену працездатність в умовах зовнішніх впливів, що призводять до відмов його складових частин. Примітка. Живучість характеризує властивість об'єкта протистояти розвитку критичних відмов за будь-яких умов експлуатації, включаючи і ті, що не передбачені документацією. ДСТУ 2860-94m.
Ж.004.000	жидкость рідина [-ни; мн. -ни, -дин] liquid	Агрегатний стан речовини, що поєднує в собі під час зовнішніх механічних впливів риси твердого стану (практичну нестисливість) та газоподібного стану (змінюваність форми).
.001	горючая жидкость горюча рідина combustible liquid	Рідина, що здатна самостійно горіти після віддалення джерела запалювання та має температуру спалаху більше 61 °С у закритому тиглі або 66 °С у відкритому тиглі. ГОСТ 12.1.044-89m. Примітка. Правила зберігання горючих рідин визначені Додатком 4 до "Правил пожежної безпеки в Україні".
.002	легковоспламеняющаяся жидкость (ЛВЖ) легкозаймиста рідина (ЛЗР) inflammable liquid	Рідина, що здатна самостійно горіти після віддалення джерела запалювання та має температуру спалаху не більше 61 °С у закритому тиглі або 66 °С у відкритому тиглі. ГОСТ 12.1.044-89m. Примітка. Правила зберігання легкозаймистих рідин визначені Додатком 4 до

		"Правил пожежної безпеки в Україні".
Ж.005.000	журнал <i>журнал</i> [-лу; мн. -ли, -ліє] journal, log, trail, magazine, register	Книга або зошит для реєстрації у часовій послідовності подій, операцій, повідомлень, рішень, постанов і т.ін.
.001	журнал реєстрації вступного інструктажа <i>журнал реєстрації вступного інструктажу</i>	Журнал, що складається на підприємстві та в якому реєструється проведення вступного інструктажу з питань охорони праці. Примітка. Форма журналу встановлюється Додатком 6 до ДНАОП 0.00-4.12-94.
.002	журнал реєстрації інструктажів по вопросам охраны труда <i>журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці</i>	Журнал, що складається на підприємстві та в якому реєструється проведення первинного, повторного та позапланового інструктажів з питань охорони праці. Примітка. Форма журналу встановлюється Додатком 8 до ДНАОП 0.00-4.12-94.
.003	журнал реєстрації інструктажів по вопросам пожарной безопасности <i>журнал реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки</i>	Журнал, що складається на підприємстві та в якому реєструється проведення інструктажів з питань пожежної безпеки. Примітка. Форма журналу встановлюється Додатком 2 до "Типового положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України".
.004	журнал реєстрації несчастных случаев <i>журнал реєстрації нещасних випадків</i>	Журнал, що складається на підприємстві та в якому реєструються всі нещасні випадки, що оформлені актом про нещасний випадок за формою Н-1. Примітка. Форма журналу встановлюється Додатком 3 до ДНАОП 0.00-4.03-93.

3

3.001.000	заболеваемость <i>захворюваність</i> [-ності, ор. -ністю] morbidity	
.001	общая заболева- емость <i>загальна захворю- ваність</i> total morbidity	Сукупність усіх захворювань, що є серед населення, вперше виявлених у цьому році та зареєстрованих у минулі роки, з приводу яких хворі звернулись знову в цьому році, перерахована на 1000 чоловік населення. ДСТУ 3038-95.
.002	общая накоплен- ная заболевае- мость <i>загальна накопиче- на захворюваність</i>	Кількість захворювань, зареєстрованих протягом останнього року, доповнена випадками хронічних захворювань, зареєстрованих за попередні два роки та з приводу яких не було звертань у цьому році, перерахована на 1000 чоловік населення. ДСТУ 3038-95.
.003	профессиональ- ная заболевае- мость <i>професійна захво- рюваність</i> professional morbidity	Явище, що характеризується сукупністю професійних захворювань. ДСТУ 2293-93.
3.002.000	заболевание <i>захворювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] disease, illness	
.001	инфекционное заболевание <i>інфекційне захворю- вання</i> infections disease	Захворювання, зумовлене інфекцією.
.002	паразитарное заболевание <i>паразитарне захво-</i>	Захворювання, спричинене паразитами.

	<i>рювання</i> parasitogenic disease	
.003	производственно обусловленные заболевания <i>виробничо зумовлені захворювання</i>	Захворювання, перебіг яких ускладнюється умовами праці, а частота їх перевищує частоту в працівників, що перебувають поза діянням певних професійних шкідливих чинників. ДСТУ 3038-95.
.004	профессиональное заболевание <i>професійне захворювання</i> professional illness, occupational disease	Патологічний стан людини, зумовлений роботою і пов'язаний з надмірним напруженням організму або несприятливою дією шкідливих виробничих факторів. ДСТУ 2293-93м.
3.003.000	загазованность <i>загазованість</i> [-ності, ор. -ністю]	Наявність у повітрі шкідливих та (чи) вибухонебезпечних речовин у концентраціях, близьких чи вище гранично допустимих норм. ОСТ 51.81-82.
.001	местная загазованность <i>місцева загазованість</i>	Розповсюдження загазованості на відстань від 0,5 до 2 м від її джерела. Примітка. Область розповсюдження місцевої загазованості не повинна перевищувати 30 % об'єму приміщення або площі проммайданчика. ОСТ 51.84-82.
.002	общая загазованность <i>загальна загазованість</i>	Розповсюдження загазованості на відстань більше 2 м від її джерела. ОСТ 51.84-82.
3.004.000	загорание <i>загоряння</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -рянть] ignition	Неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем без завдання шкоди. ДСТУ 2272-93м.
3.005.000	загрузка <i>завантаження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] charge, loading	
.001	загрузка фильтра	Підтримувальні шари і матеріали у

	<i>завантаження фільтра</i> filter beds, filter media	фільтри для очищення води і водопідготовки. ДСТУ 2569-94.
3.006.000	загрязнение забруднення [-ння, ор. -нням; р. мн. -нень] pollution, contamination	Наявність твердих, рідинних і газо-подібних частинок пилу, а також мікроорганізмів, що є причиною дефектів у технологічному процесі. ДСТУ 2357-94m.
.001	антропогенное загрязнение атмосфери <i>антропогенне забруднення атмосфери</i> anthropogenic air pollution	Забруднення атмосфери, яке зумовлене діяльністю людини. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.002	вторичное загрязнение воды <i>вторинне забруднення води</i> secondary water pollution	Хімічне забруднення водного об'єкта, що виникає внаслідок хімічних перетворень раніше внесених речовин, масового розвитку організмів чи розкладу мертвої біологічної маси, а також унаслідок оборотності процесів виведення забруднювальних речовин. ДСТУ 3041-95m.
.003	естественное загрязнение атмосфери <i>природне забруднення атмосфери</i> natural air pollution	Забруднення атмосфери, яке зумовлене природними процесами. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.004	загрязнение атмосфери <i>забруднення атмосфери</i> air pollution	Змінення вмісту атмосфери в результаті наявності в ній домішок. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.005	загрязнение вод <i>забруднення вод</i> waters pollution	Надходження до водного об'єкта фізичних, хімічних чи біологічних речовин чи енергії, що спричиняє погіршення якості води. ДСТУ 3041-95m.

.006	микробное загрязнение вод <i>мікробне забруднення вод</i> bacterial pollution of waters	Забруднення вод у результаті надходження патогенних та визначених санітарними показниками мікроорганізмів. ГОСТ 17.1.1.01-77m.
.007	радиоактивное загрязнение <i>радіоактивне забруднення</i> radioactive contamination	Радіоактивні речовини, які знаходяться на поверхнях різних об'єктів у кількостях, що перевищують величини, установлені чинними нормами та правилами. Примітка. Радіоактивне забруднення може бути спільним (усієї поверхні) або місцевим (частини поверхні). ГОСТ 20286-74.
.008	тепловое загрязнение вод <i>теплове забруднення вод</i> thermal pollution of waters	Забруднення вод у результаті надходження тепла. ГОСТ 17.1.1.01-77.
.009	шумовое загрязнение <i>шумове забруднення</i> noise pollution	Зростання інтенсивності шуму над природним рівнем. ДСТУ 2325-93.
3.007.000	загрязненность <i>забрудненість</i> [-ности, ор. -ністю] pollution	
.001	остаточная загрязненность сточных вод <i>залишкова забрудненість стічних вод</i> residual pollution of waste water	Маса забруднювальних речовин, що залишилися в стічних водах після їх очищення. ДСТУ 2569-94.
3.008.000	заземление <i>заземлення</i> [-ния, ор. -нням; р. мн. -лень] grounding, earth connection, earth	Установлення електричного з'єднання між пристроєм та землею.

.001	защитное заземление <i>захисне заземлення</i> protective grounding	Навмисне електричне з'єднання з землею або її еквівалентом металевих неструмовідних частин, які можуть опинитися під напругою. ГОСТ 12.1.009-76.
.002	рабочее заземление <i>робоче заземлення</i> working grounding, working earth, system grounding	Заземлення нейтралі джерела струму або будь-якої точки електричного кола, яке є необхідним для забезпечення відповідної роботи установки за нормальних або аварійних умов.
3.009.000	заземлитель <i>заземлювач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів] ground electrode	Провідник або сукупність з'єднаних провідників, що поєднані з землею або її еквівалентом. ГОСТ 12.1.030-81m.
.001	естественный заземлитель <i>природний заземлювач</i> natural ground electrode	Електропровідні частини будівельних та виробничих конструкцій та комунікацій, що використовують як заземлювачі. ГОСТ 12.1.030-81.
3.010.000	зазор <i>проміжок</i> [-жку; мн. -жки, -жків] clearance, gap	Відстань між двома поряд розміщеними деталями.
.001	безопасный экспериментальный максимальный зазор (БЭМЗ) <i>безпечний експериментальний максимальний проміжок (БЕМП)</i> safe experimental maximal clearance	Максимальний проміжок між фланцями оболонки, через який не передається вибух з оболонки в навколишнє середовище за будь-якої концентрації горючої речовини в повітрі. ГОСТ 12.1.011-78m.
.002	воздушный зазор <i>повітряний проміжок</i> air gap	Найкоротша відстань між двома струмовідними частинами чи між струмовідною частиною та граничною поверхнею пристрою, виміряна в повітрі.

		Примітка. Під граничною поверхнею розуміють зовнішню поверхню кожуха, який умовно розглядають як металеву фольгу, що щільно натягнута на досяжних для персоналу поверхнях з ізольованого матеріалу. ГОСТ 25861-83.
3.011.000	замыкание <i>замикання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -кань] shorting, short circuit	
.001	короткое замыкание <i>коротке замикання</i> short circuit	Випадкове або передбачене з'єднання двох або декількох точок електричного кола, які знаходяться під різними напругами через відносно малий опір. IEC 50(151):1978.
.002	электрическое замыкание на землю <i>електричне замикання на землю</i> ground short circuit, earth connection, ground connection	Випадкове електричне з'єднання струмовідної частини безпосередньо з землею або з металевими неструмовідними конструкціями, або предметами, які не ізольовані від землі. ГОСТ 12.1.009-76m.
.003	электрическое замыкание на корпус <i>електричне замикання на корпус</i> ground fault, fault to frame, ironwork fault	Випадкове електричне з'єднання струмовідної частини з металевими неструмовідними частинами електроустановки. ГОСТ 12.1.009-76.
3.012.000	зануление <i>занулення</i> [-ння, ор. -нням] neutral earthing, zeroing	Навмисне електричне з'єднання з нульовим захисним провідником металевих неструмовідних частин, які можуть опинитися під напругою. ГОСТ 12.1.009-76.
3.013.000	запрещение <i>заборона</i> [-ни] prohibition, ban, interdiction	Установлена законодавчими, нормативними документами або рішеннями відповідних керівників неможливість виконання певних дій, робіт, операцій.

.001	запрещение при- влечения к сверх-урочным работам <i>заборона залучення до надурочних робіт</i> prohibitions of attraction to overtime works	Установлені законодавством обмеження на залучення до надурочних робіт певних категорій робітників. Примітка. Так, забороняється залучати: вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років; осіб, молодших вісімнадцяти років; працівників, які навчаються в загальноосвітніх школах і професійно-технічних училищах без відриву від виробництва, у дні занять. Жінки, які мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дитину-інваліда, можуть залучатись до надурочних робіт лише за їх згодою. Залучення інвалідів до надурочних робіт можливе лише за їх згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям. "Кодекс законів про працю України", стаття 63.
.002	запрещение ра- боты в ночное время <i>заборона роботи в нічний час</i> prohibitions of work in night time	Установлені законодавством обмеження на залучення до роботи в нічний час певних категорій робітників. Примітка. Так, забороняється залучати: вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років; осіб, молодших вісімнадцяти років. Робота жінок в нічний час не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством. Робота інвалідів у нічний час допускається лише за їх згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям. "Кодекс законів про працю України", стаття 55.
3.014.000	запыленность <i>запиленість</i> [-ності, оп. -ністю] dust content	
.001	запыленность воздуха <i>запиленість повіт- ря</i> air dust content	Кількість частинок пилу в одиниці об'єму повітря. ДСТУ 2357-94m.
.002	запыленность газа <i>запиленість газу</i> gas dust content	Кількість частинок пилу в одиниці об'єму газу. ДСТУ 2357-94m.

3.015.000	засорение <i>засмічення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -чень] clog, clogging	
.001	засорение вод <i>засмічення вод</i> clogging of waters	Накопичення у водних об'єктах сторонніх предметів. ДСТУ 3041-95.
3.016.000	защита <i>захист</i> [-my] protection	
.001	аварийная защита <i>аварійний захист</i> emergency protection	Передбачена система (пристрій, елемент), призначена для забезпечення безпеки в аварійній ситуації. ДСТУ 2156-93m.
.002	вибрационная защита <i>вібраційний захист</i> vibration protection	Сукупність засобів і методів зменшення параметрів вібрації. ДСТУ 2300-93.
.003	защита вида "е" <i>захист виду "е"</i> type of protection "e"	Вид вибухозахисту електрообладнання (електротехнічного пристрою), за якого в електрообладнанні або його частині, які не іскрять, приймається ряд заходів додатково до тих, що використовуються в електрообладнанні загального призначення. Ці заходи ускладнюють появу небезпечних нагрівів, електричних іскор та дуг. ГОСТ 12.2.020-76m.
.004	защита воды <i>захист води</i> protection of water	Система заходів, спрямованих на запобігання, обмеження і ліквідацію наслідків забруднення, засмічення і виснаження води. ДСТУ 3041-95.
.005	защита от прикосновения к токоведущим частям <i>захист від дотику до струмовідних частин</i>	Пристрій, який запобігає дотику або наближенню на небезпечну відстань до струмовідних частин. ГОСТ 12.1.009-76.

.006	противодымная защита <i>протидимний захист</i> smoke protection	Комплекс організаційних заходів та технічних засобів, спрямованих на запобігання впливу на людей диму, підвищеної температури та токсичних продуктів горіння. ДСТУ 2272-93.
.007	радиационная защита <i>радіаційний захист</i> radiation protection	Захист, що здійснює зменшення інтенсивності іонізаційного випромінювання.
.008	технологическая защита <i>технологічний захист</i> technological protection	Передбачена в технічному проекті підприємства система (пристрій, елемент), призначена для забезпечення безпеки в аварійній ситуації. ДСТУ 2156-93.
3.017.000	защищенность <i>захищеність</i> [-ності, ор. -ністю] protectivity	
.001	естественная защищенность подземных вод <i>природна захищеність підземних вод</i> natural protectivity of underground water	Сукупність гідрогеологічних умов, що забезпечують запобігання проникненню забруднювальних речовин у водоносні горизонти. Примітка. До гідрогеологічних умов належать: глибина залягання підземних вод, літологія зони аерації та ін. ДСТУ 3041-95.
3.018.000	звукоизоляция <i>звукоізоляція</i> [-ції, ор. -цією] sound deafening, sound insulation	Здатність перепони послабити шум, що проходить крізь неї. ДСТУ 2325-93m.
3.019.000	здоровье <i>здоров'я</i> [-в'я, ор. -в'ям] health	Стан фізичного і соціального добробуту, у тому числі відсутність хвороб і фізичних вад. ДСТУ 2293-93.
3.020.000	знак <i>знак</i> [-ка (позначка, марка, зображення, сигнал) і -ку (слід, від-	

	<i>биток, прикмета); мн. -ки, -ків] sign, mark</i>	
.001	дорожный знак <i>дорожній знак</i> road sign, direction sign, traffic sign	Технічний засіб регулювання, що містить символи чи написи, призначений для інформування учасників дорожнього руху та встановлення порядку їхніх дій. ДСТУ 2935-94.
.002	знаки безопасности <i>знаки безпеки</i> marks of safety	Знаки, призначені для привернення уваги працівників до безпосередньої небезпеки, попередження про можливу небезпеку, дозволу певних дій з метою забезпечення безпеки. Примітка. Знаки безпеки слід установлювати на території підприємств, будівельних площадок, у виробничих приміщеннях, на робочих місцях, ділянках робіт та на виробничому обладнанні. ГОСТ 12.4.026-76m.
3.021.000	значение <i>значення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -чень] value, magnitude	
.001	предельно допустимое значение опасного фактора пожара <i>гранично допустиме значення безпечного фактора пожежі</i>	Значення небезпечного фактора, вплив якого на людину під час критичної тривалості пожежі не призводить до травми, захворювання або відхилення в стані здоров'я протягом нормативно встановленого часу, а вплив на матеріальні цінності не призводить до втрати стійкості об'єкта під час пожежі. ГОСТ 12.1.004-91.
3.022.000	зона <i>зона</i> [-ни; мн. -ни, зон] zone, area	
.001	взрывоопасная зона <i>вибухонебезпечна</i>	Приміщення або обмежений простір у приміщенні або зовнішній установці, в якому є чи можуть утворитись

	<i>зона</i> explosive zone	вибухонебезпечні суміші. ПУЗ, п. 7.3.22.
.002	жилая зона <i>житлова зона</i> inhabited zone	Дворові території, а також частини населених пунктів, позначені відповідним дорожнім знаком. "Правила дорожнього руху" .
.003	зона впливу джерела забруднення <i>зона впливу джерела забруднення</i> pollution source influence zone	Частина водойми або водотоку, в якій перевищені фонові показники якості води, але погіршення якості води не спостерігається. ДСТУ 3041-95.
.004	зона восприяття <i>зона сприймання</i> perception zone	Частина робочого приміщення, виділена на основі дослідження полів зору та моторних полів у зв'язку зі специфічними умовами праці.
.005	зона досягаємості <i>зона досяжності</i> zone of reach, reach	Частина моторного поля робочого місця, обмежена дугами, що описані максимально витягненими руками в процесі руху їх у плечовому суглобі.
.006	зона дихання <i>зона дихання</i> breathing zone	Простір у радіусі до 50 см від обличчя працівника. ДСТУ 2293-93.
.007	зона загазованості <i>зона загазованості</i>	Зона розповсюдження загазованості. ОСТ 51.81-82.
.008	зона загрозненої <i>зона забруднення</i> polluted zone	Зона поширення забрудненої води. ДСТУ 3041-95.
.009	зона неруйнівного контролю <i>зона неруйнівного контролю</i> monitoring area	Частина об'єкта неруйнівного контролю, у межах якої забезпечується потрібна чутливість контролю. ДСТУ 2865-94m.
.010	зона острого действия <i>зона гострої дії</i>	Відношення середньої смертельної концентрації шкідливої речовини до мінімальної (порогової) концентрації, яка викликає зміну біологічних показ-

	zone of acute action	ників на рівні цілісного організму, що виходять за границі пристосовувальних фізіологічних реакцій. ГОСТ 12.1.007-76m.
.011	зона повышенного шума <i>зона підвищеного шуму</i> noise zone	Простір, в якому рівні шуму перевищують гранично допустимі санітарні норми. ОСТ 51.81-82m.
.012	зона повышенной вибрации <i>зона підвищеної вібрації</i> vibration zone	Простір, в якому рівні вібрації перевищують гранично допустимі санітарні норми. ОСТ 51.81-82m.
.013	зона растекания тока замыкания на землю <i>зона розтікання струму замикання на землю</i> current spreading zone	Зона землі, за межами якої електричний потенціал, зумовлений струмами замикання на землю, умовно дорівнює нулю. ГОСТ 12.1.009-76.
.014	зона санитарной охраны <i>зона санітарної охорони</i> sanitary protection zone	Територія і акваторія, що прилягають до зони водокористування, на яких установлюється особливий санітарно-епідеміологічний режим. ДСТУ 3041-95m.
.015	зона сенсомоторной активности <i>зона сенсомоторної активності</i>	Частина моторного поля, де здійснюються найбільш активні робочі рухи для виконання технологічного процесу.
.016	зона хронического действия <i>зона хронічної дії</i> zone of chronic action	Відношення мінімальної (порогової) концентрації, яка викликає зміну біологічних показників на рівні цілісного організму, що виходять за границі пристосовувальних фізіологічних реакцій, до мінімальної (порогової) концентрації, яка викликає шкідливий вплив у хронічному експерименті по чотири-п'ять разів на тиждень протя-

		гом не менш чотирьох місяців. ГОСТ 12.1.007-76.
.017	зони класу В-I <i>зони класу В-I</i>	Вибухонебезпечні зони, що розташовані в приміщеннях, в яких виділяються горючі гази або пари ЛЗР у такій кількості та з такими властивостями, що вони можуть утворювати з повітрям вибухонебезпечні суміші за нормальних режимів роботи, наприклад, під час завантаження або розвантаження технологічних апаратів, зберігання або переливання ЛЗР, які знаходяться у відкритих ємностях, і т.п. ПУЗ, п. 7.3.40.
.018	зони класу В-II <i>зони класу В-II</i>	Вибухонебезпечні зони, що розташовані в приміщеннях, в яких виділяються горючі волокна або пил, що переходять у завислий стан у такій кількості та з такими властивостями, що вони можуть утворювати з повітрям вибухонебезпечні суміші за нормальних режимів роботи (наприклад, під час завантаження або розвантаження технологічних апаратів). ПУЗ, п. 7.3.45.
.019	зони класу В-IIa <i>зони класу В-IIa</i>	Вибухонебезпечні зони, що розташовані в приміщеннях, в яких виділяються горючі волокна або пил, що переходять у завислий стан, у такій кількості та з такими властивостями, що вони можуть утворювати з повітрям вибухонебезпечні суміші в результаті аварій та несправностей. ПУЗ, п. 7.3.46.
.020	зони класу В-Ia <i>зони класу В-Ia</i>	Вибухонебезпечні зони, що розташовані в приміщеннях, в яких за нормальної експлуатації вибухонебезпечні суміші горючих газів (незалежно від нижньої концентраційної границі вибуховості) або пари ЛЗР з повітрям не утворюються, а можливі тільки в результаті аварій чи несправностей.

		ПУЭ, п. 7.3.41.
.021	зони класу В-Іб <i>зони класу В-Іб</i>	Вибухонебезпечні зони, що розташовані в приміщеннях, в яких за нормальної експлуатації вибухонебезпечні суміші горючих газів або пари ЛЗР з повітрям не утворюються, а можливі тільки в результаті аварій чи несправностей. При цьому ці суміші мають високу нижню границю вибуховості (15 % і більше) та ще ряд властивостей, які визначаються ПУЭ, п. 7.3.42.
.022	зони класу В-Іг <i>зони класу В-Іг</i>	Простір біля зовнішнього вибухонебезпечного обладнання, яке вміщує горючі гази або пари ЛЗР. Відстані від обладнання, що визначають границі зони класу В-Іг, визначені ПУЭ, п. 7.3.44.
.023	зони класу П-І <i>зони класу П-І</i>	Зони, розташовані в приміщеннях, в яких знаходяться горючі рідини з температурою спалаху вище 61 °С. ПУЭ, п. 7.4.3.
.024	зони класу П-ІІ <i>зони класу П-ІІ</i>	Зони, розташовані в приміщеннях, в яких виділяються горючі пил або волокна з нижньою концентраційною границею спалахування більше 65 г/м ³ до об'єму повітря. ПУЭ, п. 7.4.4.
.025	зони класу П-ІІІ <i>зони класу П-ІІІ</i>	Розташовані зовні приміщення зони, в яких знаходяться горючі рідини з температурою спалаху вище 61 °С або тверді горючі речовини. ПУЭ, п. 7.4.6.
.026	зони класу П-ІІа <i>зони класу П-ІІа</i>	Зони, розташовані в приміщеннях, в яких знаходяться тверді горючі речовини. ПУЭ, п. 7.4.5.
.027	неконтролируемая зона <i>неконтрольована</i>	Частина об'єкта контролю, у межах якої не може бути забезпечена задана чутливість. ДСТУ 2865-94.

	<i>зона</i> uncontrollable zone	
.028	опасная зона <i>небезпечна зона</i> dangerous zone	Простір, в якому можливий вплив на працівника небезпечного та (чи) шкідливого виробничого фактора. ГОСТ 12.0.002-80. <i>Примітка.</i> Межі небезпечних зон, в яких діє небезпека падіння предметів з висоти, ураження людини електричним струмом наведені в СНиП III-4-80.
.029	оперативная зона <i>оперативна зона</i> operative zone	Частина робочого місця, виділена відповідно з характером виробничих функцій для організації найкращої оглядовості й зручності роботи.
.030	охранная зона <i>охоронна зона</i> security zone	Обмежена ділянка простору (грунту, повітря, землі), яка розташовується з обох сторін (або навколо) небезпечного обладнання, трубопроводів, повітряних мереж тощо (вздовж трас газо-, нафто-, аміакопроводів, переходів їх через автомобільні та залізничні шляхи, водні перешкоди, навколо ємностей з пожежо-, вибухонебезпечними речовинами, навколо газокompресорних та нафтових станцій, газорозподільних станцій тощо). У межах охоронних зон не допускається присутність сторонніх осіб. <i>Примітка.</i> У газовій промисловості України регламентується НАОП 1.1.23-1.16-79.
.031	пожароопасная зона <i>пожежонебезпечна зона</i> fire-hazard zone	Простір всередині та зовні приміщень, у межах якого постійно або періодично знаходяться горючі (ті, що згоряють) речовини та в якому вони можуть знаходитися за нормального технологічного процесу або за умов його порушень. ПУЗ, п. 7.4.2.
.032	прибрежная водоохранная зона <i>прибережна водоохоронна зона</i>	Територія, що прилягає до водного об'єкта і на якій запроваджується спеціальний режим її екологічно прийнятого водокористування.

	riparian water protection zone	ДСТУ 3041-95.
.033	рабочая зона <i>робоча зона</i> working zone	Простір, в якому знаходяться робочі місця постійного або непостійного (тимчасового) перебування працівників. ДСТУ 2293-93.
.034	санитарно-защитная зона <i>санітарно-захисна зона</i>	Зона розриву між промисловими підприємствами та розташованими поблизу жилими та громадськими будівлями. Утворюється з метою захисту населення від впливу шкідливих виробничих факторів (шум, пил, газоподібні та інші шкідливі викиди). Ширина встановлюється з такого розрахунку, щоб викиди промислових підприємств, які сягають за її межами жилої забудови не перевищували гранично допустимих концентрацій.
.035	функциональная зона <i>функційна зона</i> functional zone	Частина робочого простору, а також частина пульта управління, станка і т.ін., призначена для виконання одного або групи функційних процесів та обладнана за її призначенням. Функційна зона може займати окремий простір; інколи в рамках одного простору сполучаються кілька функційних зон.
.036	чистая зона <i>чиста зона</i> clean zone	Частина виробничого приміщення, де завдяки напрямленому потоку фільтрованого повітря забезпечуються необхідні параметри технологічного мікроклімату. ДСТУ 2357-94.
3.023.000	ЗОНТ <i>зонт</i> [-та; мн. -ти, -тіє]	
.001	ВЫТЯЖНОЙ ЗОНТ <i>витяжний зонт</i> canopy exhaust hood	Відсмоктувач, установлений безпосередньо над джерелом шкідливих речовин. Примітка. Переважно встановлюється над джерелом шкідливих речовин, густини яких менша за густину навколишнього

		повітря. ДСТУ 2264-93.
3.024.000	зрение <i>зір</i> [зору, оп. Зором] vision, sight	
.001	центральное зрение <i>центральный зір</i> central sight	Зона поля зору, де забезпечуються найбільш чітке і швидке сприйняття об'єктів. Для нерухомого погляду зона центрального зору дорівнює від 1,5 до 3°, а для рухомого - від 10° до 18°.

И

И.001.000	идентификация <i>ідентифікація</i> [-ції, оп. -цією] identification	Процес установлення відповідності між об'єктом та його ідентифікатором. ДСТУ 2226-93m.
.001	идентификация опасностей <i>ідентифікація небезпек</i> identification of dangers	Установлення для кожної з потенційних небезпек, що ініціюються підприємством: 1) подій, що ініціюють небезпеку, та умов їх реалізації; 2) імовірності виникнення; 3) джерела; 4) реципієнтів та природи впливу на них; 5) характеру та засобу виміру (кількісного вираження) ступеня впливу (критичності небезпеки); 6) сукупності факторів, що збільшують або зменшують імовірність реалізації потенційної небезпеки, а також факторів, що посилюють або послаблюють її негативні наслідки. ДСТУ 2156-93m.
И.002.000	избирательность <i>вибірковість</i> [-вості, оп. -вістю] selectivity	

.001	избирательность измерения вредного вещества <i>вибірковість вимірювання шкідливої речовини</i> selectivity of measurement of harmful substance	Можливість вимірювання концентрації шкідливої речовини на фоні супутніх речовин. ГОСТ 12.1.016-79m.
И.003.000	извещатель <i>сповіщувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіе] detector	Пристрій для виявлення якої-небудь події та формування сигналу про це.
.001	автоматический пожарный извещатель <i>автоматичний пожежний сповіщувач</i> automatic fire detector	Пожежний сповіщувач, який реагує на фактори, супровідні пожежі. ДСТУ 2273-93.
.002	дымовой пожарный извещатель <i>димовий пожежний сповіщувач</i> smoke fire detector	Автоматичний пожежний сповіщувач, який реагує на аерозольні продукти горіння. ДСТУ 2273-93.
.003	оптический пожарный извещатель <i>оптичний пожежний сповіщувач</i> optical fire detector	Димовий пожежний сповіщувач, який спрацьовує внаслідок впливу продуктів горіння на поглинання або розсіювання електромагнітного випромінювання сповіщувача. ДСТУ 2273-93.
.004	пожарный извещатель <i>пожежний сповіщувач</i> fire detector	Пристрій для формування сигналу про пожежу. ДСТУ 2273-93.
.005	пожарный извещатель пламени <i>пожежний сповіщувач полум'я</i>	Автоматичний пожежний сповіщувач, який реагує на електромагнітне випромінювання полум'я. ДСТУ 2273-93.

	flame fire detector	
.006	радиоизотопный пожарный извещатель <i>радіоізотопний пожежний сповіщувач</i> ionization fire detector	Димовий пожежний сповіщувач, який спрацьовує внаслідок впливу продуктів горіння на іонізаційний струм робочої камери сповіщувача. ДСТУ 2273-93.
.007	ручной пожарный извещатель <i>ручний пожежний сповіщувач</i> manual fire detector	Пожежний сповіщувач з ручним способом приведення в дію. ДСТУ 2273-93.
.008	тепловой пожарный извещатель <i>тепловий пожежний сповіщувач</i> heat fire detector	Автоматичний пожежний сповіщувач, який реагує на певне значення температури та (чи) швидкість її наростання. ДСТУ 2273-93.
И.004.000	изделие <i>виріб</i> [-робу; мн. -роби, -робіз] product, item, element	Одиниця товарної продукції.
.001	брызгозащищенное электротехническое изделие <i>бризкозахищений електротехнічний виріб</i> spray-tight electrotechnical product	Захищений електротехнічний виріб, виготовлений таким чином, що стає неможливим потрапляння всередину його оболонки бризок, які падають під будь-яким кутом до вертикалі. ДСТУ 2267-93m.
.002	взрывобезопасное электротехническое изделие <i>вибухобезпечний електротехнічний виріб</i> explosion-proof electrotechnical	Вибухозахищений електротехнічний виріб, забезпечений захистом від вибуху не тільки за нормального режиму роботи, а й за певних можливих пошкоджень, визначених умовами експлуатації, крім пошкоджень засобів захисту від вибуху. ДСТУ 2267-93m.

	product	
.003	взрывозащищенное электротехническое изделие <i>вибухозахищений електротехнічний виріб</i> explosion-protected electrotechnical product	Електротехнічний виріб спеціального призначення, виконаний таким чином, що можливість спалахування навколишнього вибухонебезпечного середовища внаслідок експлуатації цього виробу усунена. ДСТУ 2267-93m.
.004	водозащищенное электротехническое изделие <i>водозахищений електротехнічний виріб</i> water-proof electrotechnical product	Захищений електротехнічний виріб, виготовлений таким чином, що у випадку обливання його водою потрапляння її всередину оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93.
.005	герметичное электротехническое изделие <i>герметичний електротехнічний виріб</i> hermetically sealed electrotechnical product	Захищений електротехнічний виріб, виготовлений з такою оболонкою, що можливість сполучення між його внутрішнім простором і зовнішнім середовищем практично виключена. Примітка. Залежно від виду захисту розрізняють непроникний до рідин і газонепроникний електротехнічний виріб. ДСТУ 2267-93.
.006	закрытое электротехническое изделие <i>закритий електротехнічний виріб</i> closed electrotechnical product	Захищений електротехнічний виріб, виготовлений таким чином, що сполучення між його внутрішнім простором і навколишнім середовищем можливе лише через нещільні сполучення між частинами електротехнічного виробу. ДСТУ 2267-93.
.007	защищенное электротехническое изделие <i>захищений електротехнічний виріб</i> protected electrotechnical	Електротехнічний виріб, оснащений оболонкою, який забезпечує захист персоналу від дотику струмовідних та рухомих частин, що містяться всередині оболонки, захист від проникнення твердих тіл та (чи) рідин у

	product	кількості, яка спричиняє порушення нормальної роботи. ДСТУ 2267-93m.
.008	каплезащищенное электротехническое изделие <i>краплезащищений електротехнічний виріб</i> drip-proof electrotechnical product	Захищений електротехнічний виріб, виготовлений таким чином, що потрапляння крапель усередину його оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93.
.009	огнезащищенное изделие <i>вогнезащищений виріб</i> flame-retardant product	Виріб (матеріал, конструкція), знижена пожежна небезпека якого є наслідком вогнезахисту. ДСТУ 2272-93.
.010	особовзрывобезопасное электро-техническое изделие <i>особливовибухобезпечний електротехнічний виріб</i>	Вибухозахищений електротехнічний виріб, який порівняно з вибухобезпечним електротехнічним виробом має додаткові засоби захисту від вибуху, передбачені стандартами на види захисту від вибуху. ДСТУ 2267-93.
.011	пылезащищенное электротехническое изделие <i>пилозащищений електротехнічний виріб</i> dust-proof electrotechnical product	Захищений електротехнічний виріб, виготовлений таким чином, що потрапляння пилу всередину його оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93m.
.012	пыленепроницаемое электротехническое изделие <i>пилонепроникний електротехнічний виріб</i> dust-tight electrotechnical	Захищений електротехнічний виріб, виготовлений таким чином, що потрапляння пилу всередину його оболонки стає цілком неможливим. ДСТУ 2267-93m.

	product	
.013	электротехническое изделие <i>електротехнічний виріб</i> electrotechnical product	Виріб, призначений для виробництва, перетворення, розподілення, передавання або споживання електричної енергії. ДСТУ 2267-93m.
И.005.000	излучение <i>випромінювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] radiation	Хвилі якої-небудь природи або потоки яких-небудь часток, що розповсюджуються в просторі. Примітка. Майже усі види випромінювань являють собою небезпеку для технічного персоналу в залежності від його інтенсивності, що визначається потужністю джерела, відстанню від нього робочого місця, наявністю захисного влаштування тощо.
.001	видимое оптическое излучение <i>видиме оптичне випромінювання</i> visible optical radiation	Електромагнітне випромінювання з довжинами хвиль у інтервалі від $(3,8 - 4,0) \cdot 10^{(-7)}$ до $(7,6 - 7,8) \cdot 10^{(-7)}$ м, яке може безпосередньо викликати зорове відчуття.
.002	высокочастотное излучение <i>високочастотне випромінювання</i> high-frequency radiation	Електромагнітне випромінювання частотою від 3 до 300 МГц.
.003	инфракрасное излучение <i>інфрачервоне випромінювання</i> infrared radiation	Електромагнітне випромінювання із довжинами хвиль у інтервалі від $10^{(-4)}$ до $7,6 \cdot 10^{(-7)}$ м.
.004	ионизирующее излучение <i>іонізаційне випромінювання;</i> <i>іонізувальне випромінювання;</i> <i>іонізуюче випромінювання</i> ionizing radiation	Випромінювання, взаємодія якого з середовищем приводить до іонізації атомів та молекул середовища. Примітка. До іонізаційного випромінювання належать: космічне, ядерне, радіоактивне, рентгенівське, альфа-, бета-, гамма-випромінювання. Наслідки дії на людину можуть бути дуже важкими (втрата працездатності, смерть), включаючи

		генетичні. Правила роботи з іонізаційним випромінюванням в Україні регламентуються ДНАОП 0.03-1.72-87.
.005	космическое излучение <i>космічне випромінювання</i> cosmic radiation	Випромінювання, джерелом якого є космічні об'єкти. Належить до іонізаційного випромінювання.
.006	неионизирующее излучение <i>неіонізаційне випромінювання;</i> <i>неіонізувальне випромінювання;</i> <i>неіонізуюче випромінювання</i> non-ionizing radiation	Випромінювання, взаємодія якого з середовищем не приводить до іонізації атомів та молекул середовища. Примітка. До неіонізаційного випромінювання належать: інфрачервоне, видиме оптичне, ультрафіолетове, а також електромагнітне випромінювання електричного струму.
.007	радиоактивное излучение <i>радіоактивне випромінювання</i> radioactive radiation	Випромінювання, джерелом якого є радіоактивні речовини. Належить до іонізаційного випромінювання.
.008	рентгеновское излучение <i>рентгенівське випромінювання</i> X-radiation	Електромагнітне випромінювання, що займає спектральну область між ультрафіолетовим випромінюванням та гамма-випромінюванням. Належить до іонізаційного випромінювання.
.009	сверхвысокочастотное излучение <i>надвисокочастотне випромінювання</i> super high-frequency radiation	Електромагнітне випромінювання частотою від 300 МГц до 30 ГГц.
.010	ультрафиолетовое излучение <i>ультрафіолетове випромінювання</i> ultraviolet radiation	Електромагнітне випромінювання із довжинами хвиль у інтервалі від $4 \cdot 10^{-7}$ до $5 \cdot 10^{-8}$ м. Примітка. Санітарні норми ультрафіолетового випромінювання у виробничих приміщеннях регламентуються ДНАОП 0.03-3.17-88.
.011	электромагнит-	Електромагнітні хвилі, що випромі-

	ное излучение <i>електромагнітне випромінювання</i> electromagnetic radiation	нуються зарядженими частками, які прискорено рухаються; кванти електромагнітного поля, що випромінюються системами, які вміщують заряджені частки; гамма-кванти, що виникають під час розпаду елементарних часток. Примітка. Виникає в зонах обслуговування обладнання високої напруги (електроустановки, індукційні генератори, високо- та надвисокочастотне устаткування, трансформатори, електродвигуни тощо). За певних умов можуть являти небезпеку для технічного персоналу.
И.006.000	изнашивание <i>зношування</i> [-ння, оп. -нням; р. мн. -вань] wear process	Процес відокремлення матеріалу від поверхні тертя твердого тіла та (чи) збільшення його залишкової деформації в умовах тертя, що виявляється в поступовому змінюванні розмірів, форми та (чи) маси тіла. ДСТУ 2823-94.
И.007.000	износ <i>знос</i> [-су; мн. -си, -сів] wear	Наслідок зношування, визначений у прийнятих одиницях. Примітка. Значення зносу визначають у одиницях довжини, об'єму, маси та ін. ДСТУ 2823-94.
И.008.000	износостойкость <i>зносостійкість</i> [-кості, оп. -кістю] wear resistance	Властивість матеріалу чинити опір зношуванню в певних умовах тертя, яка оцінюється величиною, оберненою до швидкості зношування чи інтенсивності зношування. ДСТУ 2823-94.
И.009.000	изолирование <i>ізолювання</i> [-ння, оп. -нням; р. мн. -вань] isolating, insulating	
.001	изолирование нетоковедущих частей <i>ізолювання неструмовідних частин</i>	Захід для захисту від ураження електричним струмом у разі дотику до металевих неструмовідних частин, які можуть опинитися під напругою в результаті пошкодження ізоляції. Принцип його дії заснований на пок-

		ритті неструмовідних частин у окремих обґрунтованих випадках ізоляційним матеріалом або ізоляції їх від струмовідних частин. ГОСТ 12.1.019-79m.
.002	изолирование рабочего места <i>ізолювання робочого місця</i>	Засіб захисту, заснований на ізоляції робочого місця (підлоги, площадки, настилу і т.п.) та металевих частин у області робочого місця, дотик до яких є передбаченим або можливим. ГОСТ 12.1.019-79m.
.003	изолирование токоведущих частей <i>ізолювання струмовідних частин</i>	Засіб захисту від дотику до струмовідних частин. Принцип його дії заснований на покритті струмовідних частин ізоляційним матеріалом. ГОСТ 12.1.019-79.
И.010.000	изоляция <i>ізоляція</i> [-ції, оп. -цією] isolation, insulation	1. Засіб для уникнення утворювання електричного контакту між частинами електричного устаткування, що знаходяться під різними електричними потенціалами. 2. Матеріал, зазвичай діелектрик, що перешкоджає проходженню струму. IEC 50(151):1978m.
.001	двойная изоляция <i>подвійна ізоляція</i> double isolation	Електрична ізоляція, яка складається з робочої та додаткової ізоляції. ГОСТ 12.1.009-76.
.002	дополнительная изоляция <i>додаткова ізоляція</i> additional isolation	Електрична ізоляція, яка передбачена додатково до робочої ізоляції для захисту від ураження електричним струмом у випадку пошкодження робочої ізоляції. ГОСТ 12.1.009-76.
.003	рабочая изоляция <i>робоча ізоляція</i> working isolation	Електрична ізоляція струмовідних частин електроустановки, яка забезпечує її нормальну роботу та захист від ураження електричним струмом. ГОСТ 12.1.009-76.
.004	усиленная изоляция <i>підсилена ізоляція</i>	Поліпшена робоча ізоляція, яка забезпечує такий же ступінь захисту від ураження електричним струмом, як і

	strengthened isolation	подвійна ізоляція. ГОСТ 12.1.009-76.
И.011.000	ил мул [-лу] sludge	Осад органічного походження, який виділяється від води різних типів у результаті природних або штучних процесів.
.001	активный ил активний мул activated sludge	Мул, що містить мікроорганізми, які сорбують і розкладають забруднювальні речовини в стічних водах. ДСТУ 2569-94.
И.012.000	илоскреб мулоскреб [-ба; мн. -бу, -біє]	Пристрій для видалення осаду та мулу, що осіли на дно відстійника. ДСТУ 2569-94.
И.013.000	инвентаризация інвентаризація [-ції, оп. -цією] inventory	
.001	инвентаризация выбросов інвентаризація викидів emission inventory	Систематизація відомостей про розподілення джерел на території, про кількість та склад викидів. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.002	инвентаризация источников шума інвентаризація джерел шуму noise sources inventory	Збір даних для карти розподілу шуму за місцем походження та потужністю. ДСТУ 2325-93.
И.014.000	индекс індекс [-су; мн. -си, -сіє] index	
.001	индекс активного ила індекс активного мулу index of activated sludge	Об'єм активного мулу, що містить один грам сухої речовини після тридцятихвилинного відстоювання. ДСТУ 2569-94.
.002	индекс распространения пламени індекс розповсю-	Умовний безрозмірний показник, що характеризує здатність речовин запалюватись, розповсюджувати полум'я по поверхні та виділяти тепло.

	<i>дження полум'я</i> flame distribution index	Показник пожежовибухонебезпеки твердих матеріалів. ГОСТ 12.1.044-89m.
.003	кислородный индекс <i>кисневий індекс</i> oxygen index	Мінімальний вміст кисню в киснево-азотній суміші, за якого можливо свічкоподібне горіння матеріалу в умовах спеціальних випробувань. Показник пожежовибухонебезпеки твердих матеріалів. ГОСТ 12.1.044-89m.
И.015.000	инспекция <i>інспекція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] inspection	1. Система нагляду та контролю за правильністю дій підвідомчих органів та осіб. 2. Органи нагляду, наприклад, санітарна інспекція, інспекція охорони праці.
.001	государственная инспекция охраны труда <i>державна інспекція охорони праці</i> state labor protection inspection	Структурний підрозділ територіального управління Держнаглядохоронпраці, що здійснює функції державного органу щодо організації керування охороною праці і здійснення нагляду за додержанням законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці (користування надрами) на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності, а також за виробничою діяльністю підприємців у галузі на території регіону. Діяльність регламентується "Типовим положенням про державну інспекцію охорони праці Держнаглядохоронпраці".
И.016.000	инструктаж <i>інструктаж</i> [-жу, ор. -жем; мн. -жі, -жіє] instruction, briefing	Докладне ознайомлення та навчання правилам та методам роботи
.001	вводный инструктаж <i>вступний інструктаж</i> introduction instruction	Інструктаж, що проводиться з: усіма працівниками, які щойно прийняті на роботу незалежно від їх освіти, стажу роботи за цією професією або посади; працівниками, які знаходяться у відрядженні на підприємстві і беруть

		безпосередню участь у виробничому процесі; з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження виробничої практики; учнями та студентами в навчально-виховних закладах перед початком трудового і професійного навчання в лабораторіях, майстернях тощо. Примітка. Вступний інструктаж проводиться за програмою, що розроблена службою охорони праці з урахуванням особливостей виробництва. Програма та тривалість інструктажу затверджується керівником підприємства (виробництва), навчально-виховного закладу. Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу, а також у документах про прийняття працівника на роботу. ДНАОП 0.00-4.12-94.
.002	вводный противопожарный инструктаж <i>вступний протипожежний інструктаж</i> introduction fireproof instruction	Інструктаж, що проводиться з: усіма працівниками, які щойно прийняті на роботу (постійну або тимчасову); працівниками, які прибули на підприємство у відрядження, на виробничу практику (навчання) і мають брати безпосередню участь у виробничому процесі. Примітка. Вступний протипожежний інструктаж проводиться за програмою, що затверджується керівником підприємства (виробництва). Запис про його проведення робиться в журналі реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки. "Типове положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України".
.003	внеплановый инструктаж <i>позаплановий інструктаж</i>	Інструктаж, що проводиться з працівниками в таких випадках: введення в дію нових або переглянутих нормативних актів про охорону праці, а

	unscheduled instruction	також внесення змін та доповнень до них; зміни технологічного процесу, заміни або модернізації обладнання, приладів та інструменту, початкової сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на охорону праці; порушення працівником, студентом або учнем нормативних актів про охорону праці, що можуть призвести або призвели до травми, аварії чи отруєння; вимоги працівників органу державного нагляду за охороною праці, вищестоящої господарської організації, або державної виконавчої влади у випадку, якщо виявлено незнання працівником, студентом або учнем безпечних методів, прийомів праці чи нормативних актів про охорону праці; перерви в роботі виконавця робіт більше ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт - більше 60 днів. Примітка. Обсяг і зміст інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили необхідність його проведення. Запис про проведення позапланового інструктажу робиться в журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці. ДНАОП 0.00-4.12-94.
.004	внеплановый противопожарный инструктаж <i>позаплановий протипожежний інструктаж</i> unscheduled fireproof instruction	Інструктаж, що проводиться з працівниками в таких випадках: введення в дію нових або переглянутих нормативних актів з питань пожежної безпеки, а також внесення змін та доповнень до них; зміни технологічного процесу, заміни або модернізації пожежонебезпечного устаткування; якщо виявлено незнання працівником правил пожежної безпеки на

		робочому місці, невміння діяти у випадку пожежі та користуватися первинними засобами пожежогасіння. Примітка. Обсяг і зміст інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили необхідність його проведення. Запис про його проведення робиться в журналі реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки. "Типове положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України".
.005	інструктажи по вопросам охраны труда <i>інструктажі з питань охорони праці</i> briefing on labor protection, instruction on labor protection	Докладне ознайомлення та навчання правилам безпечних заходів і методів роботи, використанню засобів захисту, наданню першої допомоги потерпілим. За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці підрозділяються на: вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий. Примітка. Проведення інструктажів регламентується ДНАОП 0.00-4.12-94.
.006	первичный инструктаж <i>первинний інструктаж</i> primary instruction	Інструктаж, що проводиться на робочому місці з: працівником, новоприйнятими на підприємство; працівником, який переводиться з одного підрозділу виробництва до іншого; працівником, який буде виконувати нову для нього роботу; відрядженим працівником, який буде виконувати нову для нього роботу; студентом або учнем, який прибув на виробничу практику, перед виконанням ним нових видів робіт. Примітка. Програма первинного інструктажу розробляється керівником цеху, дільниці, узгоджується зі службою охорони праці і затверджується керівником підприємства, навчального закладу. Запис про проведення первинного інструктажу робиться в журналі реєстрації ін-

		структажів з питань охорони праці. ДНАОП 0.00-4.12-94.
.007	первичный противопожарный инструктаж <i>первинний проти- пожежний інструк- таж</i> primary fireproof instruction	Інструктаж, що проводиться безпо- середньо на робочому місці до поча- тку виробничої діяльності з: праців- ником, новоприйнятим на підприємс- тво; працівником, який переводиться з одного підрозділу виробництва до іншого; працівником, який буде вико- нувати нову для нього роботу; відря- дженим працівником, який буде ви- конувати нову для нього роботу; сту- дентом або учнем, який прибув на виробничу практику, перед виконан- ням ним нових видів робіт. Примітка. Первинний протипожежний інструктаж проводиться за програмою, що затверджується керівником відповідного структурного підрозділу, відповідальним за протипожежний стан або керівником підприємства. Запис про його проведення робиться в журналі реєстрації інструкта- жів з питань пожежної безпеки. "Типове положення про спеціальне на- вчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України".
.008	повторный инст- руктаж <i>повторний інстру- ктаж</i> repeated instruction	Інструктаж, що проводиться на робо- чому місці з усіма працівниками: на роботах з підвищеною небезпекою - один раз у квартал, на інших роботах - один раз на півріччя. Примітка. Повторний інструктаж прово- диться за програмою первинного інструк- тажу в повному обсязі. Запис про прове- дження повторного інструктажу робиться в журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці. ДНАОП 0.00-4.12-94.
.009	повторный про- типожарный инструктаж	Інструктаж, що проводиться на робо- чому місці з усіма працівниками не менш ніж 1 раз на рік за переліком

	<i>повторний проти-пожежний інструктаж</i> repeated fireproof instruction	питань вступного та первинного протипожежних інструктажів. Примітка. Запис про його проведення робиться в журналі реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки. "Типове положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України".
.010	противопожар-ные инструктажи <i>протипожежні інструктажі</i> fireproof instructions	Докладне ознайомлення та навчання правилам пожежної безпеки на об'єкті та безпосередньо на робочому місці, використанню засобів пожежогасіння, протипожежного устаткування та інвентарю, порядку сповіщення про пожежу, виклику пожежної допомоги та дій під час пожежі. За призначенням і часом проведення протипожежні інструктажі поділяються на: вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий. Примітка. Проведення інструктажів регламентується "Типовим положенням про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України". Проведення протипожежних інструктажів може здійснюватися разом з проведенням відповідних інструктажів з питань охорони праці.
.011	целевой инструктаж <i>цільовий інструктаж</i> target instruction	Інструктаж, що проводиться з працівниками в таких випадках: виконання разових робіт, що не пов'язані з безпосередніми обов'язками за фахом; ліквідації аварії, стихійного лиха; проведення робіт, на які оформлюється наряд-допуск, дозвіл та інші документи; екскурсій на підприємства; організації масових заходів з учнями. Примітка. Цільовий інструктаж фіксується

		ся нарядом-допуском або іншою документацією, що дозволяє проведення робіт. ДНАОП 0.00-4.12-94.
.012	целевой противопожарный инструктаж <i>цільовий протипожежний інструктаж</i> target fireproof instruction	Інструктаж, що проводиться з працівниками в таких випадках: виконання ними разових (тимчасових) пожежонебезпечних робіт (зварювальних, розігрівальних та ін.); ліквідації аварії, стихійного лиха. Примітка. Запис про його проведення робиться в документі, що дозволяє виконання робіт (наряд-допуск, дозвіл). "Типове положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України".
И.017.000	инструкция <i>інструкція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] instruction, manual	1. Керівні вказівки, зведення правил, розпорядження, які встановлюють порядок та спосіб здійснення будь-яких дій. 2. Документ, що визначає порядок роботи фахівця, службовця під час виконання ним своїх функційних обов'язків або в процесі розв'язування конкретних задач.
.001	должностная инструкция <i>посадова інструкція</i> duty regulation	Документ, що визначає основні завдання і службові обов'язки, права і відповідальність, взаємовідносини (зв'язки за посадою), а також обсяг знань та кваліфікаційні вимоги до посадової особи, фахівця або службовця. Примітка. Складання посадових інструкцій регламентується "Квалификационным справочником должностей руководителей, специалистов и служащих".
.002	инструкции по обеспечению пожарной безопасности <i>інструкції про заходи з пожежної безпеки</i>	Інструкції, що визначають порядок та спосіб забезпечення пожежної безпеки, обов'язки і дії працівників у разі виникнення пожежі, включаючи порядок оповіщення людей та повідомлення про неї пожежної охорони, евакуації людей, тварин і матеріаль-

		них цінностей, застосування засобів пожежогасіння та взаємодії з підрозділами пожежної охорони. Примітка. Розробляються на основі чинних правил та інших нормативних актів з пожежної безпеки будівель, споруд, технологічних процесів, технологічного та виробничого обладнання. Інструкції про заходи пожежної безпеки поділяються на такі види: загальні інструкції для підприємств, організацій, установ; інструкції для окремих цехів, виробничих дільниць, лабораторій, складів, приміщень тощо; інструкції щодо проведення пожежонебезпечних видів робіт, експлуатації технологічних установок, обладнання тощо. Порядок розроблення інструкцій з пожежної безпеки регламентуються Додатком 1 до "Правил пожежної безпеки в Україні" та Додатком 3 до "Правил пожежної безпеки в газовій промисловості України".
.003	инструкция по монтажу, пуску, регулированию и обкатке изделия <i>інструкція з монтажу, пуску, регулювання та обкатування виробу</i>	Експлуатаційний документ, який містить правила, порядок підготовки та виконання монтажу, налагодження, пуску, регулювання, обкатування та здавання виробу на місці його експлуатації. ДСТУ 3321-96.
.004	инструкция по охране труда <i>інструкція з охорони праці</i>	Нормативний акт, що містить обов'язкові для дотримання працівниками вимоги з охорони праці під час виконання ними робіт певного виду або за певною професією на робочих місцях, у виробничих приміщеннях, на території підприємства і будівельних майданчиках, де за дорученням роботодавця виконуються ці роботи, трудові чи службові обов'язки. Примітка. Інструкції поділяються на: інструкції, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів про охорону праці, примірні інструкції, інструкції,

		що діють на підприємстві. ДНА-ОП 0.00-4.15-98.
.005	инструкция по техническому обслуживанию <i>інструкція з технічного обслуговування</i> maintenance instruction	Експлуатаційний документ, який містить єдині правила технічного обслуговування виробу і його складових частин. ДСТУ 3321-96.
.006	инструкция по эксплуатации <i>інструкція з експлуатації</i> manual, maintenance manuals, operating instruction	Експлуатаційний документ, який містить правила поводження з виробом під час його зберігання, транспортування, технічного обслуговування та підтримання його в постійній готовності до використання. ДСТУ 3321-96.
.007	инструкция по эксплуатации комплекса технических средств <i>інструкція з експлуатації комплексу технічних засобів</i> hardware operating instruction	В автоматизованих системах - експлуатаційний документ, який містить загальні вказівки, засоби безпеки, порядок роботи, перевірку правильності функціонування, вказівки про дії у різних режимах у процесі введення та експлуатації комплексу технічних засобів автоматизованих систем. РД 50-34.698-90.
И.018.000	инструмент <i>інструмент</i> [-та (окремый предмет) і -ту (суккупність предметів); мн. -ти, -тие] tool	
.001	изолирующие ручные инструменты <i>ізолювальні ручні інструменти</i> insulated hand tools, insulating hand tools	Інструменти, виконані з електроізоляційного матеріалу або провідного матеріалу (металу), що покритий електроізоляційним матеріалом, та призначені для захисту монтера від контакту зі струмовідними частинами та запобігання короткому замиканню.

		ІЕС 743-83m.
И.019.000	интенсивность <i>інтенсивність</i> [-ности, оп. -ністю] rate, intensity	Кількісна характеристика частоти будь-яких подій, енергії, потоку і т.ін.
.001	интенсивность аварий i-го вида <i>інтенсивність ава- рій i-го виду</i>	Умовна щільність імовірності виникнення аварії i-го виду, яка визначається за умови, що до моменту часу, який розглядається, аварії i-го виду не було. ДСТУ 2156-93.
.002	интенсивность аэрации сточных вод <i>інтенсивність ае- рації стічних вод</i>	Витрата повітря на одиницю площі чи об'єму аерованої споруди за певний проміжок часу. ДСТУ 2569-94.
.003	интенсивность восстановления <i>інтенсивність від- новлення</i> instantaneous repair rate, restoration rate	Умовна щільність імовірності відновлення працездатності об'єкта, визначена для одного моменту часу, за умовою, що до цього моменту відновлення не завершилося. ДСТУ 2860-94.
.004	интенсивность изнашивания <i>інтенсивність зно- шування</i> wear intensity	Відношення величини зносу до шляху тертя, уздовж якого відбувалося зношування. ДСТУ 2823-94m.
.005	интенсивность отказов <i>інтенсивність від- мов</i> instantaneous failure rate, failure rate, fault rate	Умовна щільність імовірності виникнення відмови об'єкта, яка визначається за умови, що до цього моменту відмова не виникла. Примітка. Інтенсивність відмов є показником безвідмовності неремонтовних і невідновлюваних об'єктів. ДСТУ 2860-94m.
.006	интенсивность труда <i>інтенсивність праці</i> labor intensity	Характеристика трудового процесу, що визначається темпом та ритмом трудових операцій. ДСТУ 3138-95.
.007	средняя интен- сивность восс- тановления <i>середня інтенсив-</i>	Середнє значення інтенсивності відновлення в заданому інтервалі часу. ДСТУ 2860-94.

	<i>ність відновлення</i> mean repair rate	
.008	средняя интен- сивность отказов <i>середня інтенсив- ність відмов</i> mean failure rate	Середнє значення інтенсивності від- мов у заданому інтервалі часу. ДСТУ 2860-94.
И.020.000	интервал <i>інтервал</i> [-лу; мн. -ли, -лів] interval	Для дорожнього руху - відстань між боковим габаритом транспортного засобу та об'єктом (суб'єктом), що знаходиться на дорозі. ДСТУ 2935-94m.
.001	безопасный ин- тервал <i>безпечний інтервал</i> safe interval	Для дорожнього руху - відстань між боковими частинами транспортних засобів, що рухаються, або між ними та іншими об'єктами, за якої гаранто- вана безпека дорожнього руху. "Правила дорожнього руху".
И.021.000	интроскопия <i>інтроскопія</i> [-пії, ор. -пією] introscopy	Візуальне спостереження об'єктів, явищ та процесів у оптично непрозо- рих тілах і середовищах.
.001	газоразрядная интроскопия <i>газорозрядна ін- троскопія</i> gas-discharge introscopy	Метод електричного неруйнівного контролю, який ґрунтується на візуалізації аномалій у об'єкті кон- тролю, викликаних варіаціями їх діелектричних характеристик, за до- помогою газового розряду. ДСТУ 2866-94.
И.022.000	инфекция <i>інфекція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] infection	Проникнення в організм мікрооргані- змів, що викликають хвороби, та ви- никнення за цих обставин складного комплексу процесів взаємодії органі- зму з ними - зараження.
И.023.000	инфразвук <i>інфразвук</i> [-ку; мн. -ки, -ків] infrasound	Пружні хвилі з частотами нижче 16 Гц, тобто нижче області частот, які чує людина. Примітка. Санітарно-гігієнічні норми інфразвуку на робочих місцях регламен- туються ДНАОП 0.03-3.07-80.

И.024.000	ионизатор <i>іонізатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] ionizer	
.001	ионизатор воздуха <i>іонізатор повітря</i> air ionizer	Пристрій для насичування оброблюваного повітря позитивними і негативними іонами. ДСТУ 2264-93.
И.025.000	ионизация <i>іонізація</i> [-ції, ор. -цією] ionization	Створення іонів та вільних електронів з електрично нейтральних атомів і молекул.
И.026.000	искрение <i>іскріння</i> [-ння, ор. -нням] sparking	Електричний розряд у газах.
И.027.000	искробезопасность <i>іскробезпека</i> [-ки, д. і м. -ці]	
.001	электростатическая искробезопасность <i>електростатична іскробезпека</i>	Стан об'єкта захисту, за якого виключається можливість виникнення пожежі або вибуху від розрядів статичної електрики. ГОСТ 12.1.018-93.
И.028.000	искроопасность <i>іскронебезпека</i> [-ки, д. і м. -ці]	
.001	электростатическая искроопасность <i>електростатична іскронебезпека</i>	Стан об'єкта захисту, за якого є можливість виникнення в об'єкті або на його поверхні розрядів статичної електрики, здатних запалити об'єкт або середовище, що навколо нього або проникає в нього. ГОСТ 12.1.018-93.
И.029.000	исполнитель <i>виконавець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вців] executor	Фізична або юридична особа, яка виконує роботу.
.001	исполнитель ра-	Особа, яка виконує на дорозі будь-які дорожні роботи. ДСТУ 2935-94.

	бот на дороге <i>виконавець робіт на дорозі</i> executor of works on a road	
И.030.000	исправность <i>справність</i> [-ності, ор. -ністю] good state, serviceability	Стан об'єкта, за якого він здатний виконувати всі задані функції об'єкта. ДСТУ 2860-94m.
И.031.000	испытания <i>випробування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] tests, testing, check	Експериментальне визначення кількісних та (чи) якісних характеристик, властивостей об'єкта як наслідок дії на нього в процесі його функціонування, моделювання об'єкта та (чи) дії на нього. ДСТУ 3021-95m.
И.032.000	источник <i>джерело</i> [-ла; мн. -ла, -рел] source	
.001	источник антропогенного загрязнения атмосферы <i>джерело антропогенного забруднення атмосфери</i> man-made source of air pollution	Джерело забруднення атмосфери, зумовлене явищами, що викликані діяльністю людини. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.002	источник естественного загрязнения атмосферы <i>джерело природного забруднення атмосфери</i> natural source of air pollution	Джерело забруднення атмосфери, зумовлений природними процесами. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.003	источник загрязнения атмосферы <i>джерело забруднення атмосфери</i> source of air	Об'єкт, який розповсюджує речовини, що забруднюють атмосферу. ГОСТ 17.2.1.04-77.

	pollution	
.004	источник загрязнения вод <i>джерело забруднення вод</i> source of water pollution	Господарський або природний об'єкт, а також природне явище, що спричиняють забруднення води. ДСТУ 3041-95m.
.005	источник загорания <i>джерело запалювання</i> ignition source	Теплова енергія, що призводить до займання. ДСТУ 2272-93.
.006	источник непрерывного загрязнения атмосферы <i>джерело неперервного забруднення атмосфери</i> continuous source of air pollution	Джерело, яке викидає речовини, що забруднюють атмосферу, безперервно протягом тривалого часу. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.007	источник опасности <i>джерело небезпеки</i> source of hazard	Технологічний об'єкт, який за певних обставин (тривалий вплив, аварія) може стати небезпечним як для працівників підприємства, так і для населення регіону та навколишнього середовища. Примітка. Джерела небезпеки поділяються на хімічні, радіаційні, електромагнітні, шумові, вибухонебезпечні, легкозаймисті, пожежонебезпечні та інші. ДСТУ 2156-93m.
.008	источник пожарной опасности <i>джерело пожежної небезпеки</i> source of fire hazard	Технологічний об'єкт, пожежа на якому може призвести до ураження людей, які перебувають на цьому об'єкті чи навколишній території, загрозливими та шкідливими виробничими факторами, а також загрозливими факторами пожежі та їх вторинними проявами. ДСТУ 2156-93m.
.009	источник химической опасности	Технологічний об'єкт, що використовує в процесі нормального функціонування речовини, здатні в разі ава-

	<i>джерело хімічної небезпеки</i> source of chemical hazard	рії чи тривалого впливу на людський організм призвести до загибелі чи каліцтва ураженого або завдати істотної шкоди навколишньому середовищу. ДСТУ 2156-93m.
.010	линейный источник загрязнения атмосферы <i>лінійне джерело забруднення атмосфери</i> linear source of air pollution	Джерело, яке викидає речовини, що забруднюють атмосферу, уздовж установленої лінії. ГОСТ 17.2.1.04-77m.
.011	плоский источник загрязнения атмосферы <i>плоске джерело забруднення атмосфери</i> area source of air pollution	Джерело, яке викидає речовини, що забруднюють атмосферу, з установленої поверхні. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.012	промышленный источник загрязнения атмосферы <i>промислове джерело забруднення атмосфери</i> industrial air pollution source	Джерело забруднення атмосфери, зумовлене впливом виробничих процесів або взаємопов'язаних з ними допоміжних процесів, що здійснюються на територіально обмежених виробничих комплексах. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.013	точечный источник загрязнения атмосферы <i>точкове джерело забруднення атмосфери</i> point source of air pollution	Джерело, яке викидає речовини, що забруднюють атмосферу, з установленого отвору. ГОСТ 17.2.1.04-77.
И.033.000	истощение <i>виснаження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень]	

	depletion	
.001	истощение вод <i>виснаження вод</i> depletion of water	Зменшення величини поверхневого стоку чи запасів підземних вод нижче допустимих меж. ДСТУ 3041-95.

К

K.001.000	кабина <i>кабіна</i> [-ни; мн. -ни, -бін] cab, cabin	
.001	звукоизолирующая кабина <i>звукоізолювальна кабіна</i> sound-deafening cabin, sound-proofing cabin	Звукоізолювальне укриття робочого місця. ДСТУ 2325-93.
.002	пылезащитная кабина <i>пилозахисна кабіна</i> dust-proofing cabin	Локальне пилозахисне укриття, призначене для розміщення оператора, технологічного обладнання та оброблюваних виробів. ДСТУ 2357-94m.
K.002.000	кабинет <i>кабінет</i> [-ту; мн. -ти, -тів] study	
.001	кабинет охраны труда <i>кабінет охорони праці</i>	Організаційний та навчально-методичний осередок пропаганди знань з питань охорони праці серед працівників. Примітка. Створюється на підприємствах з чисельністю працівників 400 і більше осіб за наказом (розпорядженням) власника або уповноваженої ним особи. Діяльність регламентується ДНА-ОП 0.05-4.03-97.
K.003.000	кадастр <i>кадастр</i> [-ру, ор. -ром; мн.	Систематичне зведення даних, яке складається періодично або шляхом неперервних спостережень над від-

	<i>-pu, -pię]</i> cadastre	повідними об'єктами.
.001	водный кадастр <i>водний кадастр</i> water cadastre	Зведення даних за кількісними та якісними показниками водних ресурсів та їх використання, складене в регіональному, басейновому, державному плані. ДСТУ 3041-95m.
K.004.000	калоши <i>калоші</i> [калош, оп. -шамы] overshoes	
.001	диэлектрические калоши <i>діелектричні калози</i> insulating overshoes	Засіб індивідуального електрозахисту ніг. IEC 743-83.
K.005.000	камера <i>камера</i> [-pu; мн. -пу, -мер] chamber	
.001	камера орошения <i>камера зрошування</i> air washer	Пристрій для охолодження, нагрівання, зволоження та осушування повітря під час безпосереднього контакту його з водою або розчином солей. Примітка. За видом фазового контакту розрізняють такі камери зрошування: розбризкувально-форсункові, роторні, плівково-насадкові та пінні. ДСТУ 2264-93m.
.002	пылезащитная камера <i>пилезахисна камера</i> dust-proofing chamber	Локальне пилезахисне укриття, призначене для розміщення технологічного обладнання та оброблюваних виробів. ДСТУ 2357-94m.
K.006.000	канализация <i>каналізація</i> [-цй, оп. -цією; мн. -цй, -цй] canalization, water drain	Відведення побутових, промислових і зливових стічних вод. ДСТУ 2569-94.
K.007.000	канат <i>канат</i>	

	<i>[-та; мн. -ти, -тіє]</i> rope	
.001	страховочный канат <i>страхувальний канат</i> safety rope	Пристрій, призначений для закріплення одного чи більш працівників карабіном запобіжного пояса під час виконання операцій на висоті. Примітка. Складається з гнучкого сталевго каната, розташованого горизонтально або з нахилом до 7°, кінці якого нерухомо прикріплені до конструктивних елементів будівель та споруд безпосередньо або за допомогою спеціальних елементів. ГОСТ 12.4.107-82m.
K.008.000	карабин <i>карабін</i> <i>[-на; мн. -ни, -ніє]</i> snap hook	
.001	карабин предохранительного пояса <i>карабін запобіжного пояса</i> snap hook	Елемент пояса, призначений для прикріплення його до конструкцій. ГОСТ 12.4.089-86.
.002	пожарный поясной карабин <i>пожежний поясний карабін</i> fire snap hook	Пристрій для закріплювання і страхування пожежника під час роботи на висоті, а також для проведення рятувальних робіт та саморятування під час гасіння пожежі. ДСТУ 2273-93.
K.009.000	карта <i>карта</i> <i>[-ти; мн. -ти, карт]</i> map, chart, sheet	
.001	карта труда <i>карта праці</i> work map	Документ, в якому вміщуються кількісні і якісні характеристики факторів виробничого середовища і трудового процесу, гігієнічна оцінка умов праці, рекомендації щодо їх поліпшення, запропоновані пільги і компенсації.
.002	карта шума <i>карта шуму</i>	Графічне зображення зон з однаковими рівнями шуму.

	noise map	ДСТУ 2325-93.
.003	технологическая карта <i>технологічна карта</i> process chart, process sheet, flowsheet	Основний документ з технологічного підготовки виробництва, що встановлює перелік та послідовність технологічних операцій, тип устаткування, оснащення, комплекс параметрів, які характеризують технічний та організаційний бік виробничого процесу. ДСТУ 2960-94.
K.010.000	каска <i>каска</i> [-ки, д. і м. -сці; мн. -ки, -сок] safety helmet	Засіб індивідуального захисту голови від механічних пошкоджень. ІЕС 743-83.
.001	пожарная каска <i>пожежна каска</i> fire helmet	Спорядження пожежника, призначене для захисту його під час роботи на пожежах від ударів предметів, що випадково падають, а також від дії води та променевої енергії конструкцій, що горять. ДСТУ 2273-93m.
K.011.000	категория <i>категорія</i> [-рії, ор. -рією; мн. -рії, -рій] category, class	
.001	категория работ <i>категорія робіт</i> category of works	Розмежування робіт за важкістю, напруженістю, за ступенем професійної небезпеки та шкідливості. ДСТУ 2293-93.
.002	категория ремонтной сложности <i>категорія ремонтної складності</i> category of repair complexity	Якісна характеристика конструктивних та технологічних особливостей устаткування, яка визначає трудомісткість його ремонту та вимірюється в ремонтних одиницях. ДСТУ 2960-94m.
K.012.000	качество <i>якість</i> [-кості, ор. -кістю; мн. -кості, -костей] quality	Сукупність властивостей та характеристик виробу, середовища або послуги, яка забезпечує задоволення зумовлених або запропонованих потреб. ISO 8402:1994.

.001	качество воды <i>якість води</i> water quality	Характеристика складу та властивостей води, яка визначає придатність її для певних видів водокористування. ГОСТ 17.1.1.01-77.
.002	качество работы <i>якість роботи</i> quality of work	Ступінь відповідності трудової діяльності та її наслідків певним вимогам. ДСТУ 3138-95.
K.013.000	квалификация <i>кваліфікація</i> [-ції, ор. -цією] qualification	Рівень спеціальних знань та практичних навичок, який дозволяє працівникові виконувати роботу певного ступеня складності. ДСТУ 3138-95.
K.014.000	квант <i>квант</i> [-та; мн. -ти, -тів] quantum, slice	1. Мінімальна кількість, на яку може змінюватися дискретна за своєю суттю фізична величина (енергія, кількість руху і т.д.). 2. Частка, носій властивостей якогонебудь фізичного поля.
.001	квант поля <i>квант поля</i> field quantum	Елементарна частка, що є переносієм однієї з фундаментальних взаємодій.
.002	квант энергии <i>квант енергії</i> energy quantum	Скінченна кількість енергії, що може бути віддана або поглинена квантовою системою в окремому акті змінення її стану.
K.015.000	кек <i>кек</i> [-ку] cake	Осад або активний мул, зневоднений до 60-85 процентів вологості. ДСТУ 2569-94.
K.016.000	керосин <i>гас</i> [-су] kerosene	Фракція нафти, що википає в межах від 200 до 300 °С.
K.017.000	кислота <i>кислота</i> [-ти; мн. -ти, -лот] acid	
.001	азотная кислота <i>азотна кислота</i> nitric acid	Безбарвна рідина, яка змішується з водою в будь-яких співвідношеннях, сильний окисник; застосовується для виробництва добрив, вибухових речовин, фарбників тощо. Сильнодійна

		отруйна речовина.
.002	серная кислота <i>сірчана кислота</i> sulphuric acid	Двохосновна кислота, важка масляниста рідина; застосовується для виробництва добрив, кислот, солей, в органічному синтезі тощо. Сильнодійна отруйна речовина.
.003	соляная кислота <i>соляна кислота</i> hydrochloric acid	Сильна одноосновна кислота, водний розчин хлористого вуглеводню; застосовується в хімічній, металургійній, нафтогазовій промисловості тощо. Сильнодійна отруйна речовина.
.004	уксусная кислота <i>оцтова кислота</i> acetic acid, ethanoic acid	Карбонова кислота; рухома рідина, яка застигає за 16 °C у голчасті кристали; застосовується самостійно та у вигляді водних розчинів для одержання лікарських засобів, фарбників, інсектицидів та інших продуктів, а також у харчовій промисловості. Сильнодійна отруйна речовина.
K.018.000	клапан <i>клапан</i> [-на; мн. -ни, -нів] valve	
.001	воздушный клапан <i>повітряний клапан</i> air damper, air valve	Пристрій, що забезпечує регулювання витрати повітря. ДСТУ 2264-93.
K.019.000	класс <i>клас</i> [-су; мн. -си, -сів] class, grade	1. Сукупність, розряд, група предметів або явищ, які мають загальні ознаки. 2. Характеристика сукупності або явища.
.001	класс чистоты воздуха <i>клас чистоти повітря</i> air cleanliness level, grade of air purity	Характеристика ступеня чистоти повітря приміщень, робочих місць, що визначається нормами запиленості повітря в них. ДСТУ 2357-94m.
K.020.000	клещи <i>кличі</i> [-щів, оп. -щами]	Слюсарно-монтажний важільний інструмент у вигляді щипців для захвату, удержування, переміщення, зні-

	tongs, pair of tongs	мання деталей; під час електромонтажних робіт може використовуватись як кінцева насадка на ізолювальних штангах.
.001	токоизмерительные клещи <i>струмовимірювальні кліщі</i> split-electromagnetic instrument, clip-on tong-test instrument	Переносне пристосування для вимірювання сили змінного струму в електричних колах напругою до 10 кВ без їх розриву.
K.021.000	кнопка <i>кнопка</i> [-ки, д. і м. -пці; мн. -ки, -пок] button	Див. <u>B.060.003</u> кнопковий ВИМИКАЧ.
.001	аварийная кнопка <i>аварійна кнопка</i> emergency button	Див. <u>B.060.001</u> аварійний ВИМИКАЧ.
K.022.000	коготь <i>кіготь</i> [-гтя, ор. -гтем; мн. -гті, -гтями] climber	
.001	монтерские когти <i>монтерські кігті</i> lineman's climbers	Механічне пристосування для лазіння по дерев'яних стовпах, щоглах.
K.023.000	кожух <i>кожух</i> [-ха, м. -жусі; мн. -жухи, -жухів] housing, enclosure, casing	
.001	звукоизолирующий кожух <i>звукоізолювальний кожух</i> sound-isolating casing	Звукоізолювальне вкриття джерела шуму. ДСТУ 2325-93м.
K.024.000	колебания <i>коливання</i> [-ння, ор. -нням; р.	Зміна в часі будь-якої величини, яка характеризується черговим зростанням та спадом її значень відносно

	<i>мн. -вань]</i> oscillations	деякого середнього значення. ДСТУ 2300-93.
K.025.000	колонка <i>колонка</i> [-ки, д. і м. -нци; мн. -ки, -нок] standpipe	
.001	пожарная колонка <i>пожежна колонка</i> fire standpipe	Знімний пристрій що встановлюється на пожежний гідрант для відбирання води. ДСТУ 2273-93m.
K.026.000	колонна <i>колона</i> [-ни; мн. -ни, -лон] column	
.001	колонна пешеходов <i>колона пішоходів</i> column of pedestrians	Організована група людей, які рухаються по проїзній частині в одному напрямку. "Правила дорожнього руху" .
.002	колонна транспортных средств <i>колона транспортних засобів</i> column of vehicles	Організована група з трьох і більше транспортних засобів, що спільно рухаються в одному напрямку безпосередньо один за одним з постійно ввімкненим ближнім світлом фар і позначені розпізнавальним знаком "Колона". Примітка. Цим знаком не позначаються транспортні засоби, що рухаються в супроводі транспортних засобів з увімкненими спеціальними світловими та (чи) звуковими сигналами. "Правила дорожнього руху" .
K.027.000	комиссия <i>комісія</i> [-сії, ор. -сією; мн. -сії, -сій] commission	Група осіб, які мають повноваження для виконання якого-небудь завдання.
.001	врачебно-консультационная комиссия (ВКК) <i>лікарсько-консультаційна комісія (ЛКК)</i>	Комісія, яка згідно з ДНА-ОП 0.05-1.02-93 встановлює необхідність переведення потерпілого на іншу (легшу) роботу, її тривалість та характер.

.002	комиссия по безопасности дорожного движения <i>комісія з безпеки дорожнього руху</i> commission on traffic safety	Комісія, що утворюється на підприємствах, установах і організаціях України незалежно від форм власності та господарювання відповідно до статті 13 Закону України "Про дорожній рух" з метою запобігання дорожньо-транспортним пригодам і забезпечення транспортної дисципліни. "Положення про комісію з безпеки дорожнього руху підприємств, установ та організацій України".
.003	комиссия по вопросам охраны труда предприятия <i>комісія з питань охорони праці підприємства</i>	Постійно діючий консультативно-дорадчий орган трудового колективу та власника, який може створюватися у відповідності з законом України "Про охорону праці" (стаття 26) на підприємствах, в організаціях з кількістю працівників 50 і більше. Примітка. Її діяльність регламентується ДНАОП 0.00-4.09-93.
.004	комиссия по расследованию аварии <i>комісія з розслідування аварії</i> commission on investigation of failure	Комісія, що утворюється і працює згідно з ДНАОП 0.00-4.03-93. Склад комісії залежить від категорії аварії.
.005	комиссия по расследованию несчастного случая <i>комісія з розслідування нещасного випадку</i> commission on investigation of accident	Комісія, що призначається наказом власника підприємства або уповноваженого ним органу в разі отримання повідомлення про нещасний випадок у складі: керівника (спеціаліста) служби охорони праці підприємства (голова комісії), керівника структурного підрозділу або головного спеціаліста. До комісії також входять представник профспілкової організації, членом якої є потерпілий, а в разі гострих професійних отруєнь (захво-

		рю-вань) - спеціаліст санепідстанції. Якщо потерпілий не є членом профспілки, до складу комісії входить уповноважений трудового колективу з питань охорони праці. Примітка. Дії комісії регламентуються ДНАОП 0.00-4.03-93.
.006	комиссия по расследованию профессионального заболевания <i>комісія з розслідування професійного захворювання</i> <i>commission on investigation of professional illness</i>	Комісія, що призначається наказом керівника санепідстанції в разі отримання повідомлення про профзахворювання в складі: працівника санепідстанції (голова комісії), представників профспілкової організації, трудового колективу, лікувально-профілактичного закладу, а також спеціаліста з професійних захворювань місцевого органу управління охороною здоров'я і власника підприємства. Примітка. Дії комісії регламентуються ДНАОП 0.00-4.03-93.
.007	медико-социальная экспертная комиссия (МСЭК) <i>медико-соціальна експертна комісія (МСЕК)</i>	Комісія, яка проводить огляд потерпілих за направленням: лікувально-профілактичного закладу, власника, профспілкового органу підприємства, а також органів слідства та прокуратури і встановлює обмеження рівня життєдіяльності потерпілого, причину, час настання та групу інвалідності у зв'язку з ушкодженням здоров'я, а також визначає необхідні види медичної та соціальної допомоги. Примітка. Згідно з ДНАОП 0.05-1.02-93 висновок комісії про ступінь втрати професійної працездатності та необхідні витрати на медичну та соціальну допомогу є одним з основних документів для відшкодування шкоди.
K.028.000	комитет <i>комітет</i> <i>[-ту; мн. -ти, -тіє]</i> <i>committee</i>	Колегіальний орган, який керує якою-небудь цариною державної або суспільної діяльності.

.001	Государственный комитет Украины по надзору за охраной труда (Госнадзорохран-труда) <i>Державний комітет України по нагляду за охороною праці (Держнаглядохоронпраці)</i>	Центральний орган державної виконавчої влади, підвідомчий Міністерству праці та соціальної політики України, який реалізує державну політику в галузі охорони праці, здійснює державний нагляд за додержанням законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці і користування надрами. ДНАОП 0.00-4.01-93.
K.029.000	коммуникативность <i>комунікативність [ності, ор. -ністю] communicativity</i>	Показник, що визначає відповідність техніко-експлуатаційних характеристик виробів особливостям і можливостям передавання інформації від виробу до людини і назад.
K.030.000	коммуникации <i>комунікації [цій, ор. -ціями] service line</i>	
.001	визуальные коммуникации <i>візуальні комунікації visual service line</i>	В ергономіці - зорові зв'язки, що полегшують орієнтацію людини в предметно-просторовому середовищі через спеціальні знаки і знакові системи (графіка, фото, реклама та ін.).
K.031.000	комплекс <i>комплекс [-су; мн. -си, -сів] complex</i>	1. Сукупність предметів, дій, явищ або властивостей, що складають одне ціле. 2. Декілька специфікованих виробів взаємопов'язаного призначення, які не з'єднані на підприємстві-виробнику складальними операціями. ГОСТ 2.101-68m. 3. Номенклатурний тип виробу.
.001	водоохранный комплекс <i>водоохоронний комплекс water-protective complex</i>	Сукупність підприємств різних галузей народного господарства, які спільно забезпечують належний стан водного об'єкта. ДСТУ 3041-95.

K.032.000	комплект <i>комплект</i> [-ту; мн. -ту, -тів] kit, set	1. Повний набір частин, приладдя, речей, які відповідають певному призначенню. 2. Декілька виробів загального функційного призначення переважно допоміжного характеру, не з'єднаних складальними операціями на підприємстві-виробнику. ДСТУ 3321-96m.
.001	индивидуальный экранирующий комплект <i>індивідуальний екранувальний комплект</i> conductive clothing	Комплект, що виготовлюється з натурального або синтетичного матеріалу з провідною ниткою та використовується для захисту від впливу електричного поля. IEC 743-83.
K.033.000	композиция <i>композиція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] composition	В ергономіці - зорова цілісність і взаємозв'язок елементів, які досягаються шляхом особливої організації форми виробу, що зумовлена культурно-історичними факторами. ДСТУ 2429-94.
K.034.000	компоновка <i>компонування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] linkage, packaging, configuration	Складання цілого з окремих частин.
.001	компоновка изделия <i>компонування виробу</i> configuration of a product	В ергономіці - просторове об'єднання елементів виробу, взаємне розташування яких здійснюється з урахуванням принципів зорової й рухової значущості та послідовності їх використання у виробничому процесі.
K.035.000	комфорт <i>комфорт</i> [-ту; мн. -ту, -тів] comfort	Сукупність позитивних психологічних і фізіологічних відчуттів людини в процесі її контактів з виробом або середовищем.
K.036.000	конвектор <i>конвектор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів]	Один з видів опалювальних приладів, в якому майже все тепло від теплових систем у приміщення передається конвекцією.

	convector	
.001	вентиляторный конвектор <i>вентиляторний конвектор</i> fan convector	Конвектор зі штучним переміщенням повітря, здійснюваним вентилятором. ДСТУ 2264-93m.
K.037.000	конвергенция <i>конвергенція</i> [-ції, ор. -цією] convergence	Сходження, наближення.
.001	конвергенция глаз <i>конвергенція очей</i> convergence of eyes	Зведення зорових осей у одну точку, що являється сполученою функцією м'язів зорових яблук і кришталика.
K.038.000	конденсат <i>конденсат</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] condensate	Продукт фазового переходу речовини з газоподібного стану в рідинний або твердий.
.001	газовый конденсат <i>газовий конденсат</i> gas condensate	Рідинна фаза природного газу, яка складається, поруч з вологою, практично тільки з світлих нафтових фракцій. Примітка. Товарна якість газового конденсату характеризується тиском насиченої пари, фракційним складом, вмістом сірчистих сполук, ароматичних вуглеводнів і парафінів, температурою застигання. Шкідлива речовина.
K.039.000	кондиционер <i>кондиціонер</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] conditioner, air conditioner	Агрегат для кондиціювання повітря в приміщенні. Примітка. До складу кондиціонера можуть входити такі одиниці обладнання: вентилятор, повітронагрівач, повітроохолоджувач, камера зрошення, фільтр, холодильна машина, система автоматики та ін. ДСТУ 2264-93m.
.001	автономный кондиционер во-здуха <i>автономний кондиціонер повітря</i> packaged air conditioner	Кондиціонер, конструкція якого має джерела холоду та (або) теплоти. ДСТУ 2264-93m.
.002	вертикальный кондиционер во-	Кондиціонер, функціональні елементи якого розміщені у вертикальний

	здуха <i>вертикальний кон- диціонер повітря</i> vertical air conditioner	послідовності в спільному корпусі. ДСТУ 2264-93m.
.003	горизонтальный кондиционер во- здуха <i>горизонтальний кондиціонер повітря</i> horizontal air conditioner	Кондиціонер, функціональні елемен- ти якого розміщені в горизонтальній послідовності в спільному корпусі. ДСТУ 2264-93m.
.004	кондиционер с рециркуляцией <i>кондиціонер з реци- ркуляцією</i> conditioner with recycling	Кондиціонер, що обробляє суміш зовнішнього та внутрішнього повітря. ДСТУ 2264-93m.
.005	местный конди- ционер воздуха <i>місцевий кондиціо- нер повітря</i> unitary air conditioner	Кондиціонер, конструкція якого пе- редбачає встановлення його в об- слуговуваному приміщенні чи поруч з ним. ДСТУ 2264-93m.
.006	напольный кон- диционер возду- ха <i>підлоговий кондиці- онер повітря</i> floor-mounted air conditioner	Кондиціонер для встановлення на підлозі. ДСТУ 2264-93m.
.007	настенный кон- диционер возду- ха <i>настінний кондиціо- нер повітря</i> wall-mounted air conditioner	Кондиціонер для навішування на стіну. ДСТУ 2264-93m.
.008	неавтономный кондиционер во- здуха <i>неавтономний кон- диціонер повітря</i>	Кондиціонер, забезпечуваний теплом і холодом від централізованих дже- рел тепло- і холодопостачання. ДСТУ 2264-93m.

	externally supplied air conditioner	
.009	оконный кондиционер воздуха <i>віконний кондиціонер повітря</i> window air conditioner	Кондиціонер для встановлення у віконному блоці. ДСТУ 2264-93.
.010	подвесной кондиционер воздуха <i>підвісний кондиціонер повітря</i> ceiling mounted air conditioner	Кондиціонер для встановлення в конструкції перекриття або для підвішування до стелі. ДСТУ 2264-93m.
.011	прямоточный кондиционер <i>прямоточний кондиціонер</i>	Кондиціонер, що обробляє зовнішнє повітря. ДСТУ 2264-93m.
.012	раздельный кондиционер воздуха <i>роздільний кондиціонер повітря</i> split-type air conditioner	Автономний кондиціонер, конструкція якого передбачає можливість самостійного встановлення агрегатів, що входять до його складу. ДСТУ 2264-93m.
.013	рециркуляционный кондиционер <i>рециркуляційний кондиціонер</i> return air conditioner	Кондиціонер, що обробляє внутрішнє повітря. ДСТУ 2264-93m.
.014	секционный кондиционер воздуха <i>секційний кондиціонер повітря</i> modular air conditioner	Кондиціонер, конструкція якого дозволяє розміщувати функційні елементи в бажаній послідовності згідно з прийнятою схемою приготування повітря. ДСТУ 2264-93m.
.015	центральный кондиционер воздуха <i>центральний кондиціонер повітря</i> air handling unit,	Кондиціонер, конструкція якого передбачає встановлення його поза обслуговуванням приміщенням і можливість обслуговування одного чи декількох приміщень. ДСТУ 2264-93m.

	central air conditioning plant	
K.040.000	кондиционер-теплоутилизатор <i>кондиционер-теплоутилизатор</i> [(род.) кондиціонера-теплоутилізатора] air conditioner with heat recovery	Агрегат, в якому блоки центрального кондиціонера конструктивно поєднані з блоком теплоутилізатора. ДСТУ 2264-93.
K.041.000	кондиціонування <i>кондиціонування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] conditioning	Приведення будь-чого (наприклад, продукту, виробу) у відповідність з установленними нормами (стандартами).
.001	кондиціонування осадка <i>кондиціонування осадку</i> sediment conditioning	У каналізації - оброблення осаду перед зневоднюванням з метою поліпшення його водовіддавальних властивостей. ДСТУ 2569-94m.
K.042.000	кінець <i>кінець</i> [-нця, ор. -нцем; мн. -нці, -нців] end, finish, termination	
.001	кінець торможення <i>кінець гальмування</i> the end of brake application	Момент припинення дії штучного опору руху або зупинка АТЗ. ДСТУ 2886-94.
K.043.000	конструкція <i>конструкція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] design, construction	Побудова, взаємне розташування складових частин пристрою, машини, механізму і т.д.
.001	конструкція робочого місця <i>конструкція робочого місця</i>	В ергономіці - установлення відповідності компоновального рішення та оснащення робочого місця до функцій оператора з урахуванням пріори-

	design of workstation	тетності елементів робочого місця й умов його діяльності. ДСТУ 2429-94.
.002	конструкция технических средств деятельности <i>конструкція технічних засобів діяльності</i> hardware design	В ергономіці - установлення конкретних ергономічних вимог (характеристик) до конструкторського виконання засобів відображення інформації та органів керування з урахуванням властивостей і можливостей оператора щодо приймання, оброблення інформації та виконання керівних впливів у відповідності до вимог психофізіології та хіротехніки. ДСТУ 2429-94м.
K.044.000	контракт <i>контракт</i> [-ту; мн. -ти, -тіс] contract	Договір, узгодження з взаємними обов'язками узгоджувальних сторін.
.001	трудоу кон- тракт <i>трудоу кон-тракт</i> labor contract	Письмова угода, яка визначає організаційні, економічні та правові стосунки між роботодавцем і працівником на певний термін чи на період виконання певної роботи та укладається без посередника та без погодження з організацією вищого рівня. ДСТУ 3138-95.
K.045.000	контролепригод- ность <i>контролепридат- ність</i> [-ності, оп. -ністю] controllability	Властивість об'єкта, яка характеризує придатність його до контролю заданими засобами. ДСТУ 2865-94.
K.046.000	контроль <i>контроль</i> [-лю, оп. -лем] control, check, test, testing, inspection, audit	Перевірка відповідності об'єкта, який контролюється, установленим вимогам.
.001	акустический не- разрушающий контроль	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на застосуванні пружних коливань, які збуджуються чи виникають у

	<i>акустичний неруйнівний контроль</i> acoustic non-destructive testing	об'єкті контролю. ДСТУ 2865-94.
.002	визуальный контроль <i>візуальний контроль</i> visual inspection	Органолептичний контроль, що здійснюється органами зору. ДСТУ 2865-94.
.003	вихретоковый неразрушающий контроль <i>вихрострумовий неруйнівний контроль</i> eddy current non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на аналізі взаємодії зовнішнього електромагнітного поля з електромагнітним полем вихрових струмів, які наводяться в об'єкті контролю цим полем. ДСТУ 2865-94.
.004	допусковый контроль <i>допусковий контроль</i>	Контроль, який установлює факт перебування дійсного значення параметра відносно його гранично допустимих значень без вимірювання значення параметра. ДСТУ 2389-94.
.005	контроль надежности <i>контроль надійності</i> dependability verification, reliability verification	Перевірка відповідності об'єкта до заданих вимог щодо надійності. ДСТУ 2860-94.
.006	контроль технического состояния <i>контроль технічного стану</i> technical state inspection	Перевірення відповідності значень параметрів об'єкта вимогам технічної документації та визначення на цій основі одного із заданих видів технічного стану в даний момент часу. Примітка. Видами технічного стану є, наприклад, справний, працездатний, несправний, непрацездатний тощо, у залежності від значень параметрів на даний момент часу. ДСТУ 2389-94m.

.007	контроль функционирования <i>контроль функціонування</i> control of functioning	Контроль виконання об'єктом частини чи всіх властивих йому функцій. ДСТУ 2389-94.
.008	магнитный неразрушающий контроль <i>магнітний неруйнівний контроль</i> magnetic non-destructive inspection	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації магнітних полів розсіювання, які виникають над дефектами, або на визначенні магнітних властивостей об'єкта контролю. ДСТУ 2865-94.
.009	механизированный контроль <i>механізований контроль</i> remote controlled testing	Контроль, за якого випробування повністю чи частково виконується з використанням машин і механізмів, а покази апаратури оцінюються повністю чи частково оператором. ДСТУ 2865-94m.
.010	непрерывный контроль технического состояния <i>безперервний контроль технічного стану</i> continuous control, continuous inspection	Контроль, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається безперервно. ДСТУ 2389-94.
.011	неразрушающий контроль <i>неруйнівний контроль</i> non-destructive testing	Контроль якості продукції, за якого не повинна бути порушена придатність щодо застосування із повним збереженням з самого початку закладених функцій. ДСТУ 2865-94.
.012	неразрушающий контроль проникающими веществами <i>неруйнівний контроль проникними</i>	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на проникненні речовин у порожнини дефектів контрольованого об'єкта. ДСТУ 2865-94.

	<i>речовинами</i> non-destructive testing by penetrating substances	
.013	оптический неразрушающий контроль <i>оптичний неруйнівний контроль</i> optical non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на аналізі взаємодії оптичного випромінювання з об'єктом контролю. ДСТУ 2865-94m.
.014	органолептический неразрушающий контроль <i>органолептичний неруйнівний контроль</i> organoleptic inspection	Контроль, за якого первинна інформація сприймається органами почуттів людини (зору, слуху, нюху, смаку, дотику) і не має кількісного вираження. ДСТУ 2865-94m.
.015	периодический контроль технического состояния <i>періодичний контроль технічного стану</i> periodical inspection	Контроль, за якого надходження інформації про технічний стан об'єкта відбувається через установлені інтервали часу. ДСТУ 2389-94m.
.016	радиационный неразрушающий контроль <i>радіаційний неруйнівний контроль</i> radiation non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації та аналізі іонізаційного випромінювання після взаємодії з контрольованим об'єктом. ДСТУ 2865-94m.
.017	радиоволновой неразрушающий контроль <i>радіохвильовий неруйнівний контроль</i>	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на аналізі взаємодії електромагнітного випромінювання радіохвильового діапазону з об'єктом контролю. ДСТУ 2865-94m.

	radiowave non-destructive testing	
.018	ручной контроль <i>ручний контроль</i> manual testing	Контроль, який полягає в тому, що засіб контролю чи його перетворювач переміщується рукою, а показання апаратури сприймаються та оцінюються оператором. ДСТУ 2865-94.
.019	тепловой неразрушающий контроль <i>тепловий неруйнівний контроль</i> thermal non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації температурних полів об'єкта контролю. ДСТУ 2865-94.
.020	электрический неразрушающий контроль <i>електричний неруйнівний контроль</i> electric non-destructive testing	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації параметрів електричного поля, яке взаємодіє з об'єктом контролю чи виникає в об'єкті контролю внаслідок зовнішнього впливу. ДСТУ 2865-94.
.021	электрогазодинамический неразрушающий контроль <i>електрогазодинамічний неруйнівний контроль</i>	Неруйнівний контроль, що ґрунтується на реєстрації амплітуди прогину покриття, яка виникає під дією повітряних ударних хвиль, перетворюваних у електричний сигнал електростатичним чи ємнісним методами. ДСТУ 2865-94m.
K.047.000	концентрация <i>концентрація</i> [-ції, оп. -цією] concentration	1. Зосередження, скупчення, насичення, об'єднання. 2. Величина, яка характеризує кількість даного компонента в багатокомпонентній системі, середовищі.
.001	взрывоопасная концентрация <i>вибухонебезпечна концентрація</i>	Вміст у повітрі вибухонебезпечних речовин у кількості, яка перевищує нижню концентраційну границю вибуховості. ГОСТ 12.4.113-82.

	explosive concentration	
.002	допустимая концентрация вредного вещества <i>допустима концентрація шкідливої речовини</i> permissible concentration of noxious substance in inhaled gas	Концентрація, що загалом не перевищує гранично допустиму концентрацію шкідливої речовини в повітрі робочої зони. Примітка. Допустима концентрація може бути в установленому порядку збільшена в певних конкретних умовах за обмеженої тривалості дії шкідливої речовини, її періодичності та епізодичності. ДСТУ 2299-93.
.003	концентрация взвешенных частиц <i>концентрація завішених частинок</i> concentration of the suspended particles	Див. 3.014.001 ЗАПИЛЕНІСТЬ повітря. ДСТУ 2357-93.
.004	концентрация деформаций <i>концентрація деформацій</i> strain concentration	Підвищення деформацій у місцях зміни форми або порушень суцільності матеріалу. ДСТУ 2444-94.
.005	концентрация напряжений <i>концентрація напружень</i> stress concentration	Підвищення напружень у місцях зміни форми або порушень суцільності матеріалу. ДСТУ 2444-94.
.006	минимальная концентрация флегматизатора <i>мінімальна концентрація флегматизатора</i> minimal concentration of phlegmatizer	Найменша концентрація флегматизатора в суміші з горючою речовиною та окисником, за якої суміш стає нездатною до розповсюдження полум'я за будь-якого співвідношення горючої речовини та окисника. Показник пожежовибухонебезпеки газів, рідин, пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.007	минимальная огнетушащая концентрация средств объем-	Найменша концентрація засобів об'ємного гасіння в повітрі, яка забезпечує миттєве гасіння дифузійного полум'я речовини в умовах експе-

	ного тушення <i>мінімальна вогнегасна концентрація засобів об'ємного гасіння</i> minimal fire extinguishing concentration of volume extinguishing agents	рименту. ДСТУ 2272-93.
.008	предельно допустимая концентрация (ПДК) <i>гранично допустима концентрація (ГДК)</i> maximum permissible concentration	Величина концентрації будь-якого компонента в суміші (повітрі, воді тощо), перевищення якої недопустимо з точки зору технологічних, екологічних, санітарних та (чи) інших норм.
.009	предельно допустимая концентрация примеси в атмосфере <i>гранично допустима концентрація домішки в атмосфері</i> maximum permissible concentration of an impurity in an atmosphere	Максимальна концентрація домішки в атмосфері, яка віднесена до певного часу усереднення і яка за періодичним впливом або на протязі всього життя людини шкідливо не впливає на неї, включаючи віддалені наслідки, та на довкілля в цілому. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.010	предельно допустимые концентрации вредных веществ <i>гранично допустимі концентрації шкідливих речовин</i> maximum permissible concentration of harmful substances	Концентрації, які за повсякденної (крім вихідних днів) роботи на протязі 8 годин або за іншої тривалості, але не більше 41 години на тиждень, на протязі всього робочого стажу не можуть викликати захворювання або відхилення в стані здоров'я, які виявляються сучасними методами досліджень у процесі роботи або у віддалені терміни життя сучасного та на-

		ступного поколінь. ГОСТ 12.1.005-88.
.011	средняя смертельная концентрация в воздухе <i>середня смертельна концентрація в повітрі</i> average lethal concentration in air	Концентрація речовини в повітрі, яка викликає загибель 50 % тварин під час дво-чотиригодинного впливу. ГОСТ 12.1.007-76m.
K.048.000	кооперация <i>кооперація</i> [-ції, оп. -цією] cooperation	
.001	кооперация труда <i>кооперація праці</i> cooperation of labor	Форма організації праці, в якій працівники, відокремлені внаслідок розподілу праці, спільно беруть участь у одному чи різних, але пов'язаних між собою трудових процесах, координуючи свої дії. ДСТУ 3138-95.
K.049.000	коррозия <i>корозія</i> [-зії, оп. -зією] corrosion	Процес руйнування металевої поверхні об'єкта внаслідок хімічної чи електрохімічної взаємодії з активним середовищем (агресивна атмосфера, розчин кислот, лугів, солей тощо). ДСТУ 2860-94.
K.050.000	костюм <i>костюм</i> [-ма; мн. -ми, -мів] suit	
.001	газохимзащитный костюм <i>газохімзахисний костюм</i> gas-protective suit	Костюм для захисту під час виконання робіт у газонебезпечному та (чи) хімічно агресивному середовищі. ДСТУ 2273-93.
.002	пожарный защитный костюм <i>пожежний захисний костюм</i> fire suit	Спорядження пожежника, призначене для захисту його від води та впливу тепла під час пожежогасіння. ДСТУ 2273-93.
.003	радиационно-защитный костюм	Костюм для захисту під час виконання робіт в умовах іонізаційних ви-

	<i>радіаційно-захисний костюм</i> radiation protective suit	промінювань. ДСТУ 2273-93m.
.004	теплозащитный пожарный костюм <i>теплозахисний пожежний костюм</i> proximity suit, heat-shielding fire suit	Пожежний захисний костюм від теплових впливів під час підходу та короткочасного перебування в осередку пожежі. ДСТУ 2273-93.
K.051.000	кошма <i>кошма</i> [-ми; мн. -ми, кошм] felt, felting	Великий шматок повстини, який використовується для гасіння осередків пожежі у випадку спалахування речовин, які не можуть горіти без доступу повітря.
K.052.000	коэффициент <i>коефіцієнт</i> [-та; мн. -ти, -тіє] factor, ratio, coefficient	Постійна або відома величина, що є множителем при іншій змінній або невідомій величині.
.001	дыхательный коэффициент <i>дихальний коефіцієнт</i> breathing ratio	Відношення кількості діоксида вуглецю, що виділяється організмом людини, до кількості спожитого кисню. ДСТУ 2299-93.
.002	коэффициент безопасности <i>коефіцієнт безпеки</i> safety factor	Поправковий коефіцієнт до експериментального або розрахункового значення вибухонебезпеки, який визначає гранично допустиму величину цього параметра (концентрації, температури, тиску та т.ін.) для даного виробничого процесу. ГОСТ 12.1.010-76.
.003	коэффициент возможности отравления через органы дыхания <i>коефіцієнт можливості отруєння через органи дихання</i> factors of an	Відношення максимально досяжної концентрації шкідливої речовини в повітрі за температури 20 °С до середньої смертельної концентрації речовини для мишей. ГОСТ 12.1.007-76m.

	opportunity for an inhalation poisoning	
.004	коэффициент дымообразования <i>коефіцієнт димоутворення</i> fume evolution factor	Показник, що характеризує оптичну густину диму, який утворюється під час полум'яного горіння або термоокисної деструкції (жевріння) певної кількості твердої речовини (матеріалу) в умовах спеціальних випробувань. ГОСТ 12.1.044-89.
.005	коэффициент защиты <i>коефіцієнт захисту</i> protection factor	Показник захисної ефективності, який визначає в скільки разів засіб індивідуального захисту зменшує вплив небезпечного або шкідливого виробничого фактора на працівника. ГОСТ 23255-78.
.006	коэффициент защиты дыхательного аппарата <i>коефіцієнт захисту дихального апарата</i> nominal protection factor of the respiratory device	Кратність зниження концентрації шкідливої речовини, яку забезпечує дихальний апарат. ДСТУ 2299-93.
.007	коэффициент интенсивной нагрузки оборудования <i>коефіцієнт інтенсивного навантаження устаткування</i> factors of intensive machinery work load	Показник ступеня використання потужності устаткування протягом його фактичної роботи, що обчислюється як відношення середньої фактичної продуктивності до паспортної. ДСТУ 2960-94.
.008	коэффициент механизации труда <i>коефіцієнт механізації праці</i> coefficient of labor mechanization	Показник, що характеризує ступінь механізації праці у виробничому процесі і є часткою витрат праці на операціях, які виконуються за допомогою машин та механізмів, у загальному обсязі витрат праці. ДСТУ 3138-95.
.009	коэффициент очистки газа <i>коефіцієнт очищення газу</i>	Див. С.078.003 СТУПІНЬ очищення газу. ГОСТ 17.2.1.04-77.

	coefficient of gas cleaning	
.010	коэффициент передачи при виброизоляции <i>коефіцієнт передавання під час віброізоляції</i> transmissibility	Відношення амплітуди вібропереміщення, віброшвидкості чи віброприскорення об'єкта захисту або спрямованої на нього сили до амплітуди відповідної величини джерела збудження під час гармонічної вібрації. ДСТУ 2300-93.
.011	коэффициент полезного действия светильника <i>коефіцієнт корисної дії світильника</i> luminaire efficiency	Відношення світлового потоку, що вийшов із світильника, до світлового потоку лампи.
.012	коэффициент проникания вредных веществ <i>коефіцієнт проникання шкідливих речовин</i> penetration ratio, inflow ratio	Відношення концентрації шкідливої речовини під лицевою частиною дихального апарата до концентрації цієї речовини в навколишньому середовищі. ДСТУ 2299-93m.
.013	коэффициент регенерации кислородосодержащего сорбента <i>коефіцієнт регенерації кисневмісного сорбенту</i>	Відношення кількості кисню, який виділяється кисневмісним сорбентом, до кількості діоксиду вуглецю, який поглинається ним при цьому. ДСТУ 2299-93m.
.014	коэффициент рециркуляции активного ила <i>коефіцієнт рециркуляції активного мулу</i> recycle ratio of activated sludge	Відношення об'єму зворотного активного мулу до середньої витрати стічних вод у аеротенку. ДСТУ 2569-94.
.015	коэффициент сцепления <i>коефіцієнт зчеп-</i>	Відношення найбільшої сили тертя спокою до нормальної сили, що притискує тіла одне до одного.

	лення coefficient of engagement	ДСТУ 2823-94.
.016	коэффициент сцепления АТС <i>коефіцієнт зчеплення АТЗ</i>	Відношення максимально можливої поздовжньої реакції колеса до його нормальної реакції. ДСТУ 2935-94m.
.017	коэффициент токсической опасности среды <i>коефіцієнт токсичної небезпеки середовища</i> environment toxicity index	Відношення концентрації шкідливої речовини в навколишньому середовищі до його гранично допустимої концентрації. ДСТУ 2299-93.
.018	коэффициент трения <i>коефіцієнт тертя</i> friction coefficient, coefficient of friction	Відношення сили тертя до нормальної сили, що притискує тіла одне до одного. ДСТУ 2823-94.
.019	коэффициент турбулентной диффузии в атмосфере <i>коефіцієнт турбулентної дифузії в атмосфері</i> coefficient of turbulent diffusion	Коефіцієнт пропорційності між середнім турбулентним потоком суміші в атмосфері та градієнтом її усередненої концентрації. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.020	коэффициент эффективности вибрационной защиты <i>коефіцієнт ефективності вібраційного захисту</i> effectiveness factor of vibration protection	Відношення пікового або середньоквадратичного значення вібропереміщення, віброшвидкості чи віброприскорення об'єкта захисту або спрямованої на нього сили перед введенням віброзахисту до значення відповідної величини після введення віброзахисту. ДСТУ 2300-93m.
.021	коэффициент	Показник ступеня використання мак-

	эффективности торможения <i>коефіцієнт ефективності гальмування</i> effectiveness factor of braking	симально можливих сил зчеплення коліс АТЗ з опорною поверхнею, який визначається відношенням суми реалізованих під час гальмування гальмівних сил до максимально можливих поздовжніх реакцій на колесах за умовами зчеплення з опорною поверхнею. ДСТУ 2886-94m.
K.053.000	край <i>край</i> [край, ор. -ями] edge	
.001	край проезжей части <i>край проїзної частини</i>	Умовна чи позначена дорожньою розміткою лінія на проїзній частині в місці її прилягання до узбіччя, тротуару, газону, розділювальної смуги, смуги для руху трамваїв тощо. "Правила дорожнього руху".
K.054.000	кран <i>кран</i> [-на; мн. -ни, -нів] cock	
.001	пожарный кран <i>пожежний кран</i> fire cock, wall hydrant	Комплект, який складається із клапана, вставленого на пожежному трубопроводі і обладнаного пожежною з'єднувальною головкою, а також пожежного рукава з ручним стволом. ДСТУ 2273-93.
K.055.000	кресло <i>крісло</i> [-ла; мн. -ла, -сел] seat	
.001	кресло оператора <i>крісло оператора</i> operator's seat	Крісло встановленої форми та розмірів, що може мати засоби регулювання висоти сидіння, кутів нахилу спинки та сидіння, підголівники, підлокітники, підставки для ніг, виконані з урахуванням вимог антропометрії. ДСТУ 2429-94m.
K.056.000	критерий <i>критерій</i>	Ознака, на підставі якої провадиться оцінювання, визначення або класи-

	<i>[-рію, ор. -рієм; мн. -рїї, -рїїв]</i> criterion	фікація чого-небудь.
.001	критерий безопасности <i>критерій безпеки</i> safety criterion	Установлені державними нормативними документами з безпеки значення параметрів та (чи) характеристик наслідків аварії, відповідно до яких обґрунтовується безпечність потенційно небезпечного об'єкта. ДСТУ 2156-93m.
.002	критерий критического состояния <i>критерій критичного стану</i> critical state criterion	Ознака чи сукупність ознак критичного стану об'єкта, установлених нормативною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. ДСТУ 2860-94m.
.003	критерий предельного состояния <i>критерій граничного стану</i> limiting state criterion	Ознака чи сукупність ознак граничного стану об'єкта, установлених нормативною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. Примітка. Залежно від умов експлуатації для одного й того ж об'єкта можуть бути встановлені два чи більше критеріїв граничного стану. ДСТУ 2860-94m.
.004	критерий шумовой нагрузки <i>критерій шумового навантаження</i> criterion of noise load	Середньозважене серед працівників перевищення шумового навантаження над нормативом. ДСТУ 2325-93m.
.005	критерий эргономической оценки качества изделия <i>критерій ергономічної оцінки якості виробу</i>	Ознака, за якою оцінюється ергономічний рівень якості виробу (зручність робочої пози, точність проведення операцій, оглядовість, зручність зчитування інформації та ін.).
K.057.000	критичность <i>критичність</i> [-ності, ор. -ністю] criticality	
.001	критичность отказа <i>критичність відмови</i>	Сукупність ознак, що характеризують наслідки відмови. Примітка. Класифікацію відмов за критичністю, наприклад, за рівнем прямих та

	<i>vi</i> failure criticality	непрямих втрат, пов'язаних з появою відмови, чи трудомісткістю відновлення після відмови встановлюють у нормативній та (чи) конструкторській (проектній) документації за згодою з замовником на підставі техніко-економічних міркувань і вимог до забезпечення безпеки. ДСТУ 2860-94m.
K.058.000	крюк <i>гак</i> [-ка; мн. -ки, -ків] hook	1. Деталь вантажопідіймальних машин для підвішування вантажів чи вантажозахватних пристроїв. 2. Пристосування з загнутим кінцем.
.001	пожарный крюк <i>пожежний гак</i> salvage hook	Пожежний інструмент, призначений для розкриття та розбирання будівельних конструкцій, усунення з місця пожежі окремих частин обладнання, а також для виконання робіт, що вимагають зусиль кількох чоловік. ДСТУ 2273-93.
K.059.000	крючок <i>гачок</i> [-ка; мн. -ки, -ків] spiral disconnect	Маленький гак, який використовується для роботи з деталями, що мають вухка, у процесі електромонтажних робіт. IEC 743-83m.
K.060.000	культура <i>культура</i> [-ри] culture	
.001	культура безопасности <i>культура безпеки</i> safety culture	Кваліфікаційна і технологічна підготовка осіб, для яких гарантування безпеки потенційно небезпечного об'єкта є пріоритетною метою і внутрішньою потребою, що зумовлює самоконтроль і самоусвідомлення відповідальності під час виконання робіт, які впливають на рівень безпеки. ДСТУ 2156-93.
.002	культура производства <i>культура виробництва</i> production culture	Високоякісний стан усіх елементів виробництва, який виникає на основі реалізації заходів з науково-художньої організації праці (особиста культура працівника, культура

		процесу праці, матеріально-технічна культура виробництва та культура виробничого середовища).
--	--	---

Л

Л.001.000	лазы <i>лази</i> [р. мн. -зів] man-hole	1. Див. К.022.001 монтерські КІГТІ. 2. Люки, отвори.
Л.002.000	ЛВЖ <i>ЛЗР</i> [невідм.]	Див. Ж.004.002 легкозаймиста РІДИНА.
Л.003.000	лебедка <i>лебідка</i> [-ки, д. і м. -дці; мн. -ки, -док] winch	Найпростіший вантажопідіймальний механізм, що рухається завдяки гнучкому елементові - тросу, канату або ланцюгу.
Л.004.000	леса <i>риштування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] outrigger scaffolding	У будівництві - багатоярусна конструкція, що дозволяє створювати робочі місця на різних горизонтах. ГОСТ 24258-88.
Л.005.000	лестница <i>драбина</i> [-ни; мн. -ни, -бин] ladder	
.001	выдвижная лес- тница <i>висувна драбина</i> extension ladder	Драбина з висувних ланок. ІЕС 743-83.
.002	выдвижная по- жарная лестница <i>висувна пожежна драбина</i> extension fire ladder	Ручна пожежна драбина, яка складається із декількох телескопічно пересувних під дією канатної тяги колін. ДСТУ 2273-93.
.003	изолирующая лестница <i>ізолювальна драби-</i>	Драбина, призначена для електрозахисту людини під час проведення електромонтажних робіт.

	<i>на</i> insulated ladder	ІЕС 743-83m.
.004	наружная пожарная лестница <i>зовнішня пожежна драбина</i> external fire ladder	Драбина, що призначена для піднімання бойового складу пожежних підрозділів та пожежно-технічного обладнання на дахи будинків і споруд. ДСТУ 2272-93m.
.005	ручная пожарная лестница <i>ручна пожежна драбина</i> portable ladder	Драбина, призначена для піднімання людей на висоту, маса якої забезпечує зручність її перенесення. ДСТУ 2273-93m.
.006	составная лестница <i>складена драбина</i> compound ladder	Драбина з секцій, що вставляються одна в іншу. ІЕС 743-83.
.007	составная пожарная лестница <i>складена пожежна драбина</i> compound fire ladder	Ручна пожежна драбина, довжина якої змінюється стикуванням чи розстикуванням окремих колін. ДСТУ 2273-93.
Л.006.000	лестница-штурмовка <i>драбина-штурмівка</i> [(род.) драбини-штурмівки] hook-ladder	Ручна пожежна драбина з гаком для підвішування на опорній поверхні. ДСТУ 2273-93.
Л.007.000	ликвидация <i>ліквідація</i> [-ції, ор. -цією] elimination, suppression	
.001	ликвидация пожара <i>ліквідація пожежі</i> elimination of fire, fire suppression	Дії, спрямовані на остаточне припинення горіння, а також на виключення можливості його повторного виникнення. ДСТУ 2272-93.
Л.008.000	лимит <i>ліміт</i> [-ту; мн. -ми, -міє]	

	limit	
.001	лимит сброса в водный объект <i>ліміт скиду речовини до водного об'єкта</i> limit of discharge to a water body	Маса нормованої речовини, що встановлюється водокористувачу з метою визначення платежу за відведення у водний об'єкт зворотної води за рік. ДСТУ 3041-95.
.002	лимит сброса в канализацию <i>ліміт скиду речовини до каналізації</i> limit of discharge to a sewerage	Маса нормованої речовини, максимально допустима до відведення в одиницю часу в каналізацію зі зворотною водою без порушення умов нормальної роботи каналізаційних споруд і без загрози забруднення водного об'єкта, що приймає очищену зворотну воду. ДСТУ 3041-95.
.003	лимит сброса сточных вод в водный объект <i>ліміт скиду стічних вод до водного об'єкта</i> limit of waste water discharge to a water body	Об'єм стічних вод, що відводяться до водного об'єкта, установлений для певного водокористувача, виходячи з норми водовідведення і стану водного об'єкта. ДСТУ 3041-95m.
Л.009.000	линия <i>лінія</i> [-ній, ор. -нією; мн. -ній, -ній] line	
.001	поточная линия <i>потокоса лінія</i> production line, flow line	Виробнича дільниця, оснащена сукупністю машин і механізмів, призначених для виготовлення певної продукції та встановлених згідно з послідовністю операцій технологічного процесу, що виконуються із заданим ритмом. ДСТУ 2960-94.
.002	технологическая линия с пылезасщитой	Технологічна лінія, конструктивно об'єднана з пилозахисним обладнанням. ДСТУ 2357-94.

	<i>технологічна лінія з пилозахистом</i> dust-proofing production line	
Л.010.000	ЛИТОЛОГИЯ <i>літологія</i> [-гії, ор. -гією] lithology	Наука про склад, структуру, походження та змінення осадових гірських порід.
Л.011.000	ЛИТОСФЕРА <i>літосфера</i> [-ри; мн. -ри, -фер] lithosphere	Земна кора, тобто верхня тверда оболонка Землі.
Л.012.000	ЛИЦО <i>особа</i> [-би; мн. -би, осіб] person	
.001	должностное лицо <i>посадова особа</i> official	Керівна відповідальна особа на підприємстві, установі, організації тощо. Примітка. Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці наведено в ДНАОП 0.00-8.01-93.
Л.013.000	ЛОКАЛИЗАЦИЯ <i>локалізація</i> [-ції, ор. -цією] localization	1. Установлення місцезнаходження шуканого об'єкта. 2. Обмеження розповсюдження явища, процесу будь-якими границями.
.001	ЛОКАЛИЗАЦИЯ ПОЖАРА <i>локалізація пожежі</i> localization of fire	Дії, спрямовані на запобігання можливості подальшого поширення горіння і створення умов для його успішної ліквідації наявними силами та засобами. ДСТУ 2272-93.
Л.014.000	ЛОМ <i>лом</i> [-ма; мн. -ми, -міє] crow-bar, pinch-bar	
.001	ПОЖАРНЫЙ ЛОМ <i>пожежний лом</i> fire bar	Пожежний інструмент, призначений для розкриття будівельних конструкцій під час пожежогасіння. ДСТУ 2273-93.
Л.015.000	ЛЬГОТА	Надання будь-яких переваг, часткове

	<i>пільга</i> [<i>-гу, д. і м. пільзі; мн. -гу, пільг</i>] privilege	звільнення від виконання загальних правил та обов'язків.
Л.016.000	люлька <i>колиска</i> [<i>-ки, д. і м. -сці; мн. -ки, -сок</i>] cradle, cage	У будівництві - підвісна конструкція, закріплена на гнучкому підвіску з робочим місцем, переміщуваним по висоті. ГОСТ 24258-88m.
Л.017.000	лямка <i>лямка</i> [<i>-ки, д. і м. -мці; мн. -ки, -мок</i>] strap	
.001	лямки предохранительного пояса <i>лямки запобіжного пояса</i> straps of a safety belt	Елементи пояса, які сприймають та розподіляють навантаження, що діє на тіло людини під час захисної дії пояса. ГОСТ 12.4.089-86.

М

М.001.000	магистраль <i>магістраль</i> [<i>-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей</i>] main, pipe-line, trunk	1. Головна лінія. 2. У газовій (нафтовій) промисловості - головний трубопровід, по якому транспортується газ (нафта).
.001	магистраль заземления <i>магістраль заземлення</i> grounding trunk	Заземлювальний провідник з двома або більше відгалуженнями. ГОСТ 12.1.030-81.
.002	магистраль зануления <i>магістраль занулення</i>	Нульовий захисний провідник з двома або більше відгалуженнями. ГОСТ 12.1.030-81.
М.002.000	масса <i>маса</i> [<i>-си; мн. -си, мас</i>]	1. Основна фізична величина, яка характеризує інерційні та гравітаційні властивості будь-якого матеріально-

	mass	го об'єкта (одиниця в СІ - кілограм, кг). 2. Кількість речовини в тілі.
.001	разрешенная максимальная масса автопоезда <i>дозволена максимальна маса автопоїзда</i>	Сума дозволеної максимально допустимої маси кожного транспортного засобу, що входить до складу автопоїзда. "Правила дорожнього руху" .
.002	разрешенная максимальная масса АТС <i>дозволена максимальна маса АТЗ</i>	Маса транспортного засобу в спорядженому стані (включаючи масу вантажу, водія, пасажирів), яка встановлена виробником транспортного засобу як максимально допустима. ДСТУ 2935-94m.
M.003.000	материал <i>матеріал</i> [-лу; мн. -ли, -ліє] material	
.001	горюче-смазочные материалы (ГСМ) <i>паливно-мастильні матеріали (ПММ)</i>	Продукти перероблення нафти, що використовуються як паливо чи мастило. Відносяться до групи горючих речовин.
M.004.000	матрац <i>матрац</i> [-ца, ор. -цом, м. -расі; мн. -ци, -ціє] cushion, mattress	
.001	спасательный прыжковый матрац <i>рятувальний стрибковий матрац</i> jumping cushion	Пристрій у вигляді подушки для безпечного приймання людини, що падає. ДСТУ 2273-93m.
M.005.000	машина <i>машина</i> [-ни; мн. -ни, -шин] machine, engine, vehicle	1. Технічний пристрій або установка, які складаються в загальному випадку з енергетичної, передавальної, виконавчої та керівної складових частин і виконують безпосереднє перетворення стану матеріалів, енергії або інформації. 2. У системі "людина-машина" -

		пристрій, механізм, комплекс, інформаційна система керування, з якою взаємодіє оператор у процесі трудової діяльності. ДСТУ 2429-94m.
.001	пожарная машина <i>пожежна машина</i> fire engine	Транспортна чи транспортована машина, призначена для використання в разі пожежі. ДСТУ 2273-93.
M.006.000	медицина <i>медицина</i> [-ни] medicine	Сукупність наук про хвороби, їх лікування та попередження.
.001	медицина труда <i>медицина праці</i>	Розділ медицини, який вивчає здоров'я професійних груп населення та чинники, які його формують, розробляє гігієнічні та лікувально-профілактичні заходи, спрямовані на оздоровлення умов праці, підвищення працездатності людини в процесі трудової діяльності, попередження загальної та професійної захворюваності. ДСТУ 3038-95.
M.007.000	мелиорация <i>меліорація</i> [-ції, ор. -цією] amelioration	Осушення, зрошення об'єкта, землі.
.001	биологическая мелиорация водного объекта <i>біологічна меліорація водного об'єкта</i> biological amelioration of water body	Поліпшення стану водного об'єкта за допомогою біологічних заходів. ДСТУ 3041-95.
M.008.000	меркаптаны <i>меркаптани</i> [р. мн. -нів] mercaptans	Органічні сірчисті сполуки, формальні похідні сірководню; застосовуються як одоранти побутового газу, регулятори полімеризації каучуку, у синтезі пестицидів, лікарських засо-

		бів та ін. Шкідливі речовини.
M.009.000	мероприятие <i>захід</i> [-ходу, ор. -ходом, м. (на) -ході; мн. -ходи, -ходів] measure, practice	Організована дія або сукупність дій, спрямованих на здійснення певної мети.
.001	противорадиационные гигиенические защитные мероприятия <i>протирадіаційні гігієнічні захисні заходи</i>	Сукупність радіаційно-гігієнічних заходів та проектно-конструкторських і технологічних рішень, які забезпечують радіаційну безпеку на радіаційно-ядерних об'єктах та в навколишньому середовищі. ДСТУ 3038-95.
.002	противоэпидемические мероприятия <i>протиепідемічні заходи</i>	Система організаційно-технічних, гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення".
.003	профилактические мероприятия <i>профілактичні заходи</i> preventive measures	Система організаційно-технічних, гігієнічних та лікувальних заходів, спрямованих на створення умов праці, сприятливих для здоров'я працівників. ДСТУ 3038-95m.
M.010.000	место <i>місце</i> [-ця, ор. -цем; мн. -сця, -сць] place	
.001	взрывоопасное место <i>вибухонебезпечне місце</i> explosive place	Зона, у повітрі якої є чи можуть з'явитися вибухонебезпечні речовини в кількостях, які близькі до нижньої границі займання чи вищі за неї. ОСТ 51.81-82.
.002	газоопасное место <i>газонебезпечне місце</i>	Зона, у повітрі якої є чи може з'явитись загазованість вище гранично допустимих концентрацій і гранично допустимих вибухонебезпечних концен-

		нтрацій або вміст кисню складає менше 16 % об'ємних. ОСТ 51.81-82.
.003	индивидуальное рабочее место оператора СЧМ <i>індивідуальне робоче місце оператора СЛМ</i> operator individual workstation	Робоче місце оператора системи "людина-машина", яке розраховане для одночасної роботи одного оператора. ДСТУ 2429-94.
.004	коллективное рабочее место оператора <i>колективне робоче місце оператора</i> operator multiuser workstation	Робоче місце оператора системи "людина-машина", яке призначене для одночасної роботи двох і більше операторів. ДСТУ 2429-94.
.005	непостоянное рабочее место <i>непостійне робоче місце</i>	Місце, на якому працівник перебуває меншу частину (менше 50 % або менше 2 годин неперервно) свого робочого часу. ДСТУ 2293-93.
.006	постоянное рабочее место <i>постійне робоче місце</i>	Місце, на якому працівник перебуває більше 50 % свого робочого часу. Якщо при цьому робота виконується на різних ділянках робочої зони, постійним робочим місцем вважається вся зона. ДСТУ 2293-93.
.007	рабочее место <i>робоче місце</i> workplace	Місце постійного або тимчасового перебування працівника в процесі трудової діяльності. ДСТУ 2293-93.
.008	рабочее место оператора СЧМ <i>робоче місце оператора СЛМ</i> workstation	Частина простору в системі "людина-машина", обладнана засобами відображення інформації, органами керування та допоміжним устаткуванням, яка допомагає оператору системи "людина-машина" здійснювати свою діяльність. ДСТУ 2429-94m.
.009	чистое рабочее место	Робоче місце зі зменшеною в порівнянні з навколишнім середовищем

	<i>чисте робоче місце</i> clean workstation, laminar-flow enclosure	запиленістю повітря, що відповідає певному класу чистоти та характеризується локальною подачею відфільтрованого ламінарного потоку повітря. ДСТУ 2357-94.
M.011.000	метаболити <i>метаболіти</i> [р. мн. -міє] metabolite	Речовини, які утворюються в організмі в процесі обміну речовин.
M.012.000	металлы <i>метали</i> [р. мн. -лів] metals	1. Група хімічних елементів, які мають металічний блиск, добру ковкість, електро- та теплопровідність. Усі метали, за винятком ртуті, - за звичайних умов тверді речовини. 2. Конструктивні матеріали на основі металів та їх сплавів один з одним і неметалами.
.001	щелочноземельные металлы <i>лужноземельні метали</i> alkaline-earth metals	Загальна назва таких металів: берилію, магнію, кальцію, стронцію, барію, радію.
.002	щелочные металлы <i>лужні метали</i> alkaline metals	Загальна назва таких металів: літію, натрію, калію, рубідію, цезію, францію.
M.013.000	метан <i>метан</i> [-ну] methane	Горючий безбарвний газ без запаху. Головний вуглеводневий компонент більшості родовищ природного газу (99 %).
M.014.000	метанол <i>метанол</i> [-лу] methanol	Розчинна у воді отруйна рідина з різким запахом; широко використовується як сировина для органічного синтезу.
M.015.000	метантенк <i>метантенк</i> [-ка; мн. -ки, -ків] sludge digester, methane-tank	<i>Див. M.015.001</i> МЕТАНТЕНК для осаду стічних вод.
.001	метантенк для осадка сточных	Споруда для анаеробного зброджування осаду стічних вод, а також ви-

	вод <i>метантенк для осаду стічних вод</i> methane-tank for sediment of waste water	сококонцентрованих стічних вод за умов підвищених температур. ДСТУ 2569-94.
M.016.000	метод <i>метод</i> [-ду; мн. -ди, -діє] method, technique	Система принципів, способів і прийомів теоретичної та практичної діяльності.
.001	активный метод неразрушающего контроля <i>активний метод неруйнівного контролю</i> active methods of the non-destructive testing	Метод неруйнівного контролю, за якого контрольований об'єкт піддається дії зовнішнього фізичного поля. ДСТУ 2865-94m.
.002	метод неразрушающего контроля <i>метод неруйнівного контролю</i> non-destructive inspection method	Правила застосування певних прийомів та засобів випробувань, за якого не повинна бути порушена придатність об'єкта щодо застосування. ДСТУ 2865-94m.
.003	метод труда <i>метод праці</i> method of labor, working method	Спосіб здійснення трудового процесу, що характеризується складом заходів, операцій і певною послідовністю їх виконання. ДСТУ 3138-95.
.004	пассивный метод неразрушающего контроля <i>пасивний метод неруйнівного контролю</i> passive methods of the non-destructive testing	Метод неруйнівного контролю, що ґрунтується на аналізі фізичних полів, які створюються самим контрольованим об'єктом. ДСТУ 2865-94m.
.005	позузовой метод ремонта <i>повузловий метод</i>	Спосіб проведення ремонту, за якого відновлення спрацьованої деталі виконується повною заміною вузла

	<i>ремонту</i>	заздалегідь відремонтованим або новим. ДСТУ 2960-94m.
.006	эксплуатационные методы обеспечения надежности <i>експлуатаційні методи забезпечення надійності</i> operational dependability support method	Методи забезпечення надійності, які застосовуються на етапі експлуатації об'єкта. ДСТУ 2860-94.
M.017.000	методика <i>методика</i> [-ки, д. і м. -диці; мн. -ки, -дик] procedure, methods, technique	Сукупність та послідовність методів, правил і заходів під час виконання роботи.
.001	методика измерения концентраций вредных веществ <i>методика вимірювання концентрацій</i> measuring procedure for concentration of noxious substances	Докладний опис засобів вимірювань, умов та операцій, які забезпечують регламентовані характеристики точності вимірювання концентрацій шкідливих речовин. ГОСТ 12.1.016-79m.
.002	методика неразрушающего контроля <i>методика неруйнівного контролю</i> test procedure	Організаційно-технічний документ, який встановлює порядок та правила неруйнівного контролю об'єкта. ДСТУ 2865-94.
M.018.000	механизм <i>механізм</i> [-му; мн. -ми, -мів] mechanism	1. Механічний пристрій. 2. Метод, спосіб.
.001	грузоподъемный механизм <i>вантажопідіймальний механізм</i> hoisting machine	Пристрої, машини, транспортні засоби, що здійснюють переміщення, транспортування вантажів. Найпростіші механізми домкрати, колівороти, талі, поліспасти; складні механізми підіймальні, самохідні крани, ав-

		тонавантажувачі тощо.
.002	исполнительный механизм <i>виконавчий механізм</i> actuating mechanism, actuator, executive mechanism	Механізм машини, вихідна ланка якого має робочий орган. ДСТУ 2410-94.
M.019.000	микроклимат <i>мікроклімат</i> [-ту; мн. -ми, -міє] microclimate	Стан атмосфери певної місцевості, обмеженої зони простору, приміщень, тобто фізико-хімічний склад повітря: температура, вологість, насиченість шкідливими речовинами, пилом, мікроорганізмами, рівень радіації і т.ін.
.001	микроклимат производственных помещений <i>мікроклімат виробничих приміщень</i> microclimate of floor-area	Метеорологічні умови внутрішнього середовища виробничих приміщень, що визначаються сполученнями температури, вологості, швидкості руху повітря та теплового випромінювання, які діють на організм людини. ГОСТ 12.1.005-88. <i>Примітка.</i> Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень регламентуються ДНАОП 0.03-3.15-86.
.002	технологический микроклимат <i>технологічний мікроклімат</i> technological microclimate	Стан повітря в приміщеннях і на робочих місцях оброблення та зберігання виробів, що характеризується визначеними науково-технічною документацією параметрами (запиленість, температура, відносна вологість повітря, забрудненість, надлишковий тиск повітря). ДСТУ 2357-94.
M.020.000	микроорганизм <i>мікроорганізм</i> [-му; мн. -ми, -міє] microorganism	Загальна назва найдрібніших організмів рослинного та тваринного походження, які можна побачити лише в мікроскоп; до мікроорганізмів відносяться бактерії, актиноміцети, дріжджові та плісневі гриби (ці мікроорганізми називають мікробами), а також мікроскопічні водорості й прості-

		ші (протисти); велика кількість мікроорганізмів викликають збражування, гноїння і розкладання органічних речовин, деякі мікроорганізми - збудники захворювань.
.001	болезнетворный микроорганизм <i>хвороботворний мікроорганізм</i> pathogenic microorganism	Див. <u>M.020.002</u> патогенний МІКРООРГАНІЗМ.
.002	патогенный микроорганизм <i>патогенний мікроорганізм</i> pathogenic microorganism	Мікроби, що викликають хвороби людини, тварини та рослин.
M.021.000	микроутечка <i>мікровитік</i> [-току, м. (у) -тоці; мн. -токи, -токів] microoutflow	
.001	микроутечка газа <i>мікровитік газу</i> microoutflow of gas	Розповсюдження загазованості на відстань, що не перевищує 0,5 м від її джерела. ОСТ 51.81-82.
M.022.000	микрофильтр <i>мікрофільтр</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] microfilter	
.001	микрофильтр для очистки воды <i>мікрофільтр для очищення води</i> microfilter for water purification	Сітчастий фільтр для затримання дрібних змулених речовин і планктону. ДСТУ 2569-94m.
M.023.000	минерализация <i>мініралізація</i> [-ції, ор. -цією] mineralization	Перетворення органічних сполук у неорганічні.
.001	минерализация	Перетворення органічних сполук, що

	загрязняющих веществ в сточных водах <i>мінералізація забруднювальних речовин у стічних водах</i> pollutant mineralization in waste water	містяться в стічних водах, у неорганічних речовини. ДСТУ 2569-94.
M.024.000	мнемоника <i>мнемоніка</i> [<i>-ки, д. і м. -ніці</i>] mnemonics	Сукупність заходів, які полегшують запам'ятовування можливо більшої кількості відомостей, фактів, заснована на законах асоціації - зв'язку уявлень, завдяки якій одне уявлення, яке виникає у свідомості, викликає за збіжністю, суміжністю або протилежністю інше.
M.025.000	модель <i>модель</i> [<i>-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей</i>] model, simulator, analog	1. Фізична система (пристрій, установка, система машин). 2. Система математичних залежностей, що відображує суттєві властивості об'єкта, процесу чи явища, які вивчаються. 3. Зразок, який використовується для серійного або масового виробництва виробів. ДСТУ 2647-94.
.001	диагностическая модель <i>діагностична модель</i> diagnostic model	Формалізований опис об'єкта, необхідний для вирішення завдань діагностування (контролю). Примітка. Опис може бути поданий у аналітичній, табличній, графічній та інших формах. ДСТУ 2389-94.
.002	информационная модель деятельности оператора СЧМ <i>інформаційна модель діяльності оператора СЛМ</i> activity informational model	Установлення виду (модальності), складу, обсягу, форми, організації відображення інформації, що подається в процесі діяльності оператору системи "людина-машина", на основі якої оператор формує оперативний образ, аналізує та синтезує інформацію, приймає рішення та контролює хід його виконання. ДСТУ 2429-94м.
.003	концептуальная модель деятельности	Сукупність уявлень оператора про стан об'єкта впливу та системи "лю-

	ности оператора СЧМ <i>концептуальна модель діяльності оператора СЛМ</i> operator conceptual model	дина-машина", цілі та завдання діяльності, а також способи впливу на них. ДСТУ 2429-94m.
.004	модель ремонтпригодности <i>модель ремонтпридатности</i> maintainability model	Математична модель, яку використовують для прогнозування чи оцінювання показників ремонтпридатності об'єкта. Примітка. Прикладом моделі є граф технічного обслуговування та ремонту. ДСТУ 2860-94.
M.026.000	молниезащита <i>блискавкозахист</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] lightning protection, lightning-discharge protection	Система захисного обладнання та заходів, що здійснюється в промислових та громадських спорудах для їх захисту від аварій, пожеж та ін. у випадку попадання в них блискавок.
M.027.000	молниеотвод <i>блискавковідвід</i> [-воду, оп. -водом, м. (у) -води; мн. -води, -водиє] lightning rod	Блискавкозахисне влаштування для захисту будинків та промислових споруд від прямих попадань блискавок.
M.028.000	молния <i>блискавка</i> [-ки, д. і м. -вці; мн. -ки, -вок] lightning	Велетенський іскровий розряд (проходження електричного струму в повітрі під дією електричного поля) між хмарами або між хмарами і землею. Сила струму досягає 100 кА, тривалість - до 0,1 мс.
M.029.000	момент <i>момент</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] moment	Фізична величина, що характеризується впливом сил.
.001	вынуждающий момент вибрации <i>змушувальний момент вібрації</i> exciting moment	Змінний у часі зовнішній момент, який не залежить від стану системи і підтримує її вібрацію. ДСТУ 2300-93.
.002	грузовой момент	Добуток навантаження на гаку трубо-

	трубоукладчика <i>вантажний момент</i> <i>трубоукладача</i>	укладача на виліт вантажу. ДСТУ 3312-96.
.003	опрокидывающий момент <i>перекидний момент</i> <i>overturning moment</i>	Вантажний момент, що сприяє перекиданню нерухомої машини.
M.030.000	мониторинг <i>моніторинг</i> <i>[-гу]</i> <i>monitoring</i>	Безперервне стеження за станом об'єкта у зв'язку з впливом на нього певного фактора або групи факторів з метою недопущення настання несприятливих, критичних або недопустимих ситуацій.
.001	биологический мониторинг <i>біологічний моніторинг</i> <i>biological monitoring</i>	Контроль за станом організму, який включає реєстрацію зміни біологічних показників та вмісту шкідливих хімічних речовин у різних органах, біологічних рідинах та виділеннях організму. ДСТУ 3038-95.
.002	мониторинг вод <i>моніторинг води</i> <i>water monitoring</i>	Спостереження за станом природної води та його оцінка. ДСТУ 3041-95.
M.031.000	монотонность <i>монотонність</i> <i>[-ності, ор. -ністю]</i> <i>monotony</i>	Одноманітне багаторазове повторення малозмістовних робочих дій, яке викликає почуття втоми, апатії, розумового отупіння, нудьгу.
M.032.000	мопед <i>мопед</i> <i>[-да; мн. -ди, -діє]</i> <i>moped</i>	Двоколісний дорожній транспортний засіб з робочим об'ємом двигуна до 50 см ³ . ДСТУ 2984-95.
M.033.000	мостки <i>містки</i> <i>[тільки мн. -ків]</i> <i>foot-path, catwalk, pathway</i>	<i>Див. С.069.026</i> ЗАСОБИ підмошування.
M.034.000	мотопомпа <i>мотопомпа</i> <i>[-пи; мн. -пи, -помп]</i> <i>engine-driven pump</i>	
.001	пожарная мото-	Пожежна машина з насосним агрега-

	помпа <i>пожежна мотопомпа</i> fire fighting ship, fire power pump	том та комплектом пожежного обладнання. ДСТУ 2273-93.
M.035.000	мотоцикл <i>мотоцикл</i> [-ла; мн. -ли, -лів] motorcycle	Двоколісний дорожній транспортний засіб з боковим причепом чи без нього, з робочим об'ємом двигуна 50 см ³ і більше, спорядженою масою не вище 400 кг. ДСТУ 2984-95.
M.036.000	мощность <i>потужність</i> [-ності, ор. -ністю] power, capacity	Фізична величина, яка дорівнює відношенню виконаної роботи або зміни енергії, що відбулася, до проміжку часу, протягом якого була виконана робота чи відбулася зміна енергії.
.001	мощность выброса <i>потужність викиду</i> intensity of emission	Кількість викинутої до атмосфери речовини за одиницю часу. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.002	окислительная мощность очистного сооружения <i>окисна потужність очисної споруди</i> oxidizing capacity of waste disposal plant	Продуктивність очисної споруди під час біологічного очищення стічних вод, виражена через зниження концентрації забруднювальних речовин, що визначається за біологічною витратою кисню на 1 м ³ об'єму споруди за добу. ДСТУ 2569-94m.
.003	производственная мощность <i>виробнича потужність</i> productive capacity	Розрахунковий максимально-можливий річний обсяг випуску продукції підприємством, окремими його підрозділами, за найповнішого використання виробничих і трудових ресурсів, поданий у вигляді, придатному для зіставлення. ДСТУ 2960-94m.
.004	шумовая мощность <i>шумова потужність</i> noise power	Шумова енергія, що проходить через поверхню за одиницю часу. ДСТУ 2325-93m.
M.037.000	МСЭК <i>МСЕК</i>	Див. <u>K.027.007</u> медико-соціальна експертна КОМІСІЯ.

	[невідм.]	ДНАОП 0.05-1.02-93.
--	-----------	---------------------

Н

Н.001.000	нагружение <i>навантажування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] loading	Процес дії навантаження на об'єкт. ДСТУ 2825-94.
Н.002.000	нагрузка <i>навантаження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] load	1. Чинник або сукупність чинників, дія яких на об'єкт призводить до зміни його напружено-деформованого стану. ДСТУ 2825-94. 2. Параметр або сукупність параметрів, що характеризує функціонування об'єкта.
.001	ветровая нагрузка <i>вітрове навантаження</i> wind load	Навантаження, яке створюється тиском вітру за його горизонтального напрямку.
.002	гидравлическая нагрузка по стоячим водам <i>гідравлічне навантаження за стічними водами</i>	Маса стічних вод, що припадає на одиницю поверхні чи об'єму очисних споруд за певний проміжок часу. ДСТУ 2569-94.
.003	динамическая нагрузка <i>динамічне навантаження</i> dynamic load	Навантаження, що характеризується швидкою зміною за часом його значення, спрямування або місця прикладення.
.004	дыхательная нагрузка <i>дихальне навантаження</i>	Сукупність параметрів зовнішнього дихання людини або імітації його з метою випробувань, яка характеризує вплив дихання на роботу дихального апарата. ДСТУ 2299-93m.

	<i>навантаження на активний мул</i>	на один кілограм сухого залишку активного мулу. ДСТУ 2569-94.
.006	нагрузка по загрязняющему веществу сточных вод <i>навантаження за забруднювальною речовиною стічних вод</i>	Маса забруднювальних речовин стічних вод, накопичена за певний проміжок часу, що припадає на одиницю поверхні чи об'єму споруди. ДСТУ 2569-94.
.007	опрокидывающая нагрузка трубоукладчика <i>перекидне навантаження трубоукладача</i>	Навантаження на гаку за певного вильоту стріли, за якого досягається рівновага між вантажним моментом, що сприяє перекиданню нерухомої машини, та моментом, який протидіє її перекиданню. Примітка. Максимальне перекидне навантаження - це максимальне навантаження на гаку для мінімального вильоту стріли. ДСТУ 3312-96.
.008	пожарная нагрузка <i>пожежне навантаження</i> fire load	Загальний тепловий потенціал, який враховує кількість горючого матеріалу, що припадає на 1 м ² площі підлоги будинку чи споруди. ДСТУ 2272-93m.
.009	статическая нагрузка <i>статичне навантаження</i> dead load, static load	Навантаження, значення, спрямування та місце прикладення якого змінюються незначно.
.010	шумовая нагрузка <i>шумове навантаження</i> noise load	Доза шуму за 8-годинний робочий день (робочу зміну). ДСТУ 2325-93.
H.003.000	надежность <i>надійність</i> [-ності, оп. -ністю] reliability, dependability	Властивість об'єкта зберігати в часі в установлених межах значення всіх параметрів, які характеризують здатність виконувати потрібні функції в заданих режимах та умовах застосування, технічного обслуговування, зберігання та транспортування. Примітка 1. Надійність є комплексною

		властивістю, що залежно від призначення об'єкта і умов його застосування, може містити в собі безвідмовність, довговічність, ремонтпридатність та зберезуваність чи певні поєднання цих властивостей. Примітка 2. Наведений термін використовують лише для загального некількісного опису вказаних властивостей. ДСТУ 2860-94m.
.001	вибрационная надежность <i>вібраційна надійність</i> vibration dependability	Властивість об'єкта зберігати за часом у заданих межах значення всіх параметрів, які характеризують здатність виконувати потрібні функції під час дії вібрації та після її припинення. Примітка. Вібронадійність є комплексною властивістю, яка залежно від призначення об'єкта характеризується вібростійкістю та віброміцністю. ДСТУ 2300-93m.
Н.004.000	надзор <i>нагляд</i> [-ду] supervision, inspection	Спостереження спеціально уповноважених органів за дотриманням відповідних норм, правил та вимог.
.001	авторский надзор в производстве продукции <i>авторський нагляд у виробництві продукції</i> field supervision	Сукупність заходів, які здійснює розробник у конкретних умовах виробництва розробленої ним продукції чи технологічного процесу з метою забезпечення відповідності їх установленим вимогам та своєчасному усуненню виявлених недоліків продукції та (чи) технологічного процесу. ДСТУ 3278-95.
.002	авторский надзор в эксплуатации продукции <i>авторський нагляд у експлуатації продукції</i> field supervision	Сукупність заходів, які здійснює розробник у конкретних умовах експлуатації розробленої ним продукції чи технологічного процесу з метою забезпечення відповідності їх установленим вимогам та своєчасному усуненню виявлених недоліків продукції та (чи) технологічного процесу. ДСТУ 3278-95.

.003	ведомственный надзор <i>відомчий нагляд</i> department supervision	Діяльність органів відомчих служб з метою перевірки дотримання норм і правил на підприємствах (в організаціях).
.004	государственный надзор <i>державний нагляд</i> state supervision	Діяльність спеціально уповноважених органів державної служби з метою перевірки дотримання норм і правил на підприємствах (в організаціях).
.005	государственный санитарно-эпидемиологический надзор <i>державний санітарно-епідеміологічний нагляд</i> state sanitary-epidemiology supervision	Діяльність органів, установ та закладів державної санітарно-епідеміологічної служби по контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами санітарного законодавства з метою попередження, виявлення, зменшення або усунення шкідливого впливу небезпечних факторів на здоров'я людей та по застосуванню заходів правового характеру щодо порушників. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення" .
.006	надзор за охраной труда <i>нагляд за охороною праці</i> labor protection supervision	Одна з форм діяльності державних органів, яка полягає в додержанні вимог законів та інших нормативних актів з охорони праці, установлених державною владою. ДСТУ 2293-93м. Примітка. Порядок організації державного нагляду за охороною праці визначається ДНАОП 0.00-8.09-95.
.007	пожарный надзор <i>пожежний нагляд</i> fire supervision, fire supervisory duties	Функція органів пожежної охорони, яка полягає в здійсненні контролю за виконанням заходів, спрямованих на забезпечення пожежної безпеки об'єктів та підвищення ефективності боротьби з пожежами. ДСТУ 2272-93.
.008	технический надзор <i>технічний нагляд</i>	Сукупність технічних заходів, які проводяться в умовах виробництва, експлуатації продукції, обладнання, тех-

	technical supervision	нологічного процесу для забезпечення їх відповідності встановленим вимогам і своєчасному усуненню виявлених недоліків.
H.005.000	надрез <i>надріз</i> [-зу, м. -зі; мн. -зу, -зіє] stress concentrator	Раптова зміна розмірів і форми об'єкта, яка спричинює концентрацію напруження. ДСТУ 2444-94.
H.006.000	напряжение 1) (ел.) - <i>напруга</i> [-гу, д. і м. -рузі; мн. -гу, -руг] voltage	<i>Див. H.006.008</i> електрична НАПРУГА.
	2) (мех.) - <i>напруження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] stress	Вектор внутрішніх сил, що діють на одиницю площі даної елементарної площадки під час стягування її в точку. ДСТУ 2825-94.
.001	малое напряжение <i>мала напруга</i> low voltage	Номінальна напруга не більше 42 В, яка застосовується з метою зменшення небезпеки ураження електричним струмом. ГОСТ 12.1.009-76.
.002	напряжение относительно земли <i>напруга відносно землі</i> voltage to earth	Напруга відносно точки землі, що знаходиться поза зоною розтікання струму замикання на землю. ГОСТ 12.1.009-76.
.003	напряжение прикосновения <i>напруга дотику</i> touch voltage	Напруга між двома точками електричного кола, яких одночасно торкається людина. ГОСТ 12.1.009-76.
.004	напряжение шага <i>напруга кроку</i> step voltage	Напруга між двома точками електричного кола, які розташовані одна від одної на відстані кроку і на яких одночасно стоїть людина. ГОСТ 12.1.009-76.
.005	опасное напряжение <i>небезпечна напруга</i>	Напруга, що перевищує 42 В змінної або 60 В постійної напруги, яка є в колах, що не задовольняють вимо-

	dangerous voltage	гам до кіл обмеженого струму. ГОСТ 25861-83.
.006	оптимальное рабочее напряжение <i>оптимальне робоче напруження</i> optimum working stress	Рівень робочого напруження, який забезпечує високу працездатність людини в процесі трудової діяльності і запобігає передчасному виникненню стомлення. ДСТУ 3038-95.
.007	рабочее напряжение <i>робоче напруження</i> working stress	Рівень активності фізіологічних функцій, який забезпечує перебіг фізичних та психічних процесів згідно з вимогами виконуваної роботи. ДСТУ 3038-95.
.008	электрическое напряжение <i>електрична напруга</i> voltage	Скалярна величина, що являє собою енергетичну характеристику електричного поля; кількісно дорівнює роботі, яка здійснюється силами електричного поля в процесі перенесення поодинокого позитивного заряду вздовж ділянки, що розглядається (одиниця в СІ - вольт, В).
Н.007.000	напряженность <i>напруженість</i> [-ності, ор. -ністю] stress level, intensity	1. Величина, що характеризує дію сил. 2. Характеристика процесу.
.001	напряженность труда <i>напруженість праці</i> intensity of work	Характеристика трудового процесу, що відбиває переважне навантаження на центральну нервову систему. ДСТУ 2293-93.
Н.008.000	наработка <i>наробок</i> [-бка; мн. -бки, -бків] operating time	Тривалість чи обсяг роботи об'єкта. Примітка. Наробок може бути як неперервною величиною (тривалість роботи в годинах, кілометрах пробігу тощо), так і цілочисловою величиною (кількість робочих циклів, запусків тощо). ДСТУ 2860-94м.
.001	гам-ма-процентная наработка до отказа <i>гамма-відсотковий наробок на відмову</i>	Наробок, протягом якого відмова об'єкта не виникає з імовірністю γ , вираженою у відсотках. ДСТУ 2860-94м.

	gamma-percental operating time to failure	
.002	наработка до критического отказа <i>наробок до критичної відмови</i> operating time to critical failure	Сумарний наробок об'єкта від початку його експлуатації до виникнення критичної відмови. ДСТУ 2860-94m.
.003	наработка до отказа <i>наробок до відмови</i> operating time to failure	Наробок об'єкта від початку експлуатації до виникнення першої відмови. ДСТУ 2860-94m.
.004	наработка между отказами <i>наробок між відмовами</i> operating time between failures	Наробок об'єкта від завершення відновлення його працездатного стану після відмови до виникнення наступної відмови. ДСТУ 2860-94m.
.005	средняя наработка до отказа <i>середній наробок до відмови</i> mean operating time to first failure	Математичне сподівання наробка об'єкта до першої відмови. ДСТУ 2860-94m.
.006	средняя наработка между отказами <i>середній наробок між відмовами</i> mean time between failures	Відношення сумарного наробка відновлюваного об'єкта до математичного сподівання числа його відмов протягом цього наробка. ДСТУ 2860-94m.
.007	средняя наработка на отказ <i>середній наробок на відмову</i> mean operating time to failure, mean time between failures	Див. <u>Н.008.006</u> середній НАРОБОК між відмовами. ДСТУ 2860-94m.
.008	требуемая наработка	Див. <u>П.106.011</u> необхідна ТРИВАЛІСТЬ працездатності. ДСТУ 2860-94m.

	<i>необхідний наробок</i> required operating time	
H.009.000	нарукавник <i>нарукавник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] arm sleeve	
.001	диэлектрические нарукавники <i>діелектричні нару-</i> <i>кавники</i> insulating arm sleeves	Див. <u>П.031.001</u> діелектричні РУКА- ВИЧКИ.
H.010.000	наряд <i>наряд</i> [-ду, м. (у) -ді і -дів; мн. -ди, -дів] order	Документ (розпорядження), що пос- відчує право на виконання якоїсь роботи, видавання або відправлення чого-небудь тощо.
H.011.000	насос <i>насос</i> [-са; мн. -си, -сів] pump	
.001	пожарный насос <i>пожежний насос</i> fire pump	Насос, що встановлюється на поже- жному автомобілі. ДСТУ 2273-93.
H.012.000	настил <i>настил</i> [-лу; мн. -ли, -лів] boarding	Див. <u>С.069.026</u> ЗАСОБИ підмощу- вання.
H.013.000	наушник <i>навушник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] earphones, headphones	Див. <u>В.029.000</u> ВКЛАДИШ.
H.014.000	начало <i>початок</i> [-тку] beginning, start-up	
.001	начало торможе- ния <i>початок гальмуван-</i> <i>ня</i>	Момент початку приведення в дію органа керування гальмівної систе- ми. ДСТУ 2886-94.

	beginning of brake application	
H.015.000	неисправность <i>несправність</i> [-ности, ор. -ністю] fault, faulty state, malfunction	Стан об'єкта, за якого він не здатний виконувати хоч би одну з заданих функцій об'єкта. Примітка. Несправність часто є наслідком відмови об'єкта, але може бути і без неї. ДСТУ 2860-94m.
.001	значительная неисправность <i>значна несправність</i> major fault	Несправність, що порушує хоча б одну з основних функцій об'єкта. ДСТУ 2860-94.
.002	критическая неисправность <i>критична несправність</i> critical fault	Несправність, що може призвести до травмування людей, значних матеріальних збитків чи інших неприйнятних наслідків. ДСТУ 2860-94.
.003	незначительная неисправность <i>незначна несправність</i> minor fault	Несправність, що не порушує жодної з функцій об'єкта, а викликана порушенням будь-якої допоміжної функції. ДСТУ 2860-94m.
.004	полная неисправность <i>повна несправність</i> function-preventing fault	Несправність, що характеризується повною нездатністю об'єкта виконувати всі потрібні функції. ДСТУ 2860-94.
.005	частичная неисправность <i>часткова несправність</i> partial fault	Несправність, що викликає нездатність об'єкта виконувати частину потрібних функцій. ДСТУ 2860-94.
H.016.000	нейтрализатор <i>нейтралізатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] neutralizer, neutralizing tank, eliminator	Пристосування, яке послаблює, знищує силу, вплив чого-небудь.
.001	аэродинамический нейтрализатор статического	Нейтралізатор статичної електрики, в якому іонізоване середовище подається до поверхні зарядженого мате-

	электричества <i>аеродинамічний</i> <i>нейтралізатор</i> <i>статичної електрики</i> <i>aerodynamic static</i> <i>eliminator</i>	ріалу потоком повітря. ГОСТ 12.4.124-83m.
.002	высоковольтный нейтрализатор статического электричества <i>високовольтний</i> <i>нейтралізатор</i> <i>статичної електрики</i> <i>high-voltage static</i> <i>eliminator</i>	Нейтралізатор статичної електрики, який забезпечує іонізацію матеріалу або середовища впливом високої напруги, що подається на його електроди. ГОСТ 12.4.124-83m.
.003	индукционный нейтрализатор статического электричества <i>індукційний</i> <i>нейтралізатор</i> <i>статичної електрики</i> <i>induction static</i> <i>eliminator</i>	Нейтралізатор статичної електрики, який забезпечує іонізацію матеріалу або середовища впливом поля електростатичних зарядів. ГОСТ 12.4.124-83m.
.004	лучевой нейтрализатор статического электричества <i>променевий</i> <i>нейтралізатор</i> <i>статичної електрики</i> <i>radiation static</i> <i>eliminator</i>	Нейтралізатор статичної електрики, який забезпечує іонізацію матеріалу або середовища впливом випромінювання (радіоактивного, ультрафіолетового, лазерного, теплого і т.п.). ГОСТ 12.4.124-83m.
.005	нейтрализатор статического электричества <i>нейтралізатор</i> <i>статичної електрики</i>	Пристрій, призначений для зниження рівня електростатичних зарядів шляхом іонізації матеріалу, який електризується або середовища поблизу поверхні цього матеріалу. ГОСТ 12.4.124-83.

	static eliminator	
.006	радиоизотопный нейтрализатор статического электричества <i>радіоізотопний нейтралізатор статичної елект- рики</i> radioisotopic static eliminator	Нейтралізатор статичної електрики, принцип дії якого заснований на іоні- зації повітряного середовища радіо- активними джерелами. ГОСТ 12.4.124-83м.
Н.017.000	нейтрализация <i>нейтралізація</i> [-ції, ор. -цією] neutralization	Процес знешкодження шкідливих відходів виробництва.
Н.018.000	нейтраль <i>нейтраль</i> [-лі, ор. -ллю; мн. -лі, -лей] neutral	В электротехніці: а) спільна точка обмоток багатозна- чних електричних генераторів, транс- форматорів та ін., в якій електрична напруга у відношенні до всіх зовніш- ніх затискувачів у нормальному ре- жимі однакова за абсолютним зна- ченням; б) провід, який з'єднується з нейтра- льною точкою.
.001	глухозаземлен- ная нейтраль <i>глухозаземлена нейтраль</i> solidly grounding neutral	Див. <u>Н.018.002</u> заземлена НЕЙТ- РАЛЬ.
.002	заземленная нейтраль <i>заземлена нейт- раль</i> grounding neutral	Нейтраль генератора (трансформа- тора), яка приєднана до заземлюва- льного пристрою безпосередньо або через малий опір. ГОСТ 12.1.030-81.
.003	изолированная нейтраль <i>ізолювана нейт- раль</i> isolated neutral	Нейтраль генератора (трансформа- тора), яка не приєднана до заземлю- вального пристрою або приєднана до нього через великий опір. ГОСТ 12.1.030-81.
Н.019.000	неполадка <i>неполадка</i>	

	<i>[-ки, д. і м. -дці; мн. -ки, -док]</i> maladjustment, malfunction	
.001	производственная неполадка <i>виробнича неполадка</i> industrial malfunction	Випадки порушення технологічних процесів, роботи устаткування, тимчасової зупинки виробництва в результаті спрацювання автоматичних захисних блокторів та інші локальні порушення в роботі цехів, дільниць та окремих об'єктів. Відповідно до ДНАОП 0.00-4.03-93 розслідуються підприємством у встановленому ним (підприємством) порядку.
H.020.000	неработоспособность <i>непрацездатність</i> <i>[-ності, оп. -ністю]</i> down state	<i>Див. С.056.007</i> непрацездатний СТАН. ДСТУ 2860-94.
H.021.000	нетрудоспособность <i>непрацездатність</i> <i>[-ності, оп. -ністю]</i> work incapacity, incapacity for work, vocational disablement, disability	Втрата загальної або професійної працездатності внаслідок захворювання, нещасного випадку або природженої фізичної вади. ДСТУ 2293-93.
H.022.000	нефть <i>нафта</i> <i>[-ти]</i> petroleum	Складна суміш вуглеводнів різних класів; рідинна паливна копалина, зазвичай темно-бурого кольору з характерним запахом.
H.023.000	норма <i>норма</i> <i>[-ми; мн. -ми, норм]</i> norm	1. Порядок і права, що визначені обов'язковими. 2. Установлена міра чого-небудь.
.001	норма водоотведения сточных вод <i>норма водовідведення стічних вод</i> waste water draining norm	Об'єм стічних вод за проміжок часу від одного споживача або з розрахунку на одиницю вироблюваної продукції. ДСТУ 2569-94.

.002	норма состава сточных вод <i>норма складу стічних вод</i> waste water composition norm	Перелік речовин, які містяться в стічній воді, та їхня гранично допустима концентрація, установлена нормативною документацією. ДСТУ 3041-95m.
.003	нормы качества воды <i>норми якості води</i> standards of water quality	Установлені значення показників якості води, дотримання яких забезпечує потреби конкретних видів водокористування. ДСТУ 3041-95.
.004	санитарные нормы <i>санітарні норми</i> sanitary norms	<i>Див. Н.024.001</i> гігієнічний НОРМАТИВ.
.005	строительные нормы и правила <i>будівельні норми і правила</i> building norms and rules	Нормативні документи, що встановлюють комплекс норм, правил, положень, вимог, які обов'язкові до використання для проектування, інженерних вишукувань, реконструкцій будівель і споруд, розширення і технічного переозброєння підприємств. Примітка. Чинними в Україні є Державні будівельні норми (ДБН), які затверджуються Держбудархітектурою України, та відомчі будівельні норми, що затверджуються відповідним міністерством або комітетом. Як міждержавні чинними на території України є "Строительные нормы и правила" (СНиП колишнього СРСР).
Н.024.000	норматив <i>норматив</i> [-ву; мн. -ви, -вів] specification, norm, standard	
.001	гигиенический норматив <i>гігієнічний норматив</i> sanitary standard, hygienic specification	Кількісний показник, який характеризує оптимальний чи допустимий рівень фізичних, хімічних, біологічних факторів навколишнього і виробничого середовища. ДСТУ 2293-93.

Н.025.000	нормирование <i>нормування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] normalization	
.001	гигиеническое нормирование факторов окружающей среды <i>гігієнічне нормування чинників навколишнього середовища</i> setting of environmental standards	Установлення безпечних для організму людини меж інтенсивності та тривалості впливу на організм чинників навколишнього середовища. ДСТУ 3038-95m.
.002	гигиеническое нормирование химических веществ в окружающей среде <i>гігієнічне нормування хімічних речовин у навколишньому середовищі</i> setting of chemical environmental standards	Обґрунтування безпечних чи оптимальних для людини рівнів вмісту хімічних речовин у різних об'єктах навколишнього середовища. ДСТУ 3038-95.
.003	нормирование безопасности промышленных предприятий <i>нормування безпечності промислового підприємства</i> safety normalization	Установлення в нормативно-технічній та (чи) конструкторській (проектній) документації кількісних та якісних вимог до безпечності. Примітка. Нормування безпечності включає: вибір номенклатури нормованих показників; техніко-економічне обґрунтування значень показників безпечності промислового підприємства та (чи) його складових частин; установлення вимог до якості (точності, вірогідності та ін.) початкових даних; ідентифікацію потенційних небезпечностей, що ініціюються промисловим підприємством; установлення вимог до методів експертизи та контролю

		показників безпечності (ризик) протягом всього циклу існування підприємства (об'єкта). ДСТУ 2156-93m.
--	--	--

О

О.001.000	обгон <i>обгін</i> [<i>-гону</i>] overtaking	Випередження одного чи кількох транспортних засобів або учасників дорожнього руху, пов'язане з тимчасовим виїздом із займаної смуги руху і наступним поверненням на неї. Примітка. Обгін може бути як з виїздом на смугу зустрічного руху, так і без виїзду. ДСТУ 2935-94m.
О.002.000	обеззараживание <i>знезаражування</i> [<i>-ння, ор. -нням; р. мн. -вань</i>] disinfection	
.001	обеззараживание воды <i>знезаражування води</i> disinfection of water	Зменшення кількості хвороботворних мікроорганізмів у воді до меж, установлених санітарно-гігієнічними вимогами. ДСТУ 2569-94m.
.002	обеззараживание сточных вод <i>знезаражування стічних вод</i> disinfection of waste water	Оброблення стічних вод з метою вилучення з них патогенних та визначених санітарними показниками мікроорганізмів. ДСТУ 2569-94m.
О.003.000	обеспечение <i>забезпечення</i> [<i>-ння, ор. -нням</i>] support, assurance, supply, provision, ensuring	Установлення, подання та застосування сукупності засобів, методів, заходів, характеристик, показників та ін. з метою створення необхідних умов правильного функціонування системи, пристрою.
.001	диагностическое обеспечение <i>діагностичне забезпечення</i>	У системах технічного діагностування - комплекс взаємно погоджених правил, методів, алгоритмів і засобів, необхідних для здійснення

	diagnosability provision	діагностування на всіх етапах життєвого циклу об'єкта. ДСТУ 2389-94.
.002	обеспечение безопасности предприятия <i>забезпечення безпеки підприємства</i> safety ensuring	Керування ризиком протягом усього циклу існування підприємства (об'єкта) відповідно до обраного (встановленого) критерію сукупного ризику всіх потенційних небезпек, що ініціюються промисловим підприємством. ДСТУ 2156-93m.
.003	эргономическое обеспечение <i>ергономічне забезпечення</i> ergonomic support	Сукупність реалізованих у системі рішень з узгодження психологічних, психофізіологічних характеристик і можливостей користувачів з технічними характеристиками комплексу засобів автоматизації і параметрами робочого середовища на робочих місцях користувачів системи. ДСТУ 2226-93m.
O.004.000	обессоливание <i>знесолювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] demineralization	
.001	обессоливание воды <i>знесолювання води</i> water demineralization	Процес водопідготовки з метою зниження концентрації розчинених солей у воді до заданого значення. ДСТУ 2569-94.
O.005.000	обзорность <i>оглядовість</i> [-вості, ор. -вістю] visibility	1. Для дорожнього руху - об'єктивна можливість оглядати дорожню обстановку з місця водія. ДСТУ 2935-94m. 2. В ергономіці - показник, що визначає відповідність оглядового робочого простору (зумовленого конструкцією виробу) можливостям зорового аналізатора оператора.
.001	обзорность приборных панелей	Установлення кутів огляду панелей по горизонталі та вертикалі, кутів

	<i>оглядовість приладових панелей</i> visibility of instrument panels	спостереження елементів приладових панелей і пультів керування на підставі врахування ступеня їх важливості і частоти використання. ДСТУ 2429-94m.
.002	ограниченная обзорность <i>обмежена оглядовість</i> limited visibility	Для дорожнього руху - видимість дороги в напрямку руху, яка обмежена геометричними параметрами дороги, придорожніми інженерними спорудами, насадженнями та іншими об'єктами, а також транспортними засобами. "Правила дорожнього руху" .
O.006.000	область <i>область</i> [-ті, ор. -ттю; мн. -ті, -тей] area	
.001	область возгорания <i>область займання</i> area of ignition	Область між найменшим і найбільшим вмістом горючої речовини в повітрі, за якого від джерела загоряння виникає вибух.
.002	область воспламенения <i>область спалахування</i> area of inflammation	Область концентрацій вибухонебезпечних речовин, що пролягає між верхньою та нижньою границями розповсюдження полум'я. ОСТ 51.81-82m.
O.007.000	облучение <i>опромінювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] irradiation	Попадання під вплив будь-якого виду випромінювання - в основному, іонізаційного.
.001	профессиональное облучение <i>професійне опромінювання</i> professional irradiation	Опромінювання працівників іонізуючим, лазерним, тепловим, електромагнітним та іншими випромінюваннями, що отримано ними в процесі трудової діяльності. ДСТУ 2293-93m.
O.008.000	оболочка <i>оболонка</i> [-ки, д. і м. -нці; мн. -ки, -нок]	

	enclosure	
.001	взрывонепроницаемая оболочка <i>вибухонепроникна оболонка</i> flameproof enclosure	Оболонка, яка витримує тиск вибуху всередині себе та запобігає розповсюдженню вибуху з оболонки в навколишнє вибухонебезпечне середовище. ГОСТ 12.2.020-76.
.002	защитная оболочка <i>захисна оболонка</i> protective enclosure	В електробезпеці - засіб захисту від дотику до струмовідних частин. Примітка. Принцип його дії заснований на покритті струмовідних частин пристосуваннями, які забезпечують повний захист від дотику. ГОСТ 12.1.019-79m.
О.009.000	оборудование <i>обладнання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -нань] equipment	Сукупність пристроїв, приладів і т.ін.
.001	вентиляционное оборудование <i>вентиляційне обладнання</i> ventilating equipment	Повіротехнічне обладнання, установлене в системах вентиляції та яке здійснює повітрообмін і оброблення повітря для підтримання в обслуговуваному приміщенні заданих (нормованих) параметрів повітряного середовища. ДСТУ 2264-93.
.002	воздухотехническое оборудование <i>повіротехнічне обладнання</i> air handling equipment	Технічні засоби, що забезпечують переміщення і необхідне оброблення припливного повітря або повітря, що видаляється. Примітка. До повіротехнічного обладнання зараховують: вентиляційне обладнання, обладнання для кондиціонування повітря, очищення його від шкідливих речовин та пилу. ДСТУ 2264-93m.
.003	дезактивационное оборудование <i>дезактиваційне обладнання</i> deactivation equipment	Техніка, призначена для вилучення з поверхонь різних предметів забруднень радіоактивними речовинами.
.004	локальное пыле-	Пилозахисне обладнання, призначене для проведення окремої техноло-

	защитное оборудование <i>локальне пилозахисне обладнання</i> local dust-proofing equipment	гічної операції чи групи однотипних операцій. ДСТУ 2357-94.
.005	оборудование для кондиционирования воздуха <i>обладнання для кондиціонування повітря</i> air conditioning equipment	Повіротехнічне обладнання, установлене в системах кондиціонування повітря і яке здійснює оброблення припливного (зовнішнього і рециркуляційного) повітря для підтримання в обслуговуваному приміщенні необхідного температурно-вологісного і повітряного режиму. ДСТУ 2264-93.
.006	отсасывающее оборудование <i>відсмоктувальне обладнання</i> exhausting equipment	Обладнання для затримання і відведення за допомогою повітря шкідливих речовин від місця їх виділення, що забезпечує в деяких випадках сепарацію, сорбцію або нейтралізацію домішок. ДСТУ 2264-93.
.007	пожарное оборудование <i>пожежне обладнання</i> fire equipment	Обладнання, яке входить до складу комунікацій пожежогасіння, а також засоби технічного обслуговування цього обладнання. Примітка. До комунікацій пожежогасіння належать рукавні лінії, рукавні розгалуження і т.п. ДСТУ 2273-93m.
.008	пылезащитное оборудование <i>пилозахисне обладнання</i> dust-proofing equipment	Спеціальне обладнання для захисту виробів, технологічного обладнання, оснащення та інструменту від дії пилу та інших видів забруднень. ДСТУ 2357-94.
.009	пылеотсасывающее оборудование <i>пилівідсмоктувальне обладнання</i> dust-exhausting equipment	Відсмоктувальне обладнання для затримання і відведення пилу від місця його виділення з передбаченою подальшою сепарацією. ДСТУ 2264-93.
.010	термоконстант-	Пилозахисне обладнання, в якому з

	ное пылезащитное оборудование <i>термоконстантне пилозахисне обладнання</i> thermoconstant dust-proofing equipment	заданою точністю підтримуються температура та відносна вологість повітря. ДСТУ 2357-94m.
.011	технологическое оборудование <i>технологічне обладнання</i> production equipment	Сукупність пристроїв, засобів для виконання технологічного процесу або його частини.
.012	технологическое оборудование с пылезащитой <i>технологічне обладнання з пилозахистом</i> production equipment with dust-proofing	Технологічне обладнання, конструктивно об'єднане з пилозахисним обладнанням. ДСТУ 2357-94.
O.010.000	обоснование <i>обґрунтування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] substantiation	
.001	обоснование гигиенических нормативов <i>обґрунтування гігієнічних нормативів</i> substantiation of standards	Визначення величини гігієнічного нормативу на основі експериментальних та епідеміологічних досліджень біологічного впливу певного агента на організм та його вплив на стан навколишнього середовища. ДСТУ 3038-95.
O.011.000	обработка <i>оброблення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -лень] treatment, processing, handling, manipulation	Сукупність цілеспрямованих дій, операцій над чим-небудь для підготування до подальшого використання.

.001	обработка сточной воды <i>оброблення стічної води</i> waste water treatment	Дія на стічну воду з метою забезпечення необхідних властивостей і складу. ДСТУ 3041-95.
.002	термическая обработка осадка сточных вод <i>термічне оброблення осаду стічних вод</i> thermal processing of a sediment of waste water	Оброблення осаду стічних вод в умовах високих температур для його знезаражування і зневоднювання. ДСТУ 2569-94m.
.003	шумопоглощающая обработка помещения <i>шумопоглинальне оброблення приміщення</i>	Розміщення в приміщенні шумопоглинальних матеріалів та конструкцій. ДСТУ 2325-93m.
O.012.000	обследование <i>обстеження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] inspection, survey	
.001	гигиеническое обследование <i>гігієнічне обстеження</i> hygienic inspection	Вивчення об'єктів навколишнього середовища для виявлення чинників, які негативно впливають на здоров'я людини. ДСТУ 3038-95.
O.013.000	обслуживаемость <i>обслуговуваність</i> [-ности, ор. -ністю] serviceability	Пристосування технічного обладнання і здатність експлуатаційного персоналу до підтримання технічного засобу в готовності для застосування за призначенням.
O.014.000	обслуживание <i>обслуговування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] maintenance, service	1. Надання користувачам послуг. 2. Комплекс заходів, спрямованих на підтримання системи, пристрою, програми в працездатному стані. 3. Див. <u>O.014.005</u> технічне ОБСЛУГОВУВАННЯ.

.001	обслуживание рабочего места <i>обслуговування ро- бочого місця</i> maintenance of the operator's position	Забезпечення робочого місця засо- бами, предметами праці та послуга- ми, необхідними для здійснення тру- дового процесу. Примітка 1. Залежно від ступеня централізації можуть використовуватися централізовані та змішані системи обслу- говування робочого місця. Примітка 2. Обслуговування робочого місця за функціями, залежно від типу виробництва та принципів організації виробничого процесу на ділянці, здійснюється у формі чергового, плано- во-запобіжного чи стандартного. ДСТУ 3138-95.
.002	периодическое обслуживание <i>періодичне обслуго- вування</i> scheduled maintenance	Обслуговування, яке виконується через задані інтервали часу відпові- дно до встановленого часового гра- фіка. ДСТУ 2668-94.
.003	пожарно-опера- тивное обслужи- вание <i>пожежно-опера- тивне обслугову- вання</i> operational service	Функція пожежних підрозділів, що полягає в рятуванні людей, ліквідації пожеж та загорянь, а також у підтри- манні пожежної техніки в стані пос- тійної готовності. ДСТУ 2272-93m.
.004	профилактичес- кое обслужива- ние <i>профілактичне об- слуговування</i> preventive maintenance	1. Обслуговування, яке проводиться спеціально для попередження від- мов функційного модуля (системи). ДСТУ 2668-94. 2. Функція пожежних підрозділів чи спеціальних служб об'єкта, що поля- гає в забезпеченні пожежної профі- лактики. ДСТУ 2272-93.
.005	техническое об- служивание <i>технічне обслуго- вування</i> maintenance, service	Комплекс операцій чи окрема опера- ція для підтримання працездатності або справності устаткування під час його використання за призначенням, чекання, зберігання та транспорту- вання. ДСТУ 2960-94.
O.015.000	обстановка	

	<i>обстановка</i> [-ки, д. і м. -вці] situation	
.001	дорожная обстановка <i>дорожня обстановка</i> road situation	Сукупність факторів, що характеризують дорожні умови, транспортний потік, учасників дорожнього руху та метеорологічні умови. ДСТУ 2935-94.
O.016.000	обувь <i>взуття</i> [-тя, ор. -тям] footwear	
.001	специальная обувь <i>спеціальне взуття</i> special footwear	Засіб індивідуального захисту ніг працівника від впливу небезпечного та шкідливого виробничого фактора. ГОСТ 23255-78. Примітка. Порядок забезпечення робітників і службовців спецвзуттям регламентується ДНАОП 0.00-4.26-96.
O.017.000	объект <i>об'єкт</i> [-та; мн. -ту, -тіє] object, item, flavor	1. Будь-що (предмет, система, процес, особа, явище, абстракція), про що можуть бути одержані відомості. 2. Предмет, що розглядається з метою його використання за призначенням, вивчення, дослідження, випробування або керування.
.001	водный объект <i>водний об'єкт</i> water body	Зосередження природних вод на поверхні суші чи в літосфері, яке має характерні форми поширення і риси гідрологічного режиму та належить до природних ланок кругообігу води. ДСТУ 3041-95.
.002	восстанавливаемый объект <i>відновлюваний об'єкт</i> restorable item	Ремонтовний об'єкт, який після відмови та усунення несправності знову стає здатним виконувати потрібні функції з заданими кількісними показниками надійності. ДСТУ 2860-94m.
.003	невосстанавливаемый объект <i>невідновлюваний об'єкт</i>	Об'єкт, ремонт якого неможливий чи не дозволяє відновити працездатність із заданими кількісними показниками надійності.

	nonrestorable item	<i>Примітка.</i> Невідновлюваний об'єкт може бути як ремонтним так і неремонтним. ДСТУ 2860-94.
.004	необслуживаемый объект <i>необслуговуваний об'єкт</i> maintaince-free item, nonmaintainable item	Об'єкт, для якого проведення технічного обслуговування не передбачено нормативно-технічною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. ДСТУ 2860-94.
.005	неремонтируемый объект <i>неремонтовний об'єкт</i> nonrepairable item	Об'єкт, ремонт якого неможливий чи непередбачений нормативною, ремонтною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. ДСТУ 2860-94.
.006	неремонтопригодный объект <i>неремонтопридатний об'єкт</i> irrepairable item, nonrepairable item	Див. <u>О.017.005</u> неремонтовний ОБ'ЄКТ.
.007	обслуживаемый объект <i>обслуговуваний об'єкт</i> maintainable item	Об'єкт, для якого проведення технічного обслуговування передбачено нормативно-технічною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. ДСТУ 2860-94.
.008	объект контроля технического состояния <i>об'єкт контролю технічного стану</i> object of technical inspection	Виріб та (або) його складові частини, які підлягають контролю. ДСТУ 2389-94.
.009	объект технического диагностирования <i>об'єкт технічного діагностування</i> object of technical diagnostic	Виріб та (або) його складові частини, які підлягають діагностуванню. ДСТУ 2389-94.
.010	потенциально	Будь-яке джерело потенційної шкоди

	опасный объект <i>потенційно небезпечний об'єкт</i> potentially dangerous object	життєво важливим інтересам людини. ДСТУ 2156-93.
.011	ремонтируемый объект <i>ремонттовний об'єкт</i> repairable item	Об'єкт, ремонт якого можливий та передбачений нормативною, ремонтною та (чи) конструкторською (проектною) документацією. ДСТУ 2860-94.
.012	ремонтпригодный объект <i>ремонтпридатний об'єкт</i> repairable item	<i>Див. О.017.011</i> ремонттовний ОБ'ЄКТ.
.013	техногенно опасный объект <i>техногенно небезпечний об'єкт</i>	Об'єкт, що за своїми технічними та (чи) технологічними властивостями внаслідок порушення режиму роботи може створювати небезпеку населенню та довкіллю.
.014	экологически опасный объект <i>екологічно небезпечний об'єкт</i> ecologically dangerous object	Об'єкт, що за своїми технічними та (чи) технологічними властивостями забруднює довкілля.
О.018.000	объем <i>об'єм</i> [-му; мн. -ми, -мів] volume	Величина, що визначається довжиною, шириною і висотою, характеризує яке-небудь тіло з замкнутою поверхнею та вимірюється в кубічних одиницях (одиниця в СІ - кубічний метр, м ³).
.001	дыхательный объем <i>дихальний об'єм</i> breathing volume	Об'єм повітря, який вдихає людина протягом одного вдиху або видихає протягом одного видиху. ДСТУ 2299-93.
.002	защищаемый объем <i>захиснений об'єм</i>	Об'єм приміщення, будівлі, споруди, який може впевнено захистити один технічний засіб (система) пожежогашіння в разі виникнення пожежі в будь-якій її точці. ДСТУ 2272-93m.

О.019.000	огнезащита <i>вогнезахист</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] flame retardance, fire retardance	Зниження пожежної небезпеки матеріалів та конструкцій методом спеціального оброблення або нанесення покриття. ГОСТ 12.1.033-81.
.001	глубокая огнезащита <i>глибокий вогнезахист</i> deep fire retardance	Вогнезахист маси виробу, матеріалу, конструкції. ГОСТ 12.1.033-81.
.002	поверхностная огнезащита <i>поверхневий вогнезахист</i> surface fire retardance	Вогнезахист поверхні виробу, матеріалу, конструкції. ГОСТ 12.1.033-81.
.003	химическая огнезащита <i>хімічний вогнезахист</i> chemical fire retardance	Вогнезахист, що ґрунтується на хімічній взаємодії антипірену з оброблюваним матеріалом. ГОСТ 12.1.033-81.
О.020.000	огнестойкость <i>вогнестійкість</i> [-кості, оп. -кістю] fire resistance	Властивість будівельних конструкцій і елементів зберігати свою тримальну властивість, а також чинити опір виникненню наскрізних отворів чи прогріванню до критичних температур і поширенню вогню. Примітка. Критичні температури встановлюються чинними методиками. ДСТУ 2272-93m.
О.021.000	огнетушитель <i>вогнегасник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] fire extinguisher	Переносне чи пересувне обладнання для гасіння осередків пожежі за рахунок випуску запасеної вогнегасної речовини. ДСТУ 2273-93.
.001	водный огнетушитель <i>водяний вогнегасник</i> water-fire extinguisher	Вогнегасник із зарядом води чи води з добавками. ДСТУ 2273-93.

.002	воздушно-пенный огнетушитель <i>повітряно-пінний вогнегасник</i> air-filled foam extinguisher	Вогнегасник із зарядом водяного розчину піноутворювальних добавок. ДСТУ 2273-93.
.003	комбинированный огнетушитель <i>комбінований вогнегасник</i> combination fire extinguisher	Вогнегасник із зарядом двох і більше вогнегасних речовин. ДСТУ 2273-93.
.004	пенный огнетушитель <i>пінний вогнегасник</i> foam extinguisher	Вогнегасник із зарядом піноутворювачів різноманітних видів. ДСТУ 2273-93.
.005	передвижной огнетушитель <i>пересувний вогнегасник</i> transportable fire extinguisher	Вогнегасник, змонтований на колесах чи візку. ДСТУ 2273-93.
.006	переносной огнетушитель <i>переносний вогнегасник</i> portable fire extinguisher	Вогнегасник, конструктивне виконання та маса якого забезпечує зручність його перенесення людиною. Примітка. Переносні вогнегасники можуть бути ручними чи ранцевими. ДСТУ 2273-93.
.007	порошковый огнетушитель <i>порошковий вогнегасник</i> dry powder fire extinguisher	Вогнегасник із зарядом вогнегасного порошку. ДСТУ 2273-93.
.008	углекислотный огнетушитель <i>вуглекислотний вогнегасник</i> CO ₂ -fire extinguisher	Вогнегасник із зарядом діоксиду вуглецю. ДСТУ 2273-93m.
.009	химический пенный огнетушитель	Вогнегасник із зарядом хімічних речовин, які в момент приведення вог-

	тель <i>хімічний пінний вогнегасник</i> chemical-foam fire extinguisher	негасника в дію вступають у реакцію з утворенням піни та надлишкового тиску. ДСТУ 2273-93m.
.010	хладоновый огнетушитель <i>хладоновый вогнегасник</i> Halon fire extinguisher	Вогнегасник із зарядом вогнегасної речовини на основі галоїдованих вуглеводнів. ДСТУ 2273-93m.
O.022.000	ограждение <i>огорожа</i> [-жі, ор. -жею; мн. -жі, -рож] enclosure, guard, cage	
.001	внутреннее ограждение <i>внутрішня огорожа</i> internal enclosure	Запобіжна огорожа, яка встановлюється в границях робочого місця до межі перепаду за висотою. ГОСТ 12.4.059-89.
.002	защитное ограждение <i>захисна огорожа</i> safety enclosure, safety cage, damage prevent guard	1. У будівництві - запобіжна огорожа, яка запобігає ненавмисному доступу людини до межі перепаду за висотою. ГОСТ 12.4.059-89. 2. В електробезпеці - засіб для захисту від випадкового дотику до струмовідних частин. Принцип його дії заснований на відгородженні струмовідних частин пристосуваннями, які забезпечують частковий захист від дотику. ГОСТ 12.1.019-79m.
.003	наружное ограждение <i>зовнішня огорожа</i> external enclosure	Запобіжна огорожа, яка встановлюється поза границями робочого місця поблизу межі перепаду за висотою. ГОСТ 12.4.059-89.
.004	предохранительное ограждение <i>запобіжна огорожа</i> protection enclosure	Огорожа робочих місць на висоті та проходів до них, яка запобігає падінню людей. ГОСТ 12.4.059-89m.
.005	сигнальное ограждение	Огорожа, призначена для попередження про потенційно діючі небез-

	<i>сигнальна огорожа</i> alarm protection enclosure	печні виробничі фактори та позначення зон обмеженого доступу. СНІП III-4-80.
.006	страховочное ограждение <i>страхувальна огорожа</i> protection enclosure	Запобіжна огорожа, що забезпечує затримання людини під час втрати нею стійкості поблизу межі перепаду за висотою. ГОСТ 12.4.059-89m.
O.023.000	ограничение обмеження <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -жень]</i> constriction, restriction, limitation	Дія, правило, що визначає межу чого-небудь.
.001	ограничение площади зрения в дыхательном аппарате <i>обмеження площі поля зору в дихальному апараті</i> field of vision constriction with breathing apparatus on	Відношення площі повного поля зору в дихальному апараті до площі повного зору людини без апарата (у відсотках). ДСТУ 2299-93.
O.024.000	одежда одяг <i>[-гу, м. (в) одязі]</i> clothes, clothing, suit	
.001	боевая одежда пожарника <i>бойовий одяг пожежника</i> approach suit	Одяг пожежника для захисту від води та поверхнево-активних речовин. ДСТУ 2273-93.
.002	специальная одежда <i>спеціальний одяг</i> special clothes	Засіб індивідуального захисту шкірного покриву працівника від впливу небезпечного та шкідливого виробничого фактора. ГОСТ 23255-78m. Примітка. Порядок забезпечення робітників і службовців спецодягом регламен-

		тується ДНАОП 0.00-4.26-96.
.003	технологическая одежда <i>технологічний одяг</i> technological clothes	Комплект одягу та взуття, призначений для тих, хто працює в чистому виробничому приміщенні, який не спричиняє забруднення виробів, робочого місця, інструменту, а також виникнення статичного електричного заряду та забезпечує дотримання параметрів мікроклімату. ДСТУ 2357-94m.
O.025.000	одорант <i>одорант</i> [-ту; мн. -ти, -тів] odorant	Речовина, як правило, сірковмісна сполука, для надання газу характерного, зазвичай попереджувального запаху; сприяє встановленню витоків побутового та технологічного газів. Шкідлива речовина.
O.026.000	окись <i>оксид</i> [-ду; мн. -ди, -дів] oxide	
.001	окись углерода <i>оксид вуглецю</i> carbon oxide	Газ, який важко розчиняється у воді; використовується як паливо, як сировина в органічному синтезі. Сильнодіяйна отруйна речовина.
O.027.000	оковка <i>окуття</i> [-тя, оп. -тям] binding	Металічна оболонка деталей або конструкцій для збільшення їх міцності та зменшення зношування.
O.028.000	окситенк <i>окситенк</i> [-ка; мн. -ки, -ків] oxytank	<i>Див. O.028.001</i> ОКСИТЕНК для очищення стічних вод.
.001	окситенк для очистки сточных вод <i>окситенк для очищення стічних вод</i> oxytank	Споруда для біологічного очищення стічних вод із застосуванням аерації чистим киснем чи повітрям, збагаченим киснем. ДСТУ 2569-94.
O.029.000	октава <i>октава</i> [-ви; мн. -ви, октав] octave	Одиниця частотного інтервалу, яка дорівнює інтервалу між двома частотами, двійковий логарифм відношення яких дорівнює 1, що відповідає різниці частот у два рази.

О.030.000	опасность <i>1) небезпека</i> [-ки, д. і м. -пеці] danger, hazard, risk	
	<i>2) небезпечність</i> [-ності, оп. -ністю] danger, hazard, risk	
.001	биологическая опасность продукции <i>біологічна небезпека продукції</i> biological hazard of production	Небезпека, що викликана зниженням надійності та працездатності виробів за рахунок грибкових утворень, плісняви, наявності гризунів, термітів, комах тощо. Р 50-026-94m.
.002	внешняя опасность продукции <i>зовнішня небезпека продукції</i> external hazard of production	Небезпека, яка виникає під дією зовнішніх (у відношенні до продукції) факторів і проявляється внаслідок зміни властивостей продукції в результаті зміни умов навколишнього середовища або відхилення від заданих умов споживання продукції. Р 50-026-94m.
.003	внутренняя опасность продукции <i>внутрішня небезпека продукції</i> internal hazard of production	Небезпека, яка потенційно закладена в самій продукції, тобто зумовлена її складом, структурою, матеріалами, і яка проявляється в процесі споживання продукції. Р 50-026-94m.
.004	механическая опасность продукции <i>механічна небезпека продукції</i> mechanical hazard of production	Небезпека, що викликана механічною нестабільністю продукції, зумовленою зношуваністю, деформованістю, корозійністю, здатністю забруднювати робочу зону механічними відходами, а також схильністю до механічних коливань (шумності, віброактивності). Р 50-026-94m.
.005	непрямая опасность продукции <i>непряма небезпека продукції</i>	Небезпека, що проявляється через замкнутий простір зовнішнього середовища, в якому реалізується процес споживання продукції (житлове при-

	indirect hazard of production	міщення, робоче місце оператора і т.п.). Р 50-026-94m.
.006	опасность для движения <i>небезпека для руху</i> traffic hazard	Дорожня ситуація, в якій водій повинен негайно вжити ефективні заходи, щоб уникнути дорожньо-транспортної пригоди. ДСТУ 2935-94.
.007	опасность от излучения <i>небезпека від випромінювання</i> radiation hazard	Небезпека, що викликана постійним необоротним зміненням електричних, механічних, хімічних та інших властивостей матеріалів і продукції під впливом проникної радіації. Р 50-026-94m.
.008	опасность промышленного предприятия <i>небезпека промислового підприємства</i> danger of industrial enterprise	Сукупність факторів, пов'язана з експлуатацією промислового підприємства, що діє постійно або виникає внаслідок певної ініціувальної події чи певного збігу обставин, що чинять (здатні чинити) негативний вплив на людей і довкілля. ДСТУ 2156-93m.
.009	пожарная опасность <i>пожежна небезпека</i> fire hazard	Можливість виникнення та (чи) розвитку пожежі. ДСТУ 2272-93m.
.010	профессиональная опасность <i>професійна небезпечність</i> professional hazard	Небезпека, яка може виникнути в процесі виконання роботи та привести до травми, захворювання або смерті. ДСТУ 2293-93.
.011	прямая опасность продукции <i>пряма небезпека продукції</i> direct hazard of production	Небезпека, що виникає шляхом безпосереднього контакту людини з продукцією в процесі її споживання і зумовлена тими властивостями продукції, які здійснюють шкідливий фізіологічний вплив на людину. Р 50-026-94m.
.012	термическая опасность продукции <i>термічна небезпека продукції</i> thermal hazard of	Небезпека, що викликана нестійкістю продукції внаслідок перегрівання та (чи) переохолодження. Р 50-026-94m.

	production	
.013	химическая опасность продукции <i>хімічна небезпека продукції</i> chemical hazard of production	Небезпека, що викликана схильністю органічних матеріалів до розпаду під впливом сонячного випромінювання, до створювання димових газів, які містять у собі сірку, до шкідливого впливу на продукцію спеціальних середовищ (розчинів дезактивації, отруйних речовин, радіаційних аерозолів тощо). Р 50-026-94m.
.014	электрическая опасность продукции <i>електрична небезпека продукції</i> electrical hazard of production	Небезпека, яка викликана електротехнічною нестабільністю продукції, що призводить до можливості ураження електричним струмом. Р 50-026-94m.
О.031.000	оператор <i>оператор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -rie] man-operator	Людина, яка здійснює трудову діяльність, основу якої складає взаємодія з машиною та середовищем на робочому місці з використанням інформаційної моделі та органів керування. ДСТУ 2429-94.
О.032.000	операция <i>операція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] operation	Дія, спрямована на виконання якої-небудь задачі.
.001	операция технического обслуживания и ремонта <i>операція технічного обслуговування та ремонту</i> maintenance operation	Послідовність елементарних технологічних дій з технічного обслуговування та ремонту, які проводять із заданою метою. Примітка. Прикладом є визначення несправності, установлення місця несправності, контроль функціонування чи їх поєднання. ДСТУ 2860-94m.
.002	производственная операция <i>виробнича операція</i> processing operation	Частина виробничого процесу з чітко визначеними метою та результатом, яка виконується за допомогою відповідного устаткування певним скла-

		дом виконавців або без участі людини. Примітка 1. Виробничі операції поділяються на технологічні (основні), обслуговувальні, допоміжні та підготовчі. Примітка 2. Залежно від способу впливу на предмети праці, рівня технічного оснащення та ступеня участі виконавців виробничі операції поділяються на ручні, машинно-ручні, машинні, апаратурні. ДСТУ 2960-94m.
.003	трудова операція <i>трудова операція</i> working operation	Закінчена дія, спрямована на виконання окремої частини трудового процесу. ДСТУ 3138-95.
O.033.000	опережение <i>випередження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] lead, advance	Для дорожнього руху - рух транспортного засобу з більшою швидкістю відносно транспортних засобів чи учасників дорожнього руху, що рухаються в попутному напрямку по суміжній смузі. ДСТУ 2935-94.
O.034.000	оповещатель <i>оповіщувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів] loud speaker	
.001	пожарный оповещатель <i>пожежний оповіщувач</i> fire loud speaker	Пристрій для масового оповіщення людей про пожежу. ДСТУ 2273-93.
O.035.000	определение <i>визначення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -чень] determination	
.001	определение неисправности <i>визначення несправності</i> fault diagnosis	Операції, які виконують для встановлення наявності несправності, місця несправності та визначення причин її виникнення. ДСТУ 2860-94.
O.036.000	опреcнение <i>опріснення</i> [-ння, ор. -нням;	

	<i>р. мн. -нень]</i> desalination	
.001	опреснение воды <i>опріснення води</i> desalination of water	Знесолювання води до концентрації, установленої для питних цілей. ДСТУ 2569-94m.
O.037.000	орган <i>орган</i> [-ну; мн. -ни, -нів] mean, device	
.001	орган управления СЧМ (ОУ) <i>орган керування СЛМ (ОК)</i> controlling mean	Технічний засіб у системі "людина-машина" для пересилання керівної дії від оператора до машини (вимикачі, перемикачі, тумблери, маховики, штурвали, важелі, педалі тощо). ДСТУ 2429-94m.
.002	орган управления тормозной системы <i>орган керування гальмівної системи</i> control device of braking system	Сукупність пристроїв, призначених для подачі сигналу "розпочати гальмування" та для керування кількістю енергії, що надходить від джерела або акумулятора енергії до гальмівних механізмів. ДСТУ 2919-94.
O.038.000	организация <i>організація</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] organization	1. Побудова системи (пристрою) з урахуванням її складових частин. 2. Установа, що здійснює певну діяльність у різних галузях. 3. Комплекс планомірно продуманих заходів.
.001	организация дорожного движения <i>організація дорожнього руху</i> organization of traffic	Комплекс заходів, спрямованих на забезпечення безпеки та комфортності умов дорожнього руху. ДСТУ 2935-94.
.002	организация производства <i>організація виробництва</i> organization of production	Кількісне та якісне поєднання в просторі та часі трудових і матеріальних ресурсів, технічних та економічних засобів господарської діяльності на промисловому підприємстві з метою випуску в установлені строки продукції необхідної кількості та якості з

		мінімальними витратами. ДСТУ 2960-94m.
.003	организация рабочего места <i>організація робочого місця</i> organization of the operator's position	Система заходів, спрямованих на оснащення робочого місця засобами і предметами праці та на розміщення їх у певному порядку, що дає змогу безпечно виконувати виробниче завдання з мінімальними фізичними зусиллями. ДСТУ 3138-95.
.004	организация труда <i>організація праці</i> organization of labor	Система заходів, яка забезпечує відповідну розстановку виконавців у процесі виробництва. ДСТУ 3138-95.
.005	специализированная организация по котлам <i>спеціалізована організація з котлів</i> the specialized organization on boilers	Організація, яка має дозвіл Держнаглядохоронпраці на проведення в повному обсязі або частково: проектно-конструкторських робіт зі створення, ремонту, реконструкції котлів, їх виготовлення, монтажу, налагодження та діагностування. ДНА-ОП 0.00-1.08-94.
O.039.000	ороситель <i>зрошувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє]	
.001	дренчерный ороситель <i>дренчерний зрошувач</i> drencher	Противопожестный зрошувач, обладнаний дренчером.
.002	ороситель биологического фильтра <i>зрошувач біологічного фільтра</i>	Пристрій для рівномірного розподілу стічних вод на поверхні завантаження біологічного фільтра. ДСТУ 2569-94.
.003	спринклерный ороситель <i>спринклерний зрошувач</i> sprinkler	Противопожестный зрошувач, обладнаний спринклером.
O.040.000	осадок <i>осад</i> [-ду; р. мн. -діє] sediment	Тверді частки, що знаходяться в рідині та осаджуються на дно і стінки посудини після відстоювання.

.001	осадок сточных вод <i>осад стічних вод</i> sediment of waste water	Твердий залишок, одержаний у процесі розподілу суспензії. ДСТУ 2569-94.
.002	сырой осадок сточных вод <i>сирий осад стічних вод</i> crude sediment of waste water	Осад з первинних відстійників. ДСТУ 2569-94.
O.041.000	осветление <i>прояснювання</i> [-ння, ор. -нням] clarification	
.001	осветление воды <i>прояснювання води</i> water clarification	Видалення з води суспензованих і колоїдних речовин. ДСТУ 2569-94m.
O.042.000	осветлитель <i>прояснювач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чи, -чив] clarifier	
.001	осветлитель воды <i>прояснювач води</i> water clarifier	Споруда для прояснювання води пропусканням її крізь шар змуленого осаду у висхідному потоці води. ДСТУ 2569-94m.
O.043.000	освещение <i>освітлення</i> [-ння, ор. -нням] illumination, lighting	
.001	аварийное освещение <i>аварійне освітлення</i> emergency illumination	Освітлення найбільш важливих ділянок об'єкта, яке дає можливість евакуювати людей або тимчасово продовжити роботу в разі виходу з ладу звичайного освітлення.
.002	местное освещение <i>місьцеве освітлення</i> local lighting	Освітлення робочої поверхні або окремих ділянок робочого місця.
.003	общее освещение	Освітлення простору, що здійснюється

	ние <i>загальне освітлен- ня</i> global lighting	ся без урахування особливих вимог освітлення окремих діляниць.
O.044.000	освещенность <i>освітленість</i> [-ності, оп. -ністю] illumination, light exposure	Фізична величина, яка визначається відношенням світлового потоку, що падає на елементарну ділянку поверхні, до площі цієї ділянки (одиниця в СІ - люкс, лк). Примітка. Рациональність освітлення визначається правильним вибором джерела світла та системи освітлення, створенням необхідного рівня освітленості робочої поверхні, усуненням небажаного блиску. Норми освітлення визначаються СНиП II-4-79.
O.045.000	освидетельство- вание <i>опосвідчення</i> [-ння, оп. -нням] survey	
.001	освидетельство- ва-ние баллонов <i>опосвідчення бало- нів</i> survey of cylinders	Див. <u>O.045.002</u> ОПОСВІДЧЕННЯ посудин.
.002	освидетельство- ва-ние сосудов <i>опосвідчення посу- дин</i> survey of vessels	Технічний огляд, перевірка, випробування на герметичність обладнання, що працює під тиском. Примітка. В Україні регламентується ДНАОП 0.00-1.07-94.
O.046.000	осмотр <i>огляд</i> [-ду, м. (у) -ді і -діє; мн. -ди, -діє] inspection, examination	
.001	медицинский ос- мотр <i>медичний огляд</i> medical examination	Огляд працівників спеціальною комісією лікарів з обов'язковими лабора-торними, клінічними і функціональними дослідженнями з метою визна-чення можливості допуску до конкре-тної роботи (професії) за станом здоров'я. ДСТУ 2293-93.

		Примітка. Перелік професій, працівники яких підлягають медичному огляду, визначається Додатком 1 до ДНА-ОП 0.03-4.02-94.
.002	периодический медицинский осмотр <i>періодичний медичний огляд</i> periodical medical examination	Медичний огляд працівників, який проводять з установленою періодичністю з метою виявлення ознак виробничо зумовлених захворювань, а також патологічних станів, що розвинулися протягом трудової діяльності і перешкоджають продовженню роботи за певним фахом. ДСТУ 3038-95. Примітка. Порядок проведення періодичного медичного огляду визначається ДНАОП 0.03-4.02-94.
.003	предварительный медицинский осмотр <i>попередній медичний огляд</i> preliminary medical examination	Медичний огляд, який проводиться під час влаштування на роботу для визначення початкового стану здоров'я претендента та його відповідності конкретно обраній професії. ДСТУ 3038-95. Примітка. Порядок проведення попереднього медичного огляду визначається ДНАОП 0.03-4.02-94.
.004	технический осмотр <i>технічний огляд</i> monitoring	Захід, який виконується ручним чи автоматичним способом з метою спостереження за станом об'єкта. Примітка. Автоматизований нагляд проводять за допомогою засобів, внутрішніх або зовнішніх відносно до об'єкта. ДСТУ 2860-94.
O.047.000	оснастка <i>оснащення</i> [-ння, ор. -нням] rig, mounting, tool set, tacking, tool	
.001	организационная оснастка <i>організаційне оснащення</i>	Допоміжні засоби праці, які не виконують технічних функцій, а забезпечують ефективну організацію праці людини шляхом створення зручності і безперечності в експлуатації і обслуговуванні основного виробничого устаткування. Організаційне оснащення містить: робочі меблі, при-

		строї і пристосування для зберігання і транспортування предметів і продуктів праці, настили і засоби освітлення та ін.
O.048.000	останов <i>зупин</i> [-ну] stop	
.001	аварийный остано- нов <i>аварійний зупин</i> emergency stop	Див. <u>O.049.001</u> аварійна ЗУПИНКА.
O.049.000	остановка <i>зупинка</i> [-ки, д. і м. -нці; мн. -ки, -нок] stop	
.001	аварийная остано- новка <i>аварійна зупинка</i> emergency stop	Припинення функціонування об'єкта в разі виникнення аварійної ситуації.
.002	вынужденная остано- вочка <i>вимушена зупинка</i> forced stop	Для дорожнього руху - припинення руху транспортного засобу через його технічну несправність або небезпеку, що створюється вантажем, який перевозиться, станом водія або появою перешкоди на дорозі. " Правила дорожнього руху ".
.003	остановка транспортно- го средства <i>зупинка транспор- тного засобу</i> traffic stop	Припинення руху транспортного засобу на час, необхідний для посадки (висадки) пасажирів чи його завантаження (розвантаження), а також для виконання вимог сигналів регулювання дорожнім рухом. ДСТУ 2935-94.
O.050.000	острота <i>гострота</i> [-ту] acuity	
.001	острота зрения <i>гострота зору</i> acuity of vision, visual	Здатність виразно розрізняти предмети, що знаходяться дуже близько один від одного.

	acuity	
O.051.000	осушитель <i>осушувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє] dehumidifier	
.001	абсорбционный осушитель воздуха <i>абсорбційний осушувач повітря</i> absorption dehumidifier	Осушувач повітря, в якому зниження вологомісткості повітря здійснюється за рахунок поглинання водяної пари розчином сорбенту. ДСТУ 2264-93.
.002	адсорбционный осушитель воздуха <i>адсорбційний осушувач повітря</i> adsorption dehumidifier	Осушувач повітря, в якому зниження вологомісткості повітря здійснюється за рахунок поглинання водяної пари з подальшою її капілярною конденсацією в пористому адсорбенті. ДСТУ 2264-93.
.003	конденсационный осушитель воздуха <i>конденсаційний осушувач повітря</i> air cooling type dehumidifier	Осушувач повітря, в якому зниження вологомісткості здійснюється за рахунок конденсації водяної пари на поверхні охолоджувача. ДСТУ 2264-93.
.004	осушитель воздуха <i>осушувач повітря</i> air dehumidifier	Пристрій для безпосереднього зниження вологомісткості повітря. ДСТУ 2264-93m.
O.052.000	отбор <i>відбір</i> [-бору, ор. -бором; мн. -бори, -боріє] selection	
.001	профессиональный отбор <i>професійний відбір</i> professional selection	1. Сукупність заходів, метою яких є відбір осіб для виконання певного виду трудової діяльності за їх професійними знаннями, анатомо-фізіологічними і психологічними особливостями, а також за станом

		здоров'я та віком. ДСТУ 2293-93. 2. Спеціально організоване дослідження, яке ґрунтується на чітких якісних і кількісних оцінках, одержаних за допомогою ранжованих шкал, які дозволяють не лише виявити, але й виміряти властиві людині якості та визначити її придатність до певної професії. Примітка. З метою визначення важливих для фаху якостей людини використовують анкетний, апаратний та тестовий методи. ДСТУ 3138-95.
О.053.000	ответственность <i>відповідальність</i> [-ності, ор. -ністю] responsibility, liability	Захід примушування, зафіксований у законах або інших нормативно-правових актах та заснований на застосуванні до юридичної або фізичної особи певних санкцій у випадку невиконання чи неправильного виконання нею своїх зобов'язань (службових обов'язків).
.001	материальная ответственность за ущерб <i>матеріальна відповідальність за шкоду</i> liability for damage	Матеріальна відповідальність власника підприємства за шкоду, заподіяну працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків. Примітка. Визначається статтею 173 "Кодексу законів про працю України" та регламентується ДНАОП 0.05-1.02-93.
О.054.000	отделение <i>відділення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -лень] department	Структурний підрозділ цеху, що містить декілька виробничих дільниць, займає відокремлену територію та здійснює закінчену частку виробничого процесу з перероблення предмета праці. ДСТУ 2960-94.
О.055.000	отказ <i>відмова</i> [-ви; мн. -ви, -мов] fault, failure	Подія, яка полягає в утраті об'єктом здатності виконувати потрібну функцію, тобто в порушенні працездатного стану об'єкта. Примітка. "Відмова" є подією, на відміну від "несправності", що є станом та причи-

		ною відмови. ДСТУ 2860-94m.
.001	внезапный отказ <i>раптова відмова</i> sudden failure	Відмова, яку неможливо передбачити попередніми дослідженнями чи технічним оглядом. ДСТУ 2860-94.
.002	деградационный отказ <i>деградовна відмова</i> wear-out failure, degradation failure	Відмова, спричинена процесами деградації в об'єкті за умови дотримання всіх установлених правил та (чи) норм його проектування, виготовлення та експлуатації. ДСТУ 2860-94m.
.003	зависимый отказ <i>залежна відмова</i> secondary failure	Відмова об'єкта, спричинена прямо чи непрямо відмовою або несправністю іншого об'єкта. ДСТУ 2860-94.
.004	критический отказ <i>критична відмова</i> critical failure	Відмова, що за оцінками може привести до травмування людей, значних матеріальних збитків чи до інших неприйнятних наслідків. ДСТУ 2860-94.
.005	независимый отказ <i>незалежна відмова</i> primary failure	Відмова об'єкта, не спричинена прямо чи непрямо відмовою чи несправністю іншого об'єкта. ДСТУ 2860-94.
.006	перемежающий-ся отказ <i>повторювальна відмова</i> intermittent failure	Самоусувна відмова одного й того ж характеру, що виникає багаторазово. ДСТУ 2860-94.
.007	полный отказ <i>повна відмова</i> complete failure	Відмова, що призводить до повної неспроможності об'єкта виконувати жодну з потрібних функцій. ДСТУ 2860-94.
.008	постепенный отказ <i>поступова відмова</i> gradual failure, drift failure	Відмова, спричинена поступовими змінами значень одного чи декількох параметрів об'єкта. Примітка. Поступову відмову можна передбачити попередніми дослідженнями чи технічним оглядом, інколи її можна відвернути заходами технічного обслуговування. ДСТУ 2860-94.
.009	ресурсный отказ <i>ресурсна відмова</i>	Відмова, унаслідок якої об'єкт досягає граничного стану.

	marginal failure	ДСТУ 2860-94m.
.010	скрытый отказ <i>прихована відмова</i> latent failure	Відмова, що не виявляється візуально чи штатними методами і засобами контролю та діагностування, але виявляється під час проведення технічного обслуговування чи спеціальними методами діагностування. ДСТУ 2860-94m.
.011	частичный отказ <i>часткова відмова</i> partial failure	Відмова, що призводить до неспроможності об'єкта виконувати частину з потрібних функцій. ДСТУ 2860-94.
.012	явный отказ <i>явна відмова</i> explicit failure	Відмова, що виявляється візуально чи штатними методами і засобами контролю та діагностування під час підготовки об'єкта до використання чи в процесі його використання за призначенням. ДСТУ 2860-94.
O.056.000	отказоустойчивость <i>відмовостійкість</i> [-кості, оп. -кістю] fault tolerance, fail-safety	1. Властивість об'єкта зберігати працездатність за наявності відмов його складових частин. Примітка. Відмовостійкість закладається в процесі проектування об'єкта з метою недопущення критичних відмов і забезпечення безпеки. ДСТУ 2860-94. 2. В автоматизованих системах - властивість системи мінімізувати небажані наслідки у випадку відмови її компонентів, пошкодження або виходу з ладу устаткування, а також помилок персоналу. ДСТУ 2231-93m.
O.057.000	отклонение <i>відхил</i> [-лу; мн. -ли, -ліє] deflection, deviation, variation	1. Невідповідність значень параметрів, фізичних величин та ін. 2. Параметр розташування.
.001	отклонение от коридора движения <i>відхил від коридора руху</i>	Відстань між максимально віддаленою від межі коридора точкою АТЗ, яка вийшла за межу, і найближчою до неї межею коридора. ДСТУ 2886-94m.

О.058.000	отключение <i>вимикання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -кань] disconnection, switching-off	
.001	аварийное отключение электроустановки <i>аварійне вимикання електроустановки</i> emergency switching-off	Швидкодійний захист, який забезпечує автоматичне вимикання електроустановки у випадку виникнення аварійної ситуації.
.002	автоматическое защитное отключение взрывозащищенного электрооборудования <i>автоматичне захисне вимикання вибухозахищеного електрообладнання</i>	Вид вибухозахисту електрообладнання, за якого знімається напруга зі струмовідних частин у випадку руйнування захисної оболонки за час, протягом якого не виникає спалахування вибухонебезпечного середовища. ГОСТ 12.2.020-76m.
.003	защитное отключение электроустановки <i>захисне вимикання електроустановки</i> protective switching-off	Швидкодійний захист, який забезпечує автоматичне вимикання електроустановки у випадку виникнення в ній небезпеки ураження струмом. ГОСТ 12.1.009-76m.
О.059.000	отпуск <i>відпустка</i> [-ки, д. і м. -тці; мн. -ки, -ток] vacation, leave, holidays	Тимчасове звільнення від роботи.
.001	ежегодный дополнительный отпуск за особый характер работы и его продолжительность	1. Щорічна додаткова відпустка тривалістю до 35 календарних днів, яка надається окремим категоріям працівників, робота яких пов'язана з підвищенням нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням або виконується в особливих природних

	<i>щорічна додаткова відпустка за особливий характер праці та її тривалість</i>	географічних і геологічних умовах та умовах підвищеного ризику для здоров'я, за "Списком виробництв, робіт, професій і посад працівників, робота яких пов'язана з підвищеним нерво-емоційним та інтелектуальним навантаженням або виконується в особливих природних географічних і геологічних умовах та умовах підвищеного ризику для здоров'я", затвердженим Кабінетом Міністрів України. 2. Щорічна додаткова відпустка тривалістю до 7 календарних днів надається працівникам з ненормованим робочим днем згідно із списками посад, робіт та професій, визначених колективним договором, угодою. Примітка. Конкретна тривалість відпустки встановлюється колективним чи трудовим договором залежно від часу зайнятості працівника в цих умовах. Закон України "Про відпустки", стаття 8.
.002	ежегодный дополнительный отпуск за работу с вредными и тяжелыми условиями труда <i>щорічна додаткова відпустка за роботу зі шкідливими і важкими умовами праці</i>	Щорічна додаткова відпустка тривалістю до 35 календарних днів, яка надається працівникам, зайнятим на роботах, пов'язаних із негативним впливом на здоров'я шкідливих виробничих факторів, за "Списком виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість працівників на роботах у яких дає право на щорічну додаткову відпустку", затвердженим Кабінетом Міністрів України. Конкретна тривалість відпустки встановлюється колективним чи трудовим договором залежно від результатів атестації робочих місць за умовами праці та часу зайнятості працівника в цих

		умовах. Закон України "Про відпустки", стаття 7.
.003	ежегодный основной отпуск <i>щорічна основна відпустка</i>	Відпустка зі збереженням місця роботи (посади) та середнього заробітку, яка щорічно надається працівникам у відповідності з трудовим законодавством України. Тривалість відпусток незалежно від режимів та графіків роботи розраховується в календарних днях і не може бути менш ніж 24 календарні дні за відпрацьований робочий рік, який відлічується з дня укладання трудового договору. Закон України "Про відпустки", статті 5 - 6.
O.060.000	отравление <i>отруєння</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -єнь] intoxication, poisoning	Захворювання, зумовлене впливом на організм отрути різного походження. Може бути гострим, хронічним, виробничим, харчовим, медикаментозним, алкогольним.
O.061.000	отсек <i>відсік</i> [-ку; мн. -ки, -ків] compartment	
.001	пожарный отсек <i>пожежний відсік</i> fire compartment	Об'єм будинку (споруди), виділений протипожежними перешкодами. ДСТУ 2272-93.
O.062.000	отстойник <i>відстійник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] settler	
.001	двухъярусный отстойник <i>двоюрисний відстійник</i> compound settling basin	Відстійник, в якому процес відстоювання стічних вод і зброджування осаду суміщені й відбуваються в конструктивно розділених об'ємах. ДСТУ 2569-94.
.002	отстойник для очистки воды <i>відстійник для очищення води</i>	Споруда для осадження з води змулених речовин. ДСТУ 2569-94m.

	setting basin for water purification	
.003	ОТСТОЙНИК СТОЧ- НЫХ ВОД <i>відстійник стічних вод</i> settler of waste water	Споруда для осадження змулених у стічних водах речовин. ДСТУ 2569-94m.
O.063.000	ОТЧЕТ <i>звіт</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] report	
.001	ОТЧЕТ О СОСТОЯ- НИИ УСЛОВИЙ И БЕЗОПАСНОСТИ ТРУДА <i>звіт про стан умов та безпеки праці</i>	Форма відомчої звітності N 1-УБ, яка подається 31 січня підприємствами, установами і організаціями незалеж- но від форм власності та видів дія- льності: 1) своїй вищестоящій організації (за її відсутності - обласній, районній, міській держадміністрації); 2) територіальним управлінням Держнаглядохоронпраці (за їх вказів- кою); 3) обласним (районним, міським) санітарно-епідеміологічним службам (за їх вказівкою). Примітка. Порядок складання форми наведено в Додатку 2 до ДНА- ОП 0.00-8.05-94.
.002	ОТЧЕТ О СОСТОЯ- НИИ УСЛОВИЙ ТРУ- ДА, ЛЬГОТЫ И КОМПЕНСАЦИИ ЗА РАБОТУ ВО ВРЕД- НЫХ УСЛОВИЯХ <i>звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за ро- боту в шкідливих умовах</i>	Форма державної статистичної звіт- ності N 1-ПВ, яка подається 31 січня підприємствами, установами і органі- заціями незалежно від форм власно- сті та видів діяльності: 1) обласному (районному, міському) органу державної статистики за їх вказівкою; 2) своїй вищестоящій організації (за її відсутності - обласній, районній, міській держадміністрації); 3) територіальним управлінням Держнаглядохоронпраці (за їх вказів- кою). Примітка. Порядок складання форми

		наведено в Додатку 1 до ДНА-ОП 0.00-8.05-94.
О.064.000	ОУ ОК <i>[невідм.]</i>	Див. <u>О.037.001</u> ОРГАН керування СЛМ. ДСТУ 2429-94m.
О.065.000	охрана <i>охорона</i> <i>[-ни]</i> protection	
.001	охрана вод <i>охорона води</i> water protection	Система заходів, спрямованих на запобігання, обмеження і ліквідацію наслідків забруднення, засмічення і виснаження вод. ДСТУ 3041-95.
.002	охрана здоров'я работников <i>охорона здоров'я</i> <i>працівників</i> health protection of the workers	Система заходів, спрямованих на збереження здоров'я працівників, враховуючи категорії робіт, що виконуються, та виробничого середовища. ДСТУ 2293-93m.
.003	охрана природы <i>охорона природи</i> nature protection	Система заходів, спрямованих на підтримання раціональної взаємодії між діяльністю людини та довкіллям і забезпечення збереження та відтворення природних багатств, раціонального використання природних ресурсів, попередження прямих та непрямих шкідливих впливів результатів діяльності суспільства на природу та здоров'я людини. ГОСТ 17.0.0.01-76m.
.004	охрана труда <i>охорона праці</i> protection of labor	Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці. Закон України "Про охорону праці".
.005	охрана труда женщин <i>охорона праці жінок</i>	Установлена законодавством заборона застосування праці жінок на важких роботах та роботах зі шкідливими або небезпечними умовами

	protection of labor of the women	праці, визначених ДНА-ОП 0.03-8.08-93; на підземних роботах (крім деяких), а також залучення жінок до підймання та переміщення важких речей, маса яких перевищує граничні норми, установлені ДНА-ОП 0.03-3.28-93. Примітка. Особливо регулюється праця вагітних жінок і жінок, що мають неповнолітніх дітей.
.006	охорона труда инвалидов <i>охорона праці інвалідів</i> protection of labor of the invalids	Установлені законодавством умови праці для інвалідів з урахуванням медичних рекомендацій.
.007	охорона труда несовершеннолетних <i>охорона праці неповнолітніх</i> protection of labor of the minors	Установлена законодавством заборона застосування праці неповнолітніх, тобто осіб віком до вісімнадцяти років на роботах, визначених у ДНА-ОП 0.03-8.07-94, а також залучення неповнолітніх до підймання та переміщення важких речей, маса яких перевищує граничні норми, установлені ДНАОП 0.03-3.29-96. Примітка. Порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх цим професіям визначається ДНА-ОП 0.00-4.24-94. Тривалість робочого часу, відпусток та деякі інші умови праці неповнолітніх визначаються чинним законодавством.
.008	санитарная охрана почв <i>санітарна охорона ґрунтів</i> sanitary protection of soils	Система законодавчих, організаційних та санітарно-технічних заходів, спрямованих на попередження забруднення ґрунтів побутовими та промисловими відходами, а також речовинами, які цілеспрямовано застосовуються в сільському та лісовому господарстві за нешкідливих для здоров'я населення рівнів впливу цих речовин. ДСТУ 3038-95m.

О.066.000	оценка <i>оцінювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] evaluation	
.001	гигиеническая оценка <i>гігієнічне оцінюван-</i> <i>ня</i> hygienic evaluation	Вивчення токсичності та небезпечності певного чинника навколишнього середовища з метою обґрунтування гігієнічного нормативу та (чи) системи профілактичних та оздоровчих заходів. ДСТУ 3038-95.
.002	оценка санитар- ного состояния почвы <i>оцінювання санітар-</i> <i>ного стану ґрунту</i>	Визначення фізико-хімічних та біологічних властивостей ґрунту та речовин і організмів, що містяться в ньому, які можуть заподіяти шкоду здоров'ю та самопочуттю людини внаслідок контакту її з ґрунтом, або через суміжні з ним середовища. ДСТУ 3038-95m.
О.067.000	очаг <i>вогнище</i> [-ща, ор. -щем; мн. -ща, -нищ]	
.001	очаг пожара <i>вогнище</i> [-ща, ор. -щем; мн. -ща, -нищ] seat of fire	Місце початкового виникнення пожежі. ДСТУ 2272-93.
О.068.000	очистка <i>очищення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -щень] purification, flush, sanitizing, clearing	Дії, спрямовані на одержання чого-небудь чистим (однорідним) за складом.
.001	биологическая очистка сточных вод <i>біологічне очищення</i> <i>стічних вод</i> biological waste water purification	Технологічні процеси очищення стічних вод, які ґрунтуються на здатності біологічних організмів розкласти забруднювальні речовини. ДСТУ 2569-94m.
.002	глубокая очистка	Додаткове очищення попередньо

	сточных вод <i>глибоке очищення</i> <i>стічних вод</i> deep waste water purification	очищених стічних вод, яке забезпе- чує подальше зниження в них деяких залишкових забруднювальних рече- вин. ДСТУ 2569-94m.
.003	механическая очистка сточных вод <i>механічне очищення</i> <i>стічних вод</i> mechanical waste water purification	Технологічний процес очищення сті- чних вод механічними методами і методами фізичної дії. ДСТУ 2569-94.
.004	очистка воды <i>очищення води</i> water purification	1. Вилучення з води домішок з метою досягнення потрібної якості. ДСТУ 3041-95. 2. Технологічні процеси, застосову- вані для прояснювання і знебарв- лення води. ДСТУ 2569-94m.
.005	очистка газа <i>очищення газу</i> gas clearing	1. Відокремлення від газу або перет- ворення в нешкідливий стан рече- вин, що забруднюють атмосферу. ГОСТ 17.2.1.04-77. 2. Очищення природного газу від домішок.
.006	очистка сточных вод <i>очищення стічних</i> <i>вод</i> waste water purification	Оброблення стічних вод з метою розкладання або вилучення з них певних речовин. ДСТУ 2569-94.
.007	промышленная очистка газа <i>промислове очи-</i> <i>щення газу</i> industrial gas clearing	Очищення газу з метою подальшої утилізації або повернення у вироб- ництво відокремленого від газу або перетвореного в нешкідливий стан продукту. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.008	санитарная очис- тка газа <i>санітарне очищен-</i> <i>ня газу</i> hygiene gas clearing	Очищення газу від залишкового вміс- ту в газі забруднювальної речовини, завдяки чому забезпечується дотри- мання встановлених для цієї забруд- нювальної речовини допустимих концентрацій у повітрі населених

		місць або виробничих приміщень. ГОСТ 17.2.1.04-77m.
.009	санитарная очистка населенных мест <i>санітарне очищення населених місць</i> sanitary clearing of locality	Система заходів щодо збирання, зберігання, видалення, знешкодження та утилізації твердих та рідинних комунальних відходів у населених місцях. ДСТУ 3038-95m.
.010	химическая очистка сточных вод <i>хімічне очищення стічних вод</i> chemical waste water purification	Технологічні процеси очищення стічних вод із застосуванням реагентів. ДСТУ 2569-94.
О.069.000	очки <i>окуляри</i> [тільки мн., -рів] eye-glasses, glasses, spectacles	Засіб покращання зору або захисту очей. Використовуються окуляри відкритого типу та з боковим захистом.
.001	защитные очки <i>захисні окуляри</i> eye protector, protective spectacles, safety spectacles	Засіб індивідуального захисту очей від впливу небезпечних та шкідливих виробничих факторів. ГОСТ 12.4.001-80.

П

П.001.000	память <i>пам'ять</i> [тільки мн., -тію] memory, storage	1. Загальна назва для будь-яких засобів фіксації та зберігання інформації. 2. У техніці - пристрій чи середовище, які можуть зберігати інформацію для подальшого її використання. ДСТУ 2483-94. 3. У біології - здатність людини зберігати та відновлювати у свідомості попередні враження, досвід, поняття.
.001	оперативная па-	Процеси, які дозволяють зберігати

	м'ять человека <i>оперативна пам'ять людини</i> human operative memory	поточну інформацію на час, необхідний для вирішення тих чи інших практичних задач. Цей час складає від декілька секунд до декілька хвилин. Середній обсяг пам'яті складає 5-9 символів.
П.002.000	панель <i>панель</i> [-лі, ор. -плю; мн. -лі, -лей] panel	Частина установки, агрегату, щита або приладу, на якій монтуються елементи контролю, керування, сигналізації і т.д.
.001	панель отображения информации пульта управления <i>панель відображення інформації пульта керування</i> information panel of the console	Частина пульта керування з розміщеними на ній засобами відображення інформації.
.002	панель управления пульта управления <i>панель керування пульта керування</i> control panel of the console	Частина пульта керування з розташованими на ній засобами керування.
П.003.000	паразит <i>паразит</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] parasite	У біології - тваринний або рослинний організм, що живе на поверхні (ектопаразит) або в середині (ендопаразит) іншого організму (хазяїна) і годується за його рахунок.
П.004.000	паразитология <i>паразитологія</i> [-гії, ор. -гією] parasitology	Наука про явища паразитизму та про самих тваринних або рослинних паразитів; спрямована на охорону здоров'я людини та тварин і на захист рослин.
П.005.000	параметр <i>параметр</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] intensity, parameter, value	Величина, яка характеризує яку-небудь властивість або стан процесу, явища, пристрою, системи, виробу.

.001	диагностический параметр <i>діагностований параметр</i> test parameter	Параметр об'єкта, що використовується під час його діагностування. ДСТУ 2389-94.
.002	контролируемый параметр <i>контрольований параметр</i> test parameter, controlled parameter	Параметр об'єкта, що використовується під час його контролю. ДСТУ 2389-94.
.003	параметр потока отказов <i>параметр потоку відмов</i> failure intensity	Відношення математичного сподівання кількості відмов відновлюваного об'єкта за досить малий його наробок до значення цього наробка. ДСТУ 2860-94m.
.004	термодинамический параметр <i>термодинамічний параметр</i> thermodynamic parameter	Фізична величина, яка характеризує стан термодинамічної системи.
.005	эргономический параметр <i>ергономічний параметр</i> ergonomic parameter	Кількісна характеристика технічних особливостей системи "людина-машина", що зумовлює ергономічні показники її якості. ДСТУ 2429-94.
П.006.000	пароперегреватель <i>пароперегрівач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів]	Пристрій, що призначений для підвищення температури пари вище за температуру насичення, яка відповідає тискові в котлі. ДНАОП 0.00-1.08-94.
П.007.000	парфюмеризатор <i>парфюмеризатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] perfumerizer	<i>Див. П.007.001</i> ПАРФЮМЕРИЗАТОР повітря.
.001	парфюмеризатор воздуха <i>парфюмеризатор повітря</i> perfumerizer	Пристрій, що подає в повітря речовини для створення певних ароматів. ДСТУ 2264-93.

П.008.000	паспорт <i>паспорт</i> [-та; мн. -ти, -тіє] certificate, descriptor	Реєстраційний та технологічний документ, який містить основні відомості з яких-небудь підприємств, споруд, обладнання, предметів господарського використання, виробів і т.д.
.001	паспорт промислового підприємства <i>паспорт промислового підприємства</i> certificate of industrial enterprise	Документ, що містить дані про наявність і використання виробничих потужностей, спеціалізацію виробництва та інші технічні, організаційні, економічні характеристики підприємства. ДСТУ 2960-94.
.002	производственный паспорт <i>виробничий паспорт</i> production certificate	Документ, в якому зафіксовані нормативи часу здійснення певних операцій виробничого процесу та технічно можлива виробнича потужність устаткування підприємства. ДСТУ 2960-94.
.003	санитарно-технический паспорт <i>санітарно-технічний паспорт</i> sanitary certificate	Документ з охорони праці, що характеризує санітарно-технічний стан виробничого об'єкта (цеху, ділянки) та дозволяє запланувати оздоровчі заходи з покращання умов праці. ОСТ 51.81-82.
П.009.000	паспортизация <i>паспортизація</i> [-ції, ор. -цією] certification	
.001	паспортизация рабочего места <i>паспортизація робочого місця</i> certification of a workplace	<i>Див. А.039.001</i> АТЕСТАЦІЯ робочого місця.
П.010.000	пассажир <i>пасажир</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] passenger	Особа, яка знаходиться в транспортному засобі, але не причетна до керування ним. ДСТУ 2935-94.
П.011.000	ПВР <i>ПВР</i>	<i>Див. П.108.001</i> ПРОЕКТ виконання робіт.

	[невідм.]	
П.012.000	пдв ГДВ [невідм.]	Див. В.058.004 гранично допустимий ВИКИД. ГОСТ 17.2.1.04-77.
П.013.000	пдк ГДК [невідм.]	Див. К.047.008 гранично допустима КОНЦЕНТРАЦІЯ.
П.014.000	пдс ГДС [невідм.]	Див. С.014.003 гранично допустимий СКИД речовини до водного об'єкта. ДСТУ 3041-95.
П.015.000	пду ГДР [невідм.]	Див. У.012.010 гранично допустимий РІВЕНЬ.
П.016.000	пена піна [-ни] foam	Вогнегасна речовина, яка складається з дрібних бульбашок газу з оболонкою із рідинної плівки. Примітка. Ізолює речовину, яка горить, від кисню повітря, припиняє проникнення горючих газів і пари в зону реакції, зв'язує велику кількість теплоти, виключає теплофізичні умови підтримання реакції горіння. Найбільш поширений засіб пожежогасіння в нафтовій та газовій промисловості.
П.017.000	пеногенератор піногенератор [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] foam generator	Апарат безперервної дії для утворення хімічної піни, яка використовується для гасіння пожеж; складається зі струминного насоса та бункера для піноутворювального порошку.
П.018.000	пеносмеситель пінозмішувач [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів] foammixer	
.001	пожарный пено- смеситель пожежний пінозмішувач fire foammixer	Пристрій для введення у воду піноутворювальних і змочувальних добавок. ДСТУ 2273-93м.
П.019.000	пенсия пенсія [-сії, ор. -сією; мн.	Грошове забезпечення за віком, з інвалідності, у зв'язку зі втратою годувальника, а також для деяких кате-

	-сії, -сій] pension	горій працівників за вислугу років.
.001	пенсии по возра- ту на льготных условиях <i>пенсії за віком на пільгових умовах</i> retirement pension on favourable terms	Пенсія, право на отримання якої одержують працівники, зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці, за досягнення пониженого пенсійного віку та скороченого стажу роботи або тільки за досягнення пониженого пенсійного віку. Порядок призначення пенсії на пільгових умовах визначається статтею 13 Закону України "Про пенсійне забезпечення".
П.020.000	перевод <i>переведення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -день] reassignment	
.001	перевод на более легкую работу <i>переведення на ле- гшу роботу</i> reassignment on easier work	Переведення власником або уповноваженим ним органом працівників, які потребують за станом здоров'я надання легшої роботи, за їх згодою, на таку роботу у відповідності з медичним висновком тимчасово або без обмеження строку. Примітка. Законодавством встановлено, що в разі переведення за станом здоров'я на легшу нижчеоплачувану роботу за працівниками зберігається попередній середній заробіток протягом двох тижнів з дня переведення, а у випадках, передбачених законодавством України, попередній середній заробіток зберігається на весь час виконання нижчеоплачуваної роботи або проводиться виплата допомоги державного соціального страхування. "Кодекс законів про працю України", стаття 170.
П.021.000	перегородка <i>перегородка</i> [-ки, д. і м. -дці; мн. -ки, -док] baffle	
.001	перегородка для	Засіб шумовідбиття.

	шумоотражения <i>перегородка для шумовідбиття</i> noise reflex baffle	ДСТУ 2325-93m.
П.022.000	перегревание <i>перегрівання</i> [-ння, ор. -нням; р. Мн. -вань] superheating	
.001	перегревание организма <i>перегрівання організму</i> superheating of organism	Стан організму, що виникає внаслідок нагромадження в ньому тепла від навколишнього середовища. ДСТУ 3038-95m.
П.023.000	переезд <i>переїзд</i> [-да; р. мн. -дів] crossing	
.001	железнодорожный переезд <i>залізничний переїзд</i> railway crossing	Перехрещення на одному рівні дороги з залізничними коліями. ДСТУ 2935-94.
П.024.000	перекресток <i>перехрестя</i> [-тя, ор. -тям] crossroad	Місце перехрещення, примикання чи розгалуження доріг на одному рівні, межею якого є уявні лінії між початком заокруглень проїзної частини кожної дороги. Примітка. Не вважаються перехрестям виїзди на дорогу з прилеглих територій. ДСТУ 2935-94m.
П.025.000	переохлаждение <i>переохолодження</i> [-ння, ор. -нням; р. Мн. -жень] supercooling	
.001	переохлаждение организма <i>переохолодження організму</i> supercooling of organism	Стан організму, що виникає внаслідок надмірного віддавання тепла в навколишнє середовище. ДСТУ 3038-95m.

П.026.000	пересмотр <i>перегляд</i> [-ду, м. (у) -ді і -діє; мн. -ду, -діє] revision	
.001	пересмотр норматива <i>перегляд нормативу</i> revision of the specification	Змінювання існуючої величини нормативу на основі нових наукових даних. ДСТУ 3038-95.
П.027.000	переутомление <i>перевтома</i> [-ми] overfatigue	
.001	переутомление организма <i>перевтома організму</i> overfatigue of organism	Сукупність стійких несприятливих для здоров'я працівників порушень функцій організму, які виникають унаслідок накопичення стомлення. ДСТУ 3038-95m.
П.028.000	переход <i>перехід</i> [-ходу, ор. -ходом, м. (у) -ході; мн. -ходи, -ходіє] crossing	
.001	пешеходный переход <i>пішохідний перехід</i> pedestrian crossing, zebra crossing	Ділянка проїзної частини чи спеціальна споруда, призначена для руху пішоходів через дорогу, позначена дорожніми знаками і (чи) дорожньою розміткою, світлофорами. ДСТУ 2935-94m. Примітка. Згідно "Правил дорожнього руху" за відсутності дорожньої розмітки межі пішохідного переходу визначаються відстанню між дорожніми знаками, а на перехресті - шириною тротуарів.
П.029.000	период <i>період</i> [-ду; мн. -ди, -діє] period	
.001	период нормальной эксплуатации <i>період нормальної</i>	Відрізок часу, протягом якого забезпечується стабільне функціонування усталеного виробництва.

	<i>експлуатації</i> period of normal operation, useful life period	ДСТУ 2960-94.
.002	период освоения <i>період освоєння</i> breaking-in period	Відрізок часу від введення в дію об'єкта до отримання сталих передбачених проектом обсягів випуску продукції за умови досягнення проектного рівня основних техніко-економічних показників. ДСТУ 2960-94.
.003	период пуска <i>період пуску</i> start-up period	Відрізок часу, протягом якого вводять у дію закінчений об'єкт, комплектують штат працівників, проводять випробування та налагодження устаткування. ДСТУ 2960-94.
.004	теплый период года <i>теплій період року</i> warm period of year	Період року, протягом якого середньодобова температура зовнішнього повітря вище 10 °С. ГОСТ 12.1.005-88.
.005	холодный период года <i>холодний період року</i> cold period of year	Період року, протягом якого середньодобова температура зовнішнього повітря дорівнює 10 °С та нижче. ГОСТ 12.1.005-88.
П.030.000	персонал <i>персонал</i> [-лу] staff, personnel	Особистий склад установи або виробничого підприємства, який являє собою групу людей за професійними або іншими ознаками.
.001	непромышленный персонал <i>непромисловий персонал</i> auxiliary personnel	Працівники, які належать до непромислових галузей та зайняті забезпеченням нормальних умов функціонування підприємства та обслуговуванням його колективу. ДСТУ 3138-95.
.002	промышленно-производственный персонал <i>промислово-виробничий персонал</i> industrial personnel	Працівники, які безпосередньо беруть участь у процесі виробництва чи зайняті в обслуговуванні виробничої діяльності підприємства. ДСТУ 3138-95.
.003	ремонтный пер-	Персонал, що забезпечує ремонт і

	сонал <i>ремонтний персо- нал</i> repair staff	відтворення технічних засобів, які відмовили, в умовах спеціалізованих ремонтних підрозділів.
.004	эксплуатацион- ный персонал <i>експлуатаційний персонал</i> maintenance staff, operational staff, liveware	Персонал, що забезпечує функціонування та обслуговування технічних засобів і людино-машинних систем.
П.031.000	перчатка <i>рукавичка</i> [-ки, д. і м. -ці; мн. -ки, -чок] glove	Засіб індивідуального захисту рук. ІЕС 743-83.
.001	диэлектрические перчатки <i>діелектричні рука- вички</i> insulating gloves	Засіб індивідуального електрозахис- ту рук. ІЕС 743-83.
П.032.000	пешеход <i>пішохід</i> [-ходу, ор. -ходом, м. (на) -ході; мн. -ходи, -ходів] pedestrian	Особа, яка перебуває на дорозі поза транспортним засобом і не виконує на дорозі будь-яку роботу. ДСТУ 2935-94m. Примітка. Згідно з "Правилами дорожнього руху" до пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу чи інвалідну коляску.
П.033.000	питание <i>живлення</i> [-ння, ор. -нням] supply	Забезпечення об'єкта енергією.
.001	аварийное пита- ние <i>аварійне живлення</i> emergency supply	Забезпечення енергією необхідних ділянок об'єкта в аварійному режимі.
П.034.000	пламя <i>полум'я</i> [-м'я, ор. -м'ям] flame	Горіння в газовій фазі, що супроводжується випромінюванням світла та тепла. ДСТУ 2272-93.
П.035.000	план	1. Певний порядок, послідовність у

	<i>план</i> [-ну; мн. -ни, -нів] plan	діях, викладення чого-небудь. 2. Креслення розташування об'єктів на місцевості.
.001	план ліквідації аварії <i>план ліквідації аварії</i> contingency plan	Документ, що складається для всіх вибухо-, пожежонебезпечних об'єктів нафтогазової промисловості на випадок їх можливих аварій. Примітка. У нафтогазовій промисловості України чинним є НАОП 1.1.21-5.07-79, який містить у собі порядок дій та розподіл обов'язків між особами, що приймають участь у ліквідації аварій, список посадових осіб та організацій, які повинні бути терміново повідомлені про аварію. Плани ліквідації аварій повинні передбачати вид і місце можливих аварій (з додаванням схем розташування основного та допоміжного обладнання, вентиляції, мереж та комунікацій, кранів, рубильників тощо), заходи з відключення пошкодженої ділянки, з гасіння пожеж, з евакуації людей і охорони довкілля, дані про інструменти, обладнання, які залучаються для ліквідації аварій, та їх розташування.
.002	план пожаротушения объекта <i>план пожежогасіння об'єкта</i> plan of object fire-extinguishment	Документ, що визначає основні питання організації гасіння пожежі, яка поширилася на об'єкті. ДСТУ 2272-93.
.003	план евакуації при пожежі <i>план евакуації під час пожежі</i> evacuation plan	Документ, в якому вказано евакуаційні шляхи та виходи, визначено правила поведінки людей, а також порядок і послідовність дій експлуатаційного персоналу на об'єкті у випадку виникнення пожежі. ДСТУ 2272-93m.
П.036.000	пластичність <i>пластичність</i> [-ності, ор. -ністю] plasticity	Здатність матеріалу проявляти пластичну деформацію. ДСТУ 2825-94.
П.037.000	пленка <i>плівка</i>	Тонкий шар, еластична стрічка на будь-чому.

	<i>[-ки, д. і м. -вці; мн. -ки, -вок]</i> film	
.001	биологическая пленка <i>біологічна плівка</i> biological film	Плівка з бактерій та інших мікроорганізмів на поверхні завантаження біологічного фільтра, які окиснюють і мінералізують забруднювальні речовини. ДСТУ 2569-94м.
П.038.000	площадь <i>площа</i> <i>[-щі, ор. -щею; мн. -щі, площ, д. -щам]</i> area	
.001	защищаемая от пожара площадь <i>захищена від пожежі</i> <i>площа</i> protected area	Площа приміщення, будівлі, споруди, яку може впевнено захистити один технічний засіб (система) пожежогасіння з виникненням пожежі в будь-якій її точці. ДСТУ 2272-93м.
П.039.000	поверхность <i>поверхня</i> <i>[-ні, ор. -нею; мн. -ні, -хонь]</i> surface	
.001	поверхность трения <i>поверхня тертя</i> sliding surface	Поверхня тіла, що бере участь у процесі тертя. ДСТУ 2823-94.
.002	рабочая поверхность <i>робоча поверхня</i> working surface	В ергономіці - уявна або дійсна площина, в якій ведеться основна робота.
П.040.000	повреждение <i>пошкодження</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -жень]</i> damage, defect	Подія, яка полягає в порушенні справного стану об'єкта, коли зберігається його працездатність. ДСТУ 2860-94.
.001	усталостное повреждение <i>втомне пошкодження</i>	Необоротна зміна фізико-механічних властивостей матеріалу об'єкта і поява втомної тріщини від дії цикліч-

	ня fatigue damage	ного навантаження. ДСТУ 2444-94.
П.041.000	повышение підвищення [-ння, ор. -нням; р. мн. -щень] growth	
.001	повышение безо- тказности підвищення безвід- мовності reliability growth	Див. <u>Р.044.001</u> ЗРОСТАННЯ безвід- мовності. ДСТУ 2860-94.
П.042.000	погибший загиблий [-лого; мн. -лі, -лих]	
.001	погибший от по- жара загиблий від пожежі	Особа, смерть якої має прямий при- чинний зв'язок з пожежею. "Правила обліку пожеж" .
.002	погибший при дорож- но-транспортном происшествии загиблий під час дорож- ньо-транспортної пригоди	Особа, яка загинула на місці дорож- ньо-транспортної пригоди чи помер- ла через певний проміжок часу вна- слідок травм, отриманих під час до- рожньо-транспортної пригоди. ДСТУ 2935-94. Примітка. Згідно з "Правилами обліку дорожньо-транспортних пригод" цей про- міжок складає 30 діб.
П.043.000	погонщик погонич [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів] driver	
.001	погонщик живот- ных погонич тварин driver	Особа, яка користується дорогою для перегону тварин. ДСТУ 2935-94.
П.044.000	подголовник підголівник [-ка; мн. -ки, -ків]	Самостійне пристосування або час- тина спинки сидіння, крісла операто- ра, що забезпечує зручну позу в про- цесі роботи.
П.045.000	подлокотник підлокітник [-ка; мн. -ки, -ків]	Пристосування на сидінні, кріслі опе- ратора, на яке спираються ліктем для зручності в процесі роботи.

	arm rest	
П.046.000	подмости <i>підмости</i> [р. мн. -міє] trestle, falsework scaffolding	У будівництві - одноярусна конструкція, призначена для виконання робіт, які потребують переміщення робочих місць по фронті. ГОСТ 24258-88.
П.047.000	подразделение <i>підрозділ</i> [-лу; мн. -ли, -ліє] division	
.001	производственное подразделение <i>виробничий підрозділ</i> industrial division	Структурна одиниця підприємства, яка виконує конкретну функцію виробництва та відповідає за неї. ДСТУ 2960-94.
П.048.000	подставка <i>підставка</i> [-ки, д. і м. -вці; мн. -ки, -вок] support	
.001	подставка для ног <i>підставка для ніг</i>	Пристосування для ніг на сидінні, кріслі оператора, що забезпечує зручну позу в процесі роботи.
.002	пожарная подставка <i>пожежна підставка</i> fire support	Деталь трубопроводу для встановлення пожежного гідранта. ДСТУ 2273-93.
П.049.000	пожар <i>пожежа</i> [-жі, ор. -жею; мн. -жі, -жеж] fire	Неконтрольоване горіння поза спеціальним вогнищем, що розповсюджується в часі і просторі. ДСТУ 2272-93. Примітка. Залежно від розміру матеріальних збитків пожежі поділяються на особливо великі, великі та інші. "Правила обліку пожеж" .
.001	большой пожар <i>велика пожежа</i> large fire	Пожежа, унаслідок якої спричинені збитки на суму від 1000 до 10000 розмірів мінімальної заробітної плати. "Правила обліку пожеж" .
.002	особо большой пожар <i>особливо велика пожежа</i>	Пожежа, унаслідок якої спричинені збитки на суму 10000 і більше розмірів мінімальної заробітної плати. "Правила обліку пожеж" .

	especially large fire	
П.050.000	пожаробезопасность <i>пожежобезпека</i> [-ки, д. і м. -ці] fire safety	Див. П.050.001 ПОЖЕЖОБЕЗ-ПЕКА об'єкта.
.001	пожаробезопасность объекта <i>пожежобезпека об'єкта</i> fire safety of an object	Стан об'єкта, за якого з регламентованою імовірністю виключається можливість виникнення і розвитку пожежі та впливу на людей небезпечних факторів пожежі, а також забезпечується захист матеріальних цінностей. ДСТУ 2272-93m.
П.051.000	пожаровзрывоопасность <i>пожежовибухонебезпечність</i> [-ності, ор. -ністю] fire-explosive hazard	Див. П.051.001 ПОЖЕЖОВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІСТЬ речовин та матеріалів.
.001	пожаровзрывоопасность веществ и материалов <i>пожежовибухонебезпечність речовин та матеріалів</i> fire-explosive hazard of substances and materials	Сукупність властивостей, які характеризують їх здатність до виникнення та розповсюдження горіння. Наслідком горіння, у залежності від його швидкості та умов протікання, можуть бути пожежа або вибух. ГОСТ 12.1.044-89m.
П.052.000	пожароопасность <i>пожежонебезпека</i> [-ки, д. і м. -ці] fire hazard	Див. О.030.009 пожежна НЕБЕЗПЕКА. ГОСТ 12.1.003-81.
П.053.000	поза <i>поза</i> [-зи; мн. -зи, поз] pose	
.001	рабочая поза <i>робоча поза</i> working pose	Положення тулубу, голови, рук і ніг працівника відносно знарядь та предметів праці. Примітка. Найбільш розповсюджені робочі пози - сидячи та стоячи чи перемінні (сидячи-стоячи).

		ДСТУ 3138-95.
П.054.000	показатель <i>показник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] transmission, factor, index, indicator, parameter	1. Явища або події, за яких можна робити висновки про хід якого-небудь процесу. 2. Кількісна характеристика одного або декількох властивостей виробу, яка розглядається за наявності заданих параметрів.
.001	антропометрические показатели <i>антропометричні показники</i> anthropometric parameters	Розміри, форма і маса тіла людини, що використовуються для оцінювання відповідності виробу можливостям людини.
.002	единичный эргономический показатель качества изделия <i>одиничний ергономічний показник якості виробу</i> individual ergonomic parameter of production quality	Показник якості виробу, що характеризує одну з його ергономічних властивостей.
.003	комплексный эргономический показатель качества изделия <i>комплексний ергономічний показник якості виробу</i> complex ergonomic parameter of production quality	Показник якості виробу, що характеризує одночасно декілька його ергономічних властивостей.
.004	нормируемый показатель безопасности промышленного предприятия <i>нормований показник безпечності</i>	Показник безпечності, значення якого регламентовано нормативно-технічною та (або) конструкторською (проектною) документацією промислового підприємства. Примітка. Як нормовані показники безпечності можуть бути використані один чи декілька показників, включених до цього стандарту, залежно від виду промислового

	<i>промислового підприємства</i> normalized parameter of safety of the industrial enterprise	го підприємства, ступеня його важливості, умов виробництва, наслідків реалізації потенційної небезпеки, величини (частки) витрат на забезпечення безпечності промислового підприємства. В обґрунтованих випадках допускається нормувати показники безпечності, якщо вони не суперечать визначенням показників цього стандарту. Значення нормованих показників безпечності враховують під час визначення величини витрат на проектування, спорудження та експлуатацію промислового підприємства, термінів його промислового використання та окупності. ДСТУ 2156-93.
.005	показатели об- служиваемости <i>показники обслу- говуваності</i>	Характеристика виробу і його елементів, що забезпечує зручність проведення технічного обслуговування, ремонту і підготовки до експлуатації.
.006	показатели осво- яемости <i>показники освоюва- ності</i>	Характеристики, що віддзеркалюють пристосованість виробу до швидкого ефективного освоєння людиною.
.007	показатели по- жаровзрывоопа- сно-сти веществ и материалов <i>показники пожежо- вибухонебезпечно- сті речовин та ма- теріалів</i> fire-explosive hazard parameters of substances and materials	Параметри та властивості речовин і матеріалів, що характеризують їх пожежовибухонебезпечність. Примітка. Такими є: температура спалаху, спалахування, самоспалахування, жевріння; температурні та концентраційні границі спалахування; умови теплового самозаймання; мінімальна енергія запалювання; кисневий індекс; нормальна швидкість розповсюдження полум'я; індекс розповсюдження полум'я і т.ін. ГОСТ 12.1.044-89m.
.008	показатели сани- тарного состоя- ния почв <i>показники санітар- ного стану ґрунтів</i>	Комплекс критеріїв, за якого оцінюють санітарний стан ґрунтів. ДСТУ 3038-95m.
.009	показатели управления	Характеристика виробу і його елементів, що відображає їх пристосування

	<i>показники керування</i>	до можливостей людини під час керування виробом.
.010	показатель безопасности предприятия <i>показник безпечності підприємства</i> index of enterprise safety	Кількісна характеристика однієї або декількох властивостей, що визначають безпечність підприємства залежно від потенційної небезпеки наявних у його регіоні об'єктів та специфіки реципієнтів. Примітка. Залежно від реципієнта окремі показники безпечності промислових підприємств можуть характеризувати його безпечність щодо виробничого персоналу, населення регіону та навколишнього середовища. ДСТУ 2156-93m.
.011	показатель безопасности продукции <i>показник безпеки продукції</i> index of production safety	Кількісна характеристика однієї або декількох властивостей продукції, що визначають відсутність потенційної небезпеки продукції для споживача і недопустимість шкідливого та небезпечного впливу продукції на споживача. Примітка. Показники безпеки продукції встановлюються згідно з чинними національними і міжнародними стандартами і нормативними документами в залежності від виду продукції. Р 50-026-94m.
.012	показатель безопасности производственного персонала или населения региона <i>показник безпеки працівників або населення регіону</i> index of safety of the industrial personnel or population of region	Частковий показник безпечності промислового підприємства, який кількісно характеризує його безпечність щодо працівників та (чи) населення регіону. Примітка 1. У проектній документації промислового підприємства вказують нормативне (необхідне) значення показника безпечності, яке встановлюється, як правило, на підставі розрахунку прогнозу і в середньому характеризує підприємство на всьому протязі його існування. Примітка 2. У процесі спорудження та експлуатації промислове підприємство характеризують оперативним (поточним) значенням показника безпечності, який фактично реалізований у інтервалі часу,

		що розглядається. ДСТУ 2156-93.
.013	показатель летальности <i>показник летальності</i>	Кількість нещасних випадків із смертельним кінцем, що приходить на 1000 працівників. $Пл = (В \cdot 1000) / Р$, де Пл - показник летальності, В - кількість померлих від нещасних випадків (люд.), Р - середньоспискова чисельність працівників (люд.). ОСТ 51.81-82.
.014	показатель направленности шума <i>показник спрямованості шуму</i>	Відношення рівня шуму, який поширюється від джерела в досліджуваному напрямку, до середньої величини в кутовому розподілі. ДСТУ 2325-93.
.015	показатель нетрудоспособности <i>показник непрацездатності</i> parameter of work incapacity	Загальна кількість робочих днів непрацездатності, що приходить на 1000 працівників. $Пн = (Д \cdot 1000) / Р$, де Пн - показник непрацездатності, Д - загальна кількість робочих днів непрацездатності (роб. дн.), Р - середньоспискова чисельність робітників (роб.). ОСТ 51.81-82.
.016	показатель пожарной опасности <i>показник пожежної небезпеки</i> index of fire hazard	Величина, що кількісно характеризує будь-яку властивість пожежної небезпеки. ДСТУ 2272-93.
.017	показатель состава и свойств воды <i>показник складу і властивостей води</i> index of water composition and properties	Фізичні, хімічні, бактеріологічні та гідробіологічні характеристики води, згідно з якими роблять висновок щодо її якості шляхом порівняння з нормами якості води. ДСТУ 3041-95.
.018	показатель токсичности <i>показник токсичності</i> index of toxicity	Відношення кількості матеріалу до одиниці об'єму замкнутого простору, в якому газоподібні продукти, що створюються під час горіння матеріалу, викликають загибель 50 % піддослідних тварин. Показник токсичності продуктів горіння полімерних

		матеріалів. ГОСТ 12.1.044-89m.
.019	показатель тяжести травматизма <i>показник важкості травматизму</i> index of traumatism weight	Загальна кількість робочих днів непрацездатності, що приходить на одного потерпілого, включаючи померлих. $P_v = D/(K-B)$, де P_v - показник важкості травматизму; D - загальна кількість робочих днів непрацездатності (роб. дн.), K - загальна кількість потерпілих, включаючи померлих, що втратили працездатність на 4 робочих дні й більше (люд.), B - кількість померлих від нещасних випадків (люд.). ОСТ 51.81-82.
.020	показатель частоты травматизма <i>показник частоти травматизму</i> index of traumatism frequency	Кількість потерпілих, що втратили працездатність на 4 робочих дні й більше, включаючи померлих, яка приходить на 1000 працівників. $P_{\text{ч}} = (K \cdot 1000)/P$, де $P_{\text{ч}}$ - показник частоти травматизму, K - загальна кількість потерпілих (включаючи померлих), що втратили працездатність на 4 робочих дні й більше (люд.), P - середньоспискова чисельність робітників (люд.). ОСТ 51.81-82.
.021	психологические показатели <i>психологічні показники</i> psychological parameters	Характеристики сприймання, пам'яті, мислення, легкості формулювання і закріплення навичок, що використовують для оцінювання відповідності виробу і його елементів можливостям людини.
.022	психофизиологические показатели <i>психофізіологічні показники</i> psychophysiological parameters	Характеристики відповідності виробу і його елементів зоровим і слуховим можливостям людини з приймання, перероблення та видавання інформації.
.023	физиологические показатели <i>фізіологічні показники</i>	Характеристики відповідності виробу і його елементів силовим і швидкісним можливостям людини.

	<i>ниги</i> physiological parameters	
.024	эргономические показатели <i>ергономічні показ- ники</i> ergonomic parameters	Характеристики виробу, що викорис- товують для його відповідності ерго- номічним потребам.
.025	эргономический показатель качества <i>ергономічний показ- ник якості</i> ergonomic quality index	Кваліметрична характеристика однієї чи декількох ергономічних властиво- стей системи "людина-машина", які використовуються для визначення її відповідності ергономічним вимогам. ДСТУ 2429-94.
П.055.000	покрытие <i>покриття</i> [-тя, оп. -тям] coating, covering, cover	
.001	дезактивирующее защитное поли- мерное покрытие <i>дезактивувальне захисне полімерне покриття</i>	Захисне полімерне покриття для по- кращання радіаційної обстановки, яке має здатність дезактивувати за- бруднені поверхні з наступним його вилученням разом із поглиненими радіоактивними речовинами. ГОСТ 19465-74.
.002	защитные покр- ытия электрооб- орудования <i>захисні покриття електрообладнання</i> protective covers	Покриття, які виконані з ізоляційного матеріалу та використовуються для покриття (тимчасової ізоляції) еле- ментів, що знаходяться під іншим потенціалом, від випадкового дотику до них монтера; вони можуть бути цупкими або гнучкими, плоскими або певної форми. IEC 743-83m.
П.056.000	поле <i>поле</i> [-ля; мн. -ля, -лів] field	1. Форма існування матерії. 2. Частина простору.
.001	информационное	Простір робочого місця з розташова-

	поле <i>інформаційне поле</i> information field	ними засобами відображення інформації та іншими джерелами відомостей, що використовуються оператором у процесі діяльності.
.002	магнитное поле <i>магнітне поле</i> magnetic field	Поле, що характеризується його впливом на рухому електрично заряджену частку з силою, пропорційною заряду частки та її швидкості. Примітка. Гранично допустимі рівні магнітних полів частоти 50 Гц регламентуються ДНАОП 0.03-3.13-85.
.003	магнитостатическое поле <i>магнітостатичне поле</i> magnetostatic field	Магнітне поле, що не змінюється в часі та створюється постійними магнітами та (чи) постійним електричним струмом.
.004	моторное поле <i>моторне поле</i> motor field	Частина робочого простору, на якій здійснюються робочі рухи для виконання технологічного процесу. Примітка. Він включає: власний моторний простір, в якому працівник здійснює всі робочі операції, передбачені процесом; простір, необхідний для безпечного функціонування устаткування (проходи, підходи, безпечні проміжки); простір, необхідний для технічного обслуговування і ремонту устаткування.
.005	поле зрення <i>поле зору</i> field of view, field of vision	Величина простору, який може бачити нерухоме око (монокулярне поле зору) або обидва ока (бінокулярне поле зору).
.006	электрическое поле <i>електричне поле</i> electric field	Електромагнітне поле, що характеризується впливом його на електрично заряджену частку з силою, пропорційною заряду частки. Примітка. Санітарні норми та правила виконання робіт в умовах впливу електричних полів промислової частоти (50 Гц) регламентуються ДНАОП 0.03-3.21-91, а частот від 0,06 до 30,0 МГц ДНАОП 0.03-3.16-86.
.007	электромагнитное поле	Форма існування матерії, за допомогою якої здійснюється взаємодія між

	<i>електромагнітне поле</i> electromagnetic field	електрично зарядженими частками; у вакуумі характеризується вектором напруженості електричного поля та магнітною індукцією, які визначають сили, що діють з боку поля на нерухомі та рухомі заряджені частки.
.008	электростатическое поле <i>електростатичне поле</i> electrostatic field	Електричне поле нерухомих заряджених тіл за відсутності в них електричних струмів. Примітка. Санітарно-гігієнічні норми допустимої напруженості електростатичного поля регламентуються ДНА-ОП 0.03-3.05-77.
П.057.000	ползучесть <i>повзучість</i> [-чости, ор. -чістю] creep	Необоротне зростання деформацій у матеріалі з часом під дією навантаження. ДСТУ 2825-94.
П.058.000	полиспаст <i>поліспаст</i> [-та; мн. -ти, -тіє] block-and-tackle, hoist	<i>Див. Т.001.000</i> ТАЛЬ.
П.059.000	полнота <i>повнота</i> [-ти] coverage	
.001	полнота выявления неисправностей <i>повнота виявлення несправностей</i> fault coverage	Відсоток несправностей об'єкта, які можуть бути виявлені за певних умов. ДСТУ 2860-94.
.002	полнота контроля технического состояния <i>повнота контролю технічного стану</i> control coverage	Характеристика, яка визначає можливість виявлення відмов (несправностей) в об'єкті за умови вибраного методу його контролю. ДСТУ 2389-94.
.003	полнота ремонта <i>повнота ремонту</i> repair coverage	Відсоток несправностей об'єкта, які можуть бути успішно усунені. ДСТУ 2860-94.

.004	полнота технического диагностирования <i>повнота технічного діагностування</i> diagnostics coverage	Характеристика, яка визначає можливість виявлення відмов (несправностей) в об'єкті за умови вибраного методу його діагностування. ДСТУ 2389-94.
П.060.000	положение <i>положення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] position	
.001	положение тела <i>положення тіла</i> body position	Орієнтація тіла в просторі у відношенні до опори (сидячи, стоячи, лежачи).
П.061.000	полоса <i>смуга</i> [-гу, д. і м. -музі; мн. -гу, смуг] strip, zone	
.001	полоса движения <i>смуга руху</i> driving lane, traffic lane, strip of way	Поздовжня смуга на дорозі, уявна чи позначена дорожньою розміткою, яка має ширину, достатню для руху в один ряд транспортних засобів, крім мотоциклів без бокового причепа. ДСТУ 2935-94.
.002	прибрежная полоса <i>прибережна смуга</i> riparian zone, coastal strip	Частина прибережної водоохоронної зони шириною від 20 до 100 м, що тягнеться вздовж берега річки, ставка, озера, на якій установлений більш суворий режим її використання, ніж у межах всієї зони. ДСТУ 3041-95м.
.003	разделительная полоса движения <i>розділювальна смуга руху</i> dividing strip, separating strip, separator	Частина дороги, спеціально виконана чи позначена дорожньою розміткою, яка розділяє суміжні потоки транспортних засобів та не призначена для руху або стоянки транспортних засобів. ДСТУ 2935-94м.
П.062.000	полуприцеп <i>напівпричіп</i> [-чепа; мн. -пи, -пів]	Причіп, який за своєю конструкцією призначений для використання з сідельним тягачем і частина повної

	semi-trailer	маси якого передається на сидельний тягач через сидельно-зчіпний пристрій. ДСТУ 2984-95.
.001	грузовой полуприцеп <i>вантажний напівпричіп</i> truck semi-trailer	Напівпричіп, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення людей та їхнього багажу. ДСТУ 2984-95.
П.063.000	помещение <i>приміщення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -щень] area, room	Простір, обмежений з усіх сторін стінами (у тому числі з вікнами та дверима), з покриттям (перекриттям) та підлогою. ПУЗ п. 7.3.20.
.001	взрывопожароопасное помещение <i>вибухопожежонебезпечне приміщення</i> fire-explosive hazard area	Приміщення категорії А чи Б. ОНТП-24-86.
.002	влажное помещение <i>вологе приміщення</i> humid room	Приміщення, в якому пара або конденсовна волога виділяється лише короткочасно в невеликих кількостях, а відносна вологість повітря більше 60 %, але не перевищує 75 %. ПУЗ, п. 1.1.7.
.003	особо сырое помещение <i>особливо сире приміщення</i> especially damp room	Приміщення, в якому відносна вологість повітря наближається до 100 % (стеля, стіни, підлога і предмети, розташовані в приміщенні, покриті вологою). ПУЗ, п. 1.1.9.
.004	пожароопасное помещение <i>пожежонебезпечне приміщення</i> fire-hazard room	Приміщення категорії В.
.005	помещение категории А <i>приміщення категорії А</i>	Приміщення, де знаходяться або використовуються: горючі гази; легкозаймисті рідини з температурою спалаху не більше 28 °С у такій кількості, що можуть утворювати вибухонебезпечні парогазоповітряні суміші,

		у разі спалаху яких розвивається розрахунковий надлишковий тиск у приміщенні, який перевищує 5 кПа; речовини та матеріали, здатні вибухнути та горіти за умови взаємодії з водою, киснем повітря або один з одним у такій кількості, що розрахунковий тиск вибуху в приміщенні перевищує 5 кПа. ОНТП-24-86.
.006	помещение категории Б <i>приміщення категорії Б</i>	Приміщення, де знаходяться або використовуються: горючі волокна або пил; легкозаймисті рідини з температурою спалаху більше 28 °С; горючі рідини в такій кількості, що можуть утворювати вибухонебезпечні пилоповітряні або пароповітряні суміші, у разі спалаху яких розвивається розрахунковий надлишковий тиск у приміщенні, що перевищує 5 кПа. ОНТП-24-86.
.007	помещение категории В <i>приміщення категорії В</i>	Приміщення, де знаходяться або використовуються: горючі та важкогорючі рідини; тверді горючі та важкогорючі речовини та матеріали (у тому числі волокна та пил); речовини та матеріали, здатні у випадку взаємодії з водою, киснем повітря або один з одним тільки горіти, за умови, що приміщення, в яких вони знаходяться або використовуються, не відносяться до категорій А чи Б. ОНТП-24-86.
.008	помещение категории Г <i>приміщення категорії Г</i>	Приміщення, де знаходяться або використовуються: негорючі речовини та матеріали в гарячому, розжареному або розплавленому стані, процес оброблення яких супроводжується виділенням променистого тепла, іскор та полум'я; горючі гази, рідини та тверді речовини, які спалюються або утилізуються як паливо.

		ОНТП-24-86.
.009	помещение категории Д <i>приміщення категорії Д</i>	Приміщення, де знаходяться або використовуються негорючі речовини та матеріали в холодному стані. ОНТП-24-86.
.010	производственное помещение <i>виробниче приміщення</i> working area	Замкнутий простір у спеціально призначених будинках і спорудах, в яких постійно (по змінах) або періодично (протягом робочого дня) здійснюється трудова діяльність людей. ДСТУ 2293-93.
.011	сухое помещение <i>сухе приміщення</i> dry room	Приміщення, в якому відносна вологість повітря не перевищує 60 %. ПУЭ, п. 1.1.6.
.012	сырое помеще- ние <i>сире приміщення</i> damp room	Приміщення, в якому відносна вологість повітря перевищує 75 %. ПУЭ, п. 1.1.8.
.013	чистое помеще- ние <i>чисте приміщення</i> clean room	Приміщення з контрольованими параметрами технологічного мікроклімату та зменшеною в порівнянні з навколишнім середовищем запиленістю повітря, що відповідає певному класу чистоти. ДСТУ 2357-94.
.014	чистое производственное помеще- ние (ЧПП) <i>чисте виробниче приміщення (ЧВП)</i> clean working area	<i>Див. п.063.013</i> чисте ПРИМІЩЕННЯ. ДСТУ 2357-94m.
П.064.000	помощь <i>допомога</i> [-гу, д. і м. -мозі] aid, assistance, help	
.001	доврачебная по- мощь <i>долікарська допомога</i>	Комплекс лікувально-профілактичних заходів, що впроваджуються до втручання лікаря. Примітка. Умовно поділяється на допомогу, що здійснюється середнім медперсоналом (фельдшером, медичною сестрою), і допомогу, що надають люди без спеціальної медичної освіти. Комплекс включає, крім надання першої допомоги,

		оснащення підприємства медичними пунктами, санітарними постами, медикаментами, шинами, носилками тощо.
.002	первая помощь <i>перша допомога</i> first aid	Швидке виконання лікувальних заходів у разі раптових нещасних випадків та захворювань; здійснюється, як правило, немедичним персоналом. Примітка. Включає в себе штучне дихання; накладання пов'язок, джгутів у випадках кровотечі; накладання шин у випадках переломів, розтягнення сухожиль, вивихів; допомога в разі враження електричним струмом, опіків, отруень, утоплень, обмерзань тощо.
П.065.000	порошок <i>порошок</i> [-шку; мн. -ки, -ків] powder	У пожежогасінні - вогнегасна речовина, яка являє собою подрібнені мінеральні солі з різноманітними домішками. Примітка. Сповільнює полум'я, розбавляє та екранує горюче середовище порошковою хмарою, охолоджує зону горіння; володіє підвищеними діелектричними властивостями. Використовується для гасіння твердих речовин і матеріалів (дерева, паперу, гумотехнічних виробів тощо), легкозаймистих та горючих речовин, газового факелу, струменів та розливів зрідженого газу, електрообладнання, яке знаходиться під напругою, автотранспортних засобів.
П.066.000	ПОС <i>ПОБ</i> [невідм.]	<i>Див. П.108.002</i> ПРОЕКТ організації будівництва.
П.067.000	последствия <i>наслідки</i> [р. мн. -ків] consequences, effects	
.001	последствия от-каза <i>наслідки відмови</i> failure effect	Явища, процеси, події та стани, зумовлені виникненням відмови об'єкта. ДСТУ 2860-94.
П.068.000	постановка <i>поставлення</i> [-ння, ор. -нням; р.	1. Спосіб організації будь-чого. 2. Формулювання задачі, яку потрібно вирішити.

	<i>мн. -лень]</i> definition, formulation, launching	
.001	постановка про- дукции на произ- водство <i>поставлення проду- кції на виробництво</i> product launching into manufacture	Сукупність заходів щодо організації виробництва новорозробленої, модернізованої або раніше освоєної на інших підприємствах продукції. Примітка 1. Поставлення продукції на виробництво звичайно провадиться в два етапи: підготовка виробництва та освоєння виробництва. Примітка 2. Для поставлення продукції на виробництво за ліцензією передбачається етап підготовки технічної документації. ДСТУ 3278-95.
П.069.000	постоянная <i>стала</i> [/-лої; мн. -лі, -лих] constant	
.001	постоянная вре- мени релаксации электрических зарядов <i>стала часу релак- сації електричних</i> <i>зарядів</i> time constant of charges relaxation	Час, протягом якого електричний заряд об'єкта за вільного витоку зменшується в е разів. ГОСТ 12.1.018-93.
П.070.000	потенциал <i>потенціал</i> [/-лу; мн. -ли, -лів] potential	1. Фізична величина, що характеризує силове поле в даній точці. 2. Енергетична характеристика поля, системи, пристрою.
.001	потенциал загряз- нения атмосфе- ры <i>потенціал забруд- нення атмосфери</i> air pollution potential	Поєднання метеорологічних факторів, що зумовлюють рівень можливого забруднення атмосфери від джерел у даному географічному районі. ГОСТ 17.2.1.04-77.
П.071.000	потерпевший <i>потерпілий</i> [/-лого; мн. -лі, -лих]	

	victim	
.001	потерпевший от пожара <i>потерпілий від пожежі</i> victim from a fire	Особа, що отримала тілесні пошкодження, опіки чи отруєння, котрі спричинили тимчасову або постійну втрату працездатності, що підтверджено документами, виданими лікувально-профілактичними та іншими медичними закладами. "Правила обліку пожеж" .
П.072.000	потеря <i>втрата</i> [-ту; мн. -ти, втрат] loss	
.001	потеря трудоспособности <i>втрата працездатності</i>	Втрата повністю або частково працездатності в результаті нещасного випадку. ОСТ 51.81-82m.
.002	стойкая потеря трудоспособности <i>стійка втрата працездатності</i>	Будь-яка втрата професійної працездатності, що згідно з ДНА-ОП 0.05-1.02-93 визначається медико-соціальною експертною комісією (МСЕК).
П.073.000	поток <i>потік</i> [-току, м. (у) -тоці; мн. -токи, -токів] flow, stream	1. Речовина, енергія або випромінювання, які рухаються в певному напрямку. 2. Фізична величина, що характеризує цей рух.
.001	ламинарный поток <i>ламінальний потік</i> laminar flow	Однонаправлений потік, що перетинає приміщення з однаковою швидкістю в усіх точках перетину за однаковою траєкторією. ДСТУ 2357-94m.
.002	транспортный поток <i>транспортний потік</i> traffic flow	Сукупність транспортних засобів, що рухаються по дорозі. ДСТУ 2935-94.
.003	турбулентный поток <i>турбулентний потік</i> turbulent flow	Потік з неупорядкованим рухом рідини або газу, що призводить до інтенсивного перемішування окремих їх шарів.

П.074.000	потребление <i>споживання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] consumption, demand	
.001	биохимическое потребление ки- слорода в сточ- ных водах <i>біохімічне спожи- вання кисню в стіч- них водах</i> biochemical oxygen consumption in waste water	Кількість кисню, що витрачається для біохімічного окиснення забруднювальних речовин, які містяться в стічних водах, за певний проміжок часу. ДСТУ 2569-94m.
.002	потребление ки- слорода <i>споживання кисню</i> oxygen consumption	Кількість кисню, який надходить у органи дихання з дихального апарата і засвоюється організмом за одиницю часу. ДСТУ 2299-93.
П.075.000	пояс <i>пояс</i> [-са; мн. -си, -сів] belt, strap	
.001	безлямочный предохранитель- ный пояс <i>безлямочний запо- біжний пояс</i>	Пояс, що має безлямочний елемент, який обіймає поперек або грудну клітину людини. ГОСТ 12.4.089-86m.
.002	лямочный пре- дoхранительный пояс <i>лямочний запобіж- ний пояс</i>	Пояс, який має два або більше елементів (лямок), що обіймають тіло людини. ГОСТ 12.4.089-86.
.003	монтажный пояс <i>монтажний пояс</i> safety belt, safety strap	Див. <u>П.075.006</u> запобіжний ПОЯС.
.004	пожарный пояс <i>пожежний пояс</i> fire hook belt	Спорядження, призначене для рятування під час пожежогасіння людей та саморятування пожежних. ДСТУ 2273-93.

.005	пояс для верхового рабочего <i>пояс для верхового робітника</i> life belt	Див. П.075.006 запобіжний ПОЯС.
.006	предохранительный пояс <i>запобіжний пояс</i> life belt	Засіб індивідуального захисту людини від падіння з висоти. ГОСТ 12.4.089-86.
.007	спасательный пояс <i>рятувальний пояс</i> safety belt	Див. П.075.006 запобіжний ПОЯС.
П.076.000	правило <i>правило</i> [-ла; мн. -ла, -вил] rule, regulations, guidance	
.001	правила охраны вод <i>правила охорони води</i> guidance of water protection	Установлені вимоги, які регламентують діяльність людини з метою дотримання норм охорони води. ДСТУ 3041-95m.
.002	правила пожарной безопасности <i>правила пожежної безпеки</i> regulations of fire safety	Комплекс положень, які визначають порядок дотримування вимог та норм пожежної безпеки під час будівництва та експлуатації об'єкта. ДСТУ 2272-93m.
П.077.000	преаэратор <i>преаератор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє]	Споруда для попередньої аерації стічних вод з метою підвищення ефекту їх відстоювання. ДСТУ 2569-94.
П.078.000	преграда <i>перешкода</i> [-ди; мн. -ди, -шкод] barrier	
.001	противопожарная преграда <i>протипожежна пе-</i>	Будівельна конструкція, інженерна споруда чи технічний засіб, що має нормовану межу вогнестійкості, яка

	<i>решкода</i> fire-stop barrier	перешкоджає розповсюдженню вогню з одного місця в інше. ДСТУ 2272-93.
П.079.000	предел <i>границя</i> [-ці, ор. -цею; мн. -ці, -ниць] limit	
.001	верхний концентрационный предел взрываемости <i>верхня концентраційна границя вибуховості</i> upper concentration limit of the explosive range	Найбільша концентрація горючих та (чи) вибухонебезпечних речовин у повітрі, за якої ще можливий вибух даної суміші від її взаємодії з джерелом спалахування.
.002	верхний предел воспламенения <i>верхня границя спалахування</i> high inflammation limit	Див. <u>П.079.003</u> концентраційні ГРАНИЦІ розповсюдження полум'я.
.003	концентрационные пределы распространения пламени <i>концентраційні границі розповсюдження полум'я</i> concentration limits of flame distribution	Мінімальний (максимальний) вміст горючої речовини в однорідній суміші з окисним середовищем, за якого можливо розповсюдження полум'я по суміші на будь-яку відстань від джерела запалювання. Показник пожежовибухонебезпеки газів, рідин, пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.004	нижний концентрационный предел взрываемости <i>нижня концентраційна границя вибуховості</i> lower concentration limit of the explosive range	Найменша концентрація горючих та (чи) вибухонебезпечних речовин у повітрі, за якої ще можливий вибух даної суміші від її взаємодії з джерелом спалахування.
.005	нижний предел	Див. <u>П.079.003</u> концентраційні ГРА-

	воспламенения <i>нижня границя спалахування</i> lower inflammation limit	НИЦІ розповсюдження полум'я.
.006	нижний предел измерения концентраций <i>нижня границя вимірювання концентрацій</i> lower limit of concentration measuring	Найменше значення концентрацій, яке вимірюється з допустимою похибкою. ГОСТ 12.1.016-79m.
.007	предел огнестойкости <i>границя вогнестійкості</i> limit of fire resistance	Інтервал часу (у годинах чи хвилинах) від початку вогневого стандартного випробування зразків до виникнення одного з граничних станів елементів і конструкцій. ДСТУ 2272-93m.
.008	пределы безопасной эксплуатации <i>границі безпечної експлуатації</i> safe operation limits	Установлені проектом значення параметрів технологічного процесу, відхилення від яких може призвести до аварії. ДСТУ 2156-93m.
.009	температурные пределы воспламенения <i>температурні границі спалахування</i> temperature inflammation limit	Температури речовини, за яких її насичена пара утворює в окисному середовищі концентрації, що дорівнюють відповідно нижній (нижня температурна границя) та верхній (верхня температурна границя) концентраційним границям розповсюдження полум'я. Показник пожежовибухонебезпеки рідин. ГОСТ 12.1.044-89m.
П.080.000	предмет <i>предмет</i> [-та; мн. -ти, -тів]	
.001	предмет труда <i>предмет праці</i>	Природна речовина або продукт попередніх стадій виробництва, які за допомогою праці перетворюються на продукцію. ДСТУ 2960-94.

П.081.000	предохранитель <i>запобіжник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] fuse	Комутаційний апарат, призначений для вимикання кола, яке він захищає, шляхом руйнування спеціально передбачених для цього струмовідних частин під дією струму, що перевищує певне значення протягом визначеного часу. ДСТУ 2848-94m.
П.082.000	предохранитель-выключатель <i>запобіжник-вимикач</i> [(род.) запобіжника-вимикача] safety switch, fuse-switch	Вимикач навантаження, в якому функцію рухомої контакт-деталі виконує плавка вставка або складальна одиниця, яка містить плавку вставку. ДСТУ 2848-94.
П.083.000	предохранитель-разъединитель <i>запобіжник-роз'єднувач</i> [(род.) запобіжника-роз'єднувача] fuse-isolator, fuse-disconnector	Роз'єднувач, в якому функцію рухомої контакт-деталі виконує плавка вставка або складальна одиниця, яка містить плавку вставку. ДСТУ 2848-94.
П.084.000	предписание <i>припис</i> [-су; мн. -си, -сів]	
.001	предписание службы охраны труда <i>припис служби охорони праці</i>	Документ форми 1-ОП, яким служба охорони праці підприємства, установи, організації пропонує посадовій особі усунути порушення та недоліки в роботі об'єкта, дільниці, цеху, виробництва тощо. Примітка. Реєструється в службі охорони праці і зберігається протягом 5 років. Форма та порядок складання припису регламентується Додатком до ДНАОП 0.00-4.21-93.
П.085.000	предприятие <i>підприємство</i> [-ва; мн. -ва, -тв] enterprise	

.001	промышленное предприятие <i>промислове підприємство</i> industrial enterprise	Самостійний суб'єкт господарювання, який має право юридичної особи та здійснює виробництво і реалізацію продукції певних видів з метою одержання відповідного прибутку. ДСТУ 2960-94m.
П.086.000	преимущество <i>перевага</i> [-zu, д. і м. -вазі; мн. -zu, -ваз] advantage	Для дорожнього руху - право на першочерговий рух стосовно інших учасників дорожнього руху. ДСТУ 2935-94.
П.087.000	препятствие <i>перешкода</i> [-ди; мн. -ди, -шкод] barrier, obstacle	
.001	препятствие для движения <i>перешкода для руху</i> barrier for traffic	Для дорожнього руху - об'єкт (суб'єкт) чи дорожні умови на смузі руху транспортного засобу, учасника дорожнього руху, що змушують його знижувати швидкість руху чи маневрувати. ДСТУ 2935-94.
П.088.000	прибор <i>прилад</i> [-ду; мн. -ди, -діє] instrument, device	Пристрій, що призначений для вимірювань, контролю, захисту обладнання, керування, регулювання, обчислень, обліку і т.ін.
.001	пожарный приемно-контрольный прибор <i>пожежний приймально-контрольний прилад</i> fire receiving and control device	Складова частина установки пожежної сигналізації для приймання інформації від пожежних сповіщувачів, вироблення сигналу про виникнення пожежі чи несправності установки, та для подальшого передавання і видавання команд на інші пристрої. ДСТУ 2273-93m.
П.089.000	привод <i>привід</i> [-вода; мн. -води, -водіє] drive	
.001	привод машины <i>привід машини</i> drive of a machine	Система, що складається з двигуна і пов'язаних з ним пристроїв, для приведення в рух одного чи кількох твердих тіл. ДСТУ 2410-94m.

.002	тормозной привод <i>гальмівний привід</i> transmission device, brake controls, brake rigging	Сукупність пристроїв гальмівної системи, які забезпечують передавання енергії від її джерела до гальмівних механізмів і керування кількістю цієї енергії в процесі передавання. ДСТУ 2919-94m.
П.090.000	признак <i>ознака</i> [-ки, д. і м. -наці; мн. -ки, ознак] index	
.001	лимитирующий признак вредности <i>лімітувальна ознака шкідливості</i> limiting harmful index	Одна з ознак шкідливості хімічних речовин, що забруднюють атмосферне повітря, воду, ґрунт, яка визначає їхній переважний негативний вплив і характеризується найменшим значенням нешкідливої концентрації. ДСТУ 3041-95m.
.002	лимитирующий признак вредности вещества в воде <i>лімітувальна ознака шкідливості речовини у воді</i> limiting harmful index in water	Ознака, що характеризується найменшою нешкідливою концентрацією речовини у воді, з числа розглянутих ознак шкідливості. ГОСТ 17.1.1.01-77m.
П.091.000	прикосновение <i>дотик</i> [-ка; мн. -ки, -ків] touch, contact	
.001	двухполюсное прикосновение <i>двополюсний дотик</i> two-pole contact, bipolar contact	Одноточасний дотик до двох полюсів електроустановки, яка знаходиться під напругою. ГОСТ 12.1.009-76.
.002	двухфазное прикосновение <i>двофазний дотик</i> two-phase contact	Одноточасний дотик до двох фаз електроустановки, що знаходиться під напругою. ГОСТ 12.1.009-76.
.003	однополюсное прикосновение <i>однополюсний до-</i>	Дотик до полюса електроустановки, що знаходиться під напругою. ГОСТ 12.1.009-76.

	<i>тук</i> single-pole contact, unipolar contact	
.004	однофазное при- косновение <i>однофазний дотик</i> single-phase contact	Дотик до однієї фази електроустано- вки, що знаходиться під напругою. ГОСТ 12.1.009-76.
П.092.000	примесь <i>домішка</i> [-ки, д. і м. -шці; мн. -ки, -шок] pollutant, impurity	Сторонні речовини й мікроорганізми, розподілені чи розчинені в середо- вищі з утворенням гомогенної чи ге- терогенної системи. ДСТУ 2357-94.
.001	примесь в атмо- сфере <i>домішка в атмос- фере</i> pollutant	Розсіяна в атмосфері речовина, що не міститься в її постійному складі. ГОСТ 17.2.1.04-77.
П.093.000	принадлежность <i>приладдя</i> [-ддя, ор. -ддям; р. Мн. -ладь] accessory	
.001	технологические принадлежности <i>технологічне при- ладдя</i> technological accessories	Допоміжні засоби, призначені для підготування робочого місця, а також для захисту виробів, деталей, мате- ріалів, інструменту від забруднення. ДСТУ 2357-94.
П.094.000	приработка <i>приріб</i> [-робу; мн. -роби, -робів] burn-in	
.001	приработка для неремонтопри- год-ного объекта <i>приріб для неремо- нтопридатного</i> <i>объекта</i> burn-in for nonrepairable hardware	Процес підвищення показників безві- дмовності об'єкта, який використовує його функціонування в заданих умо- вах. ДСТУ 2860-94.

.002	приработка для ремонтпригодно-го объекта <i>приріб для ремонтпридатного об'єкта</i> burn-in for repairable hardware	Процес підвищення показників безвідмовності об'єкта, який використовує функціонування кожного виробу в належних навколишніх умовах з його успішним неплановим ремонтом після кожної відмови протягом періоду ранніх відмов. ДСТУ 2860-94.
П.095.000	прирост <i>приріст</i> [-росту, ор. -ростом; мн. -рости, -ростів] growth	
.001	прирост активно-го ила <i>приріст активного мулу</i> growth of activated sludge	Збільшення маси активного мулу внаслідок життєдіяльності мікроорганізмів. ДСТУ 2569-94m.
П.096.000	приспособляемость <i>приспосовуваність</i> [-ності, ор. -ністю]	Для зношуваних виробів - властивість трибосистеми в умовах зовнішнього впливу змінювати і стійко відтворювати свою структуру в енергетично вигідному напрямку. ДСТУ 2823-94m.
П.097.000	приспособление <i>приспосовування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань]	
.001	блокирующее приспособление <i>блокувальне пристосування</i> blocker, locking mechanism, interlocking device	Див. <u>Б.018.000</u> БЛОКАТОР.
П.098.000	прицеп <i>причіп</i> [-чепа; мн. -пи, -пів] trailer	Транспортний засіб без власного джерела енергії, який повністю опирається на дорогу колесами, призначений для перевезення пасажирів чи вантажів і пристосований для букси-

		рування автомобілем. ДСТУ 2984-95.
.001	грузовой прицеп <i>вантажний причіп</i> trailer truck	Причіп, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення вантажів. ДСТУ 2984-95.
.002	пожарный прицеп <i>пожежний причіп</i> fire trailer	Причіп для транспортування наземними транспортними засобами переносних пожежних мотопомп, пожежно-технічного озброєння, ємностей з вогнегасними речовинами. ДСТУ 2273-93m.
П.099.000	причина <i>причина</i> [-ни; мн. -ни, -чин] cause, reason	Підстава, привід для дії, виникнення явищ.
.001	причина отказа <i>причина відмови</i> failure cause	Обставини під час проектування, виробництва чи використання об'єкта, які привели до відмови. ДСТУ 2860-94.
.002	причина пожара <i>причина пожежі</i> fire cause	Явище чи обставини, що безпосередньо спричинюють виникнення пожежі. ДСТУ 2272-93.
П.100.000	проба <i>проба</i> [-би; мн. -би, проб] sample	1. Певна кількість непоштурної продукції, що відібрана для контролю. 2. Зразок речовини, який узятий для аналізу його складу та властивостей.
.001	проба воздуха <i>проба повітря</i> sample of an air	Об'єм повітря, відібраний для вимірювання концентрацій шкідливих речовин. ГОСТ 12.1.016-79.
П.101.000	пробой <i>пробій</i> [-бою, ор. -боєм; мн. -бої, -боїв] puncture, break-down	Явище створення в діелектрику провідного каналу під впливом електричного поля. ГОСТ 21515-76.
.001	пробой изоляции <i>пробій ізоляції</i> puncture of an insulation	Електричне руйнування ізоляції зі створенням наскрізь провідного кола.

П.102.000	пробойник <i>пробивач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє] punch	Інструмент з металевим наконечником, що використовується для пробивання твердих матеріалів. ІЕС 743-83m.
П.103.000	проверка <i>перевірка</i> [-ки, д. і м. -рці; мн. -ки, -рок] test, check	
.001	предельная проверка <i>гранична перевірка</i> marginal test, marginal check	Метод, відповідно до якого певне діяння, таке як сигнал напруги або частоти, змінюють у визначених межах відносно номінальних значень з метою виявлення несправностей. ДСТУ 2668-94.
.002	проверка знаний по охране труда <i>перевірка знань з охорони праці</i>	Обов'язковий захід перед допуском працівника до самостійної роботи, а також у процесі роботи, перепідготування працівників, одержання нової професії і т.ін. Примітка. Порядок проведення перевірки знань визначається ДНА-ОП 0.00-4.12-94.
П.104.000	проводник <i>провідник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] conductor, wire	1. Речовина, яка має суттєву електропровідність унаслідок присутності в ній вільних зарядів. ДСТУ 2843-94m. 2. Елемент з'єднання, зв'язку електричних пристроїв, приладів, вузлів.
.001	заземляющий проводник <i>заземлювальний провідник</i> earthing conductor	Провідник, який з'єднує заземлювані частини з заземлювачем. ГОСТ 12.1.030-81.
.002	нулевой защитный проводник <i>нульовий захисний провідник</i> zero protective conductor	Провідник, що з'єднує занулені частини з глухозаземленою нейтральною точкою обмотки джерела струму або її еквівалентом. ГОСТ 12.1.009-76.

П.105.000	прогнозирование <i>прогнозування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] prediction	Передбачення майбутнього характеру процесів на основі інформації про їх протікання в минулому та в теперішній час.
.001	прогнозирование технического состояния <i>прогнозування технічного стану</i> technical state prediction	Визначення технічного стану об'єкта з заданою імовірністю на наступний інтервал часу. Примітка. Метою прогнозування технічного стану може бути визначення з заданою імовірністю інтервалу часу (ресурсу), протягом якого зберігається працездатний (справний) стан об'єкта, або імовірності збереження працездатного (справного) стану об'єкта на заданий інтервал часу. ДСТУ 2389-94m.
П.106.000	продолжительность <i>тривалість</i> [-лості, ор. -лістю] term, period, interval, duration, time	Час проходження, дії чого-небудь.
.001	критическая продолжительность пожара <i>критична тривалість пожежі</i> critical duration of a fire	Час, за який досягається гранично допустиме значення небезпечного фактора пожежі в установленому режимі його змінення. ГОСТ 12.1.004-91.
.002	оперативная продолжительность ремонта <i>оперативна тривалість ремонту</i> active repair time	Частина тривалості ремонту, протягом якої автоматично чи вручну на об'єкті виконують операцію ремонту, за винятком тривалості затримок через незабезпеченість матеріальними ресурсами. ДСТУ 2860-94m.
.003	оперативная продолжительность технического обслуживания <i>оперативна тривалість технічного</i>	Частина тривалості технічного обслуговування, протягом якої автоматично чи вручну на об'єкті виконують операцію технічного обслуговування, за винятком тривалості затримок через незабезпеченість матеріаль-

	обслуговування active maintenance time	ними ресурсами. Примітка. Операцію технічного обслуговування можуть проводити і під час виконання об'єктом потрібної функції. ДСТУ 2860-94.
.004	продолжительность диагностирования неисправности <i>тривалість діагностування несправності</i> fault diagnosis time	Час, протягом якого виконують діагностування несправності. ДСТУ 2860-94.
.005	продолжительность контроля технического состояния <i>тривалість контролю технічного стану</i> control time	Інтервал часу, необхідний для проведення контролю об'єкта. ДСТУ 2389-94.
.006	продолжительность перерыва в работе между сменами <i>тривалість перерви в роботі між змінами</i> duration of a break in work between shifts	Установлене законодавством обмеження на проміжок часу між змінами, який має бути не меншим подвійної тривалості часу роботи в попередній зміні (включаючи час перерви на обід). Примітка. Законодавством забороняється призначення працівника на роботу протягом двох змін підряд. "Кодекс законів про працю України", стаття 59.
.007	продолжительность работоспособности <i>тривалість працездатності</i> up time	Інтервал часу, протягом якого об'єкт перебуває в працездатному стані. ДСТУ 2860-94.
.008	продолжительность ремонта <i>тривалість ремонту</i> repair time	Інтервал часу, протягом якого виконується вручну чи автоматично операція ремонту об'єкта, включаючи тривалість затримок через незабезпеченість матеріальними ресурсами. ДСТУ 2860-94m.

.009	продолжительность технического диагностирования <i>тривалість технічного діагностування</i> control time	Інтервал часу, необхідний для проведення діагностування об'єкта. ДСТУ 2389-94.
.010	продолжительность технического обслуживания <i>тривалість технічного обслуговування</i> maintenance time	Інтервал часу, протягом якого виконується вручну чи автоматично операція технічного обслуговування об'єкта, включаючи тривалість затримок через незабезпеченість матеріальними ресурсами. ДСТУ 2860-94m.
.011	требуемая продолжительность работоспособности <i>необхідна тривалість працездатності</i> required time	Інтервал часу (наробок), протягом якого споживач вимагає, щоб об'єкт був спроможний виконувати потрібну функцію. ДСТУ 2860-94m.
П.107.000	продукт <i>продукт</i> [-ту; мн. -ти, -тів] product	
.001	продукты горения <i>продукти горіння</i> combustion products	Речовини, що утворюються внаслідок горіння. ДСТУ 2272-93.
П.108.000	проект <i>проект</i> [-ту; мн. -ти, -тів] design, project	
.001	проект выполнения работ (ПВР) <i>проект виконання робіт (ПВР)</i>	Документ, який містить у собі календарні плани виконання робіт, генеральні плани з розташуванням транспортних шляхів, основних та допоміжних об'єктів будівництва, мереж, монтажних кранів, складів, графіки надходження на об'єкт обладнання, конструкцій, матеріалів тощо. Примітка. У ПВР відображаються заходи

		щодо безпечного ведення робіт - огорожування майданчиків та небезпечних зон, визначення схем руху транспорту, установлення вантажопідіймальних та будівельних механізмів, розміщення проходів, визначення та розміщення джерел освітлення, розташування приміщень для санітарно-побутового обслуговування працівників тощо.
.002	проект організації строительс- тва (ПОС) <i>проект організації будівництва (ПОБ)</i>	Організаційно-економічний документ, який розробляється згідно з СНиП 3.01.01-85 і містить у собі календарні плани будівництва (реконструкції), його генеральні плани, організаційно-технологічні схеми, відомості об'ємів будівельно-монтажних та спеціальних робіт, необхідних конструкцій, виробів, матеріалів з урахуванням безпечного ведення всіх робіт. Примітка. У ПОБ враховуються усі види шкідливих та складних робіт, вимоги пожежо- і вибухобезпеки матеріалів, які застосовуються, заходи забезпечення безпечного ведення робіт.
П.109.000	производитель- ность <i>продуктивність</i> [-ності, ор. -ністю] performance, throughput, productivity	Здатність випускати (виконувати) певну кількість продукції (дій) за певний час.
.001	производитель- ность оборудо- вания <i>продуктивність устаткування</i> equipment performance	Кількість продукції, що виробляється на одному устаткуванні за одиницю часу. ДСТУ 2960-94.
.002	производитель- ность труда <i>продуктивність праці</i> labor productivity	Узагальнювальний показник ефективної праці за сучасним рівнем техніки, технології та організації, який визначається кількістю продукції, виробленої за одиницю часу одним працівником чи групою.

		ДСТУ 3138-95m.
П.110.000	производство <i>виробництво</i> [-ва; мн. -ва, -те] production, manufacture	Виготовлення, вироблення, створення будь-якої продукції.
П.111.000	происшествие <i>пригода</i> [-ди; мн. -ди, -год] accident	
.001	дорожно-транспортное происшествие (ДТП) <i>дорожньо-транспортна пригода (ДТП)</i> traffic accident	Подія, що сталася під час руху транспортного засобу та призвела до загибелі чи поранення людей або до матеріального збитку. ДСТУ 2935-94.
П.112.000	промилле <i>промiле</i> [невідм.] parts per thousand, per mille	Одиниця відносної величини, наприклад, безрозмірне відношення фізичної величини до однойменної фізичної величини; являє собою тисячну частину числа ($1\text{‰} = 10^{(-3)} = 0,001 = 0,1\text{‰}$).
П.113.000	простой <i>простій</i> [-тою, ор. -тоєм; мн. -тої, -тоїє] down-time, idle-time	1. Вимушена бездіяльність персоналу, технічних засобів, непередбачена зупинка в роботі. 2. <i>Див. С.056.008</i> неробочий СТАН.
П.114.000	пространство <i>простір</i> [-ру; мн. -ри, -ріє] space	Об'єктивна дійсність, форма існування матерії, яка характеризується протяжністю та об'ємом.
.001	геометрическое вредное пространство дыхательного аппарата <i>геометричний шкідливий простір дихального апарата</i> geometric dead space of a breathing apparatus	Внутрішній об'єм елементів дихального апарата, в якому циркулює газ, що вдихається і видихається. ДСТУ 2299-93.

.002	рабочее пространство <i>робочий простір</i> working space	В ергономіці - простір, в якому розміщується працівник, основне і допоміжне устаткування.
.003	эффективное вредное пространство дыхательного аппарата <i>ефективний шкідливий простір дихального апарата</i> effective dead space of a breathing apparatus	Внутрішній об'єм, що характеризує фактично вентилявану під час дихання частину геометричного шкідливого простору. ДСТУ 2299-93.
П.115.000	противовес <i>противага</i> [-гу, д. і м. -вазі; мн. -гу, -ваг] counterweight	
.001	противовес трубоукладчика <i>противага трубоукладача</i> counterweight of pipelayer	Додаткова вага, яку використовують для збільшення моменту вантажної стійкості трубоукладача. ДСТУ 3312-96.
П.116.000	противогаз <i>протигаз</i> [-за; мн. -зу, -зів] gas filter respirator, mask, gas mask	
.001	изолирующий противогаз <i>ізолювальний протигаз</i> gas mask	Пристрій, що ізолює органи дихання від навколишнього середовища та забезпечує газовою сумішшю, придатною для дихання. ДСТУ 2273-93m.
.002	промышленный фильтрующий противогаз <i>промисловий фільтрувальний протигаз</i> industrial gas filter	Дихальний апарат, що забезпечує захист органів дихання, очей і шкіри обличчя від газоподібних шкідливих речовин і, у разі необхідності, також від часток дисперсної фази аерозолів. ДСТУ 2299-93.

	respirator	
П.117.000	противопоказа- ние <i>протипоказання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -зань] contraindication	
.001	медицинское противопоказа- ние <i>медичне протипо- казання</i> medical contraindication	Наявність у організмі анато- мо-фізіологічних відхилень або пато- логічних процесів, які перешкоджа- ють виконанню даної роботи. ДСТУ 2293-93.
П.118.000	профессия <i>професія</i> [-сії, ор. -сією; мн. -сії, -сії] profession, trade	Рід трудової діяльності, що передба- чає певну сукупність спеціальних теоретичних знань, практичного досвіду та трудових навичок. Примітка. Професії поділяються за фа- хом. ДСТУ 3138-95.
П.119.000	профзаболева- ние <i>профзахворювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] occupational disease	Див. 3.002.004 професійне ЗАХВО- РЮВАННЯ.
П.120.000	профилактика <i>профілактика</i> [-ки, д. і м. -тиці] prevention	Сукупність заходів, спрямованих на попередження або забезпечення будь-чого.
.001	пожарная про- филактика <i>пожежна профілак- тика</i> fire prevention	Комплекс організаційних і технічних заходів, спрямованих на забезпечен- ня безпеки людей, запобігання по- жежі, обмеження її розповсюдження, а також створення умов для успішно- го гасіння пожежі. ДСТУ 2272-93.
.002	профилактика заболеваний <i>профілактика за- хворювань</i> prevention of illness	Система гігієнічних, технічних, вихов- них, соціальних та медичних заходів, спрямованих на попередження за- хворювань шляхом усунення причин та умов, що їх викликають, а також підвищення опору організму до шкід-

		ливого впливу чинників навколишнього середовища. ДСТУ 3038-95m.
П.121.000	профотбор <i>профвідбір</i> [-бору, ор. -бором] professional selection	Див. <u>О.052.001</u> професійний ВІДБІР.
П.122.000	процесс <i>процес</i> [-су; мн. -си, -сіє] process	1. Послідовність подій, яка визначається об'єктом або явищем та виконується в заданих умовах. 2. Послідовна зміна явищ, станів, стадій розвитку і т.ін. 3. Сукупність послідовних дій для досягнення якого-небудь результату. 4. Сукупність усіх або деяких внутрішніх взаємодій елементів системи та (чи) взаємодій системи з навколишнім середовищем.
.001	анаэробный процесс очистки сточных вод <i>анаеробний процес очищення стічних вод</i> anaerobic process of waste water purification	Процес руйнування органічних речовин мікроорганізмами за відсутності кисню повітря. ДСТУ 2569-94m.
.002	аэробный процесс очистки сточных вод <i>аеробний процес очищення стічних вод</i> aerobic process of waste water purification	Процес руйнування органічних речовин мікроорганізмами в присутності кисню повітря. ДСТУ 2569-94.
.003	деградационный процесс <i>деградаційний процес</i> degradation process	Див. <u>Д.005.000</u> ДЕГРАДАЦІЯ. ДСТУ 2860-94.
.004	производствен-	Систематичне та цілеспрямоване

	ный процесс <i>виробничий процес</i> production process	змінювання в часі та просторі кількісних та якісних характеристик засобів виробництва і робочої сили для отримання готової продукції з початкової сировини згідно із заданою програмою. Примітка 1. За відношенням до випуску готової продукції та технологічним значенням виробничі процеси поділяються на основні, допоміжні, підсобні та побічні. Примітка 2. За характером проходження в часі виробничі процеси поділяються на циклічні та нециклічні. Примітка 3. За характером руху предметів праці в часі процеси поділяються на безперервні, напівперервні та дискретні. Примітка 4. За ступенем можливості безпосереднього спостереження за ходом виробничих процесів вони поділяються на закриті, відкриті та напівзакриті. ДСТУ 2960-94m.
.005	технологический процесс <i>технологічний процес</i> manufacturing process, technological process	Частина виробничого процесу, яка складається з дій, спрямованих на зміну та (чи) визначення стану предмета праці. Примітка. До предметів праці належать заготовки та вироби. ДСТУ 2391-94.
.006	трудоу процесс <i>трудоу процес</i> working process	Сукупність дій, що здійснюють виконавці, виготовляючи продукцію чи її частини або виконуючи яку-небудь функцію в процесі виробництва. ДСТУ 3138-95.
П.123.000	прочность <i>міцність</i> [-ності, ор. -ністю] strength	Здатність матеріалу витримувати напруження без руйнування. ДСТУ 2825-94.
.001	вибрационная прочность <i>вібраційна міцність</i> vibration strength	Властивість об'єкта зберігати міцність під час дії вібрації та після її припинення. ДСТУ 2300-93.
П.124.000	пруд <i>стає</i>	Мілководна водойма, площею не більше 1 км ² . ГОСТ 19179-73.

	<i>[-ву; мн. -ви, -віє] pond, pool</i>	
.001	биологический пруд <i>біологічний став</i> biological pond	Водойма для біологічного очищення стічних вод у природних умовах. ДСТУ 2569-94.
П.125.000	психология <i>психологія</i> <i>[-гії, ор. -гією]</i> psychology	1. Наука, що вивчає процеси активного відображення живою істотою об'єктивної реальності, важливішим предметом якої є вивчення психіки людини та її найвищої форми - свідомості. 2. Сукупність психічних процесів, що зумовлюють будь-який рід діяльності.
.001	психология труда <i>психологія праці</i> psychology of labor	Наука, що вивчає сукупність процесів відображення дійсності у вигляді відчуттів, сприймань, думок, уявлень та ін., які зумовлюють який-небудь рід трудової діяльності.
П.126.000	психомоторика <i>психомоторика</i> <i>[-ки, д. і м. -риці]</i>	Індивідуальні особливості рухових реакцій людини, пов'язані з побудовою його тіла, віком та статтю.
П.127.000	психофизиология <i>психофізіологія</i> <i>[-гії, ор. -гією]</i> psychophysiology	Наука, що вивчає рівень інтенсивності та змістовності трудової діяльності з метою розроблення норм праці для збереження високої працездатності людини протягом робочого дня (тижня, місяця).
П.128.000	ПУ <i>ПК</i> <i>[невідм.]</i>	<i>Див. П.129.001</i> ПУЛЬТ керування оператора СЛМ. ДСТУ 2429-94m.
П.129.000	пульт <i>пульт</i> <i>[-та; мн. -ти, -тіє]</i> control desk, board, desk, console, panel	Панель з органами керування та індикації, призначена для керування системою або пристроєм та контролю за їх роботою.
.001	пульт управления оператора СЧМ (ПУ) <i>пульт керування</i>	Елемент робочого місця оператора системи "людина-машина", на якому розташовані засоби відображення інформації та органи керування.

	<i>оператора СЛМ (ПК) console</i>	ДСТУ 2429-94m.
П.130.000	пункт <i>пункт [-ту; мн. -ти, -тів] station, point, terminal</i>	Місце, приміщення, призначене для розташування робочого місця чергового персоналу, апаратури керування, контролю.
.001	населенный пункт <i>населенный пункт inhabited locality, populated locality</i>	Забудована територія, в'їзди на яку і виїзди з якої позначаються відповідними дорожніми знаками. "Правила дорожнього руху" .
.002	пункт контроля качества воды водоемов и водотоков <i>пункт контролю якості води водойм або водотоків water quality check point</i>	Місце на водоймі або водотоці для проведення комплексу робіт з метою отримання даних щодо якості води, призначених для наступного узагальнення і подання узагальненої систематичної інформації споживачам. ДСТУ 3041-95m.
П.131.000	путь <i>шлях [-ху, ор. -хом, м. (на) -ху; мн. -хи, -хів] way, distance, track, path</i>	
.001	остановочный путь <i>зупинковий шлях</i>	Для автотранспортного засобу - відстань, пройдена АТЗ від моменту часу, в який водій помітив небезпеку, що викликає необхідність гальмування, до моменту зупинки АТЗ у результаті гальмування. ДСТУ 2886-94.
.002	путь поступления вредных веществ <i>шлях надходження шкідливих речовин receipt way of harmful</i>	Шлях, яким здійснюється вплив на людину чи експериментальних тварин різних шкідливих речовин. ДСТУ 3038-95m.

	substances	
.003	путь трения <i>шлях тертя</i> friction distance	Відстань, що проходить точка поверхні тертя одного тіла по поверхні іншого тіла. ДСТУ 2823-94.
.004	путь тока утечки <i>шлях струму витікання</i> creepage distance, leakage path	Найкоротша відстань між металевими частинами, що вимірюється на поверхні ізоляції чи ізолятора. ДСТУ 2815-94m.
.005	путь эвакуации <i>шлях евакуації</i> evacuation way	Шлях, що веде до евакуаційного виходу. ДСТУ 2272-93.
.006	тормозной путь <i>гальмівний шлях</i> braking distance, stopping distance, braking length, braking path	Для автотранспортного засобу - відстань, пройдена АТЗ під час екстреного гальмування з початку натиснення на педаль (рукоятку) до місця зупинки АТЗ. ДСТУ 2886-94m.
П.132.000	пылесос <i>пилосос</i> [-са; мн. -си, -сів] dust aspirating unit, vacuum cleaner	Пристрій для затримання і відведення пилу. ДСТУ 2264-93m.
.001	промышленный пылесос <i>промисловий пилосос</i> industrial aspirator	Пилосос для відсмоктування пилу з підлоги промислового устаткування або з конструкцій у виробничих цехах. ДСТУ 2264-93m.
П.133.000	пылеуборка <i>пилоприбирання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -рань] dust handling	Сукупність способів і засобів для вилучення осілих частинок пилу чи інших забруднень з поверхонь у чистих виробничих приміщеннях. Примітка. Пилоприбирання може бути сухим, вологим, а також вакуумним. ДСТУ 2357-94.
П.134.000	пыль <i>пил</i> [-лу] dust	Подрібнені тверді речовини та матеріали з розміром часток менше 850 мкм. ГОСТ 12.1.044-86m.
.001	промышленная пыль <i>промисловий пил</i> industrial dust	Пил, що входить до складу промислового викиду. ГОСТ 17.2.1.04-77.

Р

P.001.000	работа <i>робота</i> [-tu; мн. -tu, -bim] job, work, operation, processing, task	1. Процес, дія, функціонування. 2. Процес передавання енергії та (чи) її перетворення з однієї форми в іншу, не пов'язану з перенесенням теплоти або речовини. 3. Фізична величина, що характеризує роботу (одиниця в СІ - джоуль, Дж).
.001	верхолазные работы <i>верхолазні роботи</i> highscal work, steepeljack work	Роботи, що виконуються на висоті більше 5 м від поверхні землі, перекриття або робочого настилу, над якими проводяться роботи безпосередньо з конструкцій під час їх монтажу або ремонту. Примітка. Основним засобом, що запобігає падінню працівників з висоти, є запобіжний пояс. СНІП III-4-80.
.002	взрывные работы <i>вибухові роботи</i> shotfiring, blasting	Роботи з проведенням вибухів. Примітка. Правила безпеки в Україні регламентуються ДНАОП 0.00-1.17-92.
.003	взрывоопасные работы <i>вибухонебезпечні роботи</i> explosive works	Роботи, які проводяться у вибухонебезпечному місці. ОСТ 51.81-82.
.004	внешние санитарно-технические работы <i>зовнішні санітарно-технічні роботи</i>	Роботи з прокладання зовнішніх систем тепло-, газо-, водопостачання та каналізації і возведення котельних, газорозподільних станцій і головних споруд водопроводу та каналізації населених місць (водозаборів, насосних станцій, водонапірних башт, відстійників і т.ін.).
.005	внутренние санитарно-технические работы <i>внутрішні санітарно-технічні роботи</i>	Роботи з монтажу деталей та вузлів санітарно-технічного обладнання споруд та будівель.

.006	газоопасные работы <i>газонебезпечні роботи</i>	Роботи, які проводяться в газонебезпечному місці. ОСТ 51.81-82м. <i>Примітка.</i> Їх організація в Україні регламентується ДНАОП 0.00-5.11-85.
.007	динамическая работа человека <i>динамічна робота людини</i> dynamic work of the man	М'язова діяльність людини, що супроводжується змінням довжини м'язів, активним переміщенням тіла і його частин у просторі.
.008	легкие физические работы (категория 1) <i>легкі фізичні роботи (категорія 1)</i> easy physical works (category 1)	Види діяльності з витратою енергії, що не перевищує 150 ккал/год (174 Вт). <i>Примітка.</i> Легкі фізичні роботи поділяються на категорію 1а та категорію 1б. ГОСТ 12.1.005-88.
.009	легкие физические работы (категория 1а) <i>легкі фізичні роботи (категорія 1а)</i>	Види діяльності з витратою енергії, що не перевищує 120 ккал/год (139 Вт). <i>Примітка.</i> До категорії 1а відносять роботи, що виконуються сидячи та супроводжуються незначним фізичним напруженням (ряд професій на підприємствах точного приладобудування, на часовому, швацькому виробництвах, в управлінській діяльності і т.ін.). ГОСТ 12.1.005-88м.
.010	легкие физические работы (категория 1б) <i>легкі фізичні роботи (категорія 1б)</i>	Види діяльності з витратою енергії в межах 121-150 ккал/год (140-174 Вт). <i>Примітка.</i> До категорії 1б відносять роботи, що виконуються сидячи, стоячи або пов'язані з ходьбою та супроводжуються деяким фізичним напруженням (ряд професій у поліграфічній промисловості, на підприємствах зв'язку, контролери, майстри в різних видах виробництва і т.ін.). ГОСТ 12.1.005-88м.
.011	огневые работы <i>вогневі роботи</i>	Роботи із застосуванням відкритого вогню, іскроутворенням, нагріванням споруд, обладнання, інструменту, матеріалів до температур спалаху-

		вання (самоспалахування) газо- (паро-, пило-) повітряної суміші і інших горючих речовин, поява яких у небезпечних концентраціях можлива в зоні виконання цих робіт. ОСТ 51-81-82m. <i>Примітка.</i> Їх проведення в Україні регламентується ДНАОП 0.00-5.12-74.
.012	погрузочно-разгрузочные работы <i>навантажувально-розвантажувальні роботи</i> handing, handling works	Роботи, пов'язані з закріпленням, навантаженням та розвантаженням, переміщенням вантажів.
.013	работа сменами <i>робота змінами</i> shift work, shift working, shift labor	Організація праці, за якої працівники чергуються в змінах рівномірно в порядку, установленому правилами внутрішнього трудового розпорядку. <i>Примітка.</i> Перехід з однієї зміни в іншу, як правило, має відбуватися через кожний робочий тиждень у години, визначені графіками змінності. "Кодекс законів про працю України", стаття 58.
.014	работы на высоте <i>роботи на висоті</i> works at height	Роботи, за яких робітник знаходиться на висоті 1,3 м та більше від поверхні ґрунту, перекриття або робочого настилу і на відстані менше 2 м від межі перепаду за висотою. <i>Примітка.</i> Ці роботи повинні виконуватись з настилів риштувань, які мають огорожу. За неможливості або недоцільності побудови огорож роботи повинні виконуватись із застосуванням запобіжного поясу і страхувального канату. НАОП 1.1.10-1.04-85.
.015	работы с повышенной опасностью <i>роботи з підвищеною небезпечністю</i>	Роботи, під час виконання яких підвищена імовірність виникнення аварійних ситуацій. <i>Примітка.</i> Перелік таких робіт в Україні визначається ДНАОП 0.00-8.02-93.

.016	санитарно-технические работы <i>санітарно-технічні роботи</i>	Роботи, пов'язані зі спорудженням і монтажем систем опалення, вентиляції, тепло- та газопостачання, водопроводу і каналізації.
.017	сварочные работы <i>зварювальні роботи</i> welding works	Роботи з виконання зварювання. Відносяться до вогневих робіт.
.018	сверхурочные работы <i>надурочні роботи</i> overtime works	Роботи понад установлену тривалість робочого дня. Примітка. Надурочні роботи, як правило, не допускаються і можуть застосовуватись лише у виняткових випадках, що визначаються законодавством. "Кодекс законів про працю України", стаття 62.
.019	средней тяжести физические работы (категория 2) <i>середньої важкості фізичні роботи (категорія 2)</i>	Види діяльності з витратою енергії в межах 151-250 ккал/год (175-290 Вт). Примітка. Середньої важкості фізичні роботи поділяють на категорію 2а та категорію 2б. ГОСТ 12.1.005-88.
.020	средней тяжести физические работы (категория 2а) <i>середньої важкості фізичні роботи (категорія 2а)</i>	Види діяльності з витратою енергії в межах 151-200 ккал/год (175-232 Вт). Примітка. До категорії 2а відносять роботи, пов'язані з постійною ходьбою, переміщенням дрібних (до 1 кг) виробів або предметів у стоячому чи сидячому положенні та які потребують певного фізичного напруження (ряд професій у механоскладальних цехах машинобудівних підприємств, у прядильно-ткацькому виробництві і т.ін.). ГОСТ 12.1.005-88m.
.021	средней тяжести физические работы (категория 2б) <i>середньої важкості фізичні роботи (категорія 2б)</i>	Види діяльності з витратою енергії в межах 201-250 ккал/год (233-290 Вт). Примітка. До категорії 2б відносять роботи, пов'язані з ходьбою, переміщенням і перенесенням вантажів до 10 кг і які супроводжуються помірним фізичним напруженням (ряд професій у механізованих ливарних, прокатних, ковальських, термічних, зварювальних цехах машинобудівних та металургійних підприємств і т.ін.).

		ГОСТ 12.1.005-88m.
.022	статическая работа человека <i>статична робота людини</i> static work of the man	М'язова діяльність людини, спрямована на підтримання робочої пози без переміщення тіла та його частин у просторі.
.023	тяжелые физические работы (категория 3) <i>важкі фізичні роботи (категорія 3)</i> heavy physical works (category 3)	Види діяльності з витратою енергії більше 250 ккал/год (290 Вт). Примітка. До категорії 3 відносяться роботи, пов'язані з постійними пересуваннями, переміщуванням та перенесенням значних (понад 10 кг) вантажів і які потребують великих фізичних зусиль (ряд професій у ковальських цехах з ручним куванням, ливарних цехах машинобудівних і металургійних підприємств і т.ін.). ГОСТ 12.1.005-88m.
P.002.000	работодатель <i>роботодавець</i> [-вця, оп. -вцем; мн. -вці, -вців] employer	Власник майна підприємства чи його представник. ДСТУ 3138-95.
P.003.000	работоспособность <i>працездатність</i> [-ності, оп. -ністю] serviceability, up state, capacity for work, fitness to work, ability to work, operability	1. Див. <u>C.056.012</u> працездатний СТАН. 2. Див. <u>P.003.003</u> ПРАЦЕЗДАТ-НІСТЬ людини.
.001	профессиональная работоспособность <i>професійна працездатність</i> fitness to work	Потенційна здатність людини виконувати конкретну роботу протягом її працездатного віку із забезпеченням оптимального робочого напруження. ДСТУ 3038-95.
.002	работоспособность оператора <i>працездатність оператора</i> operator's capacity for work	Здатність оператора здійснювати певну діяльність з дотриманням вимог до її якості. ДСТУ 2429-94.
.003	работоспособ-	Здатність організму витримувати

	НОСТЬ человека <i>працездатність людини</i> capacity for work, fitness to work	відповідне фізичне та нерво-во-психологічне навантаження та забезпечувати нормальний хід трудового процесу за визначений період часу. ДСТУ 3138-95m.
P.004.000	рабочий <i>робітник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] worker	Працівник промислово-виробничого персоналу безпосередньо зайнятий у процесі основного чи допоміжного виробництва. ДСТУ 3138-95.
.001	вспомогатель- ный рабочий <i>допоміжний робітник</i> auxiliary worker	Робітник, який обслуговує виробництво і зайнятий на допоміжних та підсобних роботах у основних цехах чи який виконує основну роботу в допоміжних цехах. ДСТУ 3138-95.
.002	основной рабо- чий <i>основний робітник</i> main worker	Робітник, безпосередньо зайнятий у процесі основного виробництва. ДСТУ 3138-95.
P.005.000	радиоактивность <i>радіоактивність</i> [-ності, ор. -ністю] radioactivity	Довільне перетворення одних атомних ядер у інші, яке супроводжується випусканням елементарних часток.
P.006.000	развитие <i>розвиток</i> [-тку] development, growth	
.001	развитие пожара <i>розвиток пожежі</i> fire growth	Збільшення зони горіння та (чи) імовірності впливу небезпечних факторів пожежі. ДСТУ 2272-93.
P.007.000	разделение <i>розподіл</i> [-лу; мн. -ли, -лів] division	
.001	разделение тру- да <i>розподіл праці</i> division of labor	Форма організації праці, в якій окремі групи чи окремі учасники виробничого процесу виконують різні трудові операції, що доповнюють одна одну. Примітка. Розподіл праці може бути функційний та технологічний. ДСТУ 3138-95.
.002	электрическое	Розподіл електричної мережі на

	разделение сети <i>електричний розпо- діл мережі</i> division of power network	окремі електрично не з'єднані між собою установки (наприклад, за допомогою розподільного трансформатора). ГОСТ 12.1.009-76m.
P.008.000	размер <i>розмір</i> [-ру, ор. -ром; мн. -ри, -рів] size, magnitude, dimension	1. Кількісна оцінка. 2. Лінійна величина.
.001	размер микроор- ганизма <i>розмір мікрооргані- зму</i> size of a microorganism	Максимальний лінійний розмір мікроорганізму. ДСТУ 2357-94.
.002	размер частицы <i>розмір частинки</i> dimension of particle	Максимальний лінійний розмір частинки. ДСТУ 2357-94.
P.009.000	разметка <i>розмітка</i> [-ки, д. і м. -тці; мн. -ки, -ток] marking	
.001	дорожная разме- тка <i>дорожня розмітка</i> road marking	Лінії, написи та інші позначення на проїзній частині доріг, бордюрах, елементах дорожніх споруд, які призначені для інформування учасників дорожнього руху та встановлення порядку їхніх дій. ДСТУ 2935-94m.
P.010.000	размещение <i>розміщення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -щень] arrangement	
.001	размещение эле- ментов пультов управления <i>розміщення елемен- тів пультів керу-</i>	Установлення розмірів зон розміщення засобів відображення інформації та органів керування різного ступеня важливості та частоти використання, способів групування та

	<i>вання</i> arrangement of elements of console	виділення функційних зон та блоків, напрямів і послідовності розміщення функціональних блоків та елементів, пов'язаних між собою засобів відображення інформації та органів керування. ДСТУ 2429-94m.
P.011.000	разрешение <i>дозвіл</i> [-волу; мн. -воли, -волів] permit to work	Документ, що посвідчує право на здійснення робіт.
P.012.000	разрушение <i>1) руйнування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] failure	Результат руйнування.
	<i>2) руйнування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] failure	Процес зародження та розвитку в матеріалі дефектів та (чи) розділення об'єкта на частини з повною втра-тою його міцності та працездатності. ДСТУ 2825-94m.
.001	усталостное раз- рушение <i>втомне зруйнування</i> fatigue failure	Зруйнування матеріалу об'єкта від дії циклічного навантаження через поширення втомної тріщини до повної втрати ним працездатності чи міцності. ДСТУ 2444-94.
P.013.000	раненый <i>поранений</i> [-ного; мн. -ні, -них] injured man	
.001	раненый при до- рож- но-транспорт- ном происшеств- ии <i>поранений під час дорожньо-транс- портної пригоди</i>	Особа, яка була травмована в доро-жньо-транспортній пригоді. ДСТУ 2935-94.
P.014.000	распад <i>розпад</i> [-ду; р. мн. -діє] decay, disintegration	

.001	радиоактивный распад <i>радіоактивний розпад</i> radioactive decay, radioactive disintegration	Див. <u>P.005.000</u> РАДІОАКТИВ-НІСТЬ.
P.015.000	расположение <i>розташування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] arrangement	
.001	взаимное расположение элементов рабочего места оператора <i>взаємне розташування елементів робочого місця оператора</i> mutual arrangement of workstation units	Установлення необхідних функціональних (візуальних та звукових) зв'язків між операторами, кутів огляду інформаційного поля, кутів повороту голови оператора, нормативних значень імовірності безпомилкового сприйняття оператором інформації, вільного простору для переміщення операторів та експлуатації елементів робочого місця. ДСТУ 2429-94m.
P.016.000	распределение <i>розподіл</i> [-лу; мн. -ли, -лів] distribution	
.001	распределение функций между операторами <i>розподіл функцій між операторами</i> distribution of functions between operators	Установлення складу, чисельності та функціональних взаємозв'язків операторів у розв'язанні завдань керування та обслуговування системи "людина-машина". ДСТУ 2429-94m.
.002	распределение функций между оператором и техническими средствами <i>розподіл функцій між оператором і</i>	Установлення рівня автоматизації системи "людина-машина", переліку завдань, які розв'язують автоматично, автоматизовано, визначення переліку функцій та режимів взаємодії оператора (колективу операторів) з технічними засобами.

	<i>технічними засобами</i> distribution of functions between operator and technical means	ДСТУ 2429-94m.
P.017.000	расследование <i>розслідування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] investigation	
.001	расследование и учет аварий <i>розслідування та облік аварій</i> investigation and account of failures	Розслідування, що регламентується ДНАОП 0.00-4.03-93, у відповідності з яким у ході розслідування визначається категорія аварії, з'ясовуються обставини, що спричинили її, встановлюється характер порушень правил експлуатації устаткування, технологічних процесів, визначається якість виконання будівельно-монтажних робіт або окремих вузлів, конструкцій, відповідність їх проекту і вимогам нормативних актів, встановлюються особи, відповідальні за аварію, намічаються заходи щодо ліквідації її наслідків та запобігання подібним аваріям у подальшому.
.002	расследование и учет несчастных случаев <i>розслідування та облік нещасних випадків</i> investigation and account of accidents	Розслідування, що регламентується ДНАОП 0.00-4.03-93, у відповідності з яким розслідуванню підлягають травми, гострі професійні захворювання та отруєння, теплові удари, опіки, обмороження, утоплення, ураження електричним струмом та блискавкою, ушкодження внаслідок аварій, пожеж, стихійного лиха (землетруси, зсуви, поводи, урагани тощо), контакту з тваринами, комахами та іншими представниками фауни і флори.
.003	расследование и	Розслідування, що регламентується

	учет хронических профессиональных заболеваний и отравлений <i>розслідування та облік хронічних професійних захворювань і отруєнь</i> investigation and account of chronic occupational diseases and poisonings	ДНАОП 0.00-4.03-93, у відповідності з яким розслідуванню підлягають усі вперше виявлені хронічні професійні захворювання і отруєння. Віднесення захворювання до професійного проводиться відповідно до списку професійних захворювань, затвердженого Мінохорониздоров'я України.
P.018.000	расстояние <i>відстань</i> [-ні, ор. -нню; мн. -ні, -ней] distance	
.001	безопасное расстояние <i>безпечна відстань</i> safe distance	Найменша допустима відстань між працівником та джерелом небезпеки, необхідна для забезпечення безпеки працівника. ГОСТ 12.0.002-80.
.002	расстояние наблюдения <i>відстань спостереження</i> observation distance	Відстань між оком оператора і об'єктом спостереження.
P.019.000	раствор <i>розчин</i> [-ну; мн. -ни, -ніє] solution	
.001	градуировочные растворы <i>градувальні розчини</i> calibration solutions	Для вимірювання концентрацій шкідливих речовин - розчини, приготовлені зі стандартних та допоміжних розчинів, призначені для побудови градувального графіка. ГОСТ 12.1.016-79m.
.002	поглотительный раствор <i>поглинальний розчин</i> absorption solution	Для вимірювання концентрацій шкідливих речовин - розчин або розчинник, призначений для поглинання шкідливої речовини з повітря. ГОСТ 12.1.016-79m.

.003	стандартный раствор <i>стандартний розчин</i> standard solutions	Для вимірювання концентрацій шкідливих речовин - розчин, який містить у одиниці об'єму певну кількість вимірюваної шкідливої речовини або його еквівалента. ГОСТ 12.1.016-79m.
P.020.000	расход <i>витрата</i> [-ту; мн. -ту, -рат] consumption, flow rate	
.001	объемный расход воздуха <i>об'ємна витрата повітря</i> flow rate of air	Об'єм повітря, який рівномірно проходить через систему відбирання проб за одиницю часу (л/хв). ГОСТ 12.1.016-79m.
.002	путевой расход топлива <i>шляхова витрата палива</i> fuel consumption	Витрата палива (в літрах) на 100 кілометрів шляху, що проходить АТЗ. ДСТУ 2942-94.
P.021.000	расширение <i>розширення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -нень] extension, enhancement, expansion	1. Збільшення за складом, величиною. 2. Удосконалення, додавання можливостей.
.001	расширение загрузки фильтра <i>розширення завантаження фільтра</i> filter beds expansion	Збільшення площі завантаження фільтра під час його промивання. ДСТУ 2569-94.
P.022.000	реабилитация <i>реабілітація</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] rehabilitation	Поновлення.
.001	профессиональная реабилитация <i>професійна реабілі-</i>	Поновлення здатності працівника до праці за своєю професією і кваліфікацією або за іншою адекватною їй

	<i>тація</i> professional rehabilitation	професією. ДСТУ 2293-93.
P.023.000	реагент <i>реагент</i> [-ту; мн. -ти, -тів] reagent	Речовина або суміш речовин, що є початковим компонентом хімічних реакцій та інших фізико-хімічних процесів.
P.024.000	реакция <i>реакція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] reaction	Процес, за якого з одних речовин утворюються інші речовини.
.001	экзотермическая реакция <i>екзотермічна реакція</i> exothermic reaction	Реакція, яка супроводжується виділенням тепла.
.002	эндотермическая реакция <i>ендотермічна реакція</i> endothermic reaction	Реакція, яка супроводжується поглинанням тепла.
P.025.000	регенератор <i>регенератор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] regenerator	Пристрій, обладнання для відновлення, відтворення чогось.
.001	регенератор активного ила <i>регенератор активного мулу</i> regenerator of activated sludge	Частина аеротенка чи самостійна споруда, призначена для регенерації активного мулу. ДСТУ 2569-94.
P.026.000	регенерация <i>регенерація</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] refresh, regeneration	Відновлення, поновлення, відтворення.
.001	регенерация активного ила <i>регенерація активного мулу</i>	Відновлення сорбційної та окисної здатності зворотного активного мулу шляхом аерації. ДСТУ 2569-94m.

	regeneration of activated sludge	
P.027.000	регламент <i>регламент</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] regulations	Правила, що регулюють порядок будь-якої діяльності.
.001	гигиенические регламенты <i>гігієнічний регламент</i> hygienic regulations	Науково обґрунтовані параметри чинників навколишнього середовища, які виключають їх шкідливий вплив на організм.
.002	радиационно-гигиенический регламент <i>радіаційно-гігієнічний регламент</i> radiation and hygienic regulations	Затверджені правила, умови та критерії, за яких приймають організаційні та інші рішення, а також методи і засоби вимірювань, що забезпечують однозначність і єдність вимог радіаційної безпеки і засобів радіаційного контролю. ДСТУ 3038-95m.
P.028.000	регламентация <i>регламентація</i> [-ції, ор. -цією] regulation	Установлення правил, що визначають порядок будь-якої діяльності.
.001	гигиеническая регламентация <i>гігієнічна регламентація</i> hygienic regulation	Затвердження науково обґрунтованих, апробованих державних санітарних норм, правил, гігієнічних регламентів і нормативів. ДСТУ 3038-95.
P.029.000	регулирование <i>регулювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] control, adjustment	Керування, що полягає в забезпеченні наближення значень параметрів об'єкта керування до заданих значень.
.001	регулирование дорожным движением <i>регулювання дорожнім рухом</i> traffic control	Цілеспрямований вплив на учасників дорожнього руху з метою забезпечення безпеки дорожнього руху. ДСТУ 2935-94.
.002	регулирование качества воды <i>регулювання якості</i>	Дія щодо чинників, що впливають на стан водного об'єкта, з метою дотримання норм якості води.

	<i>води</i> water quality control	ДСТУ 3041-95.
P.030.000	регулювальник <i>регулювальник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] traffic-controller	Особа, яка вповноважена державним органом регулювати дорожній рух (працівник міліції, військової автоінспекції, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, паромній переправі, дружинник, позаштатний співробітник міліції), має відповідне посвідчення та екіпіровку (формений одяг або розпізнавальний знак, нарукану пов'язку, жезл, диск з червоним сигналом, червоний ліхтар або прапорець). ДСТУ 2935-94m.
P.031.000	редукція <i>редукція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] reduction	Зведення в процесі дослідження одного явища до іншого з метою спрощення та порівняння.
.001	редукція труда <i>редукція праці</i> reduction of work	Зведення якісно відмінних видів праці до певної кількості однорідної праці. ДСТУ 3138-95.
P.032.000	режим <i>режим</i> [-му; мн. -ми, -мів] mode, duty, operation, condition	1. Сукупність параметрів, які характеризують функціонування об'єкта. 2. Стан системи, що визначається множиною різних процесів. 3. Система правил, заходів, необхідних для тієї чи іншої цілі. 4. Умови діяльності, роботи, існування.
.001	аварийний режим <i>аварійний режим</i> off-normal mode, emergency operation	Режим функціонування підприємства (об'єкта) у разі виникнення аварії. ДСТУ 2156-93.
.002	аварийний режим електроустановки <i>аварійний режим електроустановки</i> emergency operation	Робота несправної електроустановки, за якої можуть виникнути небезпечні ситуації, що призводять до електротравмування людей, які взаємодіють з електроустановкою.

	of electric installation	ГОСТ 12.1.038-82.
.003	гигиенический режим <i>гігієнічний режим</i> hygienic mode	Точно визначений режим харчування, праці та відпочинку з урахуванням гігієнічних вимог. ДСТУ 3038-95.
.004	противопожарный режим <i>протипожежний режим</i> fire prevention regime	Комплекс установлених норм поведінки людей, правил виконання робіт та експлуатації об'єкта (виробу), спрямованих на забезпечення його пожежної безпеки. ДСТУ 2272-93m.
.005	режим движения <i>режим руху</i> traffic regime	Для дорожнього руху - якісна чи кількісна характеристика зміни швидкості руху АТЗ на відрізку дороги внаслідок його розгону, гальмування чи вибігу. ДСТУ 2942-94m.
.006	режим работы оборудования <i>режим роботи устаткування</i> mode of the equipment	Порядок та тривалість роботи устаткування в часі. ДСТУ 2960-94.
.007	режим труда <i>режим праці</i> working conditions, mode of work	Фізіологічно та економічно обґрунтоване чергування періодів праці та перерв, тривалість і розподіл яких протягом зміни та певного календарного періоду гарантує збереження здоров'я працівників, високу працездатність та продуктивність праці. Примітка. Режим праці буває річним, місячним, тижневим, добовим, внутрішньо-змінним і зображується у вигляді графіка. ДСТУ 3138-95.
.008	режим труда и отдыха <i>режим праці та відпочинку</i> conditions of work and rest, mode of	У системі "людина-машина" - установлення тривалості роботи оператора протягом визначеного часу, числа та складу чергових (робочих) змін, розподіл робіт протягом зміни, засобів підвищення працездатності.

	work and rest	тності оператора та керування його функційним станом, тривалості та характеру відпочинку між чергуваннями. ДСТУ 2429-94m.
.009	трехсменный режим труда <i>тризмінний режим праці</i> three-shift mode of work	Див. <u>P.001.013</u> РОБОТА змінами.
.010	четырёхсменный режим труда <i>чотиризмінний режим праці</i> four-shift mode of work	Див. <u>P.001.013</u> РОБОТА змінами.
P.033.000	резервирование <i>резервування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] redundancy, standby	Спосіб забезпечення надійності об'єкта за рахунок використання додаткових засобів та (чи) можливостей, надлишкових відносно мінімально необхідних для виконання потрібних функцій. ДСТУ 2860-94m.
P.034.000	рекомендация <i>рекомендація</i> [-ції, ор. -цією] recommendation	Порада, вказівка.
.001	гигиенические рекомендации <i>гігієнічні рекомендації</i> hygiene recommendations	Комплекс науково обґрунтованих рекомендацій, виконання яких виключає шкідливий вплив на здоров'я людини та навколишнє середовище об'єктів та чинників, що вивчаються. ДСТУ 3038-95m.
P.035.000	релаксация <i>релаксація</i> [-ції, ор. -цією] relaxation	Процес установаження термодинамічної рівноваги в макроскопічній фізичній системі.
P.036.000	ремонт <i>ремонт</i> [-ту; мн. -ми, -міє] repair, corrective maintenance	Комплекс операцій для відновлення справного стану чи працездатності об'єкта та відновлення ресурсів об'єкта та його складових частин. ДСТУ 2860-94m.

.001	активный ремонт <i>активний ремонт</i> active repair	Частина непланового ремонту, яка складається з операцій, що їх виконують на об'єкті вручну. ДСТУ 2860-94.
.002	капитальный ремонт <i>капітальний ремонт</i> overhaul	Ремонт, що виконується для відновлення справності та повного чи близького до повного відновлення ресурсу об'єкта із заміною або відновленням будь-яких його частин, включаючи базові. ДСТУ 2960-94m.
.003	неплановый ремонт <i>неплановий ремонт</i> corrective maintenance, unscheduled repair	Ремонт, що виконують після виявлення несправності для повернення об'єкта в стан, в якому він здатний виконувати потрібну функцію. ДСТУ 2860-94m.
.004	плановый ремонт <i>плановий ремонт</i> scheduled repair	Ремонт, під час якого зупинка устаткування здійснюється за планом. ДСТУ 2960-94.
.005	текущий ремонт <i>поточний ремонт</i> routine repair	Вид планового ремонту, під час якого провадиться заміна чи відновлення окремих зношених деталей, регулювання механізмів, які забезпечують нормальну експлуатацію устаткування до чергового ремонту. Примітка. Поточний ремонт може бути середнім з частковим демонтажем устаткування, що ремонтується, та малим, коли усувають дрібні несправності. ДСТУ 2960-94m.
P.037.000	ремонтпригодность <i>ремонтпридатність</i> [-ности, оп. -ністю] maintainability	Властивість об'єкта бути пристосованим до підтримання та відновлення стану, в якому він здатний виконувати потрібні функції за допомогою технічного обслуговування та ремонту. ДСТУ 2860-94.
P.038.000	респиратор <i>респіратор</i> [-ра, оп. -ром; мн. -ру, -рів] breathing mask,	Пристрій, призначений для захисту органів дихання від небезпечних та шкідливих домішок у повітрі. ДСТУ 2273-93m.

	breather, respirator	
.001	изолирующий регенеративный респиратор <i>ізолювальний регенеративний респіратор</i> self-contained closed-circuit breathing apparatus	Автономний дихальний апарат, в якому видихуване повітря регенерується шляхом очищення його від діоксиду вуглецю і додавання до нього кисню, після чого повторно використовується для дихання. ДСТУ 2299-93.
.002	регенеративный респиратор с жидким кислородом <i>регенеративний респіратор з рідким киснем</i> self-contained closed-circuit breathing apparatus, liquid oxygen type	Респіратор, в якому призначений для дихання кисень міститься в рідинному стані. ДСТУ 2299-93m.
.003	регенеративный респиратор с химически связанным кислородом <i>регенеративний респіратор з хімічно зв'язаним киснем</i> self-contained closed-circuit breathing apparatus, chemical oxygen type	Респіратор, в якому призначений для дихання кисень міститься в хімічно зв'язаному стані. Примітка. Респіратор може бути двох типів: в одному з них кисневмісна речовина (сорбент) виконує функції виділення кисню і поглинання діоксиду вуглецю, а в другому ця речовина тільки генерує кисень, поглинання ж діоксиду вуглецю здійснюється вапняним або лужним сорбентом. ДСТУ 2299-93m.
.004	регенеративный респиратор со сжатым кислородом <i>регенеративний респіратор зі стиснутим киснем</i> self-contained closed-circuit	Респіратор, в якому призначений для дихання кисень міститься в газоподібному стані в балоні під тиском. ДСТУ 2299-93m.

	breathing apparatus, compressed oxygen type	
.005	резервуарный респиратор <i>резервуарний респі- ратор</i> self-contained open-circuit apparatus	Див. <u>A.032.008</u> резервуарний диха- льний АПАРАТ.
.006	фильтрующий газопылезащит- ный респиратор <i>фільтрувальний газопилозахисний респіратор</i> gas-and-dust-removin g filter respirator	Дихальний апарат, що забезпечує захист органів дихання від пилу, га- зоподібних шкідливих речовин та аерозолів. ДСТУ 2299-93m.
.007	фильтрующий противоаэро- золь-ный респи- ратор <i>фільтрувальний протиаерозольний респіратор</i> gas-and-dust-removin g filter respirator	Дихальний апарат, що забезпечує захист органів дихання від шкідливих аерозолів. ДСТУ 2299-93m.
.008	фильтрующий противогазовый респиратор <i>фільтрувальний протигазовий рес- піратор</i> gas-removing filter respirator	Дихальний апарат, що забезпечує захист органів дихання від газоподіб- них шкідливих речовин. ДСТУ 2299-93m.
.009	фильтрующий противопылевой респиратор <i>фільтрувальний протипиловий рес- піратор</i> dust-removing filter respirator	Дихальний апарат, що забезпечує захист органів дихання від пилу. ДСТУ 2299-93m.

P.039.000	ресурс <i>ресурс</i> [-су; мн. -си, -сіє] useful life, life, resource	Засоби, запаси, можливості, джерела будь-чого.
.001	гам-ма-процентный ресурс <i>гамма-відсотковий ресурс</i> gamma-percental life	Сумарний наробок, протягом якого об'єкт не досягне граничного стану з імовірністю γ , вираженою у відсотках. ДСТУ 2860-94m.
.002	назначенный ресурс <i>призначений ресурс</i> assigned operating time	Сумарний наробок, за умови досягнення якого експлуатацію об'єкта належить припинити незалежно від його технічного стану. ДСТУ 2860-94m.
.003	остаточный ресурс <i>залишковий ресурс</i> residual life	Сумарний наробок об'єкта від моменту контролю його технічного стану до переходу в граничний стан. Примітка. Аналогічно запроваджується поняття залишкового наробка до відмови, залишкового терміну служби та залишкового терміну зберігання. ДСТУ 2860-94m.
.004	расчетный ресурс котла <i>розрахунковий ресурс котла</i> designed useful life of the boiler	Тривалість експлуатації котла, протягом якої виробник гарантує надійність його роботи за умови додержання режиму експлуатації, указаного в інструкції, та розрахункової кількості пусків з холодного й гарячого стану. ДНАОП 0.00-1.08-94.
.005	расчетный ресурс элемента котла <i>розрахунковий ресурс елемента котла</i>	Тривалість експлуатації елемента, протягом якої виробник гарантує надійність його роботи за умови додержання режиму експлуатації, указанного в інструкції підприємства-виробника, та розрахункової кількості пусків з холодного та гарячого стану. ДНАОП 0.00-1.08-94.
.006	средний ресурс <i>середній ресурс</i>	Математичне сподівання технічного ресурсу.

	mean life, mean useful life	Примітка. Під час використання показників довговічності потрібно вказувати початок відліку та вид дій після настання граничного стану (наприклад, гамма-відсоткового ресурсу від другого капітального ремонту до списання). Показники довговічності, які відрховуються від введення об'єкта в експлуатацію до остаточного виведення з експлуатації, називаються гамма-відсотковий повний ресурс (строк служби), середній повний ресурс (строк служби). ДСТУ 2860-94m.
.007	технический ресурс <i>технічний ресурс</i> useful life, life, resource	Сумарний наробок об'єкта від початку його експлуатації чи поновлення після ремонту до переходу в критичний стан. ДСТУ 2860-94m.
.008	трудовые ресурсы <i>трудоі ресурси</i> labor resources, human resources	Працездатне населення в працездатному віці та особи, що виконують виробничі завдання незалежно від віку. ДСТУ 3138-95.
P.040.000	реципиент <i>реципієнт</i> [-та; мн. -ти, -тіє] recipient	Об'єкт негативного впливу небезпеки, ініційованої промисловим підприємством. Примітка. Реципієнтами можуть бути: люди, флора та фауна, урбанізовані та сільськогосподарські території, об'єкти рекреації, території, що особливо охороняються (національні парки, заповідники, заказники та ін.), інші матеріальні об'єкти будь-якої форми власності. ДСТУ 2156-93.
P.041.000	рециркуляция <i>рециркуляція</i> [-ції, оп. -цією] recirculation	Багаторазове повернення потоку рідин, газів або твердих речовин у систему, установку і т.ін. з метою регулювання процесу, покращання використання сировини, утилізації відходів та ін.
.001	рециркуляция активного ила <i>рециркуляція актив-ного мулу</i> recirculation of activated sludge	Повернення активного мулу з вторинного відстійника в аеротенк. ДСТУ 2569-94.

.002	рециркуляция сточных вод <i>рециркуляція стічних вод</i> recirculation of waste water	Повернення очищеної води на споруди станції очищення стічних вод для розведення або підтримання певної витрати стічних вод у цих спорудах. ДСТУ 2569-94.
P.042.000	решетка <i>ґратка</i> [-ки, д. і м. -тиці; мн. -ки, -ток] grille	
.001	воздухоприемная решетка <i>повітроприймальна ґратка</i> air intake grille	Ґратка, установлена в місці надходження повітря у вентиляційну систему і яка захищає її від опадів та сміття. ДСТУ 2264-93m.
P.043.000	риск <i>ризик</i> [-ку] risk	Можлива небезпека.
.001	производственный риск <i>виробничий ризик</i> industrial risk	Імовірність заподіяння шкоди в залежності від науково-технічного стану виробництва. ДСТУ 2293-93.
.002	риск заказчика при диагностировании <i>ризик замовника під час діагностування</i> customer's risk at diagnosis	Безумовна імовірність того, що несправний (непрацездатний) об'єкт у результаті діагностування визнається справним (працездатним). ДСТУ 2389-94.
.003	риск заказчика при контроле <i>ризик замовника під час контролю</i> customer's risk at the control	Безумовна імовірність того, що несправний (непрацездатний) об'єкт у результаті контролю визнається справним (працездатним). ДСТУ 2389-94.
.004	риск изготовителя при диагностировании <i>ризик виробника під</i>	Безумовна імовірність того, що справний (працездатний) об'єкт у результаті діагностування визнається несправним (непрацездатним).

	час діагностування manufacturer's risk at diagnosis	ДСТУ 2389-94.
.005	риск изготовителя при контроле ризик виробника під час контролю manufacturer's risk at the control	Безумовна імовірність того, що справний (працездатний) об'єкт у результаті контролю визнається несправним (непрацездатним). ДСТУ 2389-94.
P.044.000	рост зростання [-ння, ор. -нням; р. мн. -тань] growth	
.001	рост безотказности зростання безвід- мовності reliability growth	Процес прогресуючого покращання показників безвідмовності об'єкта з часом. ДСТУ 2860-94m.
P.045.000	ртуть ртуть [-ті, ор. -ттю] mercury	Проста речовина, важка срібно-біла рідина з металічним блиском; застосовується для виготовлення катодів, в електрохімічному виробництві лугів та хлору, в електротехніці, для виготовлення ртутних вимірювальних приладів. Сильнодійна отруйна речовина. Примітка. В Україні робота з ртуттю регламентується ДНАОП 0.03-1.43-88.
P.046.000	рубильник рубильник [-ка; мн. -ки, -ків] knife switch, knife-blade switch, knife-break switch	Електричний вимикач із ручним приводом та ножеподібними рухливими контактами, що входять у нерухливі пружні затискачі (гнізда). Використовується для комутації електричних кіл напругою до 1000 В.
P.047.000	рукав рукав [-ва; мн. -ва, -вів] hose	
.001	всасывающий пожарный рукав	Пожежний рукав жорсткої конструкції для відбору води із вододжерел за

	<i>всмоктувальний пожежний рукав suction fire hose</i>	допомогою пожежного насоса. ДСТУ 2273-93.
.002	напорный пожа- рный рукав <i>напірний пожежний рукав delivery fire hose</i>	Пожежний рукав для транспортуван- ня вогнегасних речовин під надлиш- ковим тиском. ДСТУ 2273-93m.
.003	пожарный рукав <i>пожежний рукав fire hose</i>	Гнучкий трубопровід для транспор- тування вогнегасних речовин, облад- наний пожежними з'єднувальними головками. ДСТУ 2273-93.
.004	спасательный рукав <i>рятувальний рукав flexible rescue chute</i>	Пожежний рятувальний пристрій з тканини для ковзного спускання вря- тованих. ДСТУ 2273-93.
P.048.000	руководитель <i>керівник [-ка; мн. -ки, -ків] manager, chief</i>	Працівник, що очолює підпри-ємство чи структурний підрозділ, має відповідні права та відповідає за ре- зультати діяльності підпоряд- кованого йому колективу. ДСТУ 3138-95.
P.049.000	руководство <i>настанова [-ви; мн. -ви, -нов] manual, instruction, guide</i>	Документ, який являє собою інструк- ції до роботи, містить повідомлення з експлуатації виробу, системи, про- грами і т.ін.
.001	общее руководс- тво по ремонту <i>загальна настанова з ремонту general repair manual</i>	Документ на ремонт, який містить загальні вказівки щодо організації і технології ремонту, правила і поряд- док підготовки та проведення технічно й економічно доцільного ремонту виробу, загальні технічні вимоги, значення показників і норми, яким повинні задовольняти вироби після ремонту, правила та порядок випробувань консервації, транспор- тування і зберігання після ремонту. ДСТУ 3321-96.
.002	руководство по капитальному	Документ на ремонт, який встанов- лює правила і порядок виконання

	ремонт <i>настанова з капітального ремонту</i> overhaul manual	капітального ремонту виробу, контролю, регулювання, випробувань, консервування, транспортування і зберігання виробу після ремонту, монтажу і випробувань на об'єкті. ДСТУ 3321-96.
.003	руководство по среднему ремонту <i>настанова з середнього ремонту</i> manual on average repair	Документ на ремонт, який встановлює правила і порядок виконання середнього ремонту виробу, контролю, регулювання і випробувань виробу після ремонту, монтажу і випробувань на об'єкті. ДСТУ 3321-96.
.004	руководство по эксплуатации <i>настанова з експлуатації</i> maintenance manual, operations manual, service manual	Експлуатаційний документ, який містить настанови щодо правильного застосування й обслуговування виробу. ДСТУ 3321-96.

С

C.001.000	самовозбуждение <i>самозбудження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] self-excitation	Самочинне виникнення незагасальних коливань у пристрої за відсутності зовнішніх впливів.
.001	жесткое самовозбуждение вибрации <i>жорстке самозбудження вібрації</i> hard self-excitation of vibration	Самозбудження вібрації системи, яке виникає лише після достатньо великого збурення стану рівноваги системи. ДСТУ 2300-93.
.002	мягкое самовозбуждение вибрации <i>м'яке самозбудження</i>	Самозбудження вібрації системи, яке виникає після як завгодно малого збурення стану рівноваги системи. ДСТУ 2300-93.

	ня вібрації soft self-excitation of vibration	
.003	самовозбужде- ние вибрации самозбудження ві- брації self-excitation of vibration	Збудження вібрації системи за рахунок надходження до неї енергії від неколивного джерела, яке регулюється рухом самої системи. ДСТУ 2300-93.
C.002.000	самовозгорание самозаймання [-ння, ор. -нням; р. мн. -мань] self-ignition	Початок горіння без впливу джерела запалювання. ДСТУ 2272-93м.
C.003.000	самовоспламене- ние самоспалахування [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] self-inflammation	Самозаймання, що супроводжується появою полум'я. ДСТУ 2272-93.
C.004.000	самодиагности- ро-вание самодіагностування [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] self-diagnosis	Діагностування об'єкта за допомогою вмонтованих засобів діагностування чи спеціальних програм. ДСТУ 2389-94м.
C.005.000	самозащищен- ность самозахищеність [-ності, ор. -ністю] self-protection	
.001	внутренняя са- мозащищенность объектов внутрішня самоза- хищеність об'єктів internal self-protection of objects	Властивість об'єктів забезпечувати безпеку на основі природних зворотних зв'язків та процесів. ДСТУ 2156-93м.
C.006.000	самоконтроль самоконтроль	Контроль об'єкта за допомогою вмонтованих засобів контролю чи спеціальних програм.

	<i>[-лю, ор. -лем]</i> self-control	ДСТУ 2389-94м.
C.007.000	самоочищение <i>самоочищення</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -щень]</i> self-cleaning	
.001	самоочищение атмосферы <i>самоочищення атмосфери</i> air self-cleaning	Часткове або повне відтворення природного складу атмосфери внаслідок вилучення домішок під впливом природних процесів. ГОСТ 17.2.1.04-77.
C.008.000	самоспасатель <i>саморятувальник</i> <i>[-ка; мн. -ки, -ків]</i> self-rescuer	
.001	изолирующий самоспасатель <i>ізолювальний саморятувальник</i> self-contained self-rescuer	Регенеративний респіратор, який пристосований і використовується тільки для аварійного виходу працівників із зони з непридатним для дихання середовищем у безпечну зону. ДСТУ 2299-93м.
.002	фильтрующий самоспасатель <i>фільтрувальний саморятувальник</i> filter self-rescuer	Дихальний апарат, що забезпечує захист органів дихання від дії оксиду вуглецю, пилу і диму під час аварійного виходу людини в безпечну зону у випадку пожежі на шахтах і рудниках. ДСТУ 2299-93м.
C.009.000	санитария <i>санітарія</i> <i>[-рії, ор. -рією]</i> sanitation	Охорона та підтримання чистоти та здоров'я населення, довкілля.
.001	производственная санитария <i>виробнича санітарія</i> occupational sanitation	Система організаційних, гігієнічних і санітарно-технічних заходів та засобів, що запобігають впливу на працівників шкідливих виробничих факторів. ДСТУ 2293-93.
C.010.000	санэпидемстанция <i>санепідемстанція</i> <i>[-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій]</i>	Див. <u>C.074.002</u> санітарно-епідеміологічна СТАНЦІЯ.
C.011.000	сапог	Засіб індивідуального захисту ніг від

	<i>чобіт</i> [-бота, оп. -ботом; мн. -боти, -біт] boot, safety boot	механічних пошкоджень. IEC 743-83.
C.012.000	сбой <i>збій</i> [збою, оп. збоєм; мн. збої, збоїв] interruption	Самоусувна відмова або одноразова відмова, яку незначним втручанням усуває оператор. ДСТУ 2860-94.
C.013.000	сбраживание <i>зброджування</i> [-ння, оп. -нням; р. мн. -вань] fermentation	
.001	сбраживание осадка сточных вод <i>зброджування осаду стічних вод</i> fermentation of a sewage sediment	Технологічний процес розпаду органічних речовин осаду стічних вод у анаеробних умовах. ДСТУ 2569-94.
C.014.000	сброс 1) <i>скид</i> [-ду; мн. -ди, -діє] discharge	Наслідок дії.
	2) <i>скидання</i> [-ння, оп. -нням] discharge	Процес.
.001	аварийный сброс нагрузки <i>аварійне скидання навантаження</i> emergency loadshedding	Зменшення або повне зняття навантаження у випадку аварійної ситуації.
.002	залповый сброс сточных вод <i>залпове скидання стічних вод</i> waste water discharge	Короткочасне надходження до каналізації стічних вод з різко збільшеною витратою і (або) концентрацією забруднювальних речовин. ДСТУ 2569-94.
.003	предельно допу-	Норматив, що встановлює масу ре-

	стимый сброс вещества в водный объект (ПДС) <i>гранично допустимий скид речовини до водного об'єкта (ГДС)</i> maximum allowable discharge of substances into water body	човини в зворотній воді, максимально допустиму до відведення з установленим режимом у даному пункті водного об'єкта, виходячи з вимоги забезпечення норм якості води в контрольному створі або непогіршення складу і властивостей води, якщо вони гірші за встановлені. Примітка. Гранично допустимий скид речовини установлюється з урахуванням гранично допустимих концентрацій речовин у місцях водокористування, асимілювальної спроможності водного об'єкта і оптимального розподілу маси скидуваних речовин між водокористувачами. ДСТУ 3041-95.
.004	сброс возвратной воды <i>скидання зворотної води</i> return water discharge	Процес відведення зворотної води у водний об'єкт. ДСТУ 3041-95m.
C.015.000	сварка <i>зварювання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] welding	Одержання нерознімних з'єднань шляхом установлення міжатомних зв'язків між з'єднуваними частинами під час їх нагріву та (чи) пластичного деформування. ГОСТ 2601-84. Примітка. Санітарні правила під час зварювання, наплавлення та різання металів регламентуються ДНАОП 0.03-1.06-73.
.001	газовая сварка <i>газове зварювання</i> gas welding	Зварювання плавленням, за якого для нагріву використовується тепло полум'я суміші газів, що спалюється за допомогою пальника. ГОСТ 2601-84.
.002	дуговая сварка <i>дугове зварювання</i> discharge welding, electric-arc welding	Зварювання плавленням, за якого нагрів здійснюється електричною дугою. ГОСТ 2601-84.
.003	контактная сварка <i>контактне зварю-</i>	Зварювання з застосуванням тиску, за якого використовується тепло, що

	<i>вання</i> pressure contact welding	виділяється в контакті зварюваних частин під час проходження електричного струму. ГОСТ 2601-84.
.004	сварка плавленням <i>зварювання плавленням</i> fusion welding	Зварювання, що здійснюється місцевим сплавленням з'єднуваних частин без безпосередньої участі людини. ГОСТ 2601-84.
.005	точечная сварка <i>точкове зварювання</i> spot welding	Контактне зварювання, за якого зварне з'єднання виникає між торцями електродів, що підводять струм і передають зусилля стискання. ГОСТ 2601-84.
.006	электрошлаковая сварка <i>електрошлакове зварювання</i> slag welding	Зварювання плавленням, за якого для нагріву використовується тепло, що виділяється в процесі проходження електричного струму через розплавлений шлак. ГОСТ 2601-84.
C.016000	сварщик <i>зварник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] welder	Робітник, що виконує зварювання металів.
C.017.000	светильник-воздухораспределитель <i>світильник-повітро-розподільник</i> [(род.) світильника-повітророзподільника] troffer air outlet	Світильник, суміщений з повітророзподільним і (чи) повітровитяжним пристроєм. ДСТУ 2264-93.
C.018.000	светофор <i>світлофор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] traffic light	Пристрій регулювання дорожнім рухом за допомогою світлових сигналів. ДСТУ 2935-94m.
C.019.000	свинец <i>свинець</i> [-нцю, ор. -нцем] lead	Проста речовина, важкий м'який метал темно-сірого кольору з синявим відтінком; застосовується для виготовлення акумуляторів, електричних кабелів, антифрикційних сплавів то-

		що. Сильнодійна отруйна речовина.
C.020.000	свойство <i>властивість</i> [-вості, ор. -вістю; мн. -вості, -востей] property, attribute, feature	Якість, ознака, що складає відмінну особливість чого-небудь.
.001	тормозные свой- ства <i>гальмівні властиво- сті</i> braking abilities	Для автотранспортного засобу - сукупність властивостей, які визна-чають ефективність гальмування та стійкість АТЗ під час гальмування в різноманітних умовах і режимах експлуатації. ДСТУ 2886-94.
.002	тяго- во-скоростные свойства <i>тягово-швидкісні властивості</i>	Сукупність властивостей, що визна-чають можливі за характеристиками двигуна та зчеплення тягових коліс з дорогою діапазони зміни швидко-стей, руху та граничну інтенсивність розгону АТЗ у різних дорожніх умо-вах. ДСТУ 2942-94m.
.003	эргономическое свойство СЧМ <i>ергономічна влас- тивість СЛМ</i> MMS ergonomic quality index	Властивість системи "люди-на-машина", яка відбиває рівень пристосованості елементів системи "людина-машина" для створення певних зручностей, ефективності чи надійності діяльності оператора; мо-же бути оцінена ступенем задово-лення елементів системи "люди-на-машина" ергономічним вимогам. ДСТУ 2429-94.
C.021.000	СДЯВ <i>СДОР</i> [невідм.]	Див. В.006.019 сильнодійні отруйні РЕЧОВИНИ.
C.022.000	сенсорность <i>сенсорність</i> [-ності, ор. -ністю]	Чутливість, збудження, що переда-ються з органів і тканин у центральну нервову систему.
C.023.000	сепарация <i>сепарація</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій]	1. Процес відокремлення твердих та рідинних частинок від газу, твердих - від рідини. 2. Процес розподілу твердих та рі-

	separation	динних сумішей на компоненти.
C.024.000	септик <i>септик</i> [-ка] septic tank, septic	Споруда для очищення стічних вод.
.001	септик для очистки сточных вод <i>септик для очищення стічних вод</i> septic tank for waste water purification	Споруда для механічного очищення стічних вод відстоюванням з анаеробним зброджуванням їхнього осаду. ДСТУ 2569-94.
C.025.000	сероводород <i>сірководень</i> [-дню, ор. -нем] hydrogen sulphide	Розчинний у воді газ з неприємним запахом; застосовується у виробництві сірчаної кислоти і сірки, в аналітичній хімії - як груповий реактив, у медицині та ін. Шкідлива речовина.
C.026.000	сертификат <i>сертифікат</i> [-та; мн. -ти, -тіє] certificate	Документ, що підтверджує той чи інший факт.
.001	сертификат соответствия <i>сертифікат відповідності</i> certificate of conformity	Документ, виданий згідно з правилами системи сертифікації, який вказує, що забезпечується необхідна впевненість у тому, що потрібним чином ідентифікована продукція, процес чи послуга відповідають конкретному стандарту чи іншому нормативному документу. ДСТУ 2462-94.
C.027.000	сертификация <i>сертифікація</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] certification	Процедура, за допомогою якої незалежна особа або орган дає письмову гарантію, що продукція, процес чи послуга відповідають заданим вимогам. ДСТУ 2462-94.
C.028.000	сигнал <i>сигнал</i> [-лу; мн. -ли, -ліє] signal	1. Фізичний процес, властивості якого визначаються взаємодією між матеріальним об'єктом та засобом його дослідження. ДСТУ 2681-94. 2. Знак у вигляді матеріального носія даних.

.001	аварийный сигнал срабатывания <i>аварийний сигнал спрацьовування</i> emergency signal of functioning	Сигнал, що інформує про виникнення аварійної ситуації.
C.029.000	сигнализация <i>сигналізація</i> [-ції, оп. -цією; мн. -ції, -цій] signaling	1. Передавання сигналів. 2. Сповіднення, попередження про що-небудь.
.001	аварийная сигнализация <i>аварійна сигналізація</i> alarm signaling	Світлова та звукова сигналізація про аварійні ситуації на об'єкті, що дозволяє оперативно: локалізувати місце аварії; сповістити черговий персонал, керівництво підрозділу або підприємства, міську владу і т.д. (у залежності від важкості аварії) про виникнення аварії з метою найшвидкішої ліквідації її наслідків; організувати виклик та виїзд на місце аварії чергової аварійної бригади; вжити заходів з забезпечення нормальної роботи справного обладнання. Примітка. Аварійна сигналізація реалізується, як правило, узагальненим сигналом про факт аварії.
.002	предупредительная сигнализация <i>попереджувальна сигналізація</i> warning signaling	Світлова та звукова сигналізація для попередження персоналу про відхилення технологічних параметрів обладнання (процесів) від норми, про перевантаження обладнання або його переходи на резервні режими роботи, неправильні дії персоналу та інші стани й несправності, що потребують привернення уваги. Примітка. Попереджувальна сигналізація реалізується, як правило, узагальненим сигналом, а також сигналами, що розшифровують причину узагальненого сигналу.

C.030.000	сиденье <i>сидіння</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -дінь] seat	
.001	рабочие сиденья <i>робочі сидіння</i> worker's seats	Пристосування, що забезпечують підтримання робочої пози для виконання роботи сидячи (крісла, стільці, табуретки різних типів, відкидні сидіння, сидіння-опори та ін.).
C.031.000	сила <i>сила</i> [-ли, мн. -ли, сил] force	
.001	вынуждающая сила <i>змушувальна сила</i> exciting force	Змінна в часі зовнішня сила, яка не залежить від стану системи і підтримує її вібрацію. ДСТУ 2300-93.
.002	сила трения <i>сила тертя</i> friction force	Сила, що чинить опір відносному переміщенню одного тіла по поверхні іншого під дією зовнішньої сили і яка спрямована тангенційно до спільної границі між цими тілами. ДСТУ 2823-94.
.003	тормозная сила АТС <i>гальмівна сила АТЗ</i> vehicle braking force	Сума гальмівних сил усіх коліс АТЗ. ДСТУ 2886-94.
C.032.000	система <i>система</i> [-ми; мн. -ми, -тем] system	Сукупність взаємопов'язаних елементів, що мають певну цілісність, єдність цілей та режимів функціонування. ДСТУ 2226-93.
.001	аварийная тормозная система <i>аварійна гальмівна система</i> emergency brake system	Для автотранспортного засобу - гальмівна система, призначена для зупинки АТЗ у разі відмови робочої гальмівної системи. ДСТУ 2919-94.
.002	автоматизированная система (АС) <i>автоматизована</i>	Система, що реалізує встановлені функції за допомогою персоналу і комплексу засобів автоматизації.

	<i>система (АС)</i> automated system, computer-aided system	ДСТУ 2941-94m.
.003	автоматизированная система контроля качества воды (АСК КВ) <i>автоматизована система контролю якості води (АСК ЯВ)</i> automated system of water quality monitoring	Вимірювальна інформаційна система для одержання і поширення даних з якості води і повідомлення щодо порушення її норм. ДСТУ 3041-95.
.004	автоматизированная система контроля технического состояния <i>автоматизована система контролю технічного стану</i> computer-aided test system	Система контролю, яка забезпечує проведення контролю із застосуванням засобів автоматизації та частковою участю оператора. ДСТУ 2389-94.
.005	автоматизированная система технического диагностирования <i>автоматизована система технічного діагностування</i> computer-aided diagnostic system	Система діагностування, яка забезпечує проведення діагностування із застосуванням засобів автоматизації та частковою участю оператора. ДСТУ 2389-94.
.006	автоматизированная система управления водоохраным комплексом (АСУ ВК) <i>автоматизована система керування водоохоронним ком-</i>	Система керування водоохоронним комплексом відповідно до прийнятого критерію керування. ДСТУ 3041-95.

	<i>плексом (АСК ВК)</i> automated system of water protective complex control	
.007	автоматическая система контро- ля технического состояния <i>автоматична сис- тема контролю технічного стану</i> automatic test system	Система контролю, яка забезпечує проведення контролю без участі оператора. ДСТУ 2389-94.
.008	автоматическая система нераз- рушающего кон- троля <i>автоматична сис- тема неруйнівного контролю</i> automatic non-destructive test system	Система неруйнівного контролю, яка забезпечує проведення контролю без безпосередньої участі людини. ДСТУ 2865-94.
.009	автоматическая система техниче- ского диагности- рования <i>автоматична сис- тема технічного діагностування</i> automatic diagnostic system	Система діагностування, яка забезпечує проведення діагностування без участі оператора. ДСТУ 2389-94.
.010	антиблокировоч- ная система АТС <i>антиблокувальна система АТЗ</i> anti-lock system	Автоматична гальмівна система, призначена для зменшення імовірності блокування колеса або групи коліс під час гальмування та забезпечення незалежно від умов гальмування такого їх відносного руху, за якого створюється оптимальне поєднання ефективності гальмування та стійкості АТЗ. ДСТУ 2919-94m.

.011	водоохранная система <i>водоохранна система</i> water-protective system	Пов'язані між собою споруди і пристрої для підтримання потрібної кількості і якості води в заданих створах чи пунктах водних об'єктів. ДСТУ 3041-95.
.012	вспомогательная тормозная система АТС <i>допоміжна гальмівна система АТЗ</i> additional retarding braking system, auxiliary braking systems	Гальмівна система, призначена для зниження швидкості руху АТЗ та обмеження її на спуску. ДСТУ 2919-94m.
.013	гетерогенная система <i>гетерогенна система</i> heterogeneous system	Неоднорідна система, в якій компоненти перебувають у різних фізичних станах. Наприклад: тверда і рідинна фази, тверда фаза і газ.
.014	гомогенная система <i>гомогенна система</i> homogeneous system	Однорідна система, в якій всі компоненти перебувають у одній фазі. Наприклад: розчин цукру у воді, повітря - суміш газів.
.015	единая государственная система показателей учета условий и безопасности труда <i>єдина державна система показників обліку умов та безпеки праці</i>	Система показників обліку умов та безпеки праці, яка поширюється на всі підприємства, установи і організації незалежно від форм власності і видів їх діяльності та використовується для вивчення стану умов та безпеки праці з метою опрацювання комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів і підвищення існуючого рівня охорони праці. Примітка. Види показників, інструкції щодо їх визначення та складання форм державної та відомчої звітності наведені в ДНАОП 0.00-8.05-94.
.016	запасная тормозная система АТС	Гальмівна система, призначена для зупинки АТЗ у разі відмови робочої гальмівної системи.

	<i>запасна гальмівна система АТЗ</i> secondary braking system, emergency braking system	ДСТУ 2919-94m.
.017	инерционная тормозная система АТС <i>інерційна гальмівна система АТЗ</i> inertial braking system	Гальмівна система причіпних АТЗ, що використовує силу інерції причіпної складової одиниці під час її наближення до автомобіля-тягача в процесі гальмування як сигнал керування. ДСТУ 2919-94m.
.018	макроскопическая система <i>макроскопічна система</i> macroscopic system	Система, що характеризується певними значеннями її термодинамічних параметрів.
.019	непрерывная тормозная система АТС <i>безперервна гальмівна система АТЗ</i> continuous braking system	Гальмівна система автопоїзда, що має спільний орган керування та спільне джерело енергії для всіх складових одиниць автопоїзда. ДСТУ 2919-94m.
.020	полунепрерывная тормозная система АТС <i>напівбезперервна гальмівна система АТЗ</i> semi-continuous braking system	Гальмівна система автопоїзда, що має спільний орган керування та автономні джерела або акумулятори енергії на кожній складовій одиниці автопоїзда. ДСТУ 2919-94m.
.021	рабочая тормозная система АТС <i>робоча гальмівна система АТЗ</i> service braking system	Гальмівна система, призначена для зниження швидкості руху, обмеження її на спуску та зупинки АТЗ з необхідними ефективністю та стійкістю. ДСТУ 2919-94m.
.022	система "человек-машина" (СЧМ)	Система, що містить у собі людину-оператора, машину, за допомогою якої вона здійснює трудову діяльність, і середовище на робочому міс-

	<i>система "людина-машина" (СЛМ) man-machine-environment system (MMS)</i>	ці. ДСТУ 2429-94.
.023	система активно-го неразрушающего контроля <i>система активного неруйнівного контролю system of the active non-destructive control</i>	Система неруйнівного контролю, що забезпечує автоматичне керування технологічним процесом на основі результатів контролю. ДСТУ 2865-94.
.024	система безопасности <i>система безпеки safety system</i>	Система, призначена для виконання функцій безпеки, які за характером виконуваних ними функцій поділяються на функції захисту, локалізування, забезпечення та керування. ДСТУ 2156-93m.
.025	система дыхательных режимов <i>система дихальних режимів system of respiratory modes</i>	Дискретний ряд параметрів дихального навантаження на дихальний апарат, установлений з випробною метою. ДСТУ 2299-93.
.026	система комплексного неразрушающего контроля <i>система комплексного неруйнівного контролю system of the complex non-destructive control</i>	Система неруйнівного контролю, що має декілька каналів, які розрізняються за характером фізичних полів, що взаємодіють з контрольованим об'єктом і оброблюють різні інформаційні параметри об'єкта контролю. ДСТУ 2865-94.
.027	система контроля технического состояния <i>система контролю технічного стану</i>	Сукупність засобів, заходів, документації та виконавців, необхідна для проведення контролю за правилами, установленими технічною документацією. ДСТУ 2389-94m.

	test system	
.028	система неразрушающего контроля <i>система неруйнівного контролю</i> test non-destructive system	Сукупність виконавців, об'єктів та засобів неруйнівного контролю, призначених для одержання, оброблення та реєстрації інформації, яка характеризує якість контрольованого об'єкта. Виконавці, об'єкти та засоби взаємодіють за правилами, що встановлені відповідною нормативною документацією. ДСТУ 2865-94m.
.029	система предотвращения пожара <i>система запобігання пожежі</i> system of fire prevention	Комплекс організаційних заходів і технічних засобів, спрямованих на виключення умов виникнення пожежі. ДСТУ 2272-93.
.030	система противопожарной защиты <i>система протипожежного захисту</i> system of fire protection	Комплекс організаційних заходів і технічних засобів, спрямованих на запобігання впливу на людей небезпечних факторів пожежі та обмеження матеріальних збитків від неї. ДСТУ 2272-93m.
.031	система сигнализации и контроля тормозной системы АТС <i>система сигналізації і контролю гальмівної системи АТЗ</i> monitoring system	Сукупність пристроїв, що забезпечують автоматичне спрацьовування засобів повідомлення водія про відмову гальмівної системи та можливість контролю водієм її працездатності в будь-яку мить. ДСТУ 2919-94m.
.032	система технического диагностирования <i>система технічного діагностування</i> engineering diagnostics system	Сукупність засобів, заходів, документації та виконавців, необхідна для проведення діагностування за правилами, установленними технічною документацією. ДСТУ 2389-94m.
.033	система технического обслуживания и ремонта	Сукупність взаємопов'язаних засобів, документації технічного обслуговування й ремонту та виконавців, що необхідні для підтримування та від-

	техники <i>система технічного обслуговування та ремонту техніки</i> system of maintenance service and repair	новлення якості виробів. ГОСТ 18322-78m.
.034	система ергономического обеспечения СЧМ <i>система ергономічного забезпечення СЛМ</i> ergonomic support system	Сукупність взаємопов'язаних організаційних заходів, науково-дослідних і проектних робіт, які реалізують ергономічне забезпечення системи "людина-машина". ДСТУ 2429-94.
.035	стояночная тормозная система АТС <i>стоянкова гальмівна система АТЗ</i> parking braking system	Гальмівна система, призначена для утримання АТЗ у нерухомому стані відносно опорної поверхні з необхідною ефективністю. ДСТУ 2919-94m.
.036	тормозная система АТС <i>гальмівна система АТЗ</i> braking system	Сукупність пристроїв, призначених для здійснення гальмування АТЗ. ДСТУ 2919-94m.
C.033.000	ситуация <i>ситуація</i> [-ції, ор. -цією; мн. -цій, -цій] situation	
.001	аварийная ситуация <i>аварійна ситуація</i> emergency situation	Стан потенційно небезпечного об'єкта, що характеризується порушенням меж та (чи) умов безпечної експлуатації, але не перейшов у аварію, за якого всі несприятливі впливи джерел небезпеки на персонал, населення та навколишнє середовище утримуються в прийнятих межах за допомогою відповідних технічних

		засобів, передбачених проектом. ДСТУ 2156-93m.
.002	дорожная ситуа- ция <i>дорожня ситуація</i> road situation	Дорожня обстановка в певну мить і у відповідному місці. ДСТУ 2935-94.
C.034.000	сканирование <i>сканування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] scanning	Аналіз простору, що досліджується, шляхом послідовного його перегляду в процесі пересування миттєвого поля зору сканувального пристрою по полю огляду.
.001	сканирование объекта контро- ля <i>сканування об'єкта</i> <i>контролю</i> scanning	Систематичне відносне зміщення перетворювача та об'єкта контролю під час контролю. ДСТУ 2865-94.
C.035.000	скорость <i>швидкість</i> [-кості, ор. -кістю; мн. -кості, -костей] rate, velocity, speed	Характеристика зміни фізичної величини в часі, яка визначається відношенням зміни цієї величини до інтервалу часу, протягом якого ця зміна відбувається.
.001	безопасная ско- рость <i>безпечна швидкість</i> safe speed	Для дорожнього руху - швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом у конкретних дорожніх умовах. "Правила дорожнього руху" .
.002	допускаемая скорость движе- ния АТС <i>допустима швид- кість руху АТЗ</i> admitted speed of vehicle	Максимальна швидкість руху АТЗ, встановлена для кожного випробувального відрізка дороги. ДСТУ 2942-94m.
.003	максимальная скорость АТС <i>максимальна швид- кість АТЗ</i> maximal speed of vehicle	Найбільша усталена швидкість руху АТЗ (в кілометрах за годину) на прямому горизонтальному випробувальному відрізку дороги. ДСТУ 2942-94m.
.004	нормальная ско- рость распрос- транения пламени	Швидкість переміщення фронту полум'я відносно незгорілого газу в напрямку, перпендикулярному до його поверхні. Показник пожежови-

	нормальна швидкість розповсюдження полум'я normal speed of flame propagation	бухонебезпеки газів і рідин. ГОСТ 12.1.044-89m.
.005	опасная скорость ветра небезпечна швидкість вітру critical wind velocity	Швидкість вітру на певній висоті, за якої приземна концентрація від джерела домішки досягає максимального значення. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.006	скорость выгорания швидкість вигорання burn-out rate	Кількість рідини, що згоряє в одиницю часу з одиниці площі. Швидкість вигорання характеризує інтенсивність горіння рідини. Показник пожежовибухонебезпеки рідин. ГОСТ 12.1.044-89m.
.007	скорость деформирования швидкість деформування straining rate	Швидкість взаємного зміщення точок об'єкта під час його деформування. ДСТУ 2825-94.
.008	скорость изнашивания швидкість зношування wear rate	Відношення величини зносу до часу зношування. ДСТУ 2823-94.
.009	скорость нарастания давления взрыва швидкість нарощування тиску вибуху	Похідна тиску вибуху за часом на висхідній ділянці залежності тиску вибуху горючої суміші в замкненій посудині від часу. Показник пожежовибухонебезпеки газів, рідин, пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.010	скорость окисления загрязняющих веществ активным илом швидкість окиснення забруднювальних речовин активним мулом oxidation rate of pollutants by	Маса органічних речовин, що окиснюється одним грамом беззольної речовини активного мулу за одну годину. ДСТУ 2569-94m.

	activated sludge	
.011	скорость скольжения <i>швидкість ковзання</i> sliding velocity	Різниця між швидкостями тіл у точках їх дотику в умовах ковзання. ДСТУ 2823-94.
.012	скорость фильтрования воды <i>швидкість фільтрування води</i> filtering speed of water	Об'єм води, пропущеної через одиницю площі завантаження фільтра за певний проміжок часу. ДСТУ 2569-94.
.013	средняя скорость движения АТС <i>середня швидкість руху АТЗ</i> average speed of vehicle	Відношення величини пройденого АТЗ шляху до часу чистого руху без зупинок на цьому шляху. ДСТУ 2942-94m.
C.036.000	слой <i>шар</i> [-ру, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] layer, bed	
.001	фильтрующий слой <i>фільтрувальний шар</i> filter bed	Шар однорідного матеріалу завантаження фільтра або його частини певної висоти. ДСТУ 2569-94.
C.037.000	служащий <i>службовець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вціє] office worker	Працівник, зайнятий у апараті управління, але безпосередньо не зв'язаний із виробничим процесом. ДСТУ 3138-95.
C.038.000	служба <i>служба</i> [-би; мн. -би, служб] service	Установа, організація, підрозділ, що виконують або керують якою-небудь спеціальною ділянкою роботи.
.001	военизированная газоспасательная служба <i>воєнізована газорятувальна служба</i>	Служба, організована на газопереробних заводах та базах зрідженого газу для надання практичної допомоги підприємствам, що обслуговуються, у проведенні робіт з попередження та ліквідації аварій і надання пер-

		шої допомоги потерпілим під час аварій. ОСТ 51.81-82.
.002	военизированная противодонтанная служба <i>воєнізована проти- донтанна служба</i>	Служба, організована на підприємствах (об'єктах) буріння та видобутку природного газу, а також підготовки, транспортування та перероблення сірководневмісних газів для надання практичної допомоги підприємствам, що обслуговуються, з попередження та ліквідації газопровалень, відкритих газових донтанів й інших аварій, пов'язаних з газом. ОСТ 51.81-82m.
.003	государственная санитарно-эпидемиологическая служба <i>державна санітарно-епідеміологічна служба</i> state sanitary-epidemiological service	Система державних установ, які здійснюють державний санітарно-епідеміологічний нагляд, а також розроблення та проведення санітарно-профілактичних і протиепідеміологічних заходів. Примітка. До її складу входять органи, установи і заклади санітарно-епідеміологічного профілю Міністерства охорони здоров'я України, відповідні установи, заклади, частини і підрозділи Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Державного комітету в справах охорони державного кордону України, Національної гвардії України, Служби безпеки України. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення".
.004	служба охраны труда <i>служба охорони праці</i> labor protection service	Служба, що створюється згідно з Законом України "Про охорону праці" власником або уповноваженим ним органом на підприємствах, установах і організаціях незалежно від форм власності та видів їх діяльності для організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещас-

		ним випадкам, професійним захворюванням і аваріям у процесі праці. Примітка. Діяльність служби охорони праці регламентується ДНАОП 0.00-4.21-93.
.005	служба электронной гигиены <i>служба електронної гігієни</i> electronic hygiene service	Підрозділ (частина підрозділу) підприємства, яке розробляє заходи щодо забезпечення, підтримання й контролю встановлених у науково-технічній документації з електронної гігієни параметрів технологічного мікроклімату. ДСТУ 2357-94m.
C.039.000	случай <i>випадок</i> [-дку; мн. -дки, -дків] event	
.001	групповой несчастный случай на производстве <i>груповий нещасний випадок на виробництві</i> group occupational accident	Нещасний випадок на виробництві, який трапився одночасно з двома або групою працівників. ОСТ 51.81-82.
.002	несчастный случай <i>нещасний випадок</i> accident	Непередбачений збіг обставин і умов, за яких заподіяна шкода здоров'ю або настала смерть людини. ДСТУ 2293-93.
.003	несчастный случай на производстве <i>нещасний випадок на виробництві</i> occupational accident	Раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, унаслідок яких заподіяна шкода здоров'ю або наступила смерть. ДСТУ 2293-93m.
.004	несчастный случай со смертельным исходом <i>нещасний випадок зі смертельним наслідком</i>	Нещасний випадок, наслідком якого є смерть потерпілого. Примітка. Кожний такий нещасний випадок підлягає спеціальному розслідуванню, а їх оперативний облік здійснюють

	<i>смертельным нас- лідком</i> fatal accident	міністерства, інші центральні органи державної виконавчої влади, Держнаглядохоронпраці, Держатомнагляд, Головне управління пожежної охорони МВС і санітарно-епідеміологічна служба Мінохорониздоров'я. ДНАОП 0.00-4.03-93.
.005	несчастный слу- чай, не связан- ный с производ- ством <i>нещасний випадок, не пов'язаний з ви- робництвом</i>	Нещасний випадок, зв'язок якого з виробництвом не встановлено в результаті розслідування. ОСТ 51.81-82.
C.040.000	смазка <i>мащення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -щень] lubrication	Дія мастильного матеріалу, яка призводить до зменшення сили тертя і (чи) зносу. ДСТУ 2823-94.
C.041.000	смазывание <i>змащування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] lubrication	Підведення і (або) нанесення мастильного матеріалу до (на) поверхні тертя. ДСТУ 2823-94.
C.042.000	смена <i>зміна</i> [-ни; мн. -ни, змін] shift	1. Проміжок робочого часу, після закінчення якого працівники змінюються. 2. Група людей, які працюють протягом цього проміжку часу.
.001	ночная смена <i>нічна зміна</i> night shift	Зміна, робота якої приходить на нічний час.
C.043.000	смерть <i>смерть</i> [-ті, ор. -ттю; мн. -ті, -тей] death	Припинення життєдіяльності організму, його загибель. Розрізняють клінічну смерть та біологічну.
.001	биологическая смерть <i>біологічна смерть</i> biological death	Необоротне припинення фізіологічних процесів у клітинах і тканинах організму.
.002	клиническая смерть <i>клінічна смерть</i>	Смерть, після якої ще можливо повноцінне відтворення життєвих функцій організму.

	clinical death	
C.044.000	смеситель <i>змішувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чие] mixer	
.001	смеситель воз- духа <i>змішувач повітря</i> air mixing box	Елемент високошвидкісної двоканальної системи кондиціонування повітря, призначений для змішування в необхідній пропорції потоків повітря. ДСТУ 2264-93.
C.045.000	смесь <i>суміш</i> [-ші, ор. -шшо; мн. -ші, -шей] mixture	
.001	взрывоопасная смесь <i>вибухонебезпечна суміш</i> explosive mixture	Суміш з повітрям горючих газів, пари ЛЗР, горючих волокон або пилу з нижньою концентраційною границею вибуховості не більше 65 г/м ³ під час переходу їх у завислий стан, яка (суміш) за певної концентрації здатна вибухнути в разі виникнення джерела ініціювання вибуху. Примітка. До вибухонебезпечних відносяться також суміш горючих газів і пари ЛЗР з киснем або іншим окисником (наприклад, хлором). Концентрація в повітрі горючих газів і пари ЛЗР прийнята у відсотках до об'єму повітря, концентрація волокон та пилу - у грамах на кубічний метр до об'єму повітря. ПУЗ, п.7.3.18.
.002	градуировочная смесь вредных веществ с возду- хом <i>градувальна суміш шкідливих речовин з повітрям</i> calibrating mixture of harmful substances	Суміш, що вміщує певні концентрації газів, пари або аерозолів у повітрі, отримана за допомогою дозувального пристрою або динамічної установки та призначена для побудови градувального графіка. ГОСТ 12.1.016-79m.

	with air	
C.046.000	смог <i>смог</i> [-гу, м. (у) -ози] smog	Газоподібні та тверді суміші в поєднанні з туманом або аерозольним серпанком, що створюються в результаті їх перетворення та викликають інтенсивне забруднення атмосфери. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.001	фотохимический смог <i>фотохімічний смог</i> photochemical smog	Смог, створений у результаті реакцій між сумішами в атмосфері під впливом сонячної радіації. ГОСТ 17.2.1.04-77.
C.047.000	снаряжение <i>спорядження</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -жень] equipment	Предмети та приладдя, якими оснащуються для виконання якої-небудь діяльності.
.001	аварийно-спасательное снаряжение <i>аварійно-рятувальне спорядження</i> saving equipment	Предмети та приладдя, якими оснащуються аварійно-рятувальні формування (служби).
C.048.000	совместимость <i>сумісність</i> [-ності, ор. -ністю] compatibility	1. Можливість сумісної роботи, узгодженої взаємодії. 2. Придатність продукції, процесів, послуг до спільного використання, що не викликає небажаних взаємодій, за заданих умов для виконання встановлених вимог. ДСТУ 1.0-93.
.001	совместимость при трении <i>сумісність в умовах тертя</i> frictional compatibility	Властивість матеріалів третьових тіл і мастильного матеріалу разом забезпечувати задані характеристики тертя і зношування та запобігати адгезії в умовах тертя. ДСТУ 2823-94.
C.049.000	содержание 1) <i>вміст</i> [-ту] content	Складова чогось; те, що знаходиться в чомусь.
	2) <i>зміст</i>	Суттєва ознака чогось.

	<i>[-ту; мн. -ти, -тіє]</i> content	
.001	минимальное взрывоопасное содержание кислорода <i>мінімальний вибухо-безпечний вміст кисню</i> minimal explosive oxygen concentration	Концентрація кисню в горючій суміші (що складається з горючої речовини, повітря та флегматизатора), менш за яку розповсюдження полум'я в суміші стає неможливим за умови будь-якої концентрації пального в суміші, розведений даним флегматизатором. Показник пожежовибухонебезпеки газів, рідин, пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.002	содержание труда <i>вміст праці</i> content of labor	Функційні особливості конкретного виду трудової діяльності, зумовлені предметом праці, засобами праці та формою організації виробничого процесу. ДСТУ 3138-95m.
C.050.000	СОИ <i>ЗВІ</i> <i>[невідм.]</i>	<i>Див. C.069.025</i> ЗАСОБИ відображення інформації. ДСТУ 2429-94.
.001	индивидуальное СОИ <i>індивідуальний ЗВІ</i> individual data displaying means	ЗВІ системи "людина-машина", призначений для одночасного використання в роботі одним оператором. ДСТУ 2429-94.
.002	СОИ коллективного пользования <i>ЗВІ колективного користування</i> multiuser data displaying means	ЗВІ системи "людина-машина", призначений для одночасного використання в роботі двома та більше операторами. ДСТУ 2429-94.
C.051.000	сообщение <i>повідомлення</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -лень]</i> message	Форма подання інформації (послідовність сигналів, текст, зображення, цифрові дані тощо, що передаються як об'єкти від автора одному чи декільком одержувачам). ДСТУ 2227-93.
.001	сообщение о несчастном случае (аварии) <i>повідомлення про нещасний випадок</i>	Повідомлення, яке власник підприємства передає про кожний груповий нещасний випадок і (чи) нещасний випадок зі смертельним наслідком по телефону, телефаксу або телеграфу

	(<i>аварію</i>) accident message	(телетайпу) відповідному місцевому органу державного нагляду за охороною праці, санепідстанції в разі гострих професійних отруень (захворювань), місцевому органу державної виконавчої влади, профспілковій організації свого підприємства, вищестоящому профспілковому органу, прокуратурі за місцем знаходження підприємства. Примітка. Схема повідомлення встановлюється Додатком 5 до ДНАОП 0.00-4.03-93.
.002	сообщение о последствиях несчастного случая <i>повідомлення про наслідки нещасного випадку</i> accident consequences message	Документ, який складається керівником структурного підрозділу, де стався нещасний випадок, після закінчення періоду тимчасової непрацездатності потерпілого і надсилається організаціям і посадовим особам, яким надсилався акт за формою Н-1. Примітка. Форма повідомлення встановлюється Додатком 4 до ДНАОП 0.00-4.03-93.
C.052.000	сопротивление <i>опір</i> <i>[опору, оп. опором]</i> resistance, opposition	1. Здатність чинити протидію яким-небудь діям, змінам. 2. Див. <u>C.052.005</u> електричний ОПІР.
.001	переходное сопротивление <i>перехідний опір</i> transient resistance	Електричний опір, який виникає в місцях переходу струму між двома контактними поверхнями.
.002	сопротивление дыханию <i>опір диханню</i> breathing resistance	Надлишковий тиск і розрідження, які виникають під лицевою частиною дихального апарата під час його роботи. ДСТУ 2299-93.
.003	сопротивление заземления <i>опір заземлення</i> earthing resistance	Електричний опір, який ґрунт здійснює струму, що розтікається з заземлювача до землі; являє собою сукупність опору ґрунту, опору заземлювальних провідників та

		заземлювача.
.004	сопротивление усталости <i>опір втомі</i> fatigue strength	Властивість матеріалу протистояти втомі. ДСТУ 2444-94.
.005	электрическое сопротивление <i>електричний опір</i> electric resistance	1. Фізична величина, що характеризує протидію провідника електричному струму (одиниця в СІ - ом, Ом). 2. Характеристика електричного кола, яка являє собою опір, що створює електричне коло зарядові, який рухається в ньому; визначається величиною, що дорівнює відношенню напруги ділянки пасивної електричної мережі до струму в ній за відсутності на ділянці електрорушійної сили.
C.053.000	сорбент <i>сорбент</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] sorbent	Рідина або тверде тіло, які здатні поглинати речовини з розчину або газової суміші.
C.054.000	сорбция <i>сорбція</i> [-ції, ор. -цією] sorption	Явище поглинання речовин рідинними та твердими тілами.
C.055.000	состав <i>склад</i> [-ду; мн. -ди, -діє] structure	
.001	дисперсный состав пыли <i>дисперсний склад пилу</i> particle size distribution	Розподіл часток пилу за розмірами, що характеризується відносним вмістом фракцій або параметрами функцій, які описують указаний розподіл. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.002	списочный состав работников <i>списковий склад працівників</i> list of workmen	Перелік усіх категорій фахівців, у тому числі постійних, тимчасових та сезонних, які перебувають у штаті підприємства на певну дату незалежно від фактичної присутності на

		виробництві. ДСТУ 3138-95.
C.056.000	состояние <i>стан</i> [-на (металооброб- на машина) і -ну (вигляд і т.ін.); мн. -ни, -нів] state, condition	
.001	аварийное состояние <i>аварійний стан</i> emergency state, accident condition, emergency condition	Стан об'єкта, за якого можлива ава- рія.
.002	информационно- выявляемое не- исправное сос- тояние <i>інформацій- но-виявний неспра- вний стан</i> data-sensitive fault	Несправний стан, який виявляється внаслідок оброблення певного типу інформації. ДСТУ 2668-94.
.003	исправное сос- тояние <i>справний стан</i> good state	Стан об'єкта, за якого він здатний виконувати усі задані функції об'єкта. ДСТУ 2860-94m.
.004	критическое сос- тояние <i>критичний стан</i> critical state	Стан об'єкта, що може призвести до травмування людей, значних матері- альних збитків чи інших неприйнят- них наслідків. Примітка 1. Критичний стан не завжди є наслідком критичної несправності. Примітка 2. Для конкретного об'єкта повинні бути встановлені критерії критич- ного стану. ДСТУ 2860-94.
.005	напряженное со- стояние <i>напружений стан</i> stress state	Стан елементарного об'єму тіла до- вокола даної точки, який характеризу- ється сукупністю всіх векторів напру- жень. ДСТУ 2825-94.
.006	неисправное со- стояние <i>несправний стан</i> faulty state	<i>Див. Н.015.000</i> НЕСПРАВНІСТЬ.
.007	неработоспособ-	Стан об'єкта, за якого він нездатний

	ное состояние <i>непрацездатний стан</i> down state	виконувати хоч би одну з потрібних функцій. ДСТУ 2860-94m.
.008	нерабочее состояние <i>неробочий стан</i> non-operating state	Стан об'єкта, в якому він не виконує потрібну функцію. ДСТУ 2860-94m.
.009	предельное состояние <i>граничний стан</i> limiting state	Стан об'єкта, за якого його подальша експлуатація недопустима чи недоцільна, або відновлення його працездатного стану неможливе чи недоцільне. Примітка. Граничний стан настає, наприклад, тоді, коли параметр потоку відмов стає неприйнятним та (чи) об'єкт стає неремонтопридатним унаслідок несправності. ДСТУ 2860-94m.
.010	программно-выявляемое неисправное состояние <i>програмно-виявений несправний стан</i> program-sensitive fault	Несправний стан, який виявляється внаслідок виконання визначеної групи програмних інструкцій. ДСТУ 2668-94.
.011	противопожарное состояние объекта <i>протипожежний стан об'єкта</i> fire-prevention condition of object	Стан об'єкта, що характеризується кількістю пожеж та рівнем збитків від них, кількістю загорянь, а також травм, отруєнь і загиблих людей, рівнем реалізації вимог пожежної безпеки, рівнем боєготовності пожежних підрозділів та добровільних формувань, а також протипожежної агітації та пропаганди. ДСТУ 2272-93.
.012	работоспособное состояние <i>працездатний стан</i> up state	Стан об'єкта, який характеризується його здатністю виконувати усі потрібні функції. ДСТУ 2860-94.
.013	рабочее состояние <i>робочий стан</i> operating state	Стан об'єкта, в якому він виконує потрібну функцію. ДСТУ 2860-94m.

.014	санитарное состояние почв <i>санітарний стан ґрунтів</i> sanitary condition of soils	Сукупність фізико-хімічних та біологічних властивостей ґрунту, які визначають ступінь його безпеки для здоров'я людини. ДСТУ 3038-95.
.015	состояние водного объекта <i>стан водного об'єкта</i> condition of water body	Кількісний і якісний показники відповідності критеріям природного стану водного об'єкта або критеріям водокористування. ДСТУ 3041-95.
.016	состояние нормального функционирования <i>стан нормального функціонування</i> operating state	Див. <u>С.056.013</u> робочий СТАН.
.017	техническое состояние объекта <i>технічний стан об'єкта</i> technical state of object	Стан, який характеризується в певний момент часу, за певних умов зовнішнього середовища значеннями параметрів, установлених технічною документацією на об'єкт. ДСТУ 2389-94.
.018	функциональное состояние человека <i>функційний стан людини</i> functional human state	Рівень стану фізіологічних функцій, який змінюється в залежності від характеру та умов діяльності людини. ГОСТ 12.4.061-88m.
С.057.000	сосуд <i>посудина</i> [-ни; мн. -ни, -дин] vessel	Вмістилище, призначене для ведення хімічних, теплових та інших технологічних процесів, а також зберігання і транспортування газоподібних та інших речовин (останнє - у герметично закритих посудинах).
С.058.000	сохраняемость <i>зберіжуваність</i> [-ности, оп. -ністю] storability	Властивість об'єкта зберігати в заданих межах значення параметрів, що характеризують здатність об'єкта виконувати потрібні функції, під час і

		після зберігання та (чи) транспортування. ДСТУ 2860-94.
C.059.000	спасение <i>рятування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] rescue	
.001	спасение людей при пожаре <i>рятування людей</i> <i>під час пожежі</i> rescue of people at fire	Дії з евакуації людей, які не можуть самостійно залишити зону, де можливий вплив на них небезпечних факторів пожежі. ДСТУ 2272-93.
C.060.000	спектр <i>спектр</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] spectrum	1. Сукупність значень, які може набувати певна фізична величина. 2. Сукупність простих гармонічних коливань, на які може бути розкладений складний коливний процес. 3. Сукупність амплітуд гармонічних складових сигналу.
.001	спектр шума <i>спектр шуму</i> noise spectrum	Розподіл шуму на частотні складові. ДСТУ 2325-93.
C.061.000	спектрометрия <i>спектрометрія</i> [-рії, ор. -рією] spectrometry	
.001	релаксационная спектрометрия <i>релаксацийна спек-</i> <i>трометрия</i> relaxtion spectrometry	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначених для вимірювання частотної залежності комплексної діелектричної проникності і оцінювання розподілу функції часів релаксації матеріалу шляхом подальшого її Фур'є-перетворення. ДСТУ 2866-94m.
C.062.000	специалист <i>фахівець</i> [-вця, ор. -вцем; мн. -вці, -вціє] specialist	Керівник, службовець чи робітник, які розробляють на основі наявної інформації варіанти вирішення окремих конкретних питань виробничого чи управлінського характеру.

		ДСТУ 3138-95.
C.063.000	специальность <i>фах</i> [-ху; мн. -ху, -хів] speciality	Комплекс знань, умінь і навичок, набутих шляхом спеціальної підготовки, навчання та досвіду роботи, необхідних для певного виду діяльності в межах тієї чи іншої професії. ДСТУ 3138-95.
C.064.000	спецобувь <i>спецвзуття</i> [-тя, ор. -тям] special footwear	Див. <u>О.016.001</u> спеціальне ВЗУТТЯ.
C.065.000	спецодежда <i>спецодяг</i> [-гу, м. (в) одязі] special clothes	Див. <u>О.024.002</u> спеціальний ОДЯГ.
.001	изолирующая спецодежда <i>ізолювальний спец-одяг</i> insulating clothing, insulating clothes	Одяг, призначений для захисту усього тіла людини (або окремих його частин) під час електромонтажних робіт під напругою. ІЕС 743-83m.
C.066.000	способность <i>здатність</i> [-ності, ор. -ністю; мн. -ності, -ностей]; <i>спроможність</i> [-ності, ор. -ністю] ability, capability, capacity, power	1. Властивість пристрою, системи виконувати що-небудь. 2. Міра обсягу виконуваної роботи.
.001	ассимилирующая способность водного объекта <i>асимілювальна спроможність водного об'єкта</i> assimilative capacity of the water body	Здатність водного об'єкта приймати певну масу речовин за одиницю часу без порушення якості води в створі чи пункті водокористування. ДСТУ 3041-95m.
.002	огнепреграждающая способность <i>вогнеперешкодна здатність</i>	Здатність перешкоджати поширенню горіння. ДСТУ 2272-93.

	fire-resistant capability	
.003	огнетушащая способность <i>вогнегасна здатність</i> fire extinguishing capacity	Маса вогнегасної речовини, що припадає на 1 м ² (1 м ³) модельного вогнища пожежі (модельного об'єму), який вона впевнено гасить, чи площа модельного вогнища пожежі (об'єму модельної споруди), яку можна впевнено загасити одним технічним засобом (системою) пожежогасіння (наприклад, вогнегасником). ДСТУ 2272-93.
.004	окислительная способность <i>окисна здатність</i>	Здатність хімічної речовини бути окисником.
.005	пропускная способность производства <i>пропускна здатність виробництва</i>	Максимально можлива кількість продукції або напівфабрикатів, які можуть бути прийняті, видані чи виготовлені виробничим підрозділом протягом певного періоду за існуючого рівня техніки, технології, організації виробництва та прийнятого режиму роботи устаткування. ДСТУ 2960-94.
.006	разрешающая способность неразрушающего контроля <i>роздільна здатність неруйнівного контролю</i> resolution of the non-destructive control	Здатність засобів неруйнівного контролю зафіксувати два сусідніх дефекти. ДСТУ 2865-94.
.007	смазочная способность <i>мастильна здатність</i> lubricity, lubricating ability, lubricating power, lubricating	Властивість мастильного матеріалу знижувати знос і силу тертя. ДСТУ 2823-94.

	efficiency	
.008	сорбционная способность <i>сорбційна здатність</i> sorption ability	Здатність поглинання речовини рідинними та твердими тілами.
C.067.000	спринклер <i>спринклер</i> [-ра, оп. -ром; мн. -ри, -рів] sprinkler	Насадка-розбризкувач на трубах систем протипожежного водопостачання, що автоматично вмикається.
C.068.000	среда <i>середовище</i> [-ща, оп. -щем; мн. -ща, -вищ] environment, medium	1. Речовина, що заповнює простір (medium). 2. Оточення, умови, за яких функціонує об'єкт (environment).
.001	взрывоопасная среда <i>вибухонебезпечне середовище</i> explosive atmosphere	Хімічно активне середовище, що знаходиться за таких умов, коли може виникнути вибух. ГОСТ 12.1.010-76.
.002	воздушная среда <i>повітряне середовище</i> air	Компонент середовища життєдіяльності людини, що являє собою об'єм навколишнього повітря, склад і властивості якого безпосередньо впливають на фізіологічні процеси і підлягають гігієнічному нормуванню. ДСТУ 3038-95.
.003	горючая среда <i>горюче середовище</i> combustible matter	Середовище, яке може самостійно горіти після віддалення джерела запалювання. ГОСТ 12.1.004-91.
.004	загазованная среда <i>загазоване середовище</i> gassy environment	Повітря робочої зони, що містить у небезпечних концентраціях шкідливі речовини (гази, пари, аерозолі). ДСТУ 2299-93.
.005	непригодная для дыхания среда <i>непридатне для дихання середовище</i> irrespirable environment	Повітря робочої зони, що містить у небезпечних концентраціях шкідливі речовини (гази, пари, аерозолі) або недостатню для дихання кількість кисню. ДСТУ 2299-93.

.006	окружающая природная среда <i>навколишнє природне середовище</i> natural environment	Сукупність природних чинників і об'єктів навколишнього середовища, які мають природне походження або розвиток. ДБН А.2.2-1-95.
.007	окружающая социальная среда <i>навколишнє соціальне середовище</i> social environment	Сукупність умов життєдіяльності, соціально-економічних відносин між людьми, групами людей, між ними і створюваними ними матеріальними і духовними цінностями. ДБН А.2.2-1-95.
.008	окружающая среда <i>навколишнє середовище; довкілля</i> environment	Сукупність природних, техногенних і соціальних умов існування людського суспільства. ДБН А.2.2-1-95.
.009	окружающая техногенная среда <i>навколишнє техногенне середовище</i>	Штучно створена частина навколишнього середовища, яка складається з технічних і природних елементів. ДБН А.2.2-1-95.
.010	предметная среда <i>предметне середовище</i> object environment	Сукупність виробів і їх комплексів, що оточують людину і використовуються нею для організації функціональних процесів життєдіяльності та задоволення матеріальних і духовних потреб.
.011	предметно-пространственная среда <i>предметно-просторове середовище</i> object-space environment	Сукупність природних і штучних просторів, їх предметне наповнення, що перебуває в постійній взаємодії з людиною та змінюється в процесі її діяльності. ДСТУ 2429-94м.
.012	производственная среда <i>виробниче середовище</i> industrial environment	Сукупність фізичних, хімічних, біологічних, соціальних факторів, що діють на людину в процесі її трудової діяльності. ДСТУ 2293-93.
.013	среда рабочего места оператора СЧМ	Сукупність фізичних, хімічних, біологічних та психофізіологічних чинників, які впливають на оператора системи "людина-машина" на робочому місці

	<i>середовище робочого місця оператора СЛМ</i> environment of workstation	в процесі його діяльності. ДСТУ 2429-94m.
C.069.000	средство засіб [-соби; мн. -соби, -собиэ] equipment, mean	
.001	автоматизированное средство контроля технического состояния <i>автоматизований засіб контролю технічного стану</i> computer-aided test equipment	Засіб контролю, що функціонує з частковою участю оператора. ДСТУ 2389-94m.
.002	автоматизированное средство технического диагностирования <i>автоматизований засіб технічного діагностування</i> computer-aided diagnostic equipment	Засіб діагностування, що функціонує з частковою участю оператора. ДСТУ 2389-94.
.003	автоматическое средство контроля технического состояния <i>автоматичний засіб контролю технічного стану</i> automatic test equipment	Засіб контролю, що функціонує без участі оператора. ДСТУ 2389-94.
.004	автоматическое средство технического диагностирования	Засіб діагностування, що функціонує без участі оператора. ДСТУ 2389-94.

	<i>автоматичний засіб технічного діагностування</i> automatic diagnostic equipment	
.005	автотранспортное средство (АТС) <i>автотранспортний засіб (АТЗ)</i> vehicle	<i>Див. А.006.000</i> АВТОМОБІЛЬ.
.006	аудиовизуальные средства <i>аудіовізуальні засоби</i> audiovisual means	Засоби, що засновані на одночасному сприйнятті слухом і зором.
.007	внешнее средство контроля технического состояния <i>зовнішній засіб контролю технічного стану</i> off-vehicle diagnostic equipment	Засіб контролю, виконаний конструктивно відокремленим від об'єкта. ДСТУ 2389-94.
.008	внешнее средство технического диагностирования <i>зовнішній засіб технічного діагностування</i> off-vehicle diagnostic equipment	Засіб діагностування, виконаний конструктивно відокремленим від об'єкта. ДСТУ 2389-94.
.009	встроенное средство контроля технического состояния <i>вмонтований засіб контролю технічного стану</i> on-vehicle diagnostic equipment	Засіб контролю, який є складовою частиною об'єкта. ДСТУ 2389-94.
.010	встроенное средство техни-	Засіб діагностування, який є складовою частиною об'єкта. ДСТУ 2389-94.

	ческого диагно- тирования <i>вмонтований засіб технічного діагно- стування</i> on-vehicle diagnostic equipment	
.011	газозащитное средство <i>газозахисний засіб</i> gas-protective mean	Засіб, що використовується для за- побігання або зменшення впливу на працівників шкідливих та (чи) вибу- хонебезпечних речовин. ОСТ 51.81-82.
.012	дорожное транс- портное средст- во <i>дорожній транспо- ртний засіб</i> road vehicle	Транспортний засіб, призначений для експлуатації переважно на авто- мобільних дорогах загального корис- тування всіх категорій і сконструйо- ваний згідно з їхніми нормами. ДСТУ 2984-95m.
.013	маршрутное тра- нспортное сред- ство <i>маршрутний тран- спортний засіб</i> routing transport	Автобуси, тролейбуси, трамваї та таксі, що рухаються за встановлени- ми маршрутами і мають визначені зупинки. "Правила дорожнього ру- ху" .
.014	механическое транспортное средство <i>механічний транс- портний засіб</i> mechanical transport	Транспортний засіб, що приводиться в рух за допомогою двигуна. Примітка. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми (крім мопедів). "Правила дорожнього руху" .
.015	опорные средст- ва подмащива- ния <i>опорні засоби під- мощування</i>	Засоби підмощування, що мають опори.
.016	подвесные сред- ства подмащива- ния <i>підвісні засоби під- мощування</i>	Засоби підмощування, що не мають опор та чіпляються безпосередньо на будівельні конструкції будівлі.
.017	рельсовое транс- портное средст- во <i>рейковий транспо- ртний засіб</i> rail transport	Трамвай та платформи зі спеціаль- ним обладнанням, що рухаються по трамвайних коліях. Примітка. Усі інші транспортні засоби, що беруть участь у дорожньому русі,

		вважаються нерейковими. "Правила дорожнього руху".
.018	специализированное средство контроля технического состояния <i>спеціалізований засіб контролю технічного стану</i> special test equipment	Засіб, призначений для контролю одного об'єкта чи групи однотипних об'єктів. ДСТУ 2389-94.
.019	специализированное средство технического диагностирования <i>спеціалізований засіб технічного діагностування</i> special diagnostic equipment	Засіб, призначений для діагностування одного об'єкта чи групи однотипних об'єктів. ДСТУ 2389-94.
.020	средства дезактивации <i>засоби дезактивації</i> decontamination means	Технічні пристрої та речовини, які використовуються під час дезактивації. ГОСТ 20286-74.
.021	средства индивидуальной защиты пожарных <i>засоби індивідуального захисту пожежників</i> individual protection means	Сукупність технічних засобів, призначених для захисту пожежників від небезпечних факторів під час гасіння пожеж та (чи) ліквідації їх наслідків. ДСТУ 2273-93.
.022	средства индивидуальной защиты рук от вибрации <i>засоби індивідуального захисту рук від вібрації</i>	Віброзахисні засоби індивідуального користування у вигляді рукавиць з пружнодемпфувальними вкладнями; рукавиць та рукавичок з м'якими надолонниками; пружнодемпфувальні прокладки та пластины для охоплення рукояток деталей, що вібрують, і т.п. ГОСТ 18728-73.

.023	средства коллективной защиты работающих <i>засоби колективного захисту працівників</i>	Засоби, що використовуються для запобігання або зменшення впливу на працівників небезпечних та шкідливих виробничих факторів та застосовуються для одночасного захисту двох або більше людей.
.024	средства обеспечения технологического микроклимата <i>засоби забезпечення технологічного мікроклімату</i>	Комплекс пилозахисного та пиловловлювального обладнання, технологічного одягу, технологічного приладдя й матеріалів, що забезпечують технологічний мікроклімат. ДСТУ 2357-94.
.025	средства отображения информации (СОИ) <i>засоби відображення інформації (ЗВІ)</i> data displaying means	Пристрій у системі "людина-машина", який призначений для сприймання оператором сигналів про стан об'єкта дії, системи "людина-машина" і способи керування ними (індикатори, дисплеї, табло, мнемосхеми, сигналізатори тощо). ДСТУ 2429-94m.
.026	средства подмащивания <i>засоби підмоцнювання</i>	У будівництві - пристрої, призначені для розміщення робітників та матеріалів для виконання будівельно-монтажних робіт на висоті. ГОСТ 24258-88.
.027	средства производства <i>засоби виробництва</i> means of production	Сукупність засобів і предметів праці, що їх використовують у процесі виготовлення продукції, виконання робіт і надання послуг. ДСТУ 2960-94.
.028	средства труда <i>засоби праці</i> mechanical facilities	Матеріальні об'єкти, за допомогою яких предмети праці перетворюються на готову продукцію в процесі виробництва. ДСТУ 2960-94.
.029	средства эксплуатации техники <i>засоби експлуатації техніки</i>	Будинки, споруди, засоби технологічного оснащення, запасні частини та експлуатаційні матеріали, які необхідні для експлуатації виробу. ГОСТ 25866-83m.
.030	средство аэрозольного пожа-	Вогнегасна речовина, яка являє собою спеціальні суміші солей лужних

	ротушення <i>засіб аерозольного</i> <i>пожежогасіння</i>	та лужноземельних металів у аерозольному вигляді. Примітка. Блокує поширення вогню та попереджує газовий вибух. Застосовується для гасіння вогню в різних приміщеннях, на транспортних засобах, посудинах, технологічному обладнанні хімічних виробництв, нафто-, газо- та продуктопроводах, комунікаціях, спорудах.
.031	средство защиты на производстве <i>засіб захисту на</i> <i>виробництві</i> protective mean, protective equipment	Засіб, використання якого запобігає чи зменшує вплив на одного або більше працівників небезпечних та (чи) шкідливих виробничих факторів. ГОСТ 12.0.002-80m.
.032	средство индивидуальной защиты <i>засіб індивідуального захисту</i> personal protective equipment	Засіб, призначений для захисту одного працівника. ГОСТ 12.0.002-80. Примітка. Порядок забезпечення робітників і службовців спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту регламентується ДНА-ОП 0.05-5.01-83.
.033	средство коллективной защиты <i>засіб колективного захисту</i> collective protective equipment	Засіб, призначений для одночасного захисту двох і більше працівників. ГОСТ 12.0.002-80.
.034	средство контроля технического состояния <i>засіб контролю технічного стану</i> technical diagnostics equipment	Апаратура та програма, за допомогою яких здійснюється контроль. ДСТУ 2389-94.
.035	средство неразрушающего контроля <i>засіб неруйнівного контролю</i> test equipment	Технічний пристрій, речовина та (чи) матеріал для проведення неруйнівного контролю. ДСТУ 2865-94.
.036	средство технического диагности-	Апаратура та програма, за допомогою яких здійснюється діагностуван-

	тирования <i>засіб технічного діагностування</i> technical diagnostics equipment	ня. ДСТУ 2389-94.
.037	техническое средство регулирования дорожным движением <i>технічний засіб регулювання дорожнім рухом</i> traffic control equipment	Пристрій, призначений для керування дорожнім рухом (світлофор, дорожній знак, огорожа, звуковий сигнал та ін.) та дорожня розмітка. ДСТУ 2935-94m.
.038	транспортное средство <i>транспортний засіб</i> transport	Пристрій, що приводиться в рух двигуном чи силою м'язів та призначений для перевезення людей, вантажів, спеціального обладнання. ДСТУ 2935-94m.
.039	универсальное средство контроля технического состояния <i>універсальний засіб контролю технічного стану</i> general-purpose test equipment	Засіб, призначений для контролю об'єктів різних типів. ДСТУ 2389-94.
.040	универсальное средство технического диагностирования <i>універсальний засіб технічного діагностування</i> general-purpose diagnostics equipment	Засіб, призначений для діагностування об'єктів різних типів. ДСТУ 2389-94.
.041	электрозащитные средства <i>електрозахисні за-</i>	Вироби, що переносяться та перевозяться, які служать для захисту людей, що працюють з електроустановками, від ураження електричним

	<i>соби</i> electroprotecting instrument	струмом, від дії електричної дуги та електромагнітного поля. ГОСТ 12.1.009-76.
C.070.000	срок термін [-ну; мн. -ни, -нів] term	
.001	гам-ма-процентный срок службы <i>гамма-відсотковий термін служби</i> gamma-percental lifetime	Календарна тривалість експлуатації, протягом якої об'єкт не досягне граничного стану з імовірністю γ , вираженою у відсотках. ДСТУ 2860-94.
.002	назначенный срок службы <i>призначений термін служби</i> assigned lifetime	Календарна тривалість експлуатації, після досягнення якої експлуатацію об'єкта належить припинити незалежно від його технічного стану. ДСТУ 2860-94м.
.003	остаточный срок службы котла <i>залишковий термін служби котла</i> residual service life of the boiler	Календарна тривалість експлуатації об'єкта від моменту контролю його технічного стану до переходу в граничний стан. ДНАОП 0.00-1.08-94.
.004	расчетный срок службы котла <i>рахунковий термін служби котла</i> projected service life of the boiler	Термін служби в календарних роках, за закінченням якого слід провести експертне обстеження технічного стану основних деталей котла, що працюють під тиском, з метою визначення допустимості, параметрів та умов подальшої експлуатації котла або необхідності його демонтажу; термін служби повинен обчислюватись з дня вводу котла в експлуатацію. ДНАОП 0.00-1.08-94.
.005	средний срок службы <i>середній термін служби</i> middle lifetime, average service life	Математичне сподівання терміну служби. ДСТУ 2860-94.

.006	срок службы <i>термін служби</i> useful lifetime, lifetime, endurance, life duration, service life	Календарна тривалість експлуатації об'єкта від початку чи її поновлення після ремонту до переходу в граничний стан. ДСТУ 2860-94m.
C.071.000	стабилизация <i>стабілізація</i> [-ції, оп. -цією] stabilization	Процес забезпечення та підтримання сталості (чи змінення у вузькому діапазоні) параметрів процесів, значень фізичних або хімічних величин і т.ін.
.001	аэробная стабилизация ила <i>аеробна стабілізація мулу</i>	Мінералізація активного мулу окисненням. ДСТУ 2569-94m.
C.072.000	стабильность <i>стабільність</i> [-ності, оп. -ністю] stability	Здатність процесу, пристрою, системи і т.ін. підтримувати сталість своєї роботи незалежно від впливу зовнішніх факторів.
.001	стабильность коэффициента трения АТС <i>стабільність коефіцієнта тертя АТЗ</i> stability of friction coefficient	Здатність пари тертя зберігати початкові значення коефіцієнта тертя за зміни температури, тиску або швидкості ковзання. ДСТУ 2886-94m.
C.073.000	стандартизация <i>стандартизація</i> [-ції, оп. -цією] standardization	Діяльність з метою досягнення оптимального ступеня впорядкування в певній галузі шляхом установлення положень для загального і багаторазового використання щодо реально існуючих чи можливих завдань. ДСТУ 1.0-93m.
.001	гигиеническая стандартизация химической продукции <i>гігієнічна стандартизація хімічної продукції</i> hygienic standardization of	Регламентація за показниками безпеки вмісту домішок, більш токсичних чи небезпечних, ніж основна речовина, результати якої фіксують у нормативній документації на хімічну продукцію. ДСТУ 3038-95m.

	chemical production	
C.074.000	станция <i>станція</i> [-ції, ор. -цією; мн. -ції, -цій] station, plant	
.001	пожарная авто-насосная станция <i>пожежна автонасосна станція</i> pumping station	Пожежний автомобіль, обладнаний пожежним насосом з автономним двигуном. ДСТУ 2273-93.
.002	санитарно-эпидемиологическая станция (СЭС) <i>санітарно-епідеміологічна станція (СЕС)</i> sanitary-epidemiological department	Основна спеціалізована установа санітарно-епідеміологічної служби, яка здійснює державний санітарний нагляд на підвідомчій території, роботи з попередження та ліквідації інфекційних, паразитарних та професійних захворювань.
.003	станция водоподготовки <i>станція водопідготовки</i> water treatment plant	Комплекс будівель, споруд і пристроїв для водопідготовки. ДСТУ 2569-94.
.004	станция очистки воды <i>станція очищення води</i> water purification plant	Комплекс будівель, споруд і пристроїв для очищення води. ДСТУ 2569-94.
.005	станция очистки сточных вод <i>станція очищення стічних вод</i> waste water treatment plant	Комплекс будівель, споруд і пристроїв для очищення стічних вод та оброблення осаду. ДСТУ 2569-94.
.006	станция технического обслуживания автомобилей <i>станція технічного</i>	Підприємство для технічного обслуговування та поточного ремонту автомобілів.

	<i>обслуговування ав- томобілів</i> maintenance service station	
C.075.000	старение <i>старіння</i> [-ння, ор. -нням] aging	Зміна фізико-механічних властивос- тей матеріалу з часом. ДСТУ 2825-94.
C.076.000	ствол <i>ствол</i> [-лу; мн. -ли, -лів]	
.001	пожарный ствол <i>пожежний ствол</i> fire nozzle	Пристрій, що встановлюється на кінці напірної лінії для формування та спрямування вогнегасного струменя. ДСТУ 2273-93.
C.077.000	створ <i>створ</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] cross-section	
.001	контрольный створ <i>контрольний створ</i> monitoring section	Переріз потоку, в якому контролю- ється якість води. ДСТУ 3041-95m.
.002	створ полного смешения <i>створ повного змі- шання</i> section of complete mixing	Найближчий за течією до джерела, що впливає на якість води, попереч- ний переріз водотоку, в якому вста- новлюється практично рівномірне розподілення концентрацій речовин, розчинених у воді. ДСТУ 3041-95.
.003	фоновый створ <i>фоновий створ</i> background section	Найближчий до джерела переріз потоку, в якому не виявляється вплив цього джерела. ДСТУ 3041-95m.
C.078.000	степень <i>ступінь</i> [-пеня, ор. -пенем; мн. -пені, -пенів] degree, ratio, extent, rate	Міра, порівняльна величина.
.001	степень вины	Частка відповідальності, яка визна-

	собственников пред- приятый <i>ступінь вини влас- ників підприємств</i>	чається, якщо ушкодження здоров'я настало з вини кількох власників. Примітка. У цьому випадку відшкоду- вання шкоди проводиться кожним влас- ником відповідно до ступеня їх вини, який визначається комісією з розслідування нещасного випадку за участю уповнова- жених власниками представників, а в разі виникнення спору - судом. ДНА- ОП 0.05-1.02-93.
.002	степень огнес- тойкости <i>ступінь вогнестій- кості</i> degree of fire resistance	Нормована характеристика вогнес- тійкості будинків і споруд, що визна- чаються межею вогнестійкості осно- вних будівельних конструкцій. ДСТУ 2272-93.
.003	степень очистки газа <i>ступінь очищення газу</i> efficiency of gas cleaning	Відношення маси добутої забрудню- вальної речовини, що була в газі до очищення і добути з нього або про- реагувала. ГОСТ 17.2.1.04-77.
.004	степень утраты трудоспособнос- ти <i>ступінь втрати працездатності</i>	Показник непрацездатності потерпі- лого, що визначається меди- ко-соціальною експертною комісією (МСЕК) у відсотках до професійної працездатності, яку мав потерпілий до ушкодження здоров'я. Примітка. Згідно з ДНАОП 0.05-1.02-93 є основою для відшкодування шкоди пра- цівникові у випадку ушкодження його здо- ров'я.
C.079.000	стимул <i>стимул</i> [-лу; мн. -ли, -лія] stimulus	Фактори, заходи, що спонукають, заохочують до певних дій.
.001	стимулы к труду <i>стимули до праці</i> stimulus for labor	Спонукальні мотиви трудової діяльності, що формують відно- шення робітників до праці. ДСТУ 3138-95.
C.080.000	стимулирование <i>стимулювання</i> [-ння, ор. -нням; р.	Заохочення, спонукання до певних дій.

	<i>мн. -вань]</i> stimulation	
.001	стимулирование труда <i>стимулювання праці</i> stimulation of labor	Система свідомо організованих форм і заходів впливу, у межах чинного законодавства, на колективи та окремих працівників з метою їхньої зацікавленості у високоефективній праці. Примітка. Стимулювання праці може бути матеріальним чи моральним. ДСТУ 3138-95.
C.081.000	стойкость <i>стійкість</i> [-кости, оп. -кiстю] resistance	Властивість виробу, яка полягає в його здатності зберігати працездатний стан незалежно від дії на нього зовнішніх факторів.
.001	коррозионная стойкость <i>корозійна стійкість</i> corrosive resistance	Властивість матеріалу (металу) чинити опір корозійній дії середовища. ДСТУ 2860-94.
.002	стойкость к заеданию <i>стійкість до заїдання</i> resistance to jamming	Властивість трибосистеми працювати без заїдання під навантаженням. Примітка. Характеризується значенням навантаження, перевищення якого призводить до заїдання. ДСТУ 2823-94m.
C.082.000	стоянка <i>стоянка</i> [-ки, д. і м. -нці; мн. -ки, -нок] parking	Для автотранспортного засобу - припинення руху транспортного засобу з інших причин, ніж для зупинки. ДСТУ 2935-94.
C.083.000	страхование <i>страхування</i> [-ння, оп. -нням; р. мн. -вань] insurance	Компенсація шкоди та надання допомоги в певних випадках за рахунок фонду, який створюється шляхом періодичних внесків.
.001	обязательное страхование <i>обов'язкове страхування</i> compulsory insurance	Форма страхування, за якої страхові відношення виникають у силу закону і не потрібна наявність спеціального договору страхування.

.002	социальное страхование <i>соціальне страхування</i> social insurance	Система матеріального забезпечення та обслуговування громадян у старості, у зв'язку з захворюванням, повної або часткової втрати працездатності і т.п. Примітка. Згідно з "Кодексом законів про працю України" усі працівники підлягають обов'язковому соціальному страхуванню.
C.084.000	стрела <i>стріла</i> [-ли; мн. -ли, стріл] boom	
.001	стрела грузо-подъ-емного механизма <i>стріла вантажопідіймального механізму</i> boom pipelayer	Плоска необертова в плані конструкція, призначена для підймання та утримання вантажу в підвішеному стані. ДСТУ 3312-96m.
C.085.000	стремянка <i>драбинка</i> [-ки, д. і м. -нці; мн. -ки, -нок] step-ladder	Легка переносна або підвісна драбина.
C.086.000	строп <i>строп</i> [-па; мн. -пи, -пів] sling	Трос, ремінь, текстолітова стрічка, що використовуються для закріплення та підймання вантажів, як деталь запобіжного пояса. IEC 743-83m.
.001	строп предохранительного пояса <i>строп запобіжного пояса</i> sling	Елемент пояса, призначений для обмеження висоти падіння під час захисної дії пояса. ГОСТ 12.4.089-86.
C.087.000	структура <i>структура</i> [-ри; мн. -ри, -тур] structure	Фіксована упорядкована множина об'єктів та відношень між ними.
.001	производственная структура <i>виробнича структура</i> тура	Сукупність виробничих підрозділів підприємства, із зазначенням їх складу, співвідношення та зв'язків між ними. ДСТУ 2960-94.

	industrial structure	
C.088.000	структурометрия <i>структурометрія</i> [-рії, оп. -рією] structurometry	Сукупність методів та засобів, призначених для вимірювання структури.
.001	электрическая структурометрия <i>електрична структурометрія</i> electrical structurometry	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, призначених для вимірювання структури об'єкта контролю. ДСТУ 2866-94m.
C.089.000	структуроскопия <i>структуроскопія</i> [-пії, оп. -пією] structuroscopy	Сукупність методів та засобів, за допомогою яких визначають структуру матеріалу.
.001	электрическая структуроскопия <i>електрична структуроскопія</i> electrical structuroscopy	Сукупність методів та засобів електричного неруйнівного контролю, за допомогою яких визначають структуру матеріалу об'єкта контролю. ДСТУ 2866-94.
C.090.000	схема <i>схема</i> [-ми; мн. -ми, схем] schema, circuit, diagram, plan, graph, chart	1. Зображення об'єкта, опис його складу та властивостей. 2. Графічний документ, на якому показані у вигляді умовних зображень або позначень складові частини виробу (системи) та зв'язки між ними. ГОСТ 2.102-68.
.001	схема комплексного использования и охраны вод <i>схема комплексного використання і охорони води</i> diagram of integrated utilization and protection of waters	Документ, що визначає основні водогосподарські та інші заходи із забезпечення водою населення і народне господарство, а також охорони води чи запобігання її шкідливої дії. ДСТУ 3041-95m.
C.091.000	СЧМ СЛМ [невідм.] MMS	Див. <u>C.032.022</u> СИСТЕМА "людина-машина". ДСТУ 2429-94.
C.092.000	СЭС	Див. <u>C.074.002</u> санітарно-епі-

	СЕС [невідм.]	деміологічна СТАНЦІЯ.
--	------------------	-----------------------

Т

T.001.000	таль <i>таль</i> [-ля, ор. -лем; мн. -лі, -ліє] hoist, block-and-tackle	Найпростіший вантажопідіймальний механізм у вигляді декількох рухомих та нерухомих блоків, що огинаються канатом або тросом.
T.002.000	твердість <i>твердість</i> [-дості, ор. -дістю] hardness	Здатність матеріалу чинити опір деформуванню та руйнуванню під дією місцевих контактних зусиль. ДСТУ 2825-94.
T.003.000	температура <i>температура</i> [-ри; мн. -ри, -тур] temperature	Фізична величина, яка характеризує стан рівноваги термодинамічної системи та пропорційна середній кінетичній енергії хаотичного руху часток, що утворюють систему.
.001	предельная температура стенки котла <i>гранична температура стінки котла</i> limiting temperature of the boiler wall	Максимальна температура деталі котла або трубопроводу з боку середовища з найбільшою температурою, що визначається за тепловим та гідравлічним розрахунками або за випробуванням без урахування часового збільшення обігріву (не більш 5 % розрахункового ресурсу). ДНА-ОП 0.00-1.08-94.
.002	среднесуточная температура наружного воздуха <i>середньодобова температура зовнішнього повітря</i> mean daily temperature of outside air	Середня величина температури зовнішнього повітря, яка вимірюється в певні години доби через однакові інтервали часу. Вона приймається за даними метеорологічної служби. ГОСТ 12.1.005-88.
.003	температура вдыхаемого воз-	Температура повітря (дихального газу) під лицевою частиною дихаль-

	духа <i>температура повітря, що вдихається</i> inhaled air temperature	ного апарата, виміряна під час вдиху. ДСТУ 2299-93.
.004	температура возгорання <i>температура займання</i> ignition temperature, fire point	Найменша температура, при якій горюча речовина загоряється та продовжує стійко горіти від зовнішнього (стороннього) джерела займання.
.005	температура воспламенения <i>температура спалахування</i> inflammation temperature	Найменша температура речовини, за якої в умовах спеціальних випробувань речовина виділяє горючі пари та газу з такою швидкістю, що у випадку впливу на них джерела запалювання можна спостерігати спалахування. Показник вибухонебезпеки рідин, матеріалів та пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.006	температура вспышки <i>температура спалаху</i> flash temperature	Найменша температура конденсованої речовини, за якої в умовах спеціальних випробувань над її поверхнею утворюються пари, що здатні спалахувати в повітрі від джерела запалювання; стійке горіння при цьому не виникає. Показник пожежовибухонебезпеки рідин. ГОСТ 12.1.044-89m.
.007	температура самовозгорання <i>температура самозаймання</i> self-ignition temperature	Найменша температура, за якої горюча речовина загоряється без зовнішніх (сторонніх) джерел займання в разі взаємодії з киснем повітря.
.008	температура самовоспламенения <i>температура самоспалахування</i> self-inflammation temperature	Найменша температура довкілля, за якої в умовах спеціальних випробувань можна спостерігати самоспалахування речовини. Показник пожежовибухонебезпеки всіх речовин та матеріалів. ГОСТ 12.1.044-89m.
.009	температура тле-	Температура речовини, за якої від-

	ния <i>температура жев- ріння</i> smouldering temperature	бувається різке збільшення швидкості екзотермічних реакцій окиснення, що закінчуються виникненням жевріння. Показник пожежовибухонебезпеки матеріалів та пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.010	эквивалентная температура вдыхаемого воздуха <i>еквівалентна температура повітря, що вдихається</i> equivalent temperature of inhaled air	Умовна температура повітря, що вдихається, наведена з метою порівняння до визначеного єдиного значення питомої ентальпії. ДСТУ 2299-93.
T.004.000	теплоутилизатор <i>теплоутилизатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] heat recovery unit	Пристрій для утилізації надлишків теплоти чи холоду технологічного процесу або викидуваного повітря з метою їх подальшого використання для нагрівання або охолодження повітря. ДСТУ 2264-93m.
T.005.000	территория <i>територія</i> [-рії, ор. -рією; мн. -рії, -рії] territory	
.001	примыкающая территория <i>прилегла територія</i> contiguous territory	Для дорожнього руху - територія, що прилягає до краю проїзної частини та не призначена для наскрізного проїзду, а лише для в'їзду до дворів, на стоянки, автозаправні станції, будівельні майданчики тощо або виїзду з них. "Правила дорожнього руху".
T.006.000	тетива <i>тятивуа</i> [-ви; мн. -тиви, -тیه] bowstring	
.001	тетива страховочного каната <i>тятивуа страхува-</i>	Туго натягнена вітка каната.

	<i>льного каната</i> safety rope string	
T.007.000	техника <i>техніка</i> [-ки, д. і м. -ніці] equipment, engineering	1. Сукупність технічних засобів. 2. Сукупність заходів, методика.
.001	аварийная техника <i>аварійна техніка</i> emergency engineering	Технічні засоби для проведення робіт з ліквідації аварії та її наслідків, захисту людей та матеріальних цінностей.
.002	пожарная техника <i>пожежна техніка</i> fire protection equipment	Технічні засоби для запобігання, обмеження розвитку, гасіння пожеж, захисту людей та матеріальних цінностей від пожежі. ДСТУ 2273-93.
.003	санитарная техника <i>санітарна техніка</i>	Сукупність технічних засобів систем водопостачання, каналізації, очищення стічних вод, опалення, теплопостачання, газопостачання, очищення повітря, вентиляції, кондиціонування повітря, очищення населених місць.
.004	техника безопасности <i>техніка безпеки</i> safety engineering, safety methods	Система організаційних заходів та технічних засобів, які запобігають впливу на працівників небезпечних виробничих факторів. ГОСТ 12.0.002-80.
T.008.000	тление 1) <i>жевріння</i> [-ння, ор. -нням] smoldering	Горіння без випромінювання світла, що, як правило, розпізнається з появою диму. ДСТУ 2272-93m.
	2) <i>тління</i> decay, decomposition, putrefaction	Гниття, розкладання.
T.009.000	ток <i>струм</i> [-му; мн. -ми, -мів] current	<i>Див. T.009.009</i> електричний СТРУМ.

.001	неотпускающий ток <i>невідпускальний струм</i>	Електричний струм, який викликає в разі проходження через людину нездоланні судорожні стискання м'язів руки, в якій затиснутий провідник. ГОСТ 12.1.009-76.
.002	отпускающий ток <i>відпускальний струм</i>	Електричний струм, який не викликає у випадку проходження через тіло людини нездоланних судорожних стискань м'язів руки, в якій затиснутий провідник. ГОСТ 12.1.038-82.
.003	ощутимый ток <i>відчутний струм</i>	Електричний струм, який викликає в разі проходження через організм відчутні подразнення. ГОСТ 12.1.009-76.
.004	пороговый неотпускающий ток <i>пороговий невідпускальний струм</i>	Найменше значення невідпускального струму. ГОСТ 12.1.009-76.
.005	пороговый оощутимый ток <i>пороговий відчутний струм</i>	Найменше значення відчутного струму. ГОСТ 12.1.009-76.
.006	пороговый фибрилляционный ток <i>пороговий фібриляційний струм</i> threshold fibrillation current	Найменше значення фібриляційного струму. ГОСТ 12.1.009-76.
.007	ток замыкания на землю <i>струм замикання на землю</i> fault-to-earth current	Електричний струм, який проходить через місце замикання на землю. ГОСТ 12.1.009-76m.
.008	фибрилляционный ток <i>фібриляційний струм</i> fibrillation current	Електричний струм, який викликає в разі проходження через організм фібриляцію серця. ГОСТ 12.1.009-76.
.009	электрический ток	Спрямований рух електричних зарядів.

	<i>електричний струм</i> electric current	
T.010.000	токопровод <i>струмопровід</i> [-воду, ор. -водом, м. (у) -воді; мн. -води, -водів]	Пристрій, призначений для передавання та розподілення електроенергії і який складається з ізольованих чи неізольованих провідників та ізоляторів, захисних оболонок, відгалужуваних пристроїв, підтримувальних і опорних конструкцій, що відносяться до цих провідників.
T.011.000	токсикология <i>токсикологія</i> [-гії, ор. -гією] toxicology	Розділ медицини, що вивчає властивості та механізм впливу отрути на організм і знаходить заходи та засоби лікування та запобігання отруєнь.
.001	санитарная токсикология <i>санітарна токсикологія</i> sanitary toxicology	Розділ токсикології, який розробляє заходи з профілактики шкідливого впливу на організм людини хімічних речовин, що зустрічаються в навколишньому середовищі, а також у продуктах харчування. ДСТУ 3038-95.
T.012.000	токсикометрия <i>токсикометрія</i> [-рії, ор. -рією] toxicometry	Сукупність методів, які використовуються для кількісного оцінювання токсичності хімічних речовин і базуються, головним чином, на експериментах з лабораторними тваринами. ДСТУ 3038-95.
T.013.000	токсины <i>токсини</i> [р. мн. -нів] toxin	Сполуки (переважно білкової природи) бактеріального, рослинного або тваринного походження, що здатні у випадку проникнення в організм живої істоти або рослини викликати захворювання або їх загибель.
T.014.000	токсичность <i>токсичність</i> [-ності, ор. -ністю] toxicity	Здатність деяких хімічних сполук та речовин біологічної природи здійснювати шкідливий вплив на організм живої істоти або рослини.
T.015.000	топор <i>сокира</i>	Інструмент, призначений для перерубання дерев та дерев'яних конструкцій.

	<i>[-ри; мн. -ри, -кир]</i> axe	
.001	пожарный топор <i>пожежна сокира</i> fire axe	Пожежний інструмент, призначений для перерубання та розбирання елементів дерев'яних конструкцій будівель, що горять. ДСТУ 2273-93м.
T.016.000	торможение <i>гальмування</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -вань]</i> brake, braking	
.001	полное торможение АТС <i>повне гальмування АТЗ</i> full application of brake	Гальмування, у результаті якого АТЗ зупиняється. ДСТУ 2886-94м.
.002	регулируемое торможение АТС <i>регульоване гальмування АТЗ</i> gradual braking	Гальмування, під час якого водій АТЗ у будь-який момент може збільшити або зменшити гальмівну силу в межах робочого діапазону дію на орган керування. ДСТУ 2886-94м.
.003	стоянчное торможение АТС <i>стоянкове гальмування АТЗ</i> parking braking	Гальмування, у результаті якого АТЗ удержується нерухомим відносно опорної поверхні. ДСТУ 2886-94м.
.004	торможение АТС <i>гальмування АТЗ</i> braking, brake application	Процес створення і зміни штучного опору руху АТЗ, у результаті чого зменшується чи обмежується його швидкість або забезпечується зупинка та удержування в нерухомому стані. ДСТУ 2886-94м.
.005	частичное торможение АТС <i>часткове гальмування АТЗ</i> partial application of brake	Гальмування, у результаті якого АТЗ зменшує свою швидкість або обмежує її на спуску. ДСТУ 2886-94м.
.006	экстренное тор-	Гальмування АТЗ з метою зменшен-

	можение АТС <i>екстрене гальмування АТЗ</i> hard braking, emergency braking	ня швидкості з максимально можливою інтенсивністю. ДСТУ 2886-94m.
T.017.000	точка <i>точка</i> [-ки, д. і м. -чці; мн. -ки, -чок] point	
.001	нейтральная точка <i>нейтральна точка</i> neutral point	Див. <u>Н.018.000</u> НЕЙТРАЛЬ.
.002	нулевая точка <i>нульова точка</i> zero point	В електротехніці - заземлена нейтральна точка.
T.018.000	травма <i>травма</i> [-ми; мн. -ми, травм] trauma	Порушення анатомічної цілісності організму людини або його функцій унаслідок дії факторів зовнішнього середовища. ДСТУ 2293-93m.
.001	бытовая травма <i>побутова травма</i>	Травма, що отримана людиною поза виробництвом. ОСТ 51.81-82.
.002	производственная травма <i>виробнича травма</i> industrial trauma	Травма, яка отримана людиною внаслідок впливу виробничих факторів. ДСТУ 2293-93m.
T.019.000	травматизм <i>травматизм</i> [-му] traumatism	Явище, що характеризується сукупністю травм, які виникають у певній групі населення, працівників того чи іншого виробництва за певний період часу.
.001	производственный травматизм <i>виробничий травматизм</i> industrial traumatism	Явище, що характеризується сукупністю виробничих травм і нещасних випадків на виробництві. ДСТУ 2293-93.
T.020.000	тракт <i>тракт</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] path, link, route	Пристрої та (чи) середовище, що створюють шлях передавання сигналів, енергії, інформації і т.ін.

.001	шумоизмеритель-ный тракт <i>шумовимірювальний тракт</i>	Комплект приладів, що забезпечують перетворення шуму в електричний сигнал з подальшим його динамічним, часовим та частотним аналізом. ДСТУ 2325-93.
T.021.000	трансформатор <i>трансформатор</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] transformer	1. Пристрій для перетворення, зміни вигляду, форми, яких-небудь важливих властивостей енергії або об'єктів. 2. В електротехніці - пристрій для перетворення параметрів (амплітуд і фаз) напруг і струмів. ДСТУ 2815-94.
.001	разделяющий трансформатор <i>розподільний трансформатор</i> isolation transformer	Спеціальний трансформатор, призначений для відокремлення приймача енергії від первинної електричної мережі та мережі заземлення. ГОСТ 12.1.009-76.
T.022.000	требования <i>вимоги</i> [р. мн. -мог] requirements	
.001	антропометрические требования <i>антропометричні вимоги</i> anthropometric requirements	Вимоги, які визначаються антропометричними характеристиками і властивостями людини - розміром, формою та вагою тіла людини і її частин у статичній і динамічній.
.002	гигиенические требования <i>гігієнічні вимоги</i> hygienic requirements	Комплекс вимог до об'єкта дослідження, які виключають виявлення його шкідливого впливу на здоров'я людини та навколишнє середовище. ДСТУ 3038-95m.
.003	противопожарные требования <i>протипожежні вимоги</i> fire safety requirements	Комплекс вимог, висунутих до об'єкта та спрямованих на запобігання пожежі чи її розповсюдження та гасіння. Як правило, містяться в нормативно-технічних та правових актах державного чи відомчого рівнів. ДСТУ 2272-93m.
.004	психологические требования	Вимоги, які обумовлені психічними властивостями людини особливістю

	<i>психологічні вимоги</i> psychological requirements	сприймання інформації, пам'яттю, мисленням, здатністю закріплення заново придбаних навичок.
.005	психофизиологические требования <i>психофізіологічні вимоги</i> psychophysiological requirements	Вимоги, які засновані на зорових і слухових можливостях людини з приймання, перероблення та видавання інформації.
.006	технико-эстетические требования <i>техніко-естетичні вимоги</i> technical and aesthetic requirements	Вимоги до форми та зовнішнього вигляду виробів, композиційної організації виробу на основі врахування споживчих властивостей, соціально-культурних, художніх і виробничих чинників. ДСТУ 2429-94m.
.007	требования безопасности труда <i>вимоги безпеки праці</i>	Вимоги, установлені законодавчими актами, нормативно-технічною документацією, правилами та інструкціями, виконання яких забезпечує безпечність працівників. ГОСТ 12.0.002-80.
.008	физиологические требования <i>фізіологічні вимоги</i> physiological requirements	Вимоги, які враховують можливості основних систем організму людини (серцево-судинної, нервово-м'язової та ін.) під час експлуатації техніки.
.009	эргономические требования <i>ергономічні вимоги</i> ergonomic requirements	Вимоги, поставлені до систем "людина-машина" і її елементів для підвищення ефективності, надійності, безпеки функціонування та комфортності систем "людина-машина". ДСТУ 2429-94m.
T.023.000	трение <i>тертя</i> [-тя, оп. -тям] friction	<u>Див. T.023.001</u> зовнішнє ТЕРТЯ. ДСТУ 2823-94.
.001	внешнее трение <i>зовнішнє тертя</i> external friction	Явище опору відносному переміщенню, яке виникає між двома тілами в зонах контакту їх поверхонь, танген-

		ційно до них. ДСТУ 2823-94m.
.002	трение движения <i>тертя руху</i> dynamic friction	Тертя двох тіл, що рухаються одне відносно одного. ДСТУ 2823-94.
.003	трение качения <i>тертя кочення</i> rolling friction	Тертя руху, під час якого швидкості тіл однакові за величиною і напрямком, принаймні, в одній точці контакту. ДСТУ 2823-94.
.004	трение покоя <i>тертя спокою</i> static friction	Тертя двох тіл за відсутності їх руху одне відносно одного. ДСТУ 2823-94.
.005	трение скольжения <i>тертя ковзання</i> sliding friction	Тертя руху, під час якого швидкості тіл у точках дотику відрізняються за величиною і (чи) напрямком. ДСТУ 2823-94.
T.024.000	трещина <i>тріщина</i> [-ни; мн. -ни, -щин] crack	Дефект суцільності у твердому тілі, що обмежений двома протилежними не взаємодійними поверхнями, відстань між якими нехтовно мала в порівнянні з іншими характерними розмірами дефекту, та вузькою кінцевою областю з не повністю порушеними міжатомними зв'язками. ДСТУ 2444-94m.
.001	усталостная трещина <i>втомна тріщина</i> fatigue crack	Тріщина в матеріалі об'єкта, яка утворюється від дії циклічного навантаження. ДСТУ 2444-94.
T.025.000	трещиностойкость <i>тріщиностійкість</i> [-кості, оп. -кістю] crack resistance	Здатність матеріалу чинити опір розвитку тріщин. ДСТУ 2825-94.
T.026.000	трибосистема <i>трибосистема</i> [-ми; мн. -ми, -систем] tribosystem	Система вузлів, елементів тертя та зношування твердих тіл, що труться.
T.027.000	тротуар <i>тротуар</i> [-ру, оп. -ром; мн. -ри, -ріє]	Елемент дороги, призначений для руху пішоходів, який прилягає до проїзної частини або відокремлений від неї газоном. "Правила дорож-

	sidewalk	нього руху".
T.028.000	трубка <i>трубка</i> [-ки, д. і м. -бці; мн. -ки, -бок] tube	
.001	индикаторная трубка <i>індикаторна трубка</i> detector tube	Хімічний газовизначник з шарами індикаторного порошку, що дає кольорову реакцію під час протягування компонента, що визначається. ДСТУ 2224-93m.
T.029.000	трубоукладчик <i>трубоукладач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів] pipelayer	Самохідна гусенична чи колісна машина, яка підіймає й укладає труби та транспортує устаткування для трубопроводів. ДСТУ 3312-96.
T.030.000	труд <i>праця</i> [-ці, ор. -цею] labor, work	
.001	легкий труд <i>легка праця</i>	<i>Див. Р.001.010</i> легкі фізичні РОБОТИ (категорія 1).
.002	труд в процессе производства <i>праця в процесі виробництва</i> labor	Доцільна діяльність людини, спрямована на перетворення речовин природи в споживчі вартості, які виступають чи у формі предметів споживання, чи у формі засобів виробництва, та здатні задовольняти певні потреби. Примітка. У процесі виробництва розрізняють упредметнену працю, яка функціонує головним чином у формі засобів праці, та живу працю - власне діяльність людини над створенням продукції та наданням послуг. ДСТУ 3138-95.
.003	тяжелый труд <i>важка праця</i> toil	<i>Див. Р.001.023</i> важкі фізичні РОБОТИ (категорія 3).
.004	умственный труд <i>розумова праця</i> mental labor, mental work	Від трудової діяльності, який потребує переважного напруження сенсорного апарату, емоційної та психічної сфери людини і не потребує значних

		фізичних зусиль. ДСТУ 3038-95.
.005	физический труд <i>фізична праця</i> manual labor, manual work	Від трудової діяльності, для якого характерні вимоги переважно до опорно-м'язової системи організму людини і який вимагає значних фізичних зусиль. ДСТУ 3038-95m.
T.031.000	трудоемкость <i>трудомісткість</i> [-кості, оп. -кістю] labor intensity, labor input, working hours, labor coefficient	Кількість витрати праці для виконання роботи; вимірюється в людино-годинах.
.001	средняя трудоемкость ремонта <i>середня трудомісткість ремонту</i> mean repair time	Математичне сподівання трудомісткості ремонту, виражене в людино-годинах. ДСТУ 2860-94m.
.002	средняя трудоемкость технического обслуживания <i>середня трудомісткість технічного обслуговування</i> mean maintenance time	Математичне сподівання трудомісткості технічного обслуговування, виражене в людино-годинах. ДСТУ 2860-94m.
.003	трудоемкость ремонта <i>трудомісткість ремонту</i> repair man-hours	Сумарна тривалість індивідуальних операцій ремонту об'єкта, подана в годинах та затрачена всім експлуатаційним персоналом для цього виду операцій ремонту в інтервалі визначеного часу. Примітка. Трудомісткість вимірюють у людино-годинах. ДСТУ 2860-94m.
.004	трудоемкость технического обслуживания <i>трудомісткість технічного обслуговування</i>	Сумарна тривалість індивідуальних операцій технічного обслуговування об'єкта та затрачена всім експлуатаційним персоналом для цього виду операцій технічного обслуговування в інтервалі визначеного часу.

	maintenance man-hours	<i>Примітка.</i> Трудомісткість вимірюють у людино-годинах. ДСТУ 2860-94m.
T.032.000	трудоспособ- ность <i>працездатність</i> [-ности, оп. -ністю] ability to work	Здатність людини до праці, яка ви- значається рівнем його фізичних і психофізіологічних можливостей, а також станом здоров'я і професійною підготовкою. ДСТУ 2293-93.
T.033.000	тушение <i>гасіння</i> [-ння, оп. -нням] quench, quenching	
.001	тушение пожара <i>гасіння пожежі</i> fire fighting operations	Процес впливу сил та засобів, а та- кож використання методів та заходів для ліквідації пожежі. ДСТУ 2272-93.
T.034.000	тягач <i>тягач</i> [-ча, оп. -чем; мн. -чі, -чів] truck-tractor	Автомобіль, призначений для букси- рування причепів, напівпричепів, а також іншого обладнання.
.001	седельный тягач <i>сідельний тягач</i> articulated tractor	Автомобіль, який за своєю конструк- цією і обладнанням призначений для буксирування напівпричепа. ДСТУ 2984-95.
T.035.000	тяжесть <i>важкість</i> [-кости, оп. -кістю] weight	
.001	тяжесть труда <i>важкість праці</i> weight of labor	Характеристика трудового процесу, що відбиває ступінь загальних енер- говитрат, переважне навантаження на опорно-руховий апарат, серце- во-судинну, дихальну та інші систе- ми. ДСТУ 2293-93m.

У.001.000	убытки <i>збитки</i> [р. мн. -ків] loss	1. Перевищення витрат над результатами виробничо-господарської діяльності, прибутком, доходом підприємства (організації). 2. Шкода, що є наслідком загибелі, пошкодження, крадіжки майна, зниження його вартості, неможливості його використання після аварії, пожежі тощо.
.001	косвенные убытки от пожаров <i>побічні збитки від пожеж</i> consequential loss from fires	Втрати, пов'язані з ліквідацією пожежі, також зумовлені простоем виробництва, перервою в роботі, зміною графіка руху транспортних засобів та іншою втраченою внаслідок пожежі вигодою. "Правила пожежної безпеки в газовій промисловості України" .
.002	прямые убытки от пожаров <i>прямі збитки від пожеж</i> sheer loss from fires	Втрати, пов'язані зі знищенням або пошкодженням вогнем, водою, димом і внаслідок високої температури основних фондів та іншого майна підприємства, установи і організації. "Правила пожежної безпеки в газовій промисловості України" .
.003	убытки от пожаров <i>збитки від пожеж</i> loss from fires	Збитки, які визначаються сумою прямих і побічних втрат за цінами, що діють на час пожежі. Обчислюються на підставі документів, даних керівником (власником) підприємства, установи, організації та іншої юридичної особи і громадянами, яким вони заподіяні, а стосовно застрахованого майна - за розрахунковою сумою відшкодування страхових організацій. "Правила пожежної безпеки в газовій промисловості України" .
У.002.000	увечье	Втрата здоров'я внаслідок травми

	<i>каліцтво</i> [-ва; мн. -ва, -тв] mutilation	або нещасного випадку. ДСТУ 2293-93m.
.001	трудоуве <i>трудоуве каліцтво</i> work mutilation	Втрата здоров'я працівника внаслідок травми або нещасного випадку, яке сталося в результаті виконання ним трудових обов'язків. ДСТУ 2293-93m.
У.003.000	увлажнитель <i>зволожувач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів] humidifier	
.001	увлажнитель воздуха <i>зволожувач повітря</i> air humidifier	Пристрій для зволоження повітря при безпосередньому контакті зі зволожувальним середовищем. Примітка. У залежності від виду зволожувального середовища зволожувачі повітря бувають водяні або парові. ДСТУ 2264-93m.
У.004.000	углеводород <i>вуглеводень</i> [-дню, ор. -нем] hydrocarbon	Сполука з класу органічних сполук, молекули яких складаються тільки з атомів вуглецю і водню. До вуглеводнів належить практично всі компоненти нафти і природного газу. Шкідлива речовина.
.001	галогидрированный углеводород <i>голоїдований вуглеводень</i> halogenated hydrocarbon	Вогнегасна речовина. Сповільнює реакцію горіння; особливо ефективно застосовується для гасіння пожеж у закритих ємностях та приміщеннях.
У.005.000	угроза <i>загроза</i> [-зу; мн. -зи, загроз] threat	
.001	угроза пожара <i>загроза пожежі</i> threat of fire	Ситуація, яка склалася на об'єкті і характеризується імовірністю виникнення пожежі, що перевищує нормативну. ДСТУ 2272-93m.
У.006.000	ультразвук <i>ультразвук</i> [-ку; мн. -ки, -ків]	Пружні хвилі з частотою вище частоти звукових хвиль. Примітка. Санітарні норми ультразвуку

	ultrasound	регламентуються ДНАОП 0.03-3.03-77 та ДНАОП 0.03-3.08-80.
У.007.000	умягчение <i>пом'якшення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -шень] softening	
.001	умягчение воды <i>пом'якшення води</i> water softening	Водопідготовка з метою зниження твердості води. ДСТУ 2569-94.
У.008.000	уплотнение <i>ущільнення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -нень] condensation	
.001	уплотнение осадка сточных вод <i>ущільнення осаду стічних вод</i>	Технологічний процес зниження вмісту води в осаді стічних вод. ДСТУ 2569-94.
У.009.000	уполномоченный <i>уповноважений</i> [-ного; мн. -ні, -них] representative	
.001	уполномоченный трудового коллектива по вопросам охраны труда <i>уповноважений трудового колективу з питань охорони праці</i>	Представник трудового колективу підприємства, який обирається загальними зборами підприємства для здійснення громадського контролю за дотриманням законодавства з охорони праці, надання практичної допомоги з питань охорони праці з урахуванням специфіки підприємства і т.ін. Примітка. Чисельність, функціональні обов'язки, права уповноважених і т.ін. регламентуються ДНАОП 0.00-4.11-93.
У.010.000	управление <i>1) керування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] control, management, monitoring	Сукупність цілеспрямованих дій, що включає оцінку ситуації та стану об'єкта керування, вибір керівних дій та їх реалізацію. ДСТУ 2226-93m.

	2) <i>управління</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -лнь] board, uathority department, bureau, office	Адміністративна, виробнича та інші установи (підрозділи).
.001	территориальное управление Гос-надзорохрантру-да <i>територіальне управління Держнаглядохоронпраці</i>	Структурний підрозділ Держнаглядохоронпраці, що здійснює функції державного органу щодо організації управління охороною праці і здійснення нагляду за дотриманням законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці (користування надрами) на підприємствах, в установах і організаціях певної території незалежно від форм власності. Примітка. Діяльність регламентується ДНАОП 0.00-4.25-93.
.002	управление безопасностью дорожного движения <i>керування безпекою дорожнього руху</i>	Процес впливу на учасників дорожнього руху, транспортні засоби, стан доріг і дорожній рух шляхом застосування науково-методичного, нормативного, технічного, технологічного, організаційного забезпечення з метою попередження виникнення дорожньо-транспортних пригод та зниження тяжкості їхніх наслідків. ДСТУ 2935-94.
У.011.000	упругость <i>пружність</i> [-ності, ор. -ністю] elasticity	Здатність матеріалу повністю відновлювати недеформований стан після усунення напружень. ДСТУ 2825-94.
У.012.000	уровень <i>рівень</i> [-ня, ор. -нем; мн. -ні, -нів] layer, level	1. Ступінь величини, розвитку, значущості чогось. 2. Шар ієрархічної структури.
.001	допустимый уровень звукового давления <i>допустимий рівень</i>	Рівень звукового тиску на кривій граничного спектру, що відповідає допустимому рівню шуму. ДСТУ 2325-93.

	<i>звукового тиску</i> admissible level of sound pressure	
.002	допустимый уровень концен- трации вещества <i>допустимий рівень концентрації речо- вини</i> admissible level of substance concentration	Кількісний гігієнічний норматив без- печного рівня впливу речовини, ви- ражений її концентрацією за певний середній період. ДСТУ 3038-95.
.003	допустимый уровень шума <i>допустимий рівень шуму</i> admissible sound level, admitted noise level	Рівень шуму, вплив якого на людину за 8-годинний робочий день (робочу зміну) за час усього виробничого стажу не призводить до захворюван- ня, хоча може викликати перебіжні суб'єктивні дискомфортні відчуття, зміну функційного стану організму, що не виходить за межі фізіологічної приспосувальної можливості. ДСТУ 2325-93.
.004	корректирован- ный уровень мощности шума <i>коригований рівень потужності шуму</i>	Рівень потужності шуму, кориговано- го за частотною характеристикою "А" шумоміра. ДСТУ 2325-93m.
.005	ориентировоч- ный безопасный уровень влияния вредных ве- ществ <i>орієнтовний безпе- чний рівень впливу шкідливих речовин</i> approximate safe level of human exposure to harmful substances	Гігієнічний рівень шкідливих речовин, який тимчасово встановлюється на основі розрахунку за фізико-хімічними властивостями або ін- терполяцією та екстраполяцією в рядях, близьких за побудовою спо- лук, або за показниками гострої не- безпеки. ГОСТ 12.0.002-80.
.006	повышенный уровень вибра- ции <i>підвищений рівень вібрації</i>	Рівень вібрації, що перевищує сані- тарні норми, які регламентуються ДНАОП 0.03-3.11-84 та ДНА- ОП 0.03-3.12-84.

.007	повышенный уровень загазованности воздуха рабочей зоны <i>підвищений рівень загазованості повітря робочої зони</i>	Рівень загазованості, що перевищує гранично допустиму концентрацію шкідливих речовин у повітрі робочої зони. <i>Примітка.</i> ГДК для кожного виду шкідливої речовини наведені в Додатку 1 до ГОСТ 12.1.005-88. Орієнтовно безпечні рівні впливу шкідливих речовин у повітрі робочої зони регламентуються ДНА-ОП 0.03-3.20-90.
.008	повышенный уровень запыленности воздуха рабочей зоны <i>підвищений рівень запыленості повітря робочої зони</i>	Рівень запиленості, що перевищує гранично допустимі норми запиленості в повітрі робочої зони.
.009	повышенный уровень шума <i>підвищений рівень шуму</i>	Рівень шуму, що перевищує допустимий рівень шуму, який регламентується ДНАОП 0.03-3.14-85.
.010	предельно допустимый уровень (ПДУ) <i>гранично допустимий рівень (ГДР)</i> maximum permissible level	Величина будь-якого параметра (наприклад, шуму, вібрації тощо), перевищення якої недопустимо з точки зору технологічних, екологічних, санітарних та (чи) інших норм.
.011	предельно допустимый уровень отпускаящего тока <i>гранично допустимий рівень відпускаящего струму</i>	Найбільше допустиме значення відпускаящего струму. ГОСТ 12.1.038-82.
.012	предельно допустимый уровень производственного фактора <i>гранично допустимий рівень виробничого фактора</i>	Рівень виробничого фактора, вплив якого під час праці встановленої тривалості протягом усього трудового стажу не призводить до травми, захворювання або відхилення в стані здоров'я в процесі роботи або у віддалені строки життя теперішнього та

	acceptable limit of safety factor	наступного покоління. ГОСТ 12.0.002-80.
.013	уровень звукового давления <i>рівень звукового тиску</i> sound pressure level	Двадцятикратний логарифм відношення середньоквадратичної величини звукового тиску шуму до порогової величини ($2 \cdot 10^{(-5)}$ Па). ДСТУ 2325-93.
.014	уровень мощности шума <i>рівень потужності шуму</i> noise power level	Десятковий логарифм відношення потужності джерела шуму до порогової величини потужності шуму ($10^{(-12)}$ Вт). ДСТУ 2325-93m.
.015	уровень обеспечения пожарной безопасности <i>рівень забезпечення пожежної безпеки</i>	Кількісна оцінка відвернених збитків у разі можливої пожежі. ГОСТ 12.1.004-91.
.016	уровень пожарной опасности <i>рівень пожежної безпеки</i>	Кількісна оцінка можливих збитків від пожежі. ГОСТ 12.1.004-91.
.017	уровень радиоактивного загрязнения <i>рівень радіоактивного забруднення</i> radioactive pollution level	Величина, яка характеризує кількісне значення радіоактивного забруднення. ГОСТ 20286-74.
.018	уровень шума <i>рівень шуму</i> noise level	Рівень звукового тиску, виміряний за часовою характеристикою "повільно" та шкалою "А" шумоміра. Примітка. Характеристика "повільно" відповідає вимірюванню за сталою часу 1000 мс; вимірювання за шкалою "А" забезпечує корекцію типу "А" згідно стандартам ISO; виміри за шкалою "А" позначають у децибелах А (дБА). ДСТУ 2325-93m.
.019	эквивалентный уровень шума <i>еквівалентний рівень шуму</i>	Рівень постійного широкосмугового шуму, який має ту саму середньоквадратичну величину звукового тиску.

	<i>вень шуму</i> noise exposure level normalized to a nominal lime	ку, що й досліджуваний шум за певний інтервал часу. ДСТУ 2325-93m.
.020	эргономический уровень <i>ергономічний рівень</i> ergonomic level	Відносна характеристика сукупності всіх ергономічних параметрів виробу, системи "людина-машина" і т.ін., побудована на порівнянні значень ергономічних показників якості системи "людина-машина" зі значеннями відповідних показників базового ергономічного зразка. ДСТУ 2429-94m.
У.013.000	условия умови <i>[р. мн. умов]</i> conditions	Правила, що встановлюються для тієї або іншої діяльності.
.001	вибробезопасные условия труда <i>вібробезпечні умови праці</i>	Умови праці, за яких виробнича вібрація не має на працівника несприятливого впливу, що в крайніх своїх проявах призводить до професійного захворювання (наприклад, вібраційної хвороби). ГОСТ 12.1.012-90.
.002	допустимые микроклиматические условия <i>допустимі мікрокліматичні умови</i> permissible environmental conditions	Сполучення кількісних показників мікроклімату, які за тривалого та систематичного впливу на людину можуть викликати скороминучі зміни теплового стану організму, що швидко нормалізуються і супроводяться напруженням механізмів терморегуляції; це напруження не виходить за рамки фізіологічних пристосувальних можливостей; у такому разі не виникає пошкоджень або порушень стану здоров'я, але можуть з'являтися дискомфортні тепловідчуття, погіршення стану та зниження працездатності. ГОСТ 12.1.005-88. Примітка. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень регламентуються ДНАОП 0.03-3.15-86.

.003	дорожные условия <i>дорожні умови</i> road conditions	Сукупність транспортно-експлуатаційних та ергономічних характеристик дороги, її обладнання, технічних засобів регулювання дорожнього руху та інших факторів, які впливають на експлуатаційні властивості, режим та безпеку руху. ДСТУ 2935-94.
.004	здоровые условия жизни <i>здорові умови життя</i>	Умови навколишнього середовища, праці та побуту, які забезпечують збереження та поліпшення здоров'я населення. ДСТУ 3038-95.
.005	нормальные климатические условия <i>нормальні кліматичні умови</i> reference environmental conditions	Кліматичні параметри, які характеризуються наступними значеннями: температура повітря від 15 до 35 °С; відносна вологість повітря від 45 до 80 % ; атмосферний тиск від 84 до 106 кПа (від 630 до 800 мм рт. ст.). ДСТУ 2634-94.
.006	оптимальные микроклиматические условия <i>оптимальні мікрокліматичні умови</i> optimal environmental conditions	Сполучення кількісних показників мікроклімату, які за тривалого та систематичного впливу на людину забезпечують збереження нормального теплового стану організму без напруження механізмів терморегуляції, вони забезпечують відчуття теплового комфорту та створюють передумови для високого рівня працездатності. ГОСТ 12.1.005-88.
.007	условия безопасной эксплуатации промышленного предприятия <i>умови безпечної експлуатації промислового підприємства</i> safe operation conditions	Установлені проектом мінімальні вимоги щодо кількості, характеристик, стану працездатності та умов технічного обслуговування систем (пристроїв, елементів), важливих для безпеки, за яких забезпечується дотримання меж безпечної експлуатації. ДСТУ 2156-93m.
.008	условия теплового самовозгорания <i>умови теплового</i>	Експериментально виявлена залежність між температурою навколишнього середовища, кількістю речови-

	<i>самозаймання</i> conditions of thermal self-ignition	ни (матеріалу) та часом до моменту його самозаймання. Показник пожежовибухонебезпеки матеріалів і пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
.009	условия труда <i>умови праці</i> conditions of work	Сукупність факторів виробничого середовища і трудового процесу, які впливають на здоров'я і працездатність людини в процесі її професійної діяльності. ДСТУ 2293-93.
.010	условия эксплуата- тации <i>умови експлуатації</i> environmental conditions, service conditions, operating conditions	Фізичні умови, потрібні для надійної і правильної роботи функційного пристрою. ДСТУ 2231-93.
У.014.000	усреднитель <i>усереднювач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чіє] averager	
.001	усреднитель сточных вод <i>усереднювач стіч- них вод</i> averager of waste waters	Споруда для вирівнювання коливань витрати, концентрації забруднювальних речовин або температури стічних вод. ДСТУ 2569-94.
У.015.000	усталость <i>втома</i> [-ми] fatigue	1. У техніці - процес поступового накопичення пошкоджень, утворення та розвитку тріщин у матеріалі під дією циклічного навантажування. ДСТУ 2825-94m. 2. У медицині - суб'єктивне відчуття стомлення. ДСТУ 3038-95m.
.001	коррозионная усталость <i>корозійна втома</i> corrosion-fatigue cracking	Процес розвитку (накопичування) пошкоджень, що з'являються за одночасної дії циклічного навантаження і корозійних середовищ, які спричинюють зменшення довговічності. ДСТУ 2444-94m.
У.016.000	установка	Функційно об'єднана сукупність тех-

	<i>установка</i> [-ки, д. і м. -вці; мн. -ки, -вок] device, set, installation	нічних засобів.
.001	автоматическая установка пожаротушения <i>автоматична установка пожежогасіння</i> automatic fire extinguishing installation	Установка пожежогасіння з автоматичним способом приведення в дію. ДСТУ 2273-93.
.002	автономная пылесосная установка <i>автономна пило-тяжна установка</i>	Вакуумна система для пилоприбирання на окремих лініях і ділянках, що допускає переналагодження у відповідності із змінами планування обладнання. ДСТУ 2357-94.
.003	дренчерная установка пожаротушения <i>дренчерна установка пожежогасіння</i> drencher installation	Установка водяного пожежогасіння, обладнана нормально відкритими дренчерними зрошувачами. ДСТУ 2273-93.
.004	модульная установка пожаротушения <i>модульна установка пожежогасіння</i> modular extinguishing installation	Нетрубопроводна автоматична установка пожежогасіння, яка передбачає розміщення ємності з вогнегасною речовиною та пусковим пристроєм безпосередньо в приміщенні, що захищається. ДСТУ 2273-93м.
.005	ручная установка пожаротушения <i>ручна установка пожежогасіння</i> manual fire extinguishing installation	Установка пожежогасіння з ручним способом приведення в дію. ДСТУ 2273-93м.
.006	спринклерная	Автоматична установка водяного

	установка пожаротушения <i>спринклерна установка пожарогасіння</i> sprinkler installation	пожежогасіння, обладнана нормально закритими спринклерними зрошувачами, які розкриваються за досягнення певної температури. Примітка. Спринклерні установки, які перебувають у режимі очікування, залежно від заповнення мереж їх трубопроводів рідиною, вогнегасною речовиною чи повітрям під тиском називаються відповідно "мокрими" (водозаповненими) або "сухими" (сухотрубними). ДСТУ 2273-93m.
.007	установка CO₂ пожаротушения <i>установка вуглекислотного пожарогасіння</i> carbon dioxide extinguishing installation	Установка пожежогасіння в якій як вогнегасна речовина використовується діоксид вуглецю. ДСТУ 2273-93m.
.008	установка азотного пожаротушения <i>установка азотного пожарогасіння</i> nitrogen extinguishing installation	Установка пожежогасіння, в якій як вогнегасна речовина використовується азот. ДСТУ 2273-93.
.009	установка водяного пожаротушения <i>установка водяного пожарогасіння</i> water extinguishing installation	Установка пожежогасіння, в якій як вогнегасна речовина використовується вода чи вода з добавками. ДСТУ 2273-93.
.010	установка газового пожаротушения <i>установка газового пожарогасіння</i> inert gas extinguishing installation	Установка пожежогасіння, в якій як вогнегасна речовина використовується вогнегасні гази. ДСТУ 2273-93.

.011	установка об'ємного пожаротушення <i>установка об'ємного пожежогасіння</i> volume extinguishing installation	Установка пожежогасіння для створення середовища, яке не підтримує горіння в об'ємі, що захищається. ДСТУ 2273-93.
.012	установка парового пожаротушення <i>установка парового пожежогасіння</i> steam extinguishing installation	Установка пожежогасіння, в якій як вогнегасна речовина використовується водяна пара. ДСТУ 2273-93.
.013	установка пенного пожаротушення <i>установка пінного пожежогасіння</i> foam extinguishing installation	Установка пожежогасіння, в якій як вогнегасна речовина використовуються водні розчини піноутворювачів. ДСТУ 2273-93.
.014	установка поверхностного пожаротушення <i>установка поверхневого пожежогасіння</i> surface extinguishing installation	Установка пожежогасіння, яка діє на поверхню, що горить, у зоні, що захищається. ДСТУ 2273-93m.
.015	установка пожежної сигналізації <i>установка пожежної сигналізації</i> fire detection and alarm system	Сукупність технічних засобів, установлених на об'єкті, що захищається, для виявлення пожежі, оброблення, подавання в заданому вигляді повідомлення про пожежу на цьому об'єкті, спеціальної інформації та (чи) подавання команд на включення автоматичних установок пожежогасіння та технічних обладнань. ДСТУ 2273-93.
.016	установка пожаротушення <i>установка пожежогасіння</i> fire extinguishing	Сукупність стаціонарних технічних засобів для гасіння пожежі за рахунок випуску вогнегасної речовини. ДСТУ 2273-93.

	installation	
.017	установка порошкового пожаротушения <i>установка порошкового пожарогасіння</i> dry powder extinguishing installation	Установка пожежогасіння, в якій як вогнегасна речовина використовуються вогнегасні порошкові суміші. ДСТУ 2273-93.
.018	установка хладонового пожаротушения <i>установка хладонового пожарогасіння</i> halon extinguishing installation	Установка пожежогасіння, в якій як вогнегасна речовина використовуються сполуки на основі галоїдованих вуглеводів. ДСТУ 2273-93m.
.019	центральная пылесосная установка <i>центральна пило-тяжна установка</i>	Стационарна централізована вакуумна система для пилоприбирання у виробничій будівлі. ДСТУ 2357-94.
У.017.000	установление <i>виявлення</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -лень] localization, recognition	
.001	установление места неисправности <i>виявлення місця несправності</i> fault localization	Операції, які виконують для ідентифікації несправної складової частини чи складових частин на відповідному рівні розукрупнювання об'єкта. ДСТУ 2860-94.
.002	установление наличия неисправности <i>виявлення наявності несправності</i> fault recognition	Подія виявлення факту наявності несправності. ДСТУ 2860-94.
У.018.000	устойчивость <i>стійкість</i> [-кості, ор. -кістю]	Здатність об'єкта, системи, виведеної зі стійкого стану, самостійно повертатися в цей стан.

	stand capability, stability, robustness	
.001	вибрационная устойчивость <i>вібраційна стій- кість</i> vibration resistance	Властивість об'єкта під час заданої вібрації виконувати потрібні функції та зберігати в межах норм значення параметрів. ДСТУ 2300-93.
.002	грузовая устой- чивость трубо- кладчика <i>вантажна стійкість трубоукладача</i>	Стійкість трубоукладача до діяння на нього моментів, створюваних масою вантажу на гаку та динамічними на-вантаженнями з урахуванням нахилу місцевості. ДСТУ 3312-96.
.003	собственная устойчивость трубоукладчика <i>власна стійкість трубоукладача</i>	Стійкість трубоукладача в неробочо-му стані в бік, протилежний до стрі-ли, з урахуванням нахилу місцевості до діяння на нього моментів, створю-ваних масою елементів трубоукла-дача. ДСТУ 3312-96.
.004	устойчивость АТС при тормо- жении <i>стійкість АТЗ під час гальмування</i> vehicle stability during brake application	Здатність АТЗ зберігати під час гальмування заданий напрям швидко-сті і задану орієнтацію своїх осей. ДСТУ 2886-94m.
.005	устойчивость объекта при по- жаре <i>стійкість об'єкта під час пожежі</i>	Властивість об'єкта запобігати впли-ву на людей та матеріальні цінності небезпечних факторів пожежі та їх другорядних проявів. ГОСТ 12.1.004-91.
.006	устойчивость трубоукладчика <i>стійкість трубоук- ладача</i> stability of pipelayer	Здатність трубоукладача протидіяти перекидним моментам. ДСТУ 3312-96.
У.019.000	устранение <i>усунення</i> <i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -нень]</i> elimination	

.001	устранение неис- правности <i>усунення несправ- ності</i> fault correction	Операції, які виконують після вияв- лення місця несправності для відно- влення здатності об'єкта виконувати потрібну функцію. ДСТУ 2860-94.
У.020.000	устройство <i>пристрій</i> [-рою, оп. -роєм; мн. -рої, -роїв] equipment, device, unit	Конструктивно закінчений виріб, сис- тема, які мають певне функційне призначення.
.001	амортизирующее устройство пре- дохранительного пояса <i>амортизувальний пристрій запобіж- ного пояса</i>	Елемент пояса, призначений для зниження динамічного навантаження під час захисної дії пояса до задано- го рівня. ГОСТ 12.4.089-86.
.002	аспирационное устройство <i>аспіраційний при- стрій</i> aspirating device	Пристрій для примусового пропус- кання повітря через поглинальні роз- чини, сорбенти, фільтри, піпетки. ГОСТ 12.1.016-79.
.003	блокирующее устройство <i>блокувальний при- стрій</i> blocker, locking mechanism, interlocking device	Пристрій, який спрацьовує у випадку помилкових дій працівника. ГОСТ 12.4.125-83.
.004	брызгозащищен- ное электротех- ническое устрой- ство <i>брызгозахищений електротехнічний пристрій</i> spray-tight electrotechnical device	Захищений електротехнічний при- стрій, виготовлений таким чином, що стає неможливим потрапляння усе- редину його оболонки брызок, які падають під будь-яким кутом до вер- тикалі. ДСТУ 2267-93.
.005	взрывобезопас- ное электротех-	Вибухозахищений електротехнічний пристрій, забезпечений захистом від

	ниче-ское устройство <i>вибухобезпечний електротехнічний пристрій</i> explosion-proof electrotechnical device	вибуху не тільки за нормального режиму роботи, а й за певних можливих пошкоджень, визначених умовами експлуатації, крім пошкоджень засобів захисту від вибуху. ДСТУ 2267-93m.
.006	взрывозащищенное электротехническое устройство <i>вибухозахищений електротехнічний пристрій</i> explosion-protected electrotechnical device	Електротехнічний пристрій спеціального призначення, виконаний таким чином, що можливість спалахування навколишнього вибухонебезпечного середовища внаслідок експлуатації цього пристрою усунена. ДСТУ 2267-93m.
.007	водозащищенное электротехническое устройство <i>водозахищений електротехнічний пристрій</i> water-proof electro-technical device	Захищений електротехнічний пристрій, виготовлений таким чином, що у випадку обливання його водою потрапляння води усередину оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93m.
.008	воздуховытяжное устройство <i>повітровитяжний пристрій</i> air exhauster	Пристрій для відведення з приміщення заданої кількості повітря. ДСТУ 2264-93.
.009	воздухоприемное устройство <i>повітроприймальний пристрій</i> air intake damper	Пристрій для забирання зовнішнього і (чи) внутрішнього повітря. ДСТУ 2264-93.
.010	герметичное электротехническое устройство <i>герметичний електротехнічний пристрій</i> hermetically sealed electrotechnical	Захищений електротехнічний пристрій, виготовлений з такою оболонкою, що можливість сполучення між його внутрішнім простором і зовнішнім середовищем практично виключена. Примітка. Залежно від виду захисту розрізняють непроникний до рідин і газо-

	device	непроникний електротехнічний пристрій. ДСТУ 2267-93.
.011	заземляющее устройство <i>заземлювальний пристрій</i> earthing connection	Сукупність конструктивно з'єднаних заземлювальних провідників та заземлювача. ГОСТ 12.1.030-81.
.012	закрытое электротехническое устройство <i>закритий електро-технічний пристрій</i> closed electro-technical device	Захищений електротехнічний пристрій, виготовлений з такою оболонкою, що сполучення між його внутрішнім простором і навколишнім середовищем можливе лише через нещільні сполучення між частинами електротехнічного пристрою. ДСТУ 2267-93.
.013	защищенное электротехническое устройство <i>захищений електро-технічний пристрій</i> protected electro-technical device	Електротехнічний пристрій, оснащений оболонкою, яка забезпечує захист персоналу від дотику до струмовідних та рухомих частин, що містяться усередині оболонки, захист від проникнення твердих тіл та (чи) рідин у кількості, яка спричинює порушення нормальної роботи. ДСТУ 2267-93m.
.014	каплезащищенное электротехническое устройство <i>краплезахищений електро-технічний пристрій</i> drip-proof electro-technical device	Захищений електротехнічний пристрій, виготовлений таким чином, що потрапляння крапель усередину його оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93.
.015	огнепреграждающее устройство <i>вогнеперешко-джальний пристрій</i> fire-stop assembly	Пристрій, що володіє вогнеперешкоджальною здатністю. ДСТУ 2272-93m.
.016	особовзрывобезопасное электротехническое устройство <i>особливовибухобез-</i>	Вибухозахищений електротехнічний пристрій, який порівняно з вибухобезпечним пристроєм має додаткові засоби захисту від вибуху, передбачені стандартами на види захисту від

	<i>печний електротехнічний пристрій</i>	вибуху. ДСТУ 2267-93.
.017	пожарное спасательное устройство <i>пожежний рятувальний пристрій</i> rescue fire equipment	Пристрій для рятування людей у разі пожежі. ДСТУ 2273-93.
.018	предохранительное устройство <i>запобіжний пристрій</i> safeguard	Пристрій, призначений для ліквідації або захисту від небезпечного виробничого фактора в джерелі його виникнення. ГОСТ 12.4.125-83m.
.019	противоугонное устройство крана <i>протиугонний пристрій крану</i> anti-theft device	Пристрій з машинним або ручним приводом для утримання крана від переміщення під впливом вітру по рейковому шляху під час неробочого стану крана.
.020	пылезащищенное электротехническое устройство <i>пилозахисний електротехнічний пристрій</i> dust-proof electro-technical device	Захищений електротехнічний пристрій, виготовлений таким чином, що потрапляння пилу усередину його оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93.
.021	пыленепроницаемое электротехническое устройство <i>пилонепроникний електротехнічний пристрій</i> dust-tight electro-technical device	Захищений електротехнічний пристрій, виготовлений таким чином, що потрапляння пилу усередину його оболонки стає цілком неможливим. ДСТУ 2267-93.
.022	тормозное устройство производственного оборудования <i>гальмівний пристрій виробничого</i>	Пристрій, призначений для сповільнення або зупинення виробничого обладнання у випадку виникнення небезпечного виробничого фактора. ГОСТ 12.4.125-83m.

	<i>обладнання</i>	
.023	увлажняющее устройство <i>зволожувальний пристрій</i> humidifier	Пристрій, який забезпечує необхідну вологість поверхні або об'єму зарядженого статичною електрикою матеріалу. ГОСТ 12.4.124-83m.
.024	устройство класса I <i>пристрій класу I</i>	Пристрій, в якому захист від ураження електричним струмом забезпечується як основною ізоляцією, так і додатковими заходами безпеки, за яких досяжні для персоналу металеві неструмовідні частини з'єднані зі захисним проводом стаціонарної проводки таким чином, що ці частини не можуть опинитися під напругою й у випадку пошкодження робочої ізоляції струмовідних частин. Примітка 1. У пристрої класу I можуть бути частини з подвійною або підсиленою ізоляцією або частини, що працюють за малої напруги. Примітка 2. Пристрій класу I має захисний провід або контакт для заземлення. ГОСТ 25861-83m.
.025	устройство класса II <i>пристрій класу II</i>	Пристрій, в якому захист від ураження електричним струмом забезпечується як основною ізоляцією, так і додатковими заходами безпеки, такими як подвійна та підсилена ізоляції, і який не має захисного проводу або контакту. Захист незалежний від електричної мережі. Примітка 1. У пристроях класу II з ізолювальним кожухом кожух може створювати частину або всю додаткову чи підсилену ізоляцію. Примітка 2. Якщо пристрій з подвійною та (чи) підсиленою ізоляцією оснащений захисним затискувачем або контактом, то його відносять до пристрою класу I. Примітка 3. Пристрої класу II можуть мати захисне з'єднання, необхідне для функціонування пристрою.

		Примітка 4. Пристрої класу II можуть бути оснащені пристосуваннями для забезпечення постійного з'єднання захисних кіл, вважаючи, що ці пристосування знаходяться в пристроях та ізолювані від досяжних поверхонь у відповідності з вимогами для пристроїв класу II. Примітка 5. Пристрої класу II можуть мати частини, які працюють під малою напругою. ГОСТ 25861-83.
.026	устройство класса II типа 1 <i>пристрій класу II типу 1</i>	Пристрій з міцним, практично суцільним кожухом з ізоляційного матеріалу, що покриває всі металеві частини, за винятком невеликих деталей (гвинти й заклепки), які ізолювані від струмовідних частин ізоляцією, еквівалентною підсиленій. ГОСТ 25861-83m.
.027	устройство класса II типа 2 <i>пристрій класу II типу 2</i>	Пристрій з практично суцільним металевим кожухом, в якому скрізь застосована суцільна подвійна ізоляція, за винятком тих деталей, де використання подвійної ізоляції практично неможливо. ГОСТ 25861-83.
.028	устройство класса II типа 3 <i>пристрій класу II типу 3</i>	Пристрій, який є комбінацією пристроїв типів 1 і 2. ГОСТ 25861-83.
.029	экранирующее устройство <i>екранувальний пристрій</i> shielding device	Пристрій, який забезпечує зниження напруженості електростатичного поля до допустимих значень. ГОСТ 12.4.124-83m.
.030	электротехническое устройство <i>електротехнічний пристрій</i> electrotechnical device	Сукупність взаємозалежних електротехнічних виробів, які перебувають у конструктивній та (чи) функційній єдності, для виконання певної функції виробництва, перетворення, передавання, розподілення або споживання електричної енергії. ДСТУ 2267-93m.
У.021.000	утомление <i>стомлення</i>	Сукупність тимчасових змін у фізіологічному і психічному стані людини,

	<i>[-ння, ор. -нням; р. мн. -лень]</i> tiredness	які з'являються внаслідок напруженої чи тривалої діяльності і призводять до погіршення її кількісних та якісних показників. ДСТУ 3038-95.
.001	производственное утомление <i>виробниче стомлення</i> industrial tiredness	Динамічні зміни психофізіологічних функцій організму, що виникають як безпосередній наслідок трудового процесу та викликають зниження працездатності людини. ДСТУ 3138-95м.
У.022.000	участник <i>учасник</i> [-ка; мн. -ки, -ків] participant	
.001	участник дорожнього движения <i>учасник дорожнього руху</i>	Особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин. ДСТУ 2935-94.
У.023.000	учет <i>облік</i> [-ку; мн. -ки, -ків] calculation, account	Установлення наявності кількості чого-небудь шляхом підрахування та реєстрації.
.001	учет аварий <i>облік аварій</i> account of failures	<i>Див. Р.017.001 РОЗСЛІДУВАННЯ та облік аварій.</i>
.002	учет дорожно-транспортных происшествий <i>облік дорожно-транспортних пригод</i>	Облік, що ведеться з метою оцінки стану аварійності, аналізу причин дорожньо-транспортних пригод та вжиття заходів до їх усунення. Примітка. Єдиний порядок державного і відомчого обліку дорожньо-транспортних пригод в Україні встановлено "Правилами обліку дорожньо-транспортних пригод".
.003	учет несчастных случаев <i>облік нещасних випадків</i> account of accidents	<i>Див. Р.017.002 РОЗСЛІДУВАННЯ та облік нещасних випадків.</i>
.004	учет пожаров <i>облік пожеж</i> account of fires	Облік, що ведеться з метою аналізу причин та умов виникнення пожеж, оцінки стану пожежної безпеки насе-

		лених пунктів і об'єктів, прогнозування ситуацій і розроблення запобіжних заходів для забезпечення безпеки людей, збереження матеріальних цінностей і створення умов для гасіння пожеж. Примітка. Єдиний порядок обліку пожеж та їх наслідків в Україні встановлено "Правилами обліку пожеж".
.005	учет хронических профессиональных заболеваний и отравлений <i>облік хронічних професійних захворювань і отруєнь</i> account of chronic occupational diseases and poisonings	Див. Р.017.003 РОЗСЛІДУВАННЯ та облік хронічних професійних захворювань і отруєнь.
У.024.000	ущерб <i>шкода</i> [-ди] loss, damage	
.001	материальный ущерб <i>матеріальна шкода</i> material damage	Майнові та (чи) грошові збитки, спричинені юридичній або фізичній особі в результаті невиконання або неналежного виконання працівником (працівниками) своїх службових обов'язків, порушення умов договору іншими суб'єктами господарювання або стихійного лиха.
.002	моральный ущерб <i>моральна шкода</i> moral damage	Страждання, заподіяні працівникові внаслідок фізичного або психічного впливу, що спричинило погіршення або позбавлення можливостей реалізації ним своїх звичок і бажань, погіршення відносин з оточуючими людьми, інші негативні наслідки морального характеру. Закон України "Про охорону праці", стаття 12.
.003	ущерб от пожара	Жертви пожежі та матеріальні втра-

	<i>школа від пожежі</i> fire loss	ти, що безпосередньо пов'язані з пожежею. ДСТУ 2272-93.
--	--------------------------------------	--

Ф

Ф.001.000	фактор <i>фактор</i> [<i>-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів</i>]; чинник [<i>-ка; мн. -ки, -ків</i>] factor	1. Джерело впливу на процес, явище, систему. 2. Змінна величина, яка за припущенням впливає на результати експерименту.
.001	антропогенный фактор <i>антропогенный фактор</i> anthropogenic factor	Фактор, зумовлений діяльністю людини.
.002	биологические факторы опасности <i>біологічні фактори небезпеки</i> biological factors	Фактори, до яких належать грибові утворення, пліснява, гризуни, терміти, комахи і т.п. і які призводять до зниження надійності та працездатності виробів. Р 50-026-94м.
.003	вредный производственный фактор <i>шкідливий виробничий фактор</i> harmful factor	Виробничий фактор, вплив якого може призвести до погіршення стану здоров'я, зниження працездатності працівника. ДСТУ 2293-93.
.004	метеорологические факторы загрязнения атмосферы <i>метеорологічні фактори забруднення атмосфери</i> meteorological factors of air pollution	Метеорологічні явища та процеси, що впливають на забруднення атмосфери. ГОСТ 17.2.1.04-77м.
.005	модифицирую-	Неканцерогенні і канцерогенні агенти хімічного, фізичного, біологічного чи

	шие факторы окружающей среды <i>модифікувальні чинники навколишнього середовища</i> modifying factors of environment	іншого походження, які можуть якісно або кількісно впливати на реалізацію бластомогенного ефекту. ДСТУ 3038-95m.
.006	неблагоприятный фактор воздействия на организм <i>несприятливий чинник впливу на організм</i> adverse factor of influence on organism	Причина захворювання, зміни фізіологічних, біохімічних, імунологічних, генетичних та інших показників стану організму. ДСТУ 3038-95m.
.007	опасный производственный фактор <i>небезпечний виробничий фактор</i> occupational risk	Виробничий фактор, вплив якого в певних умовах може призвести до травми або іншого раптового погіршення здоров'я працівника. ДСТУ 2293-93.
.008	опасный фактор <i>небезпечний фактор</i> dangerous factor	Будь-який хімічний, фізичний, біологічний фактор, речовина, матеріал або продукт, що впливає або за певних умов може негативно впливати на здоров'я людини. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" .
.009	опасный фактор пожара <i>небезпечний фактор пожежі</i> hazardous fire factor	Фактор пожежі, вплив якого призводить до травми, отруєння чи загибелі людини, а також до матеріальних збитків. ДСТУ 2272-93.
.010	техногенный фактор <i>техногенний фактор</i>	Фактор, зумовлений діями технічних засобів та систем.
.011	фактор малой интенсивности	Чинник навколишнього середовища, який за даної інтенсивності не викликає в населення токсичних ефектів,

	окружающей среды <i>чинник малої інтенсивності навколишнього середовища</i>	але не знижує чи підвищує чутливість організму до інших шкідливих впливів та не погіршує санітарні умови життя населення. ДСТУ 3038-95m.
.012	факторы окружающей среды <i>чинники навколишнього середовища</i>	Будь-який хімічний, фізичний чи біологічний компонент навколишнього середовища природного або антропогенного походження, здатний впливати на організм. ДСТУ 3038-95m.
.013	факторы профессиональной вредности <i>чинники професійної шкідливості</i>	Чинники трудового процесу та виробничого середовища, вплив яких на організм людини за умови недотримання гігієнічних нормативів може стати причиною зниження працездатності та погіршення здоров'я аж до появи професійного захворювання. ДСТУ 3038-95.
.014	физические факторы рабочей среды <i>фізичні фактори робочого середовища</i> physical factors of working environment	Фактори виробничого середовища, до яких належать шум, вібрація, освітленість, температура і вологість повітря, швидкість його руху та ін.
.015	химические факторы рабочей среды <i>хімічні фактори робочого середовища</i> chemical factors of working environment	Фактори, які визначають газовий склад повітря в робочій зоні.
.016	человеческий фактор <i>людський фактор</i> human factor	Інтегральні характеристики зв'язку людини і машини.
Ф.002.000	фибрилляция <i>фібриляція</i> [-ції, оп. -цією] fibrillation	
.001	фибрилляция	Різночасове та розрізнене скорочен-

	сердца <i>фібриляція серця</i> fibrillation	ня окремих волокон серцевого м'яза, яке не здатне підтримувати його ефективну роботу та самостійно (без енергійних лікувальних заходів) не проходить.
Ф.003.000	физиология <i>фізіологія</i> [-зії, ор. -зією] physiology	Наука про життєдіяльність організму. Розкриває закони функціонування організму як одного цілого та його взаємодії з навколишнім середовищем.
.001	физиология труда <i>фізіологія праці</i> physiology of work	Розділ фізіології, який вивчає закономірність протікання фізіологічних процесів і особливості їх регулювання під час трудової діяльності людини, тобто трудовий процес у його фізіологічних виявленнях.
Ф.004.000	фильтр <i>фільтр</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -ріє] filter	Пристрій для примусового очищення середовища, що фільтрується, від змулених та розчинених частинок. ДСТУ 2357-94м.
.001	биологический фильтр <i>біологічний фільтр</i> biological filter	Споруда для очищення стічних вод, яка працює за принципом пропускання їх крізь завантаження з біологічною плівкою. ДСТУ 2569-94.
.002	воздушный фильтр <i>повітряний фільтр</i> air filter	Фільтр для очищення повітря від завислих частинок. ДСТУ 2264-93.
.003	карманный воздушный фильтр <i>кишеньковий повітряний фільтр</i> bag filter	Повітряний фільтр з нерухомо вмонтованим фільтрувальним матеріалом у формі глибоких кишень. ДСТУ 2264-93.
.004	медленный фильтр для очистки воды <i>повільний фільтр для очищення води</i> slow filter for water purification	Фільтр для очищення води, що працює зі швидкістю фільтрування води 0,1-0,2 м/год. ДСТУ 2569-94м.

.005	самоочищаю- щий-ся воздуш- ный фильтр <i>самоочисний пові- тряний фільтр</i> self-cleaning air filter	Повітряний фільтр з безперервним чи періодично регенерованим фільтрувальним матеріалом у фільтрі, що працює. ДСТУ 2264-93m.
.006	скорый фильтр для очистки во- ды <i>швидкий фільтр для очищення води</i> speed filter for water purification	Фільтр для очищення води, що працює зі швидкістю фільтрування води 5-15 м/год. ДСТУ 2569-94m.
.007	фильтр для во- додопготовки <i>фільтр для водопід- готовки</i> filter for water treatment	Споруда, призначена для іонного обміну або сорбції. ДСТУ 2569-94.
.008	фильтр для очи- стки воды <i>фільтр для очи- щення води</i> filter for water purification	Споруда, призначена для видалення з води змулених речовин фільтруванням. ДСТУ 2569-94m.
.009	фильтр для очи- стки сточных вод <i>фільтр для очи- щення стічних вод</i> filter for waste water purification	Споруда, призначена для видалення зі стічних вод змулених забруднювальних речовин. ДСТУ 2569-94m.
.010	электрический воздушный фильтр <i>електричний пові- тряний фільтр</i> electrical air filter	Повітряний фільтр, який здійснює іонізацію та осадження пилу під час проходження повітря через просвіти між електродами. ДСТУ 2264-93m.
.011	электростатиче- ский воздушный фильтр <i>електростатичний повітряний фільтр</i>	Повітряний фільтр, функційним елементом якого є діелектричний фільтрувальний матеріал, розміщений у електростатичному полі. ДСТУ 2264-93m.

	electrostatic air filter	
Ф.005.000	филътрация <i>фiльтрацiя</i> [-цiї, оп. -цiєю] filtration	Процес капiлярного перемiщення рiдини чи газу через пористе середовище. ДСТУ 2357-94.
Ф.006.000	фiльтрование <i>фiльтрування</i> [-ння, оп. -нням] filtering	Процес примусового очищення фiльтрованого середовища вiд змулених та розчинених частинок. ДСТУ 2357-94m.
Ф.007.000	фiтопланктон <i>фiтопланктон</i> [-ну]	Сукупнiсть рослинних органiзмiв (водоростей), якi вiльно плавають та населяють поверхнєвi шари прiсних (стiчних) або морських вод.
Ф.008.000	флегматизатор <i>флегматизатор</i> [-ра, оп. -ром; мн. -ри, -рiв] phlegmatizer	Речовина, додавання якої робить сумiш газiв, рiдин, пилу нездатною до розповсюдження полум'я за будь-якого сiввiдношення горючої речовини та окисника. ГОСТ 12.1.044-89m.
Ф.009.000	форма <i>форма</i> [-ли; мн. -ли, форм] form, shape	
.001	форма и расположение приборных панелей и пультов управления <i>форма та розташування приладових панелей i пультiв керування</i> shape and lay-out of instrument panels and consoles	Установлення форми приладових панелей та пультiв, взаємного розташування панелей, висоти, глибини та ширини панелей i пультiв, розмiрiв простору для нiг, кутiв нахилу панелей. ДСТУ 2429-94.
Ф.010.000	формирование <i>формування</i> [-ння, оп. -нням; р. мн. -вань] formation	
.001	аварийно-спасательное формирование	Професiйне воєнiзоване формування, яке створюється згiдно з законом України "Про охорону працi" для

	<i>аварійно-рятувальне формування</i> saving formation	аварійно-рятувального обслуговування підприємств, організацій та окремих об'єктів з шкідливими і небезпечними умовами праці незалежно від форм власності та видів їх діяльності. Примітка. Діяльність формувань регламентується ДНАОП 0.00-4.10-95.
Ф.011.000	фосген <i>фосген</i> [-ну] phosgene	Погано розчинний у воді газ; застосовується для одержання розчинників, барвників, ліків тощо. Сильнодійна отруйна речовина.
Ф.012.000	фторирование <i>фторування</i> [-ння, ор. -нням] fluorination	Введення сполук фтору в речовину.
.001	фторирование воды <i>фторування води</i> water fluorination	Введення сполук фтору у воду з метою знезараження до норм, установлених санітарно-гігієнічними вимогами. ДСТУ 2569-94m.

X

X.001.000	характеристика <i>характеристика</i> [-ки, д. і м. -тиці; мн. -ки, -тик] characteristic	1. Опис, визначення розпізнавальних властивостей, якостей, ознак предметів, явищ, системи. 2. Розпізнавальна якісна та (чи) кількісна ознака (чи ознаки) предметів, явищ чи їх сукупності.
.001	гигиеническая характеристика условий труда <i>гігієнічна характеристика умов праці</i>	Показники, що характеризують об'єктивні дані гігієнічного стану робочого місця, виробничого середовища і трудового процесу. ДСТУ 2293-93.
.002	квалиметрическая характеристика <i>кваліметрична характеристика</i>	Кількісна характеристика якості продукції.
.003	санитарная характеристика	Оцінка відповідності чинників виробничого середовища гігієнічним вимо-

	умовий труда <i>санітарна характеристика умов праці</i>	гам та нормативам. ДСТУ 3038-95m.
.004	топливная характеристика установившегося движения АТС <i>паливна характеристика усталеного руху АТЗ</i>	Залежність витрати палива і середньої швидкості від допустимої швидкості під час руху АТЗ по магістрально-горбистій дорозі з заданою характеристикою. ДСТУ 2942-94m.
.005	шумовая характеристика источника шума <i>шумова характеристика джерела шуму</i>	Шумові параметри джерел шуму. Примітка. Для джерел постійного шуму коригований рівень шумової потужності, рівень шумової потужності; рівень шуму в контрольних точках; рівень звукового тиску в смугах частот у контрольних точках; максимальний показник спрямованості шуму. Для джерел непостійного шуму - еквівалентний рівень шуму. Для джерел імпульсного шуму - рівень шуму, виміряний за шкалою "імпульс" шумоміра. ДСТУ 2325-93m.
.006	шумовая характеристика рабочего места <i>шумова характеристика робочого місця</i>	Шумові параметри робочого місця. Примітка 1. Для джерел постійного шуму - рівні звукового тиску в октавних смугах спектру з середньгеометричними частотами 31,5; 63; 125; 250; 500; 1000; 2000; 4000 та 8000 Гц. Для джерел непостійного шуму - еквівалентний рівень шуму та (або) доза шуму. Для джерел коливного в часі шуму та переривчастого шуму - додатково-максимальні рівні шуму, виміряні за часовою характеристикою "повільно" шумоміра. Для джерел імпульсного шуму - максимальний рівень шуму, виміряний за часовою характеристикою "імпульс" шумоміра. Примітка 2. Величини середньгеометричних частот подані за рекомендаціями Міжнародної організації зі стандартизації ISO. ДСТУ 2325-93m.
.007	эргономические характеристики изделия <i>ергономічні характеристики виробу</i>	Властивості виробу, які виявляються в процесі його взаємодії з людиною під час експлуатації.

	ergonomic characteristics of a product	
X.002.000	химия <i>хімія</i> [-мії, оп. -мією] chemistry	Природознавча наука, що вивчає речовини, їх склад, побудову, властивості та взаємні перетворення.
.001	промышленно-санитарная химия <i>промислово-санітарна хімія</i>	Розділ гігієни праці та аналітичної хімії, який розробляє теоретичні основи й методи визначення хімічних речовин та їхніх метаболітів у об'єктах виробничого середовища, а також у індикаторних біологічних середовищах організму. ДСТУ 3038-95.
X.003.000	хиротехника <i>хіротехніка</i> [-ки, д. і м. -ніці]	Технічні засоби, пристрої для роботи за допомогою рук.
X.004.000	хладноломкость <i>холодноламкість</i> [-кості, оп. -кістю] cold brittleness	Здатність матеріалу виявляти крихкість у разі зниження температури. ДСТУ 2825-94.
X.005.000	хладон <i>хладон</i> [-ну]	Вогнегасна речовина, яка являє собою безкольорову важкогорючу рідину зі специфічним запахом. Примітка. Використовується для гасіння пожеж різних класів, у т.ч. електрообладнання під напругою. Не є небезпечним для людей, котрі піддаються його впливу протягом короткого періоду часу. Однак є озоноруйнівною речовиною та тому використання хладону заборонено "Монреальським Протоколом по речовинах, що руйнують озоновий шар", ратифікованим Україною 20.09.88.
X.006.000	хлопанье <i>ляскіт</i> [-коту] puff	Стук обладнання, що виникає внаслідок його несправності. Може бути причиною травмування персоналу.
X.007.000	хлор <i>хлор</i> [-ру] chlorine	Жовто-зелений газ з різким запахом. Використовується для дезінфекції. Сильнодіяйна отруйна речовина.
X.008.000	хлорирование	Введення сполук хлору в речовину.

	<i>хлорування</i> [-ння, ор. -нням] chlorination	
.001	предварительное хлорирование воды <i>попереднє хлорування води</i> water chlorination	Введення хлору у воду на початку її очищення або водопідготовки. ДСТУ 2569-94.
X.009.000	хозяйство <i>господарство</i> [-ва; мн. -ва, -тів] facility, economy	
.001	илловое хозяйство <i>мулове господарство</i>	Комплекс споруд і пристроїв для збирання, оброблення, знешкодження, видалення й використання осаду, який утворюється в процесі очищення стічних вод. ДСТУ 2569-94.
X.010.000	хрупкость <i>крихкість</i> [-кості, ор. -кістю] brittleness	Здатність матеріалу до крихкого руйнування. ДСТУ 2825-94.

Ц

Ц.001.000	цвет <i>колір</i> [-льору, ор. -льором; мн. -льори, -льорів] color	Властивість тіл викликати певне зорове відчуття у відповідності зі спектральним складом та інтенсивністю випромінюваного або віддзеркалюваного ними видимого оптичного випромінювання.
.001	сигнальные цвета <i>сигнальні кольори</i> alarm colors	Спеціальний набір кольорів фарби, призначеної для привернення уваги працівників до безпосередньої небезпеки, попередження про можливу небезпеку, припису та дозволу певних дій з метою забезпечення безпеки, а також для необхідної інформації. Установлюються такі сигнальні

		кольори: червоний, жовтий, синій, зелений. ГОСТ 12.4.026-76m.
Ц.002.000	цветение <i>цвітіння</i> [-ння, ор. -нням] blooming	
.001	цветение воды <i>цвітіння води</i> blooming of water	Масовий розвиток фітопланктону, що змінює забарвлення води. ДСТУ 3041-95m.
Ц.003.000	центр <i>центр</i> [-ра (у мат.) і -ру (в інших знач.), ор. -ром; мн. -ри, -рис] center	
.001	сертификацион- ный центр <i>сертифікаційний центр</i> certified center	Підприємство, назначене Держстандартом України за рекомендаванням Держнаглядохоронпраці виконувати організацію та проведення сертифікації певних виробів (наприклад, котлів тощо). ДНАОП 0.00-1.08-94.
Ц.004.000	цепь <i>коло</i> [-ла; мн. -ла, кіл] chain, circuit	1. Сукупність пристроїв, яка характеризується певною послідовністю розташування або дії. 2. Див. Ц.004.002 електричне КОЛО.
.001	искробезопасная электрическая цепь <i>іскробезпечне електричне коло</i> intrinsically-safe circuit	Електричне коло, виконане таким чином, що електричний розряд або його нагрів не може запалити вибухонебезпечне середовище за визначених умов випробування. ГОСТ 12.2.020-76.
.002	электрическая цепь <i>електричне коло</i> electric circuit	Сукупність пристроїв та об'єктів, які утворюють шлях для електричного струму і електромагнітні процеси в яких можуть бути описані за допомогою понять про електрорушійну силу, струм і напругу. ДСТУ 2267-93m.

Ц.005.000	цех <i>цех</i> [-ху; мн. -ху, -хів] shop, plant	Організаційно та (чи) технологічно відокремлений структурний підрозділ, що прямо чи побічно бере участь у переробленні предмета праці та складається із сукупності виробничих ділень. ДСТУ 2960-94m.
Ц.006.000	цикл <i>цикл</i> [-лу; мн. -ли, -лів] loop, cycle	Сукупність взаємопов'язаних явищ, процесів, робіт, що на цей період часу утворюють закінчений етап і повторюються в наступні періоди.
.001	производственный цикл <i>виробничий цикл</i> production cycle	Інтервал часу, протягом якого предмет праці проходить усі стадії виробничого процесу від початкової операції до завершальної на даному підприємстві або в його підрозділі. ДСТУ 2960-94.
Ц.007.000	циркуляция <i>циркуляція</i> [-ції, ор. -цією] circulation	1. Кругообертання, круговорот. 2. Замкнена течія рідини або газу.
.001	циркуляция веществ в окружающей среде <i>циркуляція речовин у навколишньому середовищі</i> circulation of substances in an environment	Переміщення речовин у навколишньому середовищі з повітряними потоками, водами річок, ґрунтовими водами, по харчових та інших ланцюжках. ДСТУ 3038-95.

Ч

Ч.001.000	частица <i>частинка</i> [-ки, д. і м. -нці; мн. -ки, -нок] particle	Об'єкт різного походження розміром переважно від 0,001 до 100 мкм. ДСТУ 2357-94.
Ч.002.000	частота	1. Фізична величина, що дорівнює

	<i>частота</i> [<i>-ти; мн. -ти, -тот</i>] rate, frequency	числу ідентичних подій у одиницю часу. 2. Величина, обернена періоду необмеженого в часі періодичного процесу.
.001	частота дихання <i>частота дихання</i> breathing frequency	Кількість повних циклів дихання (вдих і видих) за одиницю часу. ДСТУ 2299-93.
Ч.003.000	часть <i>частина</i> [<i>-ни; мн. -ни, -тин</i>] part	
.001	нетоковедущая часть <i>неструмовідна частина</i>	Частина електроустановки, яка нормально не перебуває під напругою, але може опинитись під напругою в аварійних режимах роботи, наприклад, корпус електричної машини. ДНАОП 0.00-1.21-98.
.002	проезжая часть <i>проїзна частина</i> carriageway, roadway, trafficway	Елемент дороги, призначений для руху транспортних засобів. "Правила дорожнього руху".
.003	токоведущая часть <i>струмовідна частина</i>	Частина електроустановки, яка нормально перебуває під напругою. ДНАОП 0.00-1.21-98.
.004	токопроводящая часть <i>струмопровідна частина</i>	Частина електроустановки, яка здатна проводити електричний струм.
Ч.004.000	человек-оператор <i>людина-оператор</i> [(род.) людини-оператора] man-operator	Див. О.031.000 ОПЕРАТОР. ДСТУ 2429-94.
Ч.005.000	ЧПП ЧВП [<i>невідм.</i>]	Див. П.063.014 чисте виробниче ПРИМІЩЕННЯ. ДСТУ 2357-93.
Ч.006.000	чувствительность <i>чутливість</i> [<i>-вості, ор. -вістю</i>]	1. Властивість, що характеризує зв'язок між змінами початкових умов та скінченням процесом або ефектом.

	sensitivity	2. Кількісна характеристика чутливості.
.001	предельная чувствительность неразрушающего контроля <i>гранична чутливість неруйнівного контролю</i>	Найменший розмір штучного відбивача, що виявляється на заданій глибині в конкретному об'єкті. ДСТУ 2865-94.
.002	реальная чувствительность неразрушающего контроля <i>реальна чутливість неруйнівного контролю</i>	Найменший розмір реального дефекту конкретного типу, що виявляється в конкретному об'єкті на заданій глибині. ДСТУ 2865-94.

Ш

Ш.001.000	шибер <i>шибер</i> [-ра, оп. -ром] slide damper	Заслінка, що перекриває повітровід перпендикулярно до повітряного потоку. ДСТУ 2264-93m.
Ш.002.000	шлем <i>шолом</i> [-ма; мн. -ми, -міє] crash helmet	<i>Див. К.010.000</i> КАСКА.
Ш.003.000	шлюз <i>шлюз</i> [-зу, м. -зі; мн. -зу, -зіє] sluice	
.001	обдувочный шлюз <i>обдувний шлюз</i>	Камера, що встановлювана перед входом у чисте виробниче приміщення й призначена для обдуву персоналу та обладнання інтенсивним потоком фільтрованого повітря. ДСТУ 2357-94.

Ш.004.000	штанга <i>штанга</i> [-гу, д. і м. -нзі; мн. -гу, штанге] rod, pole	Стрижень, що використовується як деталь у багатьох інструментах та механізмах.
.001	измерительная штанга <i>вимірювальна штанга</i> measuring pole, measuring rod	Штанга, яка виготовляється з ізоляційного матеріалу та має градування за довжиною; використовується для вимірювання відстаней. ІЕС 743-83м.
.002	изолирующая штанга <i>ізолювальна штанга</i> insulating rod	Ізолювальний ручний інструмент - металевий стрижень з кінцевою насадкою, що використовується для робіт під напругою. ІЕС 743-83м.
Ш.005.000	шум <i>шум</i> [-му; мн. -ми, -мів] noise	Коливання часток навколишнього середовища, що сприймається органами слуху людини як небажані сигнали. ДСТУ 2325-93.
.001	воздушный шум <i>повітряний шум</i> airborne noise	Шум, що розповсюджується повітряним шляхом. ДСТУ 2325-93.
.002	дискретный шум <i>дискретний шум</i> discrete sound	Шум однієї частоти. ДСТУ 2325-93.
.003	импульсный шум <i>імпульсний шум</i> sound impulse	Шум, що складається з одного чи кількох звукових сигналів тривалістю менше 1 с кожний, причому рівні шуму, виміряні за часовими характеристиками "імпульс" та "повільно" шумоміра, відрізняються не менше, ніж на 7 дБА. Примітка. Характеристика "імпульс" відповідає вимірюванню за сталою часу 25 мс. ДСТУ 2325-93.
.004	колеблющийся во времени шум <i>коливний у часі шум</i> hum noise	Непостійний шум, рівень якого безперервно змінюється в часі. ДСТУ 2325-93.
.005	непостоянный шум	Шум, рівень якого за 8-годинний робочий день (робочу зміну) змінюється

	<i>непостійний шум</i> inconstant noise	ся в часі більше ніж на 5 дБА під час вимірювання за часовою характеристикою "повільно" шумоміра. ДСТУ 2325-93m.
.006	постоянный шум <i>постійний шум</i> steady state noise	Шум, рівень якого за 8-годинний робочий день (робочу зміну) змінюється в часі не більше ніж на 5 дБА під час вимірювання за часовою характеристикою "повільно" шумоміра. ДСТУ 2325-93m.
.007	прерывистый шум <i>переривчастий шум</i> repeated sound	Непостійний шум, рівень якого за 8-годинний робочий день (робочу зміну) ступінчасто змінюється не менше ніж на 5 дБА, причому тривалість інтервалів, за час яких рівень залишається постійним, складає не менше 1 с. ДСТУ 2325-93.
.008	структурный шум <i>структурний шум</i> structure generated noise	Шум, що розповсюджується поверхнями конструкцій. ДСТУ 2325-93.
.009	тональный шум <i>тональний шум</i> tone sound	Шум, у спектрі якого є виражені дискретні шуми. ДСТУ 2325-93.
.010	узкополосный шум <i>вузькосмуговий шум</i> narrow band noise	Шум із спектром шириною не більше однієї октави. ДСТУ 2325-93m.
.011	фоновый шум <i>фоновий шум</i> hum noise	Шум, незалежний від досліджуваного. ДСТУ 2325-93.
.012	широкополосный шум <i>широкосмуговий шум</i> broad band noise	Шум з безперервним спектром шириною більше однієї октави. ДСТУ 2325-93.
.013	шум аэродинамического происхождения <i>шум аеродинамічного походження</i> aerodynamic noise	Шум, що виникає в газах. ДСТУ 2325-93.
.014	шум гидродина-	Шум, що виникає в рідинах.

	мического происхождения <i>шум гидродинамического происхождения</i> flow noise	ДСТУ 2325-93.
.015	шум механического происхождения <i>шум механического происхождения</i> machinery noise	Шум, що виникає внаслідок вібрацій поверхонь машин та обладнання, а також ударів у з'єднаннях деталей, збірних одиниць або конструкцій у цілому. ДСТУ 2325-93.
.016	шум электромагнитного происхождения <i>шум электромагнитного происхождения</i> electromagnetic noise	Шум, що виникає внаслідок коливань елементів електромеханічних пристроїв під впливом магнітних змінних сил. ДСТУ 2325-93.
Ш.006.000	шумомер <i>шумомір</i> [-ра, ор. -ром; мн. -ри, -рів] sound level meter	Прилад для вимірювання рівня шуму. ДСТУ 2325-93.
Ш.007.000	шумоотражение <i>шумовідбиття</i> [-тя, ор. -тня] acoustical reflection	Здатність перепони до відбиття шуму. ДСТУ 2325-93.
Ш.008.000	шумопоглотитель <i>шумопоглинач</i> [-ча, ор. -чем; мн. -чі, -чів] sound absorber	
.001	штучный шумопоглотитель <i>окреми́й шумопоглинач</i> functional sound absorber	Окрема конструкція з підвищеною здатністю до шумопоглинання. ДСТУ 2325-93.
Ш.009.000	шумопоглощение <i>шумопоглинання</i> [-ння, ор. -нням; р.	Перетворення звукової енергії у теплову під час проходження шуму в просторі чи через перепону. ДСТУ 2325-93.

	<i>мн. -нать]</i> sound absorption	
--	---------------------------------------	--

Э

Э.001.000	эвакуация <i>евакуація</i> [-ції, ор. -цією] evacuation	
.001	эвакуация людей при пожаре <i>евакуація людей під час пожежі</i> people evacuation at a fire	Вимушений процес руху людей із зони, де можливий вплив на них небезпечних факторів пожежі. ДСТУ 2272-93.
Э.002.000	ЭГ <i>ЕГ</i> [невідм.]	<i>Див. Г.012.007</i> электронна ГПІЄНА. ДСТУ 2357-94.
Э.003.000	экипировка <i>екіпірування</i> [-ння, ор. -нням] equipment and special outfit	Процес та засоби спорядження когось, чогось предметами, одягом для виконання певних дій.
.001	экипировка и специальное снаряжение оператора <i>екіпірування та спеціальне спорядження оператора</i> operator's equipment and special outfit	Установлення відповідності комплекtnості екіпірування та спорядження оператора до умов, які передбачаються для його діяльності, конструкції та матеріалів виготовлення екіпірування та спорядження оператора. ДСТУ 2429-94m.
Э.004.000	экономичность <i>економічність</i> [-ності, ор. -ністю] efficiency	
.001	топливная экономичность АТС <i>паливна економічність АТЗ</i> fuel efficiency	Сукупність властивостей, що визначають витрати палива під час виконання АТЗ транспортної роботи в різних експлуатаційних умовах. ДСТУ 2942-94m.

Э.005.000	экран <i>екран</i> [-на; мн. -ни, -нів] screen, shield	Пристрій, що використовується для зменшення проникнення поля в певну ділянку. ІЕС 50(151):1978.
.001	акустический экран <i>акустичний екран</i> noise shield	Шумопоглинальна перепона на шляху поширення шуму. ДСТУ 2325-93.
.002	магнитный экран <i>магнітний екран</i> magnetic screen	Феромагнітний екран, призначений для зменшення проникнення магнітного поля в певну ділянку. ІЕС 50(151):1978.
.003	радиационно-защитный экран <i>радіаційно-захисний екран</i> radiation protective screen	Екран, що забезпечує послаблення іонізаційного випромінювання в певному напрямку.
.004	электромагнитный экран <i>електромагнітний екран</i> electromagnetic screen	Екран з провідного матеріалу, призначений для послаблення проникання змінного електромагнітного поля в певну ділянку. ДСТУ 2977-95m.
.005	электростатический экран <i>електростатичний екран</i> electrostatic screen	Екран, призначений для послаблення впливу напруженості електричного поля в певній частині простору. ДСТУ 2267-93m.
Э.006.000	экранирование <i>екранування</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -вань] shielding	Сукупність методів та засобів захисту від впливу зовнішніх електромагнітних полів, іонізуючих випромінювань та інших факторів, які впливають на обладнання, біологічні об'єкти та людину.
Э.007.000	эксперт <i>експерт</i> [-та; мн. -ти, -тіє] expert	Фахівець у якій-небудь області, що проводить експертизу.
.001	эксперт котлонадзора <i>експерт котлона-</i>	Фахівець експертно-технічної організації, який має дозвіл органів Держнаглядохоронпраці (або органів, що

	<i>гляду</i>	належать до його системи) на право виконання робіт з оцінювання технічного стану об'єктів котлонагляду (діагностування, технічне опосвідчення, випробування та ін.). Примітка. Перед допуском до самостійної роботи експерт повинен пройти атестацію в органах Держнаглядохоронпраці та мати відповідне посвідчення. ДНА-ОП 0.00-1.08-94.
Э.008.000	експертиза <i>експертиза</i> [-зи; мн. -зи, -тиз] examination	Дослідження якого-небудь питання, що потребує спеціальних знань, з поданням мотивованого висновку.
.001	санитарно-гигиеническая экспертиза <i>санітарно-гігієнічна експертиза</i> sanitary-hygienic examination	Експертиза, що з'ясовує відповідність об'єкта експертизи державним санітарним нормам і правилам, гігієнічним регламентам і нормативам. ДСТУ 3038-95.
.002	экспертиза дорожно-транспортного происшествия <i>експертиза дорожньо-транспортної пригоди</i>	Дослідження на основі спеціальних знань з метою визначення обставин дорожньо-транспортної пригоди та умов, що сприяли її виникненню. ДСТУ 2935-94.
Э.009.000	эксплуатация <i>експлуатація</i> [-ції, оп. -цією] usage, operation	Використання за призначенням засобів праці.
.001	нормальная эксплуатация <i>нормальна експлуатація</i> normal operation	Робота підприємства в експлуатаційних режимах, передбачених установленим регламентом. ДСТУ 2156-93.
Э.010.000	экспозиция <i>експозиція</i> [-ції, оп. -цією; мн. -цій, -цій] exposure, exposition	

.001	експозиция шумового воздействия <i>експозиція шумового впливу</i>	Звукове подразнення, яке впливає на людину в цілому чи на її вухо протягом певного часу. ДСТУ 3038-95.
Э.011.000	экспресс-диагностирование <i>експрес-діагностування</i> [(род.) экспрес-диагностирования] <i>proximate diagnostic</i>	Діагностування за обмеженою кількістю параметрів за заздалегідь установлений час. ДСТУ 2389-94.
Э.012.000	экстраполяция <i>екстраполяція</i> [-ції, ор. -цією] <i>extrapolation</i>	1. Знаходження на основі ряду відомих значень функції інших її значень, що знаходяться поза цим рядом. 2. Метод наукового дослідження, що полягає в розповсюдженні висновків, отриманих із спостереження над однією частиною явища, на іншу його частину.
Э.013.000	электричество <i>електрика</i> [-ки, д. і м. -риці] <i>electricity</i>	Сукупність явищ, зумовлених існуванням, рухом та взаємодією електричних зарядів і електромагнітних полів.
.001	статическое электричество <i>статична електрика</i> <i>static electricity</i>	Сукупність явищ, пов'язаних з виникненням, збереженням та релаксацією вільного електричного заряду на поверхні або в об'ємі діелектриків або на ізольованих провідниках. ГОСТ 12.1.018-93.
Э.014.000	электробезопасность <i>електробезпека</i> [-ки, д. і м. -пеці] <i>electrosafety, electrical safety</i>	Система організаційних та технічних заходів і засобів, що забезпечують захист людей від шкідливого і небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля та статичної електрики. ГОСТ 12.1.009-76.
Э.015.000	электрооборудование <i>електрообладнання</i> [-ння, ор. -нням; р. мн. -нань]	Сукупність електротехнічних пристроїв, об'єднаних спільними ознаками. ДСТУ 2267-93.

	electric equipment	
.001	брызгозащищенное электрооборудование <i>бризкозащищенне електрообладнання</i> spray-tight electric equipment	Захищене електрообладнання, виготовлене таким чином, що стає неможливим потрапляння усередину його оболонки бризок, які падають під будь-яким кутом до вертикалі. ДСТУ 2267-93.
.002	взрывобезопасное электрооборудование <i>вибухобезпечне електрообладнання</i> explosion-proof electric equipment	Вибухозахищене електрообладнання, забезпечене захистом від вибуху не тільки за нормального режиму роботи, а й за певних можливих пошкоджень, визначених умовами експлуатації, крім пошкоджень засобів захисту від вибуху. ДСТУ 2267-93m.
.003	взрывозащищенное электрооборудование <i>вибухозащищенне електрообладнання</i> explosion-protected electric equipment	Електрообладнання спеціального призначення, виконане таким чином, що можливість спалахування навколишнього вибухонебезпечного середовища внаслідок експлуатації цього виробу усунена. ДСТУ 2267-93m.
.004	водозащищенное электрооборудование <i>водозащищенне електрообладнання</i> water-proof electric equipment	Захищене електрообладнання, виготовлене таким чином, що за умови обливання його водою потрапляння її усередину оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93m.
.005	герметичное электрооборудование <i>герметичне електрообладнання</i> hermetically sealed electrical equipment	Захищене електрообладнання, виготовлене з такою оболонкою, що можливість сполучення між його внутрішнім простором і зовнішнім середовищем практично виключена. Примітка. Залежно від виду захисту розрізняють непроникне до рідини і газу непроникне електрообладнання. ДСТУ 2267-93.
.006	закрытое электрооборудование	Захищене електротехнічне обладнання, виготовлене з такою оболон-

	<i>закрите електрообладнання</i> closed electrical equipment	кою, що сполучення між його внутрішнім простором і навколишнім середовищем можливе лише через нещільні сполучення між частинами електрообладнання. ДСТУ 2267-93.
.007	защищенное электрооборудование <i>захищене електрообладнання</i> protected electrical equipment	Електрообладнання, оснащене оболонкою, яке забезпечує захист персоналу від дотику до струмовідних та рухомих частин, що містяться усередині оболонки, захист від проникнення твердих тіл та (чи) рідин у кількості, яка спричинює порушення нормальної роботи. ДСТУ 2267-93m.
.008	каплезащищенное электрооборудование <i>краплезахищене електрообладнання</i> drip-proof electric equipment	Захищене електрообладнання, виготовлене таким чином, що потрапляння крапель усередину його оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93.
.009	особовзрывобезопасное электрооборудование <i>особлиовивбухобезпечне електрообладнання</i>	Вибухозахищене електрообладнання, яке порівняно з вибухобезпечним електрообладнанням має додаткові засоби захисту від вибуху, передбачені стандартами на види захисту від вибуху. ДСТУ 2267-93.
.010	пылезащищенное электрооборудование <i>пилезахищене електрообладнання</i> dust-proof electrical equipment	Захищене електрообладнання, виготовлене таким чином, що потрапляння пилу усередину його оболонки стає неможливим. ДСТУ 2267-93.
.011	пыленепроницаемое электрооборудование <i>пилонепроницке електрообладнання</i> dust-tight electrical equipment	Захищене електрообладнання, виготовлене таким чином, що потрапляння пилу усередину його оболонки стає цілком неможливим. ДСТУ 2267-93m.

Э.016.000	электротравма <i>електротравма</i> [-ми; мн. -ми, -травм] electrotrauma	Травма, яка викликана впливом електричного струму або електричної дуги. ГОСТ 12.1.009-76.
Э.017.000	электротравматизм <i>електротравматизм</i> [-му] electrotraumatism	Явище, що характеризується сукупністю електротравм. ГОСТ 12.1.009-76.
Э.018.000	электроустановка <i>електроустановка</i> [-ки, д. і м. -вці; мн. -ки, -вок]	Установка, призначена для вироблення, перетворювання, передавання, розподілення чи споживання електричної енергії. ДСТУ 3465-96m.
Э.019.000	эмиссия <i>емісія</i> [-сії, оп. -сією] emission	Випускання електронів, іонів та ін. часток нагрітими тілами або тілами, на які впливають зовнішні електричні, електромагнітні поля або потоки швидких часток.
.001	эмиссия шума <i>емісія шуму</i> noise emission	Випромінювання шуму в навколишнє середовище. ДСТУ 2325-93.
Э.020.000	энергия <i>енергія</i> [-гії, оп. -гією] energy	1. Загальна міра різних форм руху матерії. 2. Фізична величина, що характеризує енергію (одиниця в СІ - джоуль, Дж).
.001	минимальная энергия зажигания <i>мінімальна енергія запалювання</i> minimal energy of ignition	Найменша енергія електричного розряду, здатна запалити найбільш легко займисту суміш горючої речовини з повітрям. Показник пожежовибухонебезпеки газів, рідин та пилу. ГОСТ 12.1.044-89m.
Э.021.000	энергозатраты <i>енерговитрати</i> [р. мн. -трат] energy consumption's	
.001	энергозатраты организма чело-	Енергія, що витрачається організмом людини на підтримання життєдіяль-

	века <i>енерговитрати</i> <i>організму людини</i> energy consumption's of human organism	ності і виконання зовнішньої механічної роботи. ДСТУ 2299-93m.
Э.022.000	энтальпия <i>ентальпія</i> [-пії, ор. -пією] enthalpy	Функція стану термодинамічної системи за незалежних параметрів ентропії і тиску; за постійного тиску приріст ентальпії дорівнює кількості теплоти, наданій системі.
.001	удельная энтальпия вдыхаемого воздуха <i>питома ентальпія повітря, що вдихається</i> specific enthalpy of inhaled air	Ентальпія одиниці маси повітря (дихального газу), що проходить через лицеву частину дихального апарата під час вдиху. Примітка. Обчислюється за значеннями температури, виміряної сухим і вологим термометрами. ДСТУ 2299-93.
Э.023.000	энтропия <i>ентропія</i> [-пії, ор. -пією] entropy	1. Фізична величина, яка характеризує тепловий стан тіла або системи тіл. 2. Міра невизначеності. 3. Функція стану термодинамічної системи, що характеризує напрямок протікання процесу теплообміну між системою та зовнішнім середовищем, а також напрямок протікання спонтанних процесів у замкнутій системі.
Э.024.000	эпидемиология <i>епідеміологія</i> [-гії, ор. -гією] epidemiology	Розділ медицини, що вивчає причини виникнення та розповсюдження епідемій та розробляє заходи з їх попередження й боротьби з ними.
.001	неинфекционная эпидемиология <i>неінфекційна епідеміологія</i> noninfectious epidemiology	<u>Див. Э.024.002</u> ЕПІДЕМІОЛОГІЯ на- вколишнього середовища. ДСТУ 3038-95.
.002	эпидемиология	Вивчення стану здоров'я населення у

	окружающей среды <i>епідеміологія навколишнього середовища</i> environmental epidemiology	зв'язку із забрудненням навколишнього середовища. ДСТУ 3038-95.
Э.025.000	эргономика <i>ергономіка</i> [-ки, д. і м. -міці] ergonomics	Наукова дисципліна (галузь знань), яка комплексно вивчає діяльність людини в системі "людина-машина" з метою забезпечення її ефективності, безпеки та комфортності. ДСТУ 2429-94.
Э.026.000	эргономичность <i>ергономічність</i> [-ності, ор. -ністю]	<u>Див. С.020.003</u> ергономічна ВЛАСТИВІСТЬ СЛМ. ДСТУ 2429-94.
.001	эргономичность СЧМ <i>ергономічність СЛМ</i>	<u>Див. С.020.003</u> ергономічна ВЛАСТИВІСТЬ СЛМ. ДСТУ 2429-94.
Э.027.000	эстетика <i>естетика</i> [-ки, д. і м. -тиці] aesthetics	
.001	техническая эстетика <i>технічна естетика</i> industrial art	Теоретична основа дизайну, що включає закономірності його розвитку, принципи і методи художнього конструювання, проблеми професійної творчості і майстерності художника-конструктора (ди-зайнера).
Э.028.000	этанол <i>етанол</i> [-лу] ethanol	Органічний спирт; розчинна у воді рідина зі специфічним запахом; застосовується в медичній, фармакологічній та харчовій промисловості як розчинник, як моторне паливо тощо. Отруйна речовина.
Э.029.000	эффект <i>ефект</i> [-ту; мн. -ти, -тіє] effect	Результат, наслідок яких-небудь заходів, дій.
.001	бластомогенный эффект	Ефект виникнення, нарощення пухлини.

	<i>бластомогенний ефект</i>	
.002	стохастические радиационные эффекты <i>стохастичні радіаційні ефекти</i> stochastic radiation effects	Віддалені наслідки опромінювання людини, імовірність появи яких залишається за будь-яких малих доз іонізаційного випромінювання і зростає зі збільшенням дози. ДСТУ 3038-95m.
Э.030.000	эффективность <i>ефективність</i> [-ности, ор. -ністю] efficiency, performance	Властивість певного процесу, яка зумовлена його якістю та кількістю засобів, що беруть участь у процесі, а також конкретною ситуацією, та дозволяє виконувати певну задачу; характеризується певним співвідношенням між отримуваним сумарним ефектом та сумарними витратами на створення і використання засобів, що беруть участь у процесі, його організації та здійснення.
.001	защитная эффективность средств индивидуальной защиты <i>захисна ефективність засобів індивідуального захисту</i> protective efficiency of individual protection means	Здатність засобів індивідуального захисту охороняти працівника від впливу небезпечного та шкідливого виробничого фактора. ГОСТ 23255-78.
.002	эффективность системы "человек-машина" <i>ефективність системи "людина-машина"</i> efficiency of man-machine system	Здатність системи "людина-машина" досягати поставленої мети у заданих умовах і з визначеною якістю.
.003	эффективность торможения АТС <i>ефективність га-</i>	Міра кількісної оцінки гальмівних властивостей АТЗ. ДСТУ 2886-94.

	<i>льмування АТЗ</i> braking efficiency	
--	--	--

Я

Я.001.000	яд <i>отрута</i> [-ти; мн. -ти, -рут] poison, toxin	Хімічна сполука або суміш речовин, вплив невеликої кількості якої на живу істоту суттєво порушує її функціонування аж до повного припинення життєвої діяльності.
.001	промышленный яд <i>промислова отрута</i> industrial poison	Отрута, що використовується в промисловості.

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНІВ

А

абсолютна вологість	B.031.001	автоматизована система контролю технічного стану	C.032.003
абсорбент	A.001.000	автоматизована система контролю якості води	C.032.005
абсорбційний глушник	G.015.001	автоматизована система технічного діагностування	C.069.001
абсорбційний осушувач повітря	O.051.001	автоматизований засіб контролю технічного стану	C.069.002
абсорбція	A.002.000	автоматизований засіб технічного діагностування	C.032.007
аварійна вентиляція	B.002.001	автоматична система контролю технічного стану	C.032.008
аварійна гальмівна система	C.032.001	автоматична система неруйнівного контролю	C.032.009
аварійна зупинка	O.049.001	автоматична установка пожежогасіння	Y.016.001
аварійна кнопка	K.021.001	автоматичне захисне вимикання вибухозахищеного електрообладнання	O.058.002
аварійна сигналізація	C.029.001	автоматичний вимикач	B.060.002
аварійна ситуація	C.033.001	автоматичний засіб контролю технічного стану	C.069.003
аварійна техніка	T.007.001	автоматичний засіб технічного діагностування	C.069.004
аварійне вимикання електроустановки	O.058.001	автоматичний сигнал спрацювання	I.003.001
аварійне живлення	P.033.001	автомобіль	A.006.000
аварійне освітлення	O.043.001	автомобіль-тягач	A.007.000
аварійне скидання навантаження	C.014.001	автомобільна дорога	D.038.001
аварійний вимикач	B.060.001	автонавантажувач	A.009.000
аварійний захист	Z.016.001	автонасос	A.008.000
аварійний зупин	O.048.001	автономна пилотажна установка	Y.016.002
аварійний режим	P.032.001	автономний дихальний апарат	A.032.001
аварійний режим електроустановки	P.032.002	автономний кондиціонер повітря	K.039.001
аварійний сигнал	C.028.001	автопідіймач	A.010.000
аварійний стан	C.056.001	автопоїзд	A.011.000
аварійність	A.003.000	авторський нагляд у виробництві продукції	H.004.001
аварійно-рятувальне спорядження	C.047.001	авторський нагляд у експлуатації продукції	H.004.002
аварійно-рятувальне формування	F.010.001	автотранспортний засіб	C.069.005
аварія	A.004.000		
аварія 1 категорії	A.004.001		
аварія 2 категорії	A.004.002		
аварія на промисловому підприємстві	A.004.003		
автодрабина	A.005.000		
автоматизована система керування	C.032.002		
автоматизована система водохоронним комплексом	C.032.006		
автоматизована система	C.032.004		

АВТ

автоцистерна	A.012.000
агент	A.013.000
агрегат	A.014.000
адаптація	A.015.000
адаптація організму	A.015.001
адгезія	A.016.000
адсорбент	A.017.000
адсорбційний осушувач повітря	O.051.002
адсорбція	A.018.000
аерація	A.041.000
аерація води	A.041.001
аерація стічних вод	A.041.002
аеробна стабілізація мулу	C.071.001
аеробний процес очищення стічних вод	П.122.002
аеродинамічний нейтралізатор статичної електрики	H.016.001
аерозоль	A.042.000
аеротенк	A.043.000
аеротенк для очищення стічних вод	A.043.001
азотна кислота	K.017.001
акомодація	A.019.000
акт	A.020.000
акт про нещасний випадок	A.020.001
акт про пожежу	A.020.002
акт розслідування хронічного професійного захворювання (отруєння)	A.020.003
активна безпека АТЗ	B.005.001
активний віброзахист	B.017.001
активний метод неруйнівного контролю	M.016.001
активний мул	I.011.001
активний ремонт	P.036.001
активність	A.021.000
акустика	A.022.000
акустичний екран	Э.005.001
акустичний неруйнівний контроль	K.046.001
алгоритм	A.023.000
алгоритм діяльності	A.023.001
алгоритм контролю технічного стану	A.023.002
алгоритм технічного діагностування	A.023.003
алкоголь	A.024.000

БАЗ

альфа-випромінювання	A.025.000
альфа-частка	A.026.000
аміак	A.027.000
амортизувальний пристрій запобіжного пояса	У.020.001
анаеробний процес очищення стічних вод	П.122.001
аналіз	A.028.000
аналіз аварійності	A.028.001
аналізатор	A.029.000
аналізатор спектру шуму	A.029.001
антиблокувальна система АТЗ	C.032.010
антипірен	A.030.000
антропогенне забруднення атмосфери	3.006.001
антропогенний фактор	Ф.001.001
антропометричні вимоги	T.022.001
антропометричні показники	П.054.001
антропометрія	A.031.000
апарат	A.032.000
апаратура	A.033.000
апаратура контролю технічного стану	A.033.001
апаратура технічного діагностування	A.033.002
АС	A.034.000
асимілювальна спроможність водного об'єкта	C.066.001
АСК ВК	A.037.000
АСК ЯВ	A.035.000
аспіратор	A.036.000
аспіраційний пристрій	У.020.002
атестація	A.039.000
атестація робочого місця АТЗ	A.039.001
атмосферостійка вогнезахисна речовина	A.038.000
аудіовізуальні засоби	B.006.001
ацетон	C.069.006
	A.040.000

Б

багатокаскадна віброізоляція	B.019.001
багор	B.001.000
база	B.002.000

БАЗ

база випробувань на втому	Б.002.001
балон	Б.003.000
башмак	Б.004.000
безвідмовність	Б.006.000
безлямовний запобіжний пояс	П.075.001
безпека	Б.005.000
безпека дорожнього руху	Б.005.002
безпека навколишнього середовища	Б.005.004
безпека населення	Б.005.003
безпека праці	Б.005.008
безперервна гальмівна система АТЗ	С.032.019
безперервне діяння	Д.010.010
безперервне технічне діагностування	Д.022.001
безперервний контроль технічного стану	К.046.010
безпечна відстань	Р.018.001
безпечна дистанція	Д.027.001
безпечна швидкість	С.035.001
безпечний експериментальний максимальний проміжок	З.010.001
безпечний інтервал	И.020.001
безпечні речовини	В.006.002
безпечність	Б.005.000
безпечність виробничого обладнання	Б.005.005
безпечність виробничого процесу	Б.005.006
безпечність промислового підприємства	Б.005.007
бел	Б.007.000
БЕМП	Б.023.000
бензин	Б.008.000
бета-випромінювання	Б.009.000
бета-частка	Б.010.000
біоаккумуляція	Б.011.000
біологічна меліорація водного об'єкта	М.007.001
біологічна небезпека продукції	О.030.001
біологічна плівка	П.037.001
біологічна смерть	С.043.001
біологічне очищення стічних вод	О.068.001
біологічний моніторинг	М.030.001
біологічний став	П.124.001

ВАЖ

біологічний фільтр	Ф.004.001
біологічні фактори небезпеки	Ф.001.002
біотест	Б.012.000
біотест дезінфекції	Б.012.001
біотрансформація	Б.013.000
біохімічне споживання кисню в стічних водах	П.074.001
благополуччя	Б.014.000
бластомогенний ефект	Э.029.001
блиск	Б.015.000
блискавка	М.028.000
блискавковідвід	М.027.000
блискавкозахист	М.026.000
блискість	Б.016.000
блок	Б.017.000
блок знепилення	Б.017.001
блок теплоутилізації центрального кондиціонера	Б.017.002
блокатор	Б.018.000
блокатор електротехнічного виробу	Б.018.001
блокувальне пристосування	П.097.001
блокувальний пристрій бойовий одяг пожежника	У.020.003
бокс	О.024.001
боротьба	Б.019.000
боротьба з шумом	Б.020.000
бот	Б.020.001
бризкозахищене електрообладнання	Б.021.000
бризкозахищений електротехнічний виріб	Э.015.001
бризкозахищений електротехнічний пристрій	И.004.001
брудомісткість	У.020.004
брудомісткість фільтра	Г.025.000
будівельні норми і правила	Г.025.001
буксирування	Н.023.005
	Б.022.000

В

важка праця	Т.030.003
важкий газ	Г.002.010
важкі фізичні роботи (категорія 3)	Р.001.023

ВАЖ**ВИМ**

важкість	T.035.000	вибухозахищене	Э.015.003
важкість праці	T.035.001	електрообладнання	
важкогорючі речовини	B.006.021	вибухозахищений	И.004.003
вантаж	Г.023.000	електротехнічний виріб	
вантажна стійкість	У.018.002	вибухозахищений	У.020.006
трубоукладача		електротехнічний	
вантажний момент	M.029.002	пристрій	
трубоукладача		вибухонебезпечна	B.011.000
вантажний напівпричіп	П.062.001	вибухонебезпечна зона	З.022.001
вантажний причіп	П.098.001	вибухонебезпечна	K.047.001
вантажопідіймальний	M.018.001	концентрація	
механізм		вибухонебезпечна суміш	C.045.001
велика пожежа	П.049.001	вибухонебезпечне місце	M.010.001
велосипед	B.001.000	вибухонебезпечне	C.068.001
вентиляторний	D.030.001	середовище	
доводжувач		вибухонебезпечні роботи	P.001.003
вентиляторний конвектор	K.036.001	вибухонепроникна	O.008.001
вентиляційне обладнання	O.009.001	оболонка	
вентиляційно-втяжний	A.014.001	вибухопожежонебезпечне	П.063.001
агрегат		приміщення	
вентиляційно-припливний	A.014.002	вибухопопередження	B.012.000
агрегат		вид	B.026.000
вентиляція	B.002.000	вид виробництва	B.026.003
вертикальний кондиціонер	K.039.002	вид небезпеки продукції	B.026.002
повітря		вид неруйнівного	B.026.001
верхня границя	П.079.002	контролю	
спалахування		видиме оптичне	И.005.001
верхня концентраційна	П.079.001	випромінювання	
границя вибуховості		видимість	B.027.000
верхолазні роботи	P.001.001	видимість перешкоди	B.027.002
взаємне розташування	P.015.001	видимість у напрямку руху	B.027.001
елементів робочого		виділення	B.059.000
місця оператора		виділення діоксиду	B.059.001
взуття	O.016.000	вуглецю	
вибіг	B.057.000	визначення	O.035.000
вибіг АТЗ	B.057.001	визначення несправності	O.035.001
вибіркове діяння	D.010.004	викид	B.058.000
вибірковість	И.002.000	викид речовини	B.058.001
вибірковість вимірювання	И.002.001	виконавець	И.029.000
шкідливої речовини		виконавець робіт на	И.029.001
вибух	B.008.000	дорозі	
вибухобезпечна	B.009.000	виконавчий механізм	M.018.002
вибухобезпечне	Э.015.002	виліт	B.061.000
електрообладнання		виліт ваги	B.061.001
вибухобезпечний	И.004.002	виліт стріли	B.061.002
електротехнічний виріб		вимивання	B.062.000
вибухобезпечний	У.020.005	вимивання домішки з	B.062.001
електротехнічний		атмосфери	
пристрій		вимикання	O.058.000
вибухові роботи	P.001.002	вимикач	B.060.000
вибухозахист	B.010.000	вимірювальна штанга	Ш.004.001

ВИМ

вимоги T.022.000
вимоги безпеки праці T.022.007
вимушена зупинка O.049.002
виникнення B.044.000
виникнення пожежі B.044.001
випадання B.064.000
випадання домішки з атмосфери B.064.001
випадок C.039.000
випередження O.033.000
випробування I.031.000
випромінювання I.005.000
виріб I.004.000
вирівнювання B.065.000
вирівнювання потенціалу B.065.001
виробництво П.110.000
виробнича дисципліна Д.028.001
виробнича неполадка H.019.001
виробнича операція O.032.002
виробнича потужність M.036.003
виробнича санітарія C.009.001
виробнича структура C.087.001
виробнича травма T.018.002
виробниче приміщення П.063.010
виробниче середовище C.068.012
виробниче стомлення У.021.001
виробничий паспорт П.008.002
виробничий підрозділ П.047.001
виробничий процес П.122.004
виробничий ризик Р.043.001
виробничий травматизм Т.019.001
виробничий цикл Ц.006.001
виробничі шкідливості B.053.001
виробничо зумовлені захворювання 3.002.003
виснаження I.033.000
виснаження вод I.033.001
високовольтний H.016.002
нейтралізатор статичної електрики
високочастотне I.005.002
випромінювання
висота B.066.000
висота робочої поверхні B.066.001
висувна драбина Л.005.001
висувна пожежна драбина Л.005.002
витрата Р.020.000
витривалість B.063.000
втяжний агрегат A.014.006
втяжний зонт 3.023.001
вихід B.067.000

ВІД

вихрострумовий K.046.003
нерушійний контроль
виявлення У.017.000
виявлення місця У.017.001
несправності
виявлення наявності У.017.002
несправності
вібраційна діагностика Д.021.001
вібраційна міцність П.123.001
вібраційна надійність Н.003.001
вібраційна стійкість У.018.001
вібраційний захист 3.016.002
вібрація B.013.000
вібробезпека B.014.000
віробезпечні умови праці У.013.001
віброгасіння B.016.000
віброзахист B.017.000
віброзбудник B.015.000
віброізолятор B.018.000
віброізоляція B.019.000
віброміцність B.022.000
вібронадійність B.020.000
вібропереміщення B.021.000
віброприскорення B.024.000
вібростійкість B.025.000
віброшвидкість B.023.000
відбір O.052.000
відділення O.054.000
відмова O.055.000
відмовостійкість O.056.000
відновлюваний об'єкт O.017.002
відновлюваність B.052.000
відновлюваність B.052.001
ефективності
гальмування
відносна вологість B.031.003
відомчий нагляд Н.004.003
відповідальність O.053.000
відпускальний струм Т.009.002
відпустка O.059.000
відсік O.061.000
відсмоктувальне O.009.006
обладнання
відсмоктувальний бокс Б.019.001
відстань Р.018.000
відстань спостереження Р.018.002
відстійник O.062.000
відстійник для очищення O.062.002
води
відстійник стічних вод O.062.003
відтворення B.051.000

ВІД

відхил	O.057.000
відхил від коридора руху	O.057.001
відчутний струм	T.009.003
відшкодування	B.043.000
відшкодування моральної шкоди	B.043.001
відшкодування шкоди працівникові у випадку ушкодження його здоров'я	B.043.002
візуальний контроль	K.046.002
візуальні комунікації	K.030.001
вік	B.045.000
вік активного мулу	B.045.001
віконний кондиціонер повітря	K.039.009
вірогідність	D.039.000
вірогідність методу неруйнівного контролю	D.039.002
вітрове навантаження	H.002.001
вкладиш	B.029.000
власна стійкість трубоукладача	Y.018.003
властивість	C.020.000
вміст	C.049.000
вмонтований засіб контролю технічного стану	C.069.009
вмонтований засіб технічного діагностування	C.069.010
внутрішні санітарно-технічні роботи	P.001.005
внутрішня небезпека продукції	O.030.003
внутрішня огорожа	O.022.001
внутрішня самозахисність об'єктів	C.005.001
вогневі роботи	P.001.011
вогнегасна здатність	C.066.003
вогнегасна речовина	B.006.014
вогнегасник	O.021.000
вогнезахисна речовина	B.006.013
вогнезахист	O.019.000
вогнезахисний виріб	I.004.009
вогнеперешкоджальний пристрій	Y.020.015
вогнеперешкодна здатність	C.066.002
вогнестійкість	O.020.000

В'ЯЗ

вогнище	O.067.000
	O.067.001
вода	B.033.000
водій	B.034.000
водний кадастр	K.003.001
водний об'єкт	O.017.001
водозахищене електрообладнання	Э.015.004
водозахищений водотехнічний виріб	I.004.004
водозахищений електротехнічний пристрій	Y.020.007
водоохоронна система	C.032.011
водоохоронний комплекс	K.031.001
водопідготовка	B.035.000
водопостачання	B.036.000
водяний вогнегасник	O.021.001
воєнізована газорятувальна служба	C.038.001
воєнізована протифонтанна служба	C.038.002
вологе приміщення	П.063.002
вологість	B.031.000
вологість повітря, що вдихається	B.031.002
вологімісткість	B.030.000
вплив	B.038.000
всмоктувальний пожежний рукав	P.047.001
вступний інструктаж	I.016.001
вступний протипожежний інструктаж	I.016.002
втома	Y.015.000
втомна довговічність	D.034.001
втомна тріщина	T.024.001
втомне зруйнування	P.012.001
втомне пошкодження	П.040.001
вторинне забруднення води	3.006.002
втрата	П.072.000
втрата працездатності	П.072.001
вуглеводень	Y.004.000
вуглекислий газ	Г.002.012
вуглекислотний вогнегасник	O.021.008
вузькосмуговий шум	Ш.005.010
в'язкість	B.068.000

Г

габарит	Г.001.000
газ	Г.002.000
газоаналізатор	Г.003.000
газобезпека	Г.004.000
газове зварювання	С.015.001
газовизначник	Г.005.000
газовий конденсат	К.038.001
газозахисний засіб	С.069.011
газонебезпечне місце	М.010.002
газонебезпечні роботи	Р.001.006
газорозрядна інтроскопія	І.021.001
газохімічний костюм	К.050.001
гак	К.058.000
галоген	Г.006.000
галоїдування	Г.007.000
галон	Г.008.000
гальмівна сила АТЗ	С.031.003
гальмівна система АТЗ	С.032.036
гальмівний башмак	Б.004.001
гальмівний привід	П.089.002
гальмівний пристрій	У.020.022
виробничого обладнання	
гальмівний шлях	П.131.006
гальмівні властивості	С.020.001
гальмування	Т.016.000
гальмування АТЗ	Т.016.004
гамма-випромінювання	Г.009.000
гамма-відсоткова	В.054.009
тривалість відновлення	
гамма-відсотковий	Н.008.001
наробок на відмову	
гамма-відсотковий ресурс	Р.039.001
гамма-відсотковий термін	С.070.001
служби	
гамма-квант	Г.010.000
гас	К.016.000
гасіння	Г.011.000
	Т.033.000
гасіння пожежі	Т.033.001
гачок	К.059.000
ГДВ	П.012.000
ГДК	П.013.000
ГДР	П.015.000
ГДС	П.014.000
геометричний шкідливий	П.114.001
простір дихального	
апарата	
герметичне	Э.015.005
електрообладнання	

ГОР

герметичний	І.004.005
електротехнічний виріб	
герметичний	У.020.010
електротехнічний пристрій	
гетерогенна система	С.032.013
гігієна	Г.012.000
гігієна навколишнього середовища	Г.012.002
гігієна населених місць	Г.012.001
гігієна праці	Г.012.003
гігієнічна регламентація	Р.028.001
гігієнічна стандартизація	С.073.001
хімічної продукції	
гігієнічна характеристика умов праці	Х.001.001
гігієнічне нормування хімічних речовин у навколишньому середовищі	Н.025.002
гігієнічне нормування чинників навколишнього середовища	Н.025.001
гігієнічне обстеження	О.012.001
гігієнічне оцінювання	О.066.001
гігієнічний норматив	Н.024.001
гігієнічний регламент	Р.027.001
гігієнічний режим	Р.032.003
гігієнічні вимоги	Т.022.002
гігієнічні рекомендації	Р.034.001
гідравлічне навантаження за стічними водами	Н.002.002
гідрант	Г.013.000
гілка	В.005.000
гілка страхувального каната	В.005.001
глибина	Г.014.000
глибина пошуку місця відмови	Г.014.002
глибина пошуку місця несправності	Г.014.001
глибоке очищення стічних вод	О.068.002
глибокий вогнезахист	О.019.001
глухозаземлена нейтраль	Н.018.001
глушиник	Г.015.000
головна дорога	Д.038.002
голоїдований вуглеводень	У.004.001
гомогенна система	С.032.014
горизонтальний кондиціонер повітря	К.039.003

ГОР

горіння Г.016.000
горюча рідина Ж.004.001
горюче середовище С.068.003
горючий газ Г.002.001
горючі речовини В.006.004
горючість Г.017.000
господарство Х.009.000
гострота О.050.000
гострота зору О.050.001
градувальна суміш шкідливих речовин з повітрям С.045.002
градувальний графік Г.020.001
градувальні розчини Р.019.001
границі безпечної експлуатації П.079.008
граніця П.079.000
граніця вогнестійкості П.079.007
гранична перевірка П.103.001
гранична температура стінки котла Т.003.001
гранична чутливість неруйнівного контролю Ч.006.001
граничний стан С.056.009
гранично допустима концентрація К.047.008
гранично допустима концентрація домішки в атмосфері К.047.009
гранично допустиме значення безпечно фактора пожежі 3.021.001
гранично допустимий викид В.058.004
гранично допустимий рівень У.012.010
гранично допустимий рівень виробничого фактора У.012.012
гранично допустимий рівень відпускательного струму У.012.011
гранично допустимий скид С.014.003
речовини до водного об'єкта
гранично допустимі концентрації шкідливих речовин К.047.010
граф Г.019.000
граф несправностей Г.019.001

ДЕР

граф технічного Г.019.002
обслуговування та ремонту
графік Г.020.000
грозозахист Г.021.000
громовідвід Г.022.000
група Г.024.000
група горючості Г.024.001
груповий нещасний С.039.001
випадок на виробництві

Г

гратка Р.042.000

Д

дальність Д.002.000
дальність бачення Д.002.001
двополюсний дотик П.091.001
двофазний дотик П.091.002
двоюрисний відстійник О.062.001
дегазація Д.004.000
дегазація води Д.004.001
деградаційний процес П.122.003
деградація Д.005.000
деградовна відмова О.055.002
дезактиваційне обладнання О.009.003
дезактивація Д.006.000
дезактивувальне захисне П.055.001
полімерне покриття
дезінфекція Д.007.000
дезінфікатор Д.008.000
дезінфікатор повітря Д.008.001
дезодоратор Д.009.000
дезодоратор повітря Д.009.001
демпфер Д.011.000
демпфер вібрації Д.011.001
демпфування Д.012.000
демпфування вібрації Д.012.001
державна інспекція охорони праці І.015.001
державна санітарно-епідеміологічна служба С.038.003
Державний комітет України по нагляду за охороною праці К.028.001
державний нагляд Н.004.004

ДЕР

державний санітарно-епідеміологічний нагляд	Н.004.005
Держнаглядохоронпраця	Г.018.000
дефект	Д.013.000
дефектометрія	Д.014.000
дефектоскопія	Д.015.000
дефлектор	Д.016.000
деформація	Д.017.000
деформування	Д.018.000
децибел	Д.019.000
джерело	И.032.000
джерело антропогенного забруднення атмосфери	И.032.001
джерело забруднення атмосфери	И.032.003
джерело забруднення вод	И.032.004
джерело запалювання	И.032.005
джерело небезпеки	И.032.007
джерело неперервного забруднення атмосфери	И.032.006
джерело пожежної небезпеки	И.032.008
джерело природного забруднення атмосфери	И.032.002
джерело хімічної небезпеки	И.032.009
дизайн	Д.024.000
димовий газ	Г.002.002
димовий пожежний сповіщувач	И.003.002
димовисмоктувач	Д.045.000
динамічна робота людини	Р.001.007
динамічне віброгасіння	В.016.001
динамічне гасіння вібрації	Г.011.001
динамічне навантаження	Н.002.003
динамічний габарит АТЗ	Г.001.001
дискомфортна блискість	Б.016.001
дискомфортність	Д.026.000
дискретний шум	Ш.005.002
дисперсний склад пилу	С.055.001
дистанція	Д.027.000
дисципліна	Д.028.000
дифузія	Д.029.000
дихальне навантаження	Н.002.004
дихальний апарат з коловою схемою дихання	А.032.003
дихальний апарат з маятниковою схемою дихання	А.032.004

ДОП

дихальний газ	Г.002.003
дихальний коефіцієнт	К.052.001
дихальний об'єм	О.018.001
діагностика	Д.021.000
діагностична модель	М.025.001
діагностичне забезпечення	О.003.001
діагностований параметр	П.005.001
діагностування	Д.022.000
діапазон	Д.023.000
діапазон вимірювальних концентрацій	Д.023.001
діелектричні калози	К.004.001
діелектричні нарукавники	Н.009.001
діелектричні рукавички	П.031.001
дії в інтересах підприємства	Д.010.002
діоксид	Д.025.000
діоксид вуглецю	Д.025.001
дія	Д.010.000
діяльність	Д.020.000
діяльність оператора	Д.020.001
діяння	Д.010.000
довговічність	Д.034.000
довічне діяння	Д.010.012
довкілля	С.068.008
доводжувач	Д.030.000
договір	Д.031.000
додаткова ізоляція	И.010.002
доза	Д.032.000
доза активного мулу	Д.032.001
доза шуму	Д.032.002
дозвіл	Р.011.000
дозволена максимальна маса автопоїзда	М.002.001
дозволена максимальна маса АТЗ	М.002.002
дозволений тиск котла	Д.001.006
дозиметр	Д.033.000
долікарська допомога	П.064.001
домішка	П.092.000
домішка в атмосфері	П.092.001
домкрат	Д.036.000
допоміжна гальмівна система АТЗ	С.032.012
допоміжний робітник	Р.004.001
допомога	П.064.000
допуск	Д.037.000
допусковий контроль	К.046.004
допустима доза шуму	Д.032.003
допустима концентрація шкідливої речовини	К.047.002

ДОП

допустима швидкість руху АТЗ	C.035.002
допустимий рівень звукового тиску	У.012.001
допустимий рівень концентрації речовини	У.012.002
допустимий рівень шуму	У.012.003
допустимі мікрокліматичні умови	У.013.002
дорога	Д.038.000
дорожні умови	У.013.003
дорожній знак	З.020.001
дорожній рух	Д.003.001
дорожній транспортний засіб	C.069.012
дорожньо-транспортна пригода	П.111.001
дорожня обстановка	О.015.001
дорожня розмітка	Р.009.001
дорожня ситуація	C.033.002
достовірність	Д.039.000
достовірність контролю технічного стану	Д.039.001
достовірність технічного діагностування	Д.039.003
досяжність	Д.040.000
досяжність органів керування	Д.040.001
дотик	П.091.000
драбина	Л.005.000
драбина-штурмівка	Л.006.000
драбинка	C.085.000
дренаж	Д.041.000
дренаж фільтра для очищення води	Д.041.001
дренчер	Д.042.000
дренчерна установка пожежогасіння	У.016.003
дренчерний зрошувач	О.039.001
ДТП	Д.043.000
дублювання	Д.044.000
дугове зварювання	C.015.002

Е

евакуаційний вихід	В.067.001
евакуація	Э.001.000
евакуація людей під час пожежі	Э.001.001
ЕГ	Э.002.000

ЕЛЕ

еквівалентна температура повітря, що вдихається	Т.003.010
еквівалентний рівень шуму	У.012.019
екзотермічна реакція	Р.024.001
екіпірування	Э.003.000
екіпірування та спеціальне спорядження оператора	Э.003.001
екологічне благополуччя водного об'єкта	Б.014.002
екологічно небезпечний об'єкт	О.017.014
економічність	Э.004.000
екран	Э.005.000
екранувальний пристрій екранування	У.020.029
експериментальне діяння	Э.006.000
експерт	Д.010.015
експерт котлонагляду	Э.007.000
експертиза	Э.007.001
експертиза дорожньо-транспортної пригоди	Э.008.000
експертиза дорожньо-транспортної пригоди експлуатаційний персонал	П.030.004
експлуатаційні методи забезпечення надійності експлуатація	М.016.006
експозиція	Э.009.000
експозиція шумового впливу	Э.010.000
експрес-діагностування	Э.010.001
екстраполяція	Э.011.000
екстремальний вплив шкідливих чинників	Э.012.000
екстремне гальмування АТЗ	В.038.001
електрика	Т.016.006
електрична	Э.013.000
дефектометрія	Д.014.001
електрична дефектоскопія	Д.015.001
електрична напруга	Н.006.008
електрична небезпека	О.030.014
продукції	С.088.001
електрична структурометрія	С.089.001
електрична структуроскопія	С.089.001
електричне замикання на землю	З.011.002

ЕЛЕ

електричне замикання на корпус	З.011.003
електричне коло	Ц.004.002
електричне поле	П.056.006
електричний неруйнівний контроль	К.046.020
електричний опір	С.052.005
електричний повітряний фільтр	Ф.004.010
електричний розподіл мережі	Р.007.002
електричний струм	Т.009.009
електробезпека	Э.014.000
електрогазодинамічний неруйнівний контроль	К.046.021
електрозахисні засоби	С.069.041
електромагнітне випромінювання	И.005.011
електромагнітне поле	П.056.007
електромагнітний екран	Э.005.004
електронна гігієна	Г.012.007
електрообладнання	Э.015.000
електростатична іскробезпека	И.027.001
електростатична іскробезпека	И.028.001
електростатичне поле	П.056.008
електростатичний екран	Э.005.005
електростатичний повітряний фільтр	Ф.004.011
електротехнічний виріб	И.004.013
електротехнічний пристрій	У.020.030
електротравма	Э.016.000
електротравматизм	Э.017.000
електроустановка	Э.018.000
електрошлакове зварювання	С.015.006
емісія	Э.019.000
емісія шуму	Э.019.001
ендотермічна реакція	Р.024.002
енергія	Э.020.000
енерговитрати	Э.021.000
енерговитрати організму людини	Э.021.001
ентальпія	Э.022.000
ентропія	Э.023.000
епідеміологія	Э.024.000
епідеміологія навколишнього середовища	Э.024.002
ергономіка	Э.025.000

ЖУР

ергономічна властивість СЛМ	С.020.003
ергономічне забезпечення	О.003.003
ергономічний аналіз	А.028.003
ергономічний параметр	П.005.005
ергономічний показник якості	П.054.025
ергономічний рівень	У.012.020
ергономічні вимоги	Т.022.009
ергономічні показники	П.054.024
ергономічні характеристики виробу	Х.001.007
ергономічність	Э.026.000
ергономічність СЛМ	Э.026.001
естетика	Э.027.000
етанол	Э.028.000
ефект	Э.029.000
ефективний шкідливий простір дихального апарата	П.114.003
ефективність	Э.030.000
ефективність гальмування АТЗ	Э.030.003
ефективність системи "людина-машина"	Э.030.002

Є

евтрофування	Е.001.000
евтрофування вод	Е.001.001
єдина державна система показників обліку умов та безпеки праці	С.032.015

Ж

жовтітня	Т.008.000
жертва	Ж.001.000
жертва пожежі	Ж.001.001
живлення	П.033.000
живучість	Ж.003.000
житлова зона	З.022.002
жорстке самозбудження вібрації	С.001.001
журнал	Ж.005.000
журнал реєстрації вступного інструктажу	Ж.005.001
журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці	Ж.005.002

ЖУР**ЗАС**

журнал реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки	Ж.005.003	закрите електрообладнання	Э.015.006
журнал реєстрації нещасних випадків	Ж.005.004	закритий електротехнічний виріб	И.004.006
забезпечення	О.003.000	закритий електротехнічний пристрій	У.020.012
забезпечення безпеки підприємства	О.003.002	залежна відмова	О.055.003
заборона	3.013.000	залишкова деформація	Д.017.001
заборона залучення до надурочних робіт	3.013.001	залишкова забрудненість стічних вод	3.007.001
заборона роботи в нічний час	3.013.002	залишковий ресурс	Р.039.003
забруднене повітря	В.039.002	залишковий термін служби котла	С.070.003
забрудненість	3.007.000	залізничний переїзд	П.023.001
забруднення	3.006.000	залпове скидання стічних вод	С.014.002
забруднення атмосфери	3.006.004	замикання	3.011.000
забруднення вод	3.006.005	занулення	3.012.000
забруднювальна атмосфера речовина	В.006.005	запасна гальмівна система АТЗ	С.032.016
забруднювальна воду речовина	В.006.007	запиленість	3.014.000
забруднювальна речовина	В.006.006	запиленість газу	3.014.002
завантаження	3.005.000	запиленість повітря	3.014.001
завантаження фільтра	3.005.001	запобіжна огорожа	О.022.004
загазоване середовище	С.068.004	запобіжний пояс	П.075.006
загазованість	3.003.000	запобіжний пристрій	У.020.018
загальна гігієна	Г.012.005	запобіжник	П.081.000
загальна загазованість	3.003.002	запобіжник-вимикач	П.082.000
загальна захворюваність	3.001.001	запобіжник-роз'єднувач	П.083.000
загальна накопичена захворюваність	3.001.002	засіб	С.069.000
загальна настанова з ремонту	Р.049.001	засіб аерозольного пожежогасіння	С.069.030
загальне освітлення	О.043.003	засіб захисту на виробництві	С.069.031
загальнотоксичне діяння	Д.010.011	засіб індивідуального захисту	С.069.032
загиблій	П.042.000	засіб колективного захисту	С.069.033
загиблій від пожежі	П.042.001	засіб контролю технічного стану	С.069.034
загиблій під час дорожньо-транспортної пригоди	П.042.002	засіб неруйнівного контролю	С.069.035
загоряння	3.004.000	засіб технічного діагностування	С.069.036
загроза	У.005.000	засмічення	3.015.000
загроза пожежі	У.005.001	засмічення вод	3.015.001
заземлена нейтраль	Н.018.002	засоби виробництва	С.069.027
заземлення	3.008.000	засоби відображення інформації	С.069.025
заземлювальний пристрій	У.020.011	засоби дезактивації	С.069.020
заземлювальний провідник	П.104.001		
заземлювач	3.009.000		
займання	В.037.000		

ЗАС

засоби експлуатації техніки	C.069.029
засоби забезпечення технологічного мікроклімату	C.069.024
засоби індивідуального захисту пожежників	C.069.021
засоби індивідуального захисту рук від вібрації	C.069.022
засоби колективного захисту працівників	C.069.023
засоби підмоцнення	C.069.026
засоби праці	C.069.028
захворюваність	3.001.000
захворювання	3.002.000
захисна дія запобіжного пояса	Д.010.003
захисна ефективність засобів індивідуального захисту	Э.030.001
захисна оболонка	O.008.002
захисна огорожа	O.022.002
захисне вимикання електроустановки	O.058.003
захисне заземлення	3.008.001
захисний дихальний апарат	A.032.005
захисні окуляри	O.069.001
захисні покриття електрообладнання	П.055.002
захист	3.016.000
захист виду "е"	3.016.003
захист від дотику до струмовідних частин	3.016.005
захист води	3.016.004
захищена від пожежі площа	П.038.001
захищене електрообладнання	Э.015.007
захищений електротехнічний виріб	И.004.007
захищений електротехнічний пристрій	У.020.013
захищений об'єм	O.018.002
захищеність	3.017.000
захід	M.009.000
збережуваність	C.058.000
збитки	У.001.000
збитки від пожеж	У.001.003
збій	C.012.000
зброджування	C.013.000

ЗНО

зброджування осаду стічних вод	C.013.001
зварник	C.016.000
зварювальні роботи	P.001.017
зварювання	C.015.000
зварювання плавленням	C.015.004
ЗВІ	C.050.000
ЗВІ колективного користування	C.050.002
звіт	O.063.000
звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу в шкідливих умовах	O.063.002
звіт про стан умов та безпеки праці	O.063.001
зволочувальний пристрій	У.020.023
зволочувач	У.003.000
зволочувач повітря	У.003.001
зворотна вода	В.033.001
звуковий тиск	Д.001.001
звукоізолювальна кабіна	K.001.001
звукоізолювальний кожух	K.023.001
звукоізоляція	3.018.000
здатність	C.066.000
здвоєний автопоїзд	A.011.001
здорові умови життя	У.013.004
здоров'я	3.019.000
зір	3.024.000
змащування	C.041.000
зміна	C.042.000
зміст	C.049.000
зміст праці	C.049.002
змішаний автопоїзд	A.011.003
змішувач	C.044.000
змішувач повітря	C.044.001
змушувальна сила	C.031.001
змушувальний момент вібрації	M.029.001
знак	3.020.000
знаки безпеки	3.020.002
значення	3.021.000
значна несправність	H.015.001
зnezаражування	O.002.000
зnezаражування води	O.002.001
зnezаражування стічних вод	O.002.002
знесолювання	O.004.000
знесолювання води	O.004.001
знос	И.007.000
зносостійкість	И.008.000
зношування	И.006.000

ЗОВ

ІМО

зовнішнє тертя	T.023.001
зовнішні санітарно-технічні роботи	P.001.004
зовнішній засіб контролю технічного стану	C.069.007
зовнішній засіб технічного діагностування	C.069.008
зовнішня небезпека продукції	O.030.002
зовнішня огорожа	O.022.003
зовнішня пожежна драбина	L.005.004
зона	3.022.000
зона впливу джерела забруднення	3.022.003
зона гострої дії	3.022.010
зона дихання	3.022.006
зона досяжності	3.022.005
зона забруднення	3.022.008
зона загазованості	3.022.007
зона неруйнівного контролю	3.022.009
зона підвищеного шуму	3.022.011
зона підвищеної вібрації	3.022.012
зона розтікання струму замикання на землю	3.022.013
зона санітарної охорони	3.022.014
зона сенсомоторної активності	3.022.015
зона сприймання	3.022.004
зона хронічної дії	3.022.016
зони класу B-I	3.022.017
зони класу B-II	3.022.018
зони класу B-IIa	3.022.019
зони класу B-Ia	3.022.020
зони класу B-Ib	3.022.021
зони класу B-Ir	3.022.022
зони класу П-I	3.022.023
зони класу П-II	3.022.024
зони класу П-III	3.022.025
зони класу П-IIa	3.022.026
зонт	3.023.000
зорове сприймання	B.050.001
зріджений вуглеводневий газ	G.002.009
зріджений газ	G.002.008
зростання	P.044.000
зростання безвідмовності	P.044.001
зрошувач	O.039.000
зрошувач біологічного фільтра	O.039.002

зруйнування	P.012.000
зупин	O.048.000
зупинка	O.049.000
зупинка транспортного засобу	O.049.003
зупинковий шлях	P.131.001

I

ідентифікація	I.001.000
ідентифікація небезпек	I.001.001
ізолювана нейтраль	H.018.003
ізолювальна драбина	L.005.003
ізолювальна штанга	Ш.004.002
ізолювальний захисний дихальний апарат	A.032.006
ізолювальний протигаз	P.116.001
ізолювальний регенеративний респіратор	P.038.001
ізолювальний	C.008.001
саморятувальник	
ізолювальний спецодяг	C.065.001
ізолювальні ручні інструменти	I.018.001
ізолювання	I.009.000
ізолювання	I.009.001
неструмівдних частин	
ізолювання робочого місця	I.009.002
ізолювання струмовідних частин	I.009.003
ізоляція	I.010.000
імовірність	B.004.000
імовірність безвідмовної роботи	B.004.001
імовірність виникнення пожежі	B.004.003
імовірність відновлення	B.004.004
імовірність відсутності аварії i-го виду за нормальних умов функціонування об'єкта	B.004.008
імовірність відсутності аварії i-го виду під час впливу на об'єкт j-го фактора	B.004.007
імовірність впливу небезпечних факторів пожежі	B.004.002
імовірність зруйнування	B.004.009

ІМО

імовірність невиявленої відмови під час діагностування	B.004.006
імовірність успішного переходу на резерв	B.004.010
імовірність хибної відмови під час діагностування	B.004.005
імпульсний шум	Ш.005.003
інвентаризація	И.013.000
інвентаризація викидів	И.013.001
інвентаризація джерел шуму	И.013.002
індекс	И.014.000
індекс активного мулу	И.014.001
індекс розповсюдження полум'я	И.014.002
індивідуальне робоче місце оператора СЛМ	M.010.003
індивідуальний екранувальний комплект	K.032.001
індивідуальний ЗВІ	C.050.001
індикаторна трубка	T.028.001
індукційний нейтралізатор статичної електрики	H.016.003
інерційна гальмівна система АТЗ	C.032.017
інспекція	И.015.000
інструктаж	И.016.000
інструктажі з питань охорони праці	И.016.005
інструкції про заходи з пожежної безпеки	И.017.002
інструкція	И.017.000
інструкція з експлуатації	И.017.006
інструкція з експлуатації комплексу технічних засобів	И.017.007
інструкція з монтажу, пуску, регулювання та обкатування виробу	И.017.003
інструкція з охорони праці	И.017.004
інструкція з технічного обслуговування	И.017.005
інструмент	И.018.000
інтенсивність	И.019.000
інтенсивність аварій і-го виду	И.019.001

КАП

інтенсивність аерації стічних вод	И.019.002
інтенсивність відмов	И.019.005
інтенсивність відновлення	И.019.003
інтенсивність зношування	И.019.004
інтенсивність праці	И.019.006
інтервал	И.020.000
інтермітувальне діяння	Д.010.005
інтроскопія	И.021.000
інфекційне захворювання	З.002.001
інфекція	И.022.000
інформаційна модель діяльності оператора СЛМ	M.025.002
інформаційне поле	П.056.001
інформаційно-виявний несправний стан	С.056.002
інфразвук	И.023.000
інфрачервоне випромінювання	И.005.003
іонізатор	И.024.000
іонізатор повітря	И.024.001
іонізаційне випромінювання	И.005.004
іонізація	И.025.000
іонізувальне випромінювання	И.005.004
іонізуюче випромінювання	И.005.004
іскріння	И.026.000
іскробезпека	И.027.000
іскробезпечне електричне коло	Ц.004.001
іскробезпека	И.028.000

К

кабіна	K.001.000
кабінет	K.002.000
кабінет охорони праці	K.002.001
кадастр	K.003.000
каліцтво	У.002.000
калоші	K.004.000
камера	K.005.000
камера зрошування	K.005.001
каналізація	K.006.000
канат	K.007.000
канцерогенна речовина	B.006.008
капітальний ремонт	P.036.002

КАР

карабін	K.008.000
карабін запобіжного пояса	K.008.001
карта	K.009.000
карта праці	K.009.001
карта шуму	K.009.002
каска	K.010.000
категорія	K.011.000
категорія ремонтної складності	K.011.002
категорія робіт	K.011.001
кваліметрична характеристика	X.001.002
кваліфікація	K.013.000
квант	K.014.000
квант енергії	K.014.002
квант поля	K.014.001
кек	K.015.000
керівник	P.048.000
керування	У.010.000
керування безпекою дорожнього руху	У.010.002
кислота	K.017.000
кисневий індекс	I.014.003
кишеньковий повітряний фільтр	Ф.004.003
кіготь	K.022.000
кінець	K.042.000
кінець гальмування	K.042.001
клапан	K.018.000
клас	K.019.000
клас чистоти повітря	K.019.001
клінічна смерть	C.043.002
кліщі	K.020.000
кнопка	K.021.000
кнопковий вимикач	B.060.003
коефіцієнт	K.052.000
коефіцієнт безпеки	K.052.002
коефіцієнт димоутворення	K.052.004
коефіцієнт ефективності вібраційного захисту	K.052.020
коефіцієнт ефективності гальмування	K.052.021
коефіцієнт захисту	K.052.005
коефіцієнт захисту дихального апарата	K.052.006
коефіцієнт зчеплення	K.052.015
коефіцієнт зчеплення АТЗ	K.052.016

КОМ

коефіцієнт інтенсивного навантаження	K.052.007
устаткування	
коефіцієнт корисної дії світильника	K.052.011
коефіцієнт механізації праці	K.052.008
коефіцієнт можливості отруєння через органи дихання	K.052.003
коефіцієнт очищення газу	K.052.009
коефіцієнт передавання під час віброізоляції	K.052.010
коефіцієнт проникання шкідливих речовин	K.052.012
коефіцієнт регенерації кисневмісного сорбенту	K.052.013
коефіцієнт рециркуляції активного мулу	K.052.014
коефіцієнт тертя	K.052.018
коефіцієнт токсичної небезпеки середовища	K.052.017
коефіцієнт турбулентної дифузії в атмосфері	K.052.019
кожух	K.023.000
колективна угода	Д.031.001
колективне робоче місце оператора	М.010.004
колективний договір	Д.031.001
коливання	K.024.000
коливний у часі шум	Ш.005.004
колиска	Л.016.000
колір	Ц.001.000
коло	Ц.004.000
коловорот	В.048.000
колона	K.026.000
колона пішоходів	K.026.001
колона транспортних засобів	K.026.002
колонка	K.025.000
комбіноване діяння	Д.010.006
комбінований вогнегасник	О.021.003
комісія	K.027.000
комісія з безпеки	K.027.002
дорожнього руху	
комісія з питань охорони праці підприємства	K.027.003
комісія з розслідування аварії	K.027.004
комісія з розслідування нещасного випадку	K.027.005

КОМ

комісія з розслідування професійного захворювання	K.027.006
комітет	K.028.000
комплекс	K.031.000
комплексне діяння	Д.010.007
комплексний ергономічний показник якості виробу	П.054.003
комплект	K.032.000
композиція	K.033.000
компонування	K.034.000
компонування виробу	K.034.001
комунікативність	K.029.000
комунікації	K.030.000
комфорт	K.035.000
конвектор	K.036.000
конвергенція	K.037.000
конвергенція очей	K.037.001
конденсат	K.038.000
конденсаційний осушувач повітря	О.051.003
кондиціонер	K.039.000
кондиціонер з рециркуляцією	K.039.004
кондиціонер-теплоутилізатор	K.040.000
кондиціонування	K.041.000
кондиціонування осаду	K.041.001
конструкція	K.043.000
конструкція робочого місця	K.043.001
конструкція технічних засобів діяльності	K.043.002
контактне зварювання	С.015.003
контракт	K.044.000
контролепридатність	K.045.000
контроль	K.046.000
контроль надійності	K.046.005
контроль технічного стану	K.046.006
контроль функціонування	K.046.007
контрольний створ	С.077.001
контрольований параметр	П.005.002
концентраційні границі розповсюдження полум'я	П.079.003
концентрація	K.047.000
концентрація деформацій	K.047.004
концентрація завислих частинок	K.047.003

КУЛ

концентрація напружень	K.047.005
концептуальна модель діяльності оператора СЛМ	M.025.003
кооперація	K.048.000
кооперація праці	K.048.001
коригований рівень потужності шуму	У.012.004
корисна місткість дихального мішка	В.032.001
корозійна втома	У.015.001
корозійна стійкість	С.081.001
корозія	K.049.000
коротке замикання	З.011.001
космічне випромінювання	И.005.005
костюм	K.050.000
кошма	K.051.000
край	K.053.000
край проїзної частини	K.053.001
кран	K.054.000
краплезахищене електрообладнання	Э.015.008
краплезахисний електротехнічний виріб	И.004.008
краплезахисний електротехнічний пристрій	У.020.014
критерій	K.056.000
критерій безпеки	K.056.001
критерій граничного стану	K.056.003
критерій ергономічної оцінки якості виробу	K.056.005
критерій критичного стану	K.056.002
критерій шумового навантаження	K.056.004
критична відмова	О.055.004
критична несправність	Н.015.002
критична тривалість пожежі	П.106.001
критичний стан	С.056.004
критичність	K.057.000
критичність відмови	K.057.001
крихкість	Х.010.000
крісло	K.055.000
крісло оператора	K.055.001
культура	K.060.000
культура безпеки	K.060.001
культура виробництва	K.060.002

Л

лазерна безпека	Б.005.009
лази	Л.001.000
ламіна́рний потік	П.073.001
лебідка	Л.003.000
легенева вентиляція	В.002.002
легка праця	Т.030.001
легкий газ	Г.002.004
легкі фізичні роботи (категорія 1)	Р.001.008
легкі фізичні роботи (категорія 1а)	Р.001.009
легкі фізичні роботи (категорія 1б)	Р.001.010
легкозаймиста рідина	Ж.004.002
ЛЗР	Л.002.000
лікарсько-консультаційна комісія	К.027.001
ліквідація	Л.007.000
ліквідація пожежі	Л.007.001
ліміт	Л.008.000
ліміт скиду речовини до водного об'єкта	Л.008.001
ліміт скиду речовини до каналізації	Л.008.002
ліміт скиду стічних вод до водного об'єкта	Л.008.003
лімітувальна ознака шкідливості	П.090.001
лімітувальна ознака шкідливості речовини у воді	П.090.002
лінійне джерело забруднення атмосфери	И.032.010
лінія	Л.009.000
літологія	Л.010.000
літосфера	Л.011.000
ЛКК	В.028.000
локалізація	Л.013.000
локалізація пожежі	Л.013.001
локальне пілозахисне обладнання	О.009.004
лом	Л.014.000
лужні метали	М.012.002
лужноземельні метали	М.012.001
людина-оператор	Ч.004.000
людський фактор	Ф.001.016
лямка	Л.017.000
лямки запобіжного пояса	Л.017.001
лямочний запобіжний пояс	П.075.002
ляскіт	Х.006.000

М

магістраль	М.001.000
магістраль заземлення	М.001.001
магістраль занулення	М.001.002
магнітне поле	П.056.002
магнітний екран	Э.005.002
магнітний неруїнівний контроль	К.046.008
магнітостатичне поле	П.056.003
макроскопічна система	С.032.018
максимальна швидкість АТЗ	С.035.003
максимальний тиск вибуху	Д.001.003
мала напруга	Н.006.001
малонебезпечні речовини	В.006.009
маршрутний транспортний засіб	С.069.013
маса	М.002.000
мастильна здатність	С.066.007
матеріал	М.003.000
матеріальна відповідальність за шкоду	О.053.001
матеріальна шкода	У.024.001
матеріально-технічна база підприємства	Б.002.002
матрац	М.004.000
машина	М.005.000
машення	С.040.000
медико-соціальна експертна комісія	К.027.007
медицина	М.006.000
медицина праці	М.006.001
медичне протипоказання	П.117.001
медичний огляд	О.046.001
меліорація	М.007.000
меркаптани	М.008.000
метаболіти	М.011.000
метали	М.012.000
метан	М.013.000
метанол	М.014.000
метантенк	М.015.000
метантенк для осаду стічних вод	М.015.001
метеорологічні фактори забруднення атмосфери	Ф.001.004
метод	М.016.000
метод неруїнівного контролю	М.016.002
метод праці	М.016.003
методика	М.017.000

МЕТ

методика вимірювання концентрацій	M.017.001
методика неруйнівного контролю	M.017.002
механізм	M.018.000
механізований контроль	K.046.009
механічна дезактивація	D.006.001
механічна небезпека	O.030.004
продукції	
механічне очищення стічних вод	O.068.003
механічний транспортний засіб	C.069.014
міжгалузеві і галузеві акти з охорони праці	A.020.004
мікробне забруднення вод	З.006.006
мікровітік	M.021.000
мікровітік газу	M.021.001
мікроклімат	M.019.000
мікроклімат виробничих приміщень	M.019.001
мікроорганізм	M.020.000
мікрофільтр	M.022.000
мікрофільтр для очищення води	M.022.001
мінералізація	M.023.000
мінералізація забруднювальних речовин у стічних водах	M.023.001
мінімальна вогнегасна концентрація засобів об'ємного гасіння	K.047.007
мінімальна енергія запалювання	Э.020.001
мінімальна концентрація флегматизатора	K.047.006
мінімальний вибухобезпечний вміст кисню	C.049.001
містки	M.033.000
місткість	B.032.000
місце	M.010.000
місцева загазованість	З.003.001
місцеве освітлення	O.043.002
місцевий кондиціонер повітря	K.039.005
міцність	П.123.000
мнемоніка	M.024.000
модель	M.025.000

НАГ

модель ремонтопридатності	M.025.004
модифікувальне діяння	D.010.008
модифікувальні чинники	Ф.001.005
навколишнього середовища	
модульна установка пожежогасіння	У.016.004
момент	M.029.000
моніторинг	M.030.000
моніторинг води	M.030.002
монотонність	M.031.000
монтажний пояс	П.075.003
монтерські кігті	K.022.001
мопед	M.032.000
моральна шкода	У.024.002
мотопомпа	M.034.000
моторне поле	П.056.004
моторні діяння	D.010.009
мотоцикл	M.035.000
мотузка	B.003.000
MCEK	M.037.000
мул	И.011.000
мулова вода	B.033.003
мулове господарство	X.009.001
мулоскреб	И.012.000
м'яке самозбудження вібрації	C.001.002

Н

навантаження	H.002.000
навантаження за забруднювальною речовиною стічних вод	H.002.006
навантаження на активний мул	H.002.005
навантажувально-розвантажувальні роботи	P.001.012
навантажування	H.001.000
навколишнє природне середовище	C.068.006
навколишнє середовище	C.068.008
навколишнє соціальне середовище	C.068.007
навколишнє техногенне середовище	C.068.009
навушник	H.013.000
нагляд	H.004.000
нагляд за охороною праці	H.004.006

НАД

надвисокочастотне випромінювання	I.005.009
надійність	H.003.000
надлишковий тиск	D.001.002
надріз	H.005.000
надурочні роботи	P.001.018
напівбезперервна гальмівна система АТЗ	C.032.020
напівпричіп	P.062.000
напірний пожежний рукав	P.047.002
напруга	H.006.000
напруга відносно землі	H.006.002
напруга дотику	H.006.003
напруга кроку	H.006.004
напружений стан	C.056.005
напруженість	H.007.000
напруженість праці	H.007.001
напруження	H.006.000
наробок	H.008.000
наробок до відмови	H.008.003
наробок до критичної відмови	H.008.002
наробок між відмовами	H.008.004
нарукавник	H.009.000
наряд	H.010.000
населений пункт	P.130.001
наслідки	P.067.000
наслідки відмови	P.067.001
насос	H.011.000
настанова	P.049.000
настанова з експлуатації	P.049.004
настанова з капітального ремонту	P.049.002
настанова з середнього ремонту	P.049.003
настил	H.012.000
настінний кондиціонер повітря	K.039.007
нафта	H.022.000
неавтономний кондиціонер повітря	K.039.008
безпека	O.030.000
безпека від випромінювання	O.030.007
безпека для руху	O.030.006
безпека промислового підприємства	O.030.008
небезпечна зона	3.022.028
небезпечна напруга	H.006.005
небезпечна швидкість вітру	C.035.005

НЕП

небезпечний виробничий фактор	Ф.001.007
небезпечний фактор	Ф.001.008
небезпечний фактор пожежі	Ф.001.009
небезпечні вантажі	Г.023.002
небезпечні речовини	B.006.015
небезпечність	O.030.000
невідновлюваний об'єкт	O.017.003
невідпускальний струм	T.009.001
негабаритні вантажі	Г.023.001
негорючі речовини	B.006.010
недостатньо очищена зворотна вода	B.033.004
недостатня видимість	B.027.003
незалежна відмова	O.055.005
незначна несправність	H.015.003
неінфекційна епідеміологія	Э.024.001
неіонізаційне випромінювання	I.005.006
неіонізувальне випромінювання	I.005.006
неіонізуюче випромінювання	I.005.006
нейтралізатор	H.016.000
нейтралізатор статичної електрики	H.016.005
нейтралізація	H.017.000
нейтраль	H.018.000
нейтральна точка	T.017.001
неканцерогенна речовина	B.006.011
неконтрольована зона	3.022.027
необслуговуваний об'єкт	O.017.004
необхідна тривалість працездатності	P.106.011
необхідний наробок	H.008.008
неорганізований промисловий викид	B.058.002
неотруйні шкідливі речовини	B.006.012
неочищена зворотна вода	B.033.002
неплановий ремонт	P.036.003
неполадка	H.019.000
непостійне робоче місце	M.010.005
непостійний шум	Ш.005.005
непрацездатний стан	C.056.007
непрацездатність	H.020.000
	H.021.000
	C.068.005
непридатне для дихання середовище	
непромисловий персонал	P.030.001

НЕП

непряма небезпека продукції	O.030.005
неремонтовний об'єкт	O.017.005
неремонтопридатний об'єкт	O.017.006
неробочий стан	C.056.008
неруйнівний контроль	K.046.011
неруйнівний контроль проникними речовинами	K.046.012
несправний стан	C.056.006
несправність	H.015.000
несприятливий чинник впливу на організм	Ф.001.006
неструмовідна частина	Ч.003.001
нешасний випадок	C.039.002
нешасний випадок зі смертельним наслідком	C.039.004
нешасний випадок на виробництві	C.039.003
нешасний випадок, не пов'язаний з виробництвом	C.039.005
нижня границя вимірювання концентрацій	П.079.006
нижня границя спалахування	П.079.005
нижня концентраційна границя вибуховості	П.079.004
нічна зміна	C.042.001
нічний час	B.054.010
норма	H.023.000
норма водовідведення стічних вод	H.023.001
норма складу стічних вод	H.023.002
нормальна експлуатація	Э.009.001
нормальна швидкість розповсюдження полум'я	C.035.004
нормальні кліматичні умови	У.013.005
норматив	H.024.000
нормативно очищена зворотна вода	B.033.005
нормативно чиста зворотна вода	B.033.006
норми якості води	H.023.003
нормований показник безпеки	П.054.004
промислового підприємства	

ОБР

нормування	H.025.000
нормування безпечності промислового підприємства	H.025.003
нульова точка	T.017.002
нульовий захисний провідник	П.104.002

О

обгін	O.001.000
обґрунтування	O.010.000
обґрунтування гігієнічних нормативів	O.010.001
обдувний шлюз	Ш.003.001
об'єкт	O.017.000
об'єкт контролю технічного стану	O.017.008
об'єкт технічного діагностування	O.017.009
об'єм	O.018.000
об'ємна витрата повітря	P.020.001
об'ємна частка діоксиду вуглецю в повітрі, що вдихається	D.035.001
об'ємна частка кисню в повітрі, що вдихається	D.035.002
обладнання	O.009.000
обладнання для кондиціонування повітря	O.009.005
область	O.006.000
область займання	O.006.001
область спалахування	O.006.002
облік	У.023.000
облік аварій	У.023.001
облік дорожньо-транспортних пригод	У.023.002
облік нещасних випадків	У.023.003
облік пожеж	У.023.004
облік хронічних професійних захворювань і отруєнь	У.023.005
обмежена оглядовість	O.005.002
обмеження	O.023.000
обмеження площі поля зору в дихальному апараті	O.023.001
обов'язкове страхування	C.083.001
оболонка	O.008.000
оброблення	O.011.000

ОБР

оброблення стічної води	O.011.001
обслуговуваний об'єкт	O.017.007
обслуговуваність	O.013.000
обслуговування	O.014.000
обслуговування робочого місця	O.014.001
обстановка	O.015.000
обстеження	O.012.000
огляд	O.046.000
оглядовість	O.005.000
оглядовість приладових панелей	O.005.001
огорожа	O.022.000
одиничний ергономічний показник якості виробу	П.054.002
однополюсний дотик	П.091.003
однофазний дотик	П.091.004
одорант	O.025.000
одяг	O.024.000
озброєність	B.047.000
озброєння	B.046.000
ознака	П.090.000
ОК	O.064.000
окисна здатність	C.066.004
окисна потужність очисної споруди	M.036.002
окремий шумопоглинач	Ш.008.001
оксид	O.026.000
оксид вуглецю	O.026.001
окситенк	O.028.000
окситенк для очищення стічних вод	O.028.001
октава	O.029.000
окуляри	O.069.000
окуття	O.027.000
опалювально-вентиляційний агрегат	A.014.007
оперативна зона	З.022.029
оперативна пам'ять людини	П.001.001
оперативна тривалість ремонту	П.106.002
оперативна тривалість технічного обслуговування	П.106.003
оперативне технічне діагностування	Д.022.002
оператор	O.031.000
операція	O.032.000
операція технічного обслуговування та ремонту	O.032.001

ОСО

опір	C.052.000
опір втомі	C.052.004
опір диханню	C.052.002
опір заземлення	C.052.003
оповішувач	O.034.000
опорні засоби	C.069.015
підмощування	
опосвідчення	O.045.000
опосвідчення балонів	O.045.001
опосвідчення посудин	O.045.002
опріснення	O.036.000
опріснення води	O.036.001
опромінювання	O.007.000
оптимальне робоче напруження	H.006.006
оптимальні	У.013.006
мікрокліматичні умови	
оптичний неруйнівний контроль	K.046.013
оптичний пожежний сповіщувач	И.003.003
орган	O.037.000
орган керування гальмівної системи	O.037.002
орган керування СЛМ	O.037.001
організаційне оснащення	O.047.001
організація	O.038.000
організація виробництва	O.038.002
організація дорожнього руху	O.038.001
організація праці	O.038.004
організація робочого місця	O.038.003
організований промисловий викид	B.058.003
органолептичний неруйнівний контроль	K.046.014
орієнтовний безпечний рівень впливу шкідливих речовин	У.012.005
осад	O.040.000
осад стічних вод	O.040.001
освітленість	O.044.000
освітлення	O.043.000
оснащення	O.047.000
основний робітник	Р.004.002
особа	Л.012.000
особиста гігієна	Г.012.004
особливо велика пожежа	П.049.002
особливо небезпечні речовини	B.006.016

ОСО

особливо сире приміщення	П.063.003
особливибухобезпечне електрообладнання	Э.015.009
особливибухобезпечний електротехнічний виріб	И.004.010
особливибухобезпечний електротехнічний пристрій	У.020.016
осушувач	О.051.000
осушувач повітря	О.051.004
отруєння	О.060.000
отруйні речовини	В.006.022
отрута	Я.001.000
охорона	О.065.000
охорона води	О.065.001
охорона здоров'я працівників	О.065.002
охорона праці	О.065.004
охорона праці жінок	О.065.005
охорона праці інвалідів	О.065.006
охорона праці неповнолітніх	О.065.007
охорона природи	О.065.003
охоронна зона оцінювання	З.022.030
оцінювання санітарного стану ґрунту	О.066.000
оцтова кислота	О.066.002
очищений газ	К.017.004
очищення	Г.002.005
очищення води	О.068.000
очищення газу	О.068.004
очищення стічних вод	О.068.005
	О.068.006

П

паливна економічність АТЗ	Э.004.001
паливна характеристика усталеного руху АТЗ	Х.001.004
паливно-мастильні матеріали	М.003.001
пам'ять	П.001.000
панель	П.002.000
панель відображення інформації пульта керування	П.002.001
панель керування пульта керування	П.002.002

ПЕР

паразит	П.003.000
паразитарне захворювання	З.002.002
паразитологія	П.004.000
параметр	П.005.000
параметр потоку відмов	П.005.003
пароперегрівач	П.006.000
парфюмеризатор	П.007.000
парфюмеризатор повітря	П.007.001
пасажир	П.010.000
пасивна безпека АТЗ	Б.005.010
пасивний віброзахист	В.017.002
пасивний метод неруйнівного контролю	М.016.004
паспорт	П.008.000
паспорт промислового підприємства	П.008.001
паспортизація	П.009.000
паспортизація робочого місця	П.009.001
патогенний мікроорганізм	М.020.002
ПВР	П.011.000
пенсії за віком на пільгових умовах	П.019.001
пенсія	П.019.000
первинний інструктаж	И.016.006
первинний протипожежний інструктаж	И.016.007
перевага	П.086.000
переведення	П.020.000
переведення на легшу роботу	П.020.001
перевірка	П.103.000
перевірка знань з охорони праці	П.103.002
перевтома	П.027.000
перевтома організму	П.027.001
перегляд	П.026.000
перегляд нормативу	П.026.001
перегородка	П.021.000
перегородка для шумовідбиття	П.021.001
перегрівання	П.022.000
перегрівання організму	П.022.001
переїзд	П.023.000
перекидне навантаження	Н.002.007
трубоукладача	М.029.003
перекидний момент	О.021.006
переносний вогнегасник	П.025.000
переохолодження	

ПЕР

переохолодження організму	П.025.001
переривчастий шум	Ш.005.007
пересувний вогнегасник	О.021.005
перехід	П.028.000
перехідний опір	С.052.001
перехрестя	П.024.000
перешкода	П.078.000
	П.087.000
перешкода для руху	П.087.001
період	П.029.000
період нормальної експлуатації	П.029.001
період освоєння	П.029.002
період пуску	П.029.003
періодичне обслуговування	О.014.002
періодичне технічне діагностування	Д.022.003
періодичний контроль технічного стану	К.046.015
періодичний медичний огляд	О.046.002
персонал	П.030.000
перша допомога	П.064.002
пил	П.134.000
пилівідсмоктувальне обладнання	О.009.009
пилозахисна кабіна	К.001.002
пилозахисна камера	К.005.002
пилозахисне обладнання	О.009.008
пилозахищене електрообладнання	Э.015.010
пилозахисний електротехнічний виріб	И.004.011
пилозахисний електротехнічний пристрій	У.020.020
пилонепроникне електрообладнання	Э.015.011
пилонепроникний електротехнічний виріб	И.004.012
пилонепроникний електротехнічний пристрій	У.020.021
пилоприбирання	П.133.000
пилосос	П.132.000
питома ентальпія повітря, що вдихається	Э.022.001
підвищений рівень вібрації	У.012.006

ПОВ

підвищений рівень загазованості повітря робочої зони	У.012.007
підвищений рівень запиленості повітря робочої зони	У.012.008
підвищений рівень шуму	У.012.009
підвищення підвищення	П.041.000
підвищення безвідмовності	П.041.001
підвісний кондиціонер повітря	К.039.010
підвісні засоби підмощування	С.069.016
підголівник	П.044.000
підлоговий кондиціонер повітря	К.039.006
підлокітник	П.045.000
підмости	П.046.000
підприємство	П.085.000
підрозділ	П.047.000
підсилена ізоляція	И.010.004
підставка	П.048.000
підставка для ніг	П.048.001
пільга	Л.015.000
піна	П.016.000
пінний вогнегасник	О.021.004
піногенератор	П.017.000
пінозмішувач	П.018.000
пішохід	П.032.000
пішохідний перехід	П.028.001
ПК	П.128.000
план	П.035.000
план евакуації під час пожежі	П.035.003
план ліквідації аварії	П.035.001
план пожежогасіння об'єкта	П.035.002
плановий ремонт	Р.036.004
пластичність	П.036.000
плівка	П.037.000
плоске джерело забруднення атмосфери	И.032.011
площа	П.038.000
ПММ	Г.026.000
ПОБ	П.066.000
побічні збитки від пожеж	У.001.001
побутова травма	Т.018.001
поверхневий вогнезахист	О.019.002
поверхнево-активні речовини	В.006.017
поверхня	П.039.000

ПОВ

поверхня тертя	П.039.001
повзучість	П.057.000
повідомлення	С.051.000
повідомлення про наслідки нещасного випадку	С.051.002
повідомлення про нещасний випадок (аварію)	С.051.001
повільний фільтр для очищення води	Ф.004.004
повітровитяжний пристрій	У.020.008
повітрозволожувальний агрегат	А.014.004
повітронагрівач	В.040.000
повітроосушувальний агрегат	А.014.003
повітроохолоджувач	В.041.000
повітроприймальна ґратка	Р.042.001
повітроприймальний пристрій	У.020.009
повітророзподільник	В.042.000
повітротехнічне обладнання	О.009.002
повітря	В.039.000
повітря робочої зони	В.039.001
повітряне середовище	С.068.002
повітряний дихальний апарат	А.032.002
повітряний клапан	К.018.001
повітряний проміжок	З.010.002
повітряний фільтр	Ф.004.002
повітряний шум	Ш.005.001
повітряно-опалювальний агрегат	А.014.005
повітряно-пінний вогнегасник	О.021.002
повна відмова	О.055.007
повна несправність	Н.015.004
повне гальмування АТЗ	Т.016.001
повнота	П.059.000
повнота виявлення несправностей	П.059.001
повнота контролю технічного стану	П.059.002
повнота ремонту	П.059.003
повнота технічного діагностування	П.059.004
повторний інструктаж	І.016.008

ПОЖ

повторний протипожежний інструктаж	І.016.009
повторювальна відмова	О.055.006
повузловий метод ремонту	М.016.005
поглинальний розчин	Р.019.002
погонич	П.043.000
погонич тварин	П.043.001
подвійна ізоляція	І.010.001
поєднане діяння	Д.010.013
пожежа	П.049.000
пожежна автодрабина	А.005.001
пожежна автонасосна станція	С.074.001
пожежна автоцистерна	А.012.001
пожежна каска	К.010.001
пожежна колонка	К.025.001
пожежна машина	М.005.001
пожежна мотопомпа	М.034.001
пожежна небезпека	О.030.009
пожежна підставка	П.048.002
пожежна профілактика	П.120.001
пожежна сокира	Т.015.001
пожежна техніка	Т.007.002
пожежне навантаження	Н.002.008
пожежне обладнання	О.009.007
пожежний автомобіль	А.006.001
пожежний автомобіль водопінного гасіння	А.006.002
пожежний автомобіль газового гасіння	А.006.003
пожежний автомобіль газоводяного гасіння	А.006.004
пожежний автомобіль димовидалення	А.006.005
пожежний автомобіль комбінованого гасіння	А.006.006
пожежний автомобіль пінного гасіння	А.006.007
пожежний автомобіль пінопорошкового гасіння	А.006.008
пожежний автомобіль порошкового гасіння	А.006.009
пожежний автомобіль технічної служби	А.006.010
пожежний автонасос	А.008.001
пожежний автопідіймач	А.010.001
пожежний багор	Б.001.001
пожежний відсік	О.061.001

ПОЖ

ПОР

пожежний водозахисний автомобіль	A.006.011	показник безпеки працівників або населення регіону	П.054.012
пожежний газодимозахисний автомобіль	A.006.012	показник безпеки продукції	П.054.011
пожежний гак	K.058.001	показник безпечності підприємства	П.054.010
пожежний гідрант	G.013.001	показник важкості травматизму	П.054.019
пожежний димовисмоктувач	D.045.001	показник летальності	П.054.013
пожежний захисний костюм	K.050.002	показник небезпечності	П.054.015
пожежний кран	K.054.001	показник небезпечності складу і властивостей води	П.054.016
пожежний лом	L.014.001	показник спрямованості шуму	П.054.017
пожежний нагляд	H.004.007	показник токсичності	П.054.014
пожежний насос	H.011.001	показник частоти травматизму	П.054.018
пожежний оповіщувач	O.034.001	показники керування	П.054.020
пожежний пінозмішувач	P.018.001	показники обслуговуваності	П.054.009
пожежний пояс	P.075.004	показники освоюваності	П.054.005
пожежний поясний карабін	K.008.002	показники безпеки пожежовибухонебезпечності речовин та матеріалів	П.054.006
пожежний приймально-контрольний прилад	P.088.001	показники санітарного стану ґрунтів	П.054.007
пожежний причіп	P.098.002	покриття	П.054.008
пожежний рукав	R.047.003	поле	П.055.000
пожежний рятувальний пристрій	U.020.017	поле зору	П.056.000
пожежний сповіщувач	I.003.004	поліспаст	П.056.005
пожежний сповіщувач полум'я	I.003.005	положення	П.058.000
пожежний ствол	C.076.001	положення тіла	П.060.000
пожежно-оперативне обслуговування	O.014.003	полум'я	П.060.001
пожежнотехнічне озброєння	B.046.001	пом'якшення	П.034.000
пожежобезпека	P.050.000	пом'якшення води	У.007.000
пожежобезпека об'єкта	P.050.001	поопераційний аналіз	У.007.001
пожежовибухонебезпечність	P.051.000	попереджувальна сигналізація	A.028.002
пожежовибухонебезпечність речовин та матеріалів	P.051.001	попереднє хлорування води	C.029.002
пожежонебезпека	P.052.000	попередній медичний огляд	X.008.001
пожежонебезпечна зона	З.022.031	пора	O.046.003
пожежонебезпечне приміщення	P.063.004	поранений	B.054.000
поза	P.053.000	поранений під час дорожньо-транспортної пригоди	P.013.000
позаплановий інструктаж	I.016.003		P.013.001
позаплановий протипожежний інструктаж	I.016.004		
показник	P.054.000		

ПОР

пороговий відчутний струм T.009.005
 пороговий T.009.004
 невідпускальний струм
 пороговий фібриляційний T.009.006
 струм
 порошковий вогнегасник O.021.007
 порошок П.065.000
 посадова інструкція И.017.001
 посадова особа Л.012.001
 поставлення П.068.000
 поставлення продукції на П.068.001
 виробництво
 постійне робоче місце M.010.006
 постійний шум Ш.005.006
 поступова відмова O.055.008
 посудина C.057.000
 потенціал П.070.000
 потенціал забруднення П.070.001
 атмосфери
 потенційно небезпечний O.017.010
 об'єкт
 потерпілий П.071.000
 потерпілий від пожежі П.071.001
 потік П.073.000
 потокова лінія Л.009.001
 поточний ремонт Р.036.005
 потужність M.036.000
 потужність викиду M.036.001
 початок Н.014.000
 початок гальмування Н.014.001
 пошкодження П.040.000
 пояс П.075.000
 пояс для верхового П.075.005
 робітника
 правила охорони води П.076.001
 правила пожежної безпеки П.076.002
 правило П.076.000
 працездатний стан C.056.012
 працездатність Р.003.000
 Р.032.000
 Р.003.003
 працездатність людини Р.003.002
 працездатність оператора Р.003.002
 праця Т.030.000
 праця в процесі Т.030.002
 виробництва
 преаератор П.077.000
 предмет П.080.000
 предмет праці П.080.001
 предметне середовище C.068.010

ПРИ

предметно-просторове C.068.011
 середовище
 прибережна водоохоронна 3.022.032
 зона
 прибережна смуга П.061.002
 привід П.089.000
 привід машини П.089.001
 пригода П.111.000
 призначений ресурс Р.039.002
 призначений термін C.070.002
 служби
 прилад П.088.000
 приладдя П.093.000
 прилегла територія Т.005.001
 приміщення П.063.000
 приміщення категорії А П.063.005
 приміщення категорії Б П.063.006
 приміщення категорії В П.063.007
 приміщення категорії Г П.063.008
 приміщення категорії Д П.063.009
 припис П.084.000
 припис служби охорони П.084.001
 праці
 припливний агрегат А.014.008
 приріб П.094.000
 приріб для П.094.001
 неремонтопридатного
 об'єкта
 приріб для П.094.002
 ремонтпридатного
 об'єкта
 приріст П.095.000
 приріст активного мулу П.095.001
 природна захищеність 3.017.001
 підземних вод
 природне забруднення 3.006.003
 атмосфери
 природний газ Г.002.006
 природний заземлювач 3.009.001
 пристосовуваність П.096.000
 пристосування П.097.000
 пристрій У.020.000
 пристрій класу I У.020.024
 пристрій класу II У.020.025
 пристрій класу II типу 1 У.020.026
 пристрій класу II типу 2 У.020.027
 пристрій класу II типу 3 У.020.028
 прихована відмова O.055.010
 причина П.099.000
 причина відмови П.099.001
 причина пожежі П.099.002
 причін П.098.000

ПРО

проба	П.100.000
проба повітря	П.100.001
пробивач	П.102.000
пробій	П.101.000
пробій ізоляції	П.101.001
пробний тиск котла	Д.001.004
провідник	П.104.000
прогнозування	П.105.000
прогнозування технічного стану	П.105.001
програмно-виявний несправний стан	С.056.010
продукт	П.107.000
продукти горіння	П.107.001
продуктивність	П.109.000
продуктивність праці	П.109.002
продуктивність устаткування	П.109.001
проект	П.108.000
проект виконання робіт	П.108.001
проект організації будівництва	П.108.002
проїзна частина	Ч.003.002
променевий нейтралізатор статичної електрики	Н.016.004
промислова отрута	Я.001.001
промислове джерело забруднення атмосфери	И.032.012
промислове очищення газу	О.068.007
промислове підприємство	П.085.001
промисловий пил	П.134.001
промисловий пиросос	П.132.001
промисловий фільтрувальний протигаз	П.116.002
промислово-виробничий персонал	П.030.002
промислово-санітарна хімія	Х.002.001
проміжок	З.010.000
проміле	П.112.000
пропускна здатність виробництва	С.066.005
простій	П.113.000
простір	П.114.000
противага	П.115.000
противага трубоукладача	П.115.001
протигаз	П.116.000
протибимний захист	З.016.006
протиепідемічні заходи	М.009.002

ПСИ

протипожежна перешкода	П.078.001
протипожежне водопостачання	В.036.001
протипожежний режим	Р.032.004
протипожежний стан об'єкта	С.056.011
протипожежні вимоги	Т.022.003
протипожежні інструктажі	И.016.010
протипоказання	П.117.000
протирадіаційні гігієнічні захисні заходи	М.009.001
протиугонний пристрій крану	У.020.019
профвідбір	П.121.000
професійна захворюваність	З.001.003
професійна небезпечність	О.030.010
професійна працездатність	Р.003.001
професійна реабілітація	Р.022.001
професійна шкідливість	В.053.002
професійне захворювання	З.002.004
професійне опромінювання	О.007.001
професійний відбір	О.052.001
професія	П.118.000
профзахворювання	П.119.000
профілактика	П.120.000
профілактика захворювань	П.120.002
профілактичне обслуговування	О.014.004
профілактичні заходи	М.009.003
процес	П.122.000
прояснювання	О.041.000
прояснювання води	О.041.001
прояснювач	О.042.000
прояснювач води	О.042.001
пружність	У.011.000
пряма безпека продукції	О.030.011
прямі збитки від пожеж	У.001.002
прямоточний кондиціонер	К.039.011
психологічні вимоги	Т.022.004
психологічні показники	П.054.021
психологія	П.125.000
психологія праці	П.125.001
психомоторика	П.126.000
психофізіологічні вимоги	Т.022.005

ПСИ

психофізіологічні показники	П.054.022
психофізіологія	П.127.000
пульт	П.129.000
пульт керування оператора СЛМ	П.129.001
пункт	П.130.000
пункт контролю якості води водойм або водотоків	П.130.002

Р

радіаційна безпека	Б.005.011
радіаційна гігієна	Г.012.006
радіаційний захист	З.016.007
радіаційний неруйнівний контроль	К.046.016
радіаційно-гігієнічний регламент	Р.027.002
радіаційно-захисний екран	Э.005.003
радіаційно-захисний костюм	К.050.003
радіоактивна речовина	В.006.018
радіоактивне випромінювання	И.005.007
радіоактивне забруднення	З.006.007
радіоактивний розпад	Р.014.001
радіоактивність	Р.005.000
радіоізотопний нейтралізатор статичної електрики	Н.016.006
радіоізотопний пожежний сповіщувач	И.003.006
радіохвильовий неруйнівний контроль	К.046.017
раптова відмова	О.055.001
рахунковий термін служби котла	С.070.004
реабілітація	Р.022.000
реагент	Р.023.000
реактивний глушник	Г.015.002
реакція	Р.024.000
реальна чутливість неруйнівного контролю	Ч.006.002
регенеративний респіратор з рідинним киснем	Р.038.002

РЕС

регенеративний респіратор з хімічно зв'язаним киснем	Р.038.003
регенеративний респіратор зі стисненим киснем	Р.038.004
регенератор	Р.025.000
регенератор активного мулу	Р.025.001
регенерація	Р.026.000
регенерація активного мулу	Р.026.001
регламент	Р.027.000
регламентація	Р.028.000
регульоване гальмування АТЗ	Т.016.002
регулювальник регулювання	Р.030.000
регулювання дорожнім рухом	Р.029.000
регулювання якості води	Р.029.002
редукція	Р.031.000
редукція праці	Р.031.001
режим	Р.032.000
режим праці	Р.032.007
режим праці та відпочинку	Р.032.008
режим роботи устаткування	Р.032.006
режим руху	Р.032.005
резервуарний апарат зі зрідженим дихальним газом	А.032.007
резервуарний дихальний апарат	А.032.008
резервуарний респіратор	Р.038.005
резервування рейковий транспортний засіб	Р.033.000
рекомендація	С.069.017
релаксаційна спектрометрія	Р.034.000
релаксація	С.061.001
ремонт	Р.035.000
ремонтний персонал	Р.036.000
ремонтний об'єкт	П.030.003
ремонтнопридатний об'єкт	О.017.011
ремонтнопридатність	О.017.012
рентгенівське випромінювання	Р.037.000
респіратор	И.005.008
ресурс	Р.038.000
	Р.039.000

РЕС**РУК**

ресурсна відмова	O.055.009	робочий стан	C.056.013
реципієнт	P.040.000	робочий тиск котла	D.001.005
рециркуляційний кондиціонер	K.039.013	робочі сидіння	C.030.001
рециркуляція	P.041.000	розвиток	P.006.000
рециркуляція активного мулу	P.041.001	розвиток пожежі	P.006.001
рециркуляція стічних вод	P.041.002	роздільна здатність	C.066.006
речовина	B.006.000	неруйнівного контролю	
ризик	P.043.000	роздільний кондиціонер	K.039.012
ризик виробника під час діагностування	P.043.004	повітря	
ризик виробника під час контролю	P.043.005	розділювальна смуга руху	П.061.003
ризик замовника під час діагностування	P.043.002	розмір	P.008.000
ризик замовника під час контролю	P.043.003	розмір мікроорганізму	P.008.001
риштування	Л.004.000	розмір частинки	P.008.002
рівень	У.012.000	розмітка	P.009.000
рівень забезпечення пожежної безпеки	У.012.015	розміщення	P.010.000
рівень звукового тиску	У.012.013	розміщення елементів	P.010.001
рівень пожежної безпеки	У.012.016	розпад	P.014.000
рівень потужності шуму	У.012.014	розподіл	P.007.000
рівень радіоактивного забруднення	У.012.017	розподіл праці	P.016.000
рівень шуму	У.012.018	розподіл функцій між операторами	P.007.001
рівночастотний віброізолятор	B.018.001	розподіл функцій між оператором і технічними засобами	P.016.001
рідина	Ж.004.000	розподільний трансформатор	P.016.002
робітник	P.004.000	розрахунковий ресурс елемента котла	T.021.001
робота	P.001.000	розрахунковий ресурс котла	P.039.005
робота змінами	P.001.013	розслідування	P.039.004
роботи з підвищеною небезпекою	P.001.015	розслідування та облік аварій	P.017.000
роботи на висоті	P.001.014	розслідування та облік нещасних випадків	P.017.001
роботодавець	P.002.000	розслідування та облік хронічних професійних захворювань і отруєнь	P.017.002
робоча гальмівна система АТЗ	C.032.021	розсташування	P.017.003
робоча зона	З.022.033	розумова праця	
робоча ізоляція	И.010.003	розчин	P.015.000
робоча поверхня	П.039.002	розширення	T.030.004
робоча поза	П.053.001	розширення завантаження	P.019.000
робоче заземлення	З.008.002	фільтра	P.021.000
робоче місце	M.010.007	ртуть	P.021.001
робоче місце оператора СЛМ	M.010.008	рубильник	P.045.000
робоче напруження	H.006.007	руйнування	P.046.000
робоче технічне діагностування	D.022.004	рукав	P.012.000
робочий простір	П.114.002	рукавичка	P.047.000
			П.031.000

РУК

рукавний пожежний автомобіль	A.006.013
рух	D.003.000
ручна пожежна драбина	L.005.005
ручна установка пожежогасіння	Y.016.005
ручний контроль	K.046.018
ручний пожежний сповіщувач	I.003.007
рятувальна мотузка пожежника	B.003.001
рятувальний пояс	P.075.007
рятувальний рукав	P.047.004
рятувальний стрибковий матрац	M.004.001
рятування	C.059.000
рятування людей під час пожежі	C.059.001

С

самовсмоктувальний шланговий апарат	A.032.009
самодіагностування	C.004.000
самозаймання	C.002.000
самозахищеність	C.005.000
самозбудження	C.001.000
самозбудження вібрації	C.001.003
самоконтроль	C.006.000
самоочисний повітряний фільтр	F.004.005
самоочищення	C.007.000
самоочищення атмосфери	C.007.001
саморятувальник	C.008.000
самоспалахування	C.003.000
санепідемстанція	C.010.000
санітарія	C.009.000
санітарна охорона ґрунтів	O.065.008
санітарна техніка	T.007.003
санітарна токсикологія	T.011.001
санітарна характеристика умов праці	X.001.003
санітарне очищення газу	O.068.008
санітарне очищення населених місць	O.068.009
санітарне та епідемічне благополуччя населення	B.014.001
санітарний стан ґрунтів	C.056.014
санітарні норми	H.023.004

СЕР

санітарно-гігієнічна експертиза	Э.008.001
санітарно-епідеміологічна станція	C.074.002
санітарно-захисна зона	З.022.034
санітарно-технічний паспорт	П.008.003
санітарно-технічні роботи	P.001.016
свинець	C.019.000
світильник-повітророзподільник	C.017.000
світлофор	C.018.000
СДОР	C.021.000
секційний кондиціонер повітря	K.039.014
сенсомоторна активність людини	A.021.001
сенсорність	C.022.000
сепарація	C.023.000
септик	C.024.000
септик для очищення стічних вод	C.024.001
середній наробок до відмови	H.008.005
середній наробок між відмовами	H.008.006
середній наробок на відмову	H.008.007
середній ресурс	P.039.006
середній термін служби	C.070.005
середній час активного ремонту	B.054.011
середньодобова температура зовнішнього повітря	T.003.002
середньої важкості фізичні роботи (категорія 2)	P.001.019
середньої важкості фізичні роботи (категорія 2а)	P.001.020
середньої важкості фізичні роботи (категорія 2б)	P.001.021
середня інтенсивність відмов	I.019.008
середня інтенсивність відновлення	I.019.007
середня смертельна доза у випадку введення в шлунок	D.032.004

СЕР

середня смертельна доза у випадку нанесення на шкіру	Д.032.005
середня смертельна концентрація в повітрі	К.047.011
середня тривалість відновлення	В.054.012
середня трудомісткість ремонту	Т.031.001
середня трудомісткість технічного обслуговування	Т.031.002
середня швидкість руху АТЗ	С.035.013
середовище	С.068.000
середовище робочого місця оператора СЛМ	С.068.013
сертифікат	С.026.000
сертифікат відповідності	С.026.001
сертифікаційний центр	Ц.003.001
сертифікація	С.027.000
СЕС	С.092.000
сигнал	С.028.000
сигналізація	С.029.000
сигнальна огорожа	О.022.005
сигнальні кольори	Ц.001.001
сидіння	С.030.000
сила	С.031.000
сила тертя	С.031.002
сильнодійні отруйні речовини	В.006.019
сире приміщення	П.063.012
сирий осад стічних вод	О.040.002
система	С.032.000
система "людина-машина"	С.032.022
система активного неруйнівного контролю	С.032.023
система безпеки	С.032.024
система дихальних режимів	С.032.025
система ергономічного забезпечення СЛМ	С.032.034
система запобігання пожежі	С.032.029
система комплексного неруйнівного контролю	С.032.026
система контролю технічного стану	С.032.027
система неруйнівного контролю	С.032.028

СПЕ

система протипожежного захисту	С.032.030
система сигналізації і контролю гальмівної системи АТЗ	С.032.031
система технічного діагностування	С.032.032
система технічного обслуговування та ремонту техніки	С.032.033
ситуація	С.033.000
сідельний автопоїзд	А.011.002
сідельний тягач	Т.034.001
сірководень	С.025.000
сірчана кислота	К.017.002
сканування	С.034.000
сканування об'єкта контролю	С.034.001
скид	С.014.000
скидання	С.014.000
скидання зворотної води	С.014.004
скидна вода	В.033.007
склад	С.055.000
складена драбина	Л.005.006
складена пожежна драбина	Л.005.007
слизька дорога	Д.038.003
сліпуча блискість	Б.016.002
СЛМ	С.091.000
служба	С.038.000
служба електронної гігієни	С.038.005
служба охорони праці	С.038.004
службовець	С.037.000
смерть	С.043.000
смог	С.046.000
смуга	П.061.000
смуга руху	П.061.001
сокира	Т.015.000
соляна кислота	К.017.003
сорбент	С.053.000
сорбційна здатність	С.066.008
сорбція	С.054.000
соціальне страхування	С.083.002
спалах	В.056.000
спалахування	В.049.000
спектр	С.060.000
спектр шуму	С.060.001
спектрометрія	С.061.000
спецвзуття	С.064.000
специфічне діяння	Д.010.014

СПЕ

спеціалізована організація з котлів	O.038.005
спеціалізований засіб контролю технічного стану	C.069.018
спеціалізований засіб технічного діагностування	C.069.019
спеціальне взуття	O.016.001
спеціальний одяг	O.024.002
спецодяг	C.065.000
списковий склад працівників	C.055.002
сповіщувач	I.003.000
споживання	P.074.000
споживання кисню	P.074.002
спорядження	C.047.000
справний стан	C.056.003
справність	I.030.000
сприймання	B.050.000
спринклер	C.067.000
спринклерна установка пожежогасіння	Y.016.006
спринклерний зрошувач	O.039.003
спроможність	C.066.000
спухання	B.055.000
спухання активного мулу	B.055.001
стабілізація	C.071.000
стабільність	C.072.000
стабільність коефіцієнта тертя АТЗ	C.072.001
став	P.124.000
стала	P.069.000
стала часу релаксації електричних зарядів	P.069.001
стан	C.056.000
стан водного об'єкта	C.056.015
стан нормального функціонування	C.056.016
стандартизація	C.073.000
стандартний розчин	P.019.003
станція	C.074.000
станція водопідготовки	C.074.003
станція очищення води	C.074.004
станція очищення стічних вод	C.074.005
станція технічного обслуговування автомобілів	C.074.006
старіння	C.075.000
статична електрика	Э.013.001
статична робота людини	P.001.022

СТР

статичне навантаження	H.002.009
статичний тиск	Д.001.007
ствол	C.076.000
створ	C.077.000
створ повного змішання	C.077.002
стимул	C.079.000
стимули до праці	C.079.001
стимулювання	C.080.000
стимулювання праці	C.080.001
стиснений газ	Г.002.007
стійка втрата працездатності	П.072.002
стійкість	C.081.000
	Y.018.000
стійкість АТЗ під час гальмування	Y.018.004
стійкість до заїдання	C.081.002
стійкість об'єкта під час пожежі	Y.018.005
стійкість трубоукладача	Y.018.006
стічна вода	B.033.008
стомлення	Y.021.000
стохастичні радіаційні ефекти	Э.029.002
стоянка	C.082.000
стоянкова гальмівна система АТЗ	C.032.035
стоянкове гальмування АТЗ	T.016.003
страхувальна огорожа	O.022.006
страхувальний канат	K.007.001
страхування	C.083.000
стріла	C.084.000
стріла	C.084.001
вантажопідіймального механізму	
строп	C.086.000
строп запобіжного пояса	C.086.001
структура	C.087.000
структурний шум	Ш.005.008
структурометрія	C.088.000
структроскопія	C.089.000
струм	T.009.000
струм замикання на землю	T.009.007
струмовимірювальні кліщі	K.020.001
струмообмежувальний автоматичний вимикач	B.060.005
струмопровід	T.010.000
струмовідна частина	Ч.003.003
струмопровідна частина	Ч.003.004

СТУ

ступінь	C.078.000
ступінь вини власників підприємств	C.078.001
ступінь вогнестійкості	C.078.002
ступінь втрати працездатності	C.078.004
ступінь очищення газу	C.078.003
сумісність	C.048.000
сумісність в умовах тертя	C.048.001
суміш	C.045.000
суха дезактивація	Д.006.002
сухе приміщення	П.063.011
схема	C.090.000
схема комплексного використання і охорони води	C.090.001

Т

таль	T.001.000
твердість	Ж.002.000
	T.002.000
твердість води	Ж.002.001
темна пора доби	В.054.013
температура	T.003.000
температура жевріння	T.003.009
температура займання	T.003.004
температура повітря, що вдихається	T.003.003
температура	T.003.007
самозаймання	
температура	T.003.008
самоспалахування	
температура спалаху	T.003.006
температура	T.003.005
спалахування	
температурні границі	П.079.009
спалахування	
теплий період року	П.029.004
теплове забруднення вод	З.006.008
тепловий неруйнівний контроль	К.046.019
тепловий пожежний сповіщувач	И.003.008
теплозахисний пожежний костюм	К.050.004
теплоутилізатор	T.004.000
територіальне управління	У.010.001
Держнаглядохорон-праці	
територія	T.005.000
термін	C.070.000

ТОК

термін служби	C.070.006
термічна небезпека	O.030.012
продукції	
термічне оброблення	O.011.002
осаду стічних вод	
термодинамічний параметр	П.005.004
термоконстантне	O.009.010
пилезахисне	
обладнання	
тертя	T.023.000
тертя ковзання	T.023.005
тертя кочення	T.023.003
тертя руху	T.023.002
тертя спокою	T.023.004
тестове технічне діагностування	Д.022.005
техніка	T.007.000
техніка безпеки	T.007.004
техніко-естетичні вимоги	T.022.006
технічна естетика	Э.027.001
технічна озброєність праці	В.047.001
технічне діагностування	Д.022.006
технічне обслуговування	O.014.005
технічний засіб	C.069.037
регулювання дорожнім рухом	
технічний нагляд	Н.004.008
технічний огляд	O.046.004
технічний ресурс	Р.039.007
технічний стан об'єкта	C.056.017
техногенний фактор	Ф.001.010
техногенно небезпечний об'єкт	O.017.013
технологічна дисципліна	Д.028.002
технологічна карта	К.009.003
технологічна лінія з пилезахистом	Л.009.002
технологічне обладнання	O.009.011
технологічне обладнання з пилезахистом	O.009.012
технологічне приладдя	П.093.001
технологічний захист	З.016.008
технологічний мікроклімат	М.019.002
технологічний одяг	O.024.003
технологічний процес	П.122.005
тиск	Д.001.000
тління	T.008.000
токсикологія	T.011.000
токсикометрія	T.012.000

ТОК

токсини	T.013.000
токсичні речовини	B.006.020
токсичність	T.014.000
тональний шум	Ш.005.009
точка	T.017.000
точкове джерело	I.032.013
забруднення атмосфери	
точкове зварювання	C.015.005
травма	T.018.000
травматизм	T.019.000
тракт	T.020.000
транспортний засіб	C.069.038
транспортний потік	П.073.002
трансформатор	T.021.000
трибосистема	T.026.000
тривалість	B.054.000
	П.106.000
тривалість відновлення	B.054.001
тривалість гальмування	B.054.007
тривалість діагностування	П.106.004
несправності	
тривалість запізнювання	B.054.002
гальмівної системи	
тривалість захисної дії	B.054.004
ізолювального покриття	
тривалість контролю	П.106.005
технічного стану	
тривалість перерви в	П.106.006
роботі між змінами	
тривалість працездатності	П.106.007
тривалість простоювання	B.054.005
тривалість ремонту	П.106.008
тривалість	B.054.006
спрацювання	
гальмівної системи	
тривалість технічного	П.106.009
діагностування	
тривалість технічного	П.106.010
обслуговування	
тривалість усталеного	B.054.008
гальмування	
тризмінний режим праці	P.032.009
тріщина	T.024.000
тріщиностійкість	T.025.000
тротуар	T.027.000
трубка	T.028.000
трубоукладач	T.029.000
трудова дисципліна	Д.028.003
трудова операція	O.032.003
трудове каліцтво	У.002.001
трудоий договір	Д.031.002

УСТ

трудоий контракт	K.044.001
трудоий процес	П.122.006
трудоі ресурси	P.039.008
трудоістість	T.031.000
трудоістість ремонту	T.031.003
трудоістість технічного	T.031.004
обслуговування	
турбулентний потік	П.073.003
тягач	T.034.000
тягово-швидкісні	C.020.002
властивості	
тятива	T.006.000
тятива страхувального	T.006.001
каната	

У

угода	Д.031.000
ультразвук	У.006.000
ультрафіолетове	I.005.010
випромінювання	
умови	У.013.000
умови безпечної	У.013.007
експлуатації	
промислового	
підприємства	
умови експлуатації	У.013.010
умови праці	У.013.009
умови теплового	У.013.008
самозаймання	
універсальний засіб	C.069.039
контролю технічного	
стану	
універсальний засіб	C.069.040
технічного	
діагностування	
уніфікована апаратура	A.033.003
контролю технічного	
стану	
уніфікована апаратура	A.033.004
технічного	
діагностування	
уповноважений	У.009.000
уповноважений трудового	У.009.001
колективу з питань	
охорони праці	
управління	У.010.000
усереднювач	У.014.000
усереднювач стічних вод	У.014.001
усталений рух АТЗ	Д.003.002
установка	У.016.000

УСТ

установка азотного пожежогасіння	У.016.008
установка водяного пожежогасіння	У.016.009
установка вуглекислотного пожежогасіння	У.016.007
установка газового пожежогасіння	У.016.010
установка об'ємного пожежогасіння	У.016.011
установка парового пожежогасіння	У.016.012
установка пінного пожежогасіння	У.016.013
установка поверхневого пожежогасіння	У.016.014
установка пожежної сигналізації	У.016.015
установка пожежогасіння	У.016.016
установка порошкового пожежогасіння	У.016.017
установка хладоного пожежогасіння	У.016.018
усунення	У.019.000
усунення несправності	У.019.001
учасник	У.022.000
учасник дорожнього руху	У.022.001
ущільнення	У.008.000
ущільнення осаду стічних вод	У.008.001

Ф

фактор	Ф.001.000
фах	С.063.000
фахівець	С.062.000
фібриляційний струм	Т.009.008
фібриляція	Ф.002.000
фібриляція серця	Ф.002.001
фізична праця	Т.030.005
фізичні фактори робочого середовища	Ф.001.014
фізіологічні вимоги	Т.022.008
фізіологічні показники	П.054.023
фізіологія	Ф.003.000
фізіологія праці	Ф.003.001
фільтр	Ф.004.000
фільтр для водопідготовки	Ф.004.007

ХІМ

фільтр для очищення води	Ф.004.008
фільтр для очищення стічних вод	Ф.004.009
фільтрація	Ф.005.000
фільтрувальний газопилозахисний респіратор	Р.038.006
фільтрувальний захисний дихальний апарат	А.032.010
фільтрувальний протиаерозольний респіратор	Р.038.007
фільтрувальний протигазовий респіратор	Р.038.008
фільтрувальний протипиловий респіратор	Р.038.009
фільтрувальний саморятувальник	С.008.002
фільтрувальний шар фільтрування	С.036.001
фітопланктон	Ф.006.000
флегматизатор	Ф.007.000
фоновий створ	Ф.008.000
фоновий шум	С.077.003
форма	Ш.005.011
форма та розташування приладових панелей і пультів керування	Ф.009.000
формування	Ф.009.001
фосген	Ф.010.000
фотохімічний смог	Ф.011.000
фторування	С.046.001
фторування води	Ф.012.000
функційна зона	Ф.012.001
функційний стан людини	З.022.035
	С.056.018

Х

характеристика хвороботворний мікроорганізм	Х.001.000
хімічна небезпека продукції	М.020.001
хімічне очищення стічних вод	О.030.013
хімічний вогнезахист	О.068.010
хімічний газовизначник	О.019.003
	Г.005.001

ХІМ

хімічний пінний вогнегасник	О.021.009
хімічні фактори робочого середовища	Ф.001.015
хімія	Х.002.000
хіротехніка	Х.003.000
хладон	Х.005.000
хладоновий вогнегасник	О.021.010
хлор	Х.007.000
хлорування	Х.008.000
холодний період року	П.029.005
холодоламокність	Х.004.000

Ц

цвітіння	Ц.002.000
цвітіння води	Ц.002.001
центр	Ц.003.000
центральна пилотажна установка	У.016.019
центральний зір	З.024.001
центральний кондиціонер повітря	К.039.015
цех	Ц.005.000
цикл	Ц.006.000
циркуляція	Ц.007.000
циркуляція речовин у навоколишньому середовищі	Ц.007.001
цільовий інструктаж	І.016.011
цільовий протипожежний інструктаж	І.016.012

Ч

чадний газ	Г.002.011
час	В.054.000
час захисної дії дихального апарата	В.054.003
частина	Ч.003.000
частинка	Ч.001.000
частка	Д.035.000
часткова відмова	О.055.011
часткова несправність	Н.015.005
часткове гальмування АТЗ	Т.016.005
частота	Ч.002.000
частота дихання	Ч.002.001
ЧВП	Ч.005.000
ЧЗД	В.007.000

ШЛА

чинник	Ф.001.000
чинник малої інтенсивності навоколишнього середовища	Ф.001.011
чинники навоколишнього середовища	Ф.001.012
чинники професійної шкідливості	Ф.001.013
чиста зона	З.022.036
чисте виробниче приміщення	П.063.014
чисте повітря	В.039.003
чисте приміщення	П.063.013
чисте робоче місце	М.010.009
чобіт	С.011.000
чотиризмінний режим праці	Р.032.010
чутливість	Ч.006.000

Ш

шар	С.036.000
швидкий фільтр для очищення води	Ф.004.006
швидкість	С.035.000
швидкість вигорання	С.035.006
швидкість деформування	С.035.007
швидкість зношування	С.035.008
швидкість ковзання	С.035.011
швидкість нарощування тиску вибуху	С.035.009
швидкість окиснення забруднювальних речовин активним мулом	С.035.010
швидкість фільтрування води	С.035.012
шибер	Ш.001.000
широкосмуговий шум	Ш.005.012
шкідлива речовина	В.006.003
шкідливе діяння	Д.010.001
шкідливий виробничий фактор	Ф.001.003
шкідливість	В.053.000
шкода	У.024.000
шкода від пожежі	У.024.003
шланговий апарат з примусовою подачею повітря	А.032.011

ШЛА

шланговий дихальний апарат	A.032.012
шлюз	Ш.003.000
шлях	П.131.000
шлях евакуації	П.131.005
шлях надходження шкідливих речовин	П.131.002
шлях струму витікання	П.131.004
шлях тертя	П.131.003
шляхова витрата палива	P.020.002
шляховий вимикач	B.060.004
шолом	Ш.002.000
штанга	Ш.004.000
шум	Ш.005.000
шум аеродинамічного походження	Ш.005.013
шум гідродинамічного походження	Ш.005.014
шум електромагнітного походження	Ш.005.016
шум механічного походження	Ш.005.015
шумова діагностика	Д.021.002
шумова потужність	М.036.004
шумова характеристика джерела шуму	X.001.005
шумова характеристика робочого місця	X.001.006
шумове забруднення	З.006.009
шумове навантаження	Н.002.010
шумовимірювальний тракт	T.020.001
шумовідбиття	Ш.007.000
шумомір	Ш.006.000
шумопоглинальне оброблення приміщення	O.011.003
шумопоглинання	Ш.009.000
шумопоглинач	Ш.008.000

Щ

щорічна додаткова відпустка за особливий характер праці та її тривалість	O.059.001
щорічна додаткова відпустка за роботу зі шкідливими і важкими умовами праці	O.059.002

ЯКІ

щорічна основна відпустка O.059.003

Я

явна відмова	O.055.012
якість	K.012.000
якість води	K.012.001
якість роботи	K.012.002

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

A

A-weighted sound exposure	Д.032.002	active maintenance time	П.106.003
ability	С.066.000	active methods of the non-destructive testing	М.016.001
ability to work	Т.032.000	active repair	Р.036.001
	Р.003.000	active repair time	П.106.002
absolute humidity	В.031.001	active safety of vehicle	Б.005.001
absorbent	А.001.000	active vibration protection	В.017.001
absorbing	Г.011.000	activity	А.021.000
absorption	А.002.000		Д.020.000
absorption dehumidifier	О.051.001	activity algorithm	А.023.001
absorption solution	Р.019.002	activity informational model	М.025.002
absorptive silencer	Г.015.001	actuating mechanism	М.018.002
acceptable limit of safety factor	У.012.012	actuating time of brake system	В.054.006
access to control means	Д.040.001	actuator	М.018.002
accessory	П.093.000	acuity	О.050.000
accident	А.004.000	acuity of vision	О.050.001
	П.111.000	adaptation	А.015.000
	С.039.002	adaptation of the organism	А.015.001
accident condition	С.056.001	additional isolation	И.010.002
accident consequences	С.051.002	additional retarding braking system	С.032.012
message		adhesion	А.016.000
accident message	С.051.001	adjustment	Р.029.000
accident rate	А.003.000	admissible level of sound pressure	У.012.001
accommodation	А.019.000	admissible level of substance concentration	У.012.002
account	У.023.000	admissible sound level	У.012.003
account of accidents	У.023.003	admitted dose of noise	Д.032.003
account of chronic occupational diseases and poisonings	У.023.005	admitted noise level	У.012.003
account of failures	У.023.001	admitted speed of vehicle	С.035.002
account of fires	У.023.004	adsorbent	А.017.000
acetic acid	К.017.004	adsorption	А.018.000
acetone	А.040.000	adsorption dehumidifier	О.051.002
acid	К.017.000	advance	О.033.000
acoustic non-destructive testing	К.046.001	advantage	П.086.000
acoustical reflection	Ш.007.000	adverse effect	Д.010.001
acoustics	А.022.000	adverse factor of influence on organism	Ф.001.006
act	А.020.000	aeration	А.041.000
act about the accident	А.020.001	aeration tank	А.043.000
act about the fire	А.020.002		А.043.001
act of investigation of chronic professional illness	А.020.003	aerial ladder	А.005.000
action	Д.010.000	aerobic process of waste water purification	П.122.002
actions in interests of the enterprise	Д.010.002	aerodynamic noise	Ш.005.013
activated sludge	И.011.001	aerodynamic static eliminator	Н.016.001
		aerosol	А.042.000
		aesthetics	Э.027.000

AGE

age B.045.000
 age of activated sludge B.045.001
 agent A.013.000
 B.006.000
 aggregate A.014.000
 aging C.075.000
 agreement Д.031.000
 aid П.064.000
 air B.039.000
 C.068.002
 K.019.001
 air cleanliness level K.039.000
 air conditioner K.040.000
 air conditioner with heat recovery
 air conditioning equipment O.009.005
 air cooler B.041.000
 air cooling type dehumidifier O.051.003
 air damper K.018.001
 air dehumidifier O.051.004
 air deodorizer Д.009.001
 air diffuser B.042.000
 air dust content 3.014.001
 air exhauster Y.020.008
 air filter Ф.004.002
 air gap 3.010.002
 air handling equipment O.009.002
 air handling unit K.039.015
 air heater B.040.000
 air humidifier Y.003.001
 air intake damper Y.020.009
 air intake grille P.042.001
 air ionizer И.024.001
 air mixing box C.044.001
 air pollutant B.006.005
 air pollution 3.006.004
 air pollution potential П.070.001
 air respiratory device A.032.002
 air self-cleaning C.007.001
 air terminal unit Д.030.000
 air valve K.018.001
 air washer K.005.001
 air-filled foam extinguisher O.021.002
 airborne noise Ш.005.001
 alarm colors Ц.001.001
 alarm protection enclosure O.022.005
 alarm signaling C.029.001
 alcohol A.024.000
 algorithm A.023.000
 algorithm of technical diagnosis A.023.003
 algorithm of the control A.023.002

ASS

alignment B.065.000
 alignment of potential B.065.001
 alkaline metals M.012.002
 alkaline-earth metals M.012.001
 alpha-particle A.026.000
 alpha-radiation A.025.000
 amelioration M.007.000
 ammonia A.027.000
 anaerobic process of waste water purification П.122.001
 analog M.025.000
 analysis A.028.000
 analysis of the accident rate A.028.001
 analyzer A.029.000
 anthropogenic air pollution 3.006.001
 anthropogenic factor Ф.001.001
 anthropometric parameters П.054.001
 anthropometric requirements T.022.001
 anthropometry A.031.000
 anti-lock system C.032.010
 anti-theft device Y.020.019
 antipyrone A.030.000
 apparatus A.032.000
 approach suit O.024.001
 approximate safe level of human exposure to harmful substances Y.012.005
 area O.006.000
 П.038.000
 П.063.000
 3.022.000
 area of ignition O.006.001
 area of inflammation O.006.002
 area source of air pollution И.032.011
 arm rest П.045.000
 arm sleeve H.009.000
 arrangement P.010.000
 P.015.000
 P.010.001
 arrangement of elements of console
 articulated motor vehicle A.011.002
 train
 articulated tractor T.034.001
 AS A.034.000
 aspect B.026.000
 aspirating device Y.020.002
 aspirator A.036.000
 assigned lifetime C.070.002
 assigned operating time P.039.002

ASS

assimilative capacity of the water body	C.066.001
assistance	П.064.000
assurance	O.003.000
attainability	Д.040.000
attestation	A.039.000
attribute	C.020.000
audiovisual means	C.069.006
audit	K.046.000
authenticity	Д.039.000
auto ladder	A.005.000
auto tank	A.012.000
auto-lift	A.010.000
automated system	C.032.002
automated system of water protective complex control	C.032.006
automated system of water quality monitoring	C.032.003
automatic diagnostic equipment	C.069.004
automatic diagnostic system	C.032.009
automatic fire detector	И.003.001
automatic fire extinguishing installation	У.016.001
automatic non-destructive test system	C.032.008
automatic test equipment	C.069.003
automatic test system	C.032.007
automobile	A.006.000
autonomous breathing apparatus	A.032.001
auxiliary braking systems	C.032.012
auxiliary personnel	П.030.001
auxiliary worker	P.004.001
average fatal dose at drawing on a skin	Д.032.005
average fatal dose at introduction in a stomach	Д.032.004
average lethal concentration in air	K.047.011
average service life	C.070.005
average speed of vehicle	C.035.013
average time of active repair	B.054.011
average time of restoration	B.054.012
averager	У.014.000
averager of waste waters	У.014.001
axe	T.015.000

B

background section	C.077.003
bacterial pollution of waters	3.006.006
baffle	П.021.000
bag filter	Ф.004.003
ban	3.013.000
barrier	П.078.000
	П.087.000
barrier for traffic	П.087.001
base	Б.002.000
basis	Б.002.000
bed	C.036.000
beginning	H.014.000
beginning of brake application	H.014.001
bel	Б.007.000
belt	П.075.000
benzene	Б.008.000
beta-particle	Б.010.000
beta-radiation	Б.009.000
bicycle	Б.001.000
binding	O.027.000
bioaccumulation	Б.011.000
biochemical oxygen consumption in waste water	П.074.001
biological amelioration of water body	M.007.001
biological death	C.043.001
biological factors	Ф.001.002
biological film	П.037.001
biological filter	Ф.004.001
biological hazard of production	O.030.001
biological monitoring	M.030.001
biological pond	П.124.001
biological waste water purification	O.068.001
biotest	Б.012.000
biotest of disinfection	Б.012.001
biotransformation	Б.013.000
bipolar contact	П.091.001
blasting	P.001.002
blaze	Б.056.000
block	Б.017.000
block-and-tackle	П.058.000
	T.001.000
blocker	Б.018.000
	П.097.001
	У.020.003
blooming	Ц.002.000
blooming of water	Ц.002.001

BOA

board	Y.010.000
	П.129.000
boarding	H.012.000
body position	П.060.001
boom	C.084.000
boom length	B.061.002
boom pipelayer	C.084.001
boot	B.021.000
	C.011.000
bottle	B.003.000
bowstring	T.006.000
box	B.019.000
brake	T.016.000
brake application	T.016.004
brake controls	П.089.002
brake rigging	П.089.002
brake shoe	B.004.001
braking	T.016.004
	T.016.000
braking abilities	C.020.001
braking distance	П.131.006
braking efficiency	Э.030.003
braking length	П.131.006
braking path	П.131.006
braking system	C.032.036
branch	B.005.000
break-down	П.101.000
breakdown	A.004.000
breakdown rate	A.003.000
breaking-in period	П.029.002
breathable gas	Г.002.003
breather	P.038.000
breathing frequency	Ч.002.001
breathing mask	P.038.000
breathing minute volume	B.002.002
breathing ratio	K.052.001
breathing resistance	C.052.002
breathing volume	O.018.001
breathing zone	З.022.006
briefing	И.016.000
briefing on labor protection	И.016.005
brilliance	B.015.000
brittleness	X.010.000
broad band noise	Ш.005.012
building norms and rules	H.023.005
bulky goods	Г.023.001
bureau	Y.010.000
burn-in	П.094.000
burn-in for nonrepairable	П.094.001
hardware	
burn-in for repairable	П.094.002
hardware	

CEN

burn-out rate	C.035.006
burning	Г.016.000
burst	B.056.000
button	K.021.000

C

cab	K.001.000
cabin	K.001.000
cadastre	K.003.000
cage	Л.016.000
	O.022.000
cake	K.015.000
calculation	Y.023.000
calibrating mixture of	C.045.002
harmful substances with	
air	
calibration graph	Г.020.001
calibration solutions	P.019.001
canalization	K.006.000
cancellation	Г.011.000
canopy exhaust hood	З.023.001
capability	C.066.000
capacity	B.032.000
	C.066.000
	M.036.000
capacity for work	P.003.003
	P.003.000
car lif	A.010.000
carbon dioxide	Д.025.001
carbon dioxide content in	Д.035.001
inhaled air	
carbon dioxide	Y.016.007
extinguishing installation	
carbon dioxide gas	Г.002.012
carbon dioxide release	B.059.001
carbon oxide	O.026.001
cargo	Г.023.000
carriageway	Ч.003.002
casing	K.023.000
category	K.011.000
category of repair	K.011.002
complexity	
category of works	K.011.001
catwalk	M.033.000
cause	П.099.000
ceiling hook	B.001.001
ceiling mounted air	K.039.010
conditioner	
center	Ц.003.000

CEN

central air conditioning plant K.039.015
central sight 3.024.001
certificate П.008.000
C.026.000
A.020.000
certificate of conformity C.026.001
certificate of industrial П.008.001
enterprise
certification П.009.000
C.027.000
A.039.000
certification of a workplace П.009.001
certification of the A.039.001
workplace
certified center Л.003.001
chain Л.004.000
chamber K.005.000
characteristic X.001.000
charcoal gas Г.002.011
charge 3.005.000
chart K.009.000
C.090.000
check K.046.000
П.103.000
И.031.000
Ф.001.015
chemical factors of working environment
chemical fire retardance O.019.003
chemical hazard of O.030.013
production
chemical waste water O.068.010
purification
chemical-foam fire O.021.009
extinguisher
chemistry X.002.000
chief P.048.000
chlorination X.008.000
chlorine X.007.000
circuit Л.004.000
C.090.000
circuit-breaker B.060.002
B.060.000
Л.007.000
Л.007.001
circulation
circulation of substances in an environment
clarification O.041.000
clarifier O.042.000
class K.019.000
K.011.000
clean air B.039.003
clean room П.063.013

COM

clean working area П.063.014
clean workstation M.010.009
clean zone 3.022.036
clearance 3.010.000
Г.011.000
Г.002.005
cleared gas Г.011.000
clearing О.068.000
climber K.022.000
clinical death C.043.002
clip-on tong-test instrument K.020.001
clog 3.015.000
clogging 3.015.000
clogging of waters 3.015.001
closed electrical equipment Э.015.006
closed electrotechnical Y.020.012
device
closed electrotechnical И.004.006
product
closed-circuit type A.032.003
respiratory protective
device
clothes O.024.000
clothing O.024.000
coastal strip П.061.002
coating П.055.000
cock K.054.000
coefficient K.052.000
coefficient of engagement K.052.015
coefficient of friction K.052.018
coefficient of gas cleaning K.052.009
coefficient of labor K.052.008
mechanization
coefficient of turbulent K.052.019
diffusion
cold brittleness X.004.000
cold period of year П.029.005
collective agreement Д.031.001
collective protective C.069.033
equipment
color Л.001.000
column K.026.000
column of pedestrians K.026.001
column of vehicles K.026.002
combination fire O.021.003
extinguisher
combined effect Д.010.006
combustibility Г.017.000
combustible gas Г.002.001
combustible liquid Ж.004.001
combustible matter C.068.003

COM

combustible substances B.006.004
 combustion products П.107.001
 comfort K.035.000
 commission K.027.000
 commission on K.027.005
 investigation of accident
 commission on K.027.004
 investigation of failure
 commission on K.027.006
 investigation of
 professional illness
 commission on traffic safety K.027.002
 committee K.028.000
 communicativity K.029.000
 compartment O.061.000
 compatibility C.048.000
 compensation B.043.000
 complete failure O.055.007
 complex K.031.000
 complex effect Д.010.007
 complex ergonomic П.054.003
 parameter of production
 quality
 composition K.033.000
 compound fire ladder Л.005.007
 compound ladder Л.005.006
 compound settling basin O.062.001
 compressed gas Г.002.007
 compulsory insurance C.083.001
 computer-aided diagnostic C.069.002
 equipment
 computer-aided diagnostic C.032.005
 system
 computer-aided system C.032.002
 computer-aided test C.069.001
 equipment
 computer-aided test system C.032.004
 concentration K.047.000
 concentration limits of flame П.079.003
 distribution
 concentration of the K.047.003
 suspended particles
 condensate K.038.000
 condensation Y.008.000
 condition P.032.000
 C.056.000
 C.056.015
 condition of water body C.039.000
 conditioner K.039.004
 conditioner with recycling K.041.000
 conditioning K.041.000
 conditions Y.013.000

CON

conditions of thermal self- Y.013.008
 ignition
 conditions of work Y.013.009
 conditions of work and rest P.032.008
 conductive clothing K.032.001
 conductor П.104.000
 confidence Д.039.000
 configuration K.034.000
 configuration of a product K.034.001
 consequences П.067.000
 consequential loss from Y.001.001
 fires
 console П.129.001
 П.129.000
 П.069.000
 constant П.069.000
 constriction O.023.000
 construction K.043.000
 consumption П.074.000
 P.020.000
 П.091.000
 contact П.091.000
 contaminant capacity Г.025.000
 Г.025.001
 contaminated air B.039.002
 contamination 3.006.000
 content Д.035.000
 C.049.000
 C.049.002
 T.005.001
 П.035.001
 C.032.019
 K.046.010
 Д.010.010
 K.046.010
 И.032.006
 pollution
 continuous technical Д.022.001
 diagnosis
 contract K.044.000
 Д.031.000
 П.117.000
 K.046.000
 P.029.000
 Y.010.000
 Д.022.000
 П.059.002
 П.129.000
 O.037.002
 system
 control of functioning K.046.007
 control panel of the console П.002.002
 control coverage
 control desk
 control device of braking
 system
 control of functioning
 control panel of the console

CON

control time П.106.005
 П.106.009
 controllability K.045.000
 controlled parameter П.005.002
 controlling mean O.037.001
 convector K.036.000
 convergence K.037.000
 convergence of eyes K.037.001
 cooperation K.048.000
 cooperation of labor K.048.001
 cord B.003.000
 corrective maintenance P.036.003
 P.036.000
 corrosion K.049.000
 corrosion-fatigue cracking Y.015.001
 corrosive resistance C.081.001
 cosmic radiation И.005.005
 counterweight П.115.000
 counterweight of pipelayer П.115.001
 cover П.055.000
 coverage П.059.000
 covering П.055.000
 CO₂-fire extinguisher O.021.008
 crack T.024.000
 crack resistance T.025.000
 cradle Л.016.000
 crane radius B.061.002
 crash helmet Ш.002.000
 creep П.057.000
 creepage distance П.131.004
 criterion K.056.000
 criterion of noise load K.056.004
 critical duration of a fire П.106.001
 critical failure O.055.004
 critical fault H.015.002
 critical state C.056.004
 critical state criterion K.056.002
 critical wind velocity C.035.005
 criticality K.057.000
 cross-section C.077.000
 crossing П.023.000
 П.028.000
 crossroad П.024.000
 crow-bar Л.014.000
 crude sediment of waste O.040.002
 water
 culture K.060.000
 current T.009.000
 current limiting automatic B.060.005
 circuit-breaker
 current spreading zone 3.022.013
 cushion M.004.000

DEG

customer's risk at diagnosis P.043.002
 customer's risk at the P.043.003
 control
 cycle Ц.006.000
 cylinder Б.003.000

D

damage П.040.000
 Y.024.000
 damage prevent guard O.022.002
 damp room П.063.012
 dampening Г.011.000
 damper Д.011.000
 damping Д.012.000
 danger O.030.000
 danger of industrial O.030.008
 enterprise
 dangerous cargo Г.023.002
 dangerous factor Ф.001.008
 dangerous substances Б.006.015
 dangerous voltage H.006.005
 dangerous zone 3.022.028
 dark time of day Б.054.013
 data displaying means C.069.025
 data-sensitive fault C.056.002
 deactivation equipment O.009.003
 dead load H.002.009
 death C.043.000
 debatable time Б.054.005
 decay P.014.000
 T.008.000
 decibel Д.019.000
 decomposition T.008.000
 decontamination Д.006.000
 decontamination means C.069.020
 dedusting unit Б.017.001
 deep fire retardance O.019.001
 deep waste water O.068.002
 purification
 defect Д.013.000
 П.040.000
 defectometry Д.014.000
 definition П.068.000
 deflection O.057.000
 deflector Д.016.000
 deformation Д.017.000
 degassing Д.004.000
 degassing of water Д.004.001
 degradation failure O.055.002

DEG

degradation process Д.005.000
 degree П.122.003
 degree of fire resistance C.078.000
 dehumidifier C.078.002
 delay time of brake system O.051.000
 delivery fire hose B.054.002
 demand P.047.002
 demineralization П.074.000
 deodorizer O.004.000
 department Д.009.000
 department O.054.000
 department supervision H.004.003
 dependability H.003.000
 dependability verification K.046.005
 depletion O.033.000
 depletion of water И.033.001
 depth Г.014.000
 desalination O.036.000
 desalination of water O.036.001
 descriptor П.008.000
 design Д.024.000
 K.043.000
 П.108.000
 design of workstation K.043.001
 designed useful life of the P.039.004
 boiler
 desk П.129.000
 detector И.003.000
 detector tube T.028.001
 determination O.035.000
 development P.006.000
 deviation O.057.000
 device Y.016.000
 A.032.000
 Y.020.000
 П.088.000
 O.037.000
 O.003.001
 diagnosability provision Д.022.000
 diagnosis M.025.001
 diagnostic model Д.021.000
 diagnostics П.059.004
 diagnostics coverage Г.020.000
 diagram C.090.000
 C.090.001
 diagram of integrated utilization and protection of waters
 diffusion Д.029.000
 dimension P.008.000
 dimension of particle P.008.002
 dimensions Г.001.000
 dioxide Д.025.000

DRI

direct hazard of production O.030.011
 direction sign 3.020.001
 dirt-holding capacity Г.025.000
 Г.025.001
 H.021.000
 disability H.021.000
 discharge C.014.000
 B.058.001
 C.015.002
 discharge welding C.015.002
 discharged water B.033.007
 discipline Д.028.000
 disconnection O.058.000
 discrete sound Ш.005.002
 disease 3.002.000
 disinfection Д.007.000
 O.002.000
 O.002.002
 O.002.001
 P.014.000
 disinfection of waste water O.002.002
 disinfection of water O.002.001
 disintegration P.014.000
 distance Д.002.000
 Д.027.000
 P.018.000
 П.131.000
 P.016.000
 P.016.002
 distribution
 distribution of functions between operator and technical means
 distribution of functions P.016.001
 between operators
 dividing strip П.061.003
 division П.047.000
 P.007.000
 P.007.001
 P.007.002
 dose Д.032.000
 dose of activated sludge Д.032.001
 dose of noise Д.032.002
 dosimeter Д.033.000
 double isolation И.010.001
 double motor vehicle train A.011.001
 double semi-trailer motor A.011.003
 vehicle train
 down state H.020.000
 C.056.007
 П.113.000
 B.054.005
 Д.041.000
 Д.041.001
 drainage
 drainage of the filter for water purification
 drencher Д.042.000
 O.039.001
 Y.016.003
 O.055.008
 drencher installation
 drift failure

DRI

drip-proof electric equipment	Э.015.008
drip-proof electrotechnical device	У.020.014
drip-proof electrotechnical product	И.004.008
drive	П.089.000
drive of a machine	П.089.001
driver	В.034.000
	П.043.000
	П.043.001
driving lane	П.061.001
dry decontamination	Д.006.002
dry powder extinguishing installation	У.016.017
dry powder fire extinguisher	О.021.007
dry powder tender	А.006.009
dry room	П.063.011
duplication	Д.044.000
durability	Д.034.000
	В.063.000
duration	П.106.000
duration of a break in work between shifts	П.106.006
duration of a breathing apparatus	В.054.003
dust	П.134.000
dust aspirating unit	П.132.000
dust content	З.014.000
dust control unit	Б.017.001
dust handling	П.133.000
dust-exhausting equipment	О.009.009
dust-proof electrical equipment	Э.015.010
dust-proof electrotechnical device	У.020.020
dust-proof electrotechnical product	И.004.011
dust-proofing cabin	К.001.002
dust-proofing chamber	К.005.002
dust-proofing equipment	О.009.008
dust-proofing production line	Л.009.002
dust-removing filter respirator	Р.038.009
dust-tight electrical equipment	Э.015.011
dust-tight electrotechnical device	У.020.021
dust-tight electrotechnical product	И.004.012

ELE

duty	Р.032.000
duty regulation	И.017.001
dynamic absorbing of vibration	Б.016.001
dynamic dimensions	Г.011.001
dynamic friction	Г.001.001
dynamic load	Т.023.002
dynamic work of the man	Н.002.003
	Р.001.007

E

earphones	Н.013.000
earth	З.008.000
earth connection	З.011.002
	З.008.000
earthing conductor	П.104.001
earthing connection	У.020.011
earthing resistance	С.052.003
easy gas	Г.002.004
easy physical works (category 1)	Р.001.008
ecological well-being of water body	Б.014.002
ecologically dangerous object	О.017.014
economy	Х.009.000
eddy current non-destructive testing	К.046.003
edge	К.053.000
effect	Д.010.000
	Э.029.000
	Б.038.000
effective dead space of a breathing apparatus	П.114.003
effectiveness factor of braking	К.052.021
effectiveness factor of vibration protection	К.052.020
effects	П.067.000
efficiency	Э.004.000
	Э.030.000
efficiency of gas cleaning	С.078.003
efficiency of man-machine system	Э.030.002
effluent	Б.058.000
ejection	Б.058.000
	Б.058.001
elasticity	У.011.000
electric circuit	Ц.004.002
electric current	Т.009.009

ELE

electric equipment	Э.015.000
electric field	П.056.006
electric non-destructive testing	K.046.020
electric resistance	C.052.005
electric-arc welding	C.015.002
electrical air filter	Ф.004.010
electrical defectometry	Д.014.001
electrical flaw detection	Д.015.001
electrical hazard of production	O.030.014
electrical safety	Э.014.000
electrical structurometry	C.088.001
electrical structuroscopy	C.089.001
electricity	Э.013.000
electromagnetic field	П.056.007
electromagnetic noise	Ш.005.016
electromagnetic radiation	И.005.011
electromagnetic screen	Э.005.004
electronic hygiene	Г.012.007
electronic hygiene service	C.038.005
electroprotecting instrument	C.069.041
electrosafety	Э.014.000
electrostatic air filter	Ф.004.011
electrostatic field	П.056.008
electrostatic screen	Э.005.005
electrotechnical device	У.020.030
electrotechnical product	И.004.013
electrotrauma	Э.016.000
electrotraumatism	Э.017.000
element	И.004.000
elevating platform	A.010.000
elimination	Л.007.000
	У.019.000
elimination of fire	Л.007.001
eliminator	H.016.000
emergency brake system	C.032.001
emergency braking	T.016.006
emergency braking system	C.032.016
emergency button	K.021.001
emergency condition	C.056.001
emergency engineering	T.007.001
emergency exit	B.067.001
emergency illumination	O.043.001
emergency loadshedding	C.014.001
emergency operation	P.032.001
emergency operation of electric installation	P.032.002
emergency protection	З.016.001

EQU

emergency signal of functioning	C.028.001
emergency situation	C.033.001
emergency state	C.056.001
emergency stop	O.049.001
	O.048.001
emergency supply	П.033.001
emergency switch	B.060.001
emergency switching-off	O.058.001
emergency tender	A.006.010
emergency ventilation	B.002.001
emission	B.058.001
	Э.019.000
emission inventory	И.013.001
employer	P.002.000
enclosure	O.008.000
	O.022.000
	K.023.000
end	K.042.000
endothermic reaction	P.024.002
endurance	B.063.000
	C.070.006
energy	Э.020.000
energy consumption's	Э.021.000
energy consumption's of human organism	Э.021.001
energy quantum	K.014.002
engine	M.005.000
engine-driven pump	M.034.000
engineering	T.007.000
engineering diagnostics	C.032.032
system	
enhancement	P.021.000
ensuring	O.003.000
enterprise	П.085.000
enthalpy	Э.022.000
entropy	Э.023.000
environment	C.068.000
	C.068.008
environment of workstation	C.068.013
environment safety	Б.005.004
environment toxicity index	K.052.017
environmental conditions	У.013.010
environmental epidemiology	Э.024.002
environmental health	Г.012.002
science	
epidemiology	Э.024.000
equalization	B.065.000

EQU

equipment	B.046.000
	O.009.000
	C.047.000
	C.069.000
	T.007.000
	Y.020.000
	A.033.000
equipment and special outfit	Э.003.000
equipment of technical diagnosis	A.033.002
equipment of the control	A.033.001
equipment performance	П.109.001
equivalent temperature of inhaled air	T.003.010
ergonomic analysis	A.028.003
ergonomic characteristics of a product	X.001.007
ergonomic level	Y.012.020
ergonomic parameter	П.005.005
ergonomic parameters	П.054.024
ergonomic quality index	П.054.025
ergonomic requirements	T.022.009
ergonomic support	O.003.003
ergonomic support system	C.032.034
ergonomics	Э.025.000
especially damp room	П.063.003
especially large fire	П.049.002
ethanoic acid	K.017.004
ethanol	Э.028.000
eutrophication	E.001.000
eutrophication of waters	E.001.001
evacuation	Э.001.000
evacuation plan	П.035.003
evacuation way	П.131.005
evaluation	O.066.000
event	C.039.000
examination	Э.008.000
	O.046.000
excessive pressure	Д.001.002
exciting force	C.031.001
exciting moment	M.029.001
executive mechanism	M.018.002
executor	И.029.000
executor of works on a road	И.029.001
exhaust box	B.019.001
exhauster	A.014.001
	A.014.006
exhausting equipment	O.009.006

EYE

exit	B.067.000
exothermic reaction	P.024.001
expansion	P.021.000
experimental exposure	Д.010.015
expert	Э.007.000
explicit failure	O.055.012
explosion	B.008.000
explosion hazard	B.011.000
explosion prevention	B.012.000
explosion protection	B.010.000
explosion security	B.009.000
explosion-proof electric equipment	Э.015.002
explosion-proof electrotechnical device	Y.020.005
explosion-proof electrotechnical product	И.004.002
explosion-protected electric equipment	Э.015.003
explosion-protected electrotechnical device	Y.020.006
explosion-protected electrotechnical product	И.004.003
explosive atmosphere	C.068.001
explosive concentration	K.047.001
explosive mixture	C.045.001
explosive place	M.010.001
explosive works	P.001.003
explosive zone	З.022.001
exposition	Э.010.000
exposure	Э.010.000
	Д.010.000
extension	P.021.000
extension fire ladder	Л.005.002
extension ladder	Л.005.001
extent	C.078.000
external enclosure	O.022.003
external fire ladder	Л.005.004
external friction	T.023.001
external hazard of production	O.030.002
externally supplied air conditioner	K.039.008
extinguishing medium	B.006.014
extrapolation	Э.012.000
extreme influence of the harmful factors	B.038.001
eye protector	O.069.001
eye-glasses	O.069.000

F

facility	X.009.000
factor	K.052.000
	Φ.001.000
	Π.054.000
factors of an opportunity for an inhalation poisoning	K.052.003
factors of intensive machinery work load	K.052.007
fail-safety	O.056.000
failure	P.012.000
	A.004.000
	O.055.000
	A.004.003
failure at the industrial enterprise	Π.099.001
failure cause	K.057.001
failure criticality	Π.067.001
failure effect	Π.005.003
failure intensity	A.004.001
failure of 1 category	A.004.002
failure of 2 category	B.004.009
failure probability	И.019.005
failure rate	B.006.000
failure-free performance	B.064.000
fallout	Π.046.000
falsework scaffolding	A.014.007
fan coil unit	Д.030.001
	K.036.001
fan convector	C.039.004
fatal accident	Y.015.000
fatigue	T.024.001
fatigue crack	Π.040.001
fatigue damage	P.012.001
fatigue failure	Д.034.001
fatigue life	C.052.004
fatigue strength	H.015.000
fault	O.055.000
	Y.019.001
fault correction	Π.059.001
fault coverage	O.035.001
fault diagnosis	Π.106.004
fault diagnosis time	Y.017.001
fault localization	И.019.005
fault rate	Y.017.002
fault recognition	3.011.003
fault to frame	O.056.000
fault tolerance	Г.019.001
fault tree	T.009.007
fault-to-earth current	C.056.006
faulty state	H.015.000

FIR

feature	C.020.000
felt	K.051.000
felting	K.051.000
fermentation	C.013.000
fermentation of a sewage sediment	C.013.001
fibrillation	Φ.002.000
	Φ.002.001
fibrillation current	T.009.008
field	Π.056.000
field of view	Π.056.005
field of vision	Π.056.005
field of vision constriction with breathing apparatus on	O.023.001
field quantum	K.014.001
field supervision	H.004.001
	H.004.002
film	Π.037.000
filter	Φ.004.000
filter bed	C.036.001
filter beds	3.005.001
filter beds expansion	P.021.001
filter for waste water purification	Φ.004.009
filter for water purification	Φ.004.008
filter for water treatment	Φ.004.007
filter media	3.005.001
filter respirator	A.032.010
filter self-rescuer	C.008.002
filtering	Φ.006.000
filtering speed of water	C.035.012
filtration	Φ.005.000
finish	K.042.000
fire	Π.049.000
fire aerial ladder	A.005.001
fire appliance	A.006.001
fire auto tank	A.012.001
fire axe	T.015.001
fire bar	Л.014.001
fire cause	Π.099.002
fire cock	K.054.001
fire compartment	O.061.001
fire detection and alarm system	Y.016.015
fire detector	И.003.004
fire elevating platform	A.010.001
fire engine	M.005.001
fire equipment	O.009.007
fire extinguisher	O.021.000
fire extinguishing capacity	C.066.003

FIR

fire extinguishing installation	Y.016.016
fire fighting operations	T.033.001
fire fighting ship	M.034.001
fire foam mixer	П.018.001
fire growth	P.006.001
fire hazard	O.030.009
	П.052.000
fire helmet	K.010.001
fire hook belt	П.075.004
fire hose	P.047.003
fire hose truck	A.006.013
fire hydrant	Г.013.001
fire load	H.002.008
fire loss	Y.024.003
fire loud speaker	O.034.001
fire nozzle	C.076.001
fire point	T.003.004
fire power pump	M.034.001
fire prevention	П.120.001
fire prevention regime	P.032.004
fire protection equipment	T.007.002
fire pump	A.008.001
	H.011.001
fire receiving and control device	П.088.001
fire resistance	O.020.000
fire retardance	O.019.000
fire retardant agent	B.006.013
fire safety	П.050.000
fire safety of an object	П.050.001
fire safety requirements	T.022.003
fire smoke exhauster	Д.045.001
fire snap hook	K.008.002
fire standpipe	K.025.001
fire suit	K.050.002
fire supervision	H.004.007
fire supervisory duties	H.004.007
fire support	П.048.002
fire suppression	Л.007.001
fire technical equipment	B.046.001
fire trailer	П.098.002
fire victim	Ж.001.001
fire-explosive hazard	П.051.000
fire-explosive hazard area	П.063.001
fire-explosive hazard of substances and materials	П.051.001
fire-explosive hazard parameters of substances and materials	П.054.007
fire-hazard room	П.063.004
fire-hazard zone	3.022.031

FRE

fire-prevention condition of object	C.056.011
fire-prevention water supply	B.036.001
fire-resistant capability	C.066.002
fire-stop assembly	Y.020.015
fire-stop barrier	П.078.001
fireproof instructions	И.016.010
first aid	П.064.002
fitness to work	P.003.001
	P.003.003
	P.003.000
	П.034.000
flame	И.014.002
flame distribution index	И.003.005
flame fire detector	O.019.000
flame retardance	И.004.009
flame-retardant product	O.008.001
flameproof enclosure	B.056.000
flash	T.003.006
flash temperature	O.017.000
flavor	Д.015.000
flaw detection	P.047.004
flexible rescue chute	K.039.006
floor-mounted air conditioner	П.073.000
flow	Л.009.001
flow line	Ш.005.014
flow noise	P.020.000
flow rate	P.020.001
flow rate of air	K.009.003
flowsheet	Г.002.002
flue gas	Ф.012.000
fluorination	O.068.000
flush	П.016.000
foam	A.006.008
foam dry powder tender	O.021.004
foam extinguisher	Y.016.013
foam extinguishing installation	П.017.000
foam generator	A.006.007
foam tender	П.018.000
foam mixer	M.033.000
foot-path	O.016.000
footwear	C.031.000
force	O.049.002
forced stop	Ф.009.000
form	Ф.010.000
formation	П.068.000
formulation	P.032.010
four-shift mode of work	B.006.000
freedom from failure	Г.023.000
freight	

FRE

frequency	Ч.002.000
fresh-air hose breathing apparatus	A.032.012
friction	T.023.000
friction coefficient	K.052.018
friction distance	П.131.003
friction force	C.031.002
frictional compatibility	C.048.001
fuel consumption	P.020.002
fuel efficiency	Э.004.001
fuel gas	Г.002.001
full application of brake	T.016.001
full application time	B.054.008
fume evolution factor	K.052.004
function-preventing fault	H.015.004
functional human state	C.056.018
functional sound absorber	Ш.008.001
functional zone	З.022.035
fuse	П.081.000
fuse-disconnector	П.083.000
fuse-isolator	П.083.000
fuse-switch	П.082.000
fusion welding	C.015.004

G

gabarit	Г.001.000
gamma-percental life	P.039.001
gamma-percental lifetime	C.070.001
gamma-percental operating time to failure	H.008.001
gamma-percental restoration time	B.054.009
gamma-quantum	Г.010.000
gamma-radiation	Г.009.000
gap	З.010.000
gas	Г.002.000
gas analyzer	Г.003.000
gas clearing	O.068.005
gas condensate	K.038.001
gas detector	Г.005.000
gas dust content	З.014.002
gas filter respirator	П.116.000
gas mask	П.116.001
	П.116.000
gas safety	Г.004.000
gas tender	A.006.003
gas welding	C.015.001
gas-and-dust-removing filter respirator	P.038.006
	P.038.007

GUI

gas-discharge introscopy	И.021.001
gas-protective mean	C.069.011
gas-protective suit	K.050.001
gas-removing filter respirator	P.038.008
gas-water tender	A.006.004
gasoline	B.008.000
gassy environment	C.068.004
general hygiene	Г.012.005
general repair manual	P.049.001
general-purpose diagnostics equipment	C.069.039
general-purpose test equipment	П.114.001
geometric dead space of a breathing apparatus	O.069.000
glasses	O.043.003
global lighting	П.031.000
glove	И.030.000
good state	C.056.003
	K.019.000
grade	K.019.001
grade of air purity	T.016.002
gradual braking	O.055.008
gradual failure	Г.019.000
graph	Г.020.000
	C.090.000
grille	P.042.000
ground connection	З.011.002
ground electrode	З.009.000
ground fault	З.011.003
ground short circuit	З.011.002
grounding	З.008.000
grounding neutral	H.018.002
grounding trunk	M.001.001
group	Г.024.000
group occupational accident	C.039.001
group of combustibility	Г.024.001
growth	П.041.000
	П.095.000
	P.044.000
	P.006.000
growth of activated sludge	П.095.001
guard	O.022.000
guidance	П.076.000
guidance of water protection	П.076.001
guide	P.049.000

H

halogen	Г.006.000
halogenated hydrocarbon	У.004.001
halogenation	Г.007.000
halon	Г.008.000
halon extinguishing installation	У.016.018
Halon fire extinguisher	О.021.010
handing	Р.001.012
handling	О.011.000
handling works	Р.001.012
hard braking	Т.016.006
hard self-excitation of vibration	С.001.001
hardness	Ж.002.000
	Т.002.000
hardness of water	Ж.002.001
hardware	А.033.000
hardware design	К.043.002
hardware operating instruction	И.017.007
harm	В.053.000
harmful action	Д.010.001
harmful factor	Ф.001.003
harmful material	В.006.003
harmfulness	В.053.000
hazard	В.053.000
	О.030.000
hazardous fire factor	Ф.001.009
headphones	Н.013.000
health	З.019.000
health protection of the workers	О.065.002
heat fire detector	И.003.008
heat recovery section of air handling unit	Б.017.002
heat recovery unit	Т.004.000
heat-shielding fire suit	К.050.004
heavy gas	Г.002.010
heavy physical works (category 3)	Р.001.023
height	В.066.000
height of the working surface	В.066.001
help	П.064.000
hermetically sealed electrical equipment	З.015.005
hermetically sealed electrotechnical device	У.020.010
hermetically sealed electrotechnical product	И.004.005
heterogeneous system	С.032.013

IDL

high inflammation limit	П.079.002
high-frequency radiation	И.005.002
high-voltage static eliminator	Н.016.002
highscal work	Р.001.001
highway	Д.038.001
	Д.038.002
hoist	Т.001.000
	П.058.000
hoisting machine	М.018.001
holidays	О.059.000
homogeneous system	С.032.014
hook	Б.001.000
	К.058.000
hook-ladder	Л.006.000
horizontal air conditioner	К.039.003
hose	Р.047.000
housing	К.023.000
hum noise	Ш.005.004
	Ш.005.011
human factor	Ф.001.016
human operative memory	П.001.001
human resources	Р.039.008
humid room	П.063.002
humidifier	У.003.000
	У.020.023
humidity	В.031.000
hydrant	Г.013.000
hydrocarbon	У.004.000
hydrochloric acid	К.017.003
hydrogen sulphide	С.025.000
hygiene	Г.012.000
hygiene gas clearing	О.068.008
hygiene of residential areas	Г.012.001
hygiene recommendations	Р.034.001
hygienic evaluation	О.066.001
hygienic inspection	О.012.001
hygienic mode	Р.032.003
hygienic regulation	Р.028.001
hygienic regulations	Р.027.001
hygienic requirements	Т.022.002
hygienic specification	Н.024.001
hygienic standardization of chemical production	С.073.001

I

identification	И.001.000
identification of dangers	И.001.001
idle time	В.054.005
idle-time	П.113.000

IGN

ignition	B.037.000 3.004.000
ignition source	И.032.005
ignition temperature	T.003.004
illness	3.002.000
illumination	O.043.000 O.044.000
impurity	П.092.000
incapacity for work	Н.021.000
incombustible substances	B.006.010
inconstant noise	Ш.005.005
indemnification	B.043.000
independent respiratory device	A.032.001
index	И.014.000 П.090.000 П.054.000
index of activated sludge	И.014.001
index of enterprise safety	П.054.010
index of fire hazard	П.054.016
index of production safety	П.054.011
index of safety of the industrial personnel or population of region	П.054.012
index of toxicity	П.054.018
index of traumatism frequency	П.054.020
index of traumatism weight	П.054.019
index of water composition and properties	П.054.017
indicator	П.054.000
indirect hazard of production	O.030.005
individual data displaying means	C.050.001
individual ergonomic parameter of production quality	П.054.002
individual protection means	C.069.021
induction static eliminator	H.016.003
industrial air pollution source	И.032.012
industrial art	Э.027.001
industrial aspirator	П.132.001
industrial discipline	Д.028.001
industrial division	П.047.001
industrial dust	П.134.001
industrial enterprise	П.085.001
industrial enterprise safety	B.005.007
industrial environment	C.068.012
industrial equipment safety	B.005.005
industrial gas clearing	O.068.007

INS

industrial gas filter respirator	П.116.002
industrial malfunction	H.019.001
industrial personnel	П.030.002
industrial poison	Я.001.001
industrial risk	P.043.001
industrial structure	C.087.001
industrial tiredness	У.021.001
industrial trauma	T.018.002
industrial traumatism	T.019.001
ineffective time	B.054.005
inert gas extinguishing installation	У.016.010
inertial braking system	C.032.017
infection	И.022.000
infections disease	3.002.001
inflammable liquid	Ж.004.002
inflammation	B.049.000
inflammation temperature	T.003.005
inflow ratio	K.052.012
influence	B.038.000
information field	П.056.001
information panel of the console	П.002.001
infrared radiation	И.005.003
infrasound	И.023.000
inhabited locality	П.130.001
inhabited zone	3.022.002
inhaled air humidity	B.031.002
inhaled air temperature	T.003.003
initial response time	B.054.002
injured man	P.013.000
inspection	И.015.000 O.012.000 O.046.000 K.046.000 Д.022.000 Н.004.000 У.016.000
installation	У.016.000
instantaneous failure rate	И.019.005
instantaneous repair rate	И.019.003
instruction on labor protection	И.016.005
instruction	И.016.000 И.017.000 P.049.000 П.088.000 B.027.003 И.018.001 Л.005.003 И.009.000 H.009.001
instrument	П.088.000
insufficient visibility	B.027.003
insulated hand tools	И.018.001
insulated ladder	Л.005.003
insulating	И.009.000
insulating arm sleeves	H.009.001

INS

insulating clothes	C.065.001
insulating clothing	C.065.001
insulating gloves	П.031.001
insulating hand tools	И.018.001
insulating overshoes	К.004.001
insulating polymeric covering protective power time	B.054.004
insulating rod	Ш.004.002
insulation	И.010.000
insurance	C.083.000
intensity	П.005.000
	И.019.000
	Н.007.000
intensity of emission	М.036.001
intensity of work	Н.007.001
interdiction	З.013.000
interlocking device	Б.018.001
	Б.018.000
	П.097.001
	У.020.003
intermittent effect	Д.010.005
intermittent failure	О.055.006
internal enclosure	О.022.001
internal hazard of production	О.030.003
internal self-protection of objects	C.005.001
interruption	C.012.000
interval	И.020.000
	П.106.000
intoxication	О.060.000
intrinsically-safe circuit	Ц.004.001
introduction fireproof instruction	И.016.002
introduction instruction	И.016.001
introscopy	И.021.000
inventory	И.013.000
investigation	Р.017.000
investigation and account of accidents	Р.017.002
investigation and account of chronic occupational diseases and poisonings	Р.017.003
investigation and account of failures	Р.017.001
ionization	И.025.000
ionization fire detector	И.003.006
ionizer	И.024.000
ionizing radiation	И.005.004
ironwork fault	З.011.003
irradiation	О.007.000

LAU

irreparable item	О.017.006
irrespirable environment	C.068.005
isolated neutral	Н.018.003
isolating	И.009.000
isolation	И.010.000
isolation transformer item	T.021.001
	О.017.000
	И.004.000

J

jack	Д.036.000
job	Р.001.000
joint effect	Д.010.013
journal	Ж.005.000
jumping cushion	М.004.001

K

kerosene	К.016.000
kind	Б.026.000
kit	К.032.000
knife switch	Р.046.000
knife-blade switch	Р.046.000
knife-break switch	Р.046.000

L

labor	T.030.000
	T.030.002
labor coefficient	T.031.000
labor contract	Д.031.002
	К.044.001
labor discipline	Д.028.003
labor hygiene	Г.012.003
labor input	T.031.000
labor intensity	И.019.006
	T.031.000
labor productivity	П.109.002
labor protection service	C.038.004
labor protection supervision	Н.004.006
labor resources	Р.039.008
ladder	Л.005.000
laminar flow	П.073.001
laminar-flow enclosure	М.010.009
large fire	П.049.001
laser safety	Б.005.009
latent failure	О.055.010
launching	П.068.000

LAY

layer	C.036.000
	Y.012.000
lead	O.033.000
	C.019.000
leakage path	П.131.004
leave	O.059.000
level	Y.012.000
liability	O.053.000
liability for damage	O.053.001
life	P.039.000
	P.039.007
life belt	П.075.005
	П.075.006
life duration	C.070.006
life long exposure	Д.010.012
lifetime	C.070.006
lift truck	A.009.000
light exposure	C.044.000
lighting	O.043.000
lightning	M.028.000
lightning protection	M.026.000
lightning protector	Г.021.000
lightning rod	Г.022.000
	M.027.000
lightning-discharge protection	M.026.000
	Г.021.000
limit	Л.008.000
	П.079.000
limit of discharge to a sewerage	Л.008.002
limit of discharge to a water body	Л.008.001
limit of fire resistance	П.079.007
limit of waste water discharge to a water body	Л.008.003
limit switch	B.060.004
limitation	O.023.000
limited visibility	O.005.002
limiting harmful index	П.090.001
limiting harmful index in water	П.090.002
limiting state	C.056.009
limiting state criterion	K.056.003
limiting temperature of the boiler wall	T.003.001
line	Л.009.000
linear damping	Д.012.001
linear source of air pollution	И.032.010
lineman's climbers	K.022.001
link	T.020.000

MAG

linkage	K.034.000
liquefied gas	Г.002.008
liquefied hydrocarbon gas	Г.002.009
liquid	Ж.004.000
list of workmen	C.055.002
lithology	Л.010.000
lithosphere	Л.011.000
liveware	П.030.004
load	H.002.000
loading	H.001.000
	3.005.000
local dust-proofing equipment	O.009.004
local lighting	O.043.002
localization	Л.013.000
	Y.017.000
localization of fire	Л.013.001
locking mechanism	Б.018.000
	П.097.001
	Y.020.003
log	Ж.005.000
longevity	Д.034.000
loop	Ц.006.000
loss	П.072.000
	Y.001.000
	Y.024.000
loss from fires	Y.001.003
loud speaker	O.034.000
low voltage	H.006.001
lower concentration limit of the explosive range	П.079.004
lower inflammation limit	П.079.005
lower limit of concentration measuring	П.079.006
lubricating ability	C.066.007
lubricating efficiency	C.066.007
lubricating power	C.066.007
lubrication	C.040.000
	C.041.000
lubricity	C.066.007
luminaire efficiency	K.052.011
luster	Б.015.000

M

machine	M.005.000
	A.032.000
machinery noise	Ш.005.015
macroscopic system	C.032.018
magazine	Ж.005.000
magnetic field	П.056.002

MAG

magnetic non-destructive inspection	K.046.008
magnetic screen	Э.005.002
magnetostatic field	П.056.003
magnitude	P.008.000
	3.021.000
main	M.001.000
main road	Д.038.002
main worker	P.004.002
maintainability	P.037.000
maintainability function	B.004.004
maintainability model	M.025.004
maintainable item	O.017.007
maintaince-free item	O.017.004
maintenance	O.014.000
	O.014.005
maintenance instruction	И.017.005
maintenance man-hours	T.031.004
maintenance manual	P.049.004
maintenance manuals	И.017.006
maintenance of the operator's position	O.014.001
maintenance operation	O.032.001
maintenance service station	C.074.006
maintenance staff	П.030.004
maintenance time	П.106.010
maintenance tree	Г.019.002
major fault	H.015.001
maladjustment	H.019.000
malfunction	H.015.000
	H.019.000
man-hole	Л.001.000
man-machine-environment system	C.032.022
man-made source of air pollution	И.032.001
man-operator	O.031.000
	Ч.004.000
management	У.010.000
manager	P.048.000
manipulation	O.011.000
manual	И.017.006
	P.049.000
	И.017.000
manual fire detector	И.003.007
manual fire extinguishing installation	У.016.005
manual labor	T.030.005
manual on average repair	P.049.003
manual testing	K.046.018
manual work	T.030.005
manufacture	П.110.000

MEA

manufacturer's risk at diagnosis	P.043.004
manufacturer's risk at the control	P.043.005
manufacturing process	П.122.005
map	K.009.000
marginal check	П.103.001
marginal failure	O.055.009
marginal test	П.103.001
mark	3.020.000
marking	P.009.000
marks of safety	3.020.002
mask	П.116.000
mass	M.002.000
material	M.003.000
	B.006.000
	Б.002.002
material and technical basis of the enterprise	
material damage	У.024.001
mattress	M.004.000
maximal pressure of explosion	Д.001.003
maximal speed of vehicle	C.035.003
maximum allowable discharge of substances into water body	C.014.003
maximum permissible concentration	K.047.008
maximum permissible concentration of an impurity in an atmosphere	K.047.009
maximum permissible concentration of harmful substances	K.047.010
maximum permissible discharge	B.058.004
maximum permissible level	У.012.010
mean	O.037.000
	C.069.000
	T.003.002
mean daily temperature of outside air	
mean failure rate	И.019.008
mean life	P.039.006
mean maintenance man-hours	B.054.011
mean maintenance time	T.031.002
mean operating time to failure	H.008.007
mean operating time to first failure	H.008.005
mean repair rate	И.019.007

MEA

mean repair time T.031.001
 mean restoration time B.054.012
 mean time between failures H.008.006
 mean time to recovery H.008.007
 mean useful life B.054.012
 means of production P.039.006
 measure C.069.027
 measurement system with M.009.000
 detector tube Г.005.001
 measuring pole Ш.004.001
 measuring procedure for M.017.001
 concentration of noxious
 substances
 measuring rod Ш.004.001
 mechanical Д.006.001
 decontamination
 mechanical facilities C.069.028
 mechanical hazard of O.030.004
 production
 mechanical transport C.069.014
 mechanical waste water O.068.003
 purification
 mechanism M.018.000
 medical contraindication П.117.001
 medical examination O.046.001
 medicine M.006.000
 medium C.068.000
 memory П.001.000
 men-operator activity Д.020.001
 mental labor T.030.004
 mental work T.030.004
 mercaptans M.008.000
 mercury P.045.000
 message C.051.000
 metabolite M.011.000
 metals M.012.000
 meteorological factors of air Ф.001.004
 pollution
 methane M.013.000
 methane-tank M.015.000
 methane-tank for sediment M.015.001
 of waste water
 methanol M.014.000
 method M.016.000
 method of labor M.016.003
 methods M.017.000
 microclimate M.019.000
 microclimate of floor-area M.019.001
 microfilter M.022.000
 microfilter for water M.022.001
 purification

MOV

microorganism M.020.000
 microoutflow M.021.000
 microoutflow of gas M.021.001
 middle lifetime C.070.005
 mineralization M.023.000
 minimal concentration of K.047.006
 phlegmatizer
 minimal energy of ignition Э.020.001
 minimal explosive oxygen C.049.001
 concentration
 minimal fire extinguishing K.047.007
 concentration of volume
 extinguishing agents
 minor fault H.015.003
 mixer C.044.000
 mixture C.045.000
 MMS C.091.000
 MMS ergonomic quality C.020.003
 index
 mnemonics M.024.000
 mode П.032.000
 B.026.000
 mode of the equipment П.032.006
 mode of work П.032.007
 mode of work and rest П.032.008
 model M.025.000
 modifying effect Д.010.008
 modifying factors of Ф.001.005
 environment
 modular air conditioner K.039.014
 modular extinguishing Y.016.004
 installation
 moisture content B.030.000
 B.031.000
 moment M.029.000
 monitoring M.030.000
 O.046.004
 Y.010.000
 3.022.009
 monitoring area C.077.001
 monitoring section C.032.031
 monitoring system M.031.000
 monotony M.032.000
 moped Y.024.002
 moral damage 3.001.000
 morbidity Д.010.009
 motor actions П.056.004
 motor field Д.038.001
 motor road A.011.000
 motor vehicle train M.035.000
 motorcycle O.047.000
 mounting Д.003.000
 movement

MUF

muffler	Г.015.000
multi-purpose fire appliance	A.006.006
multicascade vibration isolation	B.019.001
multiuser data displaying means	C.050.002
mutilation	Y.002.000
mutual arrangement of workstation units	P.015.001

N

narrow band noise	Ш.005.010
natural air pollution	3.006.003
natural environment	C.068.006
natural frequency vibration isolator	B.018.001
natural gas	Г.002.006
natural ground electrode	3.009.001
natural protectivity of underground water	3.017.001
natural source of air pollution	И.032.002
nature protection	O.065.003
neutral	H.018.000
neutral earthing	3.012.000
neutral point	T.017.001
neutralization	H.017.000
neutralizer	H.016.000
neutralizing tank	H.016.000
night shift	C.042.001
night time	B.054.010
nitric acid	K.017.001
nitrogen extinguishing installation	Y.016.008
noise	Ш.005.000
noise control	B.020.001
noise diagnostics	Д.021.002
noise emission	Э.019.001
noise exposure level normalized to a nominal lime	Y.012.019
noise level	Y.012.018
noise load	H.002.010
noise map	K.009.002
noise pollution	3.006.009
noise power	M.036.004
noise power level	Y.012.014
noise reflex baffle	П.021.001
noise shield	Э.005.001

OBJ

noise sources inventory	И.013.002
noise spectrum	C.060.001
noise spectrum analyzer	A.029.001
noise zone	3.022.011
nominal protection factor of the respiratory device	K.052.006
non-conducting boot	Б.021.000
non-destructive inspection method	M.016.002
non-destructive testing	K.046.011
non-destructive testing by penetrating substances	K.046.012
non-failure operation	Б.006.000
non-ionizing radiation	И.005.006
non-operating state	C.056.008
non-organized industrial emission	B.058.002
non-poisonous harmful substances	B.006.012
non-toxic harmful substances	B.006.012
noncombustible substances	B.006.010
noninfectious epidemiology	Э.024.001
nonmaintainable item	O.017.004
nonrepairable item	O.017.005
	O.017.006
nonrestorable item	O.017.003
norm	H.023.000
	H.024.000
normal operation	Э.009.001
normal speed of flame propagation	C.035.004
normalization	H.025.000
normalized parameter of safety of the industrial enterprise	П.054.004
normatively clean return water	B.033.006
normatively treated return water	B.033.005
noxious substance	B.006.003

O

object	O.017.000
object environment	C.068.010
object of technical diagnostic	O.017.009
object of technical inspection	O.017.008
object-space environment	C.068.011

OBS

observation distance P.018.002
 obstacle П.087.000
 occupational accident C.039.003
 occupational disease П.119.000
 occupational hazards B.053.001
 occupational risk Ф.001.007
 occupational safety Б.005.008
 occupational sanitation C.009.001
 octave O.029.000
 odor absorbing unit Д.009.001
 odorant O.025.000
 off-normal mode P.032.001
 off-vehicle diagnostic equipment C.069.007
 office Y.010.000
 office worker C.037.000
 official Л.012.001
 on-off switch B.060.000
 on-vehicle diagnostic equipment C.069.009
 operability P.003.000
 operating conditions Y.013.010
 operating instruction И.017.006
 operating state C.056.013
 C.056.016
 operating time H.008.000
 operating time between failures H.008.004
 operating time to critical failure H.008.002
 operating time to failure H.008.003
 operation O.032.000
 P.001.000
 P.032.000
 Э.009.000
 operational dependability M.016.006
 support method
 operational service O.014.003
 operational staff П.030.004
 operations manual P.049.004
 operative technical diagnosis Д.022.002
 operative zone З.022.029
 operator conceptual model M.025.003
 operator individual M.010.003
 workstation
 operator multiuser workstation M.010.004

OXY

operator's capacity for work P.003.002
 operator's equipment and special outfit Э.003.001
 operator's seat K.055.001
 opposition C.052.000
 optical fire detector И.003.003
 optical non-destructive testing K.046.013
 optimal environmental conditions Y.013.006
 optimum working stress H.006.006
 order H.010.000
 organization O.038.000
 organization of labor O.038.004
 organization of production O.038.002
 organization of the operator's position O.038.003
 organization of traffic O.038.001
 organized industrial emission B.058.003
 organoleptic inspection K.046.014
 oscillations K.024.000
 out-in B.061.000
 out-of-gauge cargo Г.023.001
 outbreak of fire B.044.001
 outburst B.058.000
 outreach B.061.000
 outrigger scaffolding Л.004.000
 outsized cargo Г.023.001
 overdimensioned cargo Г.023.001
 overfatigue П.027.000
 overfatigue of organism П.027.001
 overhand B.061.000
 overhanging radius B.061.000
 overhaul P.036.002
 overhaul manual P.049.002
 overshoes K.004.000
 overtaking O.001.000
 overtime works P.001.018
 overturning moment M.029.003
 oxidation rate of pollutants C.035.010
 by activated sludge
 oxide O.026.000
 oxidizing capacity of waste disposal plant M.036.002
 oxygen consumption П.074.002
 oxygen content in inhaled air Д.035.002
 oxygen index И.014.003
 oxytank O.028.000
 O.028.001

P

packaged air conditioner K.039.001
 packaging K.034.000
 pair of tongs K.020.000
 panel П.002.000
 П.129.000
 parameter П.005.000
 П.054.000
 parameter of work П.054.015
 incapacity
 parasite П.003.000
 parasitogenic disease 3.002.002
 parasitology П.004.000
 parking C.082.000
 parking braking T.016.003
 parking braking system C.032.035
 part Ч.003.000
 partial application of brake T.016.005
 partial failure O.055.011
 partial fault H.015.005
 participant Y.022.000
 particle Ч.001.000
 particle size distribution C.055.001
 particularly dangerous substances B.006.016
 parts per thousand П.112.000
 passenger П.010.000
 passive methods of the M.016.004
 non-destructive testing
 passive safety of vehicle Б.005.010
 passive vibration protection B.017.002
 path T.020.000
 П.131.000
 pathogenic microorganism M.020.001
 M.020.002
 pathway M.033.000
 pedestrian П.032.000
 pedestrian crossing П.028.001
 pendulum type respiratory A.032.004
 protective device
 penetration ratio K.052.012
 pension П.019.000
 people evacuation at a fire Э.001.001
 per mille П.112.000
 perception B.050.000
 perception zone 3.022.004
 performance П.109.000
 Э.030.000
 perfumerizer П.007.000
 П.007.001
 period П.029.000
 П.106.000

POL

period of normal operation П.029.001
 periodical inspection K.046.015
 periodical medical examination O.046.002
 periodical technical diagnosis Д.022.003
 permanent deformation Д.017.001
 permanent strain Д.017.001
 permissible concentration K.047.002
 of noxious substance in inhaled gas
 permissible dose of noise Д.032.003
 permissible environmental conditions Y.013.002
 permit to work P.011.000
 person Л.012.000
 personal hygiene Г.012.004
 personal protective equipment C.069.032
 personnel П.030.000
 petrol Б.008.000
 petroleum H.022.000
 phlegmatizer Ф.008.000
 phosgene Ф.011.000
 photochemical smog C.046.001
 physical factors of working environment Ф.001.014
 physiological parameters П.054.023
 physiological requirements T.022.008
 physiology Ф.003.000
 physiology of work Ф.003.001
 pinch-bar Л.014.000
 pipe-line M.001.000
 pipelayer T.029.000
 place M.010.000
 plan П.035.000
 C.090.000
 plan of object fire-extinguishment П.035.002
 plant Ц.005.000
 C.074.000
 plasticity П.036.000
 point T.017.000
 П.130.000
 point source of air pollution И.032.013
 poison Я.001.000
 poisoning O.060.000
 poisonous substance B.006.020
 poisonous substances B.006.022
 pole Ш.004.000

POL

pollutant B.006.006
 П.092.000
 П.092.001
 pollutant fallout B.064.001
 pollutant mineralization in waste water M.023.001
 pollutant washout B.062.001
 polluted air B.039.002
 polluted return water B.033.002
 polluted zone 3.022.008
 pollution 3.006.000
 3.007.000
 pollution source influence 3.022.003
 zone
 pond П.124.000
 pool П.124.000
 populated locality П.130.001
 population safety Б.005.003
 portable fire extinguisher О.021.006
 portable ladder Л.005.005
 pose П.053.000
 position П.060.000
 position switch Б.060.004
 potential П.070.000
 potentially dangerous object О.017.010
 powder П.065.000
 power М.036.000
 С.066.000
 power-assisted air hose А.032.011
 breathing apparatus
 practice М.009.000
 prediction П.105.000
 preliminary medical examination О.046.003
 pressure Д.001.000
 pressure contact welding С.015.003
 prevention П.120.000
 prevention of illness П.120.002
 preventive maintenance О.014.004
 preventive measures М.009.003
 primary failure О.055.005
 primary fireproof instruction И.016.007
 primary instruction И.016.006
 privilege Л.015.000
 probabilities of non-failure Б.004.001
 probabilities of occurrence Б.004.003
 of a fire
 probability Б.004.000
 probability of a false refusal Б.004.005
 at diagnosis
 probability of destruction Б.004.009

PRO

probability of impact of B.004.002
 hazardous fire factors
 probability of outbreak of B.004.003
 fire
 probability of restoration B.004.004
 probability of successful B.004.010
 redundancy
 probability of the B.004.006
 undetected refusal at
 diagnosis
 procedure М.017.000
 process П.122.000
 process chart К.009.003
 process sheet К.009.003
 processing Р.001.000
 О.011.000
 processing operation О.032.002
 product И.004.000
 П.107.000
 product launching into П.068.001
 manufacture
 production П.110.000
 production certificate П.008.002
 production culture К.060.002
 production cycle Ц.006.001
 production equipment О.009.011
 production equipment with О.009.012
 dust-proofing
 production line Л.009.001
 production process П.122.004
 production process safety Б.005.006
 productive capacity М.036.003
 productivity П.109.000
 profession П.118.000
 professional hazard Б.053.002
 О.030.010
 professional illness 3.002.004
 professional irradiation О.007.001
 professional morbidity 3.001.003
 professional rehabilitation Р.022.001
 professional selection О.052.001
 П.121.000
 program-sensitive fault С.056.010
 prohibition 3.013.000
 prohibitions of attraction to 3.013.001
 overtime works
 prohibitions of work in night 3.013.002
 time
 project П.108.000
 projected service life of the С.070.004
 boiler
 property С.020.000

PRO

protected area	П.038.001
protected electrical equipment	З.015.007
protected electrotechnical device	У.020.013
protected electrotechnical product	И.004.007
protection	3.016.000
	О.065.000
protection enclosure	О.022.004
	О.022.006
protection factor	К.052.005
protection of labor	О.065.004
protection of labor of the invalids	О.065.006
protection of labor of the minors	О.065.007
protection of labor of the women	О.065.005
protection of water	3.016.004
protective action of a safety belt	Д.010.003
protective covers	П.055.002
protective efficiency of individual protection means	З.030.001
protective enclosure	О.008.002
protective equipment	С.069.031
protective grounding	3.008.001
protective mean	С.069.031
protective spectacles	О.069.001
protective switching-off	О.058.003
protectivity	3.017.000
provision	В.047.000
	О.003.000
proximate diagnostic	З.011.000
proximity suit	К.050.004
psychological parameters	П.054.021
psychological requirements	Т.022.004
psychology	П.125.000
psychology of labor	П.125.001
psychophysiological parameters	П.054.022
psychophysiological requirements	Т.022.005
psychophysiology	П.127.000
puff	Х.006.000
pump	А.008.000
	Н.011.000
pump water tender	А.012.001

RAN

pumping station	С.074.001
punch	П.102.000
puncture	П.101.000
puncture of an insulation	П.101.001
pure air	В.039.003
purification	О.068.000
purified gas	Г.002.005
push-button switch	В.060.003
putrefaction	Т.008.000

Q

qualification	К.013.000
quality	К.012.000
quality of work	К.012.002
quantum	К.014.000
quench	Т.033.000
quenching	Т.033.000

R

radiation	И.005.000
radiation and hygienic regulations	Р.027.002
radiation hazard	О.030.007
radiation hygiene	Г.012.006
radiation monitor	Д.033.000
radiation non-destructive testing	К.046.016
radiation protection	3.016.007
radiation protective screen	З.005.003
radiation protective suit	К.050.003
radiation safety	Б.005.011
radiation static eliminator	Н.016.004
radioactive contamination	3.006.007
radioactive decay	Р.014.001
radioactive disintegration	Р.014.001
radioactive pollution level	У.012.017
radioactive radiation	И.005.007
radioactive substance	В.006.018
radioactivity	Р.005.000
radioisotopic static eliminator	Н.016.006
radiological safety	Б.005.011
radiowave non-destructive testing	К.046.017
rail transport	С.069.017
railway crossing	П.023.001
range	Д.023.000

RAT

rate	И.019.000
	С.035.000
	Ч.002.000
	С.078.000
ratio	С.078.000
	К.052.000
reach	Д.040.000
	З.022.005
reach of bodies of management	Д.040.001
reaction	Р.024.000
reactive silencer	Г.015.002
reagent	Р.023.000
reason	П.099.000
reassignment	П.020.000
reassignment on easier work	П.020.001
receipt way of harmful substances	П.131.002
recipient	Р.040.000
recirculation	Р.041.000
recirculation of activated sludge	Р.041.001
recirculation of waste water	Р.041.002
recognition	У.017.000
recommendation	Р.034.000
recycle ratio of activated sludge	К.052.014
reduction	Р.031.000
reduction of work	Р.031.001
redundancy	Р.033.000
reference environmental conditions	У.013.005
refresh	Р.026.000
regeneration	Р.026.000
regeneration of activated sludge	Р.026.001
regenerator	Р.025.000
regenerator of activated sludge	Р.025.001
register	Ж.005.000
regulation	Р.028.000
regulations	Р.027.000
	П.076.000
regulations of fire safety	П.076.002
rehabilitation	Р.022.000
relative humidity	В.031.003
relaxation	Р.035.000
relaxation spectrometry	С.061.001
release	В.059.000

RES

reliability	Н.003.000
	Д.039.000
reliability function	В.004.001
reliability growth	П.041.001
	Р.044.001
	Д.039.002
reliability of a method of the nondestructive testing	
reliability of technical diagnosis	Д.039.003
reliability of the control	Д.039.001
reliability probability	В.004.001
reliability verification	К.046.005
remote controlled testing	К.046.009
repair	Р.036.000
repair coverage	П.059.003
repair man-hours	Т.031.003
repair staff	П.030.003
repair time	П.106.008
repairable item	О.017.011
	О.017.012
	И.016.009
repeated fireproof instruction	
repeated instruction	И.016.008
repeated sound	Ш.005.007
report	О.063.000
	А.020.000
representative	У.009.000
reproduction	В.051.000
required operating time	Н.008.008
required time	П.106.011
requirements	Т.022.000
rescue	С.059.000
rescue fire equipment	У.020.017
rescue of people at fire	С.059.001
rescue rope of a fireman	В.003.001
residual deformation	Д.017.001
residual life	Р.039.003
residual pollution of waste water	З.007.001
residual service life of the boiler	С.070.003
residual strain	Д.017.001
resistance	С.052.000
	С.081.000
resistance to jamming	С.081.002
resolution of the non-destructive control	С.066.006
resource	Р.039.000
	Р.039.007
respirator	Р.038.000
respiratory protective device	А.032.005

RES

responsibility	O.053.000
restorability	B.052.000
restorability of braking efficiency	B.052.001
restorable item	O.017.002
restoration rate	И.019.003
restoration time	B.054.001
restriction	O.023.000
retirement pension on favourable terms	П.019.001
return air conditioner	K.039.013
return water	B.033.001
return water discharge	C.014.004
revision	П.026.000
revision of the specification	П.026.001
rig	O.047.000
riparian water protection zone	3.022.032
riparian zone	П.061.002
risk	P.043.000
	O.030.000
road	Д.038.000
road conditions	У.013.003
road marking	P.009.001
road movement	Д.003.001
road safety	Б.005.002
road sign	3.020.001
road situation	O.015.001
	C.033.002
road tanker	A.012.000
road vehicle	C.069.012
roadway	Ч.003.002
robustness	У.018.000
rod	Ш.004.000
rolling friction	T.023.003
room	П.063.000
rope	B.003.000
	K.007.000
route	T.020.000
routine repair	P.036.005
routing transport	C.069.013
rule	П.076.000

S

safe distance	Д.027.001
	P.018.001
safe experimental maximal clearance	3.010.001
safe interval	И.020.001
safe operation conditions	У.013.007

SCR

safe operation limits	П.079.008
safe speed	C.035.001
safe substances	B.006.002
safeguard	У.020.018
safety	Б.005.000
safety belt	П.075.003
	П.075.007
	C.011.000
safety boot	O.022.002
safety cage	K.056.001
safety criterion	K.060.001
safety culture	O.022.002
safety enclosure	T.007.004
safety engineering	O.003.002
safety ensuring	K.052.002
safety factor	K.010.000
safety helmet	T.007.004
safety methods	H.025.003
safety normalization	K.007.001
safety rope	T.006.001
safety rope string	O.069.001
safety spectacles	П.075.003
safety strap	П.082.000
safety switch	C.032.024
safety system	K.058.001
salvage hook	П.100.000
sample	П.100.001
sample of an air	Б.014.001
sanitary and epidemic well-being of the population	П.008.003
sanitary certificate	O.068.009
sanitary clearing of locality	C.056.014
sanitary condition of soils	H.023.004
sanitary norms	O.065.008
sanitary protection of soils	3.022.014
sanitary protection zone	H.024.001
sanitary standard	T.011.001
sanitary toxicology	C.074.002
sanitary-epidemiological department	Э.008.001
sanitary-hygienic examination	C.009.000
sanitation	O.068.000
sanitizing	C.047.001
saving equipment	Ф.010.001
saving formation	C.034.000
scanning	C.034.001
	O.014.002
scheduled maintenance	P.036.004
scheduled repair	C.090.000
schema	Э.005.000
screen	

SEA

seat	K.055.000
	C.030.000
seat of fire	O.067.001
secondary braking system	C.032.016
secondary failure	O.055.003
secondary water pollution	3.006.002
section of complete mixing	C.077.002
security	B.005.000
security zone	3.022.030
sediment	O.040.000
sediment conditioning	K.041.001
sediment of waste water	O.040.001
selection	O.052.000
selective effect	D.010.004
selectivity	I.002.000
selectivity of measurement of harmful substance	I.002.001
self-cleaning	C.007.000
self-cleaning air filter	Φ.004.005
self-contained closed-circuit breathing apparatus	P.038.001
self-contained closed-circuit breathing apparatus, chemical oxygen type	P.038.003
self-contained closed-circuit breathing apparatus, compressed oxygen type	P.038.004
self-contained closed-circuit breathing apparatus, liquid oxygen type	P.038.002
self-contained open-circuit apparatus	P.038.005
self-contained open-circuit breathing apparatus	A.032.008
self-contained open-circuit compressed air breathing apparatus	A.032.002
self-contained open-circuit liquid gas breathing apparatus	A.032.007
self-contained protective breathing device	A.032.006
self-contained self-rescuer	C.008.001
self-control	C.006.000
self-diagnosis	C.004.000
self-excitation	C.001.000
self-excitation of vibration	C.001.003
self-ignition	C.002.000

SHI

self-ignition temperature	T.003.007
self-inflammation	C.003.000
self-inflammation temperature	T.003.008
self-protection	C.005.000
self-rescuer	C.008.000
semi-continuous braking system	C.032.020
semi-trailer	Π.062.000
sensitivity	Ч.006.000
separating strip	Π.061.003
separation	C.023.000
separator	Π.061.003
septic	C.024.000
septic tank	C.024.000
septic tank for waste water purification	C.024.001
service	C.038.000
	O.014.000
	O.014.005
service braking system	C.032.021
service conditions	Y.013.010
service life	C.070.006
service line	K.030.000
service manual	P.049.004
serviceability	O.013.000
	P.003.000
	I.030.000
set	Y.016.000
	K.032.000
	O.062.002
setting basin for water purification	
setting of chemical environmental standards	H.025.002
setting of environmental standards	H.025.001
settler	O.062.000
settler of waste water	O.062.003
sewage	B.033.008
sewage aeration	A.041.002
shape	Φ.009.000
shape and lay-out of instrument panels and consoles	Φ.009.001
sheer loss from fires	Y.001.002
sheet	K.009.000
shield	Э.005.000
shielding	Э.006.000
shielding device	Y.020.029
shift	C.042.000
shift labor	P.001.013
shift work	P.001.013

SHI

shift working P.001.013
 shoe B.004.000
 shop U.005.000
 short circuit 3.011.001
 3.011.000
 shorting 3.011.000
 shotfiring P.001.002
 sidewalk T.027.000
 sight 3.024.000
 sign 3.020.000
 signal C.028.000
 signaling C.029.000
 silencer Г.015.000
 simulator M.025.000
 single-phase contact П.091.004
 single-pole contact П.091.003
 situation O.015.000
 C.033.000
 size P.008.000
 size of a microorganism P.008.001
 slag welding C.015.006
 slice K.014.000
 slide damper Ш.001.000
 sliding friction T.023.005
 sliding surface П.039.001
 sliding velocity C.035.011
 sling C.086.000
 C.086.001
 slippery road Д.038.003
 slow filter for water Ф.004.004
 purification
 sludge И.011.000
 sludge digester M.015.000
 sludge water B.033.003
 sluice Ш.003.000
 smog C.046.000
 smoke exhauster Д.045.000
 smoke exhauster truck A.006.005
 smoke fire detector И.003.002
 smoke protection 3.016.006
 smoldering T.008.000
 smouldering temperature T.003.009
 snap hook K.008.000
 K.008.001
 social environment C.068.007
 social insurance C.083.002
 soft self-excitation of C.001.002
 vibration
 softening Y.007.000
 solidly grounding neutral H.018.001
 solution P.019.000

SPR

solved pressure of the Д.001.006
 boiler
 sorbent C.053.000
 sorption C.054.000
 sorption ability C.066.008
 sound absorber Ш.008.000
 sound absorption Ш.009.000
 sound deafening 3.018.000
 sound impulse Ш.005.003
 sound insulation 3.018.000
 sound level meter Ш.006.000
 sound pressure Д.001.001
 sound pressure level Y.012.013
 sound-deafening cabin K.001.001
 sound-isolating casing K.023.001
 sound-proofing cabin K.001.001
 source И.032.000
 source of air pollution И.032.003
 source of chemical hazard И.032.009
 source of fire hazard И.032.008
 source of hazard И.032.007
 source of water pollution И.032.004
 space П.114.000
 span Д.023.000
 sparking И.026.000
 special clothes O.024.002
 C.065.000
 special diagnostic C.069.019
 equipment
 special footwear O.016.001
 C.064.000
 special test equipment C.069.018
 specialist C.062.000
 speciality C.063.000
 specific effect Д.010.014
 specific enthalpy of inhaled Э.022.001
 air
 specification H.024.000
 spectacles O.069.000
 spectrometry C.061.000
 spectrum C.060.000
 speed C.035.000
 speed filter for water Ф.004.006
 purification
 spiral disconnect K.059.000
 split-electromagnetic K.020.001
 instrument
 split-type air conditioner K.039.012
 spot welding C.015.005
 spray-tight electric Э.015.001
 equipment

SPR

spray-tight electrotechnical device	Y.020.004
spray-tight electrotechnical product	И.004.001
spread	B.061.000
sprinkler	O.039.003
	C.067.000
sprinkler installation	Y.016.006
stability	C.072.000
	Y.018.000
stability of friction coefficient	C.072.001
stability of pipelayer	Y.018.006
stabilization	C.071.000
staff	П.030.000
stand capability	Y.018.000
standard	H.024.000
standard solutions	P.019.003
standardization	C.073.000
standards of water quality	H.023.003
standby	P.033.000
standpipe	K.025.000
start-up	H.014.000
start-up period	П.029.003
state	C.056.000
state labor protection inspection	И.015.001
state sanitary-epidemiological service	C.038.003
state sanitary-epidemiology supervision	H.004.005
state supervision	H.004.004
static electricity	Э.013.001
static eliminator	H.016.005
static friction	T.023.004
static load	H.002.009
static pressure	Д.001.007
static work of the man	P.001.022
station	П.130.000
	C.074.000
steady motion	Д.003.002
steady state noise	Ш.005.006
steam extinguishing installation	Y.016.012
steeplejack work	P.001.001
step voltage	H.006.004
step-ladder	C.085.000
stimulation	C.080.000
stimulation of labor	C.080.001
stimulus	C.079.000
stimulus for labor	C.079.001
stochastic radiation effects	Э.029.002

SUR

stop	O.048.000
	O.049.000
stopping distance	П.131.006
storability	C.058.000
storage	П.001.000
strain	Д.017.000
strain concentration	K.047.004
straining	Д.018.000
straining rate	C.035.007
strap	Л.017.000
	П.075.000
straps of a safety belt	Л.017.001
stream	П.073.000
strength	П.123.000
strengthened isolation	И.010.004
stress	H.006.000
stress concentration	K.047.005
stress concentrator	H.005.000
stress level	H.007.000
stress state	C.056.005
strip	П.061.000
strip of way	П.061.001
structure	C.055.000
	C.087.000
structure generated noise	Ш.005.008
structurometry	C.088.000
structuroscopy	C.089.000
study	K.002.000
substance	B.006.000
substantiation	O.010.000
substantiation of standards	O.010.001
suction fire hose	P.047.001
sudden failure	O.055.001
suit	K.050.000
	O.024.000
sulphuric acid	K.017.002
super high-frequency radiation	И.005.009
supercooling	П.025.000
supercooling of organism	П.025.001
superheating	П.022.000
superheating of organism	П.022.001
supervision	H.004.000
supply	П.033.000
	O.003.000
support	O.003.000
	П.048.000
suppression	Л.007.000
surface	П.039.000
surface extinguishing installation	Y.016.014
surface fire retardance	O.019.002

SUR

survey	O.045.000
	O.012.000
survey of cylinders	O.045.001
survey of vessels	O.045.002
survivability	Ж.003.000
survivability function	B.004.001
sweep	B.061.000
switching-off	O.058.000
system	C.032.000
system grounding	3.008.002
system of fire prevention	C.032.029
system of fire protection	C.032.030
system of maintenance	C.032.033
service and repair	
system of respiratory	C.032.025
modes	
system of the active non-	C.032.023
destructive control	
system of the complex non-	C.032.026
destructive control	
systemic effect	Д.010.011

T

tacking	O.047.000
tank truck	A.012.000
target fireproof instruction	И.016.012
target instruction	И.016.011
task	P.001.000
technical and aesthetic	T.022.006
requirements	
technical diagnosis	Д.022.006
technical diagnostics	C.069.034
equipment	
	C.069.036
technical provision of labor	B.047.001
technical state inspection	K.046.006
technical state of object	C.056.017
technical state prediction	П.105.001
technical supervision	H.004.008
technique	M.016.000
	M.017.000
technological accessories	П.093.001
technological clothes	O.024.003
technological discipline	Д.028.002
technological microclimate	M.019.002
technological process	П.122.005
technological protection	3.016.008
temperature	T.003.000
temperature inflammation	П.079.009
limit	

TON

term	П.106.000
	C.070.000
terminal	П.130.000
termination	K.042.000
territory	T.005.000
test	П.103.000
	K.046.000
test equipment	C.069.035
test non-destructive system	C.032.028
test parameter	П.005.001
	П.005.002
test procedure	M.017.002
test system	C.032.027
test technical diagnosis	Д.022.005
testing	K.046.000
	И.031.000
tests	И.031.000
the end of brake application	K.042.001
the interbranch and branch	A.020.004
acts on protection of	
labor	
the specialized organization	O.038.005
on boilers	
thermal hazard of	O.030.012
production	
thermal non-destructive	K.046.019
testing	
thermal pollution of waters	3.006.008
thermal processing of a	O.011.002
sediment of waste water	
thermoconstant dust-	O.009.010
proofing equipment	
thermodynamic parameter	П.005.004
thoroughfare	Д.038.002
threat	У.005.000
threat of fire	У.005.001
three-shift mode of work	P.032.009
threshold fibrillation current	T.009.006
throughput	П.109.000
time	B.054.000
	П.106.000
time constant of charges	П.069.001
relaxation	
time lag	B.054.002
time to recovery	B.054.001
time-out	B.054.005
tiredness	У.021.000
toil	T.030.003
tolerance	Д.037.000
tone sound	Ш.005.009

TON

tongs	K.020.000
tool	И.018.000
	O.047.000
tool set	O.047.000
total braking time	B.054.007
total morbidity	3.001.001
touch	П.091.000
touch voltage	H.006.003
towage	Б.022.000
toxic substance	Б.006.020
	Б.006.022
toxicity	T.014.000
toxicology	T.011.000
toxicometry	T.012.000
toxin	T.013.000
	Я.001.000
track	П.131.000
trade	П.118.000
traffic	Д.003.000
	Д.003.001
traffic accident	П.111.001
traffic control	P.029.001
traffic control equipment	C.069.037
traffic flow	П.073.002
traffic hazard	O.030.006
traffic lane	П.061.001
traffic light	C.018.000
traffic regime	P.032.005
traffic safety	Б.005.002
traffic sign	3.020.001
traffic stop	O.049.003
traffic-controller	P.030.000
trafficway	Ч.003.002
trail	Ж.005.000
trailer	П.098.000
trailer truck	П.098.001
transformer	T.021.000
transient resistance	C.052.001
transmissibility	K.052.010
transmission	П.054.000
transmission device	П.089.002
transport	C.069.038
transportable fire extinguisher	O.021.005
trauma	T.018.000
traumatism	T.019.000
travelling switch	Б.060.004
treatment	O.011.000
tree	Г.019.000
trestle	П.046.000
trial pressure of the boiler	Д.001.004
tribosystem	T.026.000

UPP

troffer air outlet	C.017.000
truck loader	A.009.000
truck semi-trailer	П.062.001
truck-tractor	A.007.000
	T.034.000
trunk	M.001.000
trustworthiness	Д.039.000
tube	T.028.000
turbulent flow	П.073.003
two-phase contact	П.091.002
two-pole contact	П.091.001
type	Б.026.000
type of hazard of production	Б.026.002
type of production	Б.026.003
type of protection «е»	3.016.003
type of the nondestructive testing	Б.026.001

U

uathority department	У.010.000
ultrasound	У.006.000
ultraviolet radiation	И.005.010
unassisted fresh-air hose breathing apparatus	A.032.009
uncontaminated air	Б.039.003
uncontrollable zone	3.022.027
unified equipment of technical diagnosis	A.033.004
unified equipment of the control	A.033.003
unipolar contact	П.091.003
unit	A.014.000
	Б.017.000
	У.020.000
unit air heater	A.014.005
unit dehumidifier	A.014.003
unit humidifier	A.014.004
unitary air conditioner	K.039.005
unscheduled fireproof instruction	И.016.004
unscheduled instruction	И.016.003
unscheduled repair	P.036.003
unsufficiently treated return water	Б.033.004
up state	C.056.012
	P.003.000
up time	П.106.007
upper concentration limit of the explosive range	П.079.001

USA

usage	З.009.000
useful capacity of a breathing bag	B.032.001
useful life	P.039.000
	P.039.007
useful life period	П.029.001
useful lifetime	C.070.006

V

vacation	O.059.000
vacuum cleaner	П.132.000
value	3.021.000
	П.005.000
valve	K.018.000
variation	O.057.000
vehicle	C.069.005
	M.005.000
vehicle braking force	C.031.003
vehicle stability during brake application	Y.018.004
velocity	C.035.000
ventilating equipment	O.009.001
ventilation	B.002.000
vertical air conditioner	K.039.002
vessel	C.057.000
viability	Ж.003.000
vibration	B.013.000
vibration acceleration	B.024.000
vibration dampening	B.016.000
vibration damper	Д.011.001
vibration dependability	B.020.000
	H.003.001
vibration diagnostics	Д.021.001
vibration displacement	B.021.000
vibration generator	B.015.000
vibration isolation	B.019.000
vibration isolator	B.018.000
vibration protection	B.017.000
	3.016.002
vibration resistance	B.025.000
	Y.018.001
vibration security	B.014.000
vibration strength	B.022.000
	П.123.001
vibration velocity	B.023.000
vibration zone	3.022.012
victim	Ж.001.000
	П.071.000
victim from a fire	П.071.001
viscosity	B.068.000

WAT

visibility	B.027.000
	O.005.000
visibility distance	Д.002.001
visibility in driving direction	B.027.001
visibility of an obstacle	B.027.002
visibility of instrument panels	O.005.001
visible optical radiation	И.005.001
vision	3.024.000
visual acuity	O.050.001
visual inspection	K.046.002
visual perception	B.050.001
visual service line	K.030.001
vocational disablement	H.021.000
voltage	H.006.000
	H.006.008
voltage to earth	H.006.002
volume	O.018.000
volume extinguishing installation	Y.016.011

W

wall hydrant	K.054.001
wall-mounted air conditioner	K.039.007
warm period of year	П.029.004
warning signaling	C.029.002
washout	B.062.000
waste water	B.033.008
waste water composition norm	H.023.002
waste water discharge	C.014.002
waste water draining norm	H.023.001
waste water purification	O.068.006
waste water treatment	O.011.001
waste water treatment plant	C.074.005
water	B.033.000
water aeration	A.041.001
water body	O.017.001
water cadastre	K.003.001
water chlorination	X.008.001
water clarification	O.041.001
water clarifier	O.042.001
water demineralization	O.004.001
water drain	K.006.000
water exhauster truck	A.006.011
water extinguishing installation	Y.016.009
water fluorination	Ф.012.001

WAT

water monitoring	M.030.002
water pollutant	B.006.007
water protection	O.065.001
water purification	O.068.004
water purification plant	C.074.004
water quality	K.012.001
water quality check point	П.130.002
water quality control	P.029.002
water softening	Y.007.001
water supply	B.036.000
water treatment	B.035.000
water treatment plant	C.074.003
water-fire extinguisher	O.021.001
water-foam tender	A.006.002
water-proof electric equipment	Э.015.004
water-proof electrotechnical device	Y.020.007
water-proof electrotechnical product	И.004.004
water-protective complex	K.031.001
water-protective system	C.032.011
waters pollution	3.006.005
way	П.131.000
	Д.038.000
wear	И.007.000
wear intensity	И.019.004
wear process	И.006.000
wear rate	C.035.008
wear resistance	И.008.000
wear-out failure	O.055.002
weather-proof fire retardant agent	B.006.001
weight	T.035.000
weight of labor	T.035.001
welder	C.016.000
welding	C.015.000
welding works	P.001.017
well-being	Б.014.000
winch	Л.003.000
	Б.048.000
wind load	Н.002.001
windlass	Б.048.000
window air conditioner	K.039.009
wire	П.104.000
work	P.001.000
	T.030.000
work contract	Д.031.002
work incapacity	Н.021.000
work map	K.009.001
work mutilation	Y.002.001
worker	P.004.000

ZON

worker's seats	C.030.001
working area	П.063.010
working conditions	P.032.007
working earth	3.008.002
working grounding	3.008.002
working hours	T.031.000
working isolation	И.010.003
working method	M.016.003
working operation	O.032.003
working pose	П.053.001
working pressure of the boiler	Д.001.005
working process	П.122.006
working space	П.114.002
working stress	Н.006.007
working surface	П.039.002
working technical diagnosis	Д.022.004
working zone	3.022.033
working zone air	Б.039.001
workplace	M.010.007
works at height	P.001.014
workstation	M.010.008

X

X-radiation	И.005.008
-------------	-----------

Z

zebra crossing	П.028.001
zero point	T.017.002
zero protective conductor	П.104.002
zeroing	3.012.000
zone	3.022.000
	П.061.000
zone of acute action	3.022.010
zone of chronic action	3.022.016
zone of reach	3.022.005

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Міжнародні стандарти

1. **ІЕС 50(151):1978.** Международный электротехнический словарь. Глава 151: Электрические и магнитные устройства. Изменение 1 (1987). ТК 1. - 60 с.
2. **ІЕС 743-83.** Инструменты и оборудование, используемые для работ под напряжением. Термины и определения. - 64 с.

Міждержавні стандарти

3. **ГОСТ 1.0-85.** Государственная система стандартизации. Основные положения.
4. **ГОСТ 12.0.002-80.** Система стандартов безопасности труда. Термины и определения.
5. **ГОСТ 12.1.004-91.** Система стандартов безопасности труда. Пожарная безопасность. Общие требования.
6. **ГОСТ 12.1.005-88.** Система стандартов безопасности труда. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны.
7. **ГОСТ 12.1.007-76.** Система стандартов безопасности труда. Вредные вещества. Классификация и общие требования безопасности.
8. **ГОСТ 12.1.009-76.** Система стандартов безопасности труда. Электробезопасность. Термины и определения.
9. **ГОСТ 12.1.010-76.** Система стандартов безопасности труда. Взрывобезопасность. Общие требования.
10. **ГОСТ 12.1.011-78.** Система стандартов безопасности труда. Смеси взрывоопасные. Классификация и методы испытания.
11. **ГОСТ 12.1.012-90.** Система стандартов безопасности труда. Вибрация. Общие требования безопасности.
12. **ГОСТ 12.1.016-79.** Система стандартов безопасности труда. Воздух рабочей зоны. Требования к методикам измерения концентраций вредных веществ.
13. **ГОСТ 12.1.018-93.** Система стандартов безопасности труда. Пожаровзрывобезопасность статического электричества. Общие требования.
14. **ГОСТ 12.1.019-79.** Система стандартов безопасности труда. Электробезопасность. Общие требования и номенклатура видов защиты.
15. **ГОСТ 12.1.030-81.** Система стандартов безопасности труда. Электробезопасность. Защитное заземление. Зануление.

16. **ГОСТ 12.1.033-81.** Система стандартов безопасности труда. Пожарная безопасность. Термины и определения.
17. **ГОСТ 12.1.038-82.** Система стандартов безопасности труда. Электробезопасность. Предельно допустимые уровни напряжений прикосновения и токов.
18. **ГОСТ 12.1.044-89.** Система стандартов безопасности труда. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов. Номенклатура показателей и методы их определения.
19. **ГОСТ 12.2.020-76.** Система стандартов безопасности труда. Электрооборудование взрывозащищенное. Термины и определения. Классификация. Маркировка.
20. **ГОСТ 12.2.047-86.** Пожарная техника. Термины и определения.
21. **ГОСТ 12.4.001-80.** Система стандартов безопасности труда. Очки защитные. Термины и определения.
22. **ГОСТ 12.4.026-76.** Система стандартов безопасности труда. Цвета сигнальные и знаки безопасности.
23. **ГОСТ 12.4.059-89.** Система стандартов безопасности труда. Строительство. Ограждения предохранительные инвентарные. Общие технические условия.
24. **ГОСТ 12.4.061-88.** Система стандартов безопасности труда. Метод определения работоспособности человека в средствах индивидуальной защиты.
25. **ГОСТ 12.4.089-86.** Система стандартов безопасности труда. Строительство. Пояса предохранительные. Общие технические требования.
26. **ГОСТ 12.4.107-82.** Система стандартов безопасности труда. Строительство. Канаты страховочные. Общие технические требования.
27. **ГОСТ 12.4.113-82.** Система стандартов безопасности труда. Работы учебные лабораторные. Общие требования безопасности.
28. **ГОСТ 12.4.124-83.** Система стандартов безопасности труда. Средства защиты от статического электричества. Общие технические требования.
29. **ГОСТ 12.4.125-83.** Система стандартов безопасности труда. Средства коллективной защиты работающих от воздействия механических факторов. Классификация.
30. **ГОСТ 15467-79.** Управление качеством продукции. Основные понятия. Термины и определения.
31. **ГОСТ 16504-81.** Система государственных испытаний продукции. Испытания и контроль качества продукции. Основные термины и определения.
32. **ГОСТ 17.0.0.01-76.** Система стандартов в области охраны природы и улучшения использования природных ресурсов. Основные поло-

ження.

33. **ГОСТ 17.1.1.01-77.** Охрана природы. Гидросфера. Использование и охрана вод. Основные термины и определения.
34. **ГОСТ 17.2.1.04-77.** Охрана природы. Атмосфера. Источники и метеорологические факторы загрязнения. Промышленные выбросы. Термины и определения.
35. **ГОСТ 17703-72.** Аппараты электрические коммутационные. Основные понятия, термины и определения.
36. **ГОСТ 18311-80.** Изделия электротехнические. Термины и определения основных понятий.
37. **ГОСТ 18322-78.** Система технического обслуживания и ремонта техники. Термины и определения.
38. **ГОСТ 18728-73.** Система стандартов безопасности труда. Средства индивидуальной защиты рук от вибрации. Метод определения эффективности.
39. **ГОСТ 19185-73.** Гидротехника. Основные понятия. Термины и определения.
40. **ГОСТ 19465-74.** Покрытия полимерные защитные для улучшения радиационной обстановки. Термины и определения.
41. **ГОСТ 19919-74.** Контроль автоматизированный технического состояния изделий авиационной техники. Термины и определения.
42. **ГОСТ 2.101-68.** ЕСКД. Виды изделий.
43. **ГОСТ 2.102-68.** ЕСКД. Виды и комплектность конструкторских документов.
44. **ГОСТ 2.601-95.** ЕСКД. Эксплуатационные документы.
45. **ГОСТ 20286-90.** Загрязнение радиоактивное и дезактивация. Термины и определения.
46. **ГОСТ 20509-75.** Оборудование медицинское дезинфекционное. Камеры. Кипятильники. Термины и определения.
47. **ГОСТ 21515-76.** Материалы диэлектрические. Термины и определения.
48. **ГОСТ 23255-78.** Средства индивидуальной защиты рук от радиоактивных веществ. Термины и определения.
49. **ГОСТ 23829-85.** Контроль неразрушающий акустический. Термины и определения.
50. **ГОСТ 24258-88.** Средства подмазывания. Классификация и общие технические требования.
51. **ГОСТ 24289-80.** Контроль неразрушающий вихретоковый. Термины и определения.
52. **ГОСТ 24450-80.** Контроль неразрушающий магнитный. Термины и определения.
53. **ГОСТ 24521-80.** Контроль неразрушающий оптический. Термины и

- определения.
54. **ГОСТ 25150-82.** Канализация. Термины и определения.
55. **ГОСТ 25151-82.** Водоснабжение. Термины и определения.
56. **ГОСТ 25313-82.** Контроль неразрушающий радиоволновой. Термины и определения.
57. **ГОСТ 25314-82.** Контроль неразрушающий тепловой. Термины и определения.
58. **ГОСТ 25315-82.** Контроль неразрушающий электрический. Термины и определения.
59. **ГОСТ 25861-83.** Машины вычислительные и системы обработки данных. Требования электрической и механической безопасности и методы испытаний.
60. **ГОСТ 25866-83.** Эксплуатация техники. Термины и определения.
61. **ГОСТ 2601-84.** Сварка металлов. Термины и определения основных понятий.
62. **ГОСТ 27.002-89.** Надежность в технике. Основные понятия, термины и определения.
63. **ГОСТ 27065-86.** Качество вод. Термины и определения.
64. **ГОСТ 34.003-90.** Информационная технология. Комплекс стандартов на автоматизированные системы. Автоматизированные системы. Термины и определения.

Державні стандарти України

65. **ДСТУ 1.0-93.** Державна система стандартизації України. Основні положення.
66. **ДСТУ 2156-93.** Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення.
67. **ДСТУ 2224-93.** Газовизначники хімічні. Терміни та визначення.
68. **ДСТУ 2226-93.** Автоматизовані системи. Терміни та визначення.
69. **ДСТУ 2227-93.** Системи оброблення інформації. Автоматизована установа. Терміни та визначення.
70. **ДСТУ 2231-93.** Системи оброблення інформації. Інтерфейс між обчислювальною машиною і технічним процесом. Терміни та визначення.
71. **ДСТУ 2264-93.** Обладнання для кондиціонування повітря та вентиляції. Терміни та визначення.
72. **ДСТУ 2267-93.** Вироби електротехнічні. Терміни та визначення.
73. **ДСТУ 2272-93.** Система стандартів безпеки праці. Пожежна безпека. Терміни та визначення.
74. **ДСТУ 2273-93.** Система стандартів безпеки праці. Пожежна техні-

- ка. Терміни та визначення.
75. **ДСТУ 2293-93.** Система стандартів безпеки праці. Охорона праці. Терміни та визначення.
76. **ДСТУ 2299-93.** Засоби індивідуального захисту органів дихання. Терміни та визначення.
77. **ДСТУ 2300-93.** Вібрація. Терміни та визначення.
78. **ДСТУ 2325-93.** Шум. Терміни та визначення.
79. **ДСТУ 2357-94.** Вироби електронної техніки. Гігієна електронна. Терміни та визначення.
80. **ДСТУ 2389-94.** Технічне діагностування та контроль технічного стану. Терміни та визначення.
81. **ДСТУ 2391-94.** Система технологічної документації. Терміни та визначення.
82. **ДСТУ 2410-94.** Машини технологічні. Основні поняття і циклограми. Терміни та визначення.
83. **ДСТУ 2429-94.** Система "людина-машина". Ергономічні та техніко-естетичні вимоги. Терміни та визначення.
84. **ДСТУ 2444-94.** Розрахунки та випробування на міцність. Опір втомі. Терміни та визначення.
85. **ДСТУ 2462-94.** Сертифікація. Основні поняття. Терміни та визначення.
86. **ДСТУ 2569-94.** Водопостачання і каналізація. Терміни та визначення.
87. **ДСТУ 2634-94.** Вироби електронної техніки. Методи оцінювання відповідності вимогам до надійності.
88. **ДСТУ 2668-94.** Системи оброблення інформації. Безвідмовність, обслуговування та готовність. Терміни та визначення.
89. **ДСТУ 2823-94.** Зносостійкість виробів. Тертя, зношування та мащення. Терміни та визначення.
90. **ДСТУ 2825-94.** Розрахунки та випробування на міцність. Терміни та визначення основних понять.
91. **ДСТУ 2843-94.** Електротехніка. Основні поняття. Терміни та визначення.
92. **ДСТУ 2848-94.** Апарати електричні комутаційні. Основні поняття. Терміни та визначення.
93. **ДСТУ 2860-94.** Надійність техніки. Терміни та визначення.
94. **ДСТУ 2865-94.** Контроль неруйнівний. Терміни та визначення.
95. **ДСТУ 2866-94.** Контроль неруйнівний електричний. Терміни та визначення.
96. **ДСТУ 2873-94.** Системи оброблення інформації. Програмування. Терміни та визначення.
97. **ДСТУ 2886-94.** Автотранспортні засоби. Гальмівні властивості. Терміни та визначення.

98. **ДСТУ 2919-94.** Автотранспортні засоби. Гальмівні системи. Терміни та визначення.
99. **ДСТУ 2935-94.** Безпека дорожнього руху. Терміни та визначення.
100. **ДСТУ 2938-94.** Системи оброблення інформації. Основні поняття. Терміни та визначення.
101. **ДСТУ 2941-94.** Системи оброблення інформації. Розроблення систем. Терміни та визначення.
102. **ДСТУ 2942-94.** Автотранспортні засоби. Тягово-швидкісні властивості та паливна економічність. Терміни та визначення.
103. **ДСТУ 2960-94.** Організація промислового виробництва. Основні поняття. Терміни та визначення.
104. **ДСТУ 2977-95.** Радіозавади індустрійні. Терміни та визначення.
105. **ДСТУ 2984-95.** Засоби транспортні дорожні. Типи. Терміни та визначення.
106. **ДСТУ 3021-95.** Випробування і контроль якості продукції. Терміни та визначення.
107. **ДСТУ 3038-95.** Гігієна. Терміни та визначення основних понять.
108. **ДСТУ 3041-95.** Система стандартів у галузі охорони навколишнього середовища та раціонального використання ресурсів. Гідросфера. Використання і охорона води. Терміни та визначення.
109. **ДСТУ 3138-95.** Організація промислового виробництва. Праця та заробітна плата. Терміни та визначення.
110. **ДСТУ 3278-95.** Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Основні терміни та визначення.
111. **ДСТУ 3312-96.** Трубоукладачі. Терміни та визначення.
112. **ДСТУ 3321-96.** Системи конструкторської документації. Терміни та визначення основних понять.

Збірники стандартизованих та рекомендованих термінів

113. Безопасность труда, санитария и гигиена. Терминология: Справочное пособие.- М.: Изд-во стандартов, 1990.- 173 с. - (Вып. 5).
114. Качество продукции, испытания, сертификация. Терминология: Справочное пособие. - М.: Издательство стандартов, 1989. - 144 с. - (Вып. 4).
115. Терминология системы разработки и постановки продукции на производство: Справочник / А.А. Ваксман, А.Л. Теркель, А.А. Зенков и др.- М.: Изд-во стандартов, 1985.- 56 с.
116. Электронная техника и радиоэлектроника. Терминология: Справочное пособие.- М.: Изд-во стандартов, 1991.- 168 с. - (Вып. 9).

117. Электротехника. Терминология: Справочное пособие. - М.: Изд-во стандартов, 1989. - 343 с. - (Вып. 3).

**Законодавчі акти, міжгалузеві та галузеві
нормативні документи**

118. **БЕН А.2.1-00018201.01-96.** Система контролю екологічного стану об'єктів нафтогазового комплексу. Загальні вимоги / Затв. нак. Держнафтогазпрому України від 04.11.96 N 191.
119. **ДБН А.2.2.-1-95.** Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування.
120. **ДНАОП 0.00-1.07-94.** Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 18.10.94 N 104.
121. **ДНАОП 0.00-1.08-94.** Правила будови і безпечної експлуатації парових и водогрійних котлів / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 26.05.94 N 51.
122. **ДНАОП 0.00-1.17-92.** Єдині правила безпеки при вибухових роботах / Затв. Держгіртехнаглядом України від 25.03.92. Зміни від 31.03.94 нак. N 28, від 01.01.97 нак. N 171 Держнаглядохоронпраці.
123. **ДНАОП 0.00-1.20-90.** Правила безопасности в газовом хозяйстве / Утв. пост. Госпроматомнадзора СССР от 26.12.90 N 3.
124. **ДНАОП 0.00-1.21-98.** Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 09.01.98 N 4.
125. **ДНАОП 0.00-1.29-97.** Правила захисту від статичної електрики / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 22.04.97 N 103.
126. **ДНАОП 0.00-4.01-93.** Положення про державний комітет України по нагляду за охороною праці / Затв. постанов КМ України від 04.05.93 N 328.
127. **ДНАОП 0.00-4.03-93.** Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях / Затв. пост. КМ України від 10.08.93 N 623. Зміни від 23.02.94 пост. N 97.
128. **ДНАОП 0.00-4.04-93.** Положення про порядок накладання штрафів на підприємства, установи і організації за порушення нормативних актів про охорону праці / Затв. пост. КМ України від 17.09.93 N 754.
129. **ДНАОП 0.00-4.09-93.** Типове положення про комісію з питань охо-

- рони праці підприємства / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 03.08.93 N 72. Зміни від 03.02.94 N 8.
130. **ДНАОП 0.00-4.10-93.** Типове положення про професійні вогнізовані аварійно-рятувальні формування / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці від 29.12.93 N 138.
131. **ДНАОП 0.00-4.11-93.** Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 28.12.93 N 135.
132. **ДНАОП 0.00-4.12-94.** Типове положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 04.04.94 N 30.
133. **ДНАОП 0.00-4.15-98.** Положення про розробку інструкцій з охорони праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 29.01.98 N 9.
134. **ДНАОП 0.00-4.21-93.** Типове положення про службу охорони праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 03.08.93 N 73. Зміни від 17.05.96 нак. N 82 Держнаглядохоронпраці України.
135. **ДНАОП 0.00-4.24-94.** Положення про навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з важкими роботами і роботами з шкідливими або небезпечними умовами праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 30.12.94 N 130.
136. **ДНАОП 0.00-4.25-93.** Типове положення про територіальне управління Державного комітету України по нагляду за охороною праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 16.11.93 N 117.
137. **ДНАОП 0.00-4.26-96.** Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 29.10.96 N 170.
138. **ДНАОП 0.00-5.11-85.** Типовая инструкция по организации безопасного ведения газоопасных работ / Утв. Госгортехнадзором СССР от 20.02.85.
139. **ДНАОП 0.00-5.12-74.** Типовая инструкция по организации безопасного ведения огневых работ на взрывоопасных и взрывопожароопасных объектах / Утв. Госгортехнадзором СССР от 07.05.74.
140. **ДНАОП 0.00-5.17-94.** Інструкція щодо застосування Положення про порядок накладання штрафів на підприємства, установи і організації за порушення нормативних актів про охорону праці / Затв.нак. Держнаглядохоронпраці України від 25.07.94 N 71а.
141. **ДНАОП 0.00-6.02-93.** Спільні рекомендації державних органів і

профспілок щодо формування розділу "Охорона праці" у колективному договорі (угоді, трудовому договорі) / Затв. Держнаглядохоронпраці, Мінпраці, ФПУ від 26.11.93.

142. **ДНАОП 0.00-8.01-93.** Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 11.10.93 N 94.
143. **ДНАОП 0.00-8.02-93.** Перелік робіт з підвищеною небезпекою / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 30.11.93 N 123.
144. **ДНАОП 0.00-8.03-93.** Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 21.12.93 N 132.
145. **ДНАОП 0.00-8.05-94.** Єдина державна система показників обліку умов та безпеки праці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 31.03.94 N 27.
146. **ДНАОП 0.00-8.09-95.** Порядок організації державного нагляду за охороною праці в системі Держнаглядохоронпраці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 31.05.95 N 82.
147. **ДНАОП 0.03-1.06-73.** Санитарные правила при сварке, наплавке и резании металлов N 1009-73 / Минздрав СССР.
148. **ДНАОП 0.03-1.21-79.** Санитарные правила проектирования оборудования, эксплуатации и содержания предприятий, которые изготовляют ртуть N 2116-79 / Минздрав СССР.
149. **ДНАОП 0.03-1.43-88.** Санитарные правила при работе со ртутью, ее соединениями и приборами с ртутным наполнением N 4607-88 / Минздрав СССР.
150. **ДНАОП 0.03-1.72-87.** Основные санитарные правила работы с радиоактивными веществами и другими источниками ионизирующего излучения ОСП 72/87 N 4422-87 / Минздрав СССР.
151. **ДНАОП 0.03-3.03-77.** Санитарные нормы и правила при работе на промышленных ультразвуковых приборах N 1733-77 / Минздрав СССР.
152. **ДНАОП 0.03-3.05-77.** Санитарно-гигиенические нормы допустимой напряженности электростатического поля N 1757-77 / Минздрав СССР.
153. **ДНАОП 0.03-3.06-80.** Санитарно-гигиенические нормы допустимых уровней ионизации воздуха производственных и общественных помещений N 2152-80 / Минздрав СССР.
154. **ДНАОП 0.03-3.07-80.** Гигиенические нормы инфразвука на рабочих местах N 2274-80 / Минздрав СССР.
155. **ДНАОП 0.03-3.08-80.** Санитарные нормы и правила при работе с оборудованием, создающим ультразвук, который передается кон-

- тактним путем на руки работающих N 2282-80 / Минздрав СССР.
156. **ДНАОП 0.03-3.11-84.** Санитарные нормы и правила при работе с машинами и оборудованием, создающими локальную вибрацию, которая передается на руки работающих N 3041-84 / Минздрав СССР.
157. **ДНАОП 0.03-3.12-84.** Санитарные нормы вибрации рабочих мест N 3044-84 / Минздрав СССР.
158. **ДНАОП 0.03-3.13-85.** Предельно допустимые уровни магнитных полей частот 50 Гц N 3206-85 / Минздрав СССР.
159. **ДНАОП 0.03-3.14-85.** Санитарные нормы допустимых уровней шума на рабочих местах N 3223-85 / Минздрав СССР.
160. **ДНАОП 0.03-3.15-86.** Санитарные нормы микроклимата производственных помещений N 4088-86 / Минздрав СССР.
161. **ДНАОП 0.03-3.16-86.** Предельно допустимые уровни (ПДУ) воздействия электрических полей частот от 0,06 МГц до 30,0 МГц N 4131-86 / Минздрав СССР.
162. **ДНАОП 0.03-3.17-88.** Санитарные нормы ультрафиолетового излучения в производственных помещениях N 4557-88 / Минздрав СССР.
163. **ДНАОП 0.03-3.18-88.** Временные санитарные нормы и правила для работников вычислительных центров N 4559-88 / Минздрав СССР.
164. **ДНАОП 0.03-3.20-90.** Ориентировочно безопасные уровни воздействия (ОБУВ) вредных веществ в воздухе рабочей зоны N 5203-90 / Минздрав СССР.
165. **ДНАОП 0.03-3.21-91.** Санитарные нормы и правила выполнения работ в условиях воздействия электрических полей промышленной частоты (50 Гц) N 5802-91 / Минздрав СССР.
166. **ДНАОП 0.03-3.24-87.** Нормы радиационной безопасности НРБ-76/87 N 4392-87 / Минздрав СССР.
167. **ДНАОП 0.03-3.28-93.** Граничні норми підймання і переміщення важких речей жінками / Затв. нак. Мінохорониздоров'я України від 10.12.93 N 241.
168. **ДНАОП 0.03-3.29-96.** Граничні норми підймання і переміщення важких речей неповнолітніми / Затв. нак. Мінохорониздоров'я України від 22.03.96 N 59.
169. **ДНАОП 0.03-3.30-96.** Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань / Затв. нак. Мінохорониздоров'я України від 01.08.96 N 239.
170. **ДНАОП 0.03-4.02-94.** Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій / Затв. наказом Мінохорониздоров'я України від 31.03.94 N 45.

171. **ДНАОП 0.03-8.06-94.** Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі / Затв. нак. Мінохорониздоров'я України від 23.09.94 N 263/121.
172. **ДНАОП 0.03-8.07-94.** Перелік важких робіт і робіт з шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх / Затв. нак. Мінохорониздоров'я Укр. від 31.03.94 N 46.
173. **ДНАОП 0.03-8.08-93.** Перелік важких робіт і робіт з шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок / Затв.нак. Мінохорониздоров'я України від 29.12.93 N 256.
174. **ДНАОП 0.05-1.02-93.** Правила відшкодування власником підприємства, установи і організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків / Затв. пост. КМ України від 23.06.93 N 472.
175. **ДНАОП 0.05-3.03-81.** Типовые отраслевые нормы бесплатной выдачи спецодежды, спецобуви и других средств индивидуальной защиты рабочим и служащим сквозных профессий и должностей всех отраслей народного хозяйства и отдельных производств / Утв. Госкомтруда СССР от 12.02.81 пост. N 47/П-2. Изм. От 21.08.85 пост. N 289/П-8, от 06.11.86 пост. N 476/П-12.
176. **ДНАОП 0.05-4.03-97.** Типове положення про кабінет охорони праці / Затв. нак. Держкомохоронпраці України від 18.07.97 N 191.
177. **ДНАОП 0.05-8.04-92.** Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці / Затв. пост. КМ України від 01.08.92 N 442.
178. Державний реєстр міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці (Реєстр ДНАОП). Друга редакція (за станом на 10.04.98) / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 21.04.98 N 64.
179. Єдина система управління охороною праці в нафтогазовій промисловості / Затв. Держнафтогазпром України від 16.05.96 N 76.
180. **Закон України "Про відпустки".**
181. **Закон України "Про дорожній рух".**
182. **Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення".**
183. **Закон України "Про колективні договори і угоди".**
184. **Закон України "Про охорону праці".**
185. **Закон України "Про пенсійне забезпечення".**
186. **Закон України "Про пожежну безпеку".**
187. Законодавство України про охорону праці (у 4-х томах). - К.; т. 1 -

- 558 с.; т. 2 - 384 с.; т. 3 - 576 с.; т. 4 - 384 с.
188. Квалификационный справочник должностей руководителей, специалистов и служащих / Госкомтруд СССР.
189. **Кодекс законів про працю України** (за станом на 15 січня 1997 року).
190. **НАОП 1.1.10-1.04-85.** Правила безопасности при работе с инструментом и приспособлениями / Утв. Минэнерго СССР от 30.04.85..
191. **НАОП 1.1.21-1.01-74.** Правила безопасности в нефтегазодобывающей промышленности / Утв. Госгортехнадзором СССР от 31.01.74.
192. **НАОП 1.1.21-1.12-72.** Правила пожарной безопасности во время проведения сварочных и других огневых работ на объектах Миннефтехимпрома СССР / Утв. Миннефтехимпромом СССР от 29.12.72.
193. **НАОП 1.1.21-5.07-79.** Инструкция по составлению планов ликвидации возможных отказов (аварий) на магистральных газопроводах / Утв. Миннефтепромом СССР от 24.10.79.
194. **НАОП 1.1.21-5.09-74.** Типовая инструкция о порядке проведения сварочных и других огневых работ на взрывоопасных и пожароопасных объектах нефтяной промышленности / Утв. Миннефтепромом СССР.
195. **НАОП 1.1.23-1.01-88.** Правила технической эксплуатации магистральных газопроводов / Утв. Мингазпромом СССР от 22.03.88.
196. **НАОП 1.1.23-1.03-84.** Правила безопасности при эксплуатации магистральных газопроводов / Утв. Мингазпромом СССР от 16.03.84.
197. **НАОП 1.1.23-1.16-79.** Правила охраны магистральных газопроводов / Утв. Советом Министров СССР от 12.04.79.
198. **НАОП 1.1.23-5.06-88.** Типовая инструкция по безопасности ведения огневых работ на газовых объектах Мингазпрома СССР / Утв. Мингазпромом СССР от 03.08.88.
199. Наказ АТ "Укргазпром" N 90 від 17.04.96 "Про створення системи повідомлень та обліку інформації про надзвичайні події".
200. **ОНТП-24-86.** Определение категорий помещений и зданий по взрывопожарной и пожарной опасности / МВД СССР.
201. Основні положення по розробці відомчих будівельних норм нафтогазового комплексу України / Затв. Держкомнафтогазом України від 24.12.93.
202. **ОСТ 51.81-82.** Охрана труда в газовой промышленности. Основные термины и определения / Утв. Мингазпромом СССР.

- 203. **ПУЭ.** Правила устройства электроустановок / Минэнерго СССР. - 6-е изд., перераб. и доп. - М.: Энергоатомиздат, 1985. - 640 с.
- 204. Положення про безпечні для користувача умови експлуатації персональних комп'ютерів. - Х.: ЦЕБОПнафтогаз, 1995.
- 205. Положення про комісію з безпеки дорожнього руху підприємств, установ та організацій України / Затв. нак. Мінтранспорту України від 23.02.94 N 80.
- 206. **Правила дорожнього руху.** Офіційне видання з доповненнями, змінами та системою штрафів за станом на 1 листопада 1997 р. / Затв. пост. КМ України від 31.12.93 N 1094. - К.: "А.С.К.", 1997. - 80 с.
- 207. **Правила обліку дорожньо-транспортних пригод** / Затв. пост. КМ України від 03.08.93 N 595.
- 208. **Правила обліку пожеж** / Затв. пост. КМ України від 26.07.94 N 504.
- 209. **Правила пожежної безпеки в Україні** / Введено в дію наказом МВС України від 22.06.95 N 400.
- 210. **Правила пожежної безпеки в газовій промисловості України** / Затв. нак. АТ "Укргазпром" від 12.02.97 N 57.
- 211. Правила технической эксплуатации электроустановок потребителей / Главгосэнергонадзор Минэнерго СССР.
- 212. **Р 50-026-94.** Вибір номенклатури показників, які підлягають обов'язковому включенню до нормативних документів для забезпечення безпеки продукції.
- 213. **РД 50-34.698-90.** Автоматизированные системы. Требования к содержанию документов.
- 214. **СНиП 2.04.05-86.** Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха.
- 215. **СНиП 2.05.06-85.** Магистральные трубопроводы.
- 216. **СНиП 3.01.01-85.** Организация строительного производства.
- 217. **СНиП 3.05.05-84.** Технологическое оборудование и технологические трубопроводы.
- 218. **СНиП 3.05.06-85.** Электротехнические устройства.
- 219. **СНиП 3.05.07-85.** Системы автоматизации.
- 220. **СНиП II-4-79.** Нормы проектирования. Естественное и искусственное освещение.
- 221. **СНиП III-4-80.** Техника безопасности в строительстве.
- 222. **СНиП III-42-80.** Правила производства и приемки работ. Магистральные трубопроводы.
- 223. Список виробництв, робіт, професій і посад працівників, робота яких пов'язана з підвищеним нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням або виконується в особливих природних геог-

- рафічних і геологічних умовах та умовах підвищеного ризику для здоров'я / Затв. пост. КМ України від 17.11.97 N 1290.
224. Список виробництв, цехів, професій і посад із шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість працівників на роботах в яких дає право на щорічну додаткову відпустку / Затв. пост. КМ України від 17.11.97 N 1290.
225. Типове положення про державну інспекцію охорони праці Держнаглядохоронпраці / Затв. нак. Держнаглядохоронпраці України від 19.07.95 N 92.
226. Типове положення про спеціальне навчання інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України / Затв. нак. МВС України від 17.11.1994 N 628.

Енциклопедії та енциклопедичні словники

227. Большая Советская энциклопедия: в 30-ти т.- М.: Сов. энциклопедия, 1969-1975. - т. 1 - т. 30.
228. Большой энциклопедический словарь: в 2-х томах. Гл. ред. А.М. Прохоров. М.: Сов. энциклопедия, 1991. - т. 1 - т. 2.
229. Краткая медицинская энциклопедия: в 3-х томах. АМН СССР. Гл. ред. Б.В.Петровский, 2-е изд. - М.: Сов. энциклопедия, 1973. - т. 1 - т. 3.
230. Политехнический словарь / Гл. ред. И.И. Артоболевский. - М.: Сов. Энциклопедия, 1976. - 608 с.
231. Физический энциклопедический словарь. / Гл. ред. А.М. Прохоров.- М.: Сов. Энциклопедия, 1984.- 944 с.
232. Химический энциклопедический словарь. Гл. ред. И.Л. Кнунянц. - М.: Сов. Энциклопедия, 1983. - 729 с.
233. Энциклопедический словарь бизнесмена. Свыше 5000 статей (русс., англ., нем., фр., польск.): Менеджмент, маркетинг, информатика / Под общ. ред. М.И.Молдованова. - К.: Техніка, 1993. - 856 с.

Тлумачні словники

234. Борковский А.Б. Англо-русский словарь по программированию и информатике (с толкованиями).- М.: Моск. Междунар. шк. переводчиков, 1992.- 335 с.
235. Брюханов А.В., Пустовалов Г.Е., Рыдник В.И. Толковый физический словарь. Основные термины: около 3600 терминов.- М.: Рус. яз., 1988.- 232 с.

- 236. Горохов П.К. Толковый словарь по радиоэлектронике. Основные термины: около 6000 терминов - М.: Рус.яз., 1993. - 246 с.
- 237. Деньгуб В.М., Смирнов В.Г. Единицы физических величин. Словарь-справочник.- М.: Изд-во стандартов, 1990.- 240 с.
- 238. Заморин А.П., Марков А.С. Толковый словарь по вычислительной технике и программированию. Основные термины: около 3000 терминов / Под. ред. М.Р. Шура-Бура.- М.: Рус. яз., 1988.- 221 с.
- 239. Корнеева Т.В. Толковый словарь по метрологии, измерительной технике и управлению качеством. Основные термины: около 7000 терминов.- М.: Рус.яз., 1990.- 464 с.
- 240. Кукарін О.Б., Саган С.А., Шестаков В.Л. Терміни з автоматизації виробничих процесів: Словник.- К.: Вища шк., 1992.- 156 с.
- 241. Лозанский В.Р. Словник нормативних термінів і визначень у галузі охорони і використання вод. - Харків, УкрНЦОВ, 1992.- 93 с.
- 242. Макарова В.Ф. Терминологический словарь по эргономике / НИИ гос. Патент. экс.- М.: НПО "Поиск", 1992.- 23 с.
- 243. Ожегов С.И. Словарь русского языка.- М.: Рус. яз., 1986.- 797 с.
- 244. Першиков В.И., Савинков В.М. Толковый словарь по информатике.- М.: Финансы и статистика, 1991.- 543 с.
- 245. Глумачний словник-довідник з автоматизації, телемеханізації та використання обчислювальної техніки для працівників газової промисловості. Основні терміни: близько 4000 термінів. - Харків, 1997. - 536 с.
- 246. Толковый словарь по химии и химической технологии. Основные термины. С.М. Баринов, Б.Е. Восторгов, Л.Я. Герберг и др.; Под ред. Ю.А. Лебедева. М.: Рус. яз., 1987.- 528 с.

Словники та довідники української мови

- 247. Антоненко-Давидович Б.Д. Як ми говоримо. - К.: Вид. дім "KM Academia", 1994. - 254 с.
- 248. Бурячок А.А. Орфографічний словник української мови: близько 35 тис. слів. - К.: Наук. думка, 1995. - 400 с.
- 249. Головащук С.Т. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. К.: Вища шк., 1995. - 319 с.
- 250. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису / За ред. В.М. Русанівського. - К.: Наук. Думка, 1979. - 344 с.
- 251. Орфографічний словник української мови: близько 114000 слів / Уклад.: С.І. Головащук, Т.В. Зайцева, І.С. Назарова та ін. За ред. С.І. Головащука і В.М. Русанівського. - К.: Наук. думка, 1975. - 856 с.

- 252. Пономарів О.Д. Фонема Г та Г'. Словник і коментар. - К.: Видавничий центр "Просвіта", 1997. - 40 с.
- 253. Словник скорочень в українській мові: понад 21000 скорочень / Уклад.: Н.Д. Гула, В.В. Жайворонок, Л.П. Жарова та ін. За ред. Л.С. Паламарчука. - К.: Вища шк. Головне вид-во, 1988. - 512 с.
- 254. Словник труднощів української мови: біля 15000 слів / Д.Г. Гринчишин, А.О. Капелюшний, О.М. Пазак та ін.; За ред. С.Я. Єрмоленко. - К.: Рад. шк., 1989. - 336 с.
- 255. Словник української мови: в 11-ти т. / Ред. кол. І.К.Білодід та ін. - К.: Наук. думка, 1970-1980.- т. 1 - т. 11.
- 256. Український орфографічний словник /За ред. проф. А.О. Свашенко. - Х.: Прапор, 1997. - 845 с. (Серія "Від А до Я")
- 257. Український правопис. - 5-те вид. - К.: Наук. думка, 1996. - 240 с.
- 258. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник / За ред. О.Д. Пономаріва. - К.: Либідь, 1996. - 320 с.
- 259. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 1997. - 254 с.

Словники та довідники російської мови

- 260. Букчина Б.З., Калакуцкая Л.П. Слитно или раздельно?: Около 82000 слов. - М.: Рус. яз., 1982. - 879 с.
- 261. Краткий справочник по современному русскому языку / Л.Л. Касаткин, Е.В. Клобунов, П.А. Лекант; Под ред. П.А. Леканта. - М.: Высш. шк., 1991. - 383 с.
- 262. Орфографический словарь русского языка / Под ред. С.И. Ожегова и А.Б. Шاپиро. - М.: ГИИНС, 1959. - 1259 с.
- 263. Розенталь Д.Э. Управление в русском языке. Словарь-справочник. - М.: Книга, 1986. - 304 с.
- 264. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь трудностей русского языка: Около 30000 слов. - М.: Рус. яз., 1986. - 704 с.

Словники та довідники англійської мови

- 265. Хорнби А.С. Толковый словарь современного английского языка для продвинутого этапа: Специальное издание для СССР. - М.: Рус. яз., 1982. - Т. 1 - 544 с.; Т. 2 - 520 с.

**Словники іншомовних слів та
інтернаціональних терміноелементів**

266. Гнатишена І.М., Кияк Т.Р. Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження у сучасній термінології. - К.: Вид. дім "KM Academia", 1996. - 103 с.
267. Словарь иностранных слов.- М.: Рус. яз., 1987.- 608 с.
268. Словник іншомовних слів / За ред. акад. О.С.Мельничука.- К.: Гол. ред. УРЕ, 1985.- 966 с.

Праці з термінознавства

269. **КНД 50-011-93.** Основні положення та порядок розробки стандартів на терміни та визначення.
270. Кияк Т., Іваницький Р. Прагматичні аспекти формування багатомовних тлумачних термінологічних словників // Науково-технічне слово, 1994. - N 1 (3). - С. 59-68.
271. Краткое методическое пособие по разработке и упорядочению научно-технической терминологии / АН СССР. Ком. научн.-техн. термин. Сост.: С.И. Коршунов, Г.Г. Самбулова. - М.: Наука, 1979. - 126 с.
272. Крыжановская А.В., Симоненко Л.А. Актуальные проблемы упорядочения научной терминологии. - К.: Наук. думка, 1987. - 164 с.
273. Моргонюк В.С. Зауваження щодо опрацювання державних стандартів з науково-технічної термінології / АН України, Ін-т проблем міцності: Препр. - К., 1993. - 32 с.
274. Перхач В. Про засади відродження та розвитку української науково-технічної мови // Науково-технічне слово, 1993. - N 1 (2). - С. 85-96.
275. Перхач В., Іванків Б. Дія-діяння // Науково-технічне слово, 1995. - N 1 (4). - С. 88-118.
276. Перхач В., Іванків Б. Літери й фонемі-суперечності та відповідності // Науково-технічне слово, 1995. - N 1 (4). С. 68-87.
277. Пропозиції щодо вдосконалення укр. наук.-техн. термінології. Додаток до Ухвали першої Міжнар. наук. конф. "Проблеми укр. наук.-техн. Термінології" // Науково-технічне слово, 1993.-N1(2).-С.12-16.
278. Тези доповідей 1-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології". - Львів: Атлас, 1992. - 236 с.
279. Тези доповідей 4-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології". - Львів: Вид-во ДУ

- "Львівська політехніка", 1996. - 270 с.
280. Україномовне програмне забезпечення. Матеріали 4-ї та 5-ї Міжнародних наук.-техн. конференцій "УкрСофт" (Львів, 1994, 1995). Каталог україномовних програмних засобів. - Львів: СП "Бак", 1995. - 264 с.
281. Ухвала 3-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української науково-технічної термінології" // Науково-технічне слово, 1995. - N 1 (4). - С. 14-17.

Російсько-українські та українсько-російські словники

282. Вакуленко М.О. Російсько-український словник фізичної термінології / За ред. проф. О.В. Вакуленка. - К., 1996. -236 с.
283. Войналович О., Моргонюк В. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять). - К.: Вирій, Сталкер, 1997. - 256 с.
284. Короткий російсько-український пожежно-технічний словник: Близько 5700 термінів. - К.: Основа-Астарт, 1996. - 125 с.
285. Новий російсько-український словник-довідник: Близько 65 тис. слів / С.Я. Ермоленко, В.І. Ермоленко, К.В. Ленець, Л.О. Пустовіт.- К.: Довіра, 1996. - 797 с.
286. Памятка по использованию русско-украинской терминологии. В помощь работнику нефтяной и газовой промышленности / Сост.: З.М. Вышиванюк, Б.А. Бабий, Л.И. Булах, Б.Н. Прокопів и др.- Харьков, 1990.-142с.
287. Рицар Б., Семенистий К., Кочан І. Російсько-український та українсько-російський словник з радіоелектроніки / За ред. Б. Рицаря. Львів: Логос, 1995. - 608 с.
288. Російсько-український гідравлічний словник / Уклад.: Н. Лещій, С. Шнерх, О. Дацько. - Львів-Київ, 1995. - 156 с.
289. Російсько-український гідролого-екологічний словник / А.В. Яцик, О.Д. Антонов, М.В. Корбутяк. - К.: Урожай, 1992. - 112 с.
290. Російсько-український загальнотехнічний словник: близько 113 тис. слів. / Л.І. Мацько, І.Г. Трегуб, В.Ф. Христенюк, І.В. Христенюк.- К., Вища шк., 1994.- 173 с.
291. Російсько-український математичний словник / Уклад.: В.Я. Карачун, О.О. Карачун, Г.Г. Гульчук. - К.: Вища шк., 1995. - 362 с.
292. Російсько-український математичний словник: 12000 термінів / Уклад.: Ф.С. Гудименко, Й.Б. Погребиський, Г.Н. Сакович, М.А. Чайковський.- Харків: Основа, 1990.- 155 с.
293. Російсько-український нафтогазопромисловий словник: 13000 тер-
- 520

- мінів / Уклад.: В.С. Бойко, І.А. Васько, В.І. Грицишин та ін. - К.: Товариство "Знання" України, 1992. - 176 с.
294. Російсько-український словник для ділових людей / О.О. Тараненко, В.М. Брицин; За ред. О.О. Тараненка. - К.: Укр. письменник, 1992. - 214 с.
295. Російсько-український словник з нарисної та прикладної геометрії, загального машинобудування, комп'ютерної графіки / Уклад.: В.В. Ванін, В.А. Герасимчук. - К.: Либідь, 1994. - 216 с.
296. Російсько-український словник з хемії та хемічної технології / Уклад.: М. Ганіткевич, А. Зелізний. - Львів: Львівська політехніка, 1993. - 263с.
297. Російсько-український словник наукової термінології. Біологія, хімія, медицина / С.П. Вассер, І.О. Дудка, В.І. Ермоленко та ін. - К.: Наукова думка, 1996. - 660 с.
298. Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки // Й.Ф.Анדרш, С.А.Воробйова, М.В.Кравченко та ін. - К.: Наук. Думка, 1994. - 60 с.
299. Російсько-український словник фізичних термінів / Уклад.: Ю.В. Караван, Є.С. Клос, О.Б. Лискович та ін.; За ред. О.Б. Лисковича.- К.: Вища шк., 1994.- 311 с.
300. Російсько-український словник: в 3-х т. / Ред. кол. І.К. Білодід та ін. К.: Гол. ред. УРЕ, 1987 - 1988. т. 1, 1987. - 848 с.; т. 2, 1988. - 924 с.; т. 3, 1988. - 832 с.
301. Російсько-український технічний словник.: 58 тис. термінів / Укладач Д. Коновалюк.- Луцьк: Візор, 1993.- 104 с.
302. Російсько-український фізичний словник: 16000 термінів / В.В. Гейченко, О.З. Жмудський, П.П. Кузьменко, Є.Д. Майборода.- Харків: Основа, 1990.211 с.
303. Російсько-український хімічний словник. 6000 термінів / Уклад.: Є.Ф.Некряч, Ю.П.Назаренко, В.П.Чернецький. Видання друге. - Харків: Основа, 1990. - 192 с.
304. Українсько-російський словник / Уклад.: В.С. Ільїн, К.П. Дорошенко, С.П. Левченко та ін.; За ред. В.С. Ільїна. - К.: Наук. думка, 1964. - 1064 с.

Англо-російські та російсько-англійські словники

305. Англо-русский физический словарь: около 60000 терминов / Сост.: Д.М. Толстой, А.З. Слоним, М.Л. Смолянский; Под ред. Д.М. Толстого.- М.: Сов. Энциклопедия, 1972.- 848 с.
306. Англо-русский химико-технологический словарь: Около 30000 терминов / Сост.: Л.Б. Дымшиц; Под ред. В.В. Михайлова. - Изд. 6, стереотип. М.: Сов. энциклопедия, 1971. - 736 с.

307. Игнатьев Б.И., Юдин М.Ф. Англо-русский словарь по метрологии и технике точных измерений: около 17000 терминов / Под ред. В.И.Кипаренко, к.т.н. Л.К. Исаева.- М.: Рус. яз., 1981.- 363 с.
308. Кедринский В.В. Англо-русский словарь по химии и переработке нефти. - Л., Гостоптехиздат. Ленингр. отд., 1962. - 910 с.
309. Коваленко Е.Г. Англо-русский словарь по надежности и контролю качества: около 22000 терминов.- М.: Рус. яз., 1975.- 479 с.
310. Мюллер В.К. Англо-русский словарь. - 22-е изд. Стер. - М.: Рус. яз., 1989.- 848 с.
311. Русско-английский нефтепромысловый словарь. Около 30000 терминов / Д.Е. Столяров, Р.А. Едвабницкая, Л.А. Сосновская, Л.И.Цейтлин; Под ред. Д.Е. Столярова.- М.: Рус. яз., 1982.- 431 с.
312. Русско-английский политехнический словарь: Около 90000 терминов / Б.В.Кузнецов, Н.И. Перлов, Г.Н. Янковский и др.; Под ред. Б.В. Кузнецова.- М.: Рус. яз., 1982.- 723 с.
313. Русско-английский технический словарь / Сост. А.Е. Чернухин, А.В. Громов и др. М.: Военное издательство министерства обороны СССР, 1971 - 1026 с.
314. Рыдник В.И., Воропаев Н.Д., Свириденко Э.А. Русско-англо-немецко-французский физический словарь. Основные термины: ок. 5000 терминов.- М.: Рус. яз., 1989.- 391 с.
315. Словарь по электронике (английский, немецкий, французский, испанский, русский): около 9000 терминов / Под ред. И.А. Большина, Р.Г. Мириманова.М., Рус.яз., 1988.- 560 с.
316. Словарь по электротехнике (англ., фр., нем., нидерланд., рус.): 8000 терминов / Я.Н. Лучинский, Б.А. Алексеев, Б.Ю. Махлин и др.; Под. ред. Я.Н. Лучинского. - М.: Рус. яз., 1985.- 480 с.
317. Тетради новых терминов N 176. Англо-русские термины по охране вод. Ю.М. Луговской. - М., 1991. - 173 с.
318. Указатель терминов и сокращений по охране окружающей среды на русском, английском и французском языках. - М., 1986. - 628 с.

Англо-українські та українсько-англійські словники

319. Коссак О., Кравець Р. Англо-український та українсько-англійський словник-довідник з телекомунікацій. - Львів: СП "Бак", 1996. - 248 с.

Англо-українсько-російські словники

- 320. Англо-українсько-російський словник з хімії: У двох книгах. Книга 1 / Упоряд. М.Ю. Корнілов, О.І. Білодід, С.І. Кисельова, Н.О. Давидова. - К.: Либідь, 1994. - 328 с.
- 321. Микитюк О.М., Злотнік О.З. Словник з екології: українсько-російський-англійський-німецький-французький. - Харків: ХДПУ, 1995. - 668 с.

Інші

- 322. Бекиров Т.М., Шаталов А.Т. Сбор и подготовка к транспорту природных газов. - М.: Недра, 1986. - 261 с.
- 323. Морозенко В.Г. Загальні відомості про охорону праці. Учебний посібник. - Харків, 1995.- 215 с.
- 324. Середя І.П. Хімія: Основні закони і рівняння. - 4-те вид. - К.: Либідь, 1997. - 80 с. - Укр. і рос. мовами.
- 325. Іванов В.Г., Дзюндзюк Б.В., Олександров Ю.М. Охорона праці в електроустановках. - К.: АТ "ОКО", 1994. - 227 с.
- 326. Іщенко В.С. Учебний посібник для навчання осіб, що вивчають "Правила влаштування та безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском". - Харків, 1995.- 51 с.

Додаток А

СТАНДАРТИЗОВАНІ РОСІЙСЬКІ ТА УКРАЇНСЬКІ ТЕРМІНИ-ВІДПОВІДНИКИ, ЩО НЕ Є ПРЯМИМ ПЕРЕКЛАДОМ ОДИН ОДНОГО

Термін російською мовою	Стандарт / словник	Термін українською мовою	Стандарт / словник
автономная пылесосная установка	ДСТУ 2357-94, п. 40	автономна пилотяжна установка	ДСТУ 2357-94, п. 40
диагностический параметр	ДСТУ 2389-94, п. 19	діагностований параметр	ДСТУ 2389-94, п. 19
загрязненная возвратная вода	ДСТУ 3041-95, п. 41	неочищена зворотна вода	ДСТУ 3041-95, п. 41
напольный кондиционер воздуха	ДСТУ 2264-93, п. 1.29	підлоговий кондиціонер повітря	ДСТУ 2264-93, п. 1.29
перемежающий отказ	ГОСТ 27.002-89, п. 3.14	повторювальна відмова	ДСТУ 2860-94, п. 3.3.10
сочетанное действие	ДСТУ 3038-95, п. 4.27	поєднане діяння	ДСТУ 3038-95, п. 4.27
центральная пылесосная установка	ДСТУ 2357-94, п. 39	центральна пилотяжна установка	ДСТУ 2357-94, п. 39

Додаток Б

Таблиця 1 - аналіз розбіжностей у перекладі термінів
з російської мови на українську

№ п/п	Російське сло- во	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий украї- нський еквіва- лент
1.	блокирование ГОСТ 18311-80, п. 6	<i>блокування</i> - ДСТУ 2267-93, п. 7; [287, с. 47]	блокування
2.	блокировка ГОСТ 18311-80, п. 54	<i>блокатор</i> - ДСТУ 2267-93, п. 61	блокатор
3.	быстродействующий	<i>швидкодійний</i> - [295, с. 18]; [283, с. 22]; [299, с. 25] <i>швидкодіючий</i> - [295, с. 18]	швидкодійний
4.	влияющий	<i>впливний</i> - ДСТУ 2681-94, п. 7.14; ДСТУ 2936-94, п. 6.1 <i>впливовий</i> - [287, с. 58]	впливний
5.	воздействующий	<i>діючий</i> - ДСТУ 2936-94, п. 4.1 <i>діяльний</i> - [287, с. 61]; [283, с. 30]	діючий
6.	вращающийся	<i>обертовий</i> - ДСТУ 2286-93, пп. 1, 7, 46, 48; [299, с. 36]; [295, с. 25]; [298, с. 34] <i>обертний</i> - [287, с. 65]	обертовий
7.	гамма (γ)	<i>гамма</i> - ДСТУ 2860, пп. 3.5.10, 3.6.4, 3.7.2, 3.7.4, 3.8.2, 3.9.3; [295, с. 28]; [298, с. 245]; [283, с. 31]; <i>гама</i> - [287, с. 76]	гамма
8.	горюче- смазочный	<i>паливно-мастильний</i> - [250, с. 188] <i>пально-мастильний</i> - [294, с. 201]	паливно- мастильний

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий український еквівалент
9.	дифференциальный	<i>диференційний</i> - [287 с. 102]; ДСТУ 2286-93, п. 99 <i>диференціальний</i> - ДСТУ 2815-94, п. 3.10	диференційний
10.	заземление	<i>заземлення</i> - [287, с. 114]; [283, с. 54-55]; [299, с. 62] <i>уземлення</i> - [283, с. 54-55]; ДСТУ 2976-95, п. 64; ДСТУ 3270-95, п. 1.9	заземлення
11.	заземлитель	<i>заземлювач</i> - [287, с. 114]; ДСТУ 2848-94, п. 5.10 <i>уземлювач</i> - ДСТУ 2848-94, п. 5.10; ДСТУ 2304-93, п. 42	заземлювач
12.	ион	<i>іон</i> - [299, с. 77] <i>йон</i> - [287, с. 142]	іон
13.	ионизирующий	<i>іонізувальний</i> - [299, с. 77]; [287, с. 142] <i>іонізаційний</i> - [299, с. 77] <i>іонізуючий</i> - [287, с. 142]	іонізувальний
14.	лимитирующий	<i>лімітувальний</i> - [297, с. 260]; <i>лімітуючий</i> - ДСТУ 3041-95, п. 10	лімітувальний
15.	наработка	<i>наробок</i> - [287, с. 212] <i>напрацювання</i> - ДСТУ 2506-94, додаток А; [287, с. 212] <i>наробіток</i> - АНДОО 3004-95, п. 3; ДСТУ 2860-94, пп. Б.4.1, Б.4.2	наробок
16.	(не) рабочее состояние	<i>(не) робочий стан</i> - [299, с. 236]; [291, с. 193]	(не) робочий стан

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий український еквівалент
		(не)дієздатність - ДСТУ 2860-94, пп. Б.2.4, Б.2.5	
17.	окисление	окиснення - [283, с. 113]; [297, с. 333] окислення - [299, с. 143]	окиснення
18.	поправочный	поправковий - [283, с. 130]; [291, с. 144]; [299, с. 175] поправочний - [294, с. 103]; [291, с. 144]	поправковий
19.	привод	привід - АНОО 2313-93; [287, с. 309] привод - ДСТУ 2611-94, п. 5; ДСТУ 2410-94, пп. 12-15, 30; [299, с. 183] АНОО 2919-94, пп. 5.1-5.13	привід
20.	принебрежимо	нехтовно - [291, с. 149]; [287, с. 304] знехтувано - ДСТУ 2444-94, дод. N 1, п. 2	нехтовно
21.	приспособле- ние	пристосування - [287, с. 314] пристосовання - [283, с. 163] припасування - [287, с. 314] припасовання - [283, с. 163] пристрій - [287, с. 314]; [283, с. 163]; [299, с. 185]	пристосування
22.	проезжий	проїзний - [294, с. 118]; “Правила дорож- нього руху”, с. 6-7 проїжджий - ДСТУ 2935-94, п. 6.3, 7.8; [294, с. 118]	проїзний
23.	работоспособ- ность (ме- ханізмів)	працездатність - ДСТУ 2860-94, п. 3.2.3, ДСТУ 2506-94, додаток А; [287, с. 329] роботоздатність - ДСТУ 2864-94, п. 2.1; [299, с. 195];	працездатність

№ п/п	Російське слово	Український еквівалент і літературне джерело	Прийнятий український еквівалент
		[295, с. 143]	
24.	сильнодействующий	<i>сильнодійний</i> - [283, с. 202]; [295, с. 164] <i>сильнодіючий</i> - [295, с. 164]	сильнодійний
25.	тангенциально	<i>тангенційно</i> - ДСТУ 2823-94, п. 6.7; [283, с. 222] <i>тангенціально</i> - ДСТУ 2823-94, п. 1.1 [291, с. 203]	тангенційно
26.	токоведущий	<i>ñòðîâ³äíýý -</i> АНОП 0.00-1.21-98, с. 18 <i>струмопровідний</i> - ДСТУ 2648-94, п. 31 <i>струмоведучий</i> - ДСТУ 3270-95, пп. 9.4-9.6; ДСТУ 2848-94, п. 4.11	струмовідний
27.	трибо-	<i>трибо-</i> - [287, с. 436]; [299, с. 265] <i>трибо-</i> - ДСТУ 2823-94, додаток; [287, с. 436]	трибо-
28.	утечка	<i>витікання</i> - [287, с. 451]; [283, с. 240]; ДСТУ 2291-93, п. 79 <i>витік</i> - ДСТУ 2267-93, п. 108; [283, с. 240] <i>сплив</i> - ДСТУ 2648-94, пп. 8, 9; ДСТУ 2815-94 п. 3.88 <i>втрата</i> - [287, с. 451]; [283, с. 240]	витікання
29.	целочисленный	<i>цілочисловий</i> - [291, с. 230] <i>цілочисельний</i> - [295, с. 203]	цілочисловий

Таблиця 2 - аналіз розбіжностей у перекладі з російської мови на українську термінів з пожежної безпеки

№ п/п	Під-розділ	Термін російською мовою	ДЖЕРЕЛА						Обрана форма
			[287]	[284]	[73]	[297]	[300]	[285]	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	1а	Вспышка	Спалах	Спалах	–	Спалах	Спалах	Спалах	Спалах
	1б	Вспыхивание	Спалахування	Спалахування	–	Спалахування, займання	Спалахування, займання	–	Спалахування
1	1в	Вспыхивать	–	Спалахувати	–	Спалахувати, займатися	Спалахувати, займатися	Спалахувати	Спалахувати
	1г	Вспыхнуть	–	Спалахнути	–	Спалахнути, зайнятися	Спалахнути	Спалахнути	Спалахнути
2	2а	Возгорание	Займання, загоряння	Займання	Загоряння	Займання, спалахування	Займання, загоряння, спалахування	–	Займання
	2б	Возгораемость	Займистість	Займистість	–	Займистість	Займистість	–	Займистість

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2в	Возгорае- мый	Возгораться	Займис- тий	–	–	Займистий	Займистий	–	Займистий
2г	Возгораться	Возгораться	–	Займатися	–	–	Займатися, зайнятися	–	Займатися
2д	Самовозго- раніє	Самовозго- рающийся	Самозай- манья	Самозай- манья	Самозай- манья	–	Самозай- манья	Самозай- манья	Самозай- манья
2е	Самовозго- рающийся	Самовозго- рающийся	Самозай- мистий (який сам займаєть- ся)	–	–	Самозай- мистий	Самозай- мистий	–	Самозаймис- тий
2ж	Самовозго- раємость	Самовозго- рающийся	Самозай- мистість	Самозай- мистість	–	–	Самозай- мистість	–	Самозай- мистість
2з	Самовозго- рається	Самовозго- рающийся	–	–	–	–	Самозайма- тися	Самозайма- тися	Самозайма- тися
3а	Воспламене- ніє	Воспламене- ніє	Займання	Спалаху- вання	Спалаху- вання	Займання, спалаху- вання	Займання, спалаху- вання запалення, запалюва- ння	–	Спалаху- вання
3б	Воспламена- ємость	Воспламена- ємость	Займис- тість	Займис- тість	–	Займис- тість	Займис- тість	–	Займистість

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Зв	Воспламеняющийся	Самозаймистий; який спалахує	Займистий	–	–	Займистий, який спалахує	Займистий	Займистий
	Зг	Воспламеняемый	Займистий	–	–	–	–	–	Займистий
	Зд	Воспламеняющийся	–	–	–	Запалювальний	–	–	Запалювальний
3	Зе	Воспламеняющийся	–	–	–	–	Запалений	–	Запалений
	Зж	Воспламеняющийся	–	Запалювати	–	Запалювати	Запалювати	–	Запалювати
	Зз	Воспламеняющийся	–	Запалити	–	Запалити	Запалити	–	Запалити
	Зи	Самовоспламенение	Самозайманья	Самоспалахування	Самоспалахування	Самозайманья, самозапалювання	Самозайманья, самозапалювання	Самозайманья, самозапалювання	Самоспалахування
	Зк	Самовоспламеняющийся	Самозаймистий	–	–	Самозаймистий	Самозаймистий	Самозаймистий	Самозаймистий
	Зл	Самовоспламеняющийся	–	–	–	Самозаймистий	Самозаймистий	Самозаймистий	Самозаймистий
	Зм	Воспламеняющийся	–	Спалахувати	–	–	–	–	Запалюватися

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4а	Сжигание	Спалювання	—	Спалювання	—	Спалювання спалення	Спалювання спалення	—	Спалювання
4б	Сжигать	—	—	Спалювати	—	—	Спалювати	Спалювати	Спалювати
4в	Сжечь	—	—	Спалити	—	—	Спалити	Спалити	Спалити
4г	Сжигающий	—	—	—	—	Спалювальний	—	—	Спалювальний
4д	Сжигаемый	—	—	—	—	Спалюваний	—	—	Спалюваний, що спалюється
5а	Загорание	—	—	Загорання	Займання	—	Загорання, загорання	Загорання, загорання	Загорання
5б	Загораться	—	—	Загоратися	—	Загоратися, загоратися, займатися	Загоратися, загоратися, займатися	Загоратися, загоратися	Загоратися
5в	Загореться	—	—	—	—	Загорітися, зайнятися	Загорітися, зайнятися	Загорітися, займатись, зайнятися	Загорітися
5г	Загорается	—	—	—	—	—	—	—	Загоряється
6а	Горение	—	—	Горіння	Горіння	Горіння	Горіння	Горіння	Горіння
6б	Горящий	—	—	—	Палаючий	—	—	—	Що горить
7а	Тление	Тління, жевріння	Тління, жевріння	Тління	Тління	Тління, жевріння	Тління, жевріння	Тління, жевріння	горіння без вогню - жевріння; загнівання-тління

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	7б	Тлеть	–	–	–	Тліти, жеврїти	Тліти, жеврїти	Тліти, жеврїти	Жеврїти
	7в	Тлеющий	Тліючий	–	–	Тліючий, жеврїючий	Тліючий	Тліючий, жеврїючий	Жеврїйний
	8а	Сгорание	Згоряння	Згоряння	–	Згоряння, згорання	Згоряння, згорання	–	Згоряння
	8б	Сгорать	–	Згоряти	–	Згоряти, згорати	Згоряти, згорати	Згоряти, загорати	Згоряти
	8в	Сгореть	–	Згоріти	–	Згоріти	Згоріти	Згоріти	Згоріти
	8г	Сгораемый (тот, что сгорает)	–	Спалимий, спаленний	–	–	Спалений	–	Спаленний
8	8д	Сгораемый (тот, что может сгореть)	–	Спалимий, спаленний	–	–	Спалимий	–	Спалимий
	8е	Сгораемость	–	–	–	–	Спален- ність, спалимість	Спален- ність	Спалимість
	8ж	Сгорающий	–	–	–	Згоряючий, згораючий	–	–	Згоряючий, що згорає
	8з	Сгоревший	–	–	–	Згорілий	Згорілий, який згорів	Згорілий	Згорілий

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8и	Несгорае- мый	–	Неспали- мый, неспален- ный	–	–	–	Вогнетрив- кий, неспале- ний, неспали- мый	Вогнетрив- кий, неспалимый	Вогнетрив- кий
9а	Зажигание	Запалю- вання	Запалення, Запалю- вання	–	–	Запалю- вання	Запалю- вання	Запалю- вання	Запалювання
9б	Самозажигание	–	–	–	–	Самозапа- лювання	Самозапа- лювання	Самозапа- лювання	Самозапа- лювання
9в	Самозажига- ющийся	–	–	–	–	–	Самозапа- льный	Самозапа- льный	Самозапа- льный
9г	Зажигатель- ный	–	–	Запалюваль- ний	–	–	Запалю- вальный, запальный	Запалю- вальный, запальный	Запалю- вальный, запальный
9д	Зажженный	Запале- ний	–	–	–	–	–	–	Запалений
9е	Зажигатель	Запалю- вач	Запалю- вач	Запалювач	–	–	Запальник	Запальник	Запальник
9ж	Зажигающий	Запалю- вальный	–	–	–	–	–	–	Запалю- вальный

СЕРІЯ
ЕЛЕКТРОННИХ ТА ПАПЕРОВИХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИХ
ТЛУМАЧНИХ СЛОВНИКІВ-ДОВІДНИКІВ

ПРИЗНАЧЕНА для надання допомоги виробничникам, інженерно-технічному та адміністративному персоналу, керівникам усіх рівнів, науковцям, викладачам і студентам у правильному вживанні українських науково-технічних термінів, а також в перекладі технічної та експлуатаційної документації з російської та англійської мов на українську та навпаки

СТВОРЕНІ АБО ЗНАХОДЯТЬСЯ В СТАДІЇ РОЗРОБЛЕННЯ
СЛОВНИКИ-ДОВІДНИКИ З ТАКИХ ПИТАНЬ:

- ✓ З автоматизації, телемеханізації та використання обчислювальної техніки для працівників газової промисловості (6000 термінів)
- ✓ З газовимірювань, якості газу та метрології (3000 термінів)
- ✓ З охорони праці, технічного нагляду, безпеки дорожнього руху та пожежної безпеки (3000 термінів)
- ✓ З енергетики (3000 термінів)
- ✓ З надійності газотранспортного обладнання (2000 термінів)
- ✓ З охорони об'єктів інтелектуальної власності (1000 термінів)

Кожний словник-довідник може використовуватись як в електронному, так і в паперовому вигляді

Звертатися за адресою:

310125 Україна, м. Харків - МСП,
вул. Маршала Конєва, 16
НДПАСУ трансгаз, відділ 11
тел.: 20-57-34, 20-57-80
E_mail: NIPI@UGP.VIADUK.NET

НДПАСУтрансгаз - дочірнє підприємство АТ "Укргазпром". Він є головним інститутом газової промисловості України з розроблення автоматизованих систем керування технологічними процесами буріння, видобутку, транспортування, зберігання та переробки газу.

Основні напрямки робіт Інституту:

1. Автоматизація технологічних процесів у газовій промисловості та розроблення автоматизованих систем керування.

2. Розроблення систем контролю та керування процесами закачування і зберігання газу.

Розроблення систем захисту ліній споживача газорозподільних станцій від недопустимих відхилень тиску газу.

Розроблення автоматизованих систем обліку газу на базі мікро-контролерів.

Розроблення програмно-технічних засобів охоронної сигналізації промислових об'єктів.

3. Розроблення автоматизованих систем керування технологічними процесами газоконденсатних родовищ.

Розроблення програмно-технічних комплексів для геологічних та технологічних служб газовидобувних та бурових підприємств.

4. Розроблення систем автоматизованого керування газоперекачувальними агрегатами, цехами, компресорними станціями і магістральними газопроводами.

Розроблення локальних систем керування технологічним обладнанням газовидобувних та газотранспортних підприємств.

Розроблення комплексу програм діагностики функціонально-технічного стану газоперекачувального обладнання.

5. Розроблення інтегрованих багаторівневих автоматизованих систем оперативно-диспетчерського та організаційно-економічного керування.

Розроблення систем керування виробничо-господарською діяльністю газотранспортних, газовидобувних та бурових підприємств.

6. Просектування систем телемеханіки магістральних газопроводів.

Розроблення програмно-технічних засобів керування захистом трубопроводів від корозії.

Розроблення автоматизованих систем оцінки технічного стану технологічних об'єктів магістральних газопроводів на основі їх паспортизації.

Розроблення САПР систем та засобів автоматизації і телемеханізації об'єктів газової промисловості.

7. Розроблення програмно-технічних засобів та систем контролю роботи автомобільних газонаповнювальних компресорних станцій (АГНКС).

8. Розроблення електронних довідників та словників.

Підписано до друку 15.07.98 р. Формат 14,8x21,0 1/4

Надруковано на дублюаторі RC 6300.

Умов. друк. арк. 67. Тираж 500 екз. Зам. № 23.

Копіювально-розмножувальний центр

ВАТ "УЦЕБОНафтогаз".

310125, м. Харків, вул. Конєва, 16.